

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

47. – 62

LN 676
ex. 1
M

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIEN

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

L. N. 676

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

GRAMMATICA LATINA IN VSVM DANICÆ IVVENTVTIS VNIFORMITATIS CAVSA.

HERMANNI TORRENTINI COMMENTARIA IN PRIMAM PARTEM *Alexandri.*

Iohannis Deſpauterij Syntaxis.

Eiuſdem Deſpauterij de Figuris Grammaticalibus Libellus.

Anthonij Mancinelli Proſodia.

Addita eſt Præfatio Doctoris Petri Palladij.

Extat Venalis apud Nicolaum Fœrd, ciuem & Bibliopolam Haffnienſem.

VVITTEBERGÆ AN.
M. D. LVIII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

PRÆFATIO.

PETRVS PALLADIVS, DOCTOR, SELANDICARVM ECCLESIARVM SVPERINtendens, omnibus Triuialium Scholarum in Dania, Noruegia, Islandia, & Farenſibus Inſulis, moderatoribus, ſuis in Chriſto fratribus chariſſimis.

DEI GRATIAM ET PACEM per Ieſum Chriſtum. *Studendum eſt chariſſimi fratres uniformitati, tàm in Scholis, quàm in Eccleſijs Chriſti, quantum fieri poteſt, ne habeant utrinq; quod de diſcrepantia & diuerſitate conquerantur. Sicut enim imbecilles adhuc exiſtentes in Eccleſia, non parum diſsimilitudine rituum & ceremoniarum offenduntur, ita Scholaſtici quoq; prælectionum Grammatices diuerſitate, paſſim in Scholis, mirum in modum commouentur, & de loco, ad locum, de Schola, ad Scholam, ſubinde, migrare compelluntur, donec affecti tædio, uerberibuſq; adacti tandem, in uniuerſum literis extremum Vale dicere cogantur. Nam communis hodie querela eſt in Scholis Triuialibus, non prælegi pueris unum aliquem certum Grammatices Autorem, ſed diuerſos, in quibus legendis,*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

conſtruendis ac ediſcendis examinentur, ac exerceantur. Quæ diuerſitas ſeu diſcrepantia, non tantùm confuſionem ingeniorum, ſed etiam Scholarum & Scholaſticæ pubis ac iuuentutis diſsipationem parit.

Poſtquàm enim Scholaſticus aliquis, Grammaticales, huius aut illius Autoris regulas, exempla, ſententias, ſub ferula ſui Præceptoris, ſumma diligentia & ſedulitate perdidicerat, & ea Schola quacunq; tandem neceſſitate urgente, relicta (liberum eſt enim Scholaſticis locum & Scholam commutare, nuncq; ſub hoc, nunc ſub illo Ludimoderatore, prout eis commodum uiſum fuerit, militare) uicinam, uel aliam quamcunq; Scholam Triuialem uiſitare propoſuerit, ibi, quia non eſt prælectus ille Autor Grammatices, quem ipſe didicerat, dum examinatur in regulis, ſententijs & exemplis, mox ultra reliquos omnes uerberibus afficitur & flagellatur, ut ſunt interdum pleriq; Præceptores, & ij præſertim, qui cùm alios doceant, ipſimet bonas artes non fideliter didicerunt, in tantum plagoſi & feroces, ut Oreſte & Orbilione ſeueriores eſſe uideantur. Hic Scholaſticus in ea Schola tanquàm in alieno foro uerſatur, ignarus uidelicet illius Grammatices, quam Scholæ illius gubernator ſuis diſcipulis prælegere ſolet, libellus uerò, quem ipſe perdidicerat, ſub alio præceptore, non prælegitur in ea Schola, cui ſe addixit, ita fit, ut in alienis regulis exami-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

examinatus & uerberibus affectus tædio quoq; Scholaſticæ diſciplinæ tandem afficiatur, & aliud uitæ genus eligendum ſibi proponat. Hæc iniuria multos profectò mouet, ut à literis deficiant, non ſine magno Religionis ac Reipub: detrimento. Ideò præſtat, ut ſit concors aliqua ſimilitudo & uniformitas in Scholaſticis prælectionibus præſertim Grammaticalibus, quàm ut tanta diuerſitate Scholæ diſsipentur, & Reſpub. detrimentum patiatur. Qua de cauſa ſinguli quoq; Superintendentes huius regni Daniæ duas tabulas ex Antuorſchoenſi Synodo ſecum domum reportauerunt, & ſuis Scholis Triuialibus, ut uniformitati locus non deeſſet, obtulerunt.

Quapropter & nunc etiam, ut occurratur huic diuerſitatis malo, non ſolùm precamur uos Ludimoderatores in Dania, Noruegia, Islandia & Farenſibus Inſulis, ut tabulas illas, in Scholis ueſtris obſeruare, ſed etiam unum, præ alijs, Autorem Grammatices, in cuius regulis, pueri perpetuo ſunt examinandi, ueſtræ Scholæ prælegere uelitis. In quem uſum ſingularem offerimus uobis denuò correctam, editam & ad utilitatem puerorum ueſtrorum accommodatam, Hermanni Torrentini Grammaticam, Iohannis Deſpauterij Syntaxin, unà cum libello eiuſdem de Figuris Grammaticalibus, & Proſodiam Antonij Mancinelli, non ut uel colendiſsimi noſtri Præceptoris

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Philippi Melanthonis, uel aliorum libellos Grammatices, pueris è manibus excutiamus, ſed utin Torrentino, ſeorſim, propter uniformitatem ſeruandam, pueri Triuialium Scholarum examinentur & exerceantur, ne diuerſitate nimia deterriti, & confuſi cœtum Scholaſticum deſerere, diſciplinam contemnere, totumq; illud, ad quod apti natiq; eſſe uideantur, omittere cogantur. Quod ſi uos ueſtra prudentia & diligentia, quantum fieri poteſt, auerteritis, Deo rem gratam, & utilem Reipu: Chriſtianæ præſtabitis, mercedem promiſſam (de qua Daniel, Cap. 12. ſic ſcribit: Qui alios docent, ſplendebunt, ut ſplendor Firmamenti, & qui multos ad iuſticiam adducunt, ut ſtellæ ſempiternis temporibus) reportaturi. Fœliciter omnes in Chriſto Ieſu Saluatore noſtro (qui dixit: Sinite paruulos uenire ad me) Valete. Haffniæ in die Apoſtolorum Simonis & Iudæ, Anno 1552.

PARAENESIS EX D. ERASMO, BAPTISTA GVARINO ET aliis excerpta, qua Tempus ſtudendi, Ratio & Ordo diſcendi, Modus item repetendæ lectionis, compendio explicantur.

Tempus

TEMPVS LITERARVM ſtudio cum primis idoneum.

AVRORA MVSIS AMICA eſt, apta ſtudijs, & ad eruditionem ac ſapientiam parandam nulla diei pars accommodatior, quam diluculum, cum ſol nouus exoriens uigorem & alacritatem adfert rebus omnibus, ac diſcutit nebulas e uentriculo exhalari conſuetas, quæ mentis domicilium ſolent obnubilare. Vnde homo matutinis horis totus eſt homo, dum habile eſt ad omne miniſterium corpus, dum alacer uiget animus, dum omnia mentis organa tranquilla ſunt ac ſerena, dum deniq; auræ diuinæ, ut ait ille, particula ſpirat ac ſapit originem ſuam, rapiturq; ad honeſta. Expertum eſt etiam in ſtudijs plus effici una hora matutina & antemeridiana quam tribus pomeridianis, idq; nullo corporis detrimento. Audi quid apud Salomonē cœleſtis illa ſapientia nobis dicat: Qui mane ad me uigilauerint, me inuenient.

ORDO STVDENDI.

ORDO potiſſimum in ſtudendo adhibendus eſt. Hic autem & in temporis & in authorum partitione conſiſtit.

Statas igitur horas habere, ac ſingulas ſingulis authoribus accommodare oportet: alioqui animus iſta tum horarum tum authorum confuſione ita diſtrahitur, ut nullibi certum ſibi domicilium conſtituere, nec memoria ſuo ſatis officio fungi queat. Mens enim non poteſt ſe commode in diuerſa intendere.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Porro in quauis arte literaria, unum e multis, qui in illa, quam diſcere cupis, arte, præ alijs floruerit, tibi deligas, quem pro ingenij uiribus imitari coneris. Optima enim ab optimis diſcuntur.

Hos igitur authores, quos legendos ſelegimus, familiares nobis facere oportet, adeo ut omnes eorum ſententias ac præcepta, tanquam digitos ac ungues noſtros, teneamus, ut ſi quando diſputatio inciderit, penitus notos habeamus, quos in conſilium hac de re adhibeamus.

ORDO IN LVDO ſeruandus.

IN LVDO cum uerſaris, toto tibi agendum eſt pectore, quod is locus poſtulat. Eſt autem Ludus ſiue Schola locus bonis tum literis tum moribus ac caſtis Muſis omnino dicatus.

1 Ante præceptoris ingreſſum lectioni tuæ totis, ut dicitur, neruis incumbito, ac modis omnibus operam dato, ne merito uapules, ne quid dicto factoue uel præceptorem offendas, uel condiſcipulos tuos.

2 Docere aut interrogare commilitones tuos prodeſt plurimum.

3 Præceptorem interpretantem non attentus modo, ſed & auidus auſcultato.

4 Charta & calamus cum atramento in lectione ſemper ad manum ſunto, ut ſi quid præceptoris ore dictatum fuerit, illico excipiatur.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

5 Interrogatus a præceptore, diſtincte ac clare apertisq; tibijs, ut aiunt, reſpondeto, quo & tuæ claſſis pueri omnes te audire ac percipere queant.

6 Hoc itidem inter exponendum agito. Quod ſi præceptor proxime te ſedentem interrogauerit, caue illi quicquam inſuſurres, id enim neutiquam beneficium ſed ueneficium eſt, nam hoc pacto per ſemet nihil ipſe eſt repetiturus, ſed ſemper ab ore tuo pendebit. Hand forlader ſig altid paa dig.

7 Latine loqui aſſidue, quantum adferat commoditatis nemo ſtudioſorum non nouit.

8 Si quid interpretandum eſt Vernacula lingua, quod pudorem aut horrorem inijciat, figurate ac ciuiliter efferendum eſt.

9 Tum uoces Vernaculæ ſint & ipſe emunctæ, nec ruſticitatem ſed urbanitatem ſapiant.

10 Inter legendum non prius pedem figere oportebit, quam curſus periodi metam attigerit.

11 Vitanda, cane peius & angue, ut eſt in prouerbio, quæ per ſonos accidunt, uicia oris & linguæ, Iotaciſmos dico, Iſthnothetas, Labdaciſmos, Metaciſmos, Cœloſtomiam, Plateaſmos, ac cætera id genus uicia, quæ demonſtrari ſcripto uix poſſunt, id quod & præceptoris officium eſt, ut uidelicet imprimis uicia, ſi qua ſunt, oris in ipſis pueris diligenter emendet, ut expreſſa ſint uerba, ut ſuis quæq; literæ ſonis enuncientur. Vide Fab. lib. 1. cap. 10. & 19.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ludouicum Cęlium lib. antiquarum lectionum ſeptimo cap. 22. Et Marcianum Capellam lib. 5. de elocutione. Diom. libro 2. inter Barbariſmi uicia recenſet.

POST PRAECEPTORIS interpretationem.

Mox a præceptoris prælectione, audita ne effluant, aut apud temetipſum, aut cum alijs retracta. Nam alijs quæ ipſe audieris, exponere, nihil hoc erit utilius, uel Fabio teſte, qui aſſerit optimum proficiendi genus eſſe, docere quæ ipſe didiceris.

Nec ſciſcitari, ſi quid dubitabis, nec caſtigari, ſi quid errabis, ſit pudor.

Præterea memineris aliquam temporis partem tacitæ cogitationi tribuere. Quam unam D. Aurelius, tum ingenio tum memoriæ imprimis conducere ſcripſit.

MODVS REPETENDAE lectionis.

1 Lectio a præceptore audita, e ueſtigio tibi relegenda eſt, ita, ut uniuerſam ſententiam paulo altius animo infigas.

2 Deinde a calce rurſus ad caput redibis, ſingula uerba excutere incipies, ea duntaxat inquirens, quę ad Grammaticam curam attinent.

3 Hoc ubi egeris, rurſum de integro percurrito, ea iam potiſſimum inquirens, quæ ad artificium rhetoricum ſpectant.

4 Hoc diligenter curato, ne pigeat quarto iterare, ac quæ ad philoſophiam, maxime uero

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ethicen referri poſſe uideantur, circumſpicies, ſiquod exemplum, quod moribus accommodari poſſit. Quid autem eſt, ex quo non uel exemplum uiuendi, uel imago quædam, uel occaſio ſumi queat? Nam in aliorum pulchre ac turpiter factis, quid deceat, quid non, iuxta uidemus. Hæc ſi facies, iam uel edidiceris, quanquam aliud egiſti.

5 Tum demum, ſi libet, ad ediſcendi laborem accedito, qui tum aut nullus erit, aut certe per quam exiguus.

6 Reſtat ut cum ſtudioſis congrediaris, tuas annotationes in medium proferas, uiciſſimq; illorum audias, alia laudabis, alia reprehendes, tua partim defendes, partim caſtigari permittes.

7 Poſtremo quod in aliis laudaſti, tuis in ſcriptis imitari conaberis. Hæc D. Eraſmus.

PRECATIVNCVLA AD Deum patrem.

DEVS *Patrum noſtrorum & Domine miſericordiarum, qui omnia uerbo feciſti tuo, Da mihi ſedium tuarum aſſeſtricem Sapientiam, mitte illam de cœlo ſanctitatis tuæ, & à ſede magnitudinis tuæ, ut mecum ſit, ac mecum laboret, ut ſciam quid acceptum ſit coram te omni tempore.*

Qui uiuis ac regnas Deus in æternum benedictus, Amen.

Gram-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

GRAMMATICA EST RECTE ſcribendi loquendiq; ars, cum enarratione authorum. Hæc teſte Fabio in receſſu plus habet quàm in fronte promittit, quæ niſi oratoris futuri fundamenta fideliter iecerit, quicquid ſuperſtruxeris, corruet: neceſſaria pueris, iucunda ſenibus, dulcis ſectatorum comes. Dicta eſt à Græco nomine γϱάμμα, id eſt litera, quod à literis incipiat, quas in ſyllabas cogit, unde partes orationis prodeunt, quæ orationem abſoluunt. Huius porrò officium eſt, referente Capella, doctè & ſcribere & legere, tum eruditè intelligere ac probare.

GRAMMATICÆ ARTIS DIVISIO.

ARS Grammatica duplex eſt, Methodice & Hiſtorice. Μεθοδικὴ, id eſt, Doctrimalis ſiue præceptiua, eſt quæ præceptis compendio comprehenſis orationis partes, illarumq; accidentia conquirit: Syntaxin præterea & orationis ſtructuram rimatur. Hæc à Diomede ὁϱιστικὴ, id eſt finitiua, nuncupatur. Ἱστοϱικὴ uero enarratiua, eſt quæ iudicium ſumit de metrica & oratione pedeſtri. Hæc à Diomede ἐξηγητικὴ, id eſt expoſitiua appellatur.

Partes Methodicæ Grammatices numero ſunt quatuor, Orthographia, Etymologia, Syntaxis, & Proſo-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Proſodia. Quibus ſubijciuntur ueluti partes materiales, Litera, Syllaba, Dictio & Oratio.

DE ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA pars eſt Grammatices, quæ recte ſcribendi formam tradit. Hæc circa literarum poteſtatem uerſatur: Et tribus conficitur partibus, Aſpiratione, Diphthongo, & conſonantium recta diſtributione, ut hymnus non ympnus, Hodœporicum, cum œ in ſecunda ſyllaba, re- gnum, ſan- ctum, em- ptum. ¶ Tribus contrà modis corrumpitur, Adiectione, ut ammo pro amo, ſolempnis pro ſolennis. Detractione, ut ordeum pro hordeum. Immutatione, ut ſet pro ſed, ptiſis pro phthiſis. Huic parti ſubiecta eſt litera, quæ ita definitur:

Litera eſt uox quæ ſcribi poteſt, indiuidua. Dicta eſt autem litera, uel quaſi legitera, quod legenti iter præbeat: uel potius à litura, quod antiquitus in ceratis ſcribebatur tabulis, in quibus literæ plerunq; lituram patiebantur.

Literas etiam elementa nominant, hoc tamen diſcrimine, quòd elementa ipſa pronunciationes ſint ſiue literarum ſoni, notæ autem ſigna aut figuræ earum literæ. Id tamen authores, ueluti quoq; plurima, uertunt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Literæ porrò adinuentæ ſunt propter rerum memoriam, ne obliuione tradantur.

Literæ apud Latinos duæ ſunt & uiginti, A b c d e f g i k l m n o p q r ſ t u x y z. H præter figuram ac in uerſibus ſitum, literæ nihil habet, ſed aſpirationis eſt nota. Quæ quidem omnibus uocalibus præponi, conſonantibus duntaxat quatuor c t p r poſtponi poteſt, ut uel ſonus earum uegetior ac robuſtior eſſet, uel uocis ambiguitas tolleretur. Vt, eſt hara porcorum, diuorum dicimus aras. Porrò y & z Latini propter Græcas dictiones à Græcis mutuo acceperunt. K quoq; litera alioqui ſuperuacanea, à quibuſdam in fronte Græcæ dictionis uſurpatur, ut Kalendæ, Kyrios, Katharina &c. Kappa Græcum eſſe uidetur.

Literæ accidunt quinq;, Nomen, Figura, Poteſtas, Cognatio, & Ordo. Nomen eſt uocabulum, quo litera nominatur, & à qualibet alia diſcernitur, ut, A B C. Figura eſt qua litera depicta cernitur. Poteſtas eſt literæ uis ac officium, quod habet, ut A uocalis, B conſonans. Cognatio eſt qua litera una in aliam per affinitatem atq; adeo euphoniæ gratia tum in deriuatione, tum in compoſitione demigrat: ut aucupis ab auceps, e in u: imperitare, a in i: aufero, b in u: imbibo, n in m, &c. Quæ literarum mutationes naturali quadam uocis ratione ob ce-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

leriorem linguæ labiorumq; motum ac faciliorem pronunciationem excogitatæ ſunt. Ordo eſt in dictione genuina literarum ſeries, ut a e o uocales præpoſitiuæ ſunt: ſubiunctiuæ e i u, ut æ ei œ au eu &c.

LITERARVM DIVISIO.

Literarum aliæ Vocales ſunt, aliæ Conſonantes. Vocales quidem & per ſe mouentur ad perficiendam ſyllabam, & ſecum conſonantes commouent.

Conſonantes uerò ſine uocalibus, perinde ac corpora animabus deſtituta, per ſe moueri nequeunt.

Vocales ſunt quinq; a e i o u, & y Græca, quæ non niſi Græcis dictionibus intercalatur. Vocales dictæ, quòd uocem habeant ſonoram, nec his ſine ulla proferri ſyllaba poſſit. Ex his diphthongi conflantur.

Eſt autem Diphthongus geminus unius ſyllabæ ſonus. Et ſunt quatuor, æ œ au & eu. Accedit ei, qua ueteres Latini utebantur ubiq; loco i longæ: nunc autem huius ferè uſus eſt in accuſatiuis nominum aliquorum pluralibus tertij declinatus: ut parteis, omneis, treis, &c.

Conſonantes ſunt ſedecim, b c d f g k l m n p q r ſ t x z. Sic appellatæ, quòd uocalibus conſonent, cùm ipſæ per ſe uocem perficere articulatam nequeant. Ex his, aliæ ſemiuocales, aliæ Mutæ, aliæ uerò Liquidæ.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Semiuocales ſex ſunt, l m n r ſ x, Sic dictæ, quod plenam uocem non habeant, perinde ac uocales: quantum tamen ab his uincuntur, tantum ſuperant mutas.

Mutæ ſunt nouem, b c d f g k p q t. Mutæ uocantur, quòd ad aliarum comparationem literarum uocem edant exiliorem.

Liquidæ ſunt quatuor, l m n r. Hæ uocalem breuem cum muta præcedente ancipitem ac communem efficiunt: unde & nomen ſumunt. Vt, Nox tenebras profert, Phœbus fugat inde tenebras. Ouid. Metam. 13. Et primo ſimilis uolucri, mox uera uolucris.

Duplæ ſiue duplices ſunt tres, x z & i poſita inter duas uocales. Sic dictæ, quòd pro duabus ponantur literis: nam x pro cs ſiue gs: z pro ſs: i pro geminato ponitur, ut nex, grex, patrizo, Troia, maior.

Mea Manu Anno Christi

De

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

DE PRIMA DECLINATI-ONE NOMINVM.

RECTIS as es a dat declinatio prima. as
Atque per am propria quædam ponun- Nũs es
tur Hebræa. a

Prima declinatio tres habet terminationes Latinas
& Græcas. ſ. a. as, es. & unam barbaram & Hebraicam,
ſ. am.ut Adam & Abraham, nec plura ſunt talia quæ de-
clinantur. Declinatio eſt dictionum per caſus in fine ua- Declinatio
riatio. Partes declinabiles ſunt quatuor, Nomen, Pro-
nomen, Verbum & Participium. Participium habet tres
declinationes ſimiles tribus primis nominum declinati-
onibus : ideo nihil ſingulariter agitur de illis. Nomi-
num declinationes ſunt quinq;: quæ maxime diſcernun-
tur per genitiuos & datiuos ſingulares : aut alios obli-
quos. Etiam diſcerni poſſunt per terminationes nomi-
natiui : ſed non tam luculenter. Omnia in a deſinentia
non neutri generis, ſunt primæ declinationis, ut Poeta,
Arca, Nauta. Neutra uero in a ſunt tertiæ declinationis,
præter tria barbara, Paſcha, Mammona, Manna, quæ
primæ ſunt, nec plura ſunt eiuſmodi, ut quidam falſo
ſcripſerunt. Paſcha tamen & Manna etiam tertiæ decli-
nationis, leguntur. In as terminata nomina primæ de-
cinationis, omnia ſunt maſculini generis, & omnia ſunt
propria uirorum, ut Aeneas, Dametas, Eſaias : præter
Boreas & Satanas, nam Dorcas tertiæ nõ primæ eſt. De-
ſinentia in es primæ declinationis omnia ſunt aut Græca
aut barbara, ſemper maſculini generis. Eorum alia ſunt
propria nomina uirorum : ut Alcides, Anchiſes, Manaſ-
ſes. Alia appellatiua : ut Prophetes, Leuites, Moabites,
quæ etiam in a deſinunt ſecundum Latinos. Multa ta-
men propria uirorum in a, in as & in es ſunt tertiæ de-
clinationis : ut Athlas, Calchas, Lenas, Dares, Chremes,
Herodes. Poeta interpretatur Latine factor, & eſt qui fa- Poeta.
cit poemata. Arca .i. ciſta, uel ubi aliquid includitur. In- Arca.
de arcula .i. parua arca. Arra.

Arra eſt pignus uel munus, quod datur in cõtracti- Moabites.
bus : Gudspending. Inde uerbum ſubarrare .i. per ar-

 ram fir-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſam firmare. Moabites uel Moabita eſt uir de regione Moab. Moabitis Moabitidis fœmininum eius eſt.

Gtũs æ Dtũs

Dans æ diphthongon genitiuis atq; datiuis.

Genitiuus & Datiuus primæ declinationis deſinunt in æ diphthongon, ut Muſæ, Aulæ, Caulæ. Diphthongus eſt duarum uocalium uim ſuam retinentium in una ſyllaba complexio, & ſunt quatuor apud Latinos, ſcilicet au, eu, æ & œ. ut Aurum, Eurus, Muſæ, Cœna. Nota quod Poetæ poſuerunt ai Græcam diphthongum diuiſam pro æ, ut aulai pro aulæ, nepai pro nepæ, aquai pro aquæ. Virgili. Aulai in medio libabant pocula Bachi. Lucre. Commoda præterea patrai prima putare. Cicero. Atq; oculos urget pedibus pectusq; nepai. Prudent. Non dedignatum medicæ purgamen aquai. Item nomina fœminini generis in a apud ueteres habebant as in Genitiuo more Græco, ut apud Neuium, Filij terras, id eſt, terræ. Virgil. Nihil ipſa nec auras, nec ſonitus memor. Sic in uſu eſt familias pro familiæ, ut Paterfamilias, Materfamilias, &c. Nota quod hæc nomina, una, ulla, nulla, ſola, &c. nõ habent æ in Genitiuo & Datiuo, ſed ius, ut ibi dicetur, Vnus & Vllus, &c. Muſa eſt carmen uel poetica Dea carminis. Aula eſt domus Principis. Inde aulicus, qui moratur apud Principem. Caula eſt ſtabulum ouium. Nepa eſt animal uenenoſum cauda aculeata, ſcilicet Scorpio. Aura eſt uentus aut ſplendor aut fauor. Patria eſt locus natiuitatis, ut natale ſolum.

Muſa. Aula. Caula. Nepa. Aura. Patria.

Actũs am an en

Am ſeruat quartus, tamẽ an aut en reperimus.
Cũ rectus fit in as uel in es, uel cũ dat a Græcus.
Rectus in a Græci facit an quarto breuiari.

Accuſatiuus nominum primæ declinationis deſinit in am, ut Cellam, Cameram, Peltam. Sed Græca nomina primæ declinationis in as, habent in accuſatiuo am more Latino, uel an productam more Græco. Ouid. Horriferum cõtra boream ouis arma miniſtrat. Idem. Aeneam animo nocte dieq; refert. Et Græca nomina in es habent an uel en, ſed magis en. Verg. Anchiſen facio

certum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

certum. Item Græca nomina in a habent an curtam.
Vergil.in Aetna. Peliō Oſſa creat,ſummus premit Oſſan
Olympus. Statius. Namq; ferunt raptam proprijs Aegi- Sella
nam ab undis. Sella, ſtoel. Plaut. Date iſti ſellam ut aſſi- Cella
deat. Cella, Kammer. Cellarius, qui præeſt cellis uel Camera
procurator peni. Camera eſt teſtudo templi, ut domus. Pelta
Pelta eſt paruum & rotundum ſcutum. Boreas eſt uen- Boreas
tus aquilonis. Oſſa eſt altus mons in Græcia. Aegina Oſſa
eſt nomen mulieris & Inſulæ. Aegina.

Quintus in a dabitur,poſt es tamen e reperitur. Vctūs a
A ſextus, tamen es quandoq; per e dare debes. Ablтūs a
Am recti repetes, quinto ſextum ſociando. Barbarum am.

Vocatiuus huius declinationis deſinit in a breue,niſi
fuerit à nominibus in as, quæ producunt a in uocati-
uo. Ablatiuus in a productum ſemper deſinit. Sed Græ-
ca in es quandoq; e habent in Vocatiuo & Ablatiuo. At
nomina in am deſinentia in his duobus caſibus habent
am, nam cum ſint barbara, non declinantur niſi in Ge-
nitiuis & Datiuis, quandoq; etiam prorſus ſunt indecli-
nabilia, ut, Filius Abraham. Fiunt etiam Latina cum ad-
ditur us, ut Adamus, Abrahamus. Baptiſta. Lanigeras
Abrahamus oues per littora paſcens. Sagena eſt mag- Sagena.
num rete piſcatorum. Lagena eſt uas in quo uiatores Lagena.
potum deferunt. Fidelia eſt amphora fictilis, Stenkrus Fidelia.
eller leer gryde. Perſius. Tumet alba fidelia uino.

PRimo plurali decet æ quintoq; locari. Ntūs æ
Atq; ſecūdus habet arum,niſi ſyncopa fiet Vctūs Gтūs arū.

Nominatiuus & uocatiuus plurales primæ declina-
tionis deſinunt in æ diphthongon, ſicut genitiuus &
datiuus ſingulares. Genitiuus autem pluralis terminatur
in arum, niſi fuerit ſyncopa, quia tunc a & r ſubtrahun-
tur, ut cœlicolum pro cœlicolarum, Aeneadum pro Ae-
neadarum. Vergil. Quis genus Aeneadum ? quis Troiæ
neſciat vrbem? Idem cœlicolum regi mactabam in litto-
re taurum. Syncope interpretatur conciſio, & eſt ablatio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

literæ uel ſyllabæ de medio dictionis cauſa metri. Nota hic quod multa nomina carent numero plurali, ut fama, uita, gloria, &c. de quibus dicitur in heteroclitis. Item Manna, Paſcha & Mammona carent numero plurali.

Baſilica / Cataracta / Palpebra / Dolabra

Baſilica eſt domus Regis uel templum. Cataracta eſt aquæductus, id eſt, per quod aqua fluit cum impetu. Eſt etiam ferratum oſtium pendens in portis, Skodport. Palpebra e curta, eſt pellicula ſuper oculum, & ponitur pro oculo. Dolabra eſt lata ſecuris, uel ferramentum planandi ligna, Høuel.

Dtūs / is / Ablūs / Abus.

Tertius & ſextus habet is, tamē abus habēt hæc,
Filia, nata, dea, liberta, equa, mula, duæ, ambæ.
His animā, dominā, famulam cōiungit abuſus.
Accuſatiuis pluralibus as ſociamus.

Famula / Dea / Aſina / Filia / Liberta / Mula / Anima / Nata / Equa / Ambæ / Duæ

Datiuus & ablatiuus plurales habent is productam: exceptis octo nominibus in uerſu poſitis: quæ habent abus: ut filiabus, deabus. Sic etiam ſecundū uſum indoctorū habent anima, domina & famula, quæ tamen melius faciunt is ſecundum doctores. Nota quod ſecundum Laurentiū Vallam, non ſunt plura nomina, quæ habent abus in his caſibus, quod & Priſcianus & Sulpitius approbant. Focas Grammaticus adiūgit his aſinabus, quod Valla negat: quia & in ſacris literis legitur aſinis ab aſina. Accuſatiuus in as productum definit: ut ualuas, maluas.

Liberta / Anima / Valua / Malua

Liberta eſt mulier, quæ fuit ſerua, ſed eſt libera facta. Libertus eſt uir liber factus ex ſeruo. Anima eſt ſubſtantia ſpiritualis uiuificans corpus, & ponitur pro uento, pro anhelitu & pro uita. Valua eſt ianua, & proprie duæ fores coniunctæ dicuntur ualuæ: ut in templis & penarijs. Malua eſt quædam herba mollis, Kattoſt. Martialis: Vtere lactucis & mollibus utere maluis.

er / ir / ur / Ntūs um / eus / us

ER uel ir urq; uel um, uel us aut eus pone ſecunda.

Secunda nominum declinatio ſex terminationes

habet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

habet er, ir, ur, us, eus, um. Multa in er deſinentia ſunt tertiæ declinationis: ſed omnia quæ ſecundæ ſunt, maſculini generis ſunt, ut ager, caper, Magiſter, &c. In ir tria ſunt ſecundæ declinationis. Treuir, Leuir & Vir cũ compoſitis, reliqua ſunt tertiæ. In ur unum tantum ſecundæ declinationis eſt, ſcilicet ſatur, alia ſunt tertiæ. In us deſinentia nõ facile diſcerni poſſunt. Nam multa in us maſculini generis ſunt declinationis ſecundæ, multa etiam quartæ, pauca tertiæ. Neutra uero in us omnia ſunt tertiæ declinationis præter uulgus & pelagus, quæ ſecũdam habent declinationem. In eus & um deſinentia omnia ſecundæ ſunt, ſi tamen declinantur. Nam centum & pedum ſunt indeclinabilia, & nullius declinationis. Pedum eſt baculus Paſtorum, Hiurdeſtaff, & Foca teſte non declinatur. Pedum

I genitiuus erit, ſed quando rectus habebit
Ir aut ur aut eus, genitiuus eum ſuperabit.

Genitiuus id eſt, qui aliquando nominatiuum ſuperat aliquãdo non.

Genitiuus nominum ſecũdæ declinationis in i longum deſinit, ut huius magiſtri. Sed nomina in ir ur & eus, ſemper creſcunt in genitiuo, quia genitiuus illorum eſt una ſyllaba longior nominatiuo, ut uir uiri, ſatur ſaturi. Et nota quod iſti genitiui breuiant penultima ſyllaba. Vergilius, Saltus & ſaturi petito longinqua tarenti. Vir eſt homo maſculus. Semiuir eſt mediusuir. Duumuir, id eſt, unus de duobus uiris habentibus ſummam poteſtatem. Triumuir unus de tribus uiris ſummis. Prudent. Vltima ſanguineus quaſſauit ſecla triumuir. Decemuir unus de decem uiris habentibus aliquam poteſtatem. Item centumuir unus de centum uiris. Leuir eſt frater mariti uel uxoris, Suager. Treuir eſt aliquis de ciuitatte Treuirenſi. Luca. Tu quoq; lætatus mutari prælia Treuir. Satur, id eſt, ſatiatus cibo. Vergil. Ite domum ſaturæ, uenit heſperus, ite capellæ. Inde uerbum ſaturo as are, id eſt, facio ſaturum. In Pſalmo, Pauperes eius ſaturabo panibus. Tydeus eſt nomen uiri. Vir Satur Tydeus

Vm par fiet & us, ſed quod fit in er uariamus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nomina in us & in um deſinentia non creſcunt in
genitiuo, ut hircus hirci, circus circi, colum coli, ſolum
ſoli. Ab hac regula excipiuntur quædam nomina com-
poſita, ut monſclarus, iuſiurandum, &c. quæ creſcunt
in genitiuo. Excipiuntur etiam hæc nomina, unus, ullus,
Circus. nullus, ſolus & totus, quoniam creſcunt. Circus eſt locus
rotundus & circularis, in quo fiunt ludi gladiatorij, qui
Hircus Circenſes uocãtur. Hircus eſt mas caprarũ, buck. Cir-
Circinus cinus i curta eſt inſtrumentum acutũ, quo formãtur cir-
Colum culi, circkel. Colum eſt uaſculum, per quod funditur li-
quor ut purgetur, ſie. Vnde colare perfundere cauſa pur-
Solum gãdi, at ſie. Solum, id eſt, terra. Naſo, Omne ſolum forti
Symbolũ patria eſt ut piſcibus æquor. Symbolum eſt collatio uel
contributio, ut fit in conuiuijs, ubi quiſq; dat aliquid. Te-
rent. Pamphilus ſymbolum dedit. Ita dicitur ſymbolum
fidei, quia quiſq; Apoſtolorum unum articulum cõtulit.

Er ſp iuncta ſuperabit & er ſine muta.

Nomina quæ habent ſp ante er, creſcunt in genitiuo,
ut aſper aſperi, proſper proſperi. Et nomina, quæ non
habent mutam immediatè ante er, etiam creſcunt in ge-
nitiuo, ut gener generi, tener teneri, puer pueri, miſer
miſeri. Et hæc nomina corripiunt penultimam in obli-
quis. Mutæ ſunt nouem literæ, ſcilicet b.c.d.f.g.k.p.q.t.
Aſper. Aſper dicitur non planus uel durus uel acutus uel ama-
rus uel iratus, Huas. Inde uerbum aſpero, id eſt, aſpe-
rum facio. Vergil. Et glacialis hyems aquilonibus aſperat
undas. Sta. Conſtitit & ſacras ita uocibus aſperat iras.
Proſper Exaſpero, id eſt, moleſto, uel iratum facio. Sapient. Ma-
ledictus à Deo qui exaſperat matrem. Proſper eſt for-
tunatus uel fœlix. Vnde aduerbium proſperè, ut, eatis
Gener proſpere. Proſperare, id eſt, facere proſperum, ut Deus
proſperet opus tuum. Gener eſt maritus filiæ. Tener,
Tener id eſt, mollis uel non fortis, ut tener agnus. Inde tenellus
Puer a, um, nomen diminitiuum. Puer, Baarn, pro filio &
Miſer pro famulo ponitur. Miſer, id eſt, infœlix. Plautus.
Miſer eſt homo qui amat. Inde aduerbium miſerè. Mi-
ſere uidere ſatis eſt rogare. Miſellus diminutiuũ, id eſt,
parum miſer. St ſi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Et ſi præſit, genitiuus non ſuperabit,
Huic normæ ſuberit, ternã ue ſequeſter habebit.

Nomina quæ deſinunt in ſter non creſcunt in geni-
tiuis, ut auſter auſtri, oleaſter oleaſtri, ſudaſter ſudaſtri,
ſequeſter ſequeſtri, quod ultimum nomen etiam tertiæ
delinationis eſt, & tunc genitiuum habet ſequeſtris. No-
ta quod plura ſunt nomina in er ſecundæ & tertiæ decli-
nationis, ut mulciber, cancer & Iber, & ſecundum ali-
quos ludicer. Auſter eſt uentus flans à Meridie, Syn- Auſter
denueer. Etiam eſt illa pars mundi, quæ eſt inter Orien-
tem & Occidentem, ut in Euangelio, Regina Auſtri, id
eſt, Aethiopiæ. Surdaſter dicitur aliquantulum ſurdus. Surdaſter
Recaluaſter, id eſt, aliquantulum caluus, ſcil. qui caret Recalua-
capillis in anteriore capitis parte. Magiſter, id eſt, qui ſter.
docet uel regit. Sequeſter, id eſt, mediator inter liti- Magiſter
gantes, Forliger. Sequeſtrare, id eſt, ſeparare. Sequeſter

Par eſt cum mutæ ſubit er, per a dans muliebre. Sequeſtra-re.
Hinc tamẽ excipias quę de gero uel fero formas.
Creſcũt quæ dant us, ſed adulter erit ſuperãdus.
Celtiber atq; lacer, liber, ſocer, ac Iber, atq;
Præsbyteri cũ mulcibero memor eſſe memẽto.
Dexter format eri, poteris quoq; dicere dextri.

Nomina quæ habent mutam ante er, & formant fœ-
mininum genus per a, non creſcunt in genitiuo, ut fa-
ber fabri, glaber bri, ſcaber bri, ſacer, pulcher, uafer, æger
niger, piger, ater, teter, &c. Excipiuntur ea quæ forman-
tur à uerbis gero & fero, ut clauiger, corniger, laniger,
dapifer, ſignifer, opifer, ſtellifer, crucifer, lucifer, &c. Quo-
rum genitiui creſcunt. Excipiũtur etiam quæ habent us,
ut alter & uter. Item Adulter Celtiber & reliqua in textu
poſita creſcunt in genitiuis, quibus adduntur hæc qua-
tuor, gibber, ceter, deter & exter. Dexter autem habet
dextri uel dexteri. Nota quod omnia nomina in er huius
declinationis, quæ habent creſcentiam, corripiunt e in

 obliquis,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

obliquis, præter Iber & Celtiber, quæ producunt e in
obliquis & er in rectis. Vergil. Aut impacatos à tergo
Faber — horrebis Iberos. Faber dicitur qui fabricat non ſolum de
ferro ſed etiam de ligno uel alia materia. Vnde dicitur
faber ferrarius & faber lignarius. Etiam capitur adiecti-
Glaber — ue. Glaber, id eſt, caluus & ſine crine. Inde glabretum,
Scaber — id eſt, locus caluus in capite uel in agro. Scaber, id eſt,
Vafer — ſordidus & quaſi ſcabioſus. Vafer, id eſt, callidus. Ci-
cero, Non ſunt in diſputando uafri. Vaframentum, id
Apher — eſt, calliditas. Apher, id eſt, aliquis de Aphrica. Aeger,
Aeger — id eſt, infirmus uel non contentus animo. Caper eſt
Caper — hircus, ſed proprie caſtratus. Inde capra. A quo Capella,
Ater — quod eſt magis in uſu, & ſignificat fœminā capri, Gied.
Ater, id eſt, ualde niger, Suort. Atrare, id eſt facere atrum,
Atramentum, id eſt, ater liquor quo ſcribitur, & non di-
citur encauſtum pro atramentum, nam encauſtum ſigni-
Teter — ficat muſtum. Teter, id eſt, turpis uel deformis. Cla-
Clauiger — uiger qui gerit clauam, unde Hercules ita uocatur. Ouid.
Emenſus longi clauiger orbis iter. Idem, Quanta claui-
geri pæantis Herculis hæres. Vulgo etiam dicitur claui-
ger qui claues gerit, ut B. Petrus dicitur eſſe clauiger cœ-
Laniger — li. Laniger qui lanam gerit, ut aries. Setiger qui gerit
Setiger — ſetas, id eſt, duros crines, ut porcus. Corniger qui cor-
Corniger — nua gerit, ut bos. Belliger qui bella gerit. Lact. Belliger
Belliger — ad cœlos ampla trophea refers. Signifer qui fert ſignum
Signifer — bellicum. Lucifer, id eſt, ſtella matutina, quaſi ferens
Lucifer — lucem. Opifer, id eſt, adiutor uel qui fert opem. Salu-
Opifer — tifer, id eſt, ſalutem ferens. Chriſtus uenit ſalutifer
Salutifer — orbi. Letifer, id eſt, ferens letum uel mortem, ut letifer
Letifer — arcus. Somnifer ſomnum afferens, ut ſomnifer potus.
Somnifer — Caducifer, id eſt, ferens caduceum, hoc eſt, uirgam pa-
Caducifer — cis. Adulter qui uiolat matrimonium. Celtiber aliquis
Adulter — de Celtiberia, quæ eſt regio Hiſpaniæ. Iber, id eſt, Hiſ-
Celtiber — panus uel aliquis de Iberia. Iberia eſt regio quæ & Hiſ-
Iber — pania uocatur. Lacer, id eſt, laceratus uel qui lacerat.
Lacer — Liber adiectiuum ſignificat non ſeruum. Liber ſubſtan-
Liber — tiuum ſignificat Bachum, id eſt, Deum uini. Et pro iſtis
duobus ſignificatis prima producitur & creſcit in geniti-
uo. Li-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uo. Liber prima curta ſignificat corticem, tunc non
creſcit in genitiuo. Socer eſt pater uxoris,Suager,& re- Socer
fertur ad generum. Ouidius, Viuitur ex rapto,non hoſ-
pes ab hoſpite tutus, Non ſocer à genero, fratrum quoq;
gratia rara eſt. Præsbyter Græce, ſenior Latine, ſed Præsbyter
Græce dicitur Præsbyteros. Mulciber dicitur Vulcanus, Mulciber
id eſt, Deus ignis ſecundum Poetas. Gibber qui habet Gibber
gibbum,id eſt,tumorem in dorſo. Cæter,id eſt, alius. Cæter
Vergilius.Pars cætera pontum pone legit. Deter,id eſt, Deter
detritus uel malus, unde deterior comparatiuus. Exter, Exter.
id eſt, externus uel extraneus. Exter honos, ait Statius.

Cætera cum muta dic eſſe frequentius æqua.

Alia nomina habentia mutam ante r, faciunt geni-
tiuum æqualem nominatiuo, ut aper apri,coluber colu-
bri, ager agri, &c. Nota quod hæc regula intelligitur de
ſubſtantiuis,& quæ non habent fœmininum per a, alio-
quin eſſet regula ſuperflua, ut fiber, liber, onager, Me-
ander, &c. Aper eſt ſylueſter porcus. Vnde aprinus ad- Aper
iectiuum, ut aprinus callus. Coluber eſt ſpecies ſerpen- Coluber
tis, quaſi colens umbra. Fiber eſt animal aquatile,Beff- Fiber
uer. Ager eſt terra circa ciuitatem ubi aratur uel paſci- Ager
tur, uel pars ruris, quæ colitur. Inde agellus, id eſt,par-
uus ager. Onager eſt ferus uel ſylueſter aſinus. Nam Onager.
onos Græce dicitur aſinus,& agrios agreſtis. Vmber eſt Vmber
canis uenaticus,uel aliquis ex Vmbria. Meander eſt flu- Meander
uius Aſiæ flexuoſus & curuus. Vnde ponitur pro flexura
uel fraude. Prudentius. O tortuoſe ſerpens,qui mille per
meandros,&c. Culter, Knyff. Inde cultellus, id eſt,par- Culter
uus culter. Cancer eſt animal aquatile octo pedibus, Cancer
etiam eſt ſydus cœleſte. Vergilius. Aethiopum uerſemus
oues ſub ſydere cancri. Eſt etiam morbus quidam, &
pro illo ſignificato putatur eſſe tertiæ declinationis.

Vnus & ullus uter & nullus ſolus & alter.
Totus, dant in ius genitiuos, addis alius.
Namq; tenēt normā pronominis iſta ſecūdam.

Octo nomina in textu poſita habent ius in genitiuo,

 quia de-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quia declinantur ſicut pronomina ſecundæ declinationis. Nota quod omnia nomina adiectiua in us uel in er deſinentia, quæ habent fœmininum per a, ſunt ſecundæ declinationis, præter hæc octo: Vnus & ullus, &c. quæ habent ſecundam declinationem pronominis, apud ueteres tamen habebant i in genitiuo & o in datiuo, quod Priſcianus multis probat exemplis. Terenti. Quandoquidem tam iners, tam nulli conſilij ſum. In Euangelio, Dico uni, uade, & uadit, & alio, ueni, & uenit, ibi alio eſt datiui caſus. Nota quod iſti genitiui in proſa producunt i ante us, præter alterius quod corripit i. In uerſibus autem penultima ponitur ad placitum. Corripis alterius ſemper producis alius. Rectus uult alius, ſed uult genitiuus alius.

Vllus.

Vllus, id eſt, aliquis, ſed ſemper ponitur uel interrogatiuè uel cum negatione, ut ibi: Non haberes in me poteſtatem ullam, niſi tibi datum fuerit deſuper. Vergilius, Non ulli paſtos illis egere diebus. Vter eſt quis de duobus. Horati. Vter eſt inſanior horum? Vter etiam ſignificat uas, ſed eſt tertiæ declinationis. Ab uter ſit neuter, quod eſt nullus duorum, ſed habet i in genitiuo. Nota quod alter & alius ita differunt ſecundum Priſcianum: Alter dicitur de duobus. Alius uero de pluribus. Item, Alius in neutro genere habet aliud, cum reliqua nomina habeant neutra per um.

Apocope i.

Cum datur ij bina, iacitur quandoq; ſuprema.

Eus eos ei.

Eus dat ei uel eos genitiuo more Pelaſgi.

Nomina quæ habent duo ij in fine genitiui, quandoq; abijciunt ultimum i per apocopen, ut Antoni pro Antonij, oci pro ocij. Et iſtud fit tantum in metris. Vergil. Pauperis & tuguri congeſtum ceſpite culmen. Idem, Nec ſpes libertatis erat, nec cura peculi, pro peculij & tugurij. Iuue. Antoni gladios potuit contemnere, ſi ſic. Subdit Alexander quod nomina in eus nō ſolum habent in genitiuo ei, ſed etiam eos, quia ſunt Græca nomina, ut Tydeus Tydei uel Tydeos, Tereus Terei uel Tereos. Sta. 3. Thebaidos. Tydeos egregij perfoſſum pectus & arma. Martialis, Flet philomela nephas inceſti Tereos, &

quæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quæ Muta puella fuit, garrula fertur auis. Tugurium Tuguriū
eſt domuncula ruſtica paſtorum. Peculium ſignificat Peculium
proprium bonum. Religioſis non licet habere peculium.
Inde peculiaris adiectiuum, id eſt, proprius. Tydeus &
Tereus ſunt propria nomina uirorum, & omnia in eus
terminata ſignificant uiros, & habent Græcam declina-
tionem & Latinam.

Tertius o poſuit, ſextumq; ſibi ſociabit. Dtūs o
Sed dabis i terno cum feceris us genitiuo. Abltūs

Datiuus & ablatiuus ſingulares ſecundæ declinatio- Dtūs i
nis deſinunt in o productum, ut magiſtro, domino. Ex-
cipiuntur ea, quæ habent us in genitiuo, quia illa in da-
tiuo habent i, ſed o in ablatiuo, ut unus unius uni uno.
Nota quod datiuus in hac declinatione formatur à geni-
tiuo mutando i in o. Sed datiuus in i deſinens formatur
à genitiuo deponendo us, ut totus, totius, toti. Alius ta-
men mutat us in i, quia habet alij in datiuo. Bolus eſt Bolus
fruſtum rei comeſtibilis, Styck eller byd. Terent. Do-
leo tantum bolum mihi ereptum è faucibus. Dolus, id Dolus
eſt, deceptio, Suig. Vergil. Ille dolum ridens. Inde ſub- Tholus
dolus a, um, id eſt, callidus. Tholus eſt pertica in tem- Pertica
plo, ad quam dona ſuſpenduntur. Pertica eſt longum Botulus
lignum. Botulus eſt farcimen de carne ſuilla, Metiſter.
Inde botellus idem.

Vm retinet quartus, ſed neutris prouideamus. Actūs um
Primum cum quarto quintoq; ſono dabis uno.

Acccuſatiuus ſingularis ſecundæ declinationis in um
deſinit, ut ſcrupulum, ſcopulum. Sed neutra notanda
ſunt, quæ ſemper habent accuſatiuum & uocatiuum ſi-
miles nominatiuo, ut uulgus, pelagus, &c. Nota quod in
omni declinatione nomina neutri generis, faciunt accu-
ſatiuum & uocatiuum nominatiuo ſimiles in utroq; nu-
mero, quæ regula nullam habet exceptionem. Scrupu- Scrupulus.
lus eſt lapillus in arena pedes ambulantium lædens, unde
ponitur pro dubio uel moleſtia. Terent. Vnus mihi ſcru-

pulus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Scopulus Capulus Temetum Temulentus Tomentũ Tomaculũ Vulgus Pelagus

pulus reſtat, qui me male habet. Scopulus eſt mons lapideus in mari uel prope mare. Capulus eſt quo capitur uel tenetur aliquid, ut capulus cultri, Handfang. Etiam eſt uas, in quo cadauer ſepelitur. Temetum ſignificat uinum bonum. Temulentus, uinoſus uel ebrius. Tomentum eſt lana quæ detondetur panno. Tomaculum eſt farcimen factum ex epate ſuillo, Leuerpøls. Vulgus eſt inferior pars populi, Almue. Claudianus. Mobile mutatur ſemper cũ Principe uulgus. Pelagus eſt mare.

On in Græcis — Eus a.

On iunges Græcis, Menelaon erit tibi teſtis.
Cũ tenet eus rectus, aliquando fit per a quartus.

Quædam Græca nomina in us habent in accuſatiuo more Græco, ut Menelaus Menelaon, Pergamus Pergamon, Rhodus Rhodon. Vergil. in Aene. Quis non Argolico defleuit Pergamon igni? Ouid. Ardet amore tui, ſic & Menelaon amauit. Pſalmus. Dilexi mandata tua ſuper aurum & Tapazion. Addit Alexander, quod nomina in eus quandoque faciunt accuſatiuum per a, ut Orpheus Orphea, Tydeus Tydea. Vergilius, Orpheaq́ in medio poſuit ſyluaſq́ ſequentes. Horatius, Quo teneam uultus mutantem Protea nodo. Stat. Tydea magnanimum, ſtimulis ingentibus agunt. Nota quod omnia hæc nomina & ſimilia etiam faciunt accuſatiuos in um more Latino, ut Anteus Antea uel Anteum. Vergilius, Antea Sergeſtumq́ uidet. Boetius, Strauit Anteum Libycis arenis. Pergamus eſt nomen urbis Troianæ. Menelaus eſt nomen uiri, qui fuit maritus Helenæ. Topazius eſt lapis precioſus uiridis colore.

Pergamus Menelaus Topazius.

er Vtũs um — Er re — Eus eu

Rectus in r uel in um ſimilem faciet ſibi quintũ
Ex er quandoq́ per metatheſim reperies re.
Recti dyphthongon dabit eu quinto quaſi Græcus.

Nomina ſecundæ declinationis quæ deſinunt in r literam & in um, faciunt uocatiuum ſimilem nominatiuo, ut ô magiſter, ô uir, ô ſatur, ô Euſtochium. Sed nomina in

mina in er quandoq; habent uocatiuum in re per metatheſim, id eſt, per tranſpoſitionem literarum, ut o Teucre pro Teucer, o Timbre pro Timber. Vergil. Nam tibi Timbre caput Euandrius abſtulit enſis. Item nomina in eus dyphthongon deſinentia faciunt Græcum uocatiuum eu. Ouid. Quo fugis exclamo ſcelerate reuertere Theſeu. Item, Flecte ratem Theſeu uerſoq; relabere uento. Nota hic regulam de Græcis uocatiuis. Omnia nomina Græca in s literam deſinentia, cuiuſcunq; declinationis, faciunt uocatiuũ deponendo s, ut Anchiſes o Anchiſe, Achilles o Achille, Panthus o Panthu, Melampus o Melampu. Vergilius. Quo res ſumma loco Panthu quam prendimus arcem? Metatheſis eſt ſpecies metaplaſmi, quãdo literæ tranſponũtur cauſa metri. Euander, Teucer & Timber, ſunt propria nomina uirorum. Dicitur etiam Euandrus, Teucrus & Timbrus, teſte Priſciano.

Metatheſis
Euander

Cum propriũ dat ius, tenet i quinto iaciens us. ius i
Vs mutabis in e, ſed filius excipe fili. us e
Quinto dãt us & e populus fluuius Deus agnus

Propria nomina in ius faciunt uocatiuum in i deponendo us, ut Fabius Fabi, Lucius Luci, Laurentius Laurenti, &c. Alia nomina in us deſinentia mutant us in e, ut ſocius ſocie, primarius primarie. Excipitur filius, quod facit o fili, tamen antiqui dicebant filie ſecundum Priſcianum, quod nunc exoleuit. Item Deus, agnus, populus, fluuius, habent us & e in uocatiuo. Plura his addere non oportet, nam quis legit annus, chorus uel infernus in uocatiuo? Vulgus autem & pelagus cum neutra ſint, e habere non poſſunt, & quod us habent ſuperius patuit ibi (Sed neutris prouideamus) Nota quod uocatiuus proprij nominis in ius deſinentis, erit una ſyllaba breuior nominatiuo, ut Pompeius eſt triſyllabum, ergo Pompei uocatiuus habet duas tantum ſyllabas. Horatius, Pompei meorum prime ſodalium. Item, uultei habet tres ſyllabas, uultei uocatiuus habet duas. Horati. Durus ait uul-

Exceptio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ait uultei nimis attentuſq́ʒ uideris. Caius eſt dictio diſſyllaba, Cai monoſyllaba, legitur tamen Caius per tres ſyllabas, & Cai in uocatiuo per duas. Martial. Peruigil in pluma Caius ecce iacet. Idem, Quod peto da Cai, non peto conſilium. Caius quamuis ſcribatur per c, tamen per g profertur.

Canterius — Canterius eſt equus caſtratus.

Lanius — Lanius qui laniat carnes porcorum, & eas uendit.

Tabellarius — Tabellarius qui defert tabellas, id eſt, epiſtolas.

Cementarius — Cementarius qui parat cementa, id eſt, lapides cedit.

Statuarius — Statuarius qui facit ſtatuas, Billedeſnider.

Populus — Populus prima correpta ſignificat homines. Inde popularis adiectiuum, id eſt, pertinens ad populum. Populus prima longa ſignificat arborem quandam, & hoc habet tantum in uocatiuo. Naſo, Popule uiue precor. Inde adiectiuum populeus, ut populea uirga. Vergilius. Qualis populea merens philomela ſub umbra.

Agnus — Agnus eſt fœtus ouium. Inde agninus adiectiuum. Item, agnus habet fœmininum Agna. Ouid. Et placeat cæſo non minus agna boue.

Deus — Deus eſt mens uniuerſi, uel omnium optimus maximus conditor & rector.

Fluuius — Fluuius eſt aqua ſemper fluens. Inde fluuialis, id eſt, pertinens ad fluuium, ut, aqua fluuialis eſt melior ſtagnali.

Ntũs i — PRimo plurali quinto ſimul i ſociabis.

Vtũs Neutra a — Hos caſus neutri quartumq́ʒ decet per a poni.

Nominatiuus & uocatiuus plurales ſecundæ declinationis deſinunt in i productum, ut palus pali, talus tali. Sed nomina neutri generis, faciunt nominatiuum accuſatiuum & uocatiuũ plurales in a, ut fercula, ſecula, &c. Nota quod nominatiuus & uocatiuus plurales ſecundæ declinationis ſunt ſimiles genitiuo ſingulari, ut clare patet. Tamen Deus habet duplicem nominatiuum pluralem & uocatiuum, ſcilicet Dij & Dei. Similiter habet duplicem datiuum & ablatiuum, ſcilicet Dijs & Deis. Vergil. Dijq́ʒ Deæq́ʒ omnes ſtudium quibus arua tueri. Luca. Et ueniam meruere Dei. Idem, O utinam cœliq́ʒ Deis erebiq́ʒ licere. Vergil. Dijs aliter uiſum eſt. Nota quod multa ſunt

ta ſunt nomina huius declinationis carentia numero
plurali, ut, mundus, pontus, aurum, argentum, &c. ut Palus
dicetur in ſecundo capitulo. Palus eſt craſſus ſtipes. Vn- Qualus
de paxillus, id eſt, paruus palus. Qualus eſt ſporta. Talus
Quaxillus uel quaſillus, id eſt, ſportula. Talus eſt os
quadratum, etiam eſt tuber circa imum pedis, Anckel, In- Ferculum
de talaris, ad talum pertinens, ut tunica talaris. Fercu-
lum eſt in quo fertur aliquid, ſcilicet ſcutella, & ponitur
pro cibo, etiam eſt ſedile, in quo portatur homo, roſs- Sarculum
bar. Sarculum eſt inſtrumentum fodiendi. Seculum eſt Seculum
tempus humanæ uitæ, ut, hoc factum eſt ſeculo noſtro. Ephippiū.
Ephippium eſt ſella equina, ſaadel. Horat. Optat ephip-
pia bos piger, optat arare caballus.

orum

Dic (niſi conſciſſis) orum fieri genitiuis. Gtūs

um

Tertius is finit, ſextuſq́; ſibi ſociabit, Dtūs

is

Os faciet quartus, niſi neutris a damus illis. Abltūs

Excipis ambo duo, tamē hæc heteroclita pono. Actūs os

Ambo
Duo.

Genitiuus pluralis huius declinationis in orum de-
ſinit, ut diuus diuorum, lituus lituorum. Sæpe tamen ab-
breuiatur per Syncopen, ut Deum pro Deorum, diuum
pro diuorum, lituum pro lituorum, & hoc apud Poetas.
Verg. Chara Deum ſoboles. Idem, Diuum pater atq; ho-
minum rex. Inſequitur clamorq́; uirum ſtridorq́; ruden-
tum. Luca. Concinuit ſtridor lituum clangorq́; tuba-
rum. Nota quod aliqui genitiui ſyncopantur, etiam in
proſa, uel in oratione ſoluta, ut Deum pro Deorum, li-
berum pro liberorum, nummum pro nummorum, de-
narium pro denariorum, centenum pro centenorum,
duum pro duorum. Hæc apud Tullium & Liuium & Pli-
nium ſæpe leguntur. Datiuus & ablatiuus in is productū
definunt. Accuſatiuus autem in os productum, ut uitu-
los, catulos, pullos. Sed accuſatiuus neutrorum deſinit in
a, ut prædictum eſt. Hæc nomina ambo duo excipiun-
tur à duabus regulis, Primum ab illa regula. Primo plu-
rali, &c. Hos caſus neutri, quia nominatiuus pluralis
iſtorum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Diuus
Lituus
Nummus
Nummularius
Denarius
Catulus
Pullus

iſtorum nominum deſinunt in o tàm in maſculino genere, quàm in neutro. Secundo excipiuntur ab illa regula, Tertius is finit. Nam datiuus & ablatiuus iſtorum deſinit in bus. Sed de illis dicetur in heteroclitis. Diuus eſt Deus uel beatus, ut diuus Paulus, diua Barbara. Inde adiectiuum diuinus a, um. Lituus eſt tuba curuata qua utebãtur in prælijs. Nummus, Pending. Inde nummatus, id eſt multos nummos habens. Nummulus, id eſt, paruus nummus. Nummularius, Veſſeler. Denarius eſt nummus argenteus ualens decem nummos æreos. Denarius etiã eſt adiectiuũ ſicut binarius, ternarius, &c. ut numerus denarius, id eſt, decem rerum. Catulus nõ ſolum dicitur iuuenis canis, ſed etiam fœtus cuiuslibet feri animalis, ut catulus Leonis, catulus Lupi, catulus muris uel murinus. Pullus eſt fœtus auium, & omnium manſuetorum animalium, præterquam boum & ouium, ut pullus anatis, anſeris & gallinæ. Item, pullus equi, aſini & muli. Dicitur etiam pullus anatinus, pullus anſerinus, pullus gallinaceus, pullus equinus, &c,

Ntũs a e o
Ac, ec, id,
Al, el, il,
ol, ul.
An, en, in,
on.

O Dabit eq; uel a tibi declinatio terna.
C iunges a uel e, d uult i ſola præeſſe.
L cum uocali patietur qualibet addi.
N u non iunge, reliquis uocalibus adde.

Hic ponuntur terminationes nominum tertiæ declinatonis, quæ ſecundum Priſcianum & Donatum ſunt ſeptuaginta octo uel paulo plures. Tertia declinatio habet tres terminationes uocalium, ſcilicet, a ut poema, e ut cubile, o ut homo. Litera c facit duas terminationes, ſcilicet ac & ec, ut lac halec. d facit unam, ſcilicet id, ut Dauid. Priſcianus dicit ud ſicud Bogud, quod eſt nomen uiri. Donatus autem non ponit d inter literas terminales tertiæ declinationis, eò quòd eiuſmodi nomina non ſunt Latina, ſed barbara. Litera terminalis l facit quinq; terminationes, ſcilicet, al, el, il, ol, ul, ut ſal, fel, nil, ſol, conſul. Nota quod tertia declinatio habet ij. literas terminales,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

minales,quæ ſunt,a, e, o, c, d, l,n,r,s,t,x. Donatus dicit decem,quia non ponit d,ut prædictum eſt. Litera terminalis dicitur ultima litera dictionis. Sed terminatio dicitur ultima litera cum uocali præcedente. Litera n facit quatuor terminationes,ſcilicet, an, en,in,on,ut titan, ſemen,delphin,dæmon. Et hæc nomina pleraq; ſunt Græca.

Cuilibet r iunges. S inſuper omnibus addes.
B quoq; præpoſita datur omnibus s ſociata.
Vls ut puls ſequitur,ſed ems ut hyems reperitur
N ſi præponas s omnibus addere debes.
Non u ſed reliquis s p præeunte locabis.
Non i ſed reliquæ præeunt r s ſociatæ.
Dicimus aes ut praes,aus ut laus iungere debes.
Irps ut ſtirps iunges, ut ſolam t ſociabis.

ar, er, ir, or ur.
as, es, is, os, us.
abs, ebs, ibs, obs, ubs.
uls, ems, ans, ens, ins, ons, uns.
aps, eps, ips, ops.
Ars, ers, ors, urs.
Aes, aus, Irps, ut.

Litera terminalis r facit ſex terminationes, ſcilicet ar, er,ir,or,ur,& yr,ut Cæſar,pater,gaddir,doctor,ſulphur, martyr. Litera terminalis s facit nouem & uiginti terminationes, quarum ſex ſunt,ubi uocalis præcedit s, ſcilicet, as, es, is, os, us,ys, ut mas,pes,ignis,honos,corpus, erinnys. Quinq; ſunt in bs, ut arabs,plebs,calybs,ſcobs, urbs. Vna in ls, ut puls. Vna in ms, ut hyems. Quinq; in ns, ſcilicet, ans, ens, ons, uns, yns, ut glans, mens, mons, quincuns, tiryns, cuius genitiuus eſt tirynthos, & eſt nomen urbis. Quatuor terminationes ſunt in ps, ut daps, adeps, ſtyps, cyclops. Item quatuor in rs, ut ars, iners,mors, tyburs nomen gentile. Item duæ ſunt terminationes in s præcedente dyphthongo, ſcilicet, aes & aus, ut praes & laus. Item una eſt terminatio in irps, ut ſtirps. Et ita ſunt uiginti nouem terminationes de litera s, & poſſent plures formari, ſi uelimus cum Priſciano diſtinguere as longum & as breue, es longum & es breue. T facit tantum unam terminationem,ſcilicet ut, quod

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

probat caput. Nam alia nomina in t, u non præcedente, non declinantur, ut gith, ſcharioth, ſabaoth, &c.

Ax, ex, ix, ox, ux.

X cum uocali patietur qualibet addi.

Alx, anx, arx, unx.

Alx dabit anx, arx, unx, ut calx, lanx, arx, quoq; coniunx.

Litera terminalis x facit decem terminationes ſecundum Alexandrum, ſcilicet, ax, ex, ix, ox, ux, yx, alx, anx, unx, arx. Vt fornax, cilex, ilix, uelox, redux, ſtyx, falx, lanx, coniunx, arx. Adduntur quatuor terminationes, ſcilicet, aex diphthong. ut fax, aux, ut faux, erx, ut merx, inx, ut ſyrinx. Vocabulorum interpretationem dicemus de genitiuis.

Gtũs nominis in a facit tis.

FORmat nomen in a genitiuum tis ſibi iuncta.

Nomina tertiæ declinationis in a aſſumunt tis in genitiuo, ut dogma, huius dogmatis, aroma aromatis. Nota quod nomina tertiæ declinationis in a ſic debent agnoſci, quia omnia ſunt neutri generis, habentia m ante a, ſuntq; Græca uerbalia. Veteres tamen uſurpabant aliqua ſecundum primam declinationem, ut poema & ſyrma & ſchema, autore Priſciano. Drachma eſt adhuc primæ & tertiæ declinationis, ſed ſecundum diuerſa ſignificata diuerſamq; ſcripturam, nam Drachma per ch pro pondere uel nummo, eſt primæ declinationis, & fœminini generis. Dragma uero per g pro manipulo eſt tertiæ declinationis, & neutri generis. Drama matis eſt genus carminis uel actio, quod nomen illiterati ſcribunt per g. Doma, id eſt, domus. Salomon, Melius eſt ſedere in angulo domatis, quam cum muliere litigioſa. Aroma ſignificat unguentum uel odoramentum. Dogma ſignificat decretum uel ſtatutum, nõ ſignificat doctrinam, nec formatur à doceo, cum ſit Græcum nomen.

(Margin: Drachma — Dragma — Drama — Doma — Aroma — Dogma)

E is

Is facies ex e, ueluti mare ſiue cubile.

Nomen in e deſinens mutat e in is in genitiuo, ut mare

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mare maris, cubile cubilis. Nota quod hæc regula intel-
ligitur de Latinis nominibus, quia Græca habent es in
genitiuo, ut phebe phebes, &c. de quibus infra. Item ali-
qua in e ſunt indeclinabilia, ut quinq́, mille & cepe.
Mantile eſt peplum quo manus terguntur, uel quodlibet Mantile
peplum. Ouile eſt ſtabulum ouium, ſicut bouile ſtabu- Ouile
lum boum. Equile ſtabulum equorum. Porcile ſta- Equile
bulum porcorum. Conclaue a, producta eſt cella con- Porcile
cluſa, lønligt herbere. Alia quære de generibus. Conclaue

Onis habes ex o, ſed inis do perficit & go.
Fœmineo genere, nemo ſociatur homoq́,
Ordo uel margo cardo cum turbine uirgo
Sic & Apollo facit, britonis brito caroq́ carnis.

In o deſinentia nomina, onis faciunt in genitiuo o
producta, ut aquilo aquilonis, ligo ligonis, prædo præ-
donis, &c. Sed fœminina deſinentia in do & go habent
inis, ut albedo albedinis, cupido, grando, arundo, far-
tago, uorago, &c. Item homo, nemo, ordo, margo,
cardo, uirgo, turbo, & Apollo habent inis, caro facit car-
nis. Gentilia in o breuiant onis, ut Macedo, Brito, Saxo,
hæc tamen interdum o producunt. Luca. Longiſq́ leues
Saxones in armis. Martia. Quam ueteres bracce Brito-
nis pauperis & quam. Sed hic Brito uidetur proprium
nomen uiri. Nota quod ab iſta regula, Sed inis do perfi-
cit & go, excipitur hoc nomen Dido, quia cum ſit fœmi-
nini generis, habet tamen onis in genitiuo. Etiam habet
Didus, quia (ut ait Priſcianus) Græca nomina in o lon-
gum habent in genitiuo us more Græco, uel onis mo-
re Latino, ut calypſo, huius calypſus uel calypſonis, clio
clyus uel clionis. Ouidius. Nec mihi ſunt uiſæ clio cli-
uſue ſorores. Item præſto, pondo, argo, echo & pſeu-
do non declinantur. Aquilo eſt uentus quidam, Nor-
denueer, uel eſt illa pars mundi. Paro eſt nauis præda- Aquilo
toris, Røffſkib. Pero eſt calciamentum ruſticum & Paro
magnum. Peronatus, id eſt, peronibus indutus. Præ- Pero
do, id eſt raptor, qui prædam aufert. Cerdo qui uendit Prædo
Cerdo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ligo corium, uel mercator quilibet. Ligo eſt ferramentum
Mango curuum quo purgantur foſſæ. Mango qui uendit ho-
Capedo mines uel alias res. Spado qui caſtratus eſt. Capedo eſt
Intercape- uaſculum fictile, id eſt, de terra factum. Intercapedo, id
do eſt, diſtantia uel differentia. Crepido i longum,
Crepido eſt magnus lapis, ſicut ponitur ſupra ſepulchra.
Libido Libido, id eſt, delectatio, & proprie carnalis. Formido,
Formido id eſt, timor. Inde formidoloſus, id eſt, timidus. Gran-
Grando do, Haffuel. Vergilius, Tam multa in tectis crepitans ſa-
Hirudo lit horrida grando. Arundo, Rør. Hirudo eſt uermis
Teſtudo aquaticus ſugens ſanguinem, igll. Teſtudo eſt animal
teſta tectum, ſnegel. Ponitur pro cithara. Horatius, Saxa
mouere ſono teſtudinis & prece blanda. Accipitur pro
Indago camera, id eſt, lapideo tecto, Huelling. Indago eſt inqui-
Propago ſitio. Vnde uerbum indagare, id eſt, inquirere. Propa-
go eſt ramus uitis infixus terræ. Eſt etiam progenies.
Prud. O clari ſaluete duces generoſa propago. Inde pro-
pagare, id eſt, dilatare, at forøge. Fuligo eſt craſſus fu-
Fuligo mus, Suod. Caligo, id eſt, obſcuritas uel ignorantia.
Caligo Iuuenalis. Et genus humanum damnat caligo futuri. Al-
Albugo bugo eſt albedo uel alba macula. Ferrugo eſt color fer-
Ferrugo ri, ut purpura uel nigredo. Erugo eſt rubigo aeris, uel
Erugo uiride ſuper pecuniam antiquam, Ruſt. Salſugo eſt ſal-
Salſugo ſus humor, Saltuand. Salſilago idem.
Salſilago

Lac lactis ponit, halec halecis habebit.

Lac in genitiuo habet lactis, halec halecis. Alia no-
mina in c terminata non declinantur, ut Iſaac, Melchi-
ſedec, Amalec. Tamen Baptiſta declinauit Melchiſedec.
Lac Pectore ſacrifici Melchiſedecis erat. Lac eſt ſuccus ube-
Lactare rum, Inde lacteus, id eſt, de lacte factus uel albus. Lacta-
re, id eſt, lac dare uel decipere. Antiqui dicebant lacte in
Halec nominatiuo ſecundum Priſcianum. Halec eſt quidam
piſcis, & quidam liquor ciborum, Sild. Alia ſunt propria
nomina uirorum.

L lis Is poſt l pone, ſed lis mel felq; dedere,

Al alis Al alis longam dat neutro, cætera curtam.

Curtam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Curtam pone ſalis, longam dant elis & olis, El elis

Vl dat ulis, il ilis, conſul, pugil eſt tibi teſtis. Vl ulis Il ilis

Nomina deſinentia in l in formando genitiuo accipiunt is, ut animal animalis, ſol ſolis. Sed mel & fel accipiunt lis in genitiuo, ut mellis fellis. Subdit Alexander de quantitate uel accentu dicens, quod nomina neutri generis in al producunt a in obliquis, ut uectigal, puteal, reliqua in al corripiunt a in obliquis, Hannibal, Haſdrubal. Sal quoq; corripit a. Verg. Et ſalis occultum referunt in lacte ſaporem. In el & ol deſinentia producũt penultimam genitiui, ut Daniel Danielis, ſol ſolis. In il & ul terminata corripiunt penultimam obliquorum, ut uigil, conſul. Nota quod multa nomina in l terminata ſunt indeclinabilia, ut nil nihil, & multa barbara, ut Baal, Tubal, Betel, Bel, Micol. Item Abel, Iſrael, Michael, Saul, quandoq; leguntur declinata, quandoq; non, ut rex Iſrael uel Iſraelis. Bap. Pinguibus & priſcum donis immittet Abelem. Saul inuenitur u producere in obliquis. Sed uſus corripit. Animal eſt corpus animatum ſenſibile, uel quicquid habet animam ſenſitiuam. Vectigal eſt tributum uel reditus. Tullius, ~~Non intelligunt homines quantum uectigal ſit parſimonia~~. Vectigalis, id eſt, dans uectigal. Minutal eſt quidam cibus ex oleribus aut carnibus minutim conciſis. Puteal eſt operculum putei. Subtel eſt cauum pedis. Mel & fel nota ſunt, & hæc duo nomina duplicant l in obliquis cauſa differentiæ. Nam melis & felis ſunt alia nomina. Melis eſt animal magnitudine uulpis, duro corio, de quo fiunt pharetræ. Felis eſt animal quod uulgo Cattus uocatur. Pugil qui pugnat ſingulari certamine. Mugil eſt quidam piſcis, qui in metu caput abſcondit. Conſul eſt qui uulgo dicitur magiſter ciuium. Proconſul qui foris gerit conſulatum. Præſul dicitur Epiſcopus. Exul qui exulat uel expulſus eſt urbe.

Animal
Vectigal
Minutal
Puteal
Subtel
Melis
Felis
Pugil
Mugil
Conſul
Proconſul
Præſul
Exul

An erit is iuncta, fiet penultima longa. An anis

Nomen in an deſinens, in genitiuo accipit is, & producit a in obliquis, ut titan titanis, pæan pæanis, quod

etiam habet pæantis, ut mox dicetur, ſicut euan euan[illegible]. Hæc omnia ſunt Græca, quare etiam habent os in genitiuo, ut Pan panos. Vergil. Parrhaſio dictum panos de more lycei. Sunt & barbara in an, quæ non declinantur, ut Aman, Laban.

Titan — Titan fuit frater Saturni, alio nomine Titanus, & ponitur pro ſole. Ouidius. Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan.

Pęan — Pęan dicitur Apollo, etiam ſignificat carmen aut laudem. Vergil. Lætum pęana canentes. Pęana eſt Græcus accuſatiuus. Item Pęan eſt nomen proprium uiri, & tunc genitiuum habet pęantis.

Pan — Pan huius panis uel panos, eſt fabuloſus Deus naturæ uel paſtorum. Pan huius pantos ſignificat omne. Inde pantomimus, id eſt, ioculator omnia geſtibus imitans,

Pandecta — Pandecta, id eſt, omnia continens.

Euan — Euan eſt nomen Bachi. Vergil. Illa choros ſimulans euantis origia circum. Item & pellican non legitur.

En inis enis. In inis

E ſuper n dat inis curtam, ſed deme lienis,
Renis, Syrenis, ſplenis, ſed in dabit inis.

Nomina deſinentia in n, habent inis curtam in genitiuo, ut numen, ſumen, flumen, inguen. Sed lien, ren, ſyren, ſplen, habent enis productam, quibus adduntur hyemen, ſeben, damen, anien & trezen, quæ etiam habent enis productum, teſte Priſciano. Quorum nominatiuus eſt in, producunt inis in genitiuo, ut ſalamin, delphin, quæ ſunt Græca. Cain & reliqua barbara non declinantur.

Numen — Numen eſt Deus uel diuina poteſtas.

Sumen — Sumen eſt uber ſuis cum lacte ſuo aſſatum. Perſius. Calidum ſcis ponere ſumen.

Abdomen — Abdomen o longa ſignificat id quod ſumen, uel eſt pinguedo uentris.

Inguen — Inguen eſt pudenda pars corporis. Iuuenalis, Inguinis & capitis quæ ſint diſcrimina neſcit.

Gluten — Gluten eſt uiſcus. Lijm. Inde glutinare, id eſt, coniungere.

Bitumen — Bitumen eſt tenax humor.

Lien — Lien & ſplen, idem ſignificant, ſcilicet, quoddam inteſtinum, Milt. Lienoſus & ſpleneticus, id eſt, qui male habet in ſplene.

Ren — Ren uel rien quoddam inteſtinum, Nyre. Renunculus, id eſt, paruus ren.

Syren — Syren dicitur monſtrum marinum, ſuperne mulier, inferne piſcis. Accipitur pro

meretrice.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

meretrice. Horat. ~~Vitanda eſt improba Syren.~~ Damen
& Seben ſunt uirorum nomina. Anien eſt quidam flu-
uius prope Romam. Lucan. Quas Anienis aquas, &c.
Etiam dicitur anio in nominatiuo. Reliqua uocabula
quære de generibus.

On ſibi copulat is, ſed quædã propria dant tis. On onis ontis.

Nomina quæ deſinunt in on, accipiunt is in geniti-
uo, ut Simon Simonis. Sed quædam propria uirorum
nomina aſſumunt tis, ut Stilbon Stilbontis, Demophon,
Charon, Leon. Et quædam propria nomina fluuiorum,
ut acheron, phlegeton. Item quædam habent ontis, ut
horizon, chameleon, byſon. Nota quod multa nomina
in on producunt o in obliquis, ut agon, artemon, la-
con, pyton, trigon, triſton. Item quædam nomina ur-
bium & locorum, ut Babylon, Sydon, Ancon, Aſcalon,
Helicon, Citheron. Item multa propria uirorum, ut
Symeon, Damon, Abſalon, Gedeon, Salomon, Solon,
Egon, Dion, Endymeon, Simon, Chyron. Sequentia
nomina corripiunt o, ut canon, dæmon, ſyndon, lace-
dæmon, gnomon, hyperion, gorgon, halcion, ſtrymon.
Item multa propria uirorum, ut Actcon, Arion, Mem-
non, Agamemnon, Echion, Pandon, Iaſon, Eſon, Amphi
on, Machaon, Licaon, Palemon, Philemon, quæ omnia
producunt penultimam nominatiui, & corripiunt pe-
nultimam genitiui. Orion inuenitur quandoq; o pro-
ducere, quandoq; corripere. Lucan. produxit o. Enſiferi
nimium fulget latus Orionis. Statius corripit o. Atq;
auro rude fulmen habent Orionis alti. Sic Ouidius, Aut
helicen iubeo ſtrictumue Orionis enſem. Simo quoq;
quod uſus corripit, quandoq; productum legitur. Iu-
uencus, Ille Simonis erat tectis quem lurida lepra. Nota
quod dicitur Simon uel ſimo, Pluton uel Pluto, Caton Agon
uel Cato, &c. ~~Agon, id eſt, certamen.~~ Artemon eſt Artemon.
genus ueli. ~~Pyton eſt ſpecies ſerpentis.~~ Triton ani- Pyton
mal marinum. Trigon quidam piſcis uenenoſa cau- Tryton
da. Lacon aliquis de Laconia, ſed Laocoon ontis no- Trigon
men uiri. Aedon per tres ſyllabas e longa Græce dicitur Lacon
C 4 philomela Aedon

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Canon Dæmon Cacadæmon Lacedæmon Gnomon Halcyon Hyperion Orion Horizon Byſon Chameleõ

philomela. Canon, id eſt, regula. Dæmon, id eſt, peritus uel ſciens. Cacodæmon, id eſt, malus dæmon. Lacedæmon quædam urbs. Gnomon interpretatur cognitor, & eſt ſtilus in medio horologij, umbra ſua indicans horas. Halcyon eſt auicula marina, quæ in hyeme oua producit & pullos, vintelfuel. ~~Hyperion ponitur pro ſole. Tullius, Vt cum luna means hyperionis officit orbi.~~ Orion quoddam ſydus uel cœleſte ſignum. Horizon dicitur terminus uiſus noſtri. Byſon quoddam animal ferum ſimile tauro, ſed iubas & pilos habens, vild oxe. ~~Chameleon eſt animal, quod ſolo uento paſcitur.~~

De qualitate nominis

Propria qualitas.

Quod nomẽ propriũ, quod nõ ita ſit tibi notũ,
Id proprium dices, quod non notat uniuoce res
Plures, nanq; duo ſenſu non ſignat in uno.
Non licet uniuoce proprium tibi plura notare.
Appellatiuis uarias res uniuocabis.

Nomen eſt duplex, proprium & appellatiuum. Proprium nomen eſt, quod uniuoce ſignificat unam rem, ut Petrus, Ioannes, Paulus. Nam licet proprium nomen quandoq; plura ſignificat, hoc non eſt uniuoce, ſed æquiuoce. Vniuoce, id eſt, uno nomine & una ratione. Et æquiuoce, id eſt, uno nomine, ſed diuerſa ratione, ut quod Petrus ſignificat plures homines, non eſt una ratio, ſed diuerſa. Appellatiuum nomen eſt, quod uniuoce plura ſignificat, ut homo, lapis, lignum. Nota ſecundum Priſcianum propriorum nominum quatuor ſunt ſpecies, ſcilicet, prænomen, nomen, cognomen & agnomen. Prænomen eſt, quod præponitur nomini cauſa differentiæ, & ſæpe ſcribitur una litera, ut Caius Marcus, Publius. Nomen eſt cuiq; ſuum proprium, ut Verg. Tullius. Cognomen eſt quod ſignificat cognationem uel totam familiam, ut Scipio, Cæſar. Agnomen eſt, quod imponitur ex aliquo euentu, & Africanus, Creticus, Atticus. Quandoq; tamen cognomen pro agnomine ponitur apud autores. Nota quod idem nomen

quandoq;

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quandoq; eſt prorium & quandoq; eſt appellatiuum, ut murena, ſcipio, lupus, catulus. Murena cum eſt appellatiuum ſignificat piſcem quendam. Scipio cum eſt appellatiuum, ſignificat baculum, quo ambulantes utuntur. Catulus prædictum eſt. Et hæc omnia etiam ſunt nomina propria uirorum. Alia his ſimilia habes de generibus, ibi (maſcula ſunt.) Murena Scipio.

Is poſt ar pone, ſed far facit r geminare. Ar aris.

Quæ primaria ſunt, niſi naris, curta manebunt.

In deriuatis neutro producitur aris.

Excipias iubaris, dic nectaris, epatis epar.

Simplicium norma formabis compoſitiua.

Nomina in ar terminata, accipiunt is in genitiuo, ut par paris. Sed far aſſumit ris, quia habet farris. Ab hac regula (Is poſt) excipitur epar, cuius genitiuus eſt epatis. Et lar cum eſt proprium nomen habet lartis, teſte Priſciano. Excipiuntur etiam indeclinabilia, ut inſtar, & nomina barbarorum, Tamar, Agar, Baltaſar, quod tamen quandoq; declinatur. Inſtar ueteres declinabant. Subdit Alexander de quantitate horum obliquorum dicens, quod primitiua in ar breuiant a in obliquis, ut arar par baccar laſpar aſpar boſtar, & cætera propria. Excipitur nar, quod producit a. Deriuatiua uero neutri generis, producunt a in obliquis, ut altar exemplar ſpecular ſubligar cochlear calcar lupanar, &c. Hic excipitur iubar, quod a cor: Epar autem & nectar quamuis a breuiant, tamen hic non ſunt excipienda, quia non ſunt deriuata, cum ſint Græca. Cæſar uero quamuis deriuatum tantum ſit, tamen non continetur ſub regula, cum non ſit neutri generis. Item ille uerſus, Aſparis uſus habet, eſt ſuperfluus, quia aſpar & boſtar continentur ſub regula, quæ primaria ſunt, & ſunt propria uirorum. Nec boſtar ſignificat ſtabulum boum, ut indocti delirant. Far eſt ſpecies frumenti, quod uulgo ſpelta uocatur. Lar eſt domus. Lares olim dicebantur dij domeſtici. Arar quidam fluuius Galliæ. Baccar quædam herba. Far Lar Arar Baccar

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dicitur etiam araris & baccaris in genitiuo. Altar, id
Altar — eſt, altare, Pruden. Altar tepeſcit fletibus. Calcar, ſpa-
Calcar — re. Ouidius, Expedit admiſſo ſubdere calcar equo. Ex-
Exemplar — emplar eſt ad quod facimus aliud, unde ponitur pro li-
Lupanar — bro, ex quo ſcribimus. Lupanar eſt domus lupæ, id
Puluinar — eſt, meretricis. Puluinar, hoeddvne, uel lectus. Iuuena-
Specular — lis: Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem. Specular
Torcular — eſt per quod ſpeculamur, ſcilicet feneſtra. Torcular eſt
Subligar — prælum, quo torquentur uuæ, vinpers. Subligar i cur-
Laquear — ta uelamen, quod circumligatur lumbis. Laquear, Id
Lucanar — eſt, teſtudo domus uel connexio trabium. Lucanar
Inſtar — idem. Inſtar eſt magnitudo uel imago. Etiam ſignifi-
cat ad imaginem. Verg. Inſtar montis equum diuina Pal-
ladis arte Aedificant. Ad inſtar non recte dicitur, ſecun-
Nectar — dum Seruium, tamen aliqui uſurpant. Nectar eſt dul-
Epar — cis potus. Naſo, Flumina iam lactis, iam flumina necta-
Iubar — ris ibant. Epar Græce, iecur Latine, & Græce ſcribi-
Nar — tur per ita in principio, quare primam ſyllabam produ-
cit. ~~Iubar eſt ſol~~, dictus quod iubas, id eſt, radios emit-
tat, ponitur pro ſplendore. Nar eſt fluuius quidam. Sed
naris dicitur foramen naſi.

Er tibi præbet eris, cer molibe uertitur in cris.
Er eris, Cer cris — Ter per tris forma, ſint Iupiter ac iter extra.
Ter tris — Ether eris dat ſibi later, cliſterq; character.
Ver, crather, panther, mulier, ſtater, eris habebunt.
Ber bris — Imber cmu natis, celeberq; ſaluber habent bris.

Nomina in er deſinentia habent in genitiuo eris e curta, ut aer, agger, carcer, anſer, celer. Sed adiectiua in cer faciunt cris, acer acris, alacer alacris, uolucer uolucris. In ter exeuntia tris habent, ut pater, mater, uenter, uter. Excipiuntur later, ether, character, cliſter & luter, quæ habent eris e curta ſecundum abuſum, quamuis ultima tria uerius producant e in obliquis. Item ſtater, alter

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

præſter, ſoter, panther, phyſeter, habent eris e producta, & ſunt Græca nomina. Excipitur etiam iter is, uel itineris, de quo infra. Et Iupiter tris uel teris ſecundum Priſcianum, ſicut opiter, dieſpiter, marſpiter habent tris uel teris in genitiuo, ſed ſecundum uſum Iupiter habet genitiuum commodatum ſcilicet Iouis, qui etiam nominatiuus eſt apud Apul. Quem tremit ipſe Iouis, quem numma terrificanti. Item uer & mulier producunt e in obliquis. Imber, ſeptember, october, nouember, december, celeber, ſaluber, habent bris in genitiuis. Aer
Aer lufft. Inde aerius adiectiuum, id eſt, ad aerem pertinens uel altus. Agger eſt alta terra oppoſita aquæ, a uerbo aggero. Anſer eſt auis latis pedibus, quam indocti uocant aucam. Inde anſerinus, a, um, ut anſerinus pes. Carcer eſt locus clauſus, ubi coercentur & includuntur aliqui. Acer ſubſtantiuum eſt arbor quædam, & tunc facit aceris in genitiuo. Acer adiectiuum id eſt, fortis uel durus uel acutus, & ſic habet acris in genitiuo. Vter eſt uas, de corio factum, uel ſaccus de pelle. Vtriculus, id eſt, paruus uter. Vnde utricularius dicitur, qui canit tibijs infixis utriculo, & uocantur tibiæ utriculares. Later eſt lapis coctilis, tegelſteen, ſed ſingulare non eſt in uſu præter accuſatiuum, propter hoc nomen latus. Ether eſt ſupremum elementum, ſcilicet ignis, & ponitur pro cœlo. Character, id eſt, forma uel ſignum, Græcum nomen eſt, ſicut ether. Cliſter eſt inſtrumentum, quo aqua proijcitur, uel quo fit purgatio corporis, criſteer. Luter eſt lauacrum. Sed lutra eſt animal quoddam, Odder. Crather eſt uas amplum, cui potus imponitur. Stater quoddam pondus, uel quidam nummus. Panther eſt quædam fera, alio nomine panthera. Preſter eſt turbo ardens & quidam ſerpens, qui quod mordet adurit. Lucanus, Oraq; diſtendens auidus ſpumantia preſter. Soter, id eſt, ſaluator, Græcum nomen eſt, producens utranq; ſyllabam. Inde ſoteria pluraliter tantum, id eſt, dona quæ offeruntur pro ſanitate recepta.

Martialis.

Agger
Anſer
Carcer
Acer
Vter
Later
Ether
Character
Cliſter
Luter
Crather
Stater
Panther
Preſter
Soter

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Martialis, Aegrotas uno decies aut ſæpius anno. Nec tibi, ſed nobis hoc Policarme nocet. Nam quoties ſurgis ſoteria poſcis amicos. Sit pudor ægrota iam Policarme ſemel. Phyſeter media longa eſt marina belua. Ruffus. Delphinos uirides & phyſeteras anhelos. Iupiter eſt unus Planetarum, & ſummus Deus ſecundum Poetas, quaſi iuuans pater. Opiter idem ſignificat quaſi opis, id eſt, auxilij pater. Dieſpiter, id eſt, Iupiter uel dies, quaſi pater diei. Horatius, Sæpe dieſpiter neglectus inceſto addidit integrum. Marſpiter, id eſt, Mars, Deus belli fabuloſus.

Phyſeter
Iupiter
Opiter
Dieſpiter
Marſpiter

Ys iris

Yr breuiabit iris, martyr fiet tibi teſtis.

Nomina in yr habent in genitiuo iris uel iros i curta, & ſunt Græca, ut martyr, pyr, gaddyr. Sed abadyr uel abdyr & hyr non declinantur autore Priſciano, quamuis Chariſius hyr declinauerit. Martyr Græce, teſtis Latine. Inde martyrium, id eſt, teſtimonium. Hyr eſt uola, uel interior pars manus, à uerbo hæreo ſecundum Pontanum. Pyr Græce ignis dicitur. Vnde pyra apud nos idem ſignificans. Chir Græce dicitur manus, unde chirotheca, id eſt, theca chiros, handſke. Chirurgus, id eſt, medicus uulnerum. Martialis, ~~Chirurgus fuerat nunc eſt uespillo Diaulus.~~ Chiragra eſt morbus uel dolor manuum.

Martyr
Hyr
Pyr
Chir
Chirurgus
Chiragra

Or oris

Is poſt or pone, cor cordis debet habere,
Mas aut commune dabit oris, fœmineumq́;.
Format oris rhetor, memor, arbor, neutraq́; caſtor,
Et quædam propria uelut hectoris aſſociantur.

Nomina quæ deſinunt in or aſſumunt is in genitiuo, ut amor amoris. Sed cor aſſumit dis, ut cordis. Maſculina & communia in or producunt oris, ut uapor, ſapor, olor, fragor, nidor, pedor, autor, melior. Similiter fœminina ut uxor & ſoror. Excipiuntur rhetor, caſtor, arbor, memor, indecor, dedecor, bicorpor, tricorpor, quia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quia corripiunt o in obliquis. Similiter neutra, ut æquor, marmor. Item propria nomina Græca in or breuiant o, ut Hector, Neſtor, Mentor, Nicanor, Actor, &c. Latina uero producunt o, ut uictor, melior, Nabor. Nota quod aliqua in or terminata non declinantur, ut ador, de quo in heteroditis. Item hoc nomen quatuor & multa barbara, ut Nachor, Nabuchodonoſor, Tabor, quod ultimum Baptiſta declinat. Aſſyrij colles aſſurrexere Taboris. Si iuga flexerunt. Rancor dicitur corruptio carnium, quæ ex uetuſtate habent ingratum ſaporem. Inde rancidus a um, harſt. Rancor accipitur pro odio. Mucor eſt corruptio panis ex uetuſtate. Vnde panis mucidus uocatur, non muſcidus, forſkimmelt. Vapor, id eſt, fumus. Inde uaporare, id eſt, fumigare. Vergilius, Succedunt matres & templum thure uaporant. Pedor eſt ſordes uel immundicia uel fœtor. Marmor eſt lapis duriſſimus & precioſus, & ponitur quandoq; pro mari. Aequor eſt mare, & accipitur pro campo. Vergilius, At prius ignotum ferro quam ſcindimus æquor. Rhetor Græce, orator Latine, uel qui ſcit aut docet Rhetoricam. Iuuena. Si fortuna uolet, fiam de Rhetore conſul. Si uolet hæc eadem, fiam de conſule Rhetor. Caſtor eſt animal, alio nomine fiber, Beffuer. Etiam eſt uiri nomen. Caſtoreum eſt quoddam medicamen de teſticulis caſtoris. Indecor, id eſt, inhoneſtus. Dedecor idem ſignificat. Et hæc duo nomina non formantur à decor, quod o producit in obliquis, ſed à decus, nam corripit o. Virgil. Non tamen indecorem tua te regina relinquet. Bicorpor, id eſt, habens duo corpora. Tricorpor habens tria corpora. Vergilius, Et forma tricorporis umbræ. Tabor eſt quidam mons in Galilæa. Reliqua ſunt propria nomina.

Rancor | Mucor | Vapor | Pedor | Marmor | Aequor | Rhetor | Caſtor | Caſtoreũ | Indecor | Dedecor | Bicorpor | Tricorpor | Tabor

Vr tibi curtat uris, ſed fur longat tibi furis. — Vr uris

Robur præbet oris, ebur, iecur, & femur adde. — Vr oris

Nomina quæ deſinunt in ur, corripiunt uris in genitiuo, ut guttur, ſulphur. Sed fur producit u in obliquis.

Item

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Item robur, ebur, iecur & fœmur habent oris o curta. [Guttur] Guttur eſt fiſtula colli. Sed guttus eſt uas fictile ſuperius anguſtum, dictum à gutta, quia liquor inde per guttas effunditur. [Sulphur] Sulphur, Suaffel. Inde ſulphureus adiectiuum, id eſt, de ſulphure factus. [Fulgur] Fulgur, Blix. Inde uerbum fulgurat, at blixe. Dicitur etiam fulgur, quod oris producit. Horati. Vrit enim fulgore ſuo, qui prægrauat arces. [Robur] Robur, id eſt, fortitudo. Inde adiectiuum robuſtus, id eſt fortis. Roborare, id eſt, fortificare. Robur etiam eſt ſpecies arboris glandiferæ ſimilis quercui. Inde roboreus, a, um, ut roboreus aſſer. Etiam accipitur robur pro magno ligno. [Ebur] Ebur eſt os uel dens Elephantis. Inde adiectiua eburnus, eburneus & eboreus de ebore factus. [Iecur] Iecur quoddam inteſtinum, Læuer. Apud Plinium legitur genitiuus iecinoris. Iecuſculum eſt paruum iecur. ¶ [Fœmur] Fœmur ſuperior pars cruris à coxa uſq; ad genu. Vnde dicitur fœmur gallinaceum, fœmur anſerinum uel olorinum. ¶ [Fœmen] Fœmen idem quod fœmur.

[As atis antis]
Ex as eſt atis, elephas gigaſq; dat antis.
Et garamas adamas, ueterum quoq; nomina quædam.
[As aris ſis dis]
Mas maris, as aſſis, uas uaſis, uas uadis, iſti
Iunges & Pallas, ſic formant lampas & Arcas.
His ſimilem formam dant patronimica quædam.
Sic breuis as format, genitiuus Græcus os addit.

Nomina in as exeuntia in genitiuo habent atis a producta, ut abbas abbatis, facultas, ſimultas, probitas, &c. Sed elephas, gigas, garamas & adamas habent antis, in genitiuo. Similiter propria nomina, Græca, ut Abas Abantis. Athlas, Bias, Calchas, Thoas, &c. Latina uero propria atis habent, ut Mecenas, lenas, &c. Mas

genitiuum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

genitiuum facit maris, as aſsis, uas pro continente, uaſis, uas pro ſponſore uadis habet. Item Pallas pro Dea gentili habet Palladis, ſed pro nomine uiri Pallantis. Item lampas lampadis, Arcas Arcadis uel Arcados. Et patronymica in as, & multa Græca in as breue deſinentia habent adis & ados in genitiuo, ut olympias, decas, dipſas, hebdomas, cyclas, dorcas, ogdoas, hymnas. Nota quod nomina in as, quæ habent adis in genitiuo, breuiant a in obliquis, ſed quæ habent atis, producunt a, præter anas quod corripit. Macer, Anſeris aut anatis mixta pinguedine thuri. Ruffus, Latipedemq́ anatem cernes excedere poto. Simultas eſt odium. Iuuenalis. Inter finitimos uetus ac antiqua ſimultas. Prauitas eſt malitia uel iniquitas. Probitas eſt honeſtas. Elephas eſt maximum animalium terreſtrium. Etiam dicitur elephantus elephanti. Terentius, Quem rex elephantis præfecerat. Gigas dicitur grandis homo. Inde giganteus adiectiuum e producta. Petrus eſt gigantea ſtirpe progenitus. Garamas dicitur aliquis de Garamantibus. Garamantes ſunt populus in finibus Aphricæ. Diamas autem quod loco huius nominis poſitum fuit, Latinum non eſt. Adamas eſt lapis duriſsimus, qui nec igne caleſcit, nec ferro frangi poteſt, niſi cruore hircino leniatur, deemant. Mas eſt animal maſculini ſexus. As eſt pondus duodecim unciarium, & accipitur pro nummo, & pro tota poſſeſsione, ut iſte eſt hæres ex aſſe, id eſt, hæres omnium bonorum. Vas uadis, id eſt, qui ſpondet pro alio, forloffuer. Vadimonium eſt pignus. Pallas adis, filia Iouis, quæ habebatur Dea ſapientiæ. Pallas antis nomen uiri. Lampas Græce fax aut ſplendor Latine, lichnus penſilis, lampe. Arcas dicitur aliquis de Arcadia, quæ eſt regio Græciæ. Olympias eſt tempus quinq́ annorum. Ouidius, In Scythia nobis quinquennis olympias acta eſt. Cyclas eſt precioſa ueſtis deauratis circulis. Etiam eſt inſula. Nam cyclades ſunt inſulæ in circulo poſitæ. Decas eſt numerus denarius, ett tal paa ti. Hebdomas eſt numerus ſeptenarius, quod etiam dicitur hebdomada dæ. Ogdoas eſt numerus.

Simultas
Prauitas
Probitas
Elephas
Gigas
Garamas
Adamas
Mas
As
Vas
Vadimonium
Pallas
Lampas
Arcas
Olympias
Cyclas
Decas
Hebdomas
Ogdoas

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Trias Monas Dipſas Dorcas Gymnas

numerus octonarius. Trias numerus ternarius uel trinitas. Monas, id eſt, unitas. Dipſas ſerpens ſitim faciens percuſſo. Dorcas ſpecies capræ ſylueſtris. Errant qui putant eſſe primæ declinationis. Gymnas ſignificat exercitium ſiue certamen. Vnde ludus Gymnicus, id eſt, certamen luctandi.

Mas aut commune ſi fiet in es breuiatam,
E mutans dat itis, miles, ſtipes tibi teſtis.

Es itis

Nomina quæ deſinunt in us breue, & ſunt maſculini uel communis generis, habent itis in genitiuo i curta. Maſculina, ut Palmes, trames, limes, fomes, ceſpes, gurges, poples, ames, merges. Communis generis, ut eques, miles, pedes, diues, ſoſpes, hoſpes, ales. Trames eſt tranſitus, dictus à tranſmeare. Ames eſt ſtipes, quo ſuſtentatur rete aucuparium. Palmes eſt ramus uitis. Vergil. Turgent in palmite gemmæ. Ceſpes dicitur quadratum uel rotundum fruſtum terræ graminoſæ, Tørff. Limes eſt uia diſtinguens agros, aut lignum aut lapis agros determinans. Fomes, id eſt, nutrimentum, ut ligna ſicca ſunt fomes ignis, uinum eſt fomes libidinis. Poples eſt genu, uel curuatura ſub genu. Merges eſt manipulus ſegetum. Errant qui putant etis habere in genitiuo. Gurges eſt locus profundus in flumine poſitus. Ouid. Quo minime credis gurgite piſcis erit. Ingurgitare eſt replere. Reliqua uocabula quære de generibus.

Trames Ames Palmes Ceſpes Limes Fomes Poples Merges Gurges Ingurgitare.

Vt præpes dat etis diphthōgus in ante ſuprema
Quæ deriuantur a uerbis, aſſociantur.
In quibus e curta reperitur in anteſuprema.
Inquies eſt curta, tamen etis erit ſibi longa.
Fœmineum dat etis curtam, ſeges eſt tibi teſtis.

Triplicia nomina habent in genitiuo etis curtam. Prima, quæ diphthongum in penultima habent ſyllaba, ut præpes præpetis. Vergilius, Et uolucrum linguas, & præpetis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

præpetis omina pennæ. Nec plura ſunt talia. Altera
nomina, quæ habent etis, e curta, ſunt quæ deriuantur
à uerbis, teres hebes perpes impes interpres. Tertia ſunt
duo fœminina, ſeges & teges, quæ etiam corripiunt etis.
Inquies autem habet etis e producta, ſicut & quies, ſed
illud definit in es longum. Præpes quandoq; eſt adie- Præpes
ctiuum, ſignificans id, quod uelox uel in altum tendens.
Etiam eſt ſubſtantiuum ſignificans auem. Teres, id eſt, Teres
longus & rotundus, ut teres haſta. Hebes autem acu- Hebes
tus uel non intelligens. Hebetare facere habetem. Cru- Hebetare
da poma habetant dentes. Perpes, id eſt, perpetuus. Vnde Perpes
aduerbiũ perpetim, id eſt, perpetuo. Impes dicitur impe- Impes
tuoſus, uel impetens aliquem. Ponitur etiam pro impe-
tu. Ouidius, Impete nunc uaſto ceu concitus imbribus Interpres
amnis. Interpres qui interpretatur, id eſt, declarat ali- Seges
quid de una lingua in aliam. Seges eſt frumentum in Spica
ſpicis. Spica, axæ. Teges eſt quo tegitur lectus, ſcilicet, Teges
uile ſtragulum. Iuuel. Auſa palatino tegetem præferre Tegeticula
cubili, hoc eſt, maluit iacere in lecto uili quam precioſo. Inquies
Tegeticula, id eſt, parua teges. Martialis, Dat tibi ſecu-
ros uilis tegeticula ſomnos. Inquies adiectiuum dicitur
inquietus. Inquies ſubſtantiuum dicitur inquietudo uel
non quies.

A pede compoſitum dat edis, ſed apes remoue-
bis, Es edis
Quod præbet ſedeo, formabit idis genitiuo. Es idis

Nomen pes cum ſuis compoſitis habet edis, e curta
in genitiuo, ut compes, ſonipes, cornipes, &c. Excipitur
apes, quod habet in genitiuo apis. Sequitur quod no-
mina in es formata à compoſitis uerbis ſedeo habent idis
in genitiuo, ut præſes deſes reſes obſes obſidis. Sedes
autem habet ſedis, quia hoc terminatur in es longum.
Pes quoq; cum compoſitis producit es, quamuis hic po-
natur inter es breue. Ouidius, Et puto pes illi longior
alter erat Præſes dicitur, qui præſidet loco, ſcilicet, iu- Præſes
dex uel rector. Deſes qui deſidet, id eſt, deorſum ſedet Deſes
ſcilicet piger. Claudian. Deſidis aurigæ non audit currus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Reſes — habenas. Reſes, id eſt, reſidens uel quietus. Verg. Ocia qui rumpet patriæ reſideſq; uocabit Tullus in arma uiros. Obſes — Obſes, qui obſidem ſedet. Obſides ſunt homines, qui dantur pignori. Pes & cõpoſita habes in generibus.

Es is

Es longum mutabis in is, ſed deme quietis.
Hæredis Cereris mercedis uel locupletis.
Magnetis iunges, Agnetis dicere debes.

Nomina in es longum deſinentia mutant es in is in genitiuo, ut labes, nubes, pubes, clades, ſtrages, cædes, moles, proles, rubes, uulpes, &c. Excipiuntur quies quietis, hæres hæredis, Ceres Cereris, merces mercedis, locuples locupletis, Agnes Agnetis, magnes magnetis. Nota quod plura ſunt nomina in es, quæ producunt etis in genitiuo, lebes, tabes, manſues & cres. Item multa propria uirorum, ut Thales, Chremes, Hermes, quod etiam primæ declinationis eſt. Laches, Cropres, ramnes, dares. Sed hæc propria etiam habent is in genitiuo ſine creſcentia. Labes — Labes dicitur macula uel ruina. Clades — Clades eſt occiſio uel mors. Verg. Quis cladem illius noctis, quis funera fando, Explicet? Strages — Strages eſt proſtratio, ut uentus fecit ſtragem arborum. Cædes — Cædes eſt occiſio. Tullius, Cædem in foro feciſti. Lues — Lues dicitur corruptio uel peſtilentia. Ouidius, Dira lues quondam Latias uiciauerat urbes. Reliqua exempla regulæ quære de generibus. Hæres — Hæres dicitur qui capit hæreditatem, id eſt, bona de mortuis. Ceres — Horatius, Parcus ob hæredis curam nimiumq; ſeuerus, Aſſidet inſani. Ceres fuit filia Saturni, quæ dicitur inueniſſe uſum ſerendi fruges, unde ponitur pro frumento, & etiam pro pane. Vergilius, Dant famuli manibus lymphas Cereremq; caniſtris Expediunt, id eſt, exponunt panem de ſportis. Merces — Merces dicitur præmium. Iuuenal. Noſſe uolunt omnes, mercedem ſoluere nemo. Merces etiam eſt pluralis numeri, a nomine merx, de quo infra. Locuples — Locuples, id eſt, diues, qui habet multos agros. Agnes — Agnes eſt nomen uirginis. Dicitur etiam in nominatiuo Agne, cuius genitiuus eſt Agnes. Magnes — Magnes eſt quidam

lapis

lapis attrahens ferrum. Tapes eſt precioſus pannus & depictus. Lebes eſt olla ærea. Verg. Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes. Manſues, id eſt manſuetus. Cres huius Cretis, id eſt, Cretenſis, uel aliquis de Creta inſula. Tapes Lebes Manſues Cres

Cum præit i formabit etis, paries tibi teſtis. Ies ietis

Nomina quæ habent i ante es, habent etis in genitiuo e curta, ut abies, aries, paries. Hinc excipitur quies cum compoſitis, quæ producunt etis, ut prædictum eſt. Nota quod requies & abies indifferenter ſunt tertiæ declinationis & quintæ. Dicitur enim requies requietis uel requiei. Tullius, Tantum requietis habeo. Abies in quinta declinatione. Lucanus, Et ſectas abies. Abies eſt arbor excelſa, quę naſcitur in montibus. Inde adiectiuum abiegnus, ut abiegnus aſſer. Aries eſt mas ouium. Vergilius, Aries ſua uellera ſiccat. Etiam eſt inſtrumentum bellicum, quo muri franguntur, ſcili. magna trabs cum acutis ferramentis. Paries eſt murus domorum de quacunq; materia. Abies Aries Paries

Is correpta ſibi ſimilem faciet genitiuum.
Cuſpidis & lapidis & caſſidis excipiantur.
Sanguinis & dices, exanguis & aſpidis addes.

Is is gtũs ntõ ſimilis Exceptio

Nomina quæ deſinunt in breue is, habent genitiuũ nominatiuo ſimilem, ut cratis, bilis, ouis, clauis, auis, nauis, &c. Excipiuntur cuſpis, lapis, caſſis, quæ habent idis, & ſanguis quod habet ſanguinis, ſed exanguis eius compoſitum habet genitiuum ſimilem nominatiuo, quia eſt adiectiuum, & nullum adiectiuum in is habet creſcentiam, ut pinguis, dulcis, uiridis, &c. Nota tamen quod caſſis habet duplicem genitiuum ſecundum duplex ſignificatum, ut habetur in heteroclitis (Caſſis idis galea, &c.) Nota quod omnia fere nomina in is corripiuntur, præter ſex, ſcilicet, dis, lis, uis, ſamnis, quiris, glis, ergo ualde multa ſunt ibi exempla. Is correpta quorum ſignificata quære de generibus. Cuſpis eſt acies haſtæ uel Cuſpis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

alterius rei acutæ. Sanguis eſt cruor & progenies. Ponitur pro uita & pro peccato. Exanguis, id eſt, carens ſanguine, ſcilicet pallidus uel mortuus. Aſpis eſt ſpecies ſerpentis, & interpretatur ſcutum. Reliqua quære poſterius.

Exanguis

Egidis atq; notes, ſic patronimica formes.
Thetyos & thetydis dices. Paris is dat idisq;.
Sardis inis, dat iaſpis idis, ſic ibidis ibis.
Iſidis adiunges, indeclinabile ſemis.
Eſt pro dimidio, pondus ſemiſſis habeto.
Tigridis et Trigris Tibriſq; quiriſq; quiritis.

Multa nomina Græca in is habent idis uel idos in genitiuo, ut egis, pixis, Pyramis, chlamys, endromis, bolis, paropſis, abſis, diplois. Item nomina librorum, ut Aeneis, Thebais, Achilleis. Et nomina gentilia, ut Colchis, Sunamitis, Moabitis. Item nomina uirorum, ut Paris, Adonis, Alexis, Daphnis. Et nomina mulierum, ut Miſis, Chryſis, Bacchis, Thais, & nomina idolorum, ut Apis, Seraphis, Oſiris, Anubis, Iſis. Item nomina fluuiorum, ut Tybris, Tygris, Phaſis, &c. Sed hæc propria nomina quandoq; habent ios in genitiuo, ut Tethys os, pro maxima Dea, Memphis Memphios, &c. de quibus poſtea apud Patronymica. Semis pro dimidio, non declinatur, & ſic ſæpe componitur, ut ſemiuir, ſemibos, ſemipaganus. Semis pro medio aſſe habet in genitiuo ſemiſsis, ita quoq; legitur declinatum cum ſignificat medium. Egis ſignificat ſcutum tectum pelle caprina. Pixis, id eſt, uaſculum cui aliquid imponitur, boicke. Pyramis eſt forma ignis, ſicut turris. Chlamys eſt ueſtis militaris. Endromis o curta eſt ueſtis piloſa & hirſuta. Bolis eſt iaculum. Paropſis eſt ſcutella cibaria, & ſcribitur in medio per o, quia fit a Græco nomine opſon, quod ſignificat cibum, unde & obſonium. Abſis eſt curuatura uel arcus in muro. Diplois dicitur

Semis
Egis
Pixis
Pyramis
Chlamys
Endromis
Bolis
Paropſis
Abſis
Diplois

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ueſtis duplex. Nebris eſt pellis damæ. Sardis eſt quidam lapis precioſus, ſed apud autores legitur ſardius. Iaſpis eſt quædam uiridis gemma. Ibis quædam auis Aegyptia ſimilis ciconiæ. Sardis Iaſpis Ibis

Quod dedit r dat eris, uomis puluiſq; ciniſq;, Is uel er eris
Et cucumis pariter prædictis annumerabis.

Nomina in is, quæ olim deſinebant in r, habent eris in genitiuo, ut uomis, puluis, cinis & cucumis. Iniuntur & alia, quæ in is & in er deſinunt, ut aſsis & aſſer, impubis & impuber. Sed hæc duo cum deſinunt in is, non habent eris in genitiuo, ſed habent is ſine creſcentia. Verg. Comitemq; impubis Iuli. Cucumis quoq; poteſt facere genitiuum ſimilem nominatiuo. Nam apud Plinium legitur, Cucumim ſylueſtrem. Vomis uel uomer eſt ferramentum aratri. Ouidius, Sauciat ut duram uomer aduncus humum. Puluis eſt res contrita, puluer. Puluerulentus, id eſt, plenus puluere. Puluerare eſt condire puluere aromatico. Cinis, aſke. Incinerare, eſt in cinerem redigere uel comburere. Cucumis eſt quædam herba, cuius fructus dicitur melo uel pepo, uel etiam cucumis. Verg. Totuſq; per herbam, Creſceret in uentrem cucumis. Cucurbita eſt alia herba, quæ profert lagenas, quæ etiam cucurbitæ uocantur. Vomis Puluis Cinis Cucumis Cucurbita

Is itis producta dabit, glis excipit gliris. Is itis

Nomina deſinentia in is productum habent itis in genitiuo, ut lis litis, dis ditis, ſamnis, quiris quiritis. Excipitur glis, quod habet gliris, nam gliſsis aut glitis Latine non dicitur. Excipitur etiam uis, quod ſecundum aliquos habet uis in genitiuo, ſecundum alios caret genitiuo. Errant qui ponunt hic Memphis Memphitis, & metis metitis. Nam Memphis in genitiuo habet Memphios, ut in prophetia legitur, Principes Memphios. Memphitis autem non eſt genitiuus a Memphis, ſed nomen factum a Memphis forma patronymica, & ponitur quaſi adiectiuum fœminini generis, ut apud Lucanum, Conſeritur bibula Memphitis cymba papyro. Memphi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tis cymba, id eſt, Memphitica nauis. Metis metitis plane non legitur. Hamis quoq; hamitis non dicitur, ſed amis itis ſine h, ut prædictum eſt.

Lis — Lis eſt diſcordia uerboſa. Latigare, at træde.

Glis — Glis eſt animal ſomno pingueſcens.

Samnis — Samnis quidam populus Italiæ. Legitur etiam Samnitis in nominatiuo apud Prudentium.

Quiris — Quiris dicitur ciuis Romanus. Quidam dicunt Quiritis in nominatiuo.

Memphis — Memphis fuit urbs Aegypti.

Os oris — Oris formabit os pro more, deme nepotis.

Os otis — Cætera dant oris, ſed compotis impotis alter.

Os ouis — Sed bouis et gloris demantur os oſſis et oris.

Os oſsis — Cuſtodis ſimul herois ſociabitur iſtis.

Maſculina in os terminuta habent oris in genitiuo, ut mos moris, flos floris, ros roris, honos lepos. Excipitur nepos, quod habet nepotis. Similiter excipiuntur monoceros, ægoceros & rhinoceros, quæ habent otis in genitiuo. Martialis, Et pueri naſum rhinocerotis habent. Alia nomina in os, habent otis in genitiuo producta, ut cos cotis, dos dotis, icos ſacerdos. Sed compos & impos habent otis curta. Cuſtos facit cuſtodis, & heros herois o longa. Baptiſta. Effigies herois erat, qui fortibus armis. Ita Tros habet Trois, & Minos Monois. Item tripos tripodis o curta, quod etiam dicitur tripus tripodis, ut infra. Sunt quoq; multa Græca nomina in os, quæ habent u in genitiuo, ut logos logu, &c. De quibus infra dicetur.

Mos — Mos eſt conſuetudo. Inde moratus, id eſt, mores habens. Bene moratus, qui bonos mores habet. Male moratus, qui malos mores habet, Moroſus, qui perſos mores habet, & uulgo dicitur mirabilis. Morem gerere ſignificat facere uoluntatem alicuius.

Lepos — Lepos eſt iucunditas in uerbis aut factis. Inde lepidus eſt iucundus.

Honos — Honos id eſt, honor. Nam ueteres quandoq; ponebant os pro or, ut colos pro color, labos pro labor.

Nepos — Nepos eſt filius filij uel filius fratris aut ſororis. Nepos etiam ſignificat prodigum. Horatius, Vincit enim ſtultos ratio

inſanire

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

inſanire nepotes. Aegoceros eſt cœleſte ſignum, quod Latine dicitur capricornus, id eſt, capra cornuta. Monoceros eſt animal in fronte habens cornu, & Latine uocatur unicornis. Rhinoceros eſt aliud animal, quod cornu habet in naribus. Compos, id eſt, potens, ut ſum compos uoti, id eſt, acquiſiui quod uolui. Impos, id eſt, impotens, ut impos animi. Glos eſt ſoror uiri. In genitiuo habet gloris ſecundum Priſcianum. Nam quod aiunt quidam gloſſis & gloris, deliramentum eſt. Heros eſt magnus dominus. Dicitur etiam herus, id eſt, dominus, & hera, id eſt, domina. Sed heros producit primam ſyllabam, herus & hera corripiunt. Heros habet fœmininum herois, quod in genitiuo habet heroidis uel dos, & ſignificat magnam dominam. Tros fuit quidam rex Troiæ, etiam id quod Troianus. Minos fuit quidam rex Cretenſis, & poetice dicitur iudex apud inferos. Tripos eſt menſa

Aegoceros
Monoceros
Rhinoceros
Compos
Impos
Glos
Heros
Tros
Minos
Tripos

Vs curtam dat oris neutro, ſed eris damus illis.
Quę dāt lus nus dus, ſed oris prębet tibi fœnus.
Et facinus pignus, intercus utis tibi præbet.
Dat pecus hæc pecudis, pecus hoc pecoris ſibi iungit.

Vs oris
eris
Vs utis

Nomina quæ deſinunt in us curtam, habent in genitiuo oris o curta, ut corpus, littus, decus, nemus, tergus. Sed quæ deſinunt in lus nus dus, habent eris, ut uellus, ſcelus, olus, Venus, uulnus, ſidus, fœdus, rudus. Excipiuntur fœnus, penus, facinus & pignus, quæ habent oris, quanquam pignus etiam habet eris ſecundum Priſcianum, cum ſignificat, paandt. Intercus habet intercutis in genitiuo u correpta. Pecus neutri generis facit pecoris ſecundum regulam: Vs curtam dat oris. Sed pecus fœminini generis habet pecudis. Corpus eſt ſubſtantia ſenſibilis, id eſt, quicquid tangi uel ſentiri poteſt. Sæpe tamen accipitur corpus pro carne. Decus, id eſt, honor. Sed decor eſt pulchritudo uel ornatus. Dedecus ſkam. Vnde uerbum dedecoro o curta, id eſt, afficio dedecore, at beſkeme. Plautus, Caſtiga hominem probe, qui

Corpus
Decus
Dedecus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nemus dedecorat te, meq; amicosq; alios flagicijs ſuis. Nemꝰ
Tergus eſt amena ſylua. Vergil. In nemus ire parant. Tergus
ſignificat corium uel pellem. Verg. Tergora diripiunt
Littus coſtis & uiſcera nudant. Littus eſt terra prope mare.
Scelus Scelus, id eſt, peccatum. Tullius, Quid ego tantum ſce-
Vellus leris admiſi? Vellus eſt lana, ſic dicta, quod olim euel-
Holus lebatur, non tondebatur. Etiam eſt pellis cum lana. Ho-
lus eſt omnis herba qua ueſcimur. Inde holitor qui ho-
Funus lus uenditat. Funus dicitur mors. Verg. Funeris heu ti-
bi cauſa fui. Etiam ſignificat corpus mortuum & exequi-
as defunctorum. Terent. Ego quoq; eius cauſa prodeo
in funus. Funebris, id eſt, pertinens ad funus. Funeſtus
Sydus funere pollutus. Sydus eſt ſtella uel potius ſignum cœ-
Fœdus leſte, quod multas ſtellas continet. Fœdus, id eſt, pa-
Rudus ctum, pact. Rudus ſignificat fruſta lapidum. Fœnus
Fœnus ſignificat lucrum pecuniæ, uel quodlibet lucrum. Inde
fœnero, id eſt, do pecuniam ad fœnus. Fœneror depo-
Penus nentale idem ſignificat. Penus dicitur cibus, Penari-
Facinus um, keller eller ſpiſkamer. Facinus id eſt, factum uel
opus bonum uel malum. Terentius, Non fit ſine pericu-
Pignus lo facinus magnum & memorabile. Pignus paandt.
Pignero, id eſt, pignus accipio. Iuuenalis, Cuius & al-
ueolus & lanam pignerat Atreus. Lena eſt ueſtis quædam.
Pecus Pecus eſt omne animal, præter hominem, ſæpe tamen
accipitur pro oue uel capra. Intercus quære de gene-
ribus.

Hæc forma in eris quæ ſunt confinia uerbis,
Vs eris In quibus e curta reperitur in anteſuprema.
Tempus frigus oris faciunt, lepus aſſociatur.
Neutrum producit, niſi plus quod cōparat oris.

Nomina in us, quæ formantur a uerbis habentibus e breue in penultima ſyllaba corripiunt eris in genitiuo, ut latus, uetus, glomus, opus, hulcus, uulnus, munus, acus. Excipitur tempus & frigus, quæ habent oris, quamuis dicatur tempero temperas, & frigeo friges.

Compara-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Comparatiua in us habent oris productum, ſicut com-
paratiua in or, ut melius melioris. Excipitur plus pluris.
Latus ſijde. Laterare coniungere latus lateri. Dicitur eti- Latus
am latus lata latum, id eſt, amplus, vijd, ut lata domus. Vetus
Inde dilatare, id eſt, latum facere. Vetus, gammel. Ve-
terare, id eſt, uetus facere. Vnde ueteraſco, id eſt, uetus
fio. Item a uetus fit diminutiuum uetulus a. um. Opus Opus
eſt res facta, unde & libri dicuntur opera. Opuſculum
eſt paruum opus. Operor aris, id eſt, opus facio. Opus
etiam ſignificat id quod neceſſarius, & ſic eſt adiectiuum
indeclinabile. Etiam eſt nomen urbis, & ſic genitiuum
habet Opontis, ut dicetur paulo poſt. Hulcus eſt colle- Hulcus
ctio corrupti ſanguinis in corpore, buld. Hulceroſus
plenus hulceribus. Hulcerare. Exulcerare capitur pro læ-
dere, ut epiſtola tua exhulcerauit animum meum. Scri-
buntur hæc omnia per h, quia fiunt a Græco nomine
helco, quod eſt hulcus. Munus, id eſt, donum. Inde Munus
munero uel muneror indifferenter, id eſt, munus do.
Munus etiam ſignificat officium uel opus. Verg. Suſce-
ptum perfice munus. Acus aceris, affn. Aceroſus plenus Acus
acere, ut frumentum eſt aceroſum. Tempus, tid, etiam Tempus
ſignificat partem capitis inter frontem & aurem. Vergil.
Cingite tempora ramis. Frigus, froſt eller kuld. Le- Frigus
pus haare. Lepuſculus, id eſt, paruus lepus. Leporinus Lepus
adiectiuum.

Vs producta tibi dabit utis, deme paludis, Vs utis producta
Tellus telluris, incus incudis habebit.
Formabunt uris monoſyllaba, grus gruis et ſus. Vs uris

Nomina in us productum habent utis in genitiuo, ut ſalus, uirtus, ſeruitus. Excipiuntur palus paludis, incus incudis u producta, & tellus telluris. Item monoſyllaba in us habent uris in genitiuo, ut ius iuris, rus, crus, ſed grus habet gruis, & ſus ſuis. Excipitur etiam pus, quod ſecundum Priſcianum non declinatur, tamen eius obliqui leguntur, ut oſtendetur ibi, Aptota neutra tene. Nota quod ſunt Græca nomina in us longum, quæ ha-

bent odis in genitiuo, o curta, ut apus, tripus, chitra-
pus, ſciopus, antipus, melampus, œdipus, quod ultimũ
etiam eſt ſecundæ declinationis, & hæc omnia forman-
tur a Græco nomine pus, cuius genitiuus eſt podos. Alia
ſunt nomina locorum in us longum, quæ habent untis
in genitiuo, ut amathus amathuntis, opus opuntis, hy-
drus hydruntis, ſciopus ſciopuntis. Virtus eſt optimus
Virtus habitus animæ. Tullius, Virtutis laus omnis in actione
conſiſtit. Accipitur uirtus pro fortitudine, ut ſæpius in
Pſalmis. Virtuoſus Latine non dicitur, ſed uirtute præ-
Salus ditus. Salus, id eſt, ſaluatio, etiam eſt ſalutatio, ut Pe-
Iuuentus trus dixit mihi tuo nomine ſalutem. Iuuentus eſt pro-
prie multitudo iuuenum. Poeta, Diſce bonas artes mo-
neo Romana iuuentus. Accipitur pro iuuenta, id eſt, æ-
Senectus tate iuuenum. Senectus, alderdom. Tullius, Senectus eſt
Senecta natura loquacior. Senecta idem ſignificat. Ouidius,
Seruitus Iam ueniet tacito curua ſenecta pede. Seruitus eſt neceſ-
Palus ſarius famulatus. Seruitus & libertas ſunt contraria.
Palus eſt aqua nigra, & non fluens. Dicitur etiam palus
Tellus pali, id eſt, magnus ſtipes. Tellus, id eſt, terra, ſecun-
Incus dum Poetas eſt Dea terræ. Incus, amboldt. Poetæ ſem-
per producunt u in obliquis huius nominis. Horatius,
Et male tornatos incudi reddere uerſus. Iuuenalis, Non
fornace graues qua non incude catenæ. Vergilius, Quinq;
adeo magnæ poſitis incudibus urbes. Statius, Non tam
Ius grande ſonat motis incudibus Aetna. Ius, ret. Etiam
ſignificat aquam cibi lixati, ſaad. Sed ſemper habet iuris
Iurulentus in genitiuo. Iurulentus, id eſt, iure plenus, ut carnes
Rus iurulentæ. Rus, land, Inde ruſticus, qui rus colit.
Crus Crus, læg, & dicitur a curro. Sus eſt porcus uel por-
Sus ca. Vnde adiectiuum ſuillus, id eſt, porcinus, ut ſuillum
Grus roſtrum, ſuilla caro. Grus eſt auis quædam, traane.
Tripus Tripus eſt menſa trium pedum. Antipus quaſi contra
Antipus pedem, nam Antipodes dicuntur homines ſub nobis, &
Chitrapus contra nos pedes habentes. Chitrapus eſt ferreus tripes,
ſuper quem ponitur cacabus, uel eſt olla ærea tres pedes
Sciopus habens. Sciopus, id eſt, umbram faciens pede, nam Scio-
podes ſunt monſtruoſi homines, ſinguli habentes unum

pedem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

pedem ita latum, ut ſupini iacentes umbram ſibi faciant pede. Apus eſt auicula ſine pedibus. Malampus eſt nomen uiri & canis, & interpretatur niger pes.

Apus
Melampus

Aæs eris dabitur, pręs pr̨edis, laus quoq; laudis.
Fraus fraudis iũges, ſed Emaus nõ flectere debes

Aes æris
æs ædis
Aus dis

Hic ponuntur nomina habentia diphthongum ante s, & ſunt quatuor, ſcilicet, æs æris, præs prædis, &c. Sed Emaus eſt indeclinabile. Plinius tamen declinat Emaus Emai ſub ſecunda declinatione, ut non ſit diphthongus, ſed terminetur in us per tres ſyllabas, quod tamen uſus non ſeruat. Aes eſt quoddam metallum. Accipitur pro pecunia. Horatius, Mancipijs locuples eget æris Capadocum rex. Aes alienum, id eſt, pecunia debita. Hinc adiectiua æneus, æreus & ahænus. Item ahenum, id eſt, cacabus uel uas æneum. Præs eſt fide iuſſor, forloffuer. Laus loff. Fraus eſt dolus malus uel deceptio. Inde fraudulentus, id eſt, fraude plenus. Fraudare, id eſt decipere. Emaus nomen oppidi.

Aes
Præs
Laus
Fraus
Emaus

Si præit s b uel m uel p faciens genitiuum
Interpones i, tamen e ſi b præit aut p,
E mutatur in i, ſi non monoſyllaba fiant.
Aucupis excipitur, ex auceps quod reperitur.

Bs bis
Ms mis
Ps pis

Nomina quæ deſinunt in bs, ms & ps in formando genitiuo accipiunt i ante s, ut trabs trabis, hyems hyemis, daps dapis. Sed polyſyllaba quæ habent e ante bs uel ps, mutant illud e in i breue, ut celebs celibis, princeps principis, ſed auceps mutat e in u, ut aucupis. Excipiuntur etiam nomina in ceps, formata a nomine caput, quæ duplicem creſcentiam habent, ut præceps præcipitis, anceps ancipitis, de quibus infra dicit: Quæ das a capite. Nota quod polyſyllaba deſinentia in ps & bs, corripiunt penultimam genitiui, præter cyclops & hydrops quæ producunt o. Vergilius, Immemores ſocij uaſto Cycoplis in antro. Nam hæc nomina Græce habent o me-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

bent o mega, id eſt, o longum uel magnum. Trabs eſt
Trabs lignum craſſum, bielcke. Plebs eſt inferior populus.
Plebs Dicitur etiam plebes in nominatiuo, ſicut trabes & ſepes, pro trabs & ſeps. Lucanus, Neſcit plebes ieiuna timere. Inde plebeius, id eſt, pertinens ad plebem, ut plebeius
Stips homo. Plebecula, id eſt parua plebs. Stips eſt nummus paruus. Pauper mendicat ſtipem. Inde ſtipendium, id eſt, præmium militiæ. Paulus, Stipendium peccati mors. Au-
Auceps ceps qui aues capit. Horatius, Et ueluti merulis intentus decidit auceps in puteum. Aucupor aucuparis, id eſt, aues capio. Canis aucuparius. Cyclops dicitur gygas
Cyclops unoculus. Vide in Elucidario. Hydrops eſt aqua inter-
Hydrops cus, uel morbus creans malos humores & aquam ſuperfluam. Inde hydropicus, id eſt, qui patitur illum morbum.

Ls aut ns aut rs, s remouebis.
Ls Ns Rs tis — Tis iunges, frondis lendis glandiſqꝫ remotis.
Quæ cor uel pendo cõponit eis ſociando.

Nomina in ls & ns & rs, ablata s, habent tis in genitiuo, ut puls pultis, gens gentis, ars artis. Vnum duntaxat eſt nomen in ls, ſcilicet, puls pultis. In ns & rs permulta ſunt, ut amans, picens, Tyrins, Aruns, ars, iners, mors, Tyburs. Nota quod frons & lens habent tis & dis in genitiuo ſecundum diuerſa ſignificata, ut dicetur in heteroclitis, ibi, Lens lentis capiti, &c. Sed glans habet tantum glandis, & non glantis, ut quidam putant, cui additur iuglans, quod habet dis. Similiter libripens & compoſita a cor, ut concors, diſcors, excors, uecors dis in genitiuo. Puls eſt cibus ex farina factus. Inde pul-
Puls mentum & pulmentarium, id eſt, puls uel mollis cibus.
Picens Picens eſt nomen gentile, ſcilicet aliquis de piceno, id eſt,
Tyrins de illa regione. Tyrins eſt nomen urbis in Achaia, unde Hercules dicitur Tyrinthius, quia ibi nutritus fuit aut
Aruns habitauit. Aruns eſt nomen uiri. Sulpitius ſcripſit, quod habeat Aruncis in genitiuo, quod ei quidem non
Tyburs aſſentio. Tyburs dicitur aliquis de oppido Tybure, & inde

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

inde adiectiuum Tyburtinus. Glans eſt fructus quer- Glans
cus, ilicis & fagi, & aliarum quarundam arborum. Etiam
eſt globus plumbeus. Eſt etiam tumor uel tuber colli,
unde glandium eſt ceruix porci, quia in illa ſunt multæ
glandes. Iuglans quaſi iuuans glans uel Iouis glans, eſt
maior nux, valnød. Concors, ſamdrechtig. Diſcors Concors
tuedrechtig eller v^{s}enig. Excors, id eſt, ſtultus, quaſi Diſcors
ſine corde. Socors, id eſt, piger. Vecors, id eſt, ſtultus Excors
uel piger. Hinc concordia, diſcordia, &c. Vecordia, id Socors
eſt, tædium & pigritia. Socordia, id eſt, inertia, pigri- Vecors
tia. Libripens eſt ſtipis ponderandæ penſator, ut ait Libripens
Plinius, id eſt, qui tenet libram, uel qui ponderat, nam
pendo quandoq; idem eſt quod pondero.

Semper iens cum prole ſua formabit euntis, Iens euntis
Ambio lege caret, uncisq; quod uncia formar.

Iens participium a uerbo eo, excipitur a regula
prædicta, quia habet euntis in genitiuo cum ſuis decom-
poſitis, ut abiens abeuntis, exiens exeuntis, præteriens
prætereuntis. Sed ambiens habet regulariter ambientis.
Item quiens a queo, & nequiens a ſuerbo nequeo etiã ha-
bent untis, autore Priſciano. Vncisq; quod uncia format,
id eſt, nomina in uns, quæ formantur a nomine uncia,
habent uncis, & non untis in genitiuo, ut quincuns, de-
cuns, ſeptuns. Multi tamen hæc nomina ſcribunt per x
in fine, ut quincunx, deunx, & id putamus eſſe melius,
Nam Priſcianus inter nomina in us non meminit iſto-
rum nominum. Vncia eſt quoddam pondus ab uno di- Vncia
ctum, quia as habet duodecim uncias. Vnciola eſt parua
uncia. Vnciatim, id eſt, per uncias, ut piper emitur un-
ciatim. Alia uocabula ſunt in generibus. Et partes aſsis.

Vt tibi format itis, ſic per caput eſſe probabis. Vt itis

Solum unum eſt nomen in t declinabile, ſcilicet ca-
put cum ſuis compoſitis, ſinciput, occiput. Nam quot & Caput
tot, git, berit, &c. non declinantur. Caput hoed. Acci-
pitur pro principio, ut caput libri, caput ieiunij. Item
pro prin-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Capitulū

pro principali parte. Item pro homine, ponendo partem pro toto, & pro uita. Capitulum, id eſt, paruum caput. Inde capitelium, quod idem ſignificat. Sinciput eſt anterior pars capitis. Plautus, Non ſanum eſſe tibi adoleſcens ſinciput intelligo. Occiput eſt poſterior pars capitis. Perſius, Occipiti cæco poſticæ occurrite ſannæ. Etiam dicitur occipitium & ſincipitium pro eodem. Plaut. Hæc anus in occipitio quoq; habet oculos. G

X gis

A uerbis in go ueniens x gis tibi format.
Coniugis n remouet, cum rectus n ſibi ſeruet.

Nomen in x formatum a uerbo deſinente in go habet in genitiuo gis, ut lex legis, rex regis, grex gregis, remex remigis. Additur frux frugis, ſecundum Priſcianum. Excipitur coniunx, quod habet quidem gis, ſed remouet n in obliquis. Ouid. Coniugis ille ſuæ complexus colla lacertis. Addunt aliqui ſubiunx ſubiugis & iniunx iniugis.

Lex
Rex
Grex
Remex

Lex eſt ius ſcriptum, ſcilicet, quod legi poteſt. Rex qui regit. Auſon. Qui recte facit, etſi non dominatur, erit rex. Regulus, id eſt, paruus rex. Grex eſt congregatio quorumlibet animalium. Remex qui remigat. Stultus qui puppim ſine remige ducit in altum. Remus eſt inſtrumentum quo nauigatur, aare. Inde remigare, at roo. Remigium eſt remigatio.

Coniux
Subiunx
Iniunx
Frux

Coniunx eſt maritus uel uxor. Subiunx, id eſt, ſubiugatus, uel ſub iugo poſitus. Iniunx ſine iugo, uel nondum ſubiugatus. Frux, id eſt, fruges. Auſon. Ante quidem campis quam ſpicea ſuppeteret frux.

Cis iungunt alia, tamen x prius inde remota.

Omnia alia nomina in x, remota x accipiunt cis in genitiuo, ut faux faucis, arx arcis, lanx lancis, &c.

Arx
Merx
Faux
Falx

Arx eſt caſtrum. Merx eſt res uenalis. Plautus, Proba merx facile emptōrem reperit. Inde mercor aris, id eſt, merces emo. Faux eſt ſummitas gutturis. Lactanti. Et de fauce lupi ſubtrahit agnus oues. Falx eſt ferramentum curuum, quo aliquid ſecatur uel amputatur, & eſt multiplex. Eſt enim fœnaria falx qua fœnum metitur. Arbora-

bora-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

boraria falx qua putantur arbores. Lumaria falx qua ſpinæ ſecantur, nam luma eſt genus ſpinæ. Vineatica falx, id eſt, qua uineæ putantur. Falcarij ſunt meſſores. Falcare & defalcare, id eſt, tollere uel amputare. Falcatus, id eſt, curuatus ad modum falcis, uel falcibus armatus, ut falcati currus. Fex eſt purgamentum cuiuſq; rei. Lanx eſt lata ſcutella. Fex Lanx

Et ſuper x, niſi ſint monoſyllaba cōpoſitumue. Ex icis
Ex ipſis e per i mutat, quæ uult breuiari,
Lodicis demas, ueruecis dicere debes.

Polyſyllaba in x mutant in obliquis e in i curtam, ut apex apicis, codex codicis. Excipitur lodex lodicis i producta, & ueruex ueruecis quod tenet e longam. Iuuenalis, Quis tecum ſectile porrum, Sutor & elixi ueruecis labra comedit. Excipitur etiam uibicis i producta. Perſi. Si puteal multa cautus uibice flagellas. Quidam etiam excipiunt larex, putantes, quod habeat larecis, ſed falluntur, quia larex habet laricis regulariter. Lucan. Et larices fumoq; grauem ſerpentibus urunt. Apex eſt ſummitas. Vertex eſt ſummitas capitis uel arboris, & quælibet ſummitas. Vortex eſt aquarum inuolutio uel fluctus. Caudex eſt truncus. Codex, id eſt, liber. Etiam eſt id quod caudex. Iuuen. Horrida quale facit reſidens in codice pellex. Podex, id eſt, culus. Pumex eſt lapis foraminoſus & leuis. Lodex eſt quod ſternitur ſuper lectum. Priſcianus & Phocas ſcripſerunt lodix, unde fit lodicula. Vibex eſt ſignum flagelli, ſtrim effter ſlau. Veruex eſt caſtratus aries. Larex eſt ſpecies arboris duriſſima.

Apex Vertex Vortex Caudex Codex Podex Pumex Lodex Vibex Veruex Larex

Si mas fies in x dat icis, maſtix dabit icis,
Phœnix Phœnicis, bombix bombicis habebit. Ix icis

Maſculina in x deſinentia corripiunt in obliquis, ut calix calicis, fornix, onyx, uarix, hiſtrix, eryz, ſardonix. Excipiuntur maſtix, phœnix, bombix, ceyx, quæ producunt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ducunt i, Ouidius, in faciem ceycis abit ſumptaq́ꝫ figu-
Maſtix ra. Maſtix tamen inuenitur corripere. Sere. Maſticis
addentur iam fracti milia farra. Et ſæpius apud eun-
dem, Vbi nota quod in hoc uerſu ponitur generis fœmi-
nini. Maſtix autem eſt reſina lentiſci arboris. Quam
tamen Plinius nominat maſtiachi. Vnde & Perottus
ait, quod in nominatiuo dicitur maſtiche, pro hoc gum-
mi, & non maſtix. Maſtix huius maſtigos, Græcum
nomen eſt, ſignificans flagellum. Inde maſtiga, id eſt,
uerbero uel dignus flagellis. Item homeromaſtix dictus
Calix eſt Zoilus detractor Homeri Poetæ. Calix eſt uas poto-
rium. Horatius, Fœcundi calices, quem non fecere diſer-
Fornix tum? Fornix eſt arcus in muro, & ponitur pro lupa-
nari. Iuuena. Lenonum pueri quocunq́ꝫ in fornice nati.
Onyx Inde fornicari, id eſt, luxuriari. Onyx eſt quidam la-
Sardonix pis precioſus, & uaſculum unguentarium. Sardonix
Eryx eſt etiam lapis precioſus. Eryx eſt mons in Sicilia. Hi-
Hiſtrix ſtrix eſt ſpecies ericij. Calpharnius, Venit, & hirſuta ſpi-
Varix noſior hiſtrice barba. Varix eſt uena tumida in corpo-
re humano. Varicoſus tumidos habens uarices. Hinc præ-
uaricor, id eſt transgredior. Diuarico uel diuaricor, id
Phœnix eſt, pedes diſtendo. Phœnix eſt auis unica in Arabia, de
Bombix hac plura in generibus. Bombix eſt uermis texens te-
lam ſicut aranea, de quibus telis fiunt ſubtiles ueſtes, quæ
uocantur Bombicinæ. Iuuena. Quarum delicias pannus
Ceyx bombicinus vrit. Veſtis bombicina etiam dicitur ſerica,
licet origo diuerſa ſit. Ceyx uel Cæyx per dyphthon-
gum eſt nomen uiri.

Cętera quæ dant x, producunt ante ſupremam.
Sed gregis atq́ꝫ crucis facis & nucis et picis inde
Excipis, atq́ꝫ trucis ducis et ſalicis ſilicíſq́ꝫ.

Omnia alia nomina in x deſinentia, id eſt, quæ non ſunt polyſyllaba in x, neq́ꝫ maſculina in x producunt penultimam genitiui, ut nomina in ax ox ux, & fœminina uel adiectiua in x, ut fornax, nycticorax, ferox, atrox, pollux, radix, ceruix, cornix, perdix, ibix, pernix, fœlix.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

lix. Ab hac regula excipit Alex. xi. nomina, ſ. grex, trux, crux, fax, pix, dux, nux, ſalix, filix, nix & ſenex, quibus addimus abax, ſimilax, ſtyx, phryx, oryx, lelex, allobrox, gis, ilix cis cappadox, quæ omnia corripiunt penultimam genitiui & obliquorum. Perſius, Cappadoces rigida pingues pauiſſe cataſta. Fornax eſt in quo aliquid ſiccatur uel coquitur, oon. Inde fornacula, id eſt, parua fornax. Nycticorax eſt auis, & interpretatur noctis coruus, quia nix huius nictos Græce dicitur nox Latine, & corax coruus. Ferox, id eſt, animoſus. Atrox crudelis uel terribilis. Pollux proprium nomen uiri. Radix, rood. Radicula, id eſt, parua radix. Radico, id eſt, radices mitto uel creſco. Eradico i longa, ſignificat radices tollo. Ceruix poſterior pars colli, homo duræ ceruicis, id eſt, tenax propoſiti. Cornix eſt auis nigra. Cornicula, parua cornix. Perdix aggerhøn. Ibrix eſt genus ſylueſtris capræ. Pernix eſt uelox, & proprie pedibus, & producit i ſicut alia. Vergil. Nec fatur uirgo pernicibus ignea plantis. Quidam putant quod pernix ſignificet id quod nociuus, & tunc habeat i curtam in obliquis, quod uanum eſſe cenſeo. Grex interpretatum eſt ante. Eius compoſita ſunt ſegrex, id eſt, ſegregatus uel ſeparatus. Congrex, id eſt, congregatus, quæ etiam corripiunt penultimam obliquorum. Trux, id eſt, crudelis. Lucanus, Vangiones Batauiq́ truces, id eſt, Hollandini, quos ære recuruo Stridentes acuere tubæ. Inde truculentus, id eſt, ualde trux, & trucido i longa. id eſt, occido. Vergil. Fit uia ui rumpunt aditus primosq́ trucidant. Fax eſt lumen piceum in ſtipite. Inde facula. Nux eſt arbor & fructus pro arbore. Iuuenal. Annoſam ſi forte nucem deiecerit Eurus. Item nux dicitur omnis fructus arboris habens durum operimentum, ut auellana, caſtanea, amigdalum, iuglans. Nucula, id eſt, parua nux. Nucleus eſt molle in nuce, quod comeditur. Pix eſt reſina combuſta. Inde piceus, id eſt, de pice factus uel niger. Et picatus, id eſt, pice linitus. Dux qui uel quæ ducit. Inde tradux, id eſt, traductus uel traductio. Redux, id eſt, reducens uel reductus, nam actiue & paſſiue ponitur. Ouid. Littora Theſ-

Fornax | Nycticorax | Ferox | Atrox | Pollux | Radix | Ceruix | Cornix | Perdix | Ibrix | Pernix | Grex | Congrex | Trux | Fax | Nux | Pix | Dux | Redux

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ra Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina. Idem, Sim reducis coniunx ſicut cuntis eram. Crux Crux eſt pœna. Inde cruciare, id eſt, punire. Salix Salix eſt arbor nota. Inde ſalicetum, id eſt, locus ubi ſunt multæ ſalices, uel ipſæ ſalices. Inde ſalignus adiectiuum. Filix Filix eſt herba quædam noxia ſegeti. Horatius, Neglectis urenda filix innaſcitur agris. Abax Abax eſt menſa, alio nomine abacus. Pharnax Pharnax eſt nomen uiri. Silax Silax eſt herba ſimilis hederæ, ſed albo flore. Cappadox Cappadox eſt aliquis de Cappadocia. Illix Illix, id eſt, illicens. Prudentius, Quo mage ſancta ducum corda illice flecteret arte.

Nec g nec c tenent quę dant nix noxq́; ſupellex.
Dic ſenis & noctis niuis & ſphingis quoque ſphingos.
Crementum duplex debet formare ſupellex.
Quæ das a capite uelut anceps, iunge bicepsq́;.
Ac iter optat eris, ſed non ut regula quærit.
Per prædicta tibi patet exceſſus genitiui.

Omnia nomina in x deſinentia uel habent gis uel cis in genitiuo, præter hæc quatuor, nix niuis, nox noctis, ſenex ſenis, & ſupellex ſupellectilis, quod duplicem habet creſcentiam, ſicut iter itineris, & nomina in ceps a caput facta, ut biceps bicipitis, anceps itis, ita præceps triceps, &c. Item ſphinx habet in gtõ ſphingis uel ſpingos, cui adduntur multa alia nomina Græca, ut phalanx, ſyrinx, lelex, oryx, iapix, ſtyx, ſtrix, phrix, quæ omnia habent gis uel gos in genitiuo. Statius, Audio iam rapidæ curſum ſtygis atraq́; ditis flumina. Sunt etiam Græca in ax, quorum genitiuus deſinit in ctis uel ctos, ut aſtyanax huius aſtyanactis uel actos, hypponax hypponactis uel actos. Nix Nix ſne, huius nominis genitiuum non expreſſerat Alexander, ſed autoritas docet eſſe niuis. Ouidius, More niuis lacrymæ ſole liquentis eunt. Niueus, id eſt, de niue uel candidus. Niuoſus, id eſt, plenus niue.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

niue. Niualis,id eſt, frigidus. Nox naat. Inde noctua, Nox
id eſt, auis nocturna. Noctiuagus, id eſt, noctibus ua- Pernox
gans. Pernox in generibus. Senex eſt uetus homo, Senex
quandoq; tamen de alijs animalibus dicitur, ſed impro- Sphinx
prie. Sphinx eſt animal piloſum in deſertis, ſimile ho-
mini. Poetæ fingunt monſtrum fuiſſe, habens faciem
uirginis, pennas auium & pedes leonum, quod ſtans cir-
ca urbem Thebas in alto colle tranſeuntes interrogauit
hoc ænigma: Quod animal eſt mane quadrupes, meri-
die bipes, ueſperi tripes. Omnes neſcientes id ſoluere ne- Phalanx
cabat, ſed tandem Oedipus ſoluit, dicens eſſe hominem. Syrinx
Phalanx eſt exercitus. Syrinx eſt fiſtula. Oryx quod- Oryx
dam animal in deſertis. Iapix quidam uentus occiden- Iapix
talis eſt, qui & Circius dicitur. Styx dicitur a Poetis flu-
uius infernalis, & ponitur pro inferno. Inde ſtygius, id Strix
eſt, infernalis. Strix eſt auis nocturna, quæ noctibus Phryx
ſtridet. Phryx eſt aliquis de Phrygia uel Troia. Phry- Lelex
gius, id eſt, Troianus. Lelex & Allobrox ſunt nomina
gentilia. Leleges ſunt quidam Græci. Allobroges ſunt Aſtyanax
populus Galliæ, id eſt, Sabaudienſes. Aſtyanax eſt no- Hyponax
men proprium filij Hectoris. Hypponax quidam Poe- Supellex
ta Græcus. Supellex eſt res domeſtica. Olim nomina- Iter
tiuus erat ſupellectile, ut ait Priſcianus, unde manſerunt
obliqui. Iter eſt itio, vei eller reiſe. Vnde dicimus: Qua-
le fuit iter tuum? Eſt autem uetus genitiuus eius iteris.
Neuius, Ignoti iteris ſumus. Iuuencus, Ecce iteris medio
clarus ſe oſtendit Ieſus. Sed nunc dicimus iter itineris,
qui tamen genitiuus fit a nominatiuo itiner. Varro, Ex- Anceps
pectant itiner longum ſermone leuare. Anceps, id eſt,
dubius uel incertus. Horat. Ius anceps noui cauſas defen-
dere poſſum. Item gladius dicitur anceps, id eſt, utrinq; Præceps
ſcindens. Præceps dicitur cum capite decidens. Inde
præcipitare, id eſt, deijcere. Item præceps dicitur audax &
inconſideratus. Item feſtinus. Verg. Non fugis hinc præ-
ceps dum præcipitare poteſtas. Triceps, id eſt, habens Triceps
tria capita. Biceps habens duo capita. Biceps

Is genitiuus habet, ſed tertius i tibi præbet. Gtūs is

 Dtūs i

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Omnis latinus genitiuus ſingularis tertiæ declinationis deſinit in is correptam, præter unum monoſyllabum nomen, ſcilicet, uis, quod habet in genitiuo huius uis, is producta ſecundum Priſcianum. Datiuus autem formatur a genitiuo abiecta s & producta i, ut ſchema ſchematis ti, mare maris mari. In Græcis tamen nominibus reperitur quandoq; datiuus in i curtam. Statius in Achillei, Palladi littore celebrabant Scyrus honorem. Schema eſt habitus uel figura. Thema eſt poſitum uel poſitio, uel ſuper quod ponitur ſermo. Scyrus eſt quædam inſula.

Schema
Thema
Scyrus

Es Græcũ i gtõ dat

Cum dedit s Græcus, fit ſæpe per i genitiuus.

Nomina Græca in es quandoq; habent i in genitiuo, & tunc ponitur datiuus pro genitiuo, ut Priſcianus ait, ad uitandum cacophaton, id eſt, malum ſonum, quia malus ſonus eſt quando multæ dictiones ſimul poſitæ deſinunt in s, Propterea in iſtis tollitur s. Vergil. Troas reliquias Danaum atq; immitis Achilli. Idem, Nomine Achimenides comes infœlicis Vlyſſi. Idem, Præcipue pius Aeneas nunc acris Oronti. Achilles, Vlyſſes, Orontes, ſunt propria nomina uirorum. Et nota quod melius ſcribitur Vlyſſes uel Olyſſes, quam Vlyxes.

Achilles
Vlyſſes
Orontes

Actũs em im

Em retinet quartus, ſed in im quandoq; locamus
Magudarim turrim peluimq; ſitimq; ſecurim,
Vim burim reſtim tuſſim puppimq; charibdim,
His quædam propria ſociamus paucaq; Græca.
Vt tigrim tripolim tybrim ſyrtim uel eclipſim.
Iris & hypocriſis ſociantur eis & erynnis.
Em dat & im turris reſtis puppiſq; ſecuris.

Accuſatiuus huius declinationis fit a genitiuo is in em mutando, ut patris patrem, ouis ouem. Sed nomina in is de-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

in is deſinentia, quorum genitiuus ſimilis eſt nominatiuo, habent quandoq; im, ut illa quæ ponuntur in textu, buris, magudaris, &c. Nota circa illum uerſum (His quædam propria) quia multiplicia ſunt nomina propria, quæ habent im in accuſatiuo, ſcilicet, propria uirorum, ut Alexis, Daphnis. Propria mulierum, ut Iſis, Chriſis, Miſis. Propria urbium, ut Neapolis, Necropolis, Heliopolis. Propria fluuiorum, ut araris, phaſis, ſed Iordanis non habet im. Propria morborum, ut phthiſis, febris. Propria figurarum, ut prolepſis, ſyllepſis. Alia Græca, quæ habent im, ut diocœſis, phraſis, hæreſis, geneſis, poeſis, phyſis, metropolis, decapolis. Magydaris uel magudaris eſt quædam herba, alio nomine dicta laſerpinum. Peluis eſt uas in quo perluimus, id eſt, lauamus. Sitis eſt appetitus bibendi, & ponitur pro quocunq; appetitu. Sitibundus, id eſt, ſitiens. Securis eſt ferramentum, quo ſecatur. Inde ſecuricula, id eſt, parua ſecuris. Securus, a. um. ſine cura. Vis eſt potentia uel uiolentia, ſed de hoc in heteroclitis. Buris eſt cauda aratri, alio nomine bura. Reſtis eſt funis. Reſticula, id eſt, parua reſtis. Reſtio & reſtiarius, qui facit reſtes. Puppis eſt ultima pars nauis, & ponitur pro naui. Tuſsis, huſte. Tuſsire, at huſte. Charibdis eſt periculoſus locus maris inter Italiam & Siciliam. Phthiſis eſt exulceratio pulmonis cum tabe & extenuatione totius corporis. Inde phthiſicus, qui laborat illo morbo. Pleureſis eſt morbus lateris acutus cum febri & tuſsi. Pleureticus qui patitur illum morbum. Phyſis eſt natura. Phraſis eſt locutio. Diocœſis penultima producta, & per œ diphthongum in ſecunda ſyllaba, eſt gubernatio uel diſpoſitio & regimen, ſed uſus (imo abuſus) nunc ſcribit o pro œ, & corripit penultimam. Metropolis eſt principalis ciuitas. Decapolis eſt regio decem ciuitatū. Tripolis eſt regio trium ciuitatum. Syrtis eſt periculoſus in mari locus propter copiam arenæ. Eclipſis eſt defectus. Iris eſt cœleſtis arcus. Hypocriſis, id eſt, ſimulatio uel fictio. Hypocrita ſimulator. Erinnys eſt furia uel impatientia animi. Ouid. Qua terra patet fera regnat Erin-

Magydaris
Peluis
Sitis
Securis
Vis
Buris
Reſtis
Puppis
Tuſsis
Charibdis
Phthiſis
Pleureſis
Phyſis
Phraſis
Diocœſis
Metropolis
Decapolis
Tripolis
Syrtis
Eclipſis
Iris
Hypocriſis
Erinnys

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nat Erinnys. Nota quod Græca nomina etiam habent in pro im in accuſatiuo. Verg. Daphnin ad aſtra feremus, amauit nos quoq; Daphnis. Ouid. Irin ad Herſiliam deſcendere limite curuo. Idem, Et fletu madidis Ibin adite genis. Nam Græci nunquam ſcribunt m pro ultima litera dictionis, ſed n. Item nomina in is duplicem habent genitiuum, unum per creſcentiam, alterum ſine creſcentia. Etiam habent duplicem accuſatiuum. Nam genitiuus creſcens facit accuſatiuum in em uel a, & non creſcens facit accuſatiuum in im, ut paris, iſis, iris. Dicimus enim irim uel iridem, parim uel paridem, iſim & iſidem uel iſida.

Accuſatiuus multorum in a

Quinetiam ponuntur multa per a quaſi Græca.
Neutra notare decet, ſic nulla regula fallit.

Neutra ſimilem dãt ntõ actũm & vtũm.

Omnia Græca nomina tertiæ declinationis, non neutri generis præter prædicta habent a in accuſatiuo more Græco, ut Titan, Pan, Pæan, Syren, Delphin, Dæmon, agonar, ether, crater, martyr, Hector, lampas, adamas, pallas, magnes, egis, pixis, iaſpis, heros, thorax, ſtyx, phœnix, & ſimilia. Verg. Mecum una in ſyluis imitabere pana canendo. Idem, Veſcentes letumq; choro peana canentes. Iuue. Nullam ſyrena flagellis Comparat antiphates, id eſt, crudelis homo. Ouidius, Nauita puppe ſedens delphina uidebimus inquit. Idem, Ingentem manibus tollit cratera duabus. Verg. Volat illa per aera magnum. Horatius, Vt ſtudio maiore petant helicona uirentem. Ouid. Pallada nonne uides iaculatricemq; Dianam. Verg. Aegidaq; horrificam turbatus Palladis arma. Item, Princeps ardentem coniecit lampada Turnus. Stat. Gaudentes heroas erunt. Iuuen. Viridem thoraca iubebit Afferri. Ouidius. Ad ſtyga tenarea eſt auſas deſcendere porta. Hæc breuiter allata ſunt carmina exemplorum gratia. Et hæc nomina ſi habent plurale, habent as in accuſatiuo plurali. Item aliqua prædictorum mutant accuſatiuum in nominatiuum. Nam legitur in nominatiuo ethera, aera & cratera. Apul. Prima cratera ad ſitim pertinet, ſecunda ad hilarita-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

hilaritatem, tertia ad uoluptatem, quarta ad inſaniam. Vocabulorum interpretatio prius eſt habita.

Par recto quintus, ſed ſæpe tamen tenet uſus, Vocatiui formatio
Ad morem Græci, ceu palla thebai colchi.
Es Græci longe ſimul es ſubiungitur eq̃.

Vocatiuus ſimilis eſt nominatiuo, ut o pater, o miles, &c. Sed Græca nomina in es deſinentia, in uocatiuo formando deponũt s, ut Pallas o Palla, Achilles o Achille, Thebais o Thebai, Melampus o Melampu. Et talis uocatiuus ſi deſinit in i, corripitur, ſi in a e & u, producitur. Verg. Non hæc o Palla dederas promiſſa parenti. Ouid. Cum cuperes patria colchi manere domo. Idem, Tempus Atla ueniet tua quo ſpoliabitur arbor. Vergil. Mirabar quid mœſta Deos Amarylli uocares. Sic Alexi, Adoni, Tybri, Daphni, Meri. Ouid. Qua merui culpam fieri tibi uilis Achille. Terent. Quid dixi Chreme. Sed hæc omnia poſſunt habere uocatiuum latinum nominatiuo ſimilem. Pallas, Achilles, Chremes, Alexis, Adonis, Daphnis Meris ſunt propria nomina uirorum. Amaryllis nomen mulieris. Amaryllis Thebais eſt poema de Thebanis. Extant autem duæ Thebaides, una Senecæ tragedia, altera Thebais eſt Papinij de bello Thebano. Thebais In cuius operis fine Statius librum ſuum ſic alloquitur: Durabis procul a dominoq; legere ſuperſtes O mihi bis ſenos multum uigilata per annos Thebai, iam certe præſens tibi fama benignum Strauit iter. Altero modo Thebais ſignificat mulierem Thebanam, id eſt, de Thebis urbe Græciæ. Etiam eſt regio ſuperioris Aegypti propinqua Arabiæ. Colchis Colchis eſt quædam regio Aſiæ, alio nomine Colchos in Ponto. Etiam ſignificat fœminam de Colcho, ſcilicet, Medeam filiam regis Colchorum.

Sextus in i uel in e, quandoq; tamen dat utrunque. Abltũs i e

Ablatiuus deſinit in e curtam, uel i longam, uel in utranq; uocalem. I habent nomina in e, & adiectiua in is

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

& in er, & nomina in al & in ar, quæ producunt a in obliquis. Item compoſita ab imber, & tria nomina menſium in is, & omnia quæ habent im in accuſatiuo, & i & e habent gentilia, in as longum, & nomina in is habentia duas conſonantes ante is, & adiectiua quæ non terminantur in er uel in is. Reliqua habent e. Sed hæc modo declarabuntur per ordinem textus.

I a ntõ in e I dat nomen in e, quædam retrahi decet inde.

Gauſape præſepe preneſte cepe ſoracte.

Nomen Latinum in e deſinens habet i in ablatiuo, ut mare ouile ſedile conclaue. Excipiuntur gauſape præſepe, &c. in textu poſita, quibus addunt aliqui rete, nam ſæpe legitur rete in ablatiuo. Ouid. Cur tibi pro lybicis clauduntur rete leenis Imbelles capræ ſollicitusq; lepus. Sed ſciendum quod multa nomina in e terminantur etiam in is, ut præſepe & præſepis, preneſte & preneſtis, gauſape & gauſapis, rete & retis. Et hæc nomina in quantum nominatiuus deſinit in is, habent ablatiuum in e, ſed in quantum nominatiuus terminatur in e, faciunt ablatiuum in i, niſi rete faceret ablatiuum reti, pluralis nominatiuus non faceret retia. Reperitur etiam mare in ablatiuo per licentiam Ouidij, Exiguam pleno de mare demat aquam. Cepe non erat hic ponendum, cum ſit indeclinabile, ſicut mille & quinq;. Rete gaarn. Reticulum paruum rete. Retiaculum idem. Gauſape eſt genus ueſtis, ex utraq; parte uillos habentis. Inde gauſapinus adiectiuum i curta. Martial. Menſe uel Auguſto ſumere gauſapinas. Præſepe eſt locus clauſus, a uerbo præſepio, quod ſignificat antemunio. Preneſte eſt oppidum in monte non longe a Roma. Inde preneſtinus, ut preneſtina nux, id eſt, auellana. Cepe eſt bulbus tunicatus. Dicitur etiam cepa cepæ. Ouid. Cædenda eſt hortis eruta cepa meis. Soracte quidam mons in Italia in agro Faliſco.

Rete Gauſape Præſepe Preneſte Cepe Soracte

Cum preit er aut is per e ſi neutrale ſequatur,

Ablatiuus

Ablatiuus in i debet tantummodo poni.

Er uel is nõti ſi ſequitur e neutrum i dat abtõ.

Adiectiua in er & in is deſinentia, quæ habent neutrum in e faciunt i in ablatiuo, ut celer celeri, celeber celebri, utilis utili, futilis futili. Celer, id eſt, uelox, Ouid. Quale ſit id quod amas celeri circumſpice mente. Et tua læſuro ſubtrahe colla iugo. Vtilis, id eſt, aptus uti. Futilis dicitur ineptus uel nihil retinens. Verg. Conſiliis habitus non futilis autor. Nota quod in textu dicitur. Adiectiua in er, quæ neutrum habent per e. Nam pauper, uber, tuber, quia non habent neutrum per e, non faciunt ablatiuum in i tantum, ſed in i & in e, ut poſt dicetur.

Celer
Vtilis
Futilis

Quod fit in al uel in ar ſic formas, dũ genitiuo. A longam teneas.

Ablto al ar

Neutra in al & in ar producentia a in obliquis, habent etiam i in ablatiuo, ut animal animali, exemplar exemplari. Nec oportet hinc excipere ſal, par, far & lar, quia illa corripiunt a in obliquis, nam quod far producitur in obliquis, hoc facit poſitio, ergo ſuperflue additur in textu (Dat e far &c.) & (Cum lare ſal demas) Vocabula ſupra.

Quod fit in as longam gentile per i uel e ponã.

As gentile dat i uel e

Gentilia nomina in as longã deſinentia, faciunt ablatiuum proprie in i, & quandoq; etiam in e, ut ait Priſcianus. Omnia autem deſinunt in as longam, quæ habent atis in genitiuo, ut Aquinas, id eſt, aliquis de Aquino. Arpinas aliquis de Arpino oppido. Rauennas aliquis de urbe Reuenna, &c. De quibus dicetur in capitulo de generibus. Gentilia nomina ſunt quæ gentem uel populum ſignificant. Arcas quamuis eſt gentile, tamen as corripitur, ideo non habet i ſed e tantum.

Arpinas
Rauennas

Conſona ſi præit is dupla, ſextus in i uel in e fit. Teſtis cum peſte per e fit, iuncta ſibi ueſte.

Duplex conſona ante is dat i uel e

Nomina ſubſtantiua in is habentia duas conſonantes ante is in eadem ſyllaba faciunt in ablatiuo i & e, ut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ignis, amnis, uectis. Lucanus, igne uago luſtrare iuuat tibi numine ab omni. Vergil. Vulnus alit uenis & cœco carpitur igni. Excipit Alexander teſtis, peſtis, ueſtis, quæ habent e tantum. Priſcianus addit huic regulæ nomina in uis & guis, ut auis, nauis, ciuis, anguis, unguis, quæ in ablatiuo habent e & i, ut multis exemplis probat Priſcianus. Sed omnia hæc intelliguntur tantum de ſubſtantiuis, nam de adiectiuis in is iam dictum eſt, quod habent i tantum, etiam ſi habeant duas conſonantes ante is, ut triſtis cœleſtis, &c.

Compoſita ab imber dant i

Quatuor imber habet quibus i tantummodo præbet.

Nomina menſium

I dant tres menſes, ſolam dat e ſoſpes & hoſpes.

Compoſita ab imber, & alia tria menſium nomina in is finita, habent i in ablatiuo, ut ſeptember, october, nouember, december, aprilis, quintilis, ſextilis. Iuuenalis, Pallere & uinum toto neſcit decembri. Ouid. Cæſar in aprili quod tuearis habes. Imber habet e & i. Statius, Lacera ora putresq; ſanguineo uidet imbre genas. Idem, Proijcit hic cartus imbri uentoq; rigentes. Imber, id eſt, quod pluuia uel quicunq; aqueus humor. September dicitur ſeptimus menſis à Martio, qui olim primus menſis fuit. October octauus menſis à Martio, &c. Aprilis eſt primus menſis poſt Martium, dictus quaſi aperilis, quia tunc terra ſe aperit ad herbas proferendas. Quintilis eſt quintus menſis poſt Martium, qui & Iulius uocatur à Iulio Cæſare. Sextilis eſt ſextus menſis poſt Martium, alio nomine Auguſtus. Item omnia hæc menſium nomina ponuntur etiam adiectiue, ut pridie calendas Aprilis. Horatius, Age libertate decembri.

Imber September October Aprilis Quintilis Sextilis

Quidam pro certo reputant e uel i dare ſexto.

Nomina trium generum

Cuncta trium generũ, ſed degener uber e tantũ.

Ipſa tamen reperimus in i, ſed non niſi raro.

Omnia adiectiua ſub una terminatione trium generum

nerum habent in ablatiuo e & i, ut par, impar, demens, frequens,amans,uetus, audax, ſupplex, artifex, præceps, concors. Memor tamen ſæpius habet i, quia olim in ntõ dicebatur memoris. Adduntur huic regulæ communia duum generum adiectiua, ut uigil, pauper, diues, hebes, teres,& omnia comparatiua. Sed hoſpes & ſoſpes,pauper uber,degener , ſecundum Priſcianum leguntur tantum per e facere ablatiuum,tamen uber & degener inueniuntur per i. Vnde in Pſalmo xci. dicitur : Adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi. Et Seneca , Et omne quicquid uberi cingit ſolo. Lucan. Si me degeneri ſtrauiſſent fata ſub hoſte.Item uictrix & uitrix, quum adiectiue capiuntur habent i & e. Luca. In ſua uictrici conuerſum uiſcera dextra. Ouid. Victima quæ dextra cecidit uictrice uocatur. Sacerdos autem non habet i & e , cum ſit purum ſubſtantiuum.

Ponunt alterutrum ſi fiat mobile fixum.

Rudis

Vnum & idem nomen nunc adiectiuum eſt,nunc ſubſtantiuum, & ſecundum hoc uariatur ablatiuus,nam clemens, conſtans,ualens,fœlix,cum ſint adiectiua,habent e & i per regulam præcedentem.Sed in quantum ſunt ſubſtantiua, id eſt, propria uirorum nomina, tunc habent e tantum. Item rudis adiectiuum habet rudi,ſed ſubſtantiuum habet e. Iuuen.Accepta rude cœpiſſet ueniente uideri.Ouid.Me quoq; donari iam rude tempus erat. Rudis adiectiuum ſignificat ineptum uel recentem, ut rudis homo. Rudis ſubſtantiuum fœm. gene. eſt uirga , qua donati gladiatores ceſſabant à gladiatura. Item martialis & cerealis adiectiua habent i, ſed ſubſtantiua e habent.Martialis adiectiuum,id eſt,bellicoſus , uel ad Martem pertinens.Cerealis adiectiuum, id eſt , pertinens ad Cererem uel ad frumentum, ſed ſubſtantiue ſunt nomina uirorũ.

Inuenies alia per e ſæpius eſſe locata.

Cætera dant e

Alia nomina,de quibus prędictum non eſt,habent e in ablatiuo , ut omnia nomina in a.o.el.ol.ul.n.er. ſubſtanti. In ir.or.ur.as. non gentilia.Item ſubſtantiua in es. os. us.& is.creſcentia.Item nomina in t & x ſubſtantiua , &c.

Dicit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dicit autem ſæpius, quia Poetæ quando ponunt i pro e, ut ruri pro rure apud Terentium, claſsi pro claſſe apud Vergilium, ſtrigili pro ſtrigile apud Horatium, Furtiua mutat ſtrigili. Strigilis eſt ferrum aut lignum, quo corpus in balneis ſtringitur, id eſt, purgatur a ſudore.

Strigilis

Im actõi dant i

Quod dedit im quarto caſu, ſolet i dare ſexto.

Nomina quæ habent accuſatiuum per im, faciunt ablatiuum per i, ut ſitis ſitim ſiti, uis uim ui. Item quæ habent accuſatiuum per em & im, faciunt ablatiuum per e & i, ut turris, peluis, puppis, ſecuris. De quibus ſupra dictum eſt.

Ntũs actũs & utũs plurales es A neutra

PRimus pluralis dabit es, & ei ſociemus
Quartum cum quinto, ſed a debes ponere neutro.

Nominatiuus accuſatiuus & uocatiuus plurales tertiæ declinationis nominis non neutri generis deſinunt in es productam, & formantur a genitiuo ſingulari mutata is in es, ut cardo cardinis cardines, conſul conſulis conſules, auis aues. Vnde quandoq; nominatiuus pluralis ſimilis eſt nominatiuo ſingulari, ut uates, ſedes, proles, uulpes. In neutris autem hi caſus in a finiunt, de quibus iam ſequitur.

Ia ab abtõ in i tantũ, uel in i & in e ſimul

Si ſexto dabitur i ſola, uel i ſimul æque,
Fit neutrum per ia, quod cõparat inde retracta.
Ludicra uel uetera dices ampluſtria uel tra.

Neutra quæ habent i tantum in ablatiuo, uel e & i ſimul, in nominatiuo accuſatiuo & uocatiuo plurali habent ia. Exempla primi ſunt omnia neutra in e, in al & ar deſinentia, ut monile monilia, ancile ancilia, animal animalia, calcar calcaria. Hinc Alexander excipit ludicre & ampluſtre, faciunt ludicra & ampluſtra, quamuis dicatur etiam ampluſtria. Manlius, Incipit argiuamq; ratem ampluſtria ſumma. Sillius, Et tranſtra & mali laceroq; ampluſtria uelo. Exempla ſecundæ partis de his, quæ

habent

habent in ablatiuo e & i, ut audax, mendax, fœlix. Hinc excipiuntur comparatiua, quæ non habent i ante a. Dicimus enim meliora, maiora, plura, quod tamen etiam legitur pluria. Excipitur etiam uetus, quod licet in abltō facit e & i, tamen non habet in plurali ia. Ludicer significat ad ludum pertinens, & licet Priſcianus, quem ſequitur Alexander, ponat in tertia declinatione, tamen ſecundum Laurentium Vallam, uerius eſt ſecundæ declinationis, quia habet fœminnū ludicra, & neutrum ludicrum. Plautus, Meum cor cœpit artem facere ludicram. Horat. Valeat res ludicra ſi me palma negata Macrum donata reducit opimum. Perottus ſcripſit ludicrus a. um. Item ludicrum ſubſtantiuum eſt res, qua luditur, uel ipſe ludus. Ampluſtre uel ampluſtra, nam utroq; modo dicitur, eſt ornamentum nauis ſuper malum. Et fit ab amplius, uel ab a, quod ſignificat ſine, & pleo, quod eſt nauigo, quia ampluſtre non eſt neceſſe ad nauigationem. Accipitur etiam pro gubernacu̇lo nauis. Ancile dicitur rotundum ſcutum & paruum. Lucanus, Et ſalius læto portans ancilia collo. Monile eſt ornamentum gutturis in homine aut equo. Verg. Aurea pectoribus demiſſa monilia pendent.

Ludicer · *Ampluſtre* · *Ancile* · *Monile*

Cum dedit e ſolam ſextus, ſolam dat a rectus.

A ab abltō in e

Nomina neutri generis quæ habent e tantum in ablatiuo ſingulari, in nominatiuo plurali habent a, ut dogmata, corpora, capita, corda, gauſapa. Perſius, Iam chlamides regum iam lutea gauſape captas. Vocabula poſita ſunt ſuperius de genitiuo ſingulari & ablatiuo.

Prædictis ſæpe tribus is ueteres poſuere.

Is pro es frequenter

Alexander hic uult quod ueteres ſæpe poſuerunt is pro es in tribus caſibus prædictis, ſcilicet in ntō actō & uocatiuo. Priſcianus autem ait, quod ſunt quædam Græca nomina, quæ hos caſus finiunt in is, ut ſardis, trallis, alpis, ſyrtis. De Latinis autem Priſcianus & Seruius ſcribunt, quod accuſatiuum pluralem ſæpius mittunt in is ſcilicet nomina, quæ habent ium in genitiuo plurali, ut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tris, ouis, omnis, pinguis, acris, decembris, pro es. Verg. Tris pateat cœli ſpacium non amplius ulnas. Idem, Et formoſus ouis ad flumina pauit Adonis. Saluſtius, Omnis homines qui ſe ſtudent pręſtare cæteris animantibus. Eſt etiam quando iſte accuſatiuus in as curtam deſinit, quia nomina Græca, quorum ſingularis accuſatiuus in a deſinit, habent as in accuſatiuo plurali. Verg. Crateras magnos ſtatuunt & uina coronant. Ouid. Pyxidas inuenies, & rerum mille figuras. Statius, Nebridas & fragiles Thyrſos portare putaſtis. Idem, Aut monſtrare lyra ueteres heroas alumno.

Gtīs um ium

Vm uel ium pone genitiuo, uel dat utrunq;.

Genitiuus pluralis huius declinationis definet uel in um tantum, ut patrum, uel in ium tantum, ut patrium, uel in um & in ium ſimul, ut amantum uel amantium. Naſcitur autem hic genitiuus ab ablatiuo ſingulari, ut ait Priſcianus, & in ſequentibus docet Alexander.

Ium ab ablt̄o in i tantū, uel in i & in e ſimul

Quod dedit i ſexto formabit ium genitiuo.
Et præbens e uel i, quod comparat hinc uolo demi.
Artificum iunge memorū ueterum uigilumq;.
Vmq; tenent ſupplex cōplex diues locuplesq;.

Nomen habens i in ablatiuo, habet ium in genitiuo plurali, ut mare marium, omnis omnium, animal animalium, &c. Item quæ habent e & i in ablatiuo, ut concors concordium, audax audacium, fœlix fœlicium. Excipiuntur comparatiua, præter plus, ut maior maiorum, minor minorum. Item alia nomina in textu poſita, ut artifex memor, &c. Miror etiam quod in exceptione ponebantur ſacerdos et cuſtos, quæ cum ſint ſubſtantiua non uidentur facere in ablatiuo e & i, ſed e tantum. Vnde Priſcianus cum alia hic poſita etiam ponat, iſta non ponit. Nos igitur textum correximus. Artifex proprie eſt adiectiuum, ſignificans id, quod artificioſus. Vnde Plinius ait; Vir tam artificis ingenij. Ponitur tamen

Artifex

ſubſtan-

ſubſtantiue. Plautus, Plus artificium mihi quam robur. Hinc artificium, id eſt, ars, & quod uulgo dicitur officium, ut quod artificium pater tuus exercet? Supplex, id eſt, ſupplicans & humiliter rogans. Supplicium dicitur pœna, In plurali numero quandoq; ſignificat ſupplicantes. Complex dicitur complicatus uel ſociatus in malo. Prudentius, Fert opera ingenij de ſemine complicis hydri. Quidam cenſent non eſſe Latinum.

Supplex

Complex

C per ium fit & el, laus & fraus um tibi præbēt.

C el ium
Aus um

Nomina in c & in el deſinentia habent ium, ut halec, ſubtel mel. Nec ſunt plura exempla, nam lac & fel carent numero plurali, ſed halec & mel rarenter leguntur in plurali, niſi mella. El in textu melius uidetur eſſe ſyllaba, quam litera, quia de al iam dictum eſt in regula præcedenti, De il & ul dicit poſtea: Dempta carne per um. De ol nullum eſt exemplum, cum ſol careat plurali, licet legamus Poetice ſoles & ſolibus. Aliqui tamen contendunt debere eſſe literam el, ut intelligatur etiam de his duobus nominibus ſal & ſol, quæ ſi habent genitiuum pluralem, utiq; habent ium.

Non creſcens per ium, facit is aut es genitiuum.
Vm dat apis uolucris panis & canis iuuenisq;.
Hæreſis & ſoboles, cum fruge uel indole uates.

Is & es nõ creſcens dat ium
Vm

Nomina in is & es, quæ non creſcunt in genitiuo ſingulari habent ium in genitiuo plurali, ut ouis ouium, auis auium, nubes nubium, uulpes uulpium, ſodales ſodalium. Excipiuntur apis uolucris panis canis, &c, quæ habent um. Apis ſæpiſſime legitur habere ium. Ouid. Mel liferarum apium ſine membris corpora naſci. Iuuenalis, Examenq; apium longa conſederat una. Boetius, Dulcior eſt apium labor. Sed uſus dicit apum, & forte ad differentiam nominis apium apij, quod ſignificat herbam quandam. Poetæ ſyncopant etiam multa alia nomina in is. Verg. Cœleſtum uis magna iubet. Idem, Et uos agreſtum præſentia numina Fauni, &c. Fauni dicuntur a Poetis Dij ruſtici ſimiles Satyris, a fando dicti. Volucris dicitur

Volucris

dicitur omne animal uolans, nam auis ſolum dicitur quæ pennas & plumas habet. Ergo muſcæ papiliones & apes ſunt uolucres, ſed non aues. Panis notum eſt. Panis cibarius, id eſt, communis. Panarium eſt corbis aut ſaccus, ubi panis imponitur, brød korff. Hæreſis eſt opinio uel ſecta. Et ſcribitur initio per æ dyphthongum. Soboles eſt progenies uel filius. Verg. Chara Deum ſoboles. Fruges eſt fructus terræ uel arborum. Indoles eſt natura. Cicero, Adoleſcentibus bona indole præditis ſapientes ſenes delectantur. Quidam ſcripſerunt quod indoles eſt ſignum uirtutis, & tamen etiam de uicijs dicitur. Indoles & ſoboles raro leguntur in plurali numero. Vates eſt Propheta uel Prophetiſſa, quia eſt communis generis. Etiam ſignificat Poetam. Vaticinium, id eſt, Prophetia, & uaticinor aris, id eſt, propheto. Ouid. Hæc ego uaticinor, quia ſum deceptus ab illo.

Margin: Panis · Panarium · Hæreſis · Soboles · Fruges · Indoles · Vates · Vaticiniū

ium ons rs — Ons per ium formes, is iungis r præeunte.

Conſors atq; cohors demantur, nam faciunt tū.

Nomina in ons & in rs habent ium in genitiuo plurali, ut mons montium, ars artium, ſors ſortium. Sed conſors & cohors habent um per ſyncopen, ſicut etiam legitur ſontum pro ſontium a ſons. Statius, Cui ſeruire dati manes æternaq; ſontum Supplicia. Sed conſors etiam differentiæ cauſa habet um, quia conſortium conſortij dicitur. Sors eſt fortuitus euentus. Inde ſortior ſortiris, id eſt, ſortem mitto, uel ſortem acquiro. Conſors, id eſt, particeps. Conſortium, id eſt, ſocietas uel participatio. Exors, id eſt, non particeps. Cohors eſt multitudo uel militum uel aliarum rerum. Ita cohors dicitur locus in uillis, ubi anſeres, & gallinæ nutriuntur. Ouid. de uulpe, Abſtulerat multas illa cohortis aues. Dicitur etiam cortes cortis pro illo loco. Martialis, Vagatur omnis turba ſordidæ cortis. Idem, Non porcus, non cortis aues, non oua ſuperſunt.

Margin: Sors · Conſors · Exors · Cohors

Ans um / Ens ium — Sæpe per um uel ium facit ans aut ens genitiuū.

Glans

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Glans dat ium, gens mens dens lens ſociabitur
ens puls.

Dictiones in ans & in ens deſinentes, ſæpius habent um uel ium in genitiuo plurali, ut amans amantum uel amantium, cliens clientum uel clientium. Ita ſerpens, parens, prudens, bidens. Nota quod aliqui dicunt ſubſtantiua tantum habere um, falſum eſt. Nam Horatius ait: Dos eſt magna parentium. Idem, Tentare multa cæde bidentium. Idem dicit clientium, & alibi clientum. Priſcianus etiam allegat Tullium ſcribentem, parentum a parens, ergo omnia illa prædicta proprie habent ium, ſed um per ſyncopen. At monoſyllaba in ns habent ium tantum, ut glans gens, &c. in textu poſita.

Dempta carne, per um facies a uel o ſociando.
Il uel ul nꝗ; ſimul, er ſolam iungimus irꝗ;.
Corꝗ; demas, or & ur ponas, as addere debes.
Quæ monoſyllaba ſunt adimes, mas eſt tibi teſtis.

Gtõ um
a o il ul n
er ir or u
ur as

Ponitur hic regula de nouemplicibus nominibus, quorum genitiuus pluralis deſinit in um. Prima ſunt omnia nomina in a, ut ſophiſma ſophiſmatum. Secunda ſunt omnia nomina in o, præter caro, quod habet carnium, ut uirgo uirginũ. Deinde nomina in il & ul, ut pugil pugilum, exul exulum. Item nomina in n literam deſinentia, ut acarnan acarnanum, ſyren ſyrenum, delphin delphinum, canon canonum. Item nomina in er, quæ non habent i in ablatiuo, ut uber uberum, agger aggerum. Quidam putant quod uenter & uber habeant potius ium. Item in yr, ut martyr rum. In or, ut amor amorum. Excipitur cor cordium. In ur, ut turtur turturum. Item in as, ut ciuitas ciuitatum, præter monoſyllaba, quæ habent ium, ut as aſſium, mas marium, uas uadium. Sed uas uaſis habet uaſorum, ut in heteroclitis patebit. Item gentilia in as longum, habent ium, quia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ablatiuus eorum deſinit in e & i, ut arpinas arpinatium. Sed Arcas habet Arcadum, quia in ablatiuo habet e tantum, ut ſupra dictum eſt. Priſcianus tamen ſcripſit, quod nomina Latina in as habent ium in genitiuo plurali, ut ciuitas ciuitatium, probitas probitatium. Et ſubdit quod ſæpe per conciſionem faciunt um, ut ciuitatum, probitatum. Item dicitur in textu (er ſolam) propter adiectiua in er, quæ non ſolum er, ſed is & e habent in nominatiuo, ut acer, celer, &c.

Si creſcant is et es dant um, monoſyllaba demas.

Is & es creſcens dant um

Nomina in is & in es deſinentia, quorum genitiuus ſingularis creſcit, habent um in genitiuo plurali, ut lapis lapidis lapidum, eques equitis equitum. Excipiuntur monoſyllaba, ut dis ditium, lis litium. Excipiuntur etiam polyſyllaba in is productum, ut ſamnis ſamnitium, quiris quiritium. Horatius, Hunc ſi nobilium turba quiritium. Prudentius, Seruat ſalutem uirgo quiritium. Monoſyllaba in es puto non excipienda, quia pes ut in textu ſequetur, habet pedum, & præs, etſi non legi genitiuum, reor tamen quod habeat prædum, quia prædium eſt nomen per ſe ſignificans partem agri. Plura non ſunt, niſi æs, quod caret genitiuo plurali. Nota quod ſunt nomina in is habentia duplicem genitiuũ ſingularem, unum per creſcentiam, alterum ſine creſcentia, & illa etiam habent duplicem genitiuum pluralem, ut caſſis caſſidis caſſidum, & caſſis huius caſſis caſſium. Tigris pro animali tigrium uel tigridum.

Plus dat ium, ſed pes dabit um, pluralia ſola.

Es ium

Quæ dant es fiunt per ium, ſed deme penatum.

Plus habet plurium, pes pedum. Nomina in es tantum, pluralia habent ium, ut manes manium, fores forium, grates gratium, tres trium, uires uirium, &c. de quibus in heteroclitis. Excipiuntur penates & proceres, quod infra ponitur, quia um habent. Priſcianus tamen dicit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dicit penatium, nam ponit pro exemplo huius regulæ, nihil dicens de um, puto tamen quod ſyncopari poſſit, ſicut procerum & cœlitum legitur a cœlites. Manes ſunt inferi, id eſt, dæmones & animæ infernales. Fores ſunt ianuæ, quæ foris aperiuntur. Penates dicebantur a gentilibus Dij quidam domeſtici. Etiam ſignificant domum. Cœlites ſunt cœleſtes.

Manes
Fores
Penates
Cœlites

Præter os, um faciunt os & us, ſed & s præeune.
B m p ponas & t, monoſyllaba demas.
Ops formabit opum, ſicut inops inopum.

gtõ um os us bs ps

Nomina in os & in us deſinentia habent um in genitiuo plurali, ut flos florum, mos morum, heros herorum, tempus temporum, mus murum, ſus ſuum. Excipitur os oſſis quod habet oſſium, nam os oris caret genitiuo plurali, ut in heteroclitis dicetur. Licet Plinius dicat orium. Excipitur etiam plus, de quo eſt habitum. Subdit Alexander, quod nomina in bs, ps, ms, & nomina in t deſinentia etiam habent um, Arabs Arabum, princeps principum, hyems hyemum, caput capitum. Horatius, Belua multorum capitum. Excipiuntur monoſyllaba in bs & ps, quæ habent ium, ut plebs plebium, trabs trabium, ſeps ſepium, &c. Tamen ops habet opum, ſicut inops inopum. Excipiuntur etiam nomina in ceps à caput compoſita, quæ habent ium per regulam primam: Quod dedit i ſexto, &c. Erant hic quatuor uerſus ſuperflui, quos omiſimus.

X fixum dabit um, niſi nix nox atq; ſupellex,
Calx & falx faux merx per ium, lanx arx ſociamus.

X fixum dat um

Subſtantiua nomina in x habent um in genitiuo plurali, ut lex legum, rex regum, dux ducum, uox uocum, meretrix meretricum. Ouid. Non mihi ſacrilegas meretricum ut proſequar artes. Cum totidem linguis ſint ſatis ore decem. Excipiuntur nix niuium, nox noctium, ſupellex, lium, &c. in textu poſita, quæ habent ium.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dicitur autem in textu, X fixum, id eſt, ſubſtantiuum, quia adiectiua habent ium per illam regulam, Quod dedit i ſexto, ut fœlix fœlicium. Fex & crux quem habeant genitiuum pluralem non ſatis conſtat, quia non inueni, cum tamen habeant alios caſus plurales.

Metri more demit his uſus ſæpe uel addit.
I proceres iacit, uq; boues, u ſuſcipit ales.

Genitiuus pluralis tertiæ declinationis exigente neceſſitate metrice, quandoq; breuiatur per ſyncopen, quandoq; prolongatur per epentheſim, quæ eſt figura contraria ſyncopæ. Breuiatur, ut apum, procerum, agreſtum, &c. in quibus i tollitur. Item boum pro bouum, quia haberet duplex u, quod etiam in datiuo & ablatiuo facit bobus uel bubus pro bouibus. Item Macedum dicitur per ſyncopen in genitiuo plurali, pro Macedonum. Statius, Fraxineas uibrant Macedum de more ſariſſas, id eſt, lanceas. Prolongatur etiam genitiuus pluralis, ut alituum pro alitum, Amazonidum pro Amazonum. Verg. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Idem, Alituum pecudumq; genus ſopor altus habebat. Ales enim habet alitum in genitiuo plurali, ſed cauſa metri additur u. Amazones fuerunt mulieres bellatrices, nominatiuus ſingularis eſt Amazon. Macedones ſunt quidam Græci. Proceres ſunt capita trabium eminentia in ædificijs. Etiam proceres ſunt capita populi uel principes. Perſius, At bona pars procerum tacita lababit acerra, id eſt, thurribulo.

Amazones

Macedones

Proceres

Dtūs abtūs ibus

Tertius eſt in ibus, & ei ſextum ſociemus.
Dicemusq; boum ſeu bobus duplice caſu.

Datiuus & ablatiuus plurales deſinunt in ibus, & formantur a genitiuo ſingulari interpoſita ſyllaba bu inter i & s finalem, ut a patris fit patribus, ab hominis hominibus, &c. Excipitur bobus a bos per ſyncopen. Item nomina in a leguntur apud ueteres facere hos caſus more ſecundæ declinationis, ut poema poematis, emblema

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

emblematis, in datiuo & ablatiuo pulralibus ſæpe legimus. Sed putant aliqui quod tales datiui & ablatiui non ſint a nominibus tertiæ declinationis in a deſinentibus, ſed potius a nominibus ſecundæ declinationis in um, nam indifferenter dicimus poema poematis & poematum poemati, ut innuit Priſcianus in vij. lib.

De quarta declinatio. Ntūs us u

QVarta dat us recto, dabit u, ſed non niſi neutro.
V nō mutabis donec plurale uidebis.

Quartæ declinationis ſunt duæ terminationes, ſcilicet, us & u, ſed nomina in u ſunt ſemper neutri generis, & in ſingulari non declinantur. Aliqua eorum etiam carent plurali, ut dicetur in heteroclitis, ut gelu aſtu. Omnia nomina quartæ declinationis in us deſinentia ſunt ſubſtantiua, & uel maſculini generis uel fœminini, ſed plura ſunt maſculini generis, & pleraq; ſunt uerbalia, ut riſus, uiſus, rictus, uictus, nictus. Rictus eſt roſtrum uel os. Prudentius, Spumanti feruida rictu. Et fit a uerbo ringo, de quo infra. Nictus eſt motus. Vnde dicimus in nictu oculi, quod melius eſt (teſte Valla) quam in ictu oculi. Victus eſt quo uiuimus, id eſt, cibus & potus.

Rictus
Nictus
Victus

Vs genitiuus habet, ſed ternus ui tibi præbet.
Vm quarto dabitur, quintus recto ſimulatur.
V ſextus retinet, ſed flecte domum ſapienter.

Gtūs us
Dtūs ui
Actūs um
Vtūs ſimilis ntō
Abltūs u

Nominatiuus & uocatiuus ſingulares quartæ declinationis deſinunt in us correptam, ſed genitiuus ſingularis & nominatiuus & accuſatiuus & uocatiuus plurales in us productam. Apud ueteres etiam legitur genitiuus in is, ut domuis anuis. Terent. Ipſam offendimus ueſtitam ueſte lugubri, eius anuis cauſa opinor, quæ erat mortua. Datiuus fit in ui, & fit a genitiuo mutando finale s in i, ut ſenatus ſenatui. Poetæ tamen quandoq; utuntur ablatiuo pro datiuo. Vergilius de apibus, Namq; aliæ uictu inuigilant. Idem, Quod nec concubitu indul-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gent. Accuſatiuus in um deſinit, uocatiuus ſimilis eſt nominatiuo, ablatiuus in u productam. Aliqui tamen aiunt duo eſſe huius declinationis nomina, quæ in ablatiuo habeant non u ſolum, ſed etiam e, .ſ. impetus & ritus. Ouid. Impete nunc uaſto ceu concitus imbribus amnis. Verior tamen eſt opinio quod impetus & ritus habeant u in ablatiuo ſicut alia nomina, & quod impete eſt ablatiuus non a nomine impetus, ſed a nomine impes, de quo ſupra. Item quod rite eſt aduerbium loco nominis poſitum cauſa metri. Domus tamen non habet u in ablatiuo. Nam cum ſit ſimul ſecundæ declinationis & quartæ, tamen uocatiuus eius ſingularis cū datiuo & ablatiuo pluralibus ſunt tantum quartæ declinationis, & ablatiuus ſingularis eſt tantum ſecundæ declinationis. Vnde eſt illud uulgare, Tolle me mu cum mis ſi declinare domus uis. Priſcianus tamen in ſexto libro ait, omnes caſus huius nominis in utraq; declinatione reperiri, præter datiuum & ablatiuum plurales, qui ſemper ſunt quartæ.

Senatus — Senatus eſt multitudo ſenatorum, raad. Magiſtratus eſt multitudo magiſtrorum uel rectorum, etiam eſt ipſum regimen uel dignitas, ut iſte gerit magiſtratum, id eſt, præturam uel conſulatum, uel alium ſtatum. Ritus eſt mos uel conſuetudo. Inde aduerbium rite, id eſt, recte, uel ſecundum ritum. Commeatus eſt facultas uel licentia proficiſcendi. Etiam ſignificat uictum. Plautus, Interclude inimicis commeatum. Aeſtus eſt uehemens calor. Verg. Aut rubicunda Ceres medio ſucciditur æſtu. Luxus eſt luxuria uel abundantia. Terentius, Adoleſcens luxu perditus.

(Margin: Senatus; Magiſtratus; Ritus; Commeatus; Aeſtus; Luxus)

(Margin: Ntũs; Actũs; Vtũs us; Neutra notantur; Gtũs uum)

PRimo plurali dabis us, binos ſociando.
Neutra notare decet, genitiuus uum tibi præbet.

Nominatiuus, accuſatiuus & uocatiuus plurales ſimiles ſunt genitiuo ſingulari, quia terminantur in us productam. Sed neutra, id eſt nomina in u deſinentia habent in his caſibus a, ſicut nomina neutra cuiuſcunq; declinatio-

declinationis, ut cornua, genua. Genitiuus autem pluralis in uum deſinit, ut fructuum, cornuum, paſſuum. Sed in hoc caſu quandoq; fit ſyncope, tollendo unum u. Verg. Quæ gratia currum Armorumq; fuit. Mart. Cum duo ſunt quæ nos diſtinguant millia paſſum, pro paſſuum & curruum. Fructus eſt utilitas. Cicero, Non parum fructus in ſe habet eloquentia. Fructuoſus, id eſt, plenus fructu. Item fructus eſt quod naſcitur in arboribus ad uſum noſtrum, & pro puero ponitur. Ructus, id eſt, eruptio ſtomachi. Ructare facere ructum. Paſſus eſt extenſio pedum in eundo. Vergil. Sequiturq; patrem non paſſibus æquis. Eſt etiam menſura quinq; pedum.

Fructus

Ructus

Paſſus

Datq; datiuus ibus ſextusq;, ſed excipiemus,
Ante bus u ſeruant ficus tribus arcus acusq;.
Artus cum uerubus, portus, partusq; lacusq;.
Et ſpecus & quercus, illis penus aſſociamus.

Dtũs abtũs ibus

Datiuus & ablatiuus plurales deſinunt in ibus, ut gradibus, ſaltibus. Excipiuntur duodecim in textu poſita, quæ habent ubus, ſcilicet, ficus, tribus, arcus, &c. quibus Valla addit queſtus pro querela, ad differentiam alterius nominis quæſtus, quod lucrum ſignificat, & habet ibus. Scriptores tamen hoc non obſeruant. Aliqua horum nominum habent ubus cauſa differentiæ, ut arcus, artus, partus, nam arcibus, artibus & partibus formantur ab iſtis nominibus, arx ars & pars. Gradus eſt greſſus, gang. Vergil. Siſte gradum. Eſt etiam gradus, per quod graditur quis ſurſum & deorſum, ſcilicet, pars ſcalæ, trappe. Saltus eſt actus ſaliendi. Etiam ſylua. Ficus eſt arbor quædam, & fructus eius & morbus. Tribus eſt progenies. Tribulis qui de tribu eſt. Contribulis, id eſt, conſanguineus, quæ nomina producunt u. Arcus uel arquus eſt, quo ſagittatur. Arquites ſunt ſagittarij. Acus eſt quo ſarciatur aut connectitur aliquid.

Gradus

Saltus

Ficus

Tribus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Artus
Veru
Portus
Partus
Lacus
Specus
Quercus
Penus

Artus ſunt membra, & raro legitur ſingulariter, ut in heteroclitis. Veru eſt inſtrumentum, quo aſſatur. Vergilius, Pinguiaq; in uerubus torrebimus exta colurnis, id eſt, corylo factis. Eſt etiam inſtrumentum bellicum, quod etiam dicitur uerutum. Portus locus ubi naues tutæ ſunt, haffn. Terent. Ego in portu nauigo, id eſt, ſum extra periculum. Partus eſt actio pariendi, uel puer qui paritur. Lacus eſt aqua lata, ſøø. Etiam eſt uas, in quod fluit muſtum de torculari. Ouidius Præmia de lacubus proxima muſta tuis. Specus eſt ſpelunca. Quercus eſt arbor glandifera. Penus eſt cibus. Inde penarium uel penuarium, id eſt, locus ubi penus ſeruatur.

De quinta declinatio. Ntũs es

ES rectus quintæ dat ſemper, & eſt muliebre.
Mente diem memori uolo compoſitumque teneri.

Quinta declinatio habet unam terminationem nominatiui, ſ. es longam. Et omnia nomina quintæ declinationis ſunt fœminini generis, præter dies, quod in ſingulari numero, eſt dubiĩ generis, & in plurali maſculini generis. Et compoſitum eius meridies eſt maſ. gen. Item omnia nomina quintæ declinationis ſunt ſubſtantiua & appellatiua. Vnde fides quando eſt proprium nomen uirginis eſt tertiæ declinationis. Item multa nomina poſſunt eſſe quintæ declinationis, & etiam primæ, ut luxuries luxuria, nequities nequitia, ſæuities ſæuitia, maceries maceria, materies materia. Aliqua etiam ſunt huius declinationis & ſecundæ, ut proluuies & proluuium, diluuies & diluuium, &c. Item aliqua nomina fuerunt olim quintæ declinationis, & nunc ſunt tertiæ, ut plebes, fames, quies, cuius compoſitum requies adhuc eſt quintæ, licet etiam comperiatur tertiæ declinationis.

Gtũs datiuus ei
Actũs em
Vctũs s
Abltũs e

Ei dicet is genitiuus atq; datiuus.
Em quarto, quinto damus es, decet e dare ſexto.

Sententiæ ſunt faciles. Nota quod illa nomina, quæ habent

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

habent i ante es in nominatiuo, producunt e ante i in genitiuo & datiuo, et rabies rabiei, macies maciei, &c. Sed quæ habent conſonantem ante es, corrip. penul. genitiui & datiui, ut fides fidei, res rei, ſpes ſpei. Prudentius, Et ſcelus & placidæ fidei fraus inficiatrix. Apud ueteres inuenitur genitiuus ſimilis ablatiuo in e. Saluſtius, Dubitauit acie pars. Verg. Libra die ſomniq́ꝫ pares ubi fecerit horas. Ouid. Prima fide uocisq́ꝫ rate tentamina ſumpſit. Rabies eſt furor. Inde rabidus, id eſt, furioſus. Macies, mauerhed, ut iſte confectus eſt macie. Cæſaries eſt capillus, & proprie uiri. Caries eſt putredo uel corruptio. Plinius, Cariem non ſentiunt cupreſſus & cedrus, &c. Carioſus carie plenus, ut lignum carioſum. Effigies, id eſt, imago.

Rabies
Macies
Cæſaris
Caries
Effigies

PRimo plurali dabis es, qui uult ſibi ſubdi.
Quartum cum quinto, tribuens erum genitiuo.
Tertius & ſextus ſemper formantur in ebus.

Ntũs actũs
Vtũs es.
Gtũs erũ
Dtũs abtũs
ebus

Nominatiuus accuſatiuus & uocatiuus plurales huius declinationis ſimiles ſunt nominatiuo ſingulari. Genitiuus deſinit in erum, ut dierum. Datiuus & ablatiuus in ebus, ut diebus. Ingluuies eſt guloſitas. Colluuies eſt collectio ſordium, uel aqua ſordida, in qua lotum eſt, nam uenit a uerbo colluo, quod eſt lauo. Proluuies uel proluuium eſt profuſio uel emiſſio. Vergilius, Fœdiſſima uentris proluuies. Segnicies, id eſt, pigritia. Idem, Quæ uos tam ſera moratur ſegnicies. Pernicies, id eſt, damnum. Pernicioſus, damnoſus.

Ingluuies
Colluuies
Proluuies
Segnicies
Pernicies

Deſunt plurali genitiui ſiue datiui.
Et ſexti quintæ, niſi res ſpeciesq́ꝫ diesq́ꝫ.
Progenies acies facies dic materiesq́ꝫ.

Omnia nomina quintæ declinationis carent genitiuo, datiuo & ablatiuo pluralibus, præter illa quæ ponuntur in textu. Priſcianus autem ait, quod fere omnia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

carent iſtis caſibus ſecundum uſum, præter duo, quæ ſunt res & dies. Nam illa ſæpiſſime comperiuntur in genitiuo, datiuo & ablatiuo pluralibus. Cætera uero quæ Alexander ponit, rarius. Tullius etiam in topicis dubitat an Latine dici poſſit ſpecierum & ſpeciebus, ſed illa iam magis uſitata ſunt. In libro Maccabæorum legitur ſpebus ablatiuus a ſpes. Noli extolli uanis ſpebus.

Res — Res eſt omne ens. Capitur pro negocio, ut quid rei eſt tibi illic? pro pecunia: Ouid. Re ſine nullus eris, id eſt, ſine pecunia. Item pro imperio, ut hic potitur rerum, &c.

Species — Species eſt idem quod forma. Specioſus, id eſt, formoſus.

Dies — Dies dag. Dies naturalis eſt una reuolutio primi mobilis, uel tempus xxiiij. horarum. Dies artificialis eſt præſentia ſolis ſuper terram, & eſt tempus ab ortu ſolis ad occaſum. Dies etiam capitur pro tempore. Terent. Aut illud falſum eſt, quod uulgo audio dici, diem adimere hominibus ægritudinem, id eſt, triſtitiam.

Progenies — Progenies, id eſt, genus, a uerbo progenero.

Materies — Materies, id eſt, materia, ſcilicet, unde res fit, & præcipue ſignificat ligna. Verg. Iacet omnis ad undam materies.

Acies — Acies quaſi acuties, id eſt, res acuta. Accipitur pro pugna, & pro quouis acumine.

Facies — Facies eſt forma uel ſuperficies uel apparentia cuiuſcunque rei, ut facies maris & terræ.

De declinatione compoſitorum ex duobus integris

Rectos cōpone ſimul inflectuntur utrinque.
Non ſic alterutrum declines, nec leopardum.

Ponit Alexander tres regulas de declinatione compoſitorum, ſumptas ex quinto libro Priſciani Prima regula. Dictio compoſita ex duobus nominatiuis declinatur ex utraque parte recti, ut hæc reſpublica, huius reipublicæ, &c. Iuſiurandum, huius iuriſiurandi. Vnuſquiſque uniuſcuiuſque. Item egoipſe, tuipſe, malumpunicum, decimuſquintus. Excipitur alteruter & leopardus, quæ ſolum declinantur in fine, ut hic alteruter, hæc alterutra, hoc alterutrum. Genitiuo huius alterutrius. Datiuo huic alterutri, &c. Item leopardus leopardi, &c. Attamen leopardus non

dus non oportet excipi a regula, nec Priſcianus excipit. Nota ergo quod requiruntur duæ conditiones, ſi compoſitum ex duobus nominatiuis declinabitur utrinq;. Prima eſt, quod ambo nominatiui ſint declinabiles, ergo uigintiduo, uigintitres non declinantur utrinq;, quia prior nominatiuus non eſt declinabilis. Altera eſt conditio, ut ambo nominatiui maneant integri, ideo undecimus & leopardus non declinantur utrinq;. Leopardus enim non componitur a leo, ſed a lea uel leena & pardus. Item duodecimus ſolum declinatur ex parte finis, quia fit a nomine duodecim, in quo duo non declinatur, ideo nec in duodecimus declinatur duo. Puerpera non eſt compoſitum ex duobus rectis, ſed potius ex duobus obliquis corruptis, ſcilicet, puerum pariens. Nota quando alter nominatiuorum in dictione compoſita caret aliquo caſu uel numero, ille defectus peruenit ad totam dictionem compoſitam, unde iuſiurandum caret genitiuo & datiuo & ablatiuo pluralibus, eo quod ius caret illis caſibus. Item unuſquiſq; caret plurali, quia unus caret plurali. Suiipſius caret nominatiuo, quia ſui caret nominatiuo. Vtrinq; in textu eſt aduerbium loci ſignificans ab utraq; parte. Reſpublica eſt res communis. Reſpriuata eſt res propria. Malumpunicum eſt pomum ex Aphrica. Et poſſunt hæc omnia eſſe duæ dictiones. Alteruter dicitur unus uel alter. Leopardus eſt animal nigris maculis, natum ex leena & pardo, uel ex leone & pardali. Pardus eſt animal uarij coloris, cuius fœmina dicitur pardalis uel panthera.

Reſpublica
Reſpriuata
Malumpunicum
Alteruter
Leopardꝰ
Pardus

Obliquo rectum componens iungis in unum.
Ex ſola parte recti decet hanc uariare.

Quando dictio componitur ex obliquo & nominatiuo, uel ex nominatiuo & obliquo, ſolus nominatiuus declinatur. Ex obliquo & nominatiuo, ut iuriſperitus, ſenatusconſultum, plebiſcitum, legiſlator. Ex nominatiuo & obliquo, ut paterfamilias, orbisterræ, tribunusplebis, præfectus-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

præfectus urbis. Poſſunt tamen hæc eſſe duæ dictiones, nam dicimus peritus iuris, &c. Nota quod nominatiuus componi poteſt cum quolibet obliquo. Cum genitiuo, ut paterfamilias. Cum datiuo, ut præfectusurbi. Nam ſecundum Priſcianum dicitur præfectusurbis & præfectusurbi. Cum accuſatiuo, ut agricola, id eſt, agrum colens. Cum ablatiuo, ut uſufructus, iureconſultus, quod etiam per genitiuum dicitur iurisconſultus. Iurisperitus dicitur doctus in iure. Iureconſultus idem ſignificat. Senatus conſultum, id eſt, quod ſenatus conſuluit uel inſtituit. Plebiſcitum eſt ſtatutum plebis. Tribunusplebis dicitur princeps & defenſor plebis. Præfectusurbis dicitur quem princeps præfecit urbi. Vſufructus eſt uſus fructuum alicuius agri. Buſcumducis eſt oppidum Brabantiæ.

Iurisperitus | Senatusconſultum | Plebiſcitũ | Tribunus plebis | Præfectus urbis | Vſufructus | Buſcumducis

Si componantur obliqui, non uariantur.

Compoſita ex duobus & ſolis obliquis non declinantur, ut huiuſmodi, cuiuſmodi eiuſmodi, huiuſcemodi, iſtiuſmodi. Dicimus enim huiuſmodi uir, huiuſmodi uiri, huiuſmodi uiro, huiuſmodi uirum, huiuſmodi uiros, &c. Sunt enim genitiui, qui poſſunt addi cuilibet nomini ſubſtantiuo. Huiuſmodi, id eſt, talis uel huius modi, nam poſſunt fieri duæ dictiones. Cuiuſmodi, id eſt, qualis uel cuius modi. Sic exponuntur alia.

Huiuſmodi | Cuiuſmodi

De declinatione patronymicorum Et primo maſculinorum.

DAt patronymica tibi declinatio prima.
Quæ dantur maribus, & in es rectum faciemus.
Am quartus caſus aut en, gerit e uel a quintus.
Et reperitur in es.
Ablatiuus in e uel in a, nec cætera muta.

Ntũs s | Actũs am en | Quintus e uel a uel es | Abltũs a e

Patronymicum (ut ait Priſcianus) eſt quod a proprijs tantummodo deriuatur patrum nominibus ſecundum

Cecropidę Arſacidæ Dardanidæ

dum formam Græcam, quod ſignificat cum genitiuo primitiui filios uel nepotes, ut Eacides Eaci filius uel nepos. Quandoq; etiam formantur patronymica a nominibus regum,& tunc ſignificant populum, ut Romulidæ dicuntur Romani a Romulo primo rege eorum. Cecropidæ & Theſidæ dicuntur Athenienſes, a Cecrope & Theſeo ſuis regibus. Arſacidæ dicuntur Parthi ab Arſace rege. Dardanidæ dicuntur Troiani a Dardano rege primo. Quandoq; etiam formantur a nominibus matrum, ut Iliades, id eſt, Romulus uel Remus filius Iliæ. Item a nominibus auorum, ut Atlantiades, id eſt, Mercurius nepos Atlantis. Item a nominibus fratrum, ut Phaetontias, id eſt, ſoror Phaetontis. Quatuor ſunt terminationes patronymicorum, ſcilicet des, is, as, ne. Des eſt principalis terminatio, quia ſignificat mares, id eſt, filios & nepotes, & ideo patronymica in des ſunt maſculini generis, & declinantur ſicut alia nomina Græca primæ declinationis in utroq; numero, ſunt enim appellatiuæ qualitatis. Alia uero patronimica in is as ne deſinentia ſunt fœminini generis, quia ſignificant fœminas, & ſæpius formantur a patronymicis in des, ut poſtea dicetur. De formatione patronymicorum nota: Si proprium nomen fuerit primæ declinationis, patronymicum formatur a genitiuo ſingulari, mutando ultimum æ in a breue & addendo des, ut Aeneas Aeneæ Aeneades, Hippotes Hippotæ Hippotades. Excipitur Anchiſes quod facit Anchiſiades. Item quandoq; reperitur Aenides, pro Aeneades. Vergil. Sit ſatis Aenide telis impune Numanum Oppetiiſſe tuis. Si autem proprium nomen fuerit ſecundę declinationis, facit patronymicum tripliciter. Nam ſi genitiuus deſinuerit in ſimplex i, illo correpto additur des, ut Priamus Priami Priamides. Si autem genitiuus habuerit duo ii, ultimū mutatur in a breue, & ſic additur des, ut Menetius Menetii, inde Menetiades. Si genitiuus terminatur in ei, illa terminatio ei mutatur in longam i, & additur des, ut Theſeus Theſei Theſides, Atreus Atrei Atrides. Ouid. Coniugis Atrides uictima dira fuit. Sic ab Aegeus Aegides, a Peleus Pelides, ab Aeneus Aenides.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nides. Sed Tydeus etiam mutat d in t, & dicimus Tytides. Vergil. Quos neq; Tytides nec Lariſſæus Achilles. Porro ſi proprium nomen fuerit tertiæ declinationis, fit patronymicum a datiuo correpta i, & addita des, ut ab Hector Hectorides, a Cecrops Cecropides. Excipitur Atlantiades ab Atlas, & Abantiades ab Abas, & Scipiades a Scipio, pro Atlantides Abantides & Ccipionides. Id enim fit cauſa metri.

Patronymica fœm. generis. Notũs is Gtũs is uel os creſcit Actũs a uel em Vctũs i nõ creſcens Abltũs e Actũs as uel es

TErtia fœminea patronymica tibi format.
Is recto præbens, genitiuus idis uel idos dat.
Tertius i format, a uel em quartus tibi præbet.
Quintus i ſeruabit, ſed rectum non ſuperabit.
E ſolam ſextus tenet, esq; uel as reperimus
Plurali quarto, reliquos dat tertia caſus.

Patronymica in is ſunt tertiæ declinationis fœminini generis, & formantur a patronymicis in des non habentibus a ante des, deponendo has duas literas d & e, ut a Dardanides fit Dardanis, a Tyndarides Tyndaris, a Tantalides Tantalis. Quandoq; formantur ab illis, quæ habent a ante des, ſed a deponitur, ut ab Atlantiades fit Atlantis, ab Aeneades Aeneis, ubi a in i mutatur. Poſſet etiam dici quod formantur a genitiuo proprij nominis. Quod proprium nomen ſi fuerit primæ declinationis, patronymicum habet e longum ante is, ut a Chryſis Chryſeis, a Bryſes Bryſeis, &c. In ſecunda declinatione formatur a genitiuo addendo s, ut Dardanus Dardanis, a Pierus Pieris, a Nereus Nereis. In tertia a datiuo addendo s, ut ab Atlas Atlantis, a Titan Titanis, ab Heros Herois idis. Fiunt etiam irregulariter a nominibus localibus, ut a Sicelia Sicelis, ab Auſonia Auſonis, a Pannonia Pannonis, a Theba Thebais, ab Aſia Aſis idis, &. Et hæc ponuntur ut adiectiua fœmin. generis. Verg. Sicelides muſæ paulo maiora canamus, id eſt, Sicilienſes. Lucanus,

canus, Pannonis haud aliter poſt ictum ſæuior urſa, id eſt, Pannonienſis urſa. Ouid. Capta fuit lyricis Auſonis ora modis. Auſonia eſt Italia. Ergo Auſonis ora, id eſt, Italica regio. Idem, Egeas metiris aquas & in Aſide terra, id eſt, in Aſiatica terra. Item a Trinacria quæ eſt Sicilia, fit Trinacris, a Sidonia Sidonis, a Colcho Colchis, a Theſſalia Theſſalis. Hæc nomina habent in genitiuo ſingulari idos uel idis, in datiuo idi, in Accuſatiuo idem uel ida, in uocatiuo i ſine creſcentia. In accuſatiuo plurali habent ides uel idas, &c. Ouid. Prodigioſa petit Titanidos atria Circes.

INterdum per ias hæc patronymica formas
As breuis in recto dat adis uel ados genitiuo.
Em uel a dat quartus, in e fit tantummodo ſextus.
Dans reliquos terna, nil mutat in his niſi metra.
More uides Græci tamen es quinto remoueri.

Ntũs ias
Gtũs adis uel ados
Actũs em uel a
Abltũs e

Patronymica in ias non adeo multa ſunt, & quandoq; formantur a proprijs nominibus hominum, ut ab Oeta Oetias, id eſt, Medea filia Oetæ regis, & eſt diphthongus in principio nominis. Ouid. Concipit interea ualidos Oetias ignes. Item a Thoas Thoantis fit Thoantias, id eſt, Hypſiphile filia Thoantis. Idem, Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro. Thaumantias, id eſt, Tris filia Thaumantis. Vergil. Ad quem ſic roſeo Thaumantias ore locuta eſt. Fiunt etiam a proprijs locorum nominibus, ut Lemnos inſula. Inde fit Lemnias. Stat. Lemnias & longa ſolatur damna querela. Item a phaſis fluuio fit phaſias, id eſt Medea. A Pelius qui eſt mons in Theſſalia fit Pelias. Ouid. Tranſeat Hectoreum Peleas haſta latus. Et intelligit haſtam Achillis. Quod ſi quis uelit a Peleus, qui fuit pater Achillis formare Pelias, non refragabor. Et declinantur hæc ſicut alia Græca tertiæ declinationis in as deſinentia in utroq; numero.

Thaumantias

Neq;

De patronymicis in ne

Neq; pleriſq; damus, quibus e normam ſociamus.

Ntũs Græcus e
Gtũs es
Actũs em uel en

Cum dedit e Græcus rectus, tenet es genitiuus
Em dat & en quartus, reliquos recto ſociamus.

Pauca ſunt patronymica in e, ut Nerine, Adraſtine, Acriſione, quæ producunt penultimam, & declinantur ſicut alia Græca in e deſinentia, unde ſimul docentur hic declinari. Igitur omnia Græca nomina in e longum deſinentia, habent es in genitiuo, em & en in accaſatiuo, in aliis caſibus eſt ſicut in nominatiuo, raro leguntur in plurali numero, ut Phœbe, Paraſceue, Pentecoſte, ſtacte, agape, hyle, arete, ſyncope. Quædam Græca in e noſtri mutant in a, ut cripte cripta, theriace theriaca, ſtrophe ſtropha, grammatice grammatica, &c. Nerine, id eſt, filia Nerei fabuloſi Dei maris. Vergil. Nerine galathea thymo mihi dulcior hyble. Adraſtine filia Adraſti regis. Acriſione Danae filia Acriſii. Phœbe eſt Diana aut luna. Paraſceue eſt præparatio, & eſt feria ſexta apud Iudæos. Pentecoſte Latine dicitur quinquageſima, & eſt feſtum Spiritus ſancti, quod eſt quinquageſima die poſt paſcha. Agape, id eſt, dilectio. Arete media curta eſt uirtus. Crypte uel crypta eſt ædificium ſubterraneum, & quaſi penarium in templis. Theriace uel theriaca, driakel. Strophe uel ſtropha, eſt uerſutia uel deceptio. Hyle, id eſt, ſylua uel materia. Stacte eſt precioſum gummi. Ile, id eſt, ala uel turma. Ode uel oda eſt cantus.

Nerine
Adraſtine
Acriſione
Phœbe
Paraſceue
Pentecoſte
Agape
Arete
Crypte
Theriace
Strophe
Hyle
Stacte Ile
Ode

Ntũs Græcus os
Gtũs os uel u
Actũs on
Vtũs os
Dtũs ô
Abltũs o

Cum Græci rectus tenet os, par eſt genitiuus.
Sed facit u Græcus, logos antrhopos tibi teſtis.
Quartus on, os quintus, o tertius atq; ſupremus.

Argos

Græca nomina in os deſinentia in genitiuo ſæpius habent u, ut archos archu, logus logu, kyrios kyriu, anthropos anthropu. Argos pro candido, & pro nomine uiri habet Argu, ſed pro urbe Argeos. Item eros pro

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

amore bono habet eru, ſed pro cupidine uel amore turpi habet erotos, ſed heros herois, ut ſupra. Nota quod Græci pro litera u ſcribant oy diphthongon, qui tamen ſonat u, ſicut apud nos diphthongus oe ſonat e. Item quod ait Alexander, par eſt genitiuus, intelligunt aliqui quod hæc nomina poſſunt poni indeclinate. Sed nos iſtis Græcis rarius utimur. Anthropos, id eſt, homo, & producitur media, quia Græce habet o mega, id eſt, o magnum. Kyrios uel cyrios, id eſt, dominus. Vnde Kyrie eleyſon, id eſt, domine miſerere. Melos e curta eſt cantus, ſed habet meleos in genitiuo ſecundum Iohannem Caſtronum. Logos quære de generibus.

Anthropos
Kyrios
Melos
Logos

Sæpe dat is rectus, dat ios uel eos genitiuo.
Im quartus dabit i, quintus, neuter ſuperabit.
Fit quintus recto par declinante latino.

Ntūs Græcus is.
Gtūs ios uel eos
Actūs im
Vtūs i

Græcorum nominum in is quibus non utimur, aliqua in genitiuo habent idos, uel ſecundum Latinos idis, ut chlamys, pyramis, &c. de quibus ſupra, Egidis atq; notes. Alia ſunt, quæ habent ios uel eos in gtūo. Ios, ut piſtis, baſis, lexis, enenſis. Eos, ut phyſis, metamorphoſis, decapolis, hæreſis, &c. Item erynnis habet yos. Philel. in ſatyra, Quo turbata ſoles ciuilis erynnios igne. Piſtis eſt idem quod fides. Lexis, id eſt, dictio, a Græco uerbo lego, quod eſt dico. Baſis eſt ſuſtentatio uel fundamentum uel gradus. Craſis eſt temperamentum uel complexio. Eneſis uel melius æneſis eſt laudatio. Phyſis, id eſt, natura, Philel. Phyſeos doctrina latentis. Metamorphoſis eſt transformatio. Reliqua quære ſupra.

Piſtis
Lexis
Baſis
Craſis
Eneſis
Phyſis
Metamorphoſis

Dat geneſis quintum ſimilem ſibi, dat genitiuū
Is uel os, tenet im quartus, reliqui dabunt i.

De declin. huius nominis geneſis. Gtūs is uel os
Actūs im
Alij caſus i

Geneſis nomen Græcum unum de his, de quibus docet regula præcedens, ponitur hic pro exemplo. Et illud addit, quod huiuſmodi nomina etiam poſſunt facere genitiuum ſimilem nominatiuo. Geneſis Græce, generatio Latine.

Geneſis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Latine. Iuuen. Nota mathematicis geneſis tua. Hinc primus liber Bibliæ dicitur Geneſis, in quo continetur generatio mundi, & primorum hominum. Genea Græce dicitur generatio. Inde genealogus, id eſt, qui loquitur aut ſcribit de generatione. Genealogia eſt ſermo de generatione.

Genea

Genealogia

Dat Moſes Moſi, reliquos ternæ ſociabis.

Dat Ieſu um quarto, reliquis u ſemper habeto.

De declin. huius nominis Moſes.

De declin. huius nominis Ieſu

Moſes in genitiuo habet Moſi, ſicut Græca nomina in es, de quibus ſupra (Cum dedit es Græcus) legitur etiam Moyſeos in genitiuo apud Ioſephum in libro antiquitatis Iudaicæ. Nitebatur rex in Moyſeos nece graſſari. Et ſæpe ibidem, quod eſt more Græco. Eſt autem Moyſes nomen Aegyptiacum, & interpretatur ex aqua ſaluatus, quia Moys aqua, yſes ſaluatus dicitur ſecundum Ioſephum. Græci tamen & Latini ſcriptores ſcribunt Moſes. Ieſus eſt dictio triſyllaba, ut apud bonos Poetas ſemper legitur. Iuuencus, Interea in puppi ſomnum carpebat Ieſus. Idem, Quem miſerans animo uerbis compellat Ieſus. Et ſæpius alibi. Et propter hoc Philel. putat h interponendum. Prudentius autem ſemper ſcripſit Iheſus pro Ieſus, quod ſciendum, non ſequendum eſt. Ieſus interpretatur ſalutaris uel ſaluator.

Ieſus

De declin. pronominum

ESt declinandi pronomina norma quaterna.

Eſtque mei uel mis in prima tuique ſuique.

Sed non rite ſuos tamen obliquos ego format.

Prima declinatio

Quatuor ſunt declinationes in pronomine. Primæ declinationis ſunt tria pronomina, ſcilicet, ego, tu, ſui, quorum genitiuus ſingularis terminatur in i, & quandoque in is, ut ego mei uel mis, tu tui uel tis. Sui autem eſt genitiuus ſolus, quia non dicitur ſis. Item ſui non habet nominatiuum, & obliqui ſunt ſimiles utroque numero. Nam cum dicimus, Petrus oblitus eſt ſui, hic ſui eſt ſingularis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gularis numeri. Et cum dicitur, Homines obliuiſcuntur ſui, nunc eſt pluralis numeri, quia ut ait Priſcianus, nominatiuus primæ perſonæ diſſonus eſt a genitiuo ſui, ut ego mei. Nota quod ego & tu habent duplices genitiuos in utroq; numero, ut mei uel mis, tui uel tis, noſtrum uel noſtri, ueſtrum uel ueſtri, qui ſic differunt, quia mei tui ſui noſtri & ueſtri ſignificant paſſiue, & mis tis noſtrum & ueſtrum ſignificant actiue uel poſſeſſiue. Vnde mis & tis non ſunt in uſu, quia pro eis utimur poſſeſſiuis meus & tuus, ergo amor mis uel meus dicitur quo ego amo. Amor mei, quo ego amor ab aliquo. Odium tis uel tuum, id eſt, quod tu habes, uel quo tu odis, odium tui quo tu odiris. Item cura mea quam ego habeo, cura mei quæ habetur ab alio de me. Sic cura noſtri quæ habetur de nobis, cura ueſtri quæ habetur de uobis. Item unus noſtrum & unus ueſtrum dicitur, & non unus noſtri aut ueſtri. Econtrario ſis memor noſtri, ſum memor ueſtri, & non memor noſtrum aut ueſtrum.

Debet ius facere genitiuum norma ſecundæ.
Debes formare per eam pronomina quinq;. Secunda declinatio

Pronomina ſecundæ declinationis mittunt genitiuum in ius, & hoc dupliciter, nam quandoq; i ante us eſt uocalis, ut ille illius, quandoq; fit conſona, ut hic huius. Et ſunt quinq; pronomina ſecundæ declinationis, ſcilicet, ille ipſe iſte hic & is, cuius compoſitum eſt idem uel iſdem, quod declinatur ſicut is. Generis maſculini idem eiuſdem eidem eundem ab eodem. Et pluraliter eidem uel ijdem eorundem eiſdem uel ijſdem eoſdem ab eiſdem uel ijſdem, &c. Nota quod is eius in nominatiuo plurali habet ei uel ij. Item in datiuo & ablatiuo pluralibus eis uel ijs. Hic autem in plurali habet hi, in datiuo & ablatiuo his per unum i.

His octo ſpecies primaria dicitur eſſe.
Monſtrant & referunt hæc, & quaſi fixa manebunt.

Octo pronomina prædicta, quorum tria ſunt primæ declinationis, & quinq; ſecundæ, ſunt primitiuæ ſpeciei, quia non formantur ab aliis, & ſeptem alia, de quibus poſtea dicetur, ſunt deriuatiuæ ſpeciei, quia deriuantur a tribus pronominibus primitiuis. Item aliqua illorum octo ſunt demonſtratiua, ut ego tu hic iſte, &c. Aliqua ſunt relatiua, ut ſui ipſe is. Et omnia ſtant ſubſtantiue, quia poſſunt reddere ſuppoſitum uerbo perſonali, ut ego lego. Attamen omnia mouentur per tria genera, & aliqua per tres terminationes, ut ille illa illud, ipſe ipſa ipſum. Alia per tria genera & unam terminationem mouentur, ut ego tu, ergo proprie ſunt adiectiua, ſed propter certam intellectionem rei demonſtratæ uel relatæ ponuntur & ſubſtantiua. Nota quod ueteres dixerunt ipſus pro ipſe. Terentius, Eſt ne hic ipſus, de quo agebam.

Is ſuus ipſe ſui referunt, ſed cætera monſtrant.
Ille refert monſtrat.

Quindecim ſunt pronomina, quorum quatuor ſunt relatiua, cætera uero demonſtratiua, præter ille, quod eſt relatiuum & demonſtratiuum ſimul. Similiter ipſe ſecundum Priſcianum eſt nunc relatiuum nunc demonſtratiuum. Tunc demonſtratiuum eſt, quando alteri pronomini adiungitur. Vergil. Ipſe ego pauliſper pro te tua munera inibo. At quando per ſe profertur (inquit Priſcianus) relatiuum eſt, ut ipſe dixit & facta ſunt. Item is uidetur etiam eſſe demonſtratiuum & relatiuum. Demonſtratiuum, ut is eſt bonus, qui bene agit. Relatiuum, ut Petrus legit, & is cantat.

Deq; tribus primis ſeptem fit origo ſupremis.

Septem pronomina deriuatiua deriuantur a tribus primis, quæ ſunt ego tu ſui. Ab ego formantur tria, a tu etiam tria, & a ſui unum. Ab ego fiunt tria pronomina, quia a genitiuo eius ſingulari fit meus, a genitiuo plurali formantur noſter & noſtras. Item a genitiuo ſin-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gulari pronominis tu fit tuus. Et quia noſter & ueſter, noſtras & ueſtras formantur a genitiuis pluralibus, ideo intrinſecus ſignificant pluraliter. Vnde cum dico noſter liber, ſignifico quod ad plures pertinet. Suas autem quia fit a ſui, quod eſt utriusq; numeri, ideo etiam eſt utriusq; numeri intrinſecus, ut ait Priſcianus.

Perſonas duplices hæc deſignare uidentur,
Cum poſſeſſore poſſeſſio ſignificatur.

Priſcianus ſic ait: In omnibus deriuatiuis pronominibus duæ intelliguntur perſonæ, intrinſecus poſſeſſoris, extrinſecus poſſeſſionis. Dicit enim quod in deriuatiua intelligitur genitiuus ſui primitiui, qui genitiuus ſignificat poſſeſſorem, & ipſi deriuatiuo ſemper additur aliquod nomen ſubſtantiuum, quod ſignificat Poſſeſſionem, ut meus liber.

Formans quis uel qui Donato crede minori.

Quis & qui declinantur ſicut docet Donatus. Non tamen ſunt pronomina, ſed nomina, ut Priſcianus dicit, & etiam rationibus ſic probatur: Omne pronomen aut eſt demonſtratiuum aut relatiuum, ſed quis nec eſt demonſtratiuum nec relatiuum, ergo non eſt pronomen. Item omne pronomen ſignificat certam & finitam perſonam, teſte Priſciano, ſed quis & qui non ſignificant certas perſonas, ergo non ſunt pronomina. Quis & qui differunt, quia quis eſt interrogatiuum aut infinitiuum, qui uero relatiuum, quandoq; etiam interrogatiuum ſecundum Priſcianum. Item quis nominatiui caſus corripitur, ſed datiui & ablatiui caſus producitur. Iuuen. Exitus ergo quis eſt? o gloria uincitur idem. Vergil. Quis ante ora patrum Troiæ ſub menibus altis Contigit oppetere? Compoſita a quis ſunt quiſquis, quiſnam, quiſquam, quisq;, quiſpiam, ecquis, ſiquis, nequis. A qui compoſita ſunt quidam, quiuis, quicunq;, quilibet. Pronomina etiam componuntur, ut egomet tuimet ſuimet ipſemet, ſed tuimet in nominatiuo non dicitur, ne puteQuis uel qui

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tur eſſe uerbum, ſed tute & tutemet. Item ablatiui pronominum poſſeſſiuorum accipiunt hanc ſyllabam pte, ut meopte, meapte, tuopte, tuapte, ſuopte, ſuapte, noſtropte, noſtrapte. Terent. Noſtrapte culpa facinus. Et nota quod iſtæ adiectiones, ſcilicet, met & pte adduntur pronominibus cauſa diſcretionis & ſignificantiæ, quia cum dico, egomet feci, ſignifico quod non alius fecit quam ego. Item meopte ingenio, id eſt, meo proprio ingenio. Met autem per ſe nihil ſignificat. Vnde male dicunt aliqui, ipſe fecimet. Item hæc ſyllaba ce additur caſibus huius pronominis hic qui in es deſinunt, ut huiuſce hiſce hoſce haſce. Item eiuſdem pronominis nominatiuis & accuſatiuis & ablatiuis ſingularibus additur cine, ut hiccine, hunccine, hæccine, hanccine, hoccine, & hæccine in plurali neutri generis. Sed proprie loquendo omnia prędicta non ſunt compoſita, quia non poſſunt diuidi in duas partes ſignificatiuas. Eſt ergo in his, ut Priſcianus ait, non compoſitio, ſed metaplaſmus, id eſt, paragoge, quæ eſt ſpecies metaplaſmi habens fieri quando fini dictionis aliquid additur. Vnde illud, Aufert apocope finem quem dat paragoge. Dicitur etiam eccum, id eſt, ecce eum. Eccam, id eſt, ecce eam. Eccos & eccas, id eſt, ecce eos & ecce eas. Item ellum & ellam, id eſt, ecce illum & ecce illam, &c. quæ Priſcianus ait eſſe pronomina. Laurent. Vallen. aduerbia putat. Componuntur autem pronomina quandoq; ex duobus integris, ut egoipſe tuipſe illeipſe, quandoq; ex corrupto & integro, ut iſtic ab iſte & hic, illic ab ille & hic. Sed iſta habent ſolus illos caſus, qui in c deſinunt, ut iſthic iſthæc iſthoc, iſthunc, iſthanc, iſthac, quæ crebra ſunt apud Terentium.

Tertia declinatio

Tertia per primam fit nominis atq; ſecundam.
Has tres diſtinguit Donatus ſufficienter.

Quarta declinatio

Quarta quidem ternæ par debet nominis eſſe.

Tertia declinatio pronominis cognoſcitur ex prima & ſecunda declinatione nominis, quia pronomina tertiæ declinationis habent maſculinum genus in us uel in er, fœmi-

er, fœmininum in a, neutrum in um, vnde declinantur ſicus albus & niger. Sunt autem quinq;, ſcilicet, meus tuus ſuus noſter & ueſter. Non tamen omnino declinantur ſicut nomina in us & in er, quia tria eorum, ſcil. tuus ſuus & ueſter carent uocatiuo, meus habet uocatiuum in i. Vnde ſubdit Alexander, quod Donatus ſufficienter declinauit pronomina primæ ſecundæ & tertiæ declinationis, ita ut non ſit neceſſe de his multa uerba facere. Sed quare Donatus non declinauit pronomina quartæ declinationis? Reſpondeo, quia non putauit eſſe pronomina, ſed potius nomina. Quia uetuſti grammatici diſtinguebant pronomina & nomina penes modum declinandi. Vnde Diomedes inter pronomina poſuit, unus ullus uter nullus, ſolus, &c, quæ habent ius in genitiuo. Idem poſuit inter pronomina qualis & talis, quæ uidetur etiam Donatus putare pronomina. Quartæ declinationis pronomina declinantur ſicut nomina tertiæ declinationis in as communis generis. ſicut gentilia in as, ut Aquinas, Arpinas, &c. quia & iſta pronomina noſtras & ueſtras ponuntur pro gentilibus nominibus. Noſtras enim dicitur aliquis uel aliqua de noſtra gente. Veſtras, id eſt, aliquis uel aliqua de ueſtra gente. Et ſunt tantum hæc duo, & habent in plurali etiam neutrum, ut hi & hæ noſtrates & hæc noſtratia. Cicero in epiſtola, Non ſolum illa ueſtra oratoria uerba, ſed etiam hæc leuia noſtratia. Item in genitiuo plurali habent ium, quoniam in ablatiuo habent e & i.

Noſtras
Veſtras

Capitulũ ſecundum eſt de heteroclita declinatione.

Hæc tibi ſignabis quæ declinans uariabis.

In hoc capitulo docet Alexander nomina heteroclita, id eſt, uarie declinata. Nã heteros Græce, uarius aut alius Latine, & clitos declinatus. Vnde nomina dicuntur heteroclita multipliciter. Primo, quando uariat genus, ut cœlum. Secundo, quando uariant declinationem, ut uas uaſis. Tertio, quando uariant & genus & declinationem, ut epulum. Quarto, quando aliqui obliqui non rite formantur a nominatiuo, ut Iupiter Iouis, iter itineris. Quinto, cum caſus deficiunt, aut alter numerorum, ut tabi aurũ diuitiæ. Sexto, quando nomen

habet duas declinationes, ut domus. Septimo, quando uarias habet ſignificationes in diuerſis caſibus, ut ops. Octauo, quando habet diuerſos obliquos pro diuerſis ſignificatis, ut frons, lens. Nono, quando nomen habet diuerſas terminationes, ut tignus & tignum. Decimo, quandocunq; non ſequitur regulas prædictas in præcedenti capitulo, ſicut ambo & duo.

De Heteroclitis genere & declinatione ſimul

Paſcua ſola datur, ſed paſcua plura dabuntur,
Eſt zinania, ſunt zizania, plura niæq;.

Paſcua & zizania in ſingulari numero ſunt fœminini generis & primæ declinationis, at in plurali ſunt neutri generis & ſecundæ declinationis. Vnde ſunt heteroclita genere & declinatione. Inueniuntur tamen etiam in plurali fœminini generis & primæ declinationis ſcilicet paſcuæ & zizaniæ, & ſic non ſunt heteroclita. Quin etiam legitur paſcuum in nominatiuo ſingulari. Seneca in tragœdia ſecunda. Fatale ſacro monte paſcuum tegens. Reperitur etiam adiectiue paſcuus a. um. Plautus, Paſcuus ager eſt, id eſt, in quo pecora paſcuntur. Cicero in topicis. Si compaſcuus ager eſt, ius eſt compaſcere. Quidam addunt his plura nomina, ſcilicet, ceraunia, chronica, neomenia, & artium nomina, ut Grammatica, Rhetorica, Dialectica, &c. quæ etiam in plurali ſunt neutri generis. Dicimus enim, didici Grammatica uel Rhetorica. Sed tamen iſta non ſunt pluralia ab illis ſingularibus Grammatica, Rhetorica, ſed potius ab adiectiuis, quæ ſubſtantiue ponuntur in neutro genere.

Ceraunia

Ceraunia dicitur & ſingulariter & pluraliter, ſed ſub diuerſis ſignificatis. Nam ceraunia ſingulariter eſt quædam arbor & fructus eius, alio nomine ſiliqua. Ceraunia uero pluraliter ſunt alti montes in Epiro. Verg. Prouehimur pelago uicina ceraunia iuxta.

Chronica

Chronica ſunt hiſtoriæ temporum, nam docti uſurpant pluraliter tantum neutri generis. Vulgus autem utitur ſingulariter & fœminino genere.

Neomenia

Neomenia interpretatur nouilunium, & eſt in utroq; numero primæ declinationis, & fœminini generis,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ris. Paſcua eſt locus uel pars ruris, ubi pecora paſcuntur. Hinc Paſcualis, id eſt, ad paſcuata pertinens, ut paſcualis bos, id eſt, qui adhuc paſcitur, neq; pinguis eſt. Zizania Græce ſignificat herbam, quæ Latine lolium dicitur. Et legitur zyzanium. Hieronymus, Zizanium mixtum eſt tritico. Paſcua Zizania

Balnea dic uel eas, ea non primo ſed eum das.
Sic & amygdala dic la fructus, luſq; fit arbor.

Balneum & amygdalum in ſingulari ſunt neutri generis, & ſecundæ declinationis, at in plurali ſunt tum neutra ſecundæ, tum fœminina primæ declinationis. Balneum eſt in quo lauamur, quod & balnearium dicitur. Inde balneolum, id eſt, paruum balneum. Iuuenal. Balneolum gabijs Romæ conducere furnos. Amygdalum eſt ſpecies nucis, mandel. Vocatur etiam nux longa & nux Thaſia a loco. Inuenitur etiam fœminini generis amygdala. Plinius, Intus nucleus amygdalæ eſt. Amygdalus dicitur arbor ipſa. Vnde adiectiuum amygdalinus i curta. Serenus, Fertur amygdalinæ ſuccus nucis eſſe bibendus. Balneum Amygdalum

Delicium tibi ſit, mihi ſemper deliciæ ſint.
Hoc epulum comedis, epulæq; parantur amicis.

Delicium & epulum ſunt in ſingulari numero neutri generis & ſecundæ declinationis, in plurali uero fœminini generis & primæ declinationis. Addunt aliqui cepe, quod in ſingulari eſt neutrum indeclinabile, & in plurali cepę rum. Tamen legitur etiam cepa cepæ, ut ſupra dictum eſt. Delicium eſt delectatio uel res qua delectamur. Martial. Delicium paruo donabis Dorcada nato. Deliquium eſt derelictio uel defectio. Delicatus, id eſt, in delicijs uiuens. Epulum eſt conuiuium. Iuuenalis, Viue bidentis amans & culti uillicus horti. Vnde epulum poſſis centum dare Pythagoreis. Salomon, Qui diligit epulas, in egeſtate erit. Hinc epulor uerbum deponens, id eſt, epulum facio. Verg. Extruimusq; toros dapibus epulamur opimis. Delicium Deliquiũ Epulum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

De hetero clitis genere ſolum

Eſt locus atq; loci ſunt artis, ſunt loca terræ.
Eſt iocus atq; ioci, ſunt & ioca plurima genti.
Baltheus addatur.

Locus iocus baltheus, in ſingulari ſunt maſculina tantum, ſed in plurali maſ. & neu. indifferenter. Nam quod dicunt aliqui locus in plurali pro ſpacio terræ eſſe neutrum, & pro ſede argumenti, maſcu. hoc falſum eſt, quia ſæpe legitur maſculinum in plu. pro ſpacio terræ. Saluſt. Proximos noſtro mari locos occupauere. Idem, Inter illos & numidiam multi uaſtiq; loci ſunt. Vergilius, Deuenere locos læ os & amæna uireta. Idem, Vt primum lux alma data eſt exire, locosq; Explorare nouos. Locus proprie dicitur quicquid aliquid continet. Vergilius, Hic locus urbis erit. Ponitur a Dialecticis & Rhetoribus pro ſede uel fundamento argumenti. Etiam ponitur pro genere. Saluſtius, Natus haud obſcuro loco. Item pro tempore. Teren. Item alia multa, quæ non eſt narrandi locus. Capitur & pro materia. Vergilius, Nunc locus aruorum ingeniis. Dicimus etiam, Habui te loco filii, id eſt, pro filio, & ac ſi filius fuiſſes. Diligo te loco fratris, id eſt, ac ſi frater eſſes. Loculus eſt paruus locus aut ſacculus, ſed magis legitur pluraliter, ut nil erat in loculis. Locare eſt in loco ponere. Etiam ſignificat alteri tradere, ut locaui filiam, locaui pecuniam, locaui domum. Iocus iocoſus ioco plenus, iocari iocum facere. Item a iocus fit ioculus diminutiuum. A quo iocor aris. Inde ioculator, id eſt ſcurra, qui iocos facit. Balteus eſt proprie cingulum militare. Iuuenalis, Aſt illis quos arma tegunt & balteus ambit. Etiam eſt lorum, quo milites arma portant. Vergilius, Humeroq; apparuit alto balteus, &c.

Locus

Loculus

Iocus

Balteus

Carbaſus una ratis, & carbaſa plura uidebis
Arbutus eſt ſimilis, huic intyba pergama iunegis.

Hæc quatuor nomina carbaſus arbutus intybus Pergamus in

gamus in ſingulari ſunt fœminini generis, & in plurali neutri generis, teſte Phoca Grammatico. Carbaſus eſt genus lini aut linea ueſtis. Inde carbaſeus adiectiuum. Ponitur ſæpe pro uelo. Vergilius, Tumidoq; inflatur carbaſus auſtro. Carbaſus inuenitur maſculini generis. Valerius, Cum carbaſum, quem optimum habebat, foculo impoſuiſſet, ſubito ignis emicuit. Arbutus eſt arbor fructuoſa, quæ toto fere anno & flores & fructus habet, Nam fructus, qui ruber eſt & uuedo uocatur, toto anno pendet antequam matureſcat, & interim alij flores ſubnaſcuntur. Legitur in plurali etiam fœmininum. Horatius, Impune tutum per nemus arburos quærunt latentes. Vnde Priſcianus dicit, hæc arbutus pro arbore, & hoc arbutum pro fructu, ſicut hæc pirus hoc pirum. Et ſic non eſſet heteroclitum, quia arbuta non eſt plurale ab arbutus, ſed ab arbutum ſecundum Priſcianum. Attamen Poetæ ſæpe ponunt arbuta plurale pro arbore. Vnde Phocas (quem ſequitur hic Alexander) heteroclitum poſuit. Vergilius, Iubeo frondentia capris Arbuta ſufficere. Intybus eſt quædam herba ſponte naſcens lenta radice, alio nomine ſicorium, quæ in Aegypto comeditur. Vergilius, Quoq; modo potis gauderent intyba riuis. Apud Plinium legitur etiam intybum in ſingulari, & intybi in plurali. Vnde credo quod dici poſſit intybus & intybum, utrunq; perfecte & ſine heterocliſi. Pergamus uel Pergamum eſt urbs in Aſia, ubi primum inuentæ ſunt chartæ, quæ ob hoc dicuntur Pergamenæ. Ponitur etiam pro urbe Troia apud Plautum. Sed Poetæ magis utuntur pluraliter. Verg. Pergama cum peteret inconceſſosq; hymeneos.

Carbaſus

Arbutus

Intybus

Pergamus

Cui cœlum ſeruit, cœlos & cuncta creauit.
Sic raſtrum raſtros, porrumq; facit tibi porros.
Frenum detur equo, frenos & frena teneto.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sic clauſtrum formas, filum pariterq; capiſtrũ.

Cœlum raſtrum portum in ſingulari ſunt neutri
generis, in plurali uero maſculini. Item frenum, clau-
ſtrum, filum, capiſtrum in ſingulari ſunt neutra, in plu-
Cœlum | rali uero tum neutra tum maſculina. Cœlum quando-
que late accipitur pro tota machina diuina uel pro uni-
uerſitate, & ita mundus & cœlum idem ſunt. Altero mo-
do capitur pro ſummo loco beatorum. Inde cœlites dicti
ſunt, qui cœlum habitant. Item cœlum capitur pro aere,
ut cum dicimus, uolucres cœli. Significat etiam palatum,
id eſt, ſummitatem oris. Plinius, Cerebrum uiſcerum
excellentiſſimum eſt proximumq; cœlum capitis. Item
cœlum eſt ferreum inſtrumentum, quo cœlatur, id eſt,
ſculpitur, quod indocti uocant celtem. Quintilianus,
Non enim ſcientia deſiderat, inſtrumentum, ſed opifex,
ut cœlator cœlum & pictor penicillum. Sed pro iſto ſig-
Raſtrum | nificato non eſt heteroclitum, quia in plurali quoq; neu-
tri generis eſt. Raſtrum eſt inſtrumentum ruſticum,
quo terra raditur, habet enim dentes ligneos. Verg. Non
Porrum | raſtros patietur humus, non uinea falcem. Inde raſtel-
lum, id eſt, paruum raſtrum, riffue. Porrum eſt her-
ba grauiter olens, cuius folia uiridiſſima ſunt. Vnde por-
raceus, dicitur uiridis. Porrum duplex eſt, capitatum,
& ſectiuum uel ſectile. Capitatum porrum eſt quod in ca-
put latius creſcit. Martialis, Mittit præcipuos memora-
lis aritias porros. In niueo uirides ſtipite cerne comas.
Sectiuum porrrum eſt, cuius folia ſæpius ſecantur, ut
profunditus creſcat. Martial. In quibus eſt lactuca ſedens
& ſectile porum. Idem, Fila Tarentini grauiter redo-
lentia porri Ediſti quoties, oſcula clauſa dato. Porrum
Ferrum | igitur non eſt quod creſcit ſuper tecta, quod ſemper ui-
uum dicitur. Frenum eſt quo eques regit equum. Oui-
dius, Tempora lenta pati frena docentur equi. Frenare,
Clauſtrũ | id eſt, regere. Verg. Iuſtitiaq; dedit gentes frenare ſuper-
bas. Clauſtrum eſt clauſura, uel quo aliquid clauditur,
Kluſter. Verg. Portarum ingentia clauſtra. Clauſtrarius,
Filum | qui facit clauſtra. Clauſtritinus, qui præeſt clauſtris uel
porta-

portarius. Filum, traad. Ouid. Omnia ſunt hominum tenui pendentia filo. Et ſubito caſu, quæ ualuere, ruunt. Capiſtrum eſt funis, quo ligantur iumenta. Et ponitur pro quocunq; uinculo. Iuuen. Stulta martiali iam porrigit ora capiſtro. Capiſtrare eſt capiſtro ligare. Capiſtrū

Dicimus altilia ſi plura, ſit altilis una.

Conſimilicq; modo ſit declinanda ſupellex.

Altilis & ſupellex in ſingulari numero ſunt fœminini generis, at in plurali ſunt neutri generis. Dicimus enim altilia & ſupellectilia, nam olim, teſte Priſciano, nominatiuus ſingularis erat ſupellectile. Altilis uno modo eſt adiectiuum, ſignificans id quod alitus uel ſaginatus, quia fit a uerbo alo. Multa enim ſunt adiectiua in tilis deſinentia, quæ formantur a ſupinis uerborum, & ſignificant fere idem quod participia præteriti temporis, ut coctilis lapis, id eſt, coctus, ſutilis, id eſt, ſutus, conflatilis, id eſt. conflatus, ſculptilis, id eſt, ſculptus, penſilis, id eſt, pendens uel ſuſpenſus. Penſilis urna, ait Horatius. Fictilis, id eſt, fictus uel de terra factus. Ductilis, id eſt, ductus, ut tuba ductilis. Sed etiam altilis, id eſt, altus uel alitus. Vndi Varro ait boues altiles, & aper altilis, inquit Iuuenal. Altilis etiam ponitur ſubſtantiue, & ſignificat auem impinguatam. Iuuenl. Ad uos iam ueniet minor altilis. Alia in ilis etiam ponuntur ſubſtantiue, ſed ſemper in neutro genere. In libro Iudicum, Fecerunt ſibi ſculptile atq; conflatile, id eſt, idolum ſculptum & conflatum. In Pſalmis, Confundantur omnes, qui adorant ſculptilia. Iuuenal. Fictilibus cænare pudet, id eſt, uaſis figulinis. Supellex ſupra. Altilis

Tartarus ater habet, plurale ra uinacq; dant rum

Sibilus hic dices, ſed ſibila plurima iunges.

Supparus eſto comes, prius hic tenet us, ſed a ſubdes.

Tenarus infernus, ſic Mænala dic & auernus.

Dindy-

Dindyma, pileus, iſmara, gargarus aſſociamus.

Tartarus, ſibilus, ſupparus &c. in textu poſita ſunt in ſingulari maſculina in plurali neutra. **Tartarus** Tartarus eſt locus profundiſſimus & horrendus inferorum, ubi impij cruciantur. Et dicitur a uerbo Græco taratto, quod eſt conturbo, uel a tartarizin, quod eſt horrere ac tremere. Vergilius in ſexto. Tum tartarus ipſe Bis patet in præceps tantum tenditq; ſub umbras, Quantus ad æthereum cœli ſuſpectus olympum, id eſt, tartarus eſt bis tam profundus, quam cœlum eſt altum. Tartarum eſt fex uini indurata. Tartari ſunt populus uagus in Scythia, qui olim dicebantur Nomades. **Sibilus** Sibilus eſt ſibilatio uel flatus proprie. Legitur in plurali etiam maſculini, in libro Iudic. Vt audias ſibilos gregum. Ponitur & adiectiue. Vergilius, Sibila lambebant linguis uibrantibus ora. Sibila ora, id eſt, ſibilantia. **Supparus** Supparus uel ſupparum, nam utroq; modo dicitur teſte Priſciano, ſecundum Nonium Marcellum eſt fœmorale lineum pendens uſq; ad talos, dictum quod ſubtus appareat. Feſtus uero ait eſſe lineum ueſtimentum puellarum, quod & ſubucula dicitur, id eſt, camiſia. At Perottus dicit eſſe genus togæ leuis & anguſtæ, dictum quod ſuperinduitur. Lucanus, Suppara nudatos ſtringunt anguſta lacertos. Ponitur etiam, inquit, pro ruga. Idem, Imaq; pandent Suppara uelorum perituras colligit auras. Ego puto ſupparum eſſe linteum quod annectitur ipſi uelo. Statius in Achilleide, Partitiq; uices, uos ſtupea tendite mali Vincula, uos ſummis annectite ſuppara uelis. **Tænarus** Tænarus per æ diphthongum, & non trenarus eſt, promotōrium Laconiæ iuxta Spartam urbem, habens in ſummitate ſpecum, in quo uentus ſtrepitum facit terribilem. Vbi finxerunt Poetæ, quod ibi ſit porta inferi. Et tænarius ponitur pro inferno. Inde adiectiuum tænereus. **Infernus** Infernus proprie eſt adiectiuum, ſicut ſupernus, quæ ſunt contrariæ ſignificationis. Vergil. Infernas accede domos. Idem, Quando hic inferni ianua regis. Nam ab infra formatur internus, ſicut a ſupra ſupernus, ab intra internus, ab extra externus, quæ omnia ſunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nia ſunt adiectiua. Ponitur tamen **infernus ſubſtantiue**,
ut ibi, Infernus hians ululat. Mænalus eſt mons ne- **Mænalus**
moroſus in Arcadia. Auernus eſt lacus in Campania, **Auernus**
quondam propter circumſtantes arbores tam fœtidus, ut
aues eum fugerent. Vnde Græco nomine dicitur Auer-
nis, quaſi aornis, id eſt, ſine auibus. Ponitur pro infer-
no, uel propter fœtorem, uel propter necromantiam,
quæ ibi fiebat. Ponitur etiam adiectiue. Sillius, Degene-
res animas tenebris damnauit auernis, id eſt, infernali-
bus. Etiam dicitur auernalis. Legitur etiam auerni
pluraliter in maſculino genere. Claudianus, Dij quibus
innumerum uacui fabulantur auerni. Dindymus eſt **Dindymus**
mons Phrygiæ, in quo colebatur Cybele mater Deum,
quæ ideo appellabatur Dindymene. Quidam putant dici
tantum pluraliter Dindyma. Sed Propertius ponit ſin-
gulare, Dindymus & ſacra fabricata iuuenta Cybele.
Pileus uel pileum, eſt tegmen capitis, dictum a pilus, **Pileus**
quòd eſt crinis, uel quia fit de pilis, uel quia tegit pilos
capitis. Inde pileatus, id eſt, pileum habens in capite. Pi-
leolus, id eſt, paruus pileus. Iſmarus eſt mons in Thra- **Iſmarus**
cia. Gargarus eſt mons & oppidum in Troade, ſed tan- **Gargarus**
tum legitur pluraliter. Ouidius, Gargara quot ſegetes,
quot habet Methymna racemos. Garganus a longa eſt **Garganus**
mons in Apulia. Lucanus, Appulus Adriacas exit Gar-
ganus in undas. Iſtis nominibus additur Maſſicus, quod
in plurali legitur neutri generis. Verg. Vertunt fœlicia
Baccho Maſſica qui raſtris. Maſſicus eſt mons Cam- **Maſſicus**
paniæ.

Vas uaſis ternam, tibi dat plurale ſecundam.

Vas uaſis in ſingulari numero eſt tertiæ declinationis, in plurali ſecundæ, nam dicimus uaſa uaſorum. Dicit autem uas uaſis, quia uas uadis non eſt heteroclitum. Huic nomini uas uaſis contrarium in heterocliſi eſt hoc nomen Iugerum, quod in ſingulari numero eſt ſecundæ declinationis, & in plurali tertiæ, ſecundum Phocam & Vallenſem. Alij tamen dicunt in ſingulari eſſe etiam tertiæ. De hoc etiam dicetur ibi, Et manibus detur, &c.

Iſta

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

De hetero-clitis de-clinatione.

Iſta ſolent quarta uariari ſine ſecunda,
Cum lauro quercus penus cornus quoq; ficus.
His colus atq; domus, penus & lacus aſſocie-
mus.

Acus. Arcus. Anus. Faſtus. Cœſtus. Cœtus. Canthus. Cantus. Ortus. Sinus. Laurus. Quercus. Pinus.

Nomina in textu poſita ſunt indifferenter ſecundæ uel quartæ declinationis, licet ſub una declinatione ſint magis uſitata quam ſub altera, quia ſæpe legimus lauro, raro lauru. Item acus, arcus, anus, faſtus, cœſtus, hortus, pro diuerſis ſignificatis ſunt nunc ſecundæ nunc quartæ declinationis. Nam acus aci ſignificat piſcem quendam. Martial. Et ſatius tenues ducere credis acos. Acus huius acus, eſt inſtrumentum acutum. Item arcus huius arci, eſt iris. Lucretius, Cum color in nigris exiſtit nubibus arci. Arcus quartæ declinationis, eſt quo ſagittatur. Anus ani eſt poſterior pars corporis. Anus huius anus eſt uetus mulier. Faſtus faſti, eſt dies non feſtus, id eſt, in quo fas eſt operari, ſicut nefaſtus dicitur dies, in quo nefas eſt agere. Faſtus huius faſtus eſt faſtidiũ uel ſuperbia. Cœſtus cœſti eſt cingulum, unde cœſticulus, ſignificat id quod mulieres imponunt capiti, quando portabant aliquid. Cœſtus huius cœſtus, eſt lorum cum maſſa plumbea, quo pugiles inter ſe cædunt. Verg. Seu crudo fidit pugnam committere cœſtu. Cœtus cœti eſt idem quod cœta. Cœtus huius cœtus eſt congregatio. Canthus canthi eſt ferrum, quo rotæ circumdantur. Perſius pro rota poſuit. Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere canthum. Cantus us. ui. id eſt, cantio. Ortus uel hortus horti, eſt locus, ubi naſcuntur holera & arbores. Ortus ortus, oprindelſe eller opgang. Sinus ſini uel ſinum eſt uaſis genus. Sinus ſinus, eſt laxitas ueſtium ſupra cingulum uel curuitas. Laurus eſt ſpecies arboris, quæ apud Romanos ſignificabat uictoriam, & dicata fuit Apollini. Vnde etiam Poetæ lauro coronabantur. Laurea eſt corona de lauro. Quercus eſt arbor glandifera. Inde adiectiuum quercinus. Pinus eſt arbor alta habens folia ſimilia capillis, & emittit reſinam ſicut abies. Vergilius,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Fraxinus in ſyluis, pulcherrima pinus in hortis. Cor-
nus eſt arbor non magna, ſed prædura, de qua fiunt ue-
nabula. Plinius, Vulua cornus in uenabulis nitet inciſuris
nodata ob decorem. Ponitur pro haſta. Vergil. Sonitum
dat ſtridula cornus & auras Certa ſecat. Eſt & aliud no-
men cornus, de quo poſtea. Ficus eſt ſpecies arboris, Ficus
& etiam eſt fructus eius. Etiam eſt quidam morbus uel
ulcus circa pudenda, ſed tunc eſt tantum ſecundæ decli-
nationis maſculini generis. Martialis, Dicemus ficus, quas
ſcimus in arbore naſci. Dicemus ficos Ceciliane tuos.
Idem de Ephippio, Stragula ſuccincti uenator ſume ue-
redi. Nam ſolet a nudo ſurgere ficus equo. Veredus eſt
equus. Colus eſt ſtipes, cui circundatur linum, rock. Colus
Ouid. Et colus & fuſus digitis cecidere remiſſis. Fuſus Fuſus
teen. Penus ſupra in quarta declinatione. Dicitur etiam
Penus peni pro Carthaginenſi. Lacus ſupra in quarta de-
clinatione. Nota quod ſpecus & penus, ſunt tertiæ &
quartæ declinationis, & maſculini, fœmini & neutri ge-
neris, ſed ſub neutro genere ſunt tantum tertiæ declina-
tionis, teſte Priſciano. Ergo hæc duo nomina habent tria
genera & tres declinationes, & etiam tres terminationes,
quia non ſolum definunt in us, ſed etiam in um & in u.
Dicitur enim penus penum & penu, & ſpecus ſpecum, &
ſpecu, Imo etiam ſpeca ſcripſit Cato.

Is uel us iſta ſuis dices dare compoſitiuis.
Cera iugum limus animus colus arma bacillus.
Cum norma neruum, cum freno collige cliuum

Compoſita iſtorum nominum cera iugum limus animus, & aliorum in textu poſitorum ſunt adiectiua, & indifferenter ſecundæ declinationis uel tertiæ, ut a cera ſincerus a. um. uel hic & hæc ſinceris & hoc ſincere. A iugum biiugus, quadriiugus, uel biiugis quadriiugis. A limus ſublimus & is i longa. Ab animus magnanimus uel is, exanimus uel is. A norma enormus uel is. A bacillus imbecillus uel lis. Ab arma inermus uel is. A neruus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

eneruus uel is. A freno effrenus,infrenus uel is. A cliuus decliuus, accliuus uel is. His adduntur compoſita a ſomnus, ut inſomnus uel is. A barba imberbus uel is ſecundum Marcellum. Item infirmus uel infirmis. Ilarus uel is,ſecundum Caprum. Neceſſus. a. um. uel neceſsis & neceſſe ſecundum Donatum. Item perennus & perennis ſecundum Sulpitium.Nota quod compoſita ſæpe ſunt adiectiua, cum ſimplicia ſunt ſubſtantiua,& tunc ſæpe mutant etiam terminationem, ut a pluma fit hic & hæc implumis & hoc implume , id eſt , ſine plumis. A cœna incœnis,id eſt, ſine cœna. A forma conformis informis deformis. A pœna impunis, id eſt, ſine pœna.A damno indemnis,id eſt,ſine damno. A munus immunis, id eſt,ſine

Cera munere uel ſine moleſtia. Cera, uox. Cereus ſubſtan-

Syncerus tiue eſt candela de cera. Cereus adiectiuum ſignificat de cera factus,uel mollis, uel ſimilis ceræ. Syncerus , id eſt, purus. Horatius,Sincerum eſt niſi uas quodcunq; infundis , aceſcit. Ouidius , Nulla eſt ſincera uoluptas. Inde fit aliud compoſitum inſincerus,id eſt, impurus. Vergi-

Iugum lius, Inſincerus apes tulerit cruor. Iugum eſt altitudo. Vergil. Dum iuga montis aper fluuios dum piſcis amabit. Eſt etiam inſtrumentum , quo boues iunguntur, quando arant. Ouidius,Non iuga taurus amat, quod tamen odit habet. Inde iugare & coniugare , id eſt , iugo coniungere. Biiuges ſunt duo animalia coniugata. Vergilius, Martis equi biiuges . Quadriiugi uel es ſunt quatuor animalia coniuncta. Vel quadriiugus dicitur currus, cui quatuor equi ſunt iuncti. Vergilius , Centum qua-

Limus driiugos agitabo ad flumina currus. Limus ſubſtantiue eſt molle lutum , ut Deus fecit hominem de limo terræ. Inde limoſus,id eſt, plenus limo, & illimus,id eſt , purus & ſine limo. Ouidius, Fons erat illimis nitidis argenteus undis. Limus adiectiuum eſt tranſuerſus. Ouidius , Altera nam memini , limis ſubriſit ocellis. Hinc ſublimus uel ſublimis, id eſt, eleuatus in altum. Vergilius , Sublimes in equis redeunt pacemq; reportant.Sublimare ſigni-

Animus ficat exaltare. Animus eſt mens uel anima,uel uoluntas,uel audacia, ut eſto bono animo. Exanimus , id eſt, mortuus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mortuus, Exanimare, id eſt, occidere uel terrere. Teren-
tius, Hæc oratio me miſeram exanimauit metu. Magna- Puſillani-
nimus habens magnum animum. Puſillanimus habens mus
puſillum animum. Semianimus, id eſt, ſemiuiuus. Lu-
canus, Semianimes alij uaſtum ſubiere profundum. In- Inanimus
animus, id eſt, ſine anima. Columis, ut quidam ſcrip- Columis
ſerunt, dicitur ſanus. Vnde incolumis, id eſt, ualde colu-
mis, & ſemper inuenitur tertiæ declinationis. Horatius,
Incolumem tibi me præſtant ſeptembribus oris. Arma Arma
ſunt monumenta corporis, etiam ſignificant inſtrumen-
ta. Inermis, id eſt, ſine armis, uel non armatus. Bacil- Bacillus
lus eſt paruus baculus. Iuuenalis, Nullo dextram ſubeun-
te bacillo. Imbecillis, id eſt, debilis, quaſi ſine bacillo.
Tullius, Quia fuit imbecillis Aphricani filius. Norma Norma
eſt regula fabrorum, id eſt, linea artificum, ad quam diri-
gunt opera. Anormis dicitur irregularis, & non ad nor-
mam factus. Horatius, Ruſticus anormis ſapiens craſſaq;
Minerua. Enormis quaſi extra normam & turpis. De-
normis idem. Vnde denormare, id eſt, facere denormem.
Horatius, O ſtangulus iſte Proximus accedat, qui nunc Neruus
denormat agellum. Neruus eſt naturale uinculum cor-
poris, quo colligata ſunt membra. Iob, Oſsibus & ner-
uis compegiſti me. Accipitur pro uinculo carcerali. Plau-
tus, Tu in neruo iam iacebis, niſi mihi argentum red-
datur. Item pro chorda arcus. Verg. Primaq; per cœlum
neruo ſtridente ſagitta Hyrtacidę iuuenis uolucris deuer-
berat auras. Neruoſus, id eſt, fortis. Eueruus eſt debilis
aut mollis. Valerius, Eneruos animos odiſſe uirtus ſo-
let. Eneruare eſt debilitare. Tullius, Non plane me ener-
uauit ſenectus. Frenum patuit ſupra. Infrenus, id eſt,
indomitus, quaſi ſine freno. Vergilius, Et Numidæ in-
freni cingunt. Effrenus idem ſignificat. Vergilius,
Gens effrena uirum, id eſt, uirorum. Cliuus eſt collis Cliuus
uel monticulus. Accliuus uel accliuis, id eſt, eleuatus, al-
tus quaſi ad cliuum. Decliuus, id eſt, depreſſus & inclina-
tus quaſi de cliuo. Boetius, Decliuemq; gerens pondere
uultum. Procliuus, id eſt, inclinatus aut facilis, iſte eſt
procliuus in riſum. Dicitur etiam acclinis per n, quod

H 2 ſignificat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſignificat acclinatus, ſicut reclinis reclinatus. Verg. Corpuſq; leuabat Arboris acclinis trunco. Prudentius, Corpus licet fatiſcens iaceat recline paulum. Inde reclinare, quod eſt inclinare. Inſomnis ſine ſomno, ut hanc noctem duxi inſomnem.

Ilaris — Ilaris, id eſt, lætus, & ſcribitur ſine h. Perennis, id eſt, perpetuus, a per & annus.

De heteroclitis quæ deficiunt in caſibus uel numero

Pluralem numerum retinent æs atq; metallum.
Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Nunc Alexander ea nomina ponit, quæ ſunt heteroclita ex defectu, & primo quæ deficiunt in numero plurali, deinde quæ ſingulari carent. Primo dicit, quod nomina ſignificantia metalla, raro habent pluralem numerum, præter æs & metallum, aurum & argentum

Metallum — Metallum dicitur omnis dura materia, quæ reperitur in uiſceribus terræ, nam Plinius etiam lapides uocat metalla. Iſidorus autem ponit ſeptem metallorum nomina magis uulgata, ſcilicet, aurum, argentum, æs, electrum, ſtannum, plumbum & ferrum. Sub quibus comprehenduntur aurichalcum uel orichalcum, quod eſt ſpecies æris, & chalybs, quod eſt ſpecies ferri. Aliqua tamen iſtorum leguntur pluraliter. Martialis, Vera minus flauo radiant electra metallo. Statius, Emicat effigies & ſparſa orichalca renident. Sed aurum, argentum, plumbum, ſtannum, ferrum, uitrum, quod Priſcianus ponit inter metalla, nunquam leguntur pluraliter, neq; licet dicere duo ferra, ſed duo ferramenta dicendum eſt. Priſcianus non excipit æs ab hac regula, ſed ponit inter illa, quæ carent plurali, quia æs habet tres caſus in plurali, & tribus caſibus caret, ideo habet & non habet plurale.

Aurum — Aurum dicitur ab aura, id eſt, a ſplendore. Sapiens, Multos perdidit aurum & argentum. Item multi ſunt in auro caſus. Aureus, id eſt, de auro factus. Auratus, id eſt, auro circumdatus. Auraria, locus ubi aurum effoditur, ſicut argentaria, ferraria, æraria, ubi argentum, ferrum, æs effoditur.

Argentũ — Argentum Græce dicitur argyron, unde philargyria eſt auaritia, uel cupiditas argenti.

Electrum — Electrum eſt

preciosum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

preciosum metallum, habens ruborem auri & nitorem argenti, quod etiam quandoq; formatur ex mixtura auri & argenti. Etiam electrum eſt quoddam uelut gummi ex arboribus quibusdam fluens, de quo fiunt glauci lapides, brent ſteyn. quod alio nomine uocatur ſuccinum. Aurichalcum uel orichalcum, meſſing, ab auro, quia habet colorem auri, uel ab oros, quod eſt mons, quia inuenitur ſub montibus. Chalcos Græce æs. Stagnum uel ſtannum, tin. Plumblum, bly. Plumbare plumbo ſolidare. Plumbata eſt globus plumbeus reſti alligatus. Aes ſupra dictum eſt.

Aurichalcum

Stagnum

Plumbum

Aequor & unda fretum mare melq; latex aqua uinum.

Pocula fons flumen fluuius pluralia ſeruant.

Cætera pluralem retinent humentia raro.

Lex menſuratis tamen & penſis datur iſta.

Nomina ſignificantia res humidas

Nomina ſignificantia liquores, qui menſurari aut ponderari ſolent, raro habent plurale, ut lac oleum butyrum mulſum nectar acetum cereuiſia petyſana pyx piper ſeuum minium crocum cera. Vergilius tamen ceras poſuit. Lardum quoq; pluraliter ponit Ouid. primo Faſt. Pinguia cur illis miſcentur larda diebus. Excipiuntur in textu poſita, quamuis multa eorum non pertineant ad menſuras, ut æquor unda fretum, &c. melius omiſſa fuiſſent. Vnda eſt fluxus. Vndare, id eſt, fluere, Inde abundo redundo exundo. Fretum eſt anguſta pars maris. Latex eſt aqua, dicta ſic, quod latet in uenis terræ. Accipitur pro uino. Verg. Dixit & in menſa laticum libauit honorem. Aqua notum uocabulum. Vinum, vin. Ouidius, Vina parant animos, faciuntq; caloribus aptos. Cura fugit multo diluiturq; mero. Tunc ueniunt riſus, tunc pauper cornua ſumit. Tunc dolor & curæ, rugaq; frontis abit. Poculum eſt uas, ex quo potatur. Vergil. Pocula bina nouo ſpumantia lacte quotannis. Inde pocillum, id eſt, paruum poculum. Pocillator qui pocula in con-

Vnda

Fretum

Latex

Vinum

Poculum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Flumen — in conuiuijs replet. Flumen & fluuius eſt aqua fluens.
Mulſus — Mulſus eſt potus ex aqua & melle, ſcilicet, medo, quod
Mulſum — non eſt Latinum. Mulſum eſt potus ex melle & uino.
Seuum — Alio uero nomine dicitur melliraton. Seuum eſt du-
Minium — rum pingue in bobus, tallig. Minium eſt ruber color.
Crocum — Inde miniare, id eſt, minio colorare uel rubricare. Cro-
Pendere — cum, ſaffraan. Pendere quandoq; ſignificat ponderare.
Inde penſus ponderatus. Penſum ſubſtantiue.

Nomina ſignificantia ſemen terræ —
Ordea frumenta faba melonesq; citrulli,
His plurale damus, ſic dant far piſa lupinus.
Raro ſeminibus alijs plurale tenemus.

Nomina ſignificantia ſpecies frumenti aut legumi-
nis raro habent plurale, exceptis his, quæ ponuntur in
uerſibus, ſcilicet, ordeum frumentum faba melo, &c. Ex-
empla de frumentis, ut triticum auena ſiligo milium pan
nicum. De leguminibus, ut canabis cicer linum uitia eruũ.
Frumenta ſunt quæ ſpicis continentur, ut ordeum triti-
cum. Legumina quæ folliculis continentur, ut faba piſa,
Frumentũ — &c. Frumentum a uerbo fruor. Inde frumentarius, id
eſt, mercator frumenti. Frumentari ſignificat afferre fru-
Ordeum — mentum, ut Paulus profectus eſt frumentatum. Orde-
um, byg. Vergilius, Grandia ſæpe quibus mandauimus
ordea ſulcis. Infœlix lolium & ſteriles dominantur aue-
Faba — næ, ubi etiam auena habet plurale. Faba, bøøn. Inde
Melo — adiectiuum fabalis, ut ſtipula fabalis, bønſtro. Melo eſt
ſpecies cucumeris grãdioris, quæ & pepo & melopepo uo
catur a Plinio. Palladius autem melonem ſæpe appellat.
Citrullus — Citrullus eſt ſpecies cucumeris, qui a doctis uiris uocatur
citrinus, nam citrullus uulgare nomen eſt & minime La-
Cucumis — tinum. Cucumis enim triplex eſt, teſte Platina. ſcili-
cet, citrinus liuidus & anguinus, id eſt, longus ſicut an-
Lupinus — guis & contortus. Far ſupra. Piſa notum eſt. Lupinus
uel lupinum eſt legumen ſimile magnæ fabæ, ſed ama-
rum, ter in anno floret, & quotidie cum ſole circumua-
gatur, horas agricolis demonſtrans, ut ait Plinius. Eſt eti-
Triticum — am lupinus adiectiuum a lupus. Triticum hueed. Inde
triticeus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

triticeus. Siligo media producta, ruu. Plinius ſcripſit ſiliginem eſſe delicias tritici, & optimum fieri ex ſiligine panem. Et multa alia dicit idem, quibus perſuaſi mihi ſiliginem rectius dici id frumentum, quod triticum appellamus. Zea eſt genus frumenti peculiare Orienti, id eſt, Aegypto, Aſiæ & Syriæ, inquit Plinius. Naſcitur etiam in Campania, & ſemen appellatur per excellentiam. Ex zea fit alica optima. Alica eſt genus leguminis. Milium eſt paruum ſemen, unde fit puls, herſſgryn. Pannicum eſt quoddam frumentum a panniculis dictum, quia grana eius in diuerſis locis collecta ſedent ſicut panniculi. Credo eſſe quod fagitriticum uulgus appellat, boghuede. Canabis, hamp. Cicer infra de generibus. Vitia eſt legumen equis utile & columbis. Erutum eſt legumen quoddam in Italia, quod bobus datur.

Siligo
Zea
Alica
Milium
Pannicum
Canabis
Vitia

Raro plurale uult pax & ſanguis habere.
Neutra facis ſine plurali uulgus pelagusq́;.
Neſcio telluris uel humi plurale geluq́;.

Pax
Sanguis
Vulgus
Pelagus
Tellus
Humus
Gelu

Pax & ſanguis raro habent plurale, quandoq́; tamen inueniuntur pluraliter prolata. Horat. Hoc paces habuere boni uentiq́; ſecundi. Idem, Bella quis & paces longum diffudit in æuum. In Pſalmo, Libera me de ſanguinibus. Addit Alexander, quod hæc neutra uulgus & pelagus etiam carent plurali numero, uel uſu uel natura. Vſu, ut puluis, ſanguis. Natura, ut Petrus. Et propria nomina hominum & locorum, præter illa, quæ ſunt tantum pluralia, ut Athenæ, Venetiæ, tamen propria nomina euentu ſæpe habent plurale, ut quando euenit plures uocari uno nomine, ut tres Petri, Iacobi pariles. Vergilius, Extulit hæc Decios Marios magnosq́; Camillos. Nam Decius, Marius & Camillus ſunt propria nomina multorum uirorum. Quædam maſculina uſu carentia plurali ponuntur his uerſibus: Aer ſol pontus mundus quoque uiſcus & æther. Cum fumo fimus, ſanguis cum puluere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

limus. Hæc maribus dantur, nec plurali ſociantur. Adde penus & muſcus ſecundum Diome. De fœmininis ſunt hi uerſus, Fama fames lux uita fides pax gloria tellus. Atq; ſalus labes ſitis ac humus atq; lues mors. Indoles cum ſobole, proleſq; iuuenta iuuentus. Prædictis addes tabeſq; ſenecta ſenectus. Hæc ſunt fœminina, nec plurali ſociata. Adde nomina uirtutum & uiciorum, ut humilitas, ſapientia, prudentia, eloquentia, pigritia, ſocordia. Item culpa, memoria. Iuſticia tamen inuenitur ſæpe pluraliter, ut ibi. Ego iuſticias iudicabo. Item, Omnia iudicia iuſticiæ tuæ. Similiter lux, uita, ſalus, quandoq; reperiuntur pluraliter. Ouidius. Perq; nouem luces, id eſt, dies. Boet. Tu cauſas animas paribus uitaſq; minores. Item de neutris ſemper ſingularibus ſunt hi uerſus, Pus æuum fœnum fel manna lutum quoq; cœnum. Lætum faſq; nefas, baratrum utriuſq; ſolum uer. Nil nihil & nihilum pluralibus iſta carebunt. Adde nomina metallorum & liquidorum, de quibus ante dictum eſt. Pontus eſt mare, & quædam regio Aſiæ. Viſcus, lym. Fimus eſt ſtercus animalium. Muſcus eſt lanugo arborum & littorum, moeſſ. Lues eſt corruptio & deſtructio uel mortalitas. Aeuum eſt idem quod ætas uel ſeculum. Inde æquæuus & coæuus, id eſt, eiuſdem æui uel eiuſdem ætatis. Grandæuus, id eſt, ſenex. Cœnum eſt limus uel ſordes. Inde obſcœnus, id eſt, immundus. Lætum, id eſt, mors. Hora. Eſt calcanda ſemel uia læti. Solum eſt terra. Reliqua quære alibi.

Pontus Viſcus Fimus Muſcus Lues Aeuum Cœnum Lætum Solum

Ador

Neſcit ador normæ contraria norma mouere.

Ador non declinatur propter uitandam contrarietatem duarum regularum, quia per unam regulam produceret, in obliquis, per alteram corriperet. Vna eſt regula, quod nomina in or deriuata a uerbis producentibus o in penultima, ipſa etiam producunt o in obliquis, ut a uerbo honoro, fit honor honoris, ita a uerbo adoro ſecundum Priſcianum fit ador, quod per hanc regulam debet o in obliquis producere. Altera eſt regula, quod nomina

nomina neutri generis in or corripiunt o in obliquis, ut æquor æquoris, ſic etiam ador per hanc regulam corriperet o. Inuenitur tamen apud ueteres declinatum o quandoq; producta, quandoq; correpta. Vgannius, Hic adoris dat primitias ſibi ſanguine libat. Idem, Emicat in nubes nidoribus ador adoris. Auſon. Mox ador atq; adoris de polline pultificum far. Ador eſt ſpecies farris ſpelte, dicta ſecundum aliquos ab edendo, ſecundum alios ab adurendo, ſecundum Priſcianum, ab adorando, quia ſolebat immolari. Inde adoreus adiectiuum. Vergil. Et adorea liba per Hecham Subijciunt epulis. Item adorea ſubſtantiue ſignificat gloriam aut uictoriam. Claudius, Hæc omnes ueterum reuocauit adorea laurus. Ador

Aptota neutra tene, pus & fas irq; nefasq;. Pus, Fas,
Obliquum de ſe non format fors niſi forte. Hir, Nefas, Fors
Tabes declino, nec dat tabi niſi tabo. Tabes tabi tabo

Pus, fas, hir, nefas ſunt aptota neutra. Priſcianus libro 5. ſic ait, Aptota proprie ſunt dicenda nomina, quæ nominatiuum ſolum habent, qui tamen plerunq; & nominatiuus inuenitur, ut Iupiter, dieſpiter. Neutra aptota habent tres caſus ſub una uoce, ut fas, nefas, hir, pus. Monoptota uero ſunt nomina indeclinabilia, quæ ſub una terminatione pro omni caſu accipiuntur, ut quatuor quinq; ſex, &c. nequam, quot, tot, pondo, gummi, nugas. Nota, ſex ſunt formæ caſuales. Monoptota ſunt quæ unum caſum uel unam terminationem habent, ut prædictum eſt. Diptota ſunt quæ duos tantum diuerſos caſus habent, ut fors & forte, uerua & uerubus, nam ueruum in uſu non inuenimus, inquit Priſcianus. Triptota ſunt quæ tres terminationes habent, ut templum. Tetraptota quæ quatuor, ut puer. Pentaptota quæ quinq; terminationes habent, ut dominus. Hexaptota quæ ſex diſtinctas terminationes habent, ut totus, ſolus, unus. Ptotos Græce dicitur caſus, & ſcribitur per omega, unde omnia hæc nomina aptota, diptota, triptota, &c. proprie producunt o, quod tamen uſus uel potius abuſus non ſeruat, ſicut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

etiam in idolum, antiphona, anthropos corripit o, cum iure produceretur. Nota tamen quod pus inuenitur declinatum. Cornel. nepos in uita Attici. Vt extreme tempore per lumbos fiſtulæ puris erumperent. Plinius, Ad puris & ſanguinis excretiones. Prudent. contra gentes. Impreſſam penitus putredine pure pereſam. Pus autem eſt corruptus humor in corpore. Tabes eſt corruptio uel conſumptio, & ſecundum Phocam habet ſolum nominatiuum, accuſatiuum & ablatiuum ſingulares. Legimus etiam genitiuum tabis apud Quintilianum in potione odij. Tabi eſt genitiuus, & tabo ablatiuus, nec habet alios caſus in uſu. Nominatiuus erit tabum, quo uſus eſt Quintilianus in paſtu cadauerum hoc modo. Nunc occurrunt effuſa præcordia & liuidæ carnes, & expreſſum dentibus tabum. Tabum eſt idem quod tabes. Vergilius, In ſtabulis turpi dilapſa cadauera tabo. Fors eſt fortuna uel euentus, quod cum ſuo ablatiuo forte ponitur pro aduerbio. Vergilius, Fors & uota facit.

Pus
Tabes
Fors

Ilia, menia manes ſũt rantũ plu. numeri.

Ilia declinat tibi tertia, nec niſi plura.
Ipſaq; plurales declinat menia manes.
Dicamus proceres pluraliter atq; penates,
Nec niſi plurali tenebras aut exta notaui.
Arma uel inſidias artus ſponſalia iungas.
Diuitias nuptias dic induciasq; minasq;.

Proceres, penates, arma, inſidię artus, ſpõſalia, diuitiæ, minæ, nuptiæ, inducię, tenebræ, exta ſunt tantũ plural. numeri.

Hic Alexander ponit aliqua nomina tantum pluralia, quæ ſic diſtinguenda ſunt, nam alia nomina ſunt fœminina primæ declinationis, alia maſculina aut neutra ſecundæ declinationis, alia maſculina, fœminina aut neutra tertiæ declinationis, alia quartæ declinationis. Fœminina primæ declinationis, ſemper pluralia ſunt hæc, Argutiæ ſubtilitates, induciæ ceſſatio breuis in bello. Blanditiæ, ſmiger. Ceremoniæ ſacrificia. Illecebræ delectationes. Feriæ feſti dies. Neceſsitas ferijs caret. Inferiæ ſa-

Blanditiæ
Ceremoniæ
Illecebræ
Feriæ
Inferiæ

riæ ſacrificia pro mortuis. Bigæ duo equi in curru. Quadrigæ quatuor equi in curru. Phaleræ ornamenta. Reliquiæ partes relictæ. Excubiæ cuſtodiæ. Manubiæ ſpolia. Exuuiæ quæ exuuntur. Induuiæ quæ induuntur. Literæ epiſtola. Exequiæ excutiones. Calendæ primæ dies cuiusq; menſis. Scopæ quibus ſcopatur. Nonæ quintus aut ſeptimus dies cuiusq; menſis. Nundinæ dies mercandi. Nugæ mendacia uel ineptiæ. Quiſquiliæ purgamenta uel ſordes. Inſidiæ deceptiones. Minæ terrores uel ſummitates muri. Nuptiæ legitima coniunctio maris & fœminæ, Athenæ, Baiæ, Cumæ, Mycinæ, Thebæ, Syracuſæ, Venetiæ, Fidenæ ſunt nomina ciuitatum. Primitiæ primi fructus, uel primæ partes. Decimæ rerum decimæ partes. Thermæ calida balnea. Maſculina nomina ſecundæ declinationis ſemper pluralia ſunt hæc, Cani albi capilli. Cancelli, fori foramina. Superi qui ſuperius ſunt. Inferi qui inferius ſunt. Liberi filij legitimi. Poſteri poſt nos uenturi. Philippi, Gabij, Parrhiſij, Puteoli, Fundi, Rubricarpi, Circei, ſunt nomina ciuitatum. Neutra ſecundæ declinationis tantum pluralia. Arma inſtrumenta. Exta quædam inteſtina. Præcordia loca iuxta corda. Multicia ueſtimenta mollia. Crepundia quibus pueri ludunt. Cunabula vougge. Compita qua multæ uiæ conueniunt. Equirea ludi, in quibus equi currebant certatim. Munia, id eſt, officia. Teſqua loca inculta. Dionyſia feſta Bacchi. Latina quædam feſta Romana. Oſtia, bactra, cythera, ſolyma, artaxata ſunt propria nomina locorum. Maſculina & fœminina tertiæ declinationis ſemper pluralia. Antes ſaxa ante ædificia. Sales urbani ioci. Cœlites cœleſtes Dij. Natales progenitores. Proceres principes. Maiores progenitores. Minores poſteri. Optimates optimi ciues. Pugillares tabulæ cæratæ. Lemures ſpiritus nocturni. Sentes Spinæ. Vires krafft. Gades inſula Hiſpaniæ. Grates tack. Crates connexio. Fores ianua, hoc tamen ſingulariter legitur. Neutra tertiæ declinationis tantum pluralia. Ilia inteſtina, induoller. Menia

muri

Bigæ
Phaleræ
Reliquiæ
Excubiæ
Manubiæ
Calendæ
Scopæ
Nonæ
Nugæ
Inſidiæ
Nuptiæ
Nomina ciuitatum
Primitiæ
Decimæ
Thermæ.
Nomina maſcu. ge. plural. nu. tantum.
Nomina neut. gen. plural. nu. tantum.
Arma
Exta
Multicia
Cunabula
Equirea
Munia
Teſqua
Noiā maſ. gen. & fœ. plu. num. tantum.
Noiā neu. gen. tertiæ declin. plu. nu. tantū.
Ilia
Menia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sponſalia muri ciuitatis. Sponſalia promiſſiones nuptiarum. Menalia domus ruſticæ. Mapalia idem. Viſcera carnes aut inteſtina. Megaleſia ludi circenſes. Quinquatria feſta Palladis. Saturnalia feſta Saturni. Bacchanalia feſta Bacchi. Compitalia feſta Compitorum. Parentalia ſacrificia pro parentibus defunctis. Quartæ declinationis duo ſunt nomina ſemper pluralia. Artus, id eſt, oſſa uel membra, & Idus quidam dies in menſibus. Lucanus tamen ſingulariter protulit artus, dicens, Tunc omnis palpitat artus. Inde articulus, id eſt, paruus artus. Item morbus articularis dicitur podagra uel ciragra. Deartuare eſt frangere artus abinuicem, uel decerpere.

Quarta declination. duo ſunt pluralia tantum

Cornu Genu Veru

Cornua mutatur, ſed cornu non uariatur.

De genibus uerubus normam ſeruabis eandem.

Nomina quartæ declinationis in u deſinentia non declinantur in ſingulari numero, ſed tantum in plurali, quod etiam ſupra dictum eſt (V non mutabis, &c.) Et putant aliqui quod omnia alia in u carent plurali, præter tria in textu poſita, quod falſum eſt, quia Phocas grammaticus ponit etiam pecua a pecu, ſpecua a ſpecu, tonitrua a tonitru. Plautus, Non didici pecua ruri paſcere. Idem ponit artua pro artu, Ego huius oſſa atq; artua comminuam. Quædam carent plurali numero, ut aſtu & gelu, quod ſuperius dixit in textu. Cornu horn. Corniculum eſt paruum cornu. Vnde bicornis tricornis, id eſt, duo & tria cornua habens, ut furca bicornis. Genu kne. Geniculum, id eſt paruum genu. Geniculari, id eſt, flectere genua. Genua genuæ eſt ciuitas Liguriæ. Veru ſupra in quarta declinatione. Priſcianus tamen dicit genitiuum ueruum non eſſe in uſu. Pecu, id eſt, pecus. Specu, id eſt, ſpecus. Aſtu, id eſt, aſtus uel calliditas. Artu, id eſt, artus. Gelu, id eſt, frigus. Inde gelidus, id eſt, frigidus. Gelare, id eſt, frigore conſtringi.

Cornu

Genu

Pecu Specu Aſtu Artu Gelu

Necis, præcis, dapis, uicis carent ntõ & utõ.

De nece deq; prece dic quod rectis caruere.

Primus, atq; dapem ſocia uice iungis eiſdem.

Hæc quatuor nomina, necis, precis, dapis & uicis carent nominatiuis & uocatiuis ſingularibus ſecundum uſum. Quibus Phocas addit frondis, remigis, uerberis & opis pro auxilio. Quandoq; tamen inueniuntur iſtorum nominatiui apud ueteres. Cicero, Inſidiatori & latroni quæ poteſt afferri iniuſta nex? Liuius Androni. Quæ hæc daps eſt, quis feſtus dies. Nex eſt necatio uel interfectio. Nex
Preces ſunt orationes. Inde precor, id eſt, rogo. Precarius, Preces
id eſt, precibus acquiſitus. Dapes ſunt lautiores epulæ. Dapes
Vices ſunt tempora, ut cantemus per uices. Capitur etiam Vices
pro loco, ut faciam uice tua, id eſt, pro te. Item pro fortuna. Tullius, Reipublicæ uicem doleo. Viciſſim aduerbium ſignificat per uices, ut legamus uiciſſim. Vicarius, id eſt, uicem alterius ſeruans, ut, ſi ipſe uenire non potes, mitte uicarium. Viciſſitudo, id eſt, mutatio per uices. Terentius, Omnium rerum uiciſſitudo eſt.

Vis uim uiq; dabit, ſed nec plurale tenebit. Vis

Plus neutri generis, ſed in obliquis tene omne. Plus

Plurali numero penitus genus omne tenebit.

Priſcianus dicit uis habere in genitiuo huius uis, & nihil dicit de huius nominis defectu in ſingulari numero. Vnde plus quod in ſingulari habeat omnes caſus ſub tribus terminationibus, ſicut multa alia nomina in is, plurali uero caret, licet Saluſtius poſuerit uis in accuſatiuo plurali, teſte Priſciano. Nam uires eſt aliud nomen carens ſingulari ſecundum Priſcianum. De nomine plus idem autor dicit libro 7. quod nominatiuus eius ſit neutri generis, ſicut omnis comparatiuus in us, ſed genitiuus datiuus & ablatiuus ſingulares ſunt omnis generis, & quod ablatiuus eius ſit plure uel pluri. Ergo ſecundum Priſcianum plus in ſingulari ſicut in plurali numero habet omnes caſus. De accuſatiuo ſingulari dubium eſt, de quo Priſcianus nihil dicit. Aliqui dicunt accuſatiuum eſſe

ſimilem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſimilem nominatiuo, ut ſit tantum neutri generis. Alij uero dicunt hunc & hanc plurem & hoc plus, ſed omnes hi caſus ſingulares in uſu raro ſunt, præter plus & pluris. Philel. in epiſtola utitur ablatiuo pluri. Vis eſt robur. Horat. Vis conſilij expers mole ruit ſua, uim temperatam dij quoq; prouehunt. Vis eſt etiam uiolentia. Seneca, Per uim facta non ſunt rata.

Interrogatiua, Diſtributiua Relatiua, Negatiua, Infinita carent utō. Omnis

QVæ quærunt quæ diſtribuunt referuntq; negantq;.
Infinita quoq; caſu caruere uocante.
Aſt Omnis collectiuum ſeruat tibi quintum.

Nomina quæſitiua uel interrogatiua, ut quis, uter diſtributiua, ut omnis, quicunq;, relatiua, ut qui, qualis, negatiua, ut nullus, nemo, infinita, ut aliquis, ſiquis, carent uocatiuo. Nota quis qualis quantus cuius cuias, quotus quot accipiuntur tripliciter, primo interrogatiue, ſecundo relatiue, tertio infinite. Infinitum nomen (ut ait Priſcianus) eſt interrogatiuo contrarium, ut quis qualis quantus cum proferuntur graui accentu, id eſt, quis pro aliquis, qualis pro qualiscunq;, &c. Dialectici uero infinita dicunt, ut non homo, non canis, &c. Nomen diſtributiuum eſt idem quod ſignum uniuerſale, ut omnis quicunq;, uterq; ambo, nemo neuter. Omnis accipitur duobus modis, uno modo diſtributiue quando terminum communem cui additur, facit ſtare pro omnibus ſuis inferioribus, ut omnis homo eſt animal, & ſic caret uocatiuo. Alio modo capitur collectiue, & hoc tantum in plurali numero, & ſic habet uocatiuum, ut omnes ſancti martyres obdormiuerunt in Domino.

Omnia pronomina carent uocatiuo, exceptis quatuor

Quatuor exceptis pronomina nulla uocabis.
Tu meus & noſter noſtras habuere uocantes.

Nullum pronomen habet uocatiuum, præter hæc quatuor, tu meus noſter & noſtras, quæ habent uocatiuum no-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uum nominatiuo ſimilem, excepto meus, quod habet mi, quia olim pro meus dicebatur mius, ut docet Priſcianus. Eſt tamen triplex mi. Primum eſt datiuus ſyncopatus ab ego. Vergilius, Eſt mi genus a Ioue ſummo, id eſt, mihi. Alterum mi eſt uocatiuus a meus. Terentius, Mi Aeſchine o mi Germane. Tertium mi eſt interiectio blandiendi, in libro Ruth. Reuertere filia mi. Item apud Plautum, Mi homines, mi ſpectatores, Item legitur meus pro mi, ut ibi, Popule meus quid feci tibi.

Tres in plurali caſus os oris omittit.
Et far ius thus rus illi ſociare ſolemus. Os, Es, Far, Thus, Lus, Rus.

Nomina in textu poſita carent tribus caſibus in plurali numero, ſcilicet genitiuo, datiuo & ablatiuo. Et adduntur eis ſecundum Priſcianum mare, mel, ordeum, uinum, licet marium & maribus legatur. Et uinis ponat Ouidius. Et Venus in uinis, ignis in igne fuit. Sed & illa quæ ponit Alexander, quandoq; leguntur in illis caſibus. Plinius libro xx. Vitia orium graueolentiamq; ſanare affirmat Cato. Vergilius, Componens manibusq; manus atq; oribus ora. Plautus, Omnium legum atq; iurium fictor. Vocabula habes ſupra. Memento quoque quod multa nomina quintæ declinationis carent his tribus caſibus, ut ſupra dictum eſt (Deſunt plurali.)

Terra fit ops, & auarus opes, ſed opem petit æger.

Ops ut ait Alexander in nominatiuo ſingulari ſignificat terram, in obliquis ſingularibus ſignificat auxilium, & in plurali diuitias. Ops Opis Opi Opem Ops Ope, eſt proprium nomen mulieris, quæ fuit filia cœli & uxor Saturni. Alio nomine Rhea, quæ habita fuit Dea terræ, unde pro terra ponitur, hinc opis opi opem, &c. & in utroq; num. pro auxilio, quod nomen aliqui ducunt carere ntō. Alij uero dicunt opis eſſe nominatiuum, cui ſimilem Ops

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſimilis eſt genitiuus. Vergilius, Nec ſpes opis ulla dabatur. Idem, Non hæc humanis opibus, non arte magiſtra Eueniunt. Horat. Donec minor in certamine longo implorauit opes hominis. Ecce hic in plurali ſignificat auxilia. Etiam opis ſignificat poſſibilitatem. Verg. Grates perſoluere dignas Non opis eſt noſtræ. Opes pluraliter ſignificat diuitias. Boetius, Non expleturas cogat auarus opes. Inde opulentus, id eſt, ualde diues. Etiam opes ſignificat

Opitulor auxilia, ut iam dictum eſt. Opitulor ſignificat auxilior

Inops uel opem fero. Inops eſt adiectiuum, ſignificans ſine opibus aut ſine terra.

Lens lendis capiti, lens lentis conuenit ori.

Frons frondis folium, frons frontis fit capitis pars.

Caſſis idis galea, capitur fera caſſe retenta.

Lens lendis eſt uermiculus capitis, aut ueſtium. Lens huius lentis eſt quoddam legumen. Verg. Nec peluſiacæ

Lens curam aſpernabere lentis. Inde lenticula, id eſt, parua

Lentigo lens, & uaſculum cui imponitur oleum. Lentigo eſt macula in facie ad ſimilitudinem lentis. Huic nomini ſimile eſt frons, quia frons frondis eſt folium arboris, aut ramus cum folijs. Frons frontis eſt anterior pars capi-

Frons tis. Iuuenal. Fronti nulla fides. Ponitur pro uerecundia, ut dicitur ibi, Et princeps effrons. Caſſis huius caſſidis

Caſsis ſignificat galeam, & eſt fœminini generis. Statius, Capiti tremit ærea caſsis. Caſsis ſine creſcentia maſculini generis, ſignificat rete uenatorum, & raro legitur in ſingulari. Ouidius, Incidit in caſſes præda petita meos. His nominibus non adduntur glans & glis & glos, quia illa non uariant obliquos, ut habes in primo capitulo.

Hic dat & hæc hoſpes, hæc hoſpita ſoſpita ſoſpes.

Hoſpes & ſoſpes ſunt communis generis, & quandoq; etiam neutri, ut dicetur in generibus, & tamen habent

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

fœminina per a. Ouid. Acta per æquoreos hoſpita nauis aquas. Iſtis addunt antiſtes, dux & ſacerdos, quæ cum ſint communis generis, etiam habent fœmininum per a. Ouid. Tractisq́; comis antiſtita Phœbi. Item dux facit fœmininum ducissa, ſacerdos ſacerdotiſſa, quod nomen uſurpat Aulus Gellius. Nota, hoſpita & inhoſpita, ſunt etiam adiectiua pluralia neutri generis. Statius, Hoſpita ne ſubito terreret mœnia cœtu, Naſo: Arcados hinc ſedes & inhoſpita tecta tyranni Ingredior. Hoſpes eſt amicus in alio loco habitans, ad quem libere poſſumus accedere & grati eſſe. Hoſpitium eſt beneuolentia inter hoſpites, hoſpitari, hoſpitio ſuſcipere aut ſuſcipi. Hoſpitalis qui multos hoſpitatur. Inhoſpita loca, ubi nemo hoſpitio accipitur. Soſpes, id eſt, ſanus. Soſpitas ſanitas. Antiſtes, id eſt, præſul aut ſacerdos.

Hoſpes
Hoſpitiũ
Soſpes
Antiſtes

Veſper re ra rum pars eſt extrema diei.

Veſper
Veſpere
Veſpera
Veſperum

Nunc Alexander ponit quædam nomina diuerſas terminationes habentia pro eodem ſignificato, ut hic ueſper hæc ueſpera hoc ueſperum, & hoc ueſpere, ſignificant finem diei, uel principium noctis. Veſper etiam ſignificat ſtellam ueſpertinam, qui & ueſperugo uocatur & heſperus. Verg. Ite domum ſaturæ uenit heſperus ite capellæ. Item ueſper ſecundum Perottum quandoq́; capitur adiectiue, & tunc eſt idem quod ueſpertinus. A ueſper fit aduerbium ueſperi. Terentius, Nunquam tam mane egredior, neq́; tam ueſperi domum reuertor, &c. Veſpertina eſt cibus ueſpertinus. Veſpertilia eſt auis uolans ueſpere, fledermuſſ. Veſpillo, qui cadauera ueſpere effert ad ſepulchra. Martialis, Nuper erat medicus, nunc eſt ueſpillo Diaulus.

Veſper
Veſpertina
Veſpertilio
Veſpillo

Tignus uel tignum declinas piſaq́; piſum.

Cornus uel cornu dices, tonitrus tonitruue.

Hic glomus atq́; glomi, glomus hoc glomeris ſibi iungit.

Tignus uel tignũ
Piſa uel piſum.
Cornus uel cornu.
Glomus glomi uel glomeris

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hic ponuntur nomina habentia diuerſas terminationes nominatiui, & diuerſa genera ſub eodem ſignificato. Et multa ſunt eiuſmodi, de quibus ordine dicetur. Sequentia nomina indifferenter deſinunt in us uel in um.

Tignus
Curriculus
Iubilus
Baculus
Carrus
Cubitus
Guttus
Theſaurus
Commentarius
Chirographus
Peribolus
Dipōdius
Cryſtallus

Tignus uel Tignum aptum ædificio. Inde tigillum, id eſt, paruum tignum. Curriculus uel lum, eſt curſus, currus eſt ſpacium in quo curritur. Iubilus uel lum, uox lætantis. Baculus uel lum, kiep. Inde bacillus uel lum. Carrus uel rum, kier. Cubitus uel tum, ulna uel utriusq; manus extenſio. Guttus uel tum, eſt uas anguſto ore. Theſaurus uel rum, eſt theca pecuniæ uel ipſa pecunia uel repoſitorium. Commentarius uel rium, ſcriptura aut liber aut interpretatio. Chirographus uel um, ſcriptura manus propriæ. Peribolus uel lum, id eſt, circumitus. Dipondius uel ium, duo pondo. Cryſtallus uel lum, kriſtal. Item quædam nomina arborum, ut hebenus, taxus, buxus, papyrus uel um. Item herbarum nomina, ut crocus, coſtus, hyſſopus, nardus uel um. de quibus in generibus.

Sequentia nomina deſinunt in a & in um.

Piſa
Cingula
Piſtrina
Textrina
Poſtica
Margarita
Spica
Menda
Cruſta
Ganea
Buccina
Rapa
Symbola

Piſa uel piſum eſt legumen notum. Item Piſa urbs in Græcia. Cingula uel lum, belte. Ouidius, Vt noua uelocem cingula lædit equum. Piſtrina uel num, ubi pinſitur. Textrina uel num, ubi texitur. Poſtica uel cum, poſterior ianua. Inde poſticus adiectiue pro poſterior. Margarita uel tum, lapis precioſus, perle. Spica uel cum in quo naſcitur frumentum, axe. Menda uel dum, id eſt, macula uel uitium uel error. Cruſta uel ſtum, res dura, ſed cruſtum eſt rei eſibilis, cruſta alterius. Ganea uel eum, locus turpitudinis uel luxuriæ. Buccina uel num, tuba. Rapa uel pum, roue. Symbola uel lum, id eſt, collatio, de hoc ſuperius in ſecunda declinatione.

Sequentia nomina deſinunt in um uel o.

Contagiū
Conſortium
Alluuium
Colluuiū

Contagium uel contagio, id eſt, contactus & macula uel corruptio. Conſortium uel conſortio, id eſt, ſocietas. Alluuium & alluuio, id eſt, ablutio. Colluuium & colluuio & colluuies eſt collectio ſordium. Item tapetum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

petum, uel tapes tapetis patuit ſupra ibi (Es longam mutabis, &c.)

Iſta ſunt primæ declinationis in a, uel quintæ in es.

Nequitia & nequities, luxuria & es, maceria & es, materia & materies, ſæuitia & es, De quibus uide in quinta declinatione. Sunt etiam quæ deſinunt in es & o ſemper tertiæ declinationis, ut: Compages compago, id eſt, compoſitio. Ambages & ambago, id eſt, circumitio. Indages & indago, id eſt, inquiſitio. Sunt alia quæ deſinunt in us & o, ut pauus & pauo, auis nota, paafful. Strabus uel ſtrabo, qui obliquos habet oculos, ſkiel. Capus & capo dicitur gallus caſtratus. Scorpius ſcorpio, uermis cauda uncata, & quoddam flagellum nodoſum. Item quædam nomina quartæ declinationis deſinunt in us & u, ut cornus cornu, tonitrus tonitru, aſtus aſtu, artus & artu, ſpecus & ſpecu, penus & penu, quæ ſuperius ſunt interpretata. Item hic glomus glomi, & hoc glomus glomeris, eſt globus filorum. Glomerare facere glomos uel congregare & adunare. Perottus ſcripſit glomer glomeris. Item glomus glomi eſt panis rotundus ad modum glomi.

Compages
Ambages
Indages
Strabus
Capus
Scorpius

Ambo duoq; mari faciunt neutrum aſsimulari.
Par primo quintus, orumq; tenet genitiuus.
Sæpe duum dabimus neutro, ſi ſyncopa fiat.
Cum terno ſextus facit obus, & os ſociamus.
Quarto ſed neutrũ formabis in o quaſi primũ.
Prorſus fœmineum datur ad morem dominarũ

Ambo
Duo

Ambo & duo ſunt heteroclita, quia non ſequuntur aliquam certam declinationem, niſi in fœminino genere, & ſunt tamen pluralis numeri. Neutrum genus ſimulatur maſcul. in nominatiuis, genitiuis, datiuis & ablatiuis, quia ſicut in maſculino genere dicitur hi ambo duo, horũ amborum duorum, his ambobus duobus. Sic etiã in neutro genere

tro genere, ut duo uiri, duo animalia. Ambo caret uocatiuo cum diſtributiuum. Duum pro duorum per ſyncopam dicitur non ſolum in neutro genere, ſed etiam in maſculino. Prudentius de ſanctis Apoſtolis Petro & Paulo, Diuidit oſſa duum Tybris ſacer ex utraq; ripa. Iuuencus, Medioq; duum me ſtare neceſſe eſt. Plinius, Duum pedum longitudine. Duo in accuſatiuo maſculino habet non ſolum duos, ſed etiam duo. Horat. Duo ſi diſcordia uexat inertes. Fœminina eorum, ſcilicet, ambæ & duæ declinantur ſicut dominæ dominarum.

Tertium capitulum eſt de tribus gradibus comparationis

HVnc gradibus ternis qui comparat ire notabit.
De primis ambos debes formare ſupremos.

Tres ſunt gradus comparationis, ſcilicet poſitiuus, comparatiuus & ſuperlatiuus. Comparatiuus autem & Superlatiuus formantur à poſitiuo, ſicut infra patebit. Nam illa eſt materia huius capituli, docere quomodo nomina comparantur. Nota quod ſunt quædam comparationes imperfectæ, quæ non habent tres gradus, ut ocyor ociſsimus, carent poſitiuo latino, quia formantur a Græco nomine ocys, quod eſt uelox. Temperior eſt ſolus comparatiuus, ſignificans idem, quod tempeſtiuior. Vnde temperius, uel ut alij ſcribunt temporius, id eſt, tempeſtiuus. Ouid. Modo ſurgis eo temporius cœlo modo ſerius incidis undis. Item ſunt quæ carent ſuperlatiuo, ſunt quæ carent comparatiuo, ut infra dicetur.

Eſt adiectiuis graduum collatio talis.
Dum ualet augeri ſua proprietas minuiue.

Sola adiectiua ſignificantia qualitatem, quæ poſsit augeri aut minui, comparantur, ut albus, niger, magnus, bonus, ſimilis, prudens. Sed omnis, nullus, primus, unus, &c. non comparantur, quia non ſignificant proprietatem, quę poſsit augeri uel minui. Quandoq; tamen etiam

ſubſtantiua

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſubſtantiua comparantur, ſcilicet, quando accipiuntur pro adiectiuis, ut Salomon Salomonior, pro ſapiens, Punus punior apud Plautum, pro callidus, nam punus dicitur apher, & aphri ſunt callidi. Item à pronomine ipſe, Plautus fecit ſuperlatiuum ipſiſsimus. Sunt etiam uariæ partes orationis quæ ſupplent uicem poſitiui, ut dicetur ibi (Verbum quandoq;) Conferre quandoq; ſignificat comparare. Inde collatio in hoc loco eſt idem quod comparatio. Etiam collatio eſt collocutio uel contributio.

Conferre)

Omnis poſitiuus eſt ſecundæ uel tertiæ declinationis.

Declinat terna poſitiuum ſiue ſecunda.
Si tibi declinat poſitiuum norma ſecundæ,
Taliter inde gradum debes formare ſecundum.
I breuies quam dat genitiuus, & or ſuper addes.
Ternæ conſimili formabunt more datiui.
Inde ſiniſterior & iunior excipiantur.
Et potis & nequam aliam præbent tibi formā.

De formatione comparatiui a poſitiuo ſecundæ declinationis

De formatione comparatiui a poſitiuo tertiæ declinationis

Omnis poſitiuus principialis aut eſt ſecundæ declinationis aut tertiæ. Si ſecundæ, facit comparatiuum a genitiuo ſingulari correpta i, & addita or, ut albus albi albior, niger nigri nigrior. Excipiuntur ſiniſter, quod facit ſiniſterior, cum ſecundum regulam faceret ſiniſtrior. Excipiuntur etiam, bonus, malus, magnus, paruus & multus, de quibus inferius. Si autem poſitiuus fuerit tertiæ declinationis, format comparatiuum a datiuo correpta i, & addita or, ut ſimilis ſimili ſimilior, diues diuiti diuitior, fœlix fœlici fœlicior, dis diti ditior. Excipiuntur iuuenis, quod per ſyncopam facit iunior, cum faceret iuuenior, potis potior, & nequam nequior. Nequam eſt indeclinabile, ergo non poteſt regulariter facere comparatiuum. Item potis ſecundum Seruium eſt indeclinabile, quare obliqui eius non leguntur. Priſcianus autem putat, quod potis ſecundum uocem comparatur regulariter, ſed

ter, ſed irregulariter ſecundum ſignificationem, quia potis eſt idem quod potens. Verg. Nec potis Ionios fluctus æquare ſequendo. Sed potior ſignificat melior, & potiſsimus optimus. Perſius, Quis potior iudex, puerilue quis aptior orbis? Item potius aduerbium ſignificat magis. Horat. Hic tibi ſit potius quam tu mirabilis illi. Potiſsimum, id eſt, maxime, Terent. Vbi tu dubites quod ſumas potiſsimum. Excipiuntur etiam à priore parte regulæ nomina, dicus, ficus, loquus & uolus definentia, formata a uerbis dico, uolo, facio & loquor, ut maledicus maledicentior, magnificus magnificentior, beneuolus beneuolentior, uaniloquus uaniloquentior. Et ſimiliter faciunt ſuperlatiuum, ut munificentiſsimus, beneuolentiſſimus. Quidam excipiunt etiam hæc nomina, amicus, inimicus, pudicus, impudicus & ſpurcus, dicentes, quod comparatiuus aſſumat unam ſyllabam, ut amicus amicitior, pudicus pudicitior. Sed ſæpe legimus hæc facere comparatiuum regularem. Tullius, Nemo ex illis erat te mihi amicior. Sta. Illum præſagis quo nullus amicior aſtris. Maledicus i curta dicitur qui maledicit. Falſidicus qui falſum dicit. Veridicus qui uerum dicit. Magniloquus qui magna loquitur. Multiloquus qui multa loquitur. Beneuolus, id eſt, bene uolens nobis. Maleuolus qui male uult alicui. Multiuolus qui multa uult. Catul. Multiuola eſt mulier. Pudicus i longa, id eſt, caſtus. Spurcus, id eſt, turpis, immundus.

Maledicus
Falſidicus
Veridicus
Magniloquus
Multiloquus
Beneuolus
Maleuolus
Pudicus
Spurcus.

De formatione comparatiui a poſitiuo improprie

Verbum quandoq; , uel quæ ſunt præpoſitiui
Voces, audiui ſupplere uicem poſitiui.
Formæ conſimilis aduerbia ſæpe uidebis.
Participans iungis quod tunc pro nomine ſumis.
Detero poſt extra pridemq; uel ante uel infra.
Intra uel citra ſapiens ultra prope ſupra.

Verbum aduerbium præpoſitio quandoq; ſupplent

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uicem poſitiui deficientis. Verbum, ut detero deterior deterrimus. Aduerbium, ut pridem prior primus, ſæpe ſæpior ſæpiſsimus. Præpoſitio, ut ante anterior, poſt poſterior poſtremus, infra inferior infimus, citra citerior citimus, prope propior proximus, &c. Addit Alexander quod participia nominaliter poſita etiam comparantur, ut amans amantior, doctus doctior ſimus. Nota tantum unum eſt uerbum, quod ponitur loco poſitiui, ſcilicet, detero, nam potior potiſsimus fiunt a nomine potis, ut prædictum eſt, non a uerbo potior. Et pauca ſunt aduerbia, quæ ſupplent uicem poſitiui, ſcilicet pridem, ſæpe & penitus penitior, tamen penitus etiam nomen eſt ſignificans id, quod internus. Vnde Plautus ait: Ex penitis faucibus. Præpoſitiones ſunt, quæ ponuntur in textu. Attamen leguntur multa uetuſta nomina poſitiua, quorum locum ſupplere dicuntur hæc uerba, aduerbia & præpoſitiones. Nam à uerbo detero, inquit Perottus, fit nomen deter. era. erum. id eſt, deterius, unde comparatiuus deterior, id eſt, minus bonus, & ſuperlatiuus deterrimus, minime bonus. Item inuenitur exter, unde fit exterior, & citer, unde citerior, & poſterius, unde poſterior. Horat. Poſtera lux oritur multo gratiſsima nobis. Detero ſignificat aufero uel deſtruo, & eſt compoſitiuum a tero. Plinius, Nimia cura deterit magis quam emendat. Poſt efter, ut tu poſt carecta latebis. Pridem, id eſt, nuper. Etiam ſignificat diu. Inde quampridem, id eſt, quamdiu. Infra, vnder, cui apponitur ſupra. Intra, inden, cui opponitur extra. Horat. Iliacos intra muros pugnatur & extra. Citra, neden, cui opponitur ultra. Et quandoq; ſunt aduerbia. Quintilianus, Melius ultra quam citra ſtat oratio. Nota participia futuri temporis non comparantur, quanquam in dus deſinentia nunc comparat abuſus quandoq;.

Detero

Poſt

Pridem

Infra

Intra

Citra

Vsq; ſecunda tenens, ſuperantem de genitiuo.
Sic format, iunges s, atq; ſimus ſuperaddes.

De formatione ſuperlatiui a poſitiuo ſecundæ declinationis in us

Quando poſitiuus eſt ſecundæ declinationis, & terminatur

minatur in us, ſuperlatiuus fit a genitiuo poſitiui, addita s & ſimus, ut blandus blandi blandiſſimus, doctus docti doctiſsimus. Excipiuntur hinc bonus, malus, magnus, paruus & multus, quæ irregulariter comparantur, ut infra patebit. Excipiuntur etiam maledictus maledicentiſſimus, beneuolus beneuolentiſsimus, beneficus beneficentiſsimus, &c. de quibus ſupra. Item ſecundum Priſcianum excipitur maturus faciens maturrimus, licet & Cicero poſuerit maturiſsimus. Excipitur etiam celſus celſior ſummus, quod falſum eſt, quia celſiſsimus eſt ſuperlatiuus huius nominis. Tullius in oratione pro Sylla. In hanc celſiſsimam ſedem dignitatis & honoris. Columella: Iudææ gentis hominem proceriorem celſiſsimo Germano. Apuleius, Vides ne inſiſtentem celſiſsimæ illi rupi montis ardui uerticem?

De formatione ſuperlatiui a poſitiuo ſecundæ declinationis in r

Cum tenet r rectus, rimus eſt illi ſociandus.
Excipias dexter, quod dat timus atq; ſiniſter.

Quando poſitiuus ſecundæ declinationis in er deſinit, ſuperlatiuus fit a nominatiuo poſitiui, addendo rimus, ut tener tenerrimus, piger pigerrimus. Excipiuntur dexter & ſiniſter, quæ faciunt dextimus & ſiniſtimus. Saluſtius. Sylla cum equitatu apud dextimos erat. Perottus tamen in Cornucopiæ ſcripſit dexterrimus eſſe ſuperlatiuum a dexter. Dextimus autem & ſiniſtimus apud ueteres poni pro dexrer & ſiniſter. Additur exterior extimus. Boetius, Polum relinquat extimum. Plautus, Factus ſum quaſi extimus a uobis. Quidam etiam ſatur ſaturiſsimus faciens, & non rimus.

De formatione ſuperlatiui a poſitiuo tertiæ declinationis

In terna formo ſimus addens cum genitiuo.
Sed tamen er recti ſibi uult rimus aſſociari.
Dant tibi quinq; limus, quę ſignat dictio fagus.
Et ſua compoſita ſunt illis aſſocianda.

Facilis
Agilis
Gracilis
Humilis
Similis

Quando poſitiuus eſt tertiæ declinationis, ſuperlatiuus

tiuus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tiuus fit a genitiuo ſingulari addendo ſimus, ut a fortis fortiſsimus, locuples locupletis, locupletiſsimus, audax audacis audaciſsimus. Excipiuntur quædam nomina in er, quæ formantur a nominatiuo addendo rimus; ut pauper pauperrimus, acer acerrimus. Similiter faciunt nomina in bris communis generis, quia illa deſinunt in ber, ut celebris celeberrimus. Excipitur etiam uetus, quod facit ueterrimus. Vergil. Ingens ara fuit iuxta ueterrima laurus. Nam olim dicebatur ueter pro uetus, teſte Priſciano. Excipiuntur etiam quinq; nomina notata per dictionem fagus, ſcilicet, facilis, agilis, gracilis, humilis, ſimilis, quæ cum ſuis compoſitis faciunt ſuperlatiuum in limus per duplex l, ut facillimus, difficillimus, ſimillimus, &c. Vergilius, Circum & quæ ſit fortuna facillima tentat. Idem, Ipſa ingens arbos faciemq; ſimillima lauro. Quibus addit Laurentius Vallen. docilis docillimus. Facilis, Facilis læt. Terent. Nulla res tam facilis eſt quin difficilis fiat, ſi inuitus facias. Perfacilis, id eſt, ualde facilis. Difficilis non facilis. Tull. Amanti nihil eſt difficile. Agilis dicitur le- Agilis uis & mobilis, & qui facile ſe agit, id eſt, mouet. Agilitas leuitas mobilitas. Gracilis, id eſt, tenuis, non craſſus. Gracilis Gracilis puer inquit Horatius, Gracilitas, id eſt, tenuitas. Humilis, id eſt, non altus, ut humilis herba. Vergil. Non Humilis omnes arbuſta iuuant humilesq; miricæ. Ita dicitur humilis homo, id eſt, modicæ autoritatis & uilis. Humilis etiam dicitur, qui ſeipſum uilem putat, uel qui non eſt ſuperbus. Similis, id eſt, eiuſdem qualitatis. Perſimilis, Similis id eſt, ualde ſimilis. Diſsimilis, id eſt, non ſimilis. Abſimilis idem ſignificat. Docilis, id eſt, aptus doceri, uel Docilis. qui facile obedit, aut credit docenti. Quintil. Diſcipulorum eſt præbere ſe dociles. Indocilis, id eſt, non docilis, qui doceri non poteſt.

De formatione ſuperlatiui a poſitiuo improprio.

Dat remus ſupra, cui poſt ſociatur & extra.
Solus erit minimus, faciunt ximus prope magnus.
Datq; timus citra bonus intra iungitur ultra.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Infimus eſt ſolus de pridem fit tibi primus.

Priſcianus ait, quod octo ſunt formæ uel termina-
tiones ſuperlatiuorum, quarum duæ ſunt principales, ſci-
licet ſimus & rimus, ſex aliæ ſunt iſtæ, remus limus mi-
mus timus & ximus. De ſimus limus & remus iam dictũ
eſt. Addit nunc Alexander quod tres ſuperlatiui deſinunt
in remus, ſcilicet, ſupremus à ſupra, poſtremus à poſt,
extremus ab extra, licet etiam legatur extimus, ut ſupra
patuit. Subdit quod unus eſt ſuperlatiuus in nimus, ſcili-
cet, minimus à paruus. Duo ſunt in ximus, ut proxi-
mus à prope, maximus à magnus. Item ſex ſuperlatiua
in timus, ſcil. dextimus à dexter, ſiniſtimus à ſiniſter, ci-
timus à citra, optimus à bonus, intimus ab intra, & ul-
timus ab ultra. Vnus etiam eſt ſuperlatiuus in ſimus de-
ſinens, ut ab infra infimus. Pridem habet ſuperlatiuum
primus i producta, cum omnes alij ſuperlatiui corripiant
Supremus i ante mus. Supremus dicitur ſummus, uel qui eſt ma-
xime ſupra. Etiam dicitur ultimus. Terentius, Si id facis,
hodie poſtremum me uides. Inde poſtremo aduerbium,
Extremus Extremus, id eſt, ultimus, Horatius, Occupet extremum
ſcabies, Eſt etiam maximus. Saluſtius, Fruſtra niti & ni-
hil aliud ſe fatigando niſi odium quærere, extremæ de-
Proximus mentiæ eſt. Proximus, id eſt, maxime propinquus, quod
nomen licet ſit ſuperlatiuum, tamen accipitur pro poſiti-
uo, & facit de ſe comparatiuum, ſcilicet proximior, quo
utitur Vlpianus iureconſultus, & Vegetius. Proximior
Citimus dextra ſit quæ plagam poſsit inferre. Citimus, qui eſt
maxime citra, id eſt, ab hac parte uel proximus. Tullius,
Luna ultima à cœlo citima terris luce lucebat aliena.
Intimus, id eſt, maxime intra. Terent. Ipſe mihi Dauus
qui intimus eſt eorum conſilijs dixit. Vltimus qui eſt
Vltimus maxime ultra, den ſyſte. Accipitur pro primo. Vergilius,
Tu ſanguinis ultimus autor. Infimus qui eſt maxime
Infimus infra, non ſolum loco, ſed etiam qualitate. Terenti-
us. Tace tu, quæ ego eſſe infra infimos omnes puto ho-
mines.

Res bo-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

De comparatione irregulari, quantum ad comparatiuum & ſuperlatiuum

Res bona, res melior, res optima, res mala peior.
Peſsima, res magna, res maior, maxima rerum.
Parua minor minima dic, multus plurimus addes.
Plus pluris neutro, totum plurale teneto.

Hic ponit quandoq; nomina quæ irregulariter comparantur, ſcilicet, bonus melior optimus, malus peior peſsimus, magnus maior maximus, paruus minor minimus, multus plurimus, quod in nominatiuo ſingulari caret comparatiuo, præterquam in neutro genere, ubi dicitur multum plus plurimum, nam in obliquis & in plurali eſt integra comparatio, quia plus habet omnes obliquos, ut ante patuit. Oroſius, Gregorius, Boetius & Iſidorus ſcripſerunt paruiſsimus pro minimus, quod tamen non habet autoritatem ueterum. Nota quod aduerbia, quæ formantur à nominibus adiectiuis, comparantur ſicut ipſa nomina, ut à doctus fit docte doctius doctiſſimum uel doctiſsime, à clemens fit clementer clementius clementiſsimum uel clementiſsime. Item à bonus melius optimum uel optime. A malus male peius peſsimum uel peſsime. A magnus magne magis maximum uel me, A paruus parue minus minimum uel minime. A multus multum plus plurimum.

De comparatione irregulari, in qua nõ eſt comparatiuus, niſi per ſuppletionem

I uel u ſi præit us ſequitur magis & poſitiuus.
Aut u ſi præit is, tenuis fiet tibi teſtis.

Poſitiua in us deſinentia, quæ habent i uel u ante us, non faciunt comparatiuum, niſi circumloquutum per poſitiuum & aduerbium magis, ut pius magis pius, egregius magis egregius, ita dubius, arduus, ſtrenuus, induſtrius, incurius. Idem eſt intelligendum de nominibus habentibus e ante us, ut idoneus rubeus ceruleus. Addit Alexander, quod etiam carent cõparatiuo, quę habent u ante is, ut tenuis. Sed hoc Priſc. non dicit, neq; uerum puto,

quia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quia ſæpe inuenitur tenuior apud optimos autores. Tull. in offic. Hæc benignitas etiam Reipublicæ utilis eſt, redimi è ſeruitute captos, locupletari tenuiores. In eodem, Neq; tenuiores propter imbecillitatem circumueniantur. Plinius libro 11. Animalia fortiora quibus ſanguis craſsior, ſapientiora quibus tenuior. Eadem tamen ratione tenuis comparatiuo caret, qua illa priora, ſcilicet, quia inter duas uocales poſita fit conſonans, & ſic comparatiuus non eſſet longior poſitiuo. Sed tantorum oratorum autoritas eſt omni ratione fortior. Omnia tamen prædicta bene habent ſuperlatiuos, ut pijſsimus ſtrennuiſsimus. Pius dicitur qui Deum colit, & deinde parentes & conſanguineos. Induſtrius, id eſt, diligens. Induſtria, id eſt, diligentia. Incurius, id eſt, negligens & ſine cura. Incuria negligentia. Iniurius faciens iniuriam. Inglorius, id eſt, ſine gloria. Vergilius, Maluit & multas agitare inglorius artes. Strenuus, id eſt, uelox & diligens. Arduus, id eſt, altus & difficilis. Martialis, Ardua res hæc eſt, opibus non tradere mores.

Pius
Induſtrius
Incurius
Iniurius
Inglorius
Strenuus
Arduus

Ante ſenex iuuenis adoleſcens quatuor iſta,
Sola quidem ſolis utuntur comparatiuis.

Iſta quatuor in textu poſita carent ſuperlatiuo, quibus additur diues, nam ditiſsimus non eſt ſuperlatiuus a diues, ſed a dis ditis. A diues ſæpe legitur comparatiuus, ſed non ſuperlatiuus. Terentius, Quis me Athenis diuitior? Ouid. Diuitior forma quales audire ſolemus. Idem, Oppida ſunt regni diuitiora mei. A ſenex quandoq; inuenitur ſuperlatiuus ſeniſsimus, ſed pulchrius pro illo dicitur maximus natu. Adoleſcens qui pueritiam exceſſit. Iuuenis qui adoleſcentiam tranſiuit, id eſt, iuuenis uir. Inde uerbum iuueneſco, id eſt, fio iuuenis. De ætatibus hominum uerſus ſunt. Infans, inde puer, adoleſcens, hinc iuuenis uir. Dicitur inde ſenex, poſtea decrepitus.

Adoleſcens
Iuuenis

Hic auctor ponit quędam notabilia.

Voce gradus medij ſuperant primos niſi quini.
Iunior & maior peior prior & minor iſta.

Et non

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Et non plura ſuis æqualia ſunt poſitiuis.

Omnis comparatiuus ſuperat ſuum poſitiuum una ſyllaba uel duabus, præter quinq; in textu poſitos, qui ſunt æquales ſuis poſitiuis, ut facile patet. Exempla de his quæ ſuperant una ſyllaba, ut doctus doctior, fortis fortior. Quæ duabus ſyllabis, ut fœlix fœlicior, amans amantior. Priſcianus autem dicit ſic, Oportet comparatiuum una ſyllaba uincere genitiuum ſui poſitiui, niſi ſint anomala. Ab hac regula excipitur plus, quod etiam breuius eſt ſuo poſitiuo, ſcilicet multum.

IN quantum potero de nomine quolibet in quo.
Ponatur genere, præſens eſt cura docere.

Capitulũ quartum eſt de generibus nominũ. Et primo per regulas generales

Genera nominum ſunt quatuor, maſculinum, fœmininum, neutrum & commune. Maſculinum genus eſt, quod ſignificat maſculum. Fœmininum, quod ſignificat fœminam. Neutrum, quod nec maſculinum nec fœmininum ſignificat. Commune eſt duplex, ſcilicet, commune duum & commune trium. Commune duum eſt, quod duo genera, ſcil. maſculinum & fœmininum complectitur. Commune trium eſt, quod tria genera complectitur, & uſitatius dicitur omne genus. Sub communi etiam comprehenditur epicœnum genus, de quo infra. Dubium non eſt diſtinctum genus, ſed quædam nomina ſunt dubij generis, ſcil. de quorum genere dubitatur, & ut Priſcianus ait, Illa nomina ſunt dubij generis, quæ nulla ratione cogente autoritas ueterum diuerſo genere protulit, ut hic uel hæc finis. Cognitio generum in nominibus eſt ſumme neceſſaria, tum in declinationibus, tum in conſtructionibus ac orationibus latinis. Genera nominum cognoſcuntur tribus modis. Primo per ſignificationem, ut omne nomen ſignificans uirum aut fluuium eſt maſculini generis. Secundum per terminationem, ut nomen in a eſt fœminini generis. Tertio per autoritates, ut calybs eſt generis maſculini, quia Vergilius ait: Vulnificusq; calybs uaſta fornace liqueſcit. Iſte modus eſt certiſsimus,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tiſsimus, ſed difficillimus propter autorum multitudinem. Ideo pueris ab Alexandro proponuntur duo priores modi. Nam primo ponit regulas generales, quibus diſcuntur genera nominum per ſuas ſignificationes. Deinde ponit regulas ſpeciales ſecundum ſingulas terminationes.

Propria nomina uirorum & mulierum

Omne uiri proprium tenet hic, tenet hæc mulieris.

Omnia nomina uirorum ſunt maſculini generis,& omnia nomina mulierum ſunt fœminini generis. Nomina uirorum, ut Ieſus Ioannes Sylla Seneca Nerua, &c. Mulierum, ut Paula Euſtochium Nyſa Myſis, &c. Nota quædã nomina quandoq; ſunt propria, quandoq; appellatiua,& ſecundum hoc uariant genus, ut Iuba uno modo eſt proprium nomen uiri, qui fuit rex Maurorum. Alio modo iuba ſignificat longum crinem in collo equi aut leonis, ſic eſt fœminini generis. Item ualens conſtans clemens pertinax fœlix,uno modo ſunt propria uirorũ, Altero modo adiectiua omnis generis.

Nomina gentilia

Nomen gentile commune genus retinebit.
Vt macedo galata,tollas duplicantia rectum.

Nomina gentilia, id eſt, quæ ſignificant gentes aut populos, ſunt communis generis,dummodo habent tantum unam terminationem nominatiui, ut Aaronita Donatiſta Origeniſta Ebionita Iſraelita Leuita Niniuita Areopagita Epirota Zodomita Aſcolonita Friſo Saxo Brito Macedo Tiburs Ligur Aquinas Arpinas Picens Laurens. Quandoq; hæc gentilia habent duas terminationes,unam maſculinam,aliam fœmininam,ut hic Teucer, hæc Teucra,id eſt, Troianus,hic Apher hæc Aphra, id eſt,de Aphrica,hic Italus,hæc Itala,hic Teutonus, hæc Teutona,id eſt, de Teutonia,hic Gallus,hæc Galla, id eſt, de Gallia. Item hæc Phenix, hæc Pheniſſa, id eſt, de Phenicia, hic Lybs,hæc Lybiſſa,id eſt,de Lybia,hic Cres,hæc Creſſa,id eſt,Cretenſis, hic Lacon,hæc Lacona, id eſt, uir uel fœmina de Laconia.

Aaron

Aaron fuit frater Moyſi, &

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

primus Pontifex Iudæorum. Aaronita dicitur aliquis de tribu Aaron. Donatus, Origenes, Nicolaus & Ebion fuerunt hæretici. Inde Donatiſta, Origeniſta, Nicolaita & Ebionita, id eſt, qui imitatur Donatum, Origenem, Nicolaum & Ebionem. Niniuita qui uel quæ eſt de Niniue ciuitate Aſſyriæ. Areopagita, id eſt, de Areopago, qui erat pars urbis Athenienſis. Epirota, id eſt, aliquis de Epiro. Epirus i longa eſt regio iuncta Græciæ. Zodomita uir uel mulier de Zodomis uel impudicus. Prudent. A domino dominus flammas pluit in Zodomites. Aſcolonita, id eſt, de Aſcolone ciuitate. Macedo e curta, id eſt aliquis de Macedonia. Brauita uir uel mulier de Brabantia.

Niniuita
Areopagita
Epirota
Zodomita
Aſcolonita
Macedo
Brauita

Maſcula ſunt cuncta quæ ſunt maribus propriata.
Fœminei generis ſunt quæ dantur mulieri.
Communi iunge ſexum quod ſignat utrumq;.
Si tamen in recto ſemper ſit terminus unus.
Excipe mancipium, quod neutrum ſit quoq; ſcortum.

Nomina appropriata

Omnia nomina conuenientia ſolis uiris ſunt maſculini generis, ut papa patriarcha nauarcha tetrarcha nauta pyrata lixa athleta trapezita ſcurra proxeneta ſcriba collega fullo. Quæ autem conueniunt ſolis mulieribus, ſunt fœminini generis, ut nutrix obſtetrix ſaga. Quæ uero conueniunt utriq; ſexui ſub una terminatione ſunt communis generis, ut auriga uerna idololatra hypocrita myropola aſſecla homicida accola incola indigena terrigena, & reliqua quæ fiunt a uerbis colo & gigno, præter uerbigena ignigena & rubigena, quæ ſunt maſculina. Item communis generis ſunt perfuga transfuga conuiua conuena aduena & pincerna. Item pellio retio conuiuio epulo uates ſacerdos, quod tamen pro presbytero eſt maſculini generis. Sed Poeta & Propheta quamuis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

utriq; ſexui conueniant, tamen ſunt maſculini generis, quoniam habent fœmininum ſub alia terminatione, ut hic Poeta uel Poetes, hæc Poetria uel Poetris idis, hic Propheta uel tes, hæc Prophetiſſa uel tis idis. Papa uel, ut Græci dicunt papas ſignificat patrem, & nunc accuſatur pro ſummo Antichriſto, ſed olim quiuis pontifex dicebatur papa. Patriarcha interpretatur Princeps patrum uel ſummus pater. Nauarcha eſt Princeps nauis. Monarcha, id eſt, ſolus princeps. Tetrarcha dicitur Princeps habens quartam partem regni, uel (ut alij dicunt) habens quatuor principatus. Hæreſiarcha princeps Hæreticorum. Heliarcha tribunus militum, id eſt, habens ſub ſe mille milites. Nauta, ſkibmand. Nauita idem. Ouid. Quid tibi cum gladijs dubiam rege nauita puppim. Pyrata eſt prædo marinus, ſørøffuer. Athletha, id eſt, pugnator. Trapezita, id eſt, nummularius, veſſeler. Lixa dicitur coquus in exercitu. Lix enim cinis eſt. Inde lixinium uel lixinia, lud. Collega e longa dicitur ſocius in dignitate. Scriba dicitur ſecretarius. Scurra qui riſum mouet cauſa lucri, kringeldriffuer. Proxeneta mediator inter ementem & uendentem, megeler. Fullo, feruer. Nutrix quæ puerum nutrit, amme. Obſtetrix, quæ aſtat parturienti. Saga incantatrix, trolquind. Auriga qui uel quæ regit currum. Verna ſeruus uel ſerua in domo domini natus, unde uernaculus adiectiuum, id eſt, domeſticus uel proprius, ut ſermo uernaculus & lingua uernacula, id eſt, materna. Idolatra uel potius Idololatra, id eſt, idolorum cultor. Hypocryta, id eſt, ſimulator, qui fingit ſe bonum cum non ſit. Myropola, qui uel quæ uendit unguentum. Myropolium, apoteck. Bibliopola, id eſt, uenditor librorum, & producunt o in penultima. Martial. Et faciet precium bibliopola triphon. Pharmacopola, uenditor pharmaci, id eſt, medicinæ, apoteker. Accola, qui uel quæ prope habitat, ut accola Rheni, id eſt, habitans prope Rhenum. Incola, qui incolit, id eſt, habitat alienum locum uel peregrinus. Indigena, id eſt, genitus in eo loco. Terrigena in terra genitus uel homo. Verbigena

gena

Papa
Patriarcha
Nauarcha
Monarcha
Tetrarcha
Hæreſiarcha
Heliarcha
Nauta
Pyrata
Athleta
Trapezita
Lixa
Collega
Scriba
Scurra
Proxeneta
Fullo
Nutrix
Obſtetrix
Saga
Auriga
Verna
Idolatra
Hypocrita
Miropola
Bibliopola
Pharmacopola
Accola
Incola
Indigena
Terrigena
Verbigena

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gena uerbum genitum, id eſt, Chriſtus. Ignigena dicitur bacchus quaſi genitus igne, quia mater eius fulmine perijt. Nubigena dicitur centaurus, quaſi genitus de nube. Conuiua, gaſt. Conuiuo idem. Homicida qui uel quæ occidit hominem. Transfuga qui uel quæ in bello transfugit ad hoſtes. Perfuga idem ſignificat. Conuena qui uel quæ conuenit. Aduena qui uel quæ aduenit aliunde. Pincerna, ſkenck. Pellio, qui uel quæ facit ueſtes pellicas. Reſtio qui vel quæ facit reſtes. Vates futura prædicens. Epulo, id eſt, conuiua. Mancipium eſt ſeruus uel ſerua. Scortum, puer meritorius uel meretrix. Hæc duo nomina ſunt neutri generis, quamuis conueniant utriq; ſexui.

Ignigena
Nubigena
Conuiua
Homicida
Transfuga
Perfuga
Aduena
Pincerna
Reſtio
Vates
Epulo
Mancipiū

Quæ fiunt propria fluuiorum pone marina.

Nota regulam de nominibus fluuiorū.

Dicit quod propria nomina fluuiorum ſunt maſculini generis, ut Tyberis Iordanis Moſa Sequana Schalda Garumna, unde Tibullus ait: Magnusq; Garumna. Vergilius. Ceruleus Tybris cœlo gratiſsimus amnis. Quandoq; tamen leguntur fluuiorum nomina poſita in fœminino & neutro genere, quia intelligitur aliquod ſuperius, ſcilicet, aqua uel flumen. Albula eſt nomen fluuij, qui alio nomine dicitur Tybris, quod nomen Ouidius poſuit in fœminino genere dicens: Albula pota Deo. Item Hiader quod eſt nomen fluuij in Illyricis. Lucanus poſuit in neutro genere. Ibi, Et tepidum in molles Zephyros excurrit Hiader, hic intelligitur flumen, illic aqua. Item ſtyx & lethe, quæ ſignificant aquas infernales, ſunt generis fœminini. Iordanis eſt fluuius in Galilæa, in quo Chriſtus baptizatus fuit. Euphrates a longa eſt fluuius Parthorum tranſiens Babylonem. Tigris & Tybris ſupra. Sequana Matrona Arar Rhodanus a curta ſunt fluuij Galliæ. Rhenum nonnunquam legitur neutri generis.

Albula
Hiader
Iordanis
Euphrates
Tigris
Sequana

Nominis arborei uis hæc ſibi uult ſociari.
Hic dat pinaſter, ſpinus, rubus ac oleaſter.
Robur acer ſiler hoc retinent, adiungeq; ſuber.

Alia regula de nominibus arborum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nomina quæ ſignificant arbores ſunt generis fœ-
minini, ut fagus quercus eſculus pyrus prunus malus po-
pulus ſalix larex uitis abies pinus ficus laurus. Excipiun-
tur rubus pinaſter ſpinus & oleaſter, quæ ſunt maſculini
generis. Excipiuntur etiam ſuber robur acer & ſiler, quæ
ſunt neutri generis. Item ſiler pro arbuſcula eſt neutri
generis, quia Verg. ait: Molle ſiler. Eſt enim frutex ſi-
milis ſalici, unde fiunt uincula uitium. Siler etiam eſt qui-
dam fluuius Lucaniæ. De quo Lucan. Radensq́; ſalerni
Rubus — tecta ſiler. Rubus eſt arbor ſpinoſa, haffuentorn. Qui-
dam poſuerunt fœminini generis. Serenus, Manditur ap-
ta rubus gingi uis & bona labris. Prudentius, Quem con-
torta rubus denſis cruciatibus edit. Sed Vergilius in maſ-
culino uſus erat, Ferat & rubus aſper amomum. Rube-
tum eſt multitudo ruborum. Rubeta eſt magna & uene-
Oleaſter — noſa rana latens in rubis, alio nomine bufo. Oleaſter
eſt ſylueſtris & ſterilis olea. Olea eſt arbor, ex cuius baccis
Pinaſter — fit oleum. Pinaſter eſt ſylueſtris pinus. Spinus eſt ar-
Spinus — bor prunorum generis maſculini ſecundum Seruium.
Fagus — Fagus, bøgetre. Inde faginus & fageus adiectiua. Ma-
Malus — lus abbeltre. Malum, eble. Malus maſculini generis eſt
arbor nauis, quæ uelum tenet. Lucanus, Fractaq́; ueliferi
Prunus — ſonuerunt pondera mali. Prunus, kregetre. Prunum
Platanus — eſt ipſe fructus. Vergilius. Addam cerea pruna. Plata-
Fraxinus — nus eſt arbor ſterilis, habens lata folia, ſub qua potabant
Eſculus — ueteres, & corripit mediam. Fraxinus, eſketre. Eſcu-
Taxus — lus eſt arbor glandes ferens ſicut quercus. Taxus, hulſſ.
Buxus — Buxus, busbomtre. Sambucus, hyldetre. Inuenitur ſi-
Sambucus — ne m ſabucus apud Seruium. Vlmus eſt arbor alba &
Vlmus — alta, bircketre. Suber, korcktre. Acer eſt arbor de
Suber — qua fiunt precioſæ menſæ. Nota quod arborum nomina
Acer — faciunt de ſe nomen in um, quod in fructiferis arboribus
ſignificat fructum, ut malum pyrum prunum. In ſterili-
bus ſignificat lignum uel ipſam arborem, ut buxum he-
Hebenus — benum. Hebenus media correpta eſt arbor nigra, quæ
Morus — nec uetuſtate nec igni corrumpi poteſt. Vergilius, Sola
India nigra fert hebenum. Morus eſt arbor nigros fru-
ctus habens. Ouidius, Ardua morus erat gelido conter-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mina fonti. Eius fructus dicuntur mora, quæ primo ſunt alba, deinde rubra, tandem cum ſunt matura, fiunt nigra. Mora etiam ſunt fructus rubri.

Angelicum nomen dabit hic, ſeraphin cherubinq́;. Regula de Angelis
Interdum neutra ſunt, interdumq́; marina.

Angelorum nomina ſunt maſculini generis, ut Michael Gabriel Raphael Cherubin Seraphin. Sed Cherubin & Seraphin leguntur nunc maſculina nunc neutra indifferenter ſecundum Hieronymum. Et ſcribuntur indifferenter in fine per m uel n, quia ſunt pluralis numeri, & indeclinabilia. Attamen hæc duo non ſunt propria nomina Angelorum, ſicut nec uirtus dominatio & poteſtas, & propterea non oportet excipere aut mentionem de illis facere. Item Cherub & Seraph non ſunt propria Angelorum nomina, ſed appellatiua, quorum pluralia ſunt Cherubin & Seraphin. Angelus eſt Græcum nomen, quod latine ſignificat nuncium, quia Angeli ſunt nuncij & miniſtri Dei. Damaſcenus ita definit, Angelus eſt ſubſtantia intellectualis, ſemper mobilis, arbitrio libero, incorporea, Deo miniſtrans, immortalitatem ſuſcipiens, ſecundum gratiam, non naturam. Nouem ſunt Angelorum chori uel ordines, qui partim habent Hebræa nomina, ut Seraphin, quod interpretatur ardentes. Et Cherubin, quod interpretatur plenitudo ſcientiæ. Partim habent Græca nomina, ut Archangelus angelus & thronus, quod Latine ſedem ſignificat. Alia habent Latina nomina, ut Virtus, Poteſtas, &c. Item in Angelis ſunt tres Hierarchiæ, id eſt, ſacri principatus. In prima Hierarchia ſunt Seraphin, Cherubin & Throni. In ſecunda ſunt Dominationes, Principatus & Poteſtates. In tertia ſunt Virtutes, Archangeli & Angeli. Virtutes dicuntur Angeli, qui operantur miracula. Dominationes ſunt Angeli, qui dominantur alijs. Principatus ſunt Angeli, qui regunt principes. Poteſtates ſunt Angeli, qui Dæmones coercent. Archangeli ſunt qui magna

Angelus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nunciant. Angeli qui parua. Throni ſunt angeli, in quibus Deus ſedere dicitur, cum exercet iuſticiam. **Michael** Michael interpretatur quis ut Deus.

Regula de idolis

Idola dicta dei dant hic, gerit hæc dea dictum.

Nomina idolorum, quæ putabantur à gentilibus eſſe dij, ſunt generis maſculini, ut Mars Iupiter Pluto Vulcanus Bacchus Cupido. Item nomina idolorum, quæ putabantur eſſe deæ, ſunt generis fœminini, ut Cybele Iuno Pallas Iſis Venus Perſephone. **Idolum** Idolum Græce ſignificat ſimulachrum, id eſt, ſtatuam uel imaginem, & proprie mediam producit, quia Græce ſcribitur per omega. Baptiſta, Verum etiam qui uana ſacris idola prophanis, &c. Sed abuſus corripit. Idolum ſignificat templum aut locum ubi ſtat idolum. Idololatria, cultura idolorum, ſed per ſyncopen ſcribitur idolatria. Iupiter ſupra. **Mars** Mars erat Deus belli, qui & Mauors & Gradiuus dicitur. Et ponitur pro ipſo bello. Martius, id eſt, bellicoſus. **Bacchus** Bacchus dicebatur Deus uini, quia fertur inueniſſe uſum uini. Item uocatur Liber Lyeus Bacchus Dionyſius, quæ nomina etiam pro uino ponuntur. **Vulcanus** Vulcanus habebatur Deus ignis, & colitur pro igne. **Neptunus** Neptunus Deus maris. **Nereus** Nereus Deus alius maris, & pro ipſo mari ponitur. **Cupido** Cupido filius Veneris, Deus amoris. **Pluto** Pluto rex inferni. **Eolus** Eolus rex uentorum. **Iuno** Iuno Dea regnorum, ſoror & uxor Iouis. **Cybele** Cybele uel Cybelle mater Deorum. **Venus** Venus Dea amoris uel libidinis, & capitur pro libidine. **Ceres** Ceres Dea frugum, accipitur pro frugibus & pro cibo. **Perſephone** Perſephone uxor Plutonis, alio nomine Proſerpina & Diana & Phebe, id eſt, Luna. Apollo ſupra.

Nomina uolucrum ferarum & piſcium

Quæ ſignant uolucres una ſub uoce feraſq;.
Et piſces ſexu non certo ſunt epicena.

Nomina auium & ferarum & piſcium, quæ ſub una uoce ſignificant utrumq; ſexum, qui non facile diſcerni poteſt, ſunt generis epiceni, ut aquila pica paſſer accipiter. De feris, id eſt, beſtijs, ut dama lutra uiuerra uulpes martes felis melis. De piſcibus, murena ſepia ſalmo carpio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mo carpio lupus, ſed anguilla eſt fœminiui generis, non
epiceni, quia caret ſexu. Item columbus & columba,gal-
lus & gallina,lupus & lupa, & ſimilia , non ſunt epicena,
quia habent duas terminationes. Item bos & canis non
ſunt epiceni generis , ſed communis , quia ſexus facile in
illis diſcernuntur. Epicenum Græce interpretatur latine
promiſcuum,id eſt, permixtum, uel plus quam commu-
ne, quia nomen epiceni ſub uno articulo ſignificat
utrumq; ſexum , quod nomen commune generis, facit
ſub duobus articulis. Et nota quod nullum nomen eſt
epiceni generis,niſi quod ſignificat animal utriusq; ſex-
us.Ergo apes muſca culex & ſimilia,non ſunt epiceni ge-
neris. Item nominibus epicenis præponuntur articuli &
adiectiua ſecundum ſuas terminationes, unde maſculinus
articulus uel maſcu. adiectiuum datur omnibus nomini-
bus auium & piſcium, quæ terminantur in o. en. & or.
ur & us. ut falco ſtruthio attagen anſer olor uultur &
turdus. Alijs terminationibus , ſcilicet, a. as. es. is. x. do.
datur articulus fœminineus, & adiectiuũ fœminnieũ, ut
pica anas palumbas achantis nycticorax hirundo. Atta-
men grus & bubo ſecundum Priſcianum ſunt dubij ge-
neris. Similiter dama talpa & panthera. Nota ad diſcer-
nendum ſexum nominibus epicenis addi debent hæc no- Philomela
mina mas & fœmina, ut cygnus mas,cygnus fœmina,pi- Pſitacus
ca mas,pica fœmina. Philomela,nachtgaal.Eadem auis Perdix
dicitur luſcinia & edon. Pſitacus , papegoye. Perdix Olor
aggerhøn. Olor & cygnus , ſuaan. Falco , falck. Falco
Struthio,ſtrus. Gryps gryphis,fuel gryff. Turdus,en Struthio
fuls naffn Coturnix idem. Otus eſt auis habens ma- Gryphs
gnas & plumoſas aures. Idem uocatur Aſio. Picus Turdus
ſpecht. Achantis & carduelis,teſtelfinck. Merula,dro- Otus
ſſel. Palumbes, holteduue. Dicitur etiam hic palum- Picus
bus,hæc palumba. Palumbus torquatus , ringelduue. Achantis
Martialis, Inquina torquati tardant hebetantq; palumbi. Merula
Columbus perraro inuenitur. Gallus non ſolum ſig- Palumbes
nificat auem,ſed etiam hominem de Gallia. Etiam fluui- Gallus
um Aſiæ, & olim ſacerdotem cybeles , & proprium no-
men uiri , unde pro aue additur adiectiuum , ut gallus

 gallinaceus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gallinaceus. Etiam dicitur pullus gallinaceus, ouum gallinaceum, id eſt, gallinæ. *Dama* Dama eſt ſpecies ſylueſtris capræ. Vnde damula diminutiuum. *Muſtela* Muſtela, veſelken. Etiam eſt piſcis quidam, lampre. *Martes* Martes eſt genus muſtelæ ſylueſtris, maarder. *Lutra* Lutra, odder. *Talpa* Talpa, molduerp. *Panthera* Panthera eſt animal uarij coloris. *Vulpes* Vulpes reff. *Cuniculus* Cuniculus, konnike. Martial. Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris. *Balena* Balena eſt maximum animal marinum, valfiſch. *Ceta* Ceta dicitur omnis piſcis magnus. Vnde cetarius qui cetas capit aut uendit. Cetaria dicitur foſſa prope mare, in quo capiuntur cetæ. *Murena* Murena eſt piſcis fere ſimilis anguillæ. Inde murenula, id eſt, reſtis uel aurea uel argentea & ornamentum colli. *Sepia* Sepia eſt piſcis habens atramentum pro ſanguine, & ponitur pro atramento. Perſius, Nigra quod infuſa uaneſcit ſepia lympha. *Sarda* Sarda, ſild. *Mullus* Mullus eſt piſcis barbatus. *Lupus* Lupus eſt piſcis uorax, qui ab indoctis uocatur lucius, gedde. *Sciurus* Sciurus u longa eſt animal crinita cauda, egern.

De nominibus adiectiuis.

Adiectiua trium generum dic fine ſub uno.
Finibus aut geminis quandoq; tribus uariatur.

Omnia adiectiua ſunt generis omnis, quandoq; ſub una terminatione, ut hic & hæc & hoc par, impar, deſes, diſcors, ſolers, uetus, intercus, amans, demens, audax, fœlix, trux. Quandoq; ſub duabus terminationibus, ut hic & hæc dulcis & hoc dulce, hic & hæc uiridis & hoc uiride. Quandoq; ſub tribus terminationibus, ut hic albus hæc alba hoc album, hic niger hæc nigra hoc nigrum, hic celeber hæc celebris hoc celebre. Nota quod omnia adiectiua ſecundæ declinationis in us er & ur deſinentia frequenter habent fœmininum per a, ſed adiectiua tertiæ declinationis nunquam habent fœmininum per a, & raro mouentur per tres terminationes, præter illa quæ deſinunt in er, quæ habent fœmininum per is. Inter adiectiua ſunt etiam nomina numeralia, ut unus duo tres, &c. quæ omnia ſunt generis omnis ſub una terminatione, præter tria prima & ab illis compoſita præter compo-

ſita à centum, ut hi ducenti, hæ ducentæ, hæc ducenta. Ita trecenti, quadringenti, quingenti, ſexcenti, ſeptingenti, octingenti, nongenti, tæ. ta. Mille quandoq; eſt ſubſtantiuum neutri generis, ſingularis numeri, cuius plurale eſt millia millium, ut unum mille duo millia. Sæpius autem mille eſt adiectiuum generis omnis & numeri pluralis, ſed millia nunquam eſt adiectiuum. Item hæc oratio, Ex tribu Iuda xij. millia ſignati, ſic conſtruitur, Homines ſignati ex tribu Iuda erant xij. millia. Item, Dedit ei duodecim millia drachmas, poteſt ſic conſtrui, Dedit ei drachmas quæ erant xij. millia. Quidam putant drachmas eſſe genitiuum Græcum. Centum ſemper eſt adiectiuum generis omnis, quare non poteſt dici, duo centum, tria centum, ſed bis centum, ter centum. Nota quod adiectiuum & ſubſtantiuum diſcernuntur per ſignificationes, nam adiectiua ſunt quibus addi poteſt in bono ſenſu hoc nomen res, aut aliud nomen ſubſtantiuum. Subſtantiua ſunt quibus præponi poteſt hoc nomen vnus uel bonus.

Oppida fœmineis iungas, ſed ur um dato neutris.

De nominibus locorum

Vrbium & oppidorum nomina ſunt fœminini generis, ut Epheſus, Tyrus, Hiericho, Caſtulo, Hieruſalem, Corinthus, Bethlehem, Betel, Niniue. Sed deſinentia in ur & um neutra ſunt, ut Auxur, Tibur, Tarentum, Traiectum. Item neutra ſunt argos, gaddir & preneſte, ſecundum Priſcianum. Sed Seruius uult preneſte eſſe fœminini generis, & ita reperitur gaddir, ut infra ſcribemus. Sunt etiam nomina ciuitatum pluralis numeri tantum, quorum quæ deſinunt in i ſunt maſculina, ut Gabij, Veij, Pompeij, Parrhiſij, Bargi. Quæ autem in a deſinunt neutra ſunt, ut Artaxata, Blactra.

Litera neutralis eſt, & uox materialis.

De nominibus literarum & dictionibus materialiter poſitis

Nomina literarum ſunt neutri generis, ut a, b, c, beta, iota, theta. Perſius, Et potis es nigrum uitio præfigere theta. Quandoq; nomina literarum uſurpantur genere fœminino, ut a longa, e breuis, &c. Sed hoc fit

 figurate,

figurate, ut ſubaudiatur ſuperius, ſcilicet, litera. Altera regula tangitur in uerſu, uidelicet quod uox materialiter poſita eſt neutri generis, quod intelligitur de uoce complexa & incomplexa, ut pulchrum benedicamus, dominicale kyrie eleiſon, unum miſere, &c. Vox ponitur materialiter, quando non ponitur ſignificatiue, ſed pro ſola uoce. Kyrie eleiſon eſt oratio Græca, Latine dicitur Domine miſerere.

Kyrie eleiſon

De uerbis & aduerbiis nominaliter poſitis

Eſt neutri generis uerbum pro nomine ſumptū.
Sic aduerbia dic, ſed fœmineis dabo ſponte.

Verba & aduerbia nominaliter poſita ſunt neutri generis, ut meum uelle, tuum poſſe, illud aue, bonum mane. Perſius, Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter. Idem, Iam clarum mane feneſtras intrat. Idem, Iam cras heſternum conſumpſimus, ecce aliud cras. Excipitur ſponte, quod nominaliter poſitum fœminini generis eſt. Verg. Sponte ſua ſandix paſcentes ueſtiget agnos. Sed quidam putant ſponte eſſe uerum nomen, cuius genitiuus legitur apud Philelphum & Gallum, ſcil. ſpontis. Nota quod aduerbia nominaliter accepta declinantur quandoq;, ut ait Sergius qui declinat. Nominatiuo hoc mane. Genitiuo huius manis. Datiuo huic mani, &c. Et allegat Plautum, A primo mane uſq; ad ueſperum.

De generibus nominum per regulas ſpeciales

SIt tibi nomē in a muliebre, ſed excipe plura,
Hic dant planeta, propheta, cometa, poeta.

Nunc ponuntur regulæ ſpeciales de nominum generibus ſecundum ſingulares eorum terminationes. Nomen in a deſinens eſt fœminini generis, ut phiſtula, puſtula, ſtipula, ſitula. Excipiuntur quatuor maſculina, ſcilicet, planeta, propheta, cometa & poeta, quæ Græce in es deſinunt. Addunt aliqui adria. Lucan. Sonat ionio uagus adria Ponto. Sed hoc eſt nomen idoli, & ideo non eſt ponendum. Etiam Adria eſt nomen urbis, ſed tunc fœm. generis eſt. Phiſtula, pibe. Inde phiſtulare at pibe. Puſtula, bleen. Stipula ſtro eller ſtoppel. Situla uas quo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quo hauritur aqua. Planeta dicitur ſtella erratica, quam- Planeta
uis ſol & luna etiam ſint Planetæ. Septem ſunt Planetæ,
quorum nominibus dies appellamus, ſci. Sol, Luna, Mars,
Mercurius, Iupiter, Venus, Saturnus. Propheta qui præ- Propheta
dicit aliquid. Poeta, id eſt, factor uel qui poemata com- Poeta
ponit. Cometa eſt ſtella crinita uel caudata, ſignificans Cometa
aliquid mali.

Quod declinatum dat tertia, ſit tibi neutrum.
Et neutri generis ſunt mammona mannaq; pa-
ſcha.

Nomina tertiæ declinationis in a ſunt neutri gene-
ris, ut poema, problema, diadema, &c. quibus adduntur
tria barbara, ſcil. paſcha, manna & mammona. Polenta
ſemper legi fœmininum, ut multis exemplis probari
poſſet apud Ouidium, Dulce dedit teſta quod coxerat an-
te polenta. Non debet conſtrui dulce polenta, quia dulce
eſt hic ſubſtantiuum & polenta caſus ablatiui, ut ſit ſen-
ſus. Dedit ei aliquid dulce, quod coxerat in teſta de polen-
ta. Non enim dedit ei polentam, id eſt hordeum, ſed po-
tum de polenta factum. Item apud eundem, Cum liqui-
do mixta perfudit diua polenta. Hic aperte eſt fœminini
generis, quia conſtruitur ſic, Diua perfudit eum polenta
mixta cum liquido, id eſt, liquore. Polenta eſt horde- Polenta
um madefactum & iterum ſiccatum unde fit potus. In
Bucco. Bapt. Mantuani (quod opus cum hos commen-
tarios ſcriberem, nondum erat editum) ponitur polen-
ta neutri generis, ſed factum eſt licentia poetica, quæ
grammaticas leges quandoq; transgreditur, ut in eodem
opere ſcriptum eſt natis pro natabus. Et alibi ſcripſit
idem autor memphitis pro memphios genitiuum, ſcil. à
nomine memphis. Sic & alij Poetæ quædam licentioſe
ſcripſerunt nequaquam imitanda. Problema, id eſt, pro- Problema
poſitio, ſcribitur ſine u. Diadema eſt precioſus pan- Diadema
nus, qui circumdatur regio capiti. Anadema idem ſig- Anadema
nificat. Anathema, id eſt, maledictio uel execratio. Anathema
Manna dicitur cœleſtis panis. Mammona interpreta- Manna
tur pecunia uel diuitiæ. Mammo-na

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Neutrum nomen in e facit, ut præſepe cubile.
Adiectiua notes, hæc barbara Græcaq; poſcunt.
Neutrum plurale fit cete, recollige tempe.

Nomen ſubſtantiuum & latinum in e deſinens eſt generis neutri, ut mare cubile. Adiectiua ſunt omnis generis, quandoq; ſub una uoce, ut quinq; mille, quandoq; ſub tribus uocibus, ut hic uterq;, hæc utraq;, hoc utrumque, hic quicunq;, hæc quæcunq;, hoc quodcunq;, hic quiſq;, hæc quæq;, hoc quodq;. Græca & barbara in e ſunt fœminini generis. Græca, ut campe, epitome, ethice, paraſceue, phœbe. Barbara, ut Niniue, ſed phaſe eſt neutri generis. Addit autor quod cete & tempe ſunt neutri generis, & pluralis numeri, unde Vergilius ait, Immania cete & frigida tempe. Mare ſæpe ponitur pro quacunq;
Mare aqua grandiori, ſcil. pro lacu, ut mare Galilææ. Ponitur etiam pro amplo uaſe, in quo aqua continetur, ut in libris Regum legitur, quam Salomon fecit mare æneum. Marinus en mariens, ut marinus piſcis. Maritimus
Cubile ens ad mare, ut maritima urbs. Cubile ubi cubatur, id eſt, lectus. Cubiculum uero eſt cella, in qua eſt cubile.
Campe Alia ſupra. Campe eſt uermis erodens frondes, qui & eruca uocatur, teſte Columella, qui alio loco hos uerſus canit, Nec ſolum teneras audent erodere frondes. Impli-
Epitome citus conchæ limax hirſutaq; campe. Epitome ſignificat breuiarium, id eſt, opus abbreuiatum quod non re-
Ethice cte aliqui uocant epitoma epitomitis. Ethice dicitur mo-
Cete ralis ſcientia. Alia ſupra. Cete ſunt grandes piſces & marinæ beluæ. In Geneſi. Creauit Deus cete grandia.
Tempe Tempe peramenus eſt locus in Theſſalia. Et ponitur pro quolibet loco ameno. Vergilius, Viuiq; lacus & frigida tempe.

I **I neutrum ponis, tamen adiectiua notabis.**

Nomen in i eſt neutri generis, ut gummi nauci ſinapi, ſed adiectiua ſunt omnis generis, ut nihili frugi huiuſmodi. Nota tamen, quod nomina in i pluralis numeri tan-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

meri tantum non ſunt neutri generis, ſed maſcul. ut cani cancelli, fori &c. de quibus in heteroclitis. Nauci eſt putamen nucis, uel membrana in nuce iuglande. Capitur adiectiue pro inutilis. Plautus, Qui homo timidus erit in rebus dubiis nauci non erit. Idem, Amas hominem non nauci. Gummi eſt uiſcus ex arboribus fluens. Piperi, id eſt, Piper. Sinapi, ſennep, dicitur etiam ſinapis. Columella, Seq; laceſſenti fletum factura ſinapis. Frugi dicitur utilis & probus. Tullius, Homo frugi omnia recte facit. Horat. Sum bonus & frugi. Nihili, id eſt, nullius, precii, & poteſt eſſe genitiuus à nomine nihilum, ſicut frugi datiuus à frux uel fruges. Frugalis dicitur etiam utilis & parcus & non abutens rebus. Item omnia nomina in i ſingularia ſunt indeclinabilia. Nauci Gummi Piperi Sinapi Frugi Nihili

O ſicut cento maribus ſociare memento. O

Nomina in o maſculini generis ſunt, ut cento tyro titio ſtellio ternio quaternio pugio ganeo carbo ſcipio. Cento eſt ſtragulum lecti groſſum & piloſum, dictum ſic à multitudine pilorum, id eſt, lanarum, ſengkled. Iuuen. Intrauit calidum ueteri centone lupanar. Centunculus, id eſt, paruus cento. Cento etiam dicitur carmen collectum ex multis & uariis locis autorum, quale ſcripſit Auſon. ex Vergilio, Et proba mulier. Quæ carmina uocantur Vergilio centones. Similiter ex Homero collecta carmina dicuntur Homerocentones. Quidam formari dicunt à nomine centum, alii à Græco uerbo cento, quod eſt pungo. Tyro eſt nouus miles. Tyrunculus paruus tyro. Titio eſt lignum ſemiuſtum, braand. Ternio dicitur numerus ternarius. Quaternio numerus quaternarius. Vnde tres chartæ libri compoſitæ dicuntur ternio, & quatuor chartæ quaternio. Pugio eſt culter quo pungitur, qui uulgo trufile dicitur. Ganeo qui frequentat ganeum. Carbo, kuol. Carbunculus paruus carbo, & lapis precioſus. Stellio eſt paruum animal quaſi ſtellis depictũ. Scipio eſt ſtipes qui manu tenetur. Cento Tyro Titio Ternio Pugio Ganeo Carbo Stellio Scipio

Quæ dant do uel go bene ſignes, ſi tamen ex o. Do Go

Obli=

Obliquos facit i,quæ poſcunt hæc ſibi ſubdi.
Hic recipit cardo,margo ſociatur & ordo.

Nomina in do & go, quæ habent in genitiuo inis,
ſunt fœminini generis, præter ordo cardo & margo,
quæ ſunt maſculina. Tamen margo legitur etiam fœmi-
nini generis. Iuuenal. Plena iam margine libri. Item
cardo apud antiquos legitur fœmininum. Exempla de
Grando regula. Grando haffuel. Arundo røør. Cupido,id
Arundo eſt, cupiditas,quod etiam legitur maſcu. Sillius, Ambo-
Cupido bus uelox,uirtus geminusq; cupido. Nam cupido etiam
ſignificat fabuloſum Deum amoris. Plautus, Cupido
quantus eſt, & illud genus manet ſæpe pro alia ſignifica-
Imago tione,ut patet in autoritatibus præmiſsis. Imago, byl-
Sartago led. Imaguncula, id eſt, parua imago. Sartago, brad-
Carthago pande. Carthago proprium nomen urbis in Aphrica.
Vligo Vligo eſt naturalis humor terræ, Columel. Si humidus
Vtiligo erit ager abundantia uliginis ſiccetur foſsis. Vitiligo eſt
Lanugo alba uel nigra macula in corpore. Lanugo eſt quaſi te-
nera lana in quibuſdam floribus arefactis. Salomon,Spes
impij quaſi lanugo, quæ à uento tollitur. Etiam lanugo
eſt prima barba. Ouid. Signarat teneras dubium lanugi-
Siligo ne malas,id eſt,maxillas. Siligo eſt hic fœminini gene-
ris. Etiam pro pane. Iuuen. Tot medicaminibus coctæq;
ſiliginis offas. Plura uocabula habes ſuperius ibi, Onis
habes ex o, &c.

Omne dabit pſeudo præſto, dabit hoc tibi pondo.
Eſt communis homo pariter cum uirgine latro.

Pſeudo & præſto ſunt omnis generis, quibus addunt aliqui ſoluendo. Item pondo eſt neutri generis, cui addunt quidam phonaſco,ſed male,quia dicitur hic phonaſcus, id eſt, magiſter uocis, qui uocem alicuius emendat. Subdit autor, quod homo uirgo & latro ſunt communis generis. Vbi nota quod multa ſunt nomina communis generis in o, quorum quædam ſunt gentilia, ut friſo ſaxo, alia ſignificant officia utriusq; ſexus, ut pellio

phrygio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

phrygio bibo mando erro, id eſt, qui uel quæ errat, &c. de quibus ſupra. Pſeudo nomen Græcum, id eſt, falſus, ſed utimur tantum per compoſitionem, ut Pſeudapoſtolus, id eſt, falſus Apoſtolus, Pſeudologus, id eſt, falſiticus, Pſeudographus, id eſt, falſarius uel falſo ſcriptus. Pſeudodelphus, id eſt, falſus frater. Præſto, id eſt, præſens. Tullius, Stator tuus mihi præſto fuit. Ouidius, Ante meos oculos præſto eſt tua ſemper imago. Et uideor uultus mente uidere tuos. Inde uerbum præſtolor, id eſt, præſto ſum uel expecto. Soluendo, id eſt, potens ſoluere. Ambroſius, Aes alienum ſubire cum debitor ſoluendo non eſt. Tull. Cum ciuitates ſoluendo non eſſent. Pondo eſt pondus duodecim librarum, & ponitur pro libra, quod & aſſipondium dicitur. Item duo pondo uel dipondium ſignificat duas libras. Tripondo uel tripondium ſignificat tres libras. Et omnia iam dicta nomina ſunt indeclinabilia. Item ſecundum aliquos pondo eſt pluralis numeri tantum, quod Perottus negat. Virgo raro dicitur de uiro, quia uir caſtus dicitur cœlebs. Virgo quandoq; ſignificat iuuenilis ætatis mulierem quamuis habeat uirum. Virguncula, id eſt, parua uirgo. Latro qui clam homines necat. Inde latrocinium, mordt. Latrocinor, id eſt, committo latrocinium. Inde latrones dicuntur ſatellites & milites mercenarij, à Græco uerbo latreuo, quod eſt ſeruio. Inde latrunculus, id eſt, paruus latro.

Pſeudo

Præſto

Soluendo

Pondo

Virgo

Latro

Hæc dat uerbale per io, caro talio iungo.
Vnio pro lapide uel puncto mas retinebit.
Sed uult fœmineũ concordia quando notatur.

Omne uerbale nomen in io deſinens eſt fœminini generis, ut natio ratio factio auctio acutio, quibus adduntur caro & talio & unio pro unitate uel concordia. Addamus etiam echo argo, & nomina ciuitatum, ut Caſtulo Narbo Hiericho, quæ ſunt fœminini generis. Plinius, Inimica eſt apibus echo. Sillius, Fulget præcipuis Parnaſia Caſtulo ſignis. Idem, Tarrato uitifera. Sed ſulmo eſt maſculini generis licet ſit oppidi nomen. Ouidius,

Sulmo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis. Nota quod multa ſunt irregularia uerbalia in io, quæ ſunt fœminini generis, ut legio regio communio opinio ditio contagio conſortio alluuio ſuſpitio optio ſuperſtitio. Sed ſtellio gurgulio ternio ſenio, &c. quæ non ſunt uerbalia neq; ſunt fœminini generis, ſed maſculini.

Natio — Natio eſt progenies uel gens. Cicero, Stultorum quidem magna natio eſt, & fit à uerbo naſcor.

Ratio — Ratio eſt pars aut uis animæ, qua bonum à malo diſtinguimus. Ratio eſt etiam computatio, ut ibi, Redde rationem uillicationis tuæ. Item ratio eſt reſpectus, ut habenda eſt ratio ſalutis. Etiam eſt cauſa finalis, etiam eſt modus. Horatius, Inter cuncta leges & percontabere doctus. Qua ratione queas traducere leniter æuum.

Factio — Factio eſt conſpiratio in malis.

Auctio — Auctio eſt uenditio publica per actionem precij. Plautus, Auctionem hic faciam, & uendam quicquid eſt.

Talio — Talio eſt talis & æqualis redditio mali.

Vnio — Vnio quandoq; ſignificat unum punctum, quandoq; ſignificat lapidem precioſum, ſcil. Margaritam. Et pro illis ſignificatis eſt maſculini generis. Plinius, In aqua mollis unio exemptus dureſcit. Etiam eſt idem quod unitas uel concordia, & ſic eſt fœminini generis, ut facta eſt unio inter illos principes. Tamen apud ueteres in eo ſenſu non legitur ſecundum Vallam.

Echo — Echo eſt reſonantia, quæ fit in locis concauis.

Argo — Argo fuit nauis Iaſonis.

Legio — Legio eſt magnus numerus militum.

Regio — Regio, id eſt, locus.

Religio — Religio timor diuinus.

Rebellio — Rebellio reſiſtentia.

Cõmunio — Communio, id eſt, participatio uel conſortium.

Ditio — Ditio, id eſt, poteſtas.

Portio — Portio, id eſt, pars.

Concio — Concio eſt populus congregatus.

Superſtitio — Superſtitio eſt falſa religio uel mala credulitas.

Suſpicio — Suſpicio, miſtanck.

Gurgulio — Gurgulio eſt fiſtula uel meatus à naribus ad pulmonem. Etiam eſt uermis rodens frumenta.

Senio — Senio ſignificat ſex puncta in taxillo. Perſius, Quid dexter ſenio ferret. Etiam eſt numerus ſenarius, id eſt, ſex rerum.

V C D T — V c d uel t neutris debes ſociare.
Quod tot dat omne genus, & quæ nos de tot habemus.

Nomina

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nomina in u, c, d, t, deſinentia ſunt neutri generis. Exemplum de u, ut cornu gelu ueru. De c ut, lac. De d, ut quid quod aliud. De te, ut caput. Sed quot & tot cum ſuis compoſitis, ut aliquot quotquot ſunt omnis generis. Halec eſt quidam piſcis & quoddam liquamen, id eſt, liquor, qui comeditur. Plinius dicit, quod halec eſt garus imperfectus. Garus eſt precioſum liquamen ex inteſtinis & ſuperfluitatibus piſcium & aliis conditturis. Halec Nonius inter aſpirata ſcribit, & quandoq; legitur fœminini generis. Vnde Plinius ait, Halec imperfecta nec colata. Martial. Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Halecem, ſed quam protinus illa uorat. Item diminutiuum halecula legitur apud Columellam. Horatius autem neutro genere poſuit. Tot, id eſt, tam multi. Quot, id eſt, quam multi. Quotquot, id eſt, quotcunq; uel quam multi. Aliquot, id eſt, aliqui. Et ſunt iſta indeclinabilia & numeri pluralis. Quid & quod differunt. Quid eſt ſubſtantiuum, & tantum ponitur interrogatiue, & poteſt regere genitiuum, ut quid noui refers? Quod eſt adiectiuum, & ponitur nunc interrogatiue, ut quod animal eſt hoc? Nunc relatiue, ut omne animal quod currit habet pedes.

Halec — Garus — Tot — Quot — Quid — Quod

SIt tibi nomen in al neutrum, ſic pone tribunal.
Hic ſal hocq; dabit, tantum eſt plurale marinum.

Al

Nomen in al deſinens eſt neutri generis, ut animal, thoral, bidental, &c. Excipitur ſal, quod in ſingulari numero eſt indifferenter generis maſculini & neutri, ſed in plurali eſt maſculini generis. Et falſum eſt quod aliqui dicunt pro condimento ciborum eſſe neutrum, pro ſapientia maſculinum. Sal enim proprie eſt condimentum. Et accipitur tropice pro diſcretione uel prudentia, & ſæpius legitur maſcu. Varro, Melior eſt foſſilis ſal quam marinus. Plinius, Quicunq; ligno conficitur ſal niger. Idem, Seruandis carnibus aptior eſt ſal acer &

ſiccus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſiccus. Columella, Sed candidiſsimus coniicitur in urce-
um fictilem. Lucan. x. Aequoreosq́ ſales longo miteſce-
re tractu. Accipitur etiam pro ioco uel urbano riſu, &
Salina hoc in utroq́ numero. Salina locus ubi paratur ſal. Sa-
Tribunal linum uaſculum cui imponitur ſal. Tribunal eſt altum
Triental ſedile iudicis. Triental genus uaſis, quod capit tertiam
partem ſextarij. Perſius, Calidumq́ triental. Excutit e
Bidental manibus. Bidental dicitur quod fulmine ictum eſt. Per-
Toral ſius, Triſte iaces lucis euitandumq́ bidental. Toral ue-
ſtis qua torus ornatur. Horatius, Ne turpe toral, ne ſor-
Ceruical dida mappa. Ceruical eſt puluinus qui capiti ſupponi-
tur aut ceruici.

El El neutrum pone, ſed propria nomina tolle.
Il Il dabit hoc, demas hic & hæc uigil, ſed pugil eſt
mos.
Ol Ol tenet hic, ut ſol, dicetur fœmina micol.
Vl Vl dabit hic, ut conſul, hic & hæc dant præſul
& exul.

Nomen in el deſinens eſt neutri generis, ut mel, fel, ſubtel. Nomen in il eſt neutri generis, ut nil nihil. Excipitur uigil, quod eſt communis generis uel omnis generis, ſecundum Priſcianum, & pugil eſt maſcul. cui additur mugil ſecundum Phocam. In ol unum eſt latinum nomen, ſcil. ſol. quod eſt generis maſcul. In ul eſt unum maſcul. ſcil. conſul cum ſuis compoſitis, ut proconſul. Et duo ſunt communia, ſcil. præſul & exul, quod etiam Priſcianus ait. Tamen Phocas ait præſul eſſe maſculinum, quod mihi uerius uidetur, cum ſignificat epiſcopū. Sed ſi accipiatur pro principe, poſsit eſſe commune. Fel galle. Auſon. Quam ualidum eſt hominis quota portio
Nil ceruleum fel. Nil fit à nihil, nihil à nihilum, nihilum fit à non & hilum, quod ſignificat illud paruum, quod in ſummitate adhæret fabæ, & ponitur pro paruo & exiguo. Lucillus, Neq́ proficis hilum. Vnde nihil ſcribitur ſine c. Reliqua patent in primo capitulo.

Omne

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Omne genus dabit am, ſic debes ponere nequã. Am
Tantundem neutrum, totidẽ plurale ſit omnis. Em
Hoc breuiabis idem, ſed pro mare protrahis idem.

Nomen in am eſt omnis generis, ut nequam, & compoſita a quis & quæ ſunt generis omnis ſub tribus uocibus, ut quiſnam, quænam, quodnam, quiſpiam, quæpiam, quippiam, quidam, quædam, quoddam & quiddam. Item quisquam quæquam quicquam. Tantundem eſt neutri generis, ſicut tantũ à quo formatur, & totidem eſt omnis generis, & plurale ſicut tot à quo componitur. Idem prima producta maſculinum eſt, quod ueteres dicebant iſdem. Idem i curta neutri generis. Nequam ſupra. Tantundem ſignificat tantum. Plautus, Malo benefacere tantundem eſt periculum quantum bono malefacere. In genitiuo habet tantidem, cæteris caſibus caret. Tantundem Totidem ſignificat tot. Horatius, Millia quot capitum uiuunt totidem ſtultorum, id eſt, cupiditatum. Iuuen. Rari quippe boni, numero uix ſunt totidem quot Thebarum portæ uel diuitis oſtia Nili. Idem componitur ab is eius & demum. Totidem

Vm neutrum facies, mulierum nomina ſignes.

Nomina in um ſunt neutra, ut naulum, lorum, lutum, proſtibulum. Excipiuntur nomina mulierum, ut Euſtochium Glicerium Sophronium Delphinum Philenium Silenium Erotium, &c. & multa apud Plaut. Item puerorum nomina ponit Plautus, Pegnium & Dinatium, quæ ſunt maſcul. Naulum eſt præmium nauigandi. Naulum Lorum proprie eſt corigia de corio, unde ponitur Lorum pro cingulo & pro qualibet reſte. Vergil. pro habena accipit, Flectere equos curruq; uolans dat lora ſecundo. Lorare, id eſt, ligare. Loramentum, id eſt, ligamen. Lorarius qui homines ligat, ſcil. tortor. Lutum prima correpta eſt humida terra. Inde luteus, id eſt, de luto factus, Lutum & lutoſus plenus luto. Lutum prima longa eſt ruber color habens parum albedinis. Vergil. Iam croceo mutabit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uellera luto. Inde luteus prima lõga, id eſt, croceus. Idem, Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis. Proſtibulum dicitur domus meretricis. Proſtibula eſt ipſa meretrix. Stabulum eſt locus non ſolum ubi pecora ſtant, ſed etiam ubi homines feſſi ſe reficiunt, id eſt, diuerſorium, hoſpitium. Veſtibulum eſt principium domus. Sagum eſt groſſus & piloſus pannus.

Proſtibulum
Stabulum
Veſtibulũ
Sagnm

An

Hic dat nomen in an, teſtis fiet tibi titan.

Nomen in an eſt maſculini generis, ut titan azan acarnan pean. Azan eſt mons Arcadiæ. Statius, Venit & ideis ululatibus æmulus azan. Titan eſt ſol. Ouid. Nullus adhuc mundo præbebat lumina titan. Reliqua uocabula dicta ſunt in primo capitulo. Excipitur unum Hebræum nomen, ſcil. man, quod eſt generis neutri, & ſignificat id quod manna.

Azon
Titan

En

En dabit hoc, ſed ren dabit hic, pecten ſimul & ſplen.
Atq; lien iungas, & eis quæ de cano formas.
His adiungis hymen, tenet hic faciens ſacra flamen.
Hæc retinet ſyren, illi coniunge troezen.

Nomen in en eſt neutri generis, ut fulmen, culmen, pollen, omen, &c. Excipiuntur ren ſplen pecten lien hymen, & quæ formantur à cano, ut oſcen tubicen fidicen, &c. Additur etiam attagen ſignificans quandam auem. Horat. Non attagen Ionicus. Item flamen pro ſacerdote eſt maſculinum, nam pro flatu neutrum eſt. Syren eſt generis fœminini, cui additur Troezen nomen ciuitatis. Statius, Et quis uicina Troezen iungit opes. Fulmen blix. Culmen tectum domus uel ſummitas. Pollen eſt groſſior puluis tritici. Cribrum polinarium eſt ſaccus per quem farina purgatur. Omen eſt diuinatio ſumpta ex ore, id eſt, ſermone alicuius, quia homo quandoq; prædicit quod poſtea contingit. Vnde quando loquimur de aliquo malo, ſic dicimus, Si cõtigerit noſtros ſuccumbere,

Fulmen
Culmen
Pollen
Omen

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quod omen Deus auertat, nulla tamen nobis eſſet ſpes reliqua. Pecten eſt inſtrumentum quo pectitur capillus aut lana, etiam quo texitur. Item quo cithara percutitur. Eſt etiam piſcis quidam. Pectunculus dicitur paruus pecten. Tubicen qui canit tuba. Fidicen qui canit fidibus. Oſcen qui canit ore. Horat. Oſcinen curuum prece ſuſcitabo. Liticen qui canit lituo. Littus ſupra. Tibicen qui canit tibia, & iſtud nomen producit i cum alia corripiant eam. Horat. Tibicen didicit prius extimuitq; magiſtrum. Et habent fœminina in a, ut fidicina, tibicina, &c. Hymen Græce dicitur pellicula, ſed Poetæ accipiunt pro Deo nuptiarum, & ſemper legitur maſculino genere. Ouidius, Turpia formoſus corpore iungit hymen. Stat. Motus hymen uerſæq; faces. Ouidius, Affuit & fortis tempora uinctus hymen. Flamen uno modo eſt uerbale à uerbo flo, & ſignificat idem quod flatus. Altero modo flamen dicitur quaſi filamen, & ſic ſignificat ſacerdotem, quia ſacerdotes olim habebant filum ſuper caput. Flamen Dialis dicebatur ſacerdos Iouis. Alia uocabula dicta ſunt ſuperius.

Pecten

Tubicen

Fidicen

Oſcen

Liticen

Tibicen

Hymen

Flamen

In dat hic ut delphin, ſed multa localia dant hæc.

In

Nomen cuius terminatio eſt in, eſt generis maſculini, ut Delphin. Lucan. Nec placet incertus qui prouocat æquora delphin. Excipiuntur nomina ciuitatum, ut Salamin, Trachin, Eleuſin, quæ ſunt fœminini generis. Iuuen. Ille tamen qualis rediit ſalamine relicta. Delphin eſt animal marinum lato dorſo & curuo roſtro, cui os eſt pene in uentre. Etiam dicitur delphin & delphinus. Eſt etiam cœleſte ſignum uel ſydus.

Delphin

On maribus iungas, tamen urbes hæc retinebunt.

On

Hæc icon ſindon, ſed plurima Græca uolunt hoc.

Nomina deſinentia in on ſunt maſculina, ut agon, canon, dæ-

non, dæmon. Excipiuntur propria nomina ciuitatum, quæ ſunt fœminina, ut Aſcalon, Babylon Sydon Lacedæmon Ancon Crocon. Lucan. Cunq; ſuperba foret Babylon ſpolianda trophæis. Iuuen. Ante domum Veneris quã dorica ſuſtinet Ancon. Excipitur Ilion quod eſt neutrum, ſed tamen dicitur hæc Ilios. Ouid. Tunc cum triſtis erat, defenſa eſt Ilios armis. Montium uero nomina ſunt maſculina, ut helicon citheron pelion aulon. Horat. Et amicus aulon fertilis Baccho. Statius, Motuſq; citheron. Sed Sion eſt fœm. gen. Item ſindon eſt fœm. gen. Martial. Nec ſic in tyria ſindone tutus erit. **Icon** Icon quod ſignificat imaginem eſt etiam fœm. ge. ſecundum Neſtorem. Item multa græca in on ſunt neutri generis, ut diateſſaron, diapaſon, colon, barbiton. Dia Græca præpoſitio ſignificat de. **Teſſara** Teſſara quatuor. Inde diateſſaron dicitur conſonantia muſica de quatuor tonis. **Sindon** Sindon eſt ſpecies lineæ ueſtis ex ſubtiliſsimis filis. **Barbiton** Barbiton eſt inſtrumentũ muſicum maius lyra. Et dicitur hæc barbitos. **Colon** Colon eſt membrum.

Ar

Ponis nomen in ar neutrũ, ſotular dat hic & lar.
Sed tria dant genera par & ſua compoſitiua.

Nomen in ar eſt neutri gen. ut iubar, calcar, nectar, bacchar. Excipit auctor lar & ſotular maſcu. Nar, arar & cæſar etiam ſunt maſcu. ſed per regulas generales, quia nar & arar ſunt fluuiĳ, & cæſar ibi. Maſcula ſunt cuncta. Item par cum ſuis compoſitis eſt communis gen. ut compar, diſpar. **Bacchar** Bacchar eſt genus uaſis uinariĳ, quod & bacchium & baccharium dicitur. Baccar ſine h eſt quædam herba, & illud eſt gen. fœmini. **Lucar** Lucar eſt erogatio, quæ fiebat in luctis, id eſt, ſiluis uel pecunia collecta in luco, & iſtud eſt neutrum. Etiam lucar eſt auis canens prima luce, & ſic eſt fœmininum uel epicenum. **Sotular** Sotular eſt calceus, quod quidem multi putant eſſe barbarum. Legi tamen apud diuum Hieronymum Sotularis in ntõ. Hic ſotularis uidetur nobis nouus & elegans. Nota quod par accipitur quandoq; ſubſtantiue in neutro genere. Cicero in Philip. de duobus uiris malis ita ſcribit: Ecce tibi geminum in ſcelere, par inuſitatum, inauditum, barbarũ. Reliqua uocabula ſupra.

Et

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Er maribus detur, iter hoc ſpinterq́ ſequetur.

Nomen in er deſinens eſt maſculini generis, ut ager agger carcer, &c. Excipiuntur duo neutra, iter & ſpinter. Excipiuntur etiam alia, quæ ſequuntur in textu. Nota ſecundum Priſc. Omnia nomina ſecundæ declina. in er deſinentia ſunt maſcu. gen. nullo excepto. Sed nomina tertiæ declin. in er habent uaria genera. Nam quædam ſunt maſcu. ut pater agger uenter. Quædam fœmini. ut linter mater. Quædam neutra ſunt, ut iter. Quædam communia, ut pauper. Sed Priſcia. inter neutra non ponit, ueſper ruder & iuger, ſed alio loco ponit rudus & iugerum uel iugus iugeris, ergo iuger & ruder latina non uidentur, quia nuſquam inueniuntur. Veſper autem maſc. gen. eſſe multis autoribus oſtendam. Verg. Solis ad occaſum cum frigidus aera ueſper temperat, & ſaltus reficit iam roſida luna. Statius xij. Theba. In lachrymis exempta dies, nec ſerus abegit Veſper, amant miſeri lamenta maliſq́ fruuntur. Ouid. 4. Faſt. Veſper ubi eſt tectus ſupra noua uellera corpus Ponit, adorata per ſua uerba Deo. Iuuencus, Si ruber aſtrifero procedit ueſper olympo. Eſt etiam tertiæ declin. Verg. Mutati transuerſa fremunt, & ueſpere ab atro Conſurgunt uenti. Lucan. Et maturato præcedit ueſpere lucem. Ouid. Nocte uolant ſeroq́ tenent ã ueſpere nomen. Spinter teſte Priſciano eſt fibula in humeris aut armilla. Fibula eſt uncus, quo ueſtes nectuntur. Armilla eſt ornamentum in brachijs. Spinter Fibula Armilla

Campeſter uolucer alacerq́ pedeſter equeſter.
Sylueſter celeber acerq́ celerq́ ſaluber.
His in bis quinq́, tenet hic er, & hæc is & hoc e.
Dat ſequeſter idem, quod ternæ ſiue ſecundæ.
Sicq́ paluſter erit, hic & hæc alacris retinebit.

Decem nomina in textu poſita ſub terminatione er ſunt maſcul. ſub is fœm. ſub e neut. ut hic acer hæc acris hoc acre. Idem genus habent paluſter & ſequeſter, quod etiam eſt ſecundæ declin. & tunc habent fæmininum per a, & neutra per um. Item fere omnia iſta nomina poſſunt

eſſe communis generis,ſub terminatione is, ut hic alacer
hæc alacris,hoc alacre, uel hic & hæc alacris & hoc alacre.
Priſcianus etiam ſcripſit quod apud ueteres leguntur ſub
una terminatione & communis generis, quod nunc non
Campeſter ſeruamus. Campeſter ſignificat ad campum pertinens,
ut campeſter locus.Horat. Ludere qui neſcit campeſtribus
abſtinet armis. Campus eſt planicies terræ. Arma campe-
ſtria ſunt inſtrumenta, quibus luditur in campis. Cam-
peſtre ſubſtantiue eſt breue ueſtimentum, quo utuntur
ludentes. Horat. Penula ſolſtitio campeſtre naualibus au-
Volucer ris. Volucer,id eſt,uolans uel uelox. **Alacer** Alacer,id eſt,læ-
tus uel geſtum faciens ex lætitia. **Pedeſter** Pedeſter ad pedites
pertinens, ut pedeſter exercitus.Etiam ſignificat humilem
Equeſter & non altum, ut ſermo pedeſter. Equeſter ad equites
pertinens,ut equeſter exercitus, id eſt, conſtans ex equiti-
bus. Equeſter ordo,ridderſchafft. Vir equeſtris ordinis,
Sylueſter en ridder. Sylueſter pertinens ad ſyluam, ut ſylueſter
Celeber homo,ſylueſtris ſimia. Celeber, id eſt, nobilis, ut cele-
ber uir,& celeber locus,id eſt, ad quem multi uenire ſo-
Acer lent. Acer,id eſt,fortis & uehemens. Acriter,uehemen-
ter. Acrimonia,uehementia uel acies. Eſt etiam acer ſub-
Celer ſtantiuum,de quo alibi. Celer uelox. Celerare, id eſt,
celeriter facere. Vergilius, Tum celerare fugam patriaq;
Saluber excedere ſuadet. Saluber ſanus uel dans ſalutem aut ſa-
nitatem,& producit u. Ouidius, Vt faueas cœptis Phœ-
be ſaluber ades. Inſaluber uel inſalubris, id eſt,non ſalu-
ber.Plinius, Belus amnis inſalubris potui,ſed cæremoniis
Paluſter ſacer. Paluſter ad paludem pertinens uel in palude ex-
iſtens, ut rana paluſtris, canna paluſtris, locus paluſter.
Phocas addit his nominibus mediocer, ſed magis legitur
hic & hæc mediocris, quod ſignificat medio modo ſe ha-
bens.Non mediocris,id eſt, ualde magnus uel nimius.

Tertia dans uer ber dabit hoc, tamen hic tenet
imber.

Et ſua compoſita ſunt adiectiua notanda.

Nomina tertiæ declinationis, quorum terminatio
eſt uer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

eſt uer aut ber ſunt neutra, ut cadauer, uer, ſuber, uber, tuber, uerber. Excipiuntur imber, quod eſt generis maſculini cum ſuis compoſitis, quæ quando capiuntur adiectiue, ut pridie calendas decembres, tertio idus octobres. Sunt & alia adiectiua in ber iam dicta, ſcil. ſaluber celeber. Nota quod uber dupliciter accipitur. Vno modo ſubſtantiue, & ſic eſt generis neutri. Altero modo capitur adiectiue, & ſic eſt communis generis per regulam ſequentem (Degener & pauper hic & hæc) Et propter hæc ait Alexander, Sunt adiectiua notanda. Cadauer eſt corpus mortuum. Vergilius, Pedibusq; informe cadauer protrahitur. Ver ſupra. Suber eſt arbor, quæ glandes profert, & eſt quaſi tota cortex, & pro cortice accipitur. Tuber eſt tumor rotundus in corpore aut arbore, & in terra quidam fructus, & quaſi pomum terrenum dicitur tuber. Martialis, Rumpimus altricem tenero de uertice terram. Tubera boletis poma ſecunda ſumus. Legitur etiam maſculini generis. Suet. Oblatos tuberes ſeruari iuſsit in craſtinum. Vber ſubſtantiuum eſt mamma, ſed proprie pecoris. Ouidius, Fertilior ſeges eſt alieno ſemper in agro, Vicinumq; pecus grandius uber habet. Verber eſt lignũ uel aliud quo uerberatur. Verbero dignus uerberibus. Imber cum ſuis compoſitis ante dictum eſt. Verg. Maximus agricolis pelagoq; parabitur imber. Martial. Horridus ecce ſonat boreæ ſtridore december.

Cadauer

Suber

Tuber

Vber

Verber

Imber

Fœmininei generis lynter mater mulier ſunt.
Fœtibus hoc terræ dat terna, ſed hic cucumer uult.

Dicit quod mater mulier & lynter ſunt gene. fœm. nec ſunt plura in er fœminini generis. Et nomina tertiæ declinationis in er ſignificantia fœtus terræ, id eſt, herbas uel fructus uel arbores uel fructus earum ſunt neutri generis, ut ſiler cicer papauer lauer, quod ultimum tamen Plinius nunc uſurpat in neut. gen. nunc in fœminino, ſed tunc intelligitur herba. Excipit Alexander cucumer, quod Priſcian. non excipit, quia magis in uſu eſt cucumis. Priſcian. ab hac regula excipit acer pro arbore, quod ipſe uult

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

fœmininum. Sed Plinius uſus eſt neutro genere, dicens acer gallicum & idem ſæpius. **Cicer** Cicer eſt quoddam legumen ſuperius acutum, quod licet ſit neutrum, tamen diminutiuum facit cicerula fæm. gen. **Papauer** Papauer eſt herba habens ſemen in uaſculis, valmu. **Lauer** Lauer eſt herba naſcens in riuis, quæ cocta medetur torminibus, ut ait Plinius. **Mulier** Mulier à mollicie animi dicta eſt. Vnde ait Salomon: Mulierem fortem quis inueniet? ~~Item mulier tantum dicitur de humana natura, fœmina uero de omni animali~~. Inde adiectiuum muliebris, id eſt, pertinens ad mulierem, ut mulebris uox, muliebre conſilium. **Lynter** Lynter eſt lignum cauatum, trou. Etiam eſt nauicula. Tibullus poſuit in maſculino genere, Græcos imitatus.

Degener & pauper, hic & hæc dant puber & uber.
Hæc etiam neutris interdum conſociantur.

Sunt aliqua nomina in er communis generis, ut puber uber degener pauper, quæ in obliquis etiam ſunt omnis gene. quia adduntur ſubſtantiuis neutris. Philel. Superas annos iam puberis æui. Lactan. Eccleſiæ paſtos ubere lacte ſinu. Lucanus, Pone duces priſcos & nomina pauperis æui. Statius, Pugna eſt de paupere regno. **Puber** Puber dicitur maturus ad generandum uel concipiendũ. Vnde adoleſcens, qui attigit annum 14. dicitur puber, quia tunc ei naſcitur pubes, quæ eſt lanugo uel crinis circa genitalia. Impuber uel impubis dicitur puer, ſcil. qui non habet pubem. Pubertas eſt adoleſcentia uel finis pueritiæ, in qua pubeſcunt, id eſt, pubes acquirunt homines. Pubes etiam ſignificat multitudinem adoleſcentum uel iuuenũ. Horat. Iam iam ſecundis usq; laboribus Romana pubes creuit. **Vber** Vber dicitur fertilis uel abundans. Vbertas, id eſt, abundantia. Vbertim aduerbium, id eſt, abundanter. Exubero ſignificat abundo. Vergil. Pomisq; exuberat annus. **Degener** Degener ignobilis uel ignauus non ſequens uirtutem ſuorum parentum. Verg. Degeneres animos timor arguit. Idem, Pomaq; degenerant ſuccos oblita priores.

Pauper

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Pauper qui paucum habet. Pauperare facere pauperem. Plaut. Boni uiri me pauperant, improbi alunt. Pauper

Ir maribus detur, pyr & hir neutris ſocientur.
Eſt hic & hæc martyr, hoc debes dicere gaddir.

Nomen in ir eſt maſc. gene. ut uir leuir treuir abadir. Excipiuntur hir & pyr, quæ ſunt neutri. Item martyr eſt comm. gen. & Gaddir neutrum, quod autoritate Saluſtij probat Priſcianus. Tamen Ruffus Feſtus poſuit genere fœminino, dicens: Gaddir prima fretum ſolido ſupereminet arce. Attollitq; caput geminis incerta columnis. Gaddir Eſt autem Gaddir ciuitas in finibus Hiſpaniæ in inſula quæ Gades dicitur, uel eſt ipſa inſula. Cætera uocabula habes ſupra.

Or maribus ſocia, ſed plurima ſunt retrahenda. Or

Nomen in or eſt maſc. ut amor dolor meror, &c. Meror eſt magnus & internus dolor. Meror Rumor, id eſt, fama. Horat. Frigidus à noſtris manat per compita rumor. Rumor Dulcor, id eſt, dulcedo. Dulcor Fulgor, id eſt, ſplendor, uel idem quod fulgur. Vergil. Namq; improuiſo uibratus ab æthere fulgor. Fulgor

Omne memor iungit quod comparat ad duo tantum.
Mas tantum ſenior, hic & hęc ſed dicitur autor.

Memor eſt generis omnis in ſingulari numero, nam in plurali eſt generis communis, quia non habet neutrũ in plurali. Comparatiua in or ſunt communis generis, ut albior nigrior. Senior autem in quantum capitur ſubſtantiue eſt maſc. gen. ſed adiectiue uel comparatiue captum eſt generis communis, ut alia, & habet neutrum per us. Ambroſius, Vt fides aſtrueretur exemplo ſenioris fœminæ. Sene. Tragicus. Fama miratrix ſenioris æui. Autor eſt generis communis, ſub quo comprehendimus Rhetor, & uerbalia in ſor, quæ non habent fœmininum in trix, ut ſponſor inceſſor luſor poſſeſſor, licet aliqui

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dixerint poſſeſtrix teſte Marcel Ouidius, Sponſor coniu-
gij ſtat dea picta ſui. Mapheus Vegius, Virgo interceſſor
noſtra fer ante Deum. Memor, hukommelſe. Imme-
mor, id eſt, non memor. Senior ſubſtantiue dicitur uir
Memor ſenex & honorabilis. Autor eſt idem quod factor uel
Senior efficiens cauſa, ut Deus eſt autor mundi. Quis eſt autor
Autor huius libri, uel huius rei. Facias autore me, id eſt, ego iu-
beo. Tull. ad Atticum. Ego tibi non ſum autor, ſi Pom-
peius Italiam reliquerit, te quoq; profugere, id eſt, ego
non iubeo uel ſuadeo. Autor etiam dicitur ſuperior uel
principalis. Vnde autoritas eſt dignitas & audientia. Au-
torare ſignificat obligare & ſubijcere uel autoritatem da-
re. Horat. Autoratus es an turpi clauſus in arca. Autora-
mentum eſt præmium uel obligatio. Seneca, Nullum ſine
autoramento malum eſt. Exautorare eſt autoritate uelſti-
pendio priuare. Plin. Centurionem Cæſar exauctorauit
atq; etiam relegauit. Auctor ſecundum Philelphum per
c ſcribi debet, quia, ut ait, ab augeo fit, & non ab authen-
te, quia tunc per th ſcriberetur.

Aequor ador marmor & cor ſunt neutra, ſed arbor
Hæc tenet, atq; ſoror ſexu noſcuntur & uxor.

Quatuor ſunt nomina in or neutri generis, ſci. æquor
ador marmor cor. Et tria ſunt fœmi. ſcil. arbor uxor &
Cor ſoror. Cor, hierte. Salo. Omni cuſtodia ſerua cor tuū,
quia ex ipſo uita procedit. Corculum, paruum cor. Cor-
datus, prudens. Cordolium eſt dolor cordis uel commi-
Arbor ſeratio. Arbor uel os, tree. Arbuſcula eſt parua ar-
bor. Arbuſtum dicitur locus ubi multæ ſunt arbores
Soxor paruæ. Soror, ſuſter. Sororius, ad ſororem pertinens,
Vxor uel maritus ſororum. Vxor eſt uiri coniunx, huſtru.
Vxorcula parua uxor ſicut ſororcula parua ſoror. Vxori-
us, pertinens ad uxorem, uel uir deditus uxori. Vergilius,
Pulchraq; uxoris urbe.

A color & corpus decus orta tenent genus om-
ne.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nomina in or, quæ formantur ab illis nominibus color, decus & corpus ſunt adiectiua generis omnis, ut concolor, unicolor, bicolor, decolor, indecor, dedecor, bicorpor, tricorpor. Sed color eſt generis maſculini per primam regulam, quia eſt ſubſtantiuum. Color uel colos farffue. Concolor ſimiliter coloratus. Aues cõcolores uolant una. Vnicolor, id eſt, unius coloris. Bicolor duplicis coloris. Plinius, Intus omne ouum eſt bicolor. Tricolor triplicis coloris. Multicolor multi coloris, uel multos colores habens. Verſicolor, id eſt, uarios colores habens. Decolor, id eſt, mali coloris. Diſcolor diuerſi coloris aut multiplex. Perſius, Mille hominum ſpecies & rerum diſcolor uſus. Indecor, inhoneſtus. Dedecor idem ſignificat. Statius, Pro funere pulchro Dedecorem amplexi uitam reditusq; pudendos. Et nota quod Priſcianus hæc duo nomina prædicta formari dicit à nomine decor & non à decus, à quo fit compoſitum dedecus, ergo eſt duplex decor, unum eſt ſubſtantiuum, quod ſignificat ornatum, alterum eſt decor nomen adiectiuum ſignificans id, quod honeſtus. Primum producit o in obliquis, alterum corripit. Priſcianus probat uerſu iambico Neuij, Dedecoremq; ditem duxerant. Vbi primus pes eſt anapeſtus, ſecundus iambus. Bicorpor habens duo corpora. Tricorpor habens tria corpora.

Color
Concolor
Vnicolor
Bicolor
Tricolor
Multicolor
Verſicolor
Decolor
Diſcolor
Indecor
Bicorpor
Tricorpor

Nomen quod ſit in ur dabit hoc, teſtis tibi murmur.
Multus erat murmur, ueteres quoq; ſic poſuere.

Vr

Nomen in ur deſinens eſt neutri generis, ut guttur fulgur murmur ſulphur tibur fœmur ebur, &c. Legitur tamen in Euangelio Iohannis murmur maſculini gener. Et multus murmur de eo erat in turba. Plaut. etiã guttur poſuit maſc. Et ne obturet gutturem inferiorem. Sed hoc non licet imitari, quia Verg. & omnes autores uſi ſunt his nominibus in neutro genere. Murmur eſt ſtrepitus uel ſonus non ſatis intelligibilis, eſtq; nomen à ſono factum. Inde murmuro uerbum, id eſt, facio murmur apud Plau.

Murmur

legitur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

legitur murmurillum pro murmur, & murmurillare pro murmurare. Mimphur eſt lignum loro circumdatum quo utuntur tornatores. Reliqua ſupra.

Mimphur

Hic uultur furfur, hic aut hæc dabit tibi turtur.
Dat cicur omne genus, triplicas cum uoce ſaturq́ʒ.
Communis generis fur ligur augur & aſtur.

A prædicta regula excipiuntur duo maſculina uultur & furfur, & unum dubij generis turtur, & cicũr, quod eſt generis omnis ſub una terminatione, ſed ſatur habet omne genus ſub tribus terminationibus, ut hic ſatur, hæc ſatura, hoc ſaturum, augur ligur auſtur & fur ſunt communis gen. quia conueniunt utriq́ʒ ſexui. Nota quod omnia nomina in ur ſunt tertiæ declin. præter unum, ſci. ſatur, quod eſt ſecundæ declin. ut prædictum eſt. Item omnia ſunt ſubſtantiua, præter ſatur & cicur, quæ ſunt adiectiua, ſed cicur non mouetur, niſi in nominatiuo ſecundum uocem. Vultur eſt auis quædam, gyer. Legitur etiam uulturus apud Ennium, & uulturius apud Catullũ. Furfur eſt groſsities farinæ, kly. Turtur eſt quædam auis, ſic appellata à ſono uocis ſuæ. Et etiam quidam piſcis. Cicur, id eſt, manſuetus uel mitis. Tullius, Beſtias immanes alias, quaſdam uero cicures eſſe natura uoluit. Cicurare, id eſt, facere cicur uel domare. Augur qui uel quæ futura coniectat ex garritu auium. Augurium talis diuinatio. Aſtur aliquis uel aliqua de Aſturia, quæ eſt regio Hiſpaniæ. Auſturco eſt equus de Aſturia, alio nomine gradarius, ganger. Ligur aliquis de Liguria, quæ eſt regio Italiæ. Dicitur etiam Ligus teſte Priſciano. Vnde Liguſticus adiectiuum. Fur qui abſtulit alienam rem inuito domino. Accipitur pro ſeruo. Verg. Quid domini facient audent cum talia fures.

Vultur
Furfur
Turtur
Cicur
Augur
Aſtur
Ligur
Fur

As

Hęc dat nomẽ in as, facit hic as uas uadis & mas
Nomen gentile commune locatur ut arcas.
Quæ ſunt conciſa uelut arpinas ſociantur.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nomen in as fœminini generis, ut bonitas charitas facultas cyclas, quod tam pro ueſte quam inſula eſt fœmi. gen. ut habes ſupra, ibi (Sic breuis as format) exemplum Propertij, ubi pro ueſte eſt fœmininum, pro inſula. Sil. Cunctaq; canenti perfunditur æquore cyclas. Subdit Alexander, quod gentilia & conciſa in as ſunt communis generis, ut Arcas Arpinas Aquinas Rauennas capenas noſtras ueſtras, quæ omnia præter Arcas olim terminabantur in atis, ut hic & hæc Capenatis Rauennatis dicebant antiquiſsimi, ut ſæpe monet Priſcianus, ſed poſtea perdiderunt duas literas, i & t, quia dicimus Capenas, ideo dicuntur conciſa, id eſt, ſyncopata. Et non legas in textu Alpinas, ſed Arpinas, quia Alpinas atis non legitur, ſed Alpinus. Ouid. Exigis Alpino Roma ſub hoſte iacet. Vergilius, Alpinas obdura niues & frigora Rheni. Item hæc gentilia leguntur etiam neutri generis. Cicero, Cum ea nunc in Arginati prædio erat. Arpinas dicitur aliquis Arpinas
natus in Arpino, quod eſt oppidum Italiæ, patria Tullij, de quo Iuuenalis, Sed uigilat conſul uexillaq; ueſtra coercet. Hic nouus Arpinas ignobilis, & modo Romæ Municipalis eques. Rauennas aliquis de urbe Rauenna. Rauennas
Aquinas aliquis de Aquino, quod eſt oppidum Campa- Aquinas
niæ, & patria fuit Iuuenalis & ſancti Thomæ doctoris. Noſtras
Noſtras de noſtra patria. Veſtras de ueſtra patria. De Veſtras
quibus inter pronomina ſuperius. Bonitas, godhed. Bonitas
Ponitur pro manſuetudine. Tullius, Quid eſt tam populare quam bonitas? Populare, id eſt, gratum populo.
Charitas eſt dilectio. Caritas eſt præcioſitas, cui opponi- Charitas
tur utilitas. Tullius, Ex tanta caritate annonæ ſubito tanta utilitas facta eſt. Annona eſt frumentum uel cibus.
Facultas eſt poſsibilitas. Etiam ſignificat artem. Etiam ſig- Facultas
nificat poſſeſsionem. Quintilianus, Cunctas facultates in precia collegi. Alia uocabula habes ſupra.

Omne tenet nugas, nec declinabile credas.
Hic abbas pone boreas primasq; gigasq;.
Hoc fas atq; nefas retinet, ſic uas quoq; uaſis.

Nugas adiectiuum indeclinabile omnis generis. Abbas, bo-

bas,boreas, primas & gigas ſunt maſculina,quibus addi-
mus adamas, agragas, tiaras, elephas & pharias, quod eſt
ſpecies ſerpentis,de quo Lucanus, Et contentus iter cauda
Agragas ſulcare pharias. Agragas eſt urbs Siciliæ. Verg. Arduus
Tiaras inde Agragas oſtentat mœnia longe. Tiaras uel tiara eſt
pileus Phrygius. Verg. Sceptrumq́; lacerq́; tiaras. Adamas
ſupra. Quod autem ſit maſculinum, oſtendit Iuuenalis,
Myrthina deinde adamas notiſsimus Elephas. Lucanus,
Nec tutus ſpacio eſt elephas. Item Atlas pro monte etiam
Abbas eſt maſculini generis. Idem, Vicinus gadibus Atlas. Ab-
Boreas bas interpretatur pater. Boreas eſt uentus ſeptentrio-
Primas nalis, qui & aquilo dicitur, noerdenueer. Primas dici-
tur primus in dignitate, ut primas Germaniæ, id eſt,
principalis epiſcopus. Et illi nomini adduntur optimas,
ſummas,ſupernas, infernas. Sed hæc omnia magis di-
Optimates cuntur pluraliter. Optimates ſunt optimi ciuitatis.Sum
mates ſummi. Supernates ſuperni. Infernates inferiores,
Nugas uel qui habitant in locis decliuibus.Nugas,id eſt, mendax.
Dicitur etiam nugax. Item nugæ nugarum ſunt menda-
cia uel uanitates. Item tria ſunt neutra in as, fas, nefas, &
uas uaſis,nam uas uadis eſt maſculinum, ut ſuperius pa-
Fas tuit. Fas ſignificat licitum & ius. Perſius, Publica lex
hominum naturaq́; continet hoc fas, Vt teneat uetitos in-
ſcitia debilis actus. Nefas,id eſt, illicitum uel peccatum.
Nefas Iuuenalis, Credebant hoc grande nefas & morte pian-
dum, Si iuuenis uetulo non aſſurrexerat. Inde nefarius,
id eſt,malignus & nequam. Et hæc duo nomina etiam
ſunt indeclinabilia. Priſcianus ponit adhuc unum neu-
trum,ſcilicet, ceras ceradis, quod eſt proprium nomen
cuiuſdam loci.

Es breuis Es breuis hic ponit, ſeges & teges hæc ſociabit.
Et compes,triplicat pes cætera quæ tibi format.
Præter apes uel apis, quæ fœmineis ſociabis.

Nomen in es breue eſt maſculini generis, ut palmes ames trames ceſpes limes fomes gurges termes.Excipiuntur ſeges teges & compes,quæ ſunt fœminini. Alia compoſita

poſita

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

poſita à pes in quantum capiuntur adiectiue, ſunt omnis generis, ut bipes tripes ſegnipes palmipes. At in quantum capiuntur ſubſtantiue, ſæpius ſunt maſculini, ut sonipes ſemipes, præter apes, quod eſt fœminini generis, & indifferenter dicitur apes uel apis, ſicut ualles uel uallis, torques uel torquis, & quædam alia. Termes eſt ramus oliuæ. Horatius, Germinat & nunquam termes pallentes oliuæ. Alia uocabula primæ regulæ habes ibi, Mas autem commune ſi fiet in es, &c. Compes eſt catena pedum. Ouid. Spes facit ut uiuat foſſor quoq; compede uinctus. Compedire eſt pedes illigare. In Pſalmo, Dominus ſoluit compeditos. Bipes, id eſt duos pedes habens, ut bipes aſinus, bipes animal. Tripes tres pedes habens, ut menſa tripes apud Horatium. Quadrupes habens quatuor pedes. Capitur etiam ſubſtantiue pro animali quatuor pedum, & tunc eſt communis generis ſecundum Seruium. Vergil. Saucius aut quadrupes nota intra tecta refugit. Idem, Nulla neq; amnem libauit quadrupes, Octipes habens octo pedes. Ouidius, Octipedes fruſtra quæruntur brachia cancri. Semipes, id eſt, medius pes. Seſquipes, id eſt, unus & dimidius pes. Gallipes habens pedes galli, quo nomine dicitur qui nuſquam progreditur. Palmipes, id eſt, latos pedes habens, ut anas & anſer. Alipes, id eſt, alatos pedes habens uel uelox. Aeripes æreos pedes habens. Loripes habens pedes contortos & flexos ad modum lori. Iuuen. Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus. Apes uel apis, bien. Apicula dicitur parua apis. Apiarius qui apes habet uel cuſtodit. Apiarium eſt uas in quo mellificant apes, alio nomine aluearium. Apis huius apidis fuit idolum Aegyptiorum, ſcil. bos, quem colebant, & ſic eſt maſculini generis, & prima producta. Luca. Et ſacer in magnum cineres mactabitur apes. Idem dicitur ſerapis.

Termes | Compes | Bipes | Triceps | Quadrupes | Octipes | Semipes | Seſquipes | Gallipes | Palmipes | Alipes | Aeripes | Loripes | Apes

Quæ duo dãt ſignes, ut miles equeſq; ſuperſtes.
Diues hebes ſoſpes præpes teres & comes hoſpes.
Inquies antiſtes ales, dic per tria deſes.

Iſtorum

Iſtorum multa legimus neutris ſociata.

Nomina in textu poſita ſunt communis generis, quibus adduntur pedes reſes præſes obſes præpes impes interpres indiges. Item deſes eſt generis omnis, & multa aliorum adduntur ſubſtantiuo neutri generis, & ſic etiam ſunt omnis generis. Ouid. Poſt mea manſurum fata ſuperſtes opus. Idem, Os hebes eſt, poſitæq́; mouent faſtidia menſæ. Prudent. Formatum fortunæ habitum cum diuite cornu. Iuuen. Depoſitum tibi ſoſpes erit. Lucan. Re-
Miles — rum nos ſumma ſequetur. Imperiumq́; comes. Miles eſt qui uel quæ militat, lantzknecht. Ouid. Nam rudis ad
Eques — partus & noua miles eram. Eques qui uel quæ equitat. Ponitur etiam pro equo. Verg. Equitem docuere ſub ar-
Pedes — mis Inſultare ſolo. Eques auratus, ridder. Pedes pedibus uadens & non equitans. Peditatus dicitur exercitus pedi-
Superſtes — tum. Equitatus multitudo equitum. Superſtes, id eſt,
Diues — permanens & non moriens. Terent. Deos quæſo, ut ſit
Comes — ſuperſtes. Diues, ryg. Diuitare, facere diuitem. Comes
Inquies — qui uel quæ comitatur. Inquies uno modo capitur adiectiue, & ſic eſt idem quod inquietus. Saluſt. Nobis primæ diſſenſiones uitio humani ingenij euenere, quod inquies atq́; indomitum ſemper agitur. Alio modo capitur ſubſtantiue, & eſt fœminini generis, ſignificans idem quod inquietudo. Plin. Ex ebrietate fit inquies nocturna. Similiter quies olim capiebatur adiectiue, ut ait Priſcianus.
Ales — Ales adiectiue eſt idem quod uelox. Silli. Alite uectus equo. Ales ſubſtantiue eſt auis, ſed tamen eſt communis generis. Vergil. Namq́; uolans rubra fuluus Iouis ales in æthra. Boeti. Quæ canit altis garrula ramis Ales cauo clauditur antro. Frequentius tamen in maſculino genere legitur. Alia dicta ſunt.

Es longa — HAec dabit es longe, ueteres hic debet habere.
Hic dabit hæc ue dies, dant hi tantummodo plures.
Cumq́; meri dabit hic, & patronymica iunges.

Nomen in es longum deſinens eſt fœm. gen. præter uerres. Vt ſedes cædes clades ſtrages ambages nubes proles moles ſoboles labes ſudes trudes lues rupes torques uepres acies facies, & omnia nomina quintæ declin. præter dies, quod in ſingulari eſt dubij generis, in plurali maſc. & compoſitum eius meridies eſt maſc. Item patronymica in es ſunt maſc. ut Priamides Aeacides. Quibus adduntur multa Græca in es maſc. ut bootes cometes prophetes Euangeliſtes plaſtes ſophiſtes, quæ ſæpe in a mutãtur. Item tapes lebes, & nomina lapidum, ut achates pyrites magnes ophites. Stat. Queriturq; excluſus ophites. Plinius tamen his nominibus lapidum uario genere utitur, nunc maſculini nunc fœminini, ſcil. ſecundum diuerſam ſubintellectionem lapidis aut gemmæ. Moles magnitudo uel grauitas. Verg. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Proles eſt filius aut filia. Torques eſt ornamentum colli, ſcil. aurea uel argentea catena. Torquatus, id eſt, torque ornatus. Etiam dicitur torquis maſc. gen. Stat. Colloq; decorus. Torquis in hoſtiles cecidit per uulnus arenas. Nubes, volcke. Rupes eſt altus & præruptus locus. Verg. Dumoſa de rupe procul pendere uidebo. Ambages eſt circuitus. Vepres, id eſt, ſpina. Trudes, id eſt, ſtipes quo nauis truditur. Verg. Ferrataſq; trudes & acuta cuſpite contos Expediunt. Reliqua exempla regulæ ſupra. Verres eſt porcus, orne. qui ſi caſtratus ſit, dicitur maialis. Verrinus ad uerrem pertinens, uel de uerre, ut uerrinus callus. Item, Verres fuit nobilis uir Romanus, qui prætor Siciliæ factus, diripuit prouinciam, in quem ſunt orationes Tullij, quæ uocantur Verrinæ. Dies ſupra. Meridies eſt medium diei, quaſi medidies. Vnde uerbum meridio meridias, uel meridior aris, id eſt, meridie quieſco uel dormio, uel comedo. Bootes interpretatur bubulcus, & eſt quædam ſtella. Aratus. Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra bootes. Sophiſtes eſt ſapiens uel doctor uel deceptor. Zelotes, id eſt, uehemens amator.

[Marginal notes: Moles, Proles, Torques, Nubes, Rupes, Ambages, Vepres, Trudes, Verres, Meridies, Bootes, Sophiſtes, Zelotes]

Es quoq; commune, ceu ſunt hæres locupleſq;.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hic aries paries pes præs, ſed dicitur hoc æs.

Sunt quædam nomina in es producta communis generis, ut hæres locuples uates expes manſues. Item aries paries pes & præs ſunt maſculini generis, ſed æs æris eſt neutri generis. Et nota quod tantum unum eſt nomen latinum in es neutri gen. æs æris, licet etiam legamus aliqua Græca in es neutri, ut hippomanes & cacoethes. Iuue. Tenet inſanabile multos Scribendi cacoethes ægro in corde ſeneſcit. Cacoethes e producta, dicitur latine malus mos. Hippomanes eſt caruncula, quæ innaſcitur pullis equinis in fronte, quam carunculam mater pulli deuorat, uel eſt uirus ſtillans ex inguine equarum coire uolentium. Vergil. Hinc demum hippomanes uero quod nomine dicunt Paſtores, lentū diſtillat ab inguine uirus, Hippomanes quod ſæpe malæ legere nouercæ. Expes, qui uel quæ eſt ſine ſpe.

Cacoethes

Hippomenes.

Expes

Is

HAec dat nomen in is, tamen hic declino molaris.
Caulis & ędilis axis quintilis aprilis.
Riualis cum natalis maialis aqualis.
Vomis glis puluis cucumis ſanguis lapis anguis
Faſcis cum piſcis fuſtis poſtis cinis ignis.
Centuſſis uectis ſextilis acynacis amnis.
Panis cum penis crinis funis ſimul unguis.
Enſis uel menſis uermis torquis quoqꝫ torris.
Et collis follis & callis pollis & orbis.
Hic aut hęc finis clunis corbiſqꝫ canalis.

In is deſinentia ſunt fœminini generis tam Græca quam latina, ut aſſis bilis noualis curulis cratis uallis baſis craſis phraſis doſis poeſis phreneſis. Excipiuntur nomina quæ ſunt maſculina, ſcil. finis clunis corbis canalis, quæ ſunt generis dubiȷ. Poſſent addi plura maſculina, ut iugalis con-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

lis conſularis cardinalis officialis patruelis,auricularis,ſed hæc ſæpius leguntur adiectiue. Aſſis, id eſt, aſſer . Inde aſſula,id eſt,parua aſſis. Bilis eſt quidam humor in corpore, qui uocatur cholera. Accipitur pro ira , ut moues mihi bilem, .i. facis me iratum. Noualis eſt nouus ager uel qui renouatur ſemine. Quidam putauerunt eſſe maſculini,ſicut & curulis,ſed errant. Verg. Alternis idem tonſas ceſſare nouales.Dicitur etiam hoc nouale.Idem,Impius hæc tam culta noualia miles habebit. Curulis u longa dicitur ſella uel ſedile conſulis , & accipitur pro conſule uel magiſtratu. Lucanus, Vacuæq; loco ceſſere curules. Cratis eſt rata connexio terramentorum aut lignorum. Cratis ferrea,røſt.Cratis lignea,leed. Vallis eſt locus decliuus, dale. Legitur etiam ualles. Verg. Eſt curuo anfractu ualles accommoda fraudi. Conuallis eſt rotunda uallis undiq; montes habens. Baſis eſt lapis aut lignum portans columnam uel ſtatuam. Craſis ſignificat temperamentum. Phraſis,id eſt,eloquentia. Doſis Græce datio Latine. Poeſis,id eſt , factura uel opus poeticum. Phreneſis eſt inſania & producit e. Iuuen. Cum furor aut dubius , cum ſit manifeſta phreneſis. Phreneticus, id eſt, inſanus. Molaris eſt lapis molæ , & dens quo molitur cibus. Eſt & adiectiuum, ut molaris carrus,molaris rota. Caulis eſt tener & nouus ramus herbarum in folijs.Hora. Qui teneros caules alienos fregerit horti. Dicitur etiam colus pro eodem. Item caulis dicitur etiam de pennis & caudis animalium. Plinius , Boum caudis longiſſimus caulis. Idem, Pennarum caules præciſi non creſcunt. Compoſita huius nominis adiectiua ſunt , ut unicaulis, id eſt, habens unum caulem. Multicaulis , id eſt , habens multos caules. Plinius , Carduus multicaulis eſt & ramoſus. Braſſica eſt ſpecies oleris,quæ uulgo dicitur caulis. Aedilis qui præeſt ædibus , & fuit quidam magiſtratus Romæ. Axis eſt lignum in curru circum quod rota uoluitur.Accipitur pro curru uel pro parte cœli.Axungia eſt pinguedo qua axis ungitur. Riualis qui alterius amicam amat. Maialis dicitur porcus caſtratus. Ponitur & adiectiue,ut maialis arbor,maytre. Aqualis eſt uas aquæ.

Aſſis
Bilis
Noualis
Curulis
Cratis
Vallis
Baſis
Craſis
Phraſis
Doſis
Poeſis
Phreneſis
Molaris
Caulis
Aedilis
Axis
Riualis
Maialis
Aqualis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Aqualiculus,id eſt,lynter porcorum,& ponitur pro uen-
Anguis tre. Anguis eſt ſpecies ſerpentis. Ouid. Anguibus ex-
uitur ueteri cum pelle uetuitas. Anguiculus eſt eius dimi-
Faſcis nutiuum,quod apud Ciceronem legitur. Faſcis eſt pon
dus uel res,quæ portatur. Verg. Ego hoc te faſce leuabo.
Inde faſciculus,id eſt, paruus faſcis. Faſces pluraliter acci-
pitur pro conſulatu, quia faſces uirgarum portabantur à
Fuſtis lictoribus ante conſulem Romanum . Fuſtis baculus.
Poſtis Fuſtigare,id eſt,fuſte percutere. Poſtis eſt lignum craſ-
ſum ad ianuam,& ponitur pro ianua. Verg. Poſtesq́ ſub
ipſos nituntur gradibus, id eſt, per ianuam conantur in-
Centuſsis gredi. Centuſsis eſt quidam nummus ualens centum
Vectis aſſes. Vectis eſt ſtipes ferreus, quo mouetur aliquid, uel
lignum teres, quo portatur aliquid,ut arca Moyſi porta-
Acinacis batur uectibus. Accipitur pro diabolo. Acinacis a curta
Amnis dicitur gladius Perſicus.Amnis eſt fluuius.Horat.Ruſticus
Panis expectat dum defluat amnis. Panis cibarius. Panaria
Penis brødkorff. Penis,id eſt,cauda. Peniculus idem. Funis
Funis eſt reſtis. Inde funiculus paruus funis. Vnguis eſt duri-
Vnguis cies ad digitos hominis, uel auis , uel beſtiæ , negel eller
klou. Ouid. Terretur minimo pennæ ſtridore columba,
Vnguibus accipitris ſaucia facta felis. Vnguiculus paruus
Enſis unguis. A teneris unguiculis mihi cognitus es. Enſis,id
Menſis eſt, gladius. Menſis ſpacium quatuor hebdomodarum.
Vermis Inde menſtruus adiectiuum pertinens ad menſem. Ver-
mis,orm.Vermiare,id eſt, dolere uel ſtimulari, ut faciunt
Torris uermes. Vermiculus paruus uermis. Vermiculare,id eſt,
Callis ſculpere. Torris eſt lignum ardens uel aduſtum. Cal-
Collis lis eſt uia durata pedibus. Collis eſt paruus mons.
Follis Follis eſt pellis inflata , uel illud quo ignis excitatur.
Pollis Pollis uel Pollen eſt flos tritici uel farina. Orbis eſt cir-
Orbis culus uel res rotunda. Corbis , korff. Corbio qui facit
Corbis corbes. Canalis eſt lignum cauatum. Iugalis adiecti-
Canalis uum ſignificat pertinens ad iugum, ut iugalis bos. Acci-
Iugalis pitur ſubſtantiue pro equo.Verg.Abſenti Aeneæ currum
Cardina- geminosq́ iugales. Cardinalis adiectiue ſignificat prin-
lis cipalis uel ſupremus. Patruelis ad patruum pertinens
Patruelis uel filius patrui. Conſularis qui fuit conſul,ſed adiecti-
Conſula- uum ſignificat pertinens ad conſulem.
ris

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Adiectiua tenent hic & hæc, pariterq́; tricuſpis.
Iſtius obliquis neutrum quandoq́; locabis.
Dis eſt commune, ſed plurali tenet omne.

Nomina adiectiua in is ſunt communis generis, ut hic & hæc infamis, iugis, comis, immanis, ſegnis, &c. quæ etiam habent neutrum per e. Nota quod compoſita quandoq́; ſunt adiectiua, licet ſimplicia ſunt ſubſtantiua, ut cuſpis, ſanguis, caulis ſunt ſubſtantiua, at compoſita eorum ſunt adiectiua & commun. gen. ut bicuſpis, tricuſpis, unicaulis, multicaulis, exanguis. Tricuſpis autem quamuis in ntō non habeat neutrum, tamen in obliquis. Ouid. Poſitoq́; tricuſpide telo Mulcet aquas rector pelagi. Addit quod dis in ſingulari eſt gen. com. nec habet neutrū per e, ſed in plurali eſt omnis, quia dicitur hi & hę dites & hęc ditia. Ouid. Delubraq́; ditia donis. Econtrario multa nomina in ſingulari ſunt omnis generis, ſed in plurali ſunt commuuis, ut pauper, diues, memor, uigil. Infamis, id eſt, malam famam habens. Petrarcha, Infamis mulier multisq́; infauſta maritis. Iugis perpetuus uel continuus. Salo. Secura mens iuge conuiuium. Comis, id eſt, ſuauis & benignus. Horat. Ita uir bonus es conuiuaq́; comis. Comiter benigne. Ouid. Comiter excipitur ſanguine iunctus erat. Comitas, id eſt, benignitas. Immanis ualde magnus uel terribilis & crudelis. Pruden. Immanes feritate lupi. Segnis, id eſt, piger. Vergil. Haud ſegnis ſtrato ſurgit palinurus, &c. Inſignis, id eſt, egregius uel ſignatus propter bonum uel malum. Tricuſpis tres cuſpides habens. Bicuſpis duas cuſpides habens. Philel. Num fortaſſe ſibi te totum mitra bicuſpis, Arripuitq́;, &c. Dis .i. diues. Dito .i. facio diuitem. Dis ſubſtantiuum idem quod Pluto .i. princeps inferorum.

Infamis
Iugis
Comis
Immanis
Segnis
Inſignis
Tricuſpis
Dis

Eſt hic & hæc teſtis affinis ciuis & hoſtis.
Et canis & iuuenis, extorris, adde ſodalis.

Nomina in textu poſita ſunt commun. gen. Sunt autem ſubſtantiua quibus adduntur contubernalis & perduellis. Scholaris autem licet uulgus utatur ſubſtantiue,

apud autores adiectiue ponitur, ut ſcholaris diſciplina. Prudentius neutrum eius ponit, In Caſſiano ſcholare murmur annotantes ſcripſerant. **Teſtis** Teſtis eſt qui uel quæ teſtatur. Salom. Teſtis falſus non erit impunitus. Teſtes etiam ſunt teſticuli. Horat. Accidit ut quidem teſtes caudamq; ſalacem Demeteret ferro. **Ciuis** Ciuis dicitur aliquis uel aliqua de ciuitate, quia ciuitas eſt multitudo ciuium. Ciuilis uel ciuicus, id eſt, pertinens ad ciues, ut ciuile bellum. Corona ciuica, quæ dabatur alicui, qui in bello ciuem ſeruaſſet. Conciuis dicitur ex eadem ciuitate, ut Petrus eſt conciuis meus. Conterraneus, qui ex eadem terra eſt, & uulgo patriota dicitur. **Hoſtis** Hoſtis eſt contra quem bellamus, ſed inimicus non eſt amicus. **Perduellis** Perduellis idem ſignificat quod hoſtis. Plautus, Perduelles penetrant ſe in fugam. Ab hoſtis adiectiua hoſtilis & hoſticus. Horat. Nunc neq; dira uenena, nec hoſticus auferet enſis. **Canis** Canis, hundt. Canis uenaticus qui uenatur. Canis uillaticus, qui cuſtodit uillam, id eſt, domum ruſticam. Canis paſtoralis uel paſtoritius, qui oues tutatur à lupis. **Affinis** Affinis, ſuoger. **Confinis** Confinis, id eſt, propinquus, ſed hoc eſt adiectiuum. **Extorris** Extorris, id eſt, exul. **Sodalis** Sodalis dicitur ſocius uel ſocia in rebus iucundis. **Contubernalis** Contubernalis idem eſt quod ſodalis uel cohabitans.

Os

Hic os preponit, tenet hoc os oris & oſſis.
Et chaos atq; melos argos epos aſſociamus.
Dant duo bos impos compos cuſtosq; ſacerdos
Hæc dant glos cos dos, ſic Greca locantur et arbos.

Nomina in os ſunt maſculina, ut mos ros honos lepos iſthmos tripos. Excipiuntur os oris, os oſſis, chaos, argos, epos, quæ ſunt neutra. Item bos, compos, impos, cuſtos & ſacerdos ſunt communis generis. Et quatuor latina ſunt fœminina, ſcil. cos, dos, glos & arbos. Et multa Græca ſunt fœminina, ut theotocos, id eſt, Dei mater. Rodos, pathmos, chios, & alia nomina inſularum, quæ ſæpe mutantur in us, ut dicetur ibi (Os Græcum ſæpe.)

Ros, dou.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ros,dou. Roro emitto rorem. Irroro,id eſt, irrigo,Ro- Ros
ſidus & rorilentus,id eſt,rora perfuſus. Iſthmos eſt ter- Iſthmos
ra anguſta inter duo maria. Chaos eſt omnium rerum Chaos
confuſa congeries. Ouid. Ante mare & terras,& quod te-
git omnia,cœlum, Vnus erat toto naturæ uultus in orbe,
Quem dixere chaos rudis indigeſtaq́; moles. Ponitur eti-
am chaos pro inferno & pro nocte, ut ibi, Tetrum chaos Melos
illabitur. Melos dicitur cantus uel ſuauitas uocis. Ar- Argos
gos eſt nomen ciuitatis in Græcia. Seneca,Argos nobili-
bus nobile ciuibus. Inde argi & argiui & argolici dicun-
tur Græci. Logos eſt ſermo uel uerbum uel ratio. Hinc Logos
latine dicitur logos maſculini generis, id eſt,ſermo uel
uerbum. Plaut. Loquere uter meruit culpam paucis, non
longos logos. Tullius, Ego te certe ſcio omnes logos,qui
ludis dicti ſunt,animaduertiſſe. A logos fit dialogus,quod
eſt collocutio. Epilogus,id eſt,concluſio orationis rheto-
ricæ. Catalogus, id eſt, numeratio uel enarratio per or-
dinem. Alogus,id eſt, mutus uel ſine ratione. Polylogus,
id eſt,loquax uel multorum uerborum.Philologus ama-
tor ſermonis.Aſtrologus ex aſtris futura loquens. Epos Epos
eſt carmen heroicum. Bos eſt taurus uel uacca. Sæpius Bos
autem accipitur pro tauro caſtrato. Cuſtos qui uel quæ Cuſtos
cuſtodit. Sacerdos qui uel quæ ſacrificat uel ſacris in- Sacerdos
tendit, unde legitur in fœminino. Verg. Deiphobus con-
tra ne ſæui magna ſacerdos. Nam ueteres habebant quæ-
dam ſacra, quibus præerant mulieres. Etiam ſacræ uirgi-
nes dicuntur ſacerdotes. Cos eſt lapis,quo ferrum acui-
tur. Inde coticula eſt lapis quo experimur aurum uel ar- Cos
gentum. Dos eſt quod ſponſo datur cum uxore.Teren. Dos
Hac fama impulſus Chremes ultro ad me uenit, unicam
gnatam ſuam cum dote ſumma filio meo uxorem ut da-
ret. Accipitur dos pro quocunq́; dono uel gratia. Sueton.
de Tito, In puero ſtatim corporis animiq́; dotes explen-
duerunt. Logos non eſt neutri generis, ſed maſculini,
ut omnia ab eo deriuata.

DAnt hic in us facta tibi declinante ſe- Vs ſecundæ declinationis
cunda.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hæc paradiſus habet nardus domus atq; zacyn
thus,
Et ſynodus cóſtus & carbaſus alnus abyſſus.
Aluus criſtallus & humus byſſusq; papyrus.
Hæcq; ſaphirus habet, uannus colus atq; pha-
ſelus.
Exodus Aegyptus dyphthongus ad hæc refe-
rantur.
Cryſtallũ tamen hoc dicemus & hic paradyſus.

Nomina ſecundæ declinationis in us ſunt maſcul. ut aceruus, mannus, neuus, lembus, limbus. Excipiuntur nomina in textu enumerata, quæ ſunt fœmin. Nec oportet his addere plura nomina, quia illa omnia clauduntur in ſequenti regula (Os Græcum.) Aceruus eſt cumulus uel

Aceruus congeries, hob ſom ſten hob eller andet. Aceruare id eſt,
Mannus cumulare. Mannus eſt equus manſuetus, uel paruus, ut
Neuus aliĳ dicunt. Neuus eſt macula corporis. Ouid. Nullus in
Lembus egregio corpore neuus erit. Neuoſus plenus neuis. Lem-
Limbus bus eſt nauicula piſcatoria. Limbus eſt faſcia ambiens infimam partem ueſtis, ut ſericus limbus, pelliceus limbus. Etiam limbus dicitur quælibet extremitas, ut limbus
Nimbus inferni. Nimbus eſt repentina pluuia, & ponitur pro uento uel tempeſtate. Vergil. Heu quia nam tanti cinxerunt æthera nimbi. Nimboſus pluuioſus uel plenus tempeſtate. Paradiſus eſt locus ameniſſimus uel hortus ar-
Paradyſus boribus conſitus, quia paradyſus Græce eſt hortus latine, & legitur maſculini generis, in Gene. Plantauerat Deus paradiſum uoluptatis à principio, in quo poſuit hominem. Nardus uel nardum eſt frutex radice craſſa & ni-
Nardus gra, foliĳs quidem paruis & denſis, & ſpicas emittens ex
Hyacinthus ſpicis. Pſeudonardum eſt herba fere ſimilis nardo. Hyacinthus eſt quædam herba, habens florem purpureum uel rubrum. Verg. Et ſuaue rubens hyacinthus. Et legitur ſemper maſculini generis. Vergil. Et pinguem tiliam & ferrugineos hyacinthos. Colum. Nec non uel niueos uel

ceruleos

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ceruleos hyacinthos. Quare puto hic in Alexandro legendum zacynthus, quod nomen eſt fœminini gene. & ſignificat inſulam, & indifferenter dicitur zacynthus uel zacynthos. Verg. Iam medio apparet fluctu nemoroſa zacynthos. Synodus eſt conuentus uel congregatio, à ſyn quod eſt con, & hodos uia. Coſtus uel coſtum eſt frutex uel herba aromatica naſcens in India. Ouid. Thura nec Euphrates, nec miſerat India coſtum. Quidam putant omnia nomina herbarum in us deſinentia eſſe fœminina, ut crocus amaracus ſanſucus. Quandoq; tamen leguntur gen. maſc. Crocus, ſaffran. Amaracus penultima curta, eſt herba aromatica, meyeraan. Vnde fit unguentū, quod amaracinum dicitur. Sanſucus eadem herba. Car baſus ſupra. Alnus eſt arbor in paludibus naſcens, ponitur etiam pro naue. Abyſſus eſt immenſa profunditas aquarum. Pſal. Iudicia Dei abyſſus multa. Aluus eſt uenter. Plin. Plurimum negocij humano generi aluus exhibet. Legitur quandoq; maſculino genere, ut ait Priſcianus. Cryſtallus uel lum. eſt lapis perſpicuus & translucidus. Eſt autem nomen Græcum, quod latine ſonat glacies uel gelu contractum. Inde cryſtallinus adiectiuum i curta. Mart. Frangere dum metuis frangis cryſtallina, peccant Securæ nimium ſollicitaq; manus. Humus eſt terra. Humare in humo ſepelire. Byſſus eſt lana moliſſima colore fere aureo, qui naſcitur in conchis quibuſdam. Hinc byſsinus i curta, ut byſsina ueſtis, quæ etiam byſſus dicitur. Papyrus uel papyrum eſt frutex uel arbuſcula naſcens in Aegypto, de cuius cortice fiebant olim chartæ, & ideo papyrus nunc ſignificat chartam, in qua ſcribitur. Papyrus emporetica eſt qua mercatores utuntur ad imponendum puluerem aromaticum uel alias res. Papyrus bibula eſt, quæ ſupponitur ſcripturæ recenti.
Smaragdus eſt lapis precioſus uiridi colore. Inde ſmaragdinus adiectiuum i curta. Eſt etiam ſmaragdus maſculini generis. Lucanus x. Terga ſedent crebro maculis diſtincta ſmaragdo. Plin. Smaragdi ſcythici ſunt nobiliſſimi, & ita ſæpius apud eundem. Idem Plinius utitur ameſiſtis & chryſolitus in fœminino genere, quæ ſunt nomina

Synodus
Coſtus
Crocus
Amaracus
Sanſucus
Alnus
Abyſſus
Aluus
Cryſtallus
Humus
Byſſus
Papyrus
Smaragdus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mina lapidum uel gemmarum. Prudentius aut poſuit chryſolitus maſculino genere,Ingens chryſolitus natiuo interlitus auro. Credo ergo quod hæc & alia nomina lapidum poſſunt poni in genere maſculino, & etiam in fœminino,ſecundum quod auditur lapis aut gemma, ſed imitandi ſunt authores.

Vannus — Vannus eſt ruſticum inſtrumentum,quo frumenta purgantur.Inde uannare & euannare. Lucil. Vt euannetur frumentum uis.

Phaſelus — Phaſelus eſt nauis uelox & longa. Horat. Fragilemq́; mecum ſoluat phaſelum. Eſt etiam inſula & quoddam legumen.

Aegyptus — Aegyptus eſt quædam regio Aphricæ uel Aſiæ. Inde Aegyptius & Agyptiacus adiectiua.

Dyphthongus — Dyphthongus eſt duarum uocalium commixtus ſonus.

Sapphirus — Sapphirus eſt quidam lapis precioſus.

Exodus — Exodus,id eſt,exitus.

Hoc uulgus pelagus indeclinabile uirus.
Os Græcum ſæpe mutabis in us muliebre.

Duo ſunt nomina in us ſecundæ declinationis neutra,ſcil. uulgus & pelagus, quibus additur uirus, quod nunc eſt indeclinabile, ſed ueteres declinabant ſicut uulgus. Lucret. Liquet enim tetri ſupra ueſtigia uiri. Idem, Contrectansq́; ſuo contactos perdere uiro. Subdit Alexander,quod nomina quæ Græce terminantur in os, ſæpe mutantur à latinis in us fœmininum, ut arctos arctus, balanos us, eremos us,groſſos us,periodos us. Et nomina inſularum & ciuitatum, ut Delos, Cypros, Rhodos, Tyros, Damaſcos, Corinthos, quæ omnia apud noſtros leguntur nunc per os nunc per us fœminini generis. Horatius, Captiuum portatur ebur captiua Corinthus. Tibull. Prima ratem uentis credere docta Tyrus. Dicit autem ſæpe, quia Græcum nomen in os quandoq́; etiam mutatur in us maſculinũ,ut Gyros gyrus, id eſt,circuitus. Gomphos gomphus,id eſt,clauus. Cyclos us, id eſt, circulus.Planos us,id eſt,deceptor. Zelos us,id eſt, æmulatio uel nimius affectus. Quandoq́; etiam in us neutrum, ut pelagos pelagus. Quandoq́; in us commune, ut philoſophos us, philocalos us, quæ teſte Priſciano ſunt communis gene-

nis generis, Vulgus & pelagus ſunt explicata. Vulgus in-
uenitur maſculini generis. Horat. Huic ego uulgum Er-
rori ſimilem cunctum inſanire docebo. Virus eſt uene- Virus
num. Verg. Ille malum uirus ſerpentibus addidit atris.
Viroſus & uirulentus, id eſt, uenenoſus. Virus etiam ſig-
nificat malum dolorem & malum ſaporem & naturalem
uim. Arctus interpretatur urſa, & eſt cœleſte ſignum Arctus
uel ſtella maris. Verg. Claramq́ lycaonis arcton. Bala- Balanus
nus a curta eſt quædam glans uel nux, unde exprimitur
ſuccus uel unguentum, quod uocatur balanium uel my-
robalanum. Horat. Preſſa tuis balanis capillis. Groſſus eſt Groſſus
ſpecies ficus, ſcil. ficus abortiua quæ non matureſcit. Plin.
Crudæ groſſi uerrucas tollunt. Et ſæpius idem utitur hoc
nomine in genere fœminino, ſed in ſacris literis legitur
maſcul. niſi codices mendaces ſint, Ficus protulit groſſos Eremus
ſuas. Eremus eſt deſertus locus, & producit e mediam, Periodus
licet uulgo corripiatur. Periodus, id eſt, circuitus uel Philoſo-
finis. Philoſophus eſt amator ſapientiæ. Philocalus phus
amator boni. Philocalus

Hoc ternæ dabit us ſi non tenet u genitiuus. Vs tertiæ
Dat lepus hic, tenet intercus genus omne ue- declinatio-
tusq́. nis

Nomen tertiæ declinationis in us eſt neutri generis,
ſi non habet i in penultima genitiui, ut corpus, tempus,
decus, ſcelus, olus, ſydus, rubus, pondus, ulcus, opus, quæ
habent oris uel eris in genitiuo. Excipitur lepus, quod eſt
epiceni generis, ſub articulo hic. Item intercus & uetus
ſunt generis omnis, quia ſunt adiectiua. Opus eſt res Opus
per laborem effecta uel ipſe labor operandi. Verg. Maius
opus moueo. Et ſic eſt neutri generis. Etiam opus in ge-
nitiuo habens opuntis eſt nomen ciuitatis, & ſic eſt fœ-
minini generis, ut alia nomina ciuitatum in us. Item opus
eſt idem quod neceſſarius, & ſic eſt adiectiuum omnis ge-
neris. Dicimus enim, liber eſt mihi opus. Cicero, Dux
nobis opus eſt. Etiam pro nominatiuo ponitur ablatiuus,
ut opus eſt mihi libro, ueſtimento, pecuniis, id eſt, indi-
geo libro, &c. Intercus, id eſt, quod intrinſecus ca.cum. Intercus
ut intercus morbus, intercus aqua. Plautus, Nam eum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ueternum aut aliqua intercus tenet. Prudent. Nunc noua materies ſolitata intercute flatu. Vetus, id eſt, antiquus, Vetus ut uetus uir, uetus mulier. Inde uetulus a. um. Cicero Equis uetulis teneras anteponere ſolemus. Item uetuſtus ueteranus a. um. i. uetus. Veternus eſt morbus inducens continuum ſomnum, & ponitur pro pigritia & ſomno. Verg. Nec torpore graui paſſus ſua regna ueterno. Inue- Rudus nitur etiam ueternus a.um. pro uetus uel piger. Rudus ſignificat fruſta lapidum. Plin. Solo ueſtucato inijcitur rudus. Ruderatus rudere plenus, uel lapidoſus. Erudera-re eſt effodere. Ruder nuſquam legitur.

Hæc dant ſi creſcant genitiuus & u tibi ſeruat.
Hoc monoſyllaba dant ut thus, ſed dicitur hic mus.
Hic dat & hæc tibi ſus grus, & ligus addimus illi.
Et pecus hæc pecudis, pecus hoc pecoris ſibi iungit.

Nomina in us, quæ habent u in penultima genitiui creſcentis ſunt fœminina, ut uirtus ſalus ſeruitus iuuentus ſenectus palus tellus incus ſubſcus. Monoſyllaba in us ſunt neutra, ut rus crus pus thus. Excipiũtur tria, ſcil. mus quod eſt epiceni ſub articulo maſculini. Grus & ſus gen. commun. ſecundum Priſcianum, quibus additur ligus, quod eſt idem quod ligur. Item pecus habet duplex genus ſecundum duplices obliquos, nam pecus pecoris eſt generis neutri, per regulam (Hoc ternæ dabit us) Pecus pecudis eſt fœminini generis per regulam (Hæc dant ſi creſ- Subſcus cant.) Subſcus eſt tenuis & non latus aſſer, quo tabulæ uel aſſeres inter ſe coniunguntur. Pacuuius, Nec ulla ſubſcus prohibet compagem. Omnia alia uocabula ſunt interpretata ſuperius in primo capitulo ibi (Vs producta tibi dabit, &c.)

Vs quartæ declinationis

QVartæ nomen in us maribus ſociare ſolemus.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hæc anus atq; tribus & porticus & manus idus
Hęc acus & pinus nurus & ſocrus & domus adde.
Hic tenet hęcue ſpecus, illi penus aſſociemus.

Nomen quartæ declinationis in us eſt maſcu. gener. ut caſus cenſus metus luctus fructus riſus. Excipiũtur decem in textu poſita, quæ ſunt fœminina, ſcil. anus manus tribus,&c. quibus licet addere alia nomina arborum quartæ declinationis in heteroclitis poſita, ſcil. laurus quercus cornus ficus,ſed hæc continentur in regula generali (Nominis arborei uis,&c.) Vnde etiam pinus ſuperflue ponitur in textu. Item ſpecus & penus ſunt generis dubij, leguntur enim nunc in maſculino, nunc in fœminino. Ouid. Eſt ſpecus in medio ſyluis ac uimine denſus. Plaut. Niſi mihi annuus penus ab amatoribus congeritur. Aulus Gellius, Sole medio & flagranti ſpecum quandam nactus remotam latebroſamq; penetro. Lucil. Magna penus paruo ſpacio conſumpta peribit. Hæc nomina etiam ſunt neutri generis,ſed tunc ſunt tertiæ declinationis. Pruden. Nox obſcura loci per ſpecus ambiguum.Horat. Annonæ pro ſe portet frumenta penusq;. Caſus eſt ruina,fit enim Caſus
à uerbo cado. Curtius. Inopinato rhedæ caſu fuit oppreſſus.Rheda eſt currus ſiue rotis. Caſus etiam eſt miſeria uel infortunium. Verg. Sed ſi tantus amor caſus cognoſcere noſtros. Etiam eſt euentus uel fortuna. Ouidius, Caſus ubiq; ualet, ſemper tibi pendeat hamus. Quo minime credis gurgite piſcis erit. Cenſus eſt pecunia uel Cenſus
ſubſtantia. Naſo, In precio precium nunc eſt, dat cenſus honores, Cenſus amicitias, pauper ubiq; iacet, Metus Metus
eſt timor. Luctus eſt dolor qui ſignis externis indica- Luctus
tur. Anus uetus mulier. Vnde anicula diminutiuum Anus
nomen, & anilis adiectiuum, id eſt, pertinens ad anum. Pruden. Nunc eſt anilis fabula. Dicitur etiam hic anus ani pro culo. Porticus eſt ampla domus ædificata cauſa Porticus
ſpaciandi tempore calido uel pluuioſo, & propter amenitatem à magnis uiris extra urbem.Stat.Nunc ibi diſtin-
ctis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ctis ſtas porticus alta columnis. Crypto porticus dicitur
ſubterranea, porticus quæ fiebat pro refrigerio, nam cry-
ptos Græce dicitur occultus uel ſubterraneus. Manus,
Manus haand. ponitur pro auxilio & pro poteſtate & pro mul-
titudine hominum. Vergil. Hic manus ob patriam pug-
nando uulnera paſſi. Compoſita à manus ſunt adiectiua,
ut unimanus quadrimanus a. um. Liuius, Nunciatum eſt
Aretij puerum natum unimanum. Horat. Romæ puer na-
tus eſt quadrupes quadrimanus. Idus ſunt quidam dies,
Idus nam quiſq; menſis habet octo idus, ſed ultimus uocatur
idus, & qui illum præcedit dicitur tertio idus, & ita dein-
Nurus ceps. Eſt autem nomen tantum plurale. Nurus eſt uxor
Socrus filij. Socrus eſt mater uiri. Vnde ſocrus & nurus ſunt
relatiua logica, ſicut ſocer & gener, de quibus ſupra. Te-
rentius, Vno animo omnes ſocrus oderunt nurus. Poni-
tur nurus pro qualibet fœmina non antiqua.

Cum nomen ſit in aus, hæc illi iungitur ut laus.
S conſona præcedente S uult hæc iungi ſi conſona præſidet illi.
Mons pons fons hic dant, mars ſeps ſtirps dens
quoq; quadrans.
Et partes aſſis, torrens ſociabitur iſtis.
Atq; chalybs chalybis quod gens eſt ſiue me-
tallum.

Nomen in aus eſt fœminini generis, ut laus, fraus, emaus. Subdit quod nomen habens conſonantem ante s, fœminini generis, ut trabs, plebs, puls, hyems, frons, mors ſors, urbs. Excipiuntur mons pons, &c. in textu poſita, quæ ſunt maſc. Item partes aſſis, id eſt, nomina quæ ſignificant partes aſſis, ut triens, quicunx, decunx, dodrans, dextans. Adduntur alia maſc. ſcil. oriens occidens rudens tridens bidens pro inſtrumento duorum dentium, nam pro oue eſt fœmininum. Serpens autem eſt generis communis. Vergilius, Corpora natorum ſerpens amplexus uterq;. Iuuenalis, Et mouiſſe caput uiſa eſt argentea ſerpens.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

pens. Item ſtirps & ſcrobs ſunt neutri generis. Vergilius,
Sed ſtirpem Teucri nullo diſcrimine ſacrum. Idem, Heu
ſtirpem inuiſam. Columella, Ne totus ſcrobs terra com-
pleatur. Lucanus, Exigua trepidus poſuit ſcrobe nobile
corpus. Seruius ait, quod ſtirps quando progeniem ſig-
nificat, eſt fœminini generis tantum, quando uero arbo-
rem ſigificat, & maſculini & fœminini generis eſt. Idem
dicit quod ſcrobs melius ponatur genere maſculino, quia
ita ſæpius reperitur. Scobs uel ſcobes eſt puluis ligni, Scobs
qui fit ſerra uel terebra uel alio inſtrumento. Scobina eſt
parua ſerra. Scobs eſt etiam quæcunq; immundicia.
Scrobs eſt foſſa uel foramen in terra. Scobiculus, id eſt, Scrobs
paruus ſcrobs. Item ſcrofa dicitur ſus, quod ſcrobes facit
roſtro. Vrbs, eſt magna ciuitas. Vergilius, Vrbs anti- Vrbs
qua ruit multos dominata per. Vrbanus in urbe habi-
tans uel ad urbem pertinens uel facetus. Vrbanitas eſt face
tia uel iucunditas. Inurbanus non urbanus. Suburbanus
prope urbem habitans & exiſtens. Suburbanum dici-
tur prædium iuxta urbem poſitum. Mons, biere. Mons
Pons, bro. Ponticulus paruus pons uel aſſer per quem Pons
tranſitur. Ponto eſt nauis ſupplens uicem pontis, ſcilicet,
qua currus & animalia transferuntur flumen. Fons Fons
aqua ſaliens, brynd. Fontanus, pontanus, montanus, id
eſt, ad fontem pontem montemq; pertinens, ut aqua fon-
tana, clauus pontanus. Mars ſupra. (Idola dicta diei.) Seps Seps
uel ſepes, gierde, & eſt fœminini generis. Item ſepes eſt
ſpecies ſerpentis, & ſic eſt maſculinum. Lucanus, Oſſaq;
diſſoluens cum corpore tabificus ſeps. Et fit à uerbo græ-
co ſepo quod eſt putrefacio. Stirps eſt radix uel interior Stirps
pars arboris, & accipitur pro progenie. Extirpare eſt
eradicare. Quadrans eſt quarta pars aſſis, nam aſſis ha- Quadrans
bet duodecim uncias. Prima pars aſſis dicitur uncia, quæ
eſt xij. pars aſſis. Sextans eſt ſexta pars aſſis, id eſt, un-
ciæ duæ. Quadrans quarta pars aſſis, id eſt, unciæ tres.
Triens tertia pars aſſis, id eſt, quatuor unciæ. Semis, id
eſt, medius as, ſex unciæ ſecuns, uel ſeptunx unciæ ſeptem.
Bes uel beſſis octo unciæ. Dodrans unciæ nouem. Dextans
decem unciæ, quaſi dempto ſextante. Deunx unciæ
undecim

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

undecim,quaſi dempta uncia ex aſſe. Et ſunt omnia nomina menſurarum uel ponderum , unde ſignificant uas aut nummum. Triens pro uaſe. Perſius, Sed tremor inter uina ſubit,calidumq́ʒ trientem Excutit e manibus.Pro nummo. Iuuen. Non habet infœlix quem porrigat ore trientem.Perſius, Quid petis ut nummi quos hic quicunce modeſto Nutrieras, pergant auidos ſudare deunces. Quincuns etiam ſignificat menſuram terrę.Cicero, Cum admiraretur Lyſander proceritates arborum , & directos in quicunce ordines. **Torrens** Torrens aqua hyeme congregata per pluuiam in æſtate ſiccatur. Etiam eſt participium à uerbo torreo , & tunc eſt generis omnis ſicut omne participium. Verg. Aut numerum lupus aut torrentia flumina ripas. **Oriens** Oriens regio orientalis. Occidens regio occidentalis. **Rudens** Rudens eſt reſtis nautica. Lucanus, Nec quatiunt ualidos ne ſibilet aura rudentes. Plautus tamen poſuitrudens genere fœminino.Hanc quam trahis rudentem,complico. **Chalybs** Chalybs eſt fluuius Hiſpaniæ,in quo optime temperatur ferrum,quod etiam chalybs uocatur. Verg. Vulnificusq́ʒ chalybs uaſta fornace liqueſcit. Etiam homines ibi habitantes uocantur chalybes.

Adiectiua notes quibus omne genus dare debes.

Notanda ſunt adiectiua conſonantem ante finalem s habentia, quæ ſunt generis omnis , ut elegans petulans demens prudens recens ſons inſons particeps anceps præceps iners ſolers expers diſcors miſericors amens demens. Item omnia participia præſentis temporis ſunt generis omnis,quæ tamen quandoq́ʒ ſubſtantiuantur in neutro genere,ut occidens ens contingens. Quædam etiam ſubſtantiuantur in maſculino genere,ut oriens occidens uidens pro propheta. Item quædam fœminini generis , ut animans,continens pro terra , quæ non eſt inſula. Animans tamen quandoq́ʒ legitur neutrum. Ouid. Pronaq́ʒ cum ſpectent animantia cætera terrã. **Elegans** Elegans,id eſt,ornatus uel electus & ſplendidus,ut elegans oratio. Elegantia,id eſt, ornamentum & electio. Petulans libinoſus

uel etiam iniurioſus. Petulantia nequitia eſt uel laſciuia. Recens,id eſt,nouus. Sons eſt malus uel nocens. Inſons innocens. Iners ſine arte uel piger. Inertia,pigritia. Solers,id eſt,cautus, quaſi totus in arte, quia ſolo noſci dixerunt totum. Expers,id eſt, carens,quaſi extra partem. Sillius,Nec quiſq̃ noſtri diſcedet muneris expers. Amens,id eſt, ſtultus. Demens idem. Amentia & dementia,id eſt,ſtultitia. Verg. O Coridon Coridon quæ te dementia cepit. Nota hic quod ars pars & mens ſunt ſubſtantiua fœminini generis,ſed eorum compoſita ſunt adiectiua omnis generis.

Recens
Sons
Iners
Solers
Expers
Amens

Dant hic ps iuncta poliſyllaba,ſed uariantur. Ps
Hic aut hæc forceps & adeps.
Pluraq; dant hic & hæc, cœlebs infansq; parensq;.
Et princeps effrons,illis coniunge bifrontem.

Poliſyllaba deſinentia in ps,ſunt maſculína,ut manceps auceps hydrops cyclops. Sed forceps & adeps ſunt dubiĳ generis,tamen ſæpius leguntur maſcul. Subdit autor quod multa nomina in bs ps uel ns,ſunt com.gene.ut princeps infans, &c. quibus adduntur cliens municeps & ſerpens,de quo iam dictum eſt. Poliſyllaba dicuntur ſemper ab Alexandro,quæ non ſunt monoſyllaba, ſunt tamen etiam poliſyllaba in ps omnis gen. ſcil. adiectiua, ut præceps anceps &c.de quibus prædictum eſt. Forceps eſt instrumentum fabrorum, quo tenetur calidum ferrum, tange.Verg. Verſantiq; tenaci forcipe maſſam. Etiam eſt inſtrumentum ferreũ,quo carbones diriguntur in igne. Item cancri habent forcipes. Adeps eſt pinguedo in uentre porcorum uel auium, ut ſuillus adeps. Plini. Iuuat aures adeps anſerinus cum ocymi ſucco impoſitus. Adipatus dicitur adipe linitus. Manceps eſt princeps artificum uel operariorum. Municeps dicitur ciuis uel habens ius ciuium. Municipium dicitur oppidum, in quo habitant municipes. Cœlebs quaſi cœleſtem uitam agens, id eſt, caſtus, & proprie cœlebs,qui uxore caret. Ouid. Sine coniuge cœ-

Forceps
Adeps
Manceps
Municeps
Cœlebs

iuge cœlebs uiuebat. Cœlibatus dicitur cœlebs uita. Suet.
Amiſſa uxore duobusq; liberis manſit in cœlibatu. Phile.
ſcripſit, Quam in muliebri ſexu uirginitatem dicimus,
eam in uirili non uirginitatem, ſed cœlibatum priſci uo-
cant. Infans dicitur puer, qui nondum ſcit fari. Infantia
Infans eſt prima ætas. Infantilis i longa pertinens ad infantem.
Infans etiam dicitur de pullis brutorum. Plin. Quadru-
pedes infantes ſuos cognoſcunt. Infans etiam ponitur
adiectiue pro mutus uel fari neſciens. Tull. Ipſum Scipio-
nem accipimus non infantem fuiſſe. Ouidius, Gutturaq;
imbuerant infantia lacte canino. Et hoc modo compara-
tur. Prudent. Largire comptum carnem infantiſſimo.
Parens dicitur pater & mater. Item auus & auia & omnes
maiores parentes dicuntur. Parentela eſt parentum ſeries
Parens uel progenies. Parens prima longa eſt participium à uer-
bo pareo. Horatius, Qui male parentem in rupes detru-
Princeps ſit aiellum. Princeps qui uel quæ principatum habet,
Effrons uel qui primus eſt in dignitate. Effrons, id eſt, impu-
dens uel inuerecundus. Philelphus, Namq; uerecundi ni-
hil eſt quod penſitet effrons. Frons enim ſedes eſt uere-
cundiæ. Vnde de inuerecundo dicitur, quod perfricuit
Bifrons frontem. Bifrons habens duas frontes. Vergilius, Ia-
numq; bifrontem. Ita quadrifrons habens quatuor fron-
tes. Veteres enim pingebant Ianum non ſolum bifron-
tem, ſed etiam quadrifrontem à quatuor anni tempori-
Cliens bus. Cliens dicitur famulus uel famula, quaſi colens
uel cultor & cultrix. Et proprie dicitur qui patronum
habet, nam patronus & cliens ſunt relatiua. Clientela
multitudo clientum. Reliqua ſuperius.

X Hæc x præponas, ſed plurima demere debes.
In triplici genere decet adiectiua notare.

Nomina in x deſinentia ſunt fœminina, ut pax fax
lex fex radix ceruix coxendix celox nux nox crux falx
fornax. Adiectiua ſunt omnis generis, ut rapax dicax au-
Celox dax fœlix trux atrox pernox præcox artifex. Celox eſt
nauis parua, ſed uelox, nam à celeritate ſic dicta. Varro,
Nautæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nautæ remiuagam mouent celotem. Coxendix, id eſt, Coxendix
quod coxa, ſcilicet, ſuperior pars fœmoris. Rapax, id Rapax
eſt, ſolitus rapere. Dicax eſt deriſor uel deriſorius. Di- Dicax
cacitas irriſio. Vnde Tullius, Deſine dicacitate iſta uti.
Pernox per noctem durans, ut luna fuit pernox. Statius, Pernox
Nec ſubire domos, ſed circum funera pernox Turba ſe-
det. Præcox eſt præmaturus, uel ante alia maturus. Præcox
Columella, Tunc præcox bifera deſcendit ab arbore fi-
cus. Idem ſignificat præcoquus.

Xe ſi præſit maribus polyſyllaba iungit.
Eſt tamen hæc pellex uibex obexq; ſupellex.
Forfex adiungis, hic aut hæc dat tibi cortex.
Atq; ſilex imbrex & onyx cum ſardonice adde.

Polyſyllaba in ex ſunt maſc. ut apex latex ramex mu-
rex uertex codex podex pollex. Excipiuntur uibex, pel-
lex, &c. in textu poſita, quæ ſunt fœminina. Sed cortex
& ſilex ſunt dubij generis. Similiter onyx ſardonyx &
imbrex ſecundum Sulpitium. Ramex, id eſt, hernia, id Ramex
eſt, ruptura & deſcenſio inteſtini in ſcrotum, id eſt, ſac-
cum teſticulorum. Plaut. Tua cauſa nemo noſtrum ru-
pturus eſt ſuos ramices. Ramicoſus uel hernicoſus, qui
patitur id uitium, quod maxime fit ſenibus. Murex eſt Murex
quoddam conchilium, quo ueſtes tinguntur & ponitur
pro purpura. Verg. Tyrioq; ardebat murice lana. Etiam
ponitur pro ſaxo. Pollex eſt primus & craſſiſſimus di- Pollex
gitus, qui plus alijs pollet, id eſt, poteſt. Inde adiectiuum
pollicaris, ut lignum pollicare craſſitudine, id eſt, tam
craſſum quam pollex. Pellex eſt mulier impudica, quæ Pellex
rem habet cum uiro alterius mulieris. Vnde uxor & pel-
lex ſunt relatiua. Iuuen. de mala uxore, Aut odit pueros,
aut ficta pellice plorat. Obex eſt quod obijcitur uel Obex
opponitur, ut preſſulus eſt obex ianuæ. Legitur ſæpius
maſculini generis. Vergil. Ecce maris magno claudit nos
obice pontus. Super quem uerſum Seruius ait, quod ali-
qui legunt ibi magna, quia obex olim fuit fœmininum,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſed nunc eſt maſculinum. Probus tamen ſcripſit hic &
Forfex hæc obex. Hæc Seruius. Forfex eſt inſtrumentum, quo
aliquid ſcinditur, ſaxe. Forficula eſt parua forfex, ſcil. quo
pili ſcinduntur, uel quid aliud, nam forpex non eſt latinū.
Cortex eſt quaſi corium cuiuſq; rei, ſcil. arboris, pomi, &
Cortex ſimilium. Verg. Tegmina quis capitum raptus de ſubere
cortex. Silex eſt durus lapis, Statius, Indomituſq; ſilex
Silex curua fornace liqueſcit. Vergil. Stabat acuta ſilex præciſis
undiq; ſaxis. Inde adiectiuum ſiliceus, ut is habet ſiliceum
caput. Onyx & ſardonyx ſupra. Imbrex eſt canalis, per
quem cadit imber de tecto.

Imbrex Fœtibus hæc terræ dabis, hicq; frutex retinebit.
Et dux & coniunx commune notentur & exlex

Nomina in x, quæ ſignificant fructus terræ, id eſt,
herbas uel arbores ſunt generis fœm. ut ilex carex ſandix
filix nux. Excipitur frutex, quod eſt maſc. cui additur ru-
mex. Verg. in moreto, Fœcundus rumex, &c. Addit Ale-
xander quod dux coniunx & exlex ſunt com. gen. Simili-
ter ilex & compoſita à dux, ut tradux redux & irredux.
Lucan. Irreducemq; uiam deſerto limite carpit. Item com-
poſita à grex, ut ſegrex, id eſt ſegragatus, congrex, id eſt,
congregatus. Prudent. Omnibus una ſubeſt natura, ſed
exitus omnes. Nō unus pagit meritorum ſegrege forma.
Idem, Iam mundus te Chriſte capit, quem congrege nexu.
Pax & Roma tenent. Idem neutri generis ſociat. Scindent
Ilex in partes geminatum ſegrego regno. Ilex eſt arbor
Carex glandifera. Carex eſt herba quædam habens longa &
acuta folia. Carectum locus abundans carice. Verg. Tu
Sandix poſt carecta latebas. Carica eſt genus ficuum. Sandix
Frutex eſt herba quædam inter olera ſylueſtria, quam uocant
aliqui barbulam hircinā. Frutex eſt ramus natus ex radice
arboris uel arbuſcula. Fruticari eſt frutices emittere. Tull.
Exciſa eſt arbor non euulſa, itaq; quam fruticetur uides.
Frutetum & fruticetum dicitur ubi multi frutices ſunt.
Rumex Rumex eſt herba quædam ad libidinem prouocans.
Exlex Exlex, id eſt, extra legem uiuens. Illex ſine lege. Alia
Illex ſunt in primo capitulo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hic dant grex & rex fornix cilixq; calixq;.
Et phenix maſtix, hic calx pedis, hæc latomorũ.

Nomina in textu poſita ſunt maſc. quibus adduntur
thorax limax anthrax harpax uarix bõbix oryx eryx ia-
pix & natrix pro ſerpente. Lucan. Et natrix uiolator a-
quæ. Iuuen. Et getulus onyx. Horat. Albus peccet iapix.
Mart. Tam leue nec bombix pendulus urget opus. Cy- Cylix
lix dicitur aliquis de Cylicia, quæ eſt regio prope Syriam.
Et quamuis ſit nomen gentile, tamen eſt maſculini & non
communis generis, quia fœmininum habet ſuam ter-
minationem. Nam omnia fere gentilia in x deſinentia
ſũt maſc. & habent fœm. per a, ut hic Thrax hæc Thraiſſa,
id eſt, uir & mulier de Thracia, hic phenix hæc pheniſſa.
Vergilus Hunc pheniſſa tenet Dido, hic cylix hæc cyliſſa.
Ouid. Quod ferat ut dicam terra cyliſſa crocos. Cylicium
eſt ueſtis de pilis, quæ primo facta fuit in Cylicia. Phe- Phenix
nix dicitur uir de Phenicia. ~~Etiam phenix dicitur auis~~
~~unica in Arabia, magnitudine aquilæ, colore purpureo,~~
~~ſed circa collum aureo, quæ quingentis annis uiuere fer-~~
~~tur, ac deinde in nido ſemet comburere, ex cuius cinere~~
~~nouum phenicem renaſci ſcripſerunt multi~~, ſed pro aue
phenix eſt dubij generis, quia neſcitur utrum phenix mas
ſit an fœmina. Ouid. poſuit maſcul. Corpore de patrio
paruum phenica renaſci. Limax eſt reptile, quod dicitur Limax
uulgo teſtudo, ſnegel. Colum. Implicitus conchæ limax
hirſutaq; campe. Thorax Græce ſignificat pectus, & etiã Thorax
munimentum pectoris, ut ferreus thorax, laneus thorax.
Anthrax eſt hulcus in locis corporis magis periculoſus, Anthrax
quod carbunculus uocatur à medicis. Harpax eſt inſtru- Harpax
mentum ferreum aduncum, quo aliquid extrahitur ex
puteo. Alia uocabula habes ſuperius. Calx eſt imus Calx
pes, id eſt, quod uulgo pes dicirur. Nam proprie pes eſt
tota illa pars corporis qua itur. Pedis partes ſunt coxa
fœmur genu crus & calx, qui etiam pes imus dicitur. In-
de calcare & calcitrare, id eſt, calcibus trudere. Equus cal-
citroſus, qui multum calcitrat. Calcaneum uero eſt poſte-
rior pars calcis. Calx etiam de quo muri fiunt, kalck. Et

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

pro hoc ſignificato eſt fœminini generis, ut uiua calx, pro priori ſignificato eſt maſc. Perſius, In portam rigidos calces extendit. Vergilius autem fœminino genere poſuit, Cornipedemq́; citum ferrata calce fatigat. Item Caper Grammaticus ait, quod pro materia, quia fiunt muri, dicitur cals & non calx. **Latomus** Latomus eſt lapicida, id eſt, qui lapides cædit uel ſculpit. Latomia locus ubi lapides cæduntur, qui Latine dicitur lapicidina, quia latomus & latomia ſunt Græca.

Trix

Trix tenet hæc, tamen obliquis neutrum ſuperaddes.

Victrices turbæ uictricia tela tulere.

Nomina in trix ſunt fœminina, ut meretrix genitrix nutrix matrix. Quædam tamen in obliquis addũtur ſubſtantiuis neutri generis, & ponitur adiectiue, ſcilicet, uictrix & ultrix. Claud. Victrici concepta ſolo. Vergil. Res Agamemnonias uictriciaq́; arma ſecutus. Lucan. Tollite iampridem uictricia tollite ſigna. Sillius, Mandabat Tyriis ultricia bella futuris. Et non inueni plura quam hæc duo uictrix & ultrix, quæ ponuntur adiectiue, ſed tamen non adduntur ſubſtantiuis maſculinis, quia non dicitur uictrices populi, ſed uictores populi, uictor exercitus, uictrix manus. Lucan. Victrix cauſa Deis placuit, ſed uicta Catoni. **Matrix** Matrix eſt uterus mulieris, in quo concipit, & ponitur pro charta. Columella tamen accipit matricem pro matre in animalibus brutis, id eſt, fœmina, quæ tenetur cauſa fœtus. **Meretrix** Meretrix eſt quæ turpiter & impudice quæſtum facit. Salomon, Fouea profunda eſt meretrix. Inde adiectiuum meretriceus, id eſt, pertinens ad meretricem, ut habitus meretriceus. Nota quod ab hac regula excipitur natrix pro ſerpente quodam, quod eſt maſculinum, ut dictum eſt ſuperius.

Capitulũ quintũ eſt de formatione præteritorum & ſupinorum regularium. De prima coniugatione.

VT tibi per metrũ formatio præteritorũ Atq; ſupinorum pateat, præſens lege ſcriptum.

Et

Et primo diſce quæ ſit formatio primæ.

Hactenus de nomine,pronomine & participio, nunc de uerbo agitur,de quo ſunt tria capitula. Primum de præteritis perfectis & ſupinis. Secundum de uerbis imperfectis & anomalis. Tertiũ de formis uerborum. Cognitio præteritorum & ſupinorum ualet ad coniugationes uerborum. Coniugatio ſecundum Priſcianum, eſt conſequens uerborũ declinatio,ut amo amas amat,&c. Coniugationes uerborum ſunt quatuor, quæ diſtinguuntur per indicatiuos,per imperatiuos & infinitiuos modos.Nã prima coniugatio habet a productum, ſecunda e productum, tertia e curtum,quarta i longum in imperatiuo & infinitiuo, & in ſecunda perſona præſentis temporis indicatiui modi,ſed in hoc modo tertia habet i curtum, ut legis. Do tamen cum compoſitis a corripit in infinitiuo. Nota quædam uerba ſub una ſignificatione ſunt diuerſarum coniugationum, ut pinſo as & is, lauo as & is, nexo as & is, primæ uel tertiæ. Item aliqua pro diuerſis ſignificatis,ſunt nunc primæ nunc tertiæ coniugationis cum in prima perſona ſit eadem,ut dico as, id eſt, proprium facio,dico ieg ſiger. Mando as, id eſt, committo, mando is,comedo. Fundo as, id eſt, ſtatuo, fundo is, ieg ſtøber. Volo as,ieg flyffuer. Volo uis notum. Sero as,id eſt,claudo,ſero is, id eſt, ſemino. Appello as, alloquor uel prouoco, appello is, id eſt,ui adduco. Compello as,id eſt, alloquor, Compello is, id eſt, cogo. Nota unum eſt uerbũ primæ coniugationis habens di in præterito,ſcil. do cum ſuis compoſitis,& unum habet ti,ut ſto cum ſuis compoſitis,& tredecim habent ui diuiſis uocalibus,ſcil.cubo crepo domo,&c. Omnia alia primæ coniugationis in o deſinentia habent ui per unam ſyllabam.

As in præterito ui ſuſcipit s remouendo.

Vi a ſecunda perſon. præſ. tem. in as.

Verba primæ coniugationis faciunt præteritum perfectum à ſecunda perſona præſentis temporis indicatiui modi ſingularis numeri, remouendo s & addendo ui, ut amo as aui. Excipiuntur xv. in textu poſita,de quibus poſtea dicetur. Bo. Albo facio album. Inde dealbo, ſubalbo,

Albo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Labo ſubalbo, &c. quæ idem ſignificant. Labo moueor
& cado. Naſo, Et ſatis in dubio pectora noſtra labant.
Libo guſto uel tango. Vergil. Oſcula libauit natæ. Ca-
Cibo pitur pro ſacrificio & producit i. Inde prælibo,delibo.
Orbo Cibo ſaturo. Cibauit eos ex adipe frumenti. Orbo,pri-
Probo uo,fra at ſkille.Fera mors orbauit me parentibus. Pro-
bo, at beuiſe uel at prøffue, & corripit o. Inde approbo
comprobo,id eſt, ualde & ſimul probo. Improbo repro-
bo,id eſt, non probo,non laudo. Titubo pedibus aut
Titubo lingua moueor. Ouidius,Haud aliter titubat quam ſi me-
Caco ra uina bibiſſet.Co. Caco purgo aluum. Paco in pa-
Paco ce conſtituo, ut pacabo uos. Vaco uacuus ſum uel ca-
Vaco reo. Tull. Vacare culpa magnum eſt ſolatium. Etiam ſig-
nificat operam do, & ſic exigit datiuum,ut uaco philoſo-
Dico phiæ. Dico aſſigno conſecro. Verg. Connubio iungam
ſtabili propriamq́; dicabo. Abdico i curia eſt repello. Te-
rentius. Chremes recuſat nuptias, generum abdicat. De-
Calco dico,id eſt,dico. Calco,id eſt,calce premo,vnder at tre-
Sulco de. Inculco, ind at trede. Conculco, id eſt, calco. Sulco,
Vendico id eſt, facio ſulcum uel aro, ponitur pro nauigo. Ven-
Vindico dico aſſumo pro meo,uendico mihi hunc librum. Vin-
dico,uindictam ſumo, ut iniurias uindicabo, etiam eſt li-
Extrico bero. Extrico i longa, id eſt expedio libero uel expel-
Intrico lo. Intrico, id eſt, impedio uel innecto. Petrar. Merſat
oues tondere iubens nec uellera lanę Intricent prohibens.
Occo Intricata res,id eſt,difficilis intellectu. Occo frango, &
proprie glebas poſt ſationem. Horat. Cum ſegetes occat
Fuco tibi mox frumenta daturas. Segetes, id eſt, terras. Fuco
Vado coloro. Do. Vado tranſeo uadum uel duco per uadum,
Mando id eſt, per fundum fluuij. Mando committo. Tardo
Tardo tardus ſum uel facio tardum, nam & abſolutum & tran
Sedo ſitiuum eſt. Sedo placo. Luca. Rex puer in bellis popu-
Trepido li ſedauerat iras. Trepido ſum trepidus uel turbo uel
Secundo curro. Secundo fortuno. Vergil. Tandem lætus ait, Dij
Repedo noſtra incepta ſecundent. Repedo redeo. Iuuencus, Inde
Trucido Galilæas repetat ſaluator in oras. Trucido i longa oc-
cido.Verg. Fit uia ui rumpunt aditus primosq́; trucidant.
Beo Eo. Beo facio beatum. Sola uirtus beat hominem.

Ebeo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ebeo priuo beatitudine. Creo facio. Recreo reficio. Ebeo
Screo phlegma profero. Meo tranſco, meatus, tranſi- Creo
tus. Laqueo uel illaqueo, id eſt, ligo uel innecto. Nau- Screo
ſeo appeto uomere. Nauſea eſt appetitus uomendi ſine Meo
affectu. Enucleo nucem aperio, uel nucleum tollo uel Laqueo
declaro. Eo & Pho. Ruffo facio ruffum. Plin. Cortice Nauſeo
nucum ruffatur capillus. Triumpho ago triumphum Enucleo
uel maxime lætor. Terent. Non tam ipſo lætatur dono Ruffo
quam abs te datum, id uero ſerio triumphat, proprie au- Triũpho
tem triumphare, eſt ob egregiam uictoriam magno cum
honore in urbem recipi, ut Cæſar triumphauit de Gal-
lis. Lympho furioſum facio. Lymphatus furioſus. Go. Lympho
Lego mitto hominem, uel do teſtamentum. Iohannes le- Lego
gauit mihi libros. Rex legauit fratrem ſuum. Allego e
longa; uulgo, at ſende. Ablego, bort at ſende. Plaut. Ado-
leſcentem hunc ablegauit. Delego, id eſt, committo, ipſe
delegauit alteri negocium. Relego mitto in exilium uel
patria pello. Rogo at bede. Etiam ſignificat interrogo. Rogo
Terent. Dic quod rogo. Arrogo, id eſt aſſumo uel ſuper-
be adſcribo. Ambro. Quam adeptus es gloriam, non tu-
is meritis arroges? ſed diuinæ miſerationi ſemper ad-
ſcribas. Abrogo, id eſt, tollo uel aufero. Derogo, id eſt,
partem aufero, hoc datiuum uult, illud accuſatiuum, ut
derogo legi, abrogo legem. Erogo, id eſt, expendo uel
diſtribuo. Irrogo, id eſt, inſero. Prorogo, id eſt, prolon-
go. Surrogo, id eſt, ſubſtituo uel in alicuius locum pono,
hæc omnia corripiunt Ro. Caſtigo uerbis uel uerberi- Caſtigo
bus punio. Fatigo moleſto uel feſſum facio. Veſtigo, Fatigo
id eſt, quæro. Vergil. Veſtigatq; uirum. Inteſtigo inue- Veſtigo
nio. Inſtigo irrito uel accendo. Profligo, id eſt, de- Inſtigo
ſtruo uel ſupero, at ſla paa flugt. Iurgo litigo. Terent. Profligo
Credo iam ut ſolet iurgabit. Obiurgo, id eſt, arguo, at Iurgo
ſtraffe met ord. Io. Aporio pauperem facio. Anga- Aporio
rio, id eſt, cogo. Crucio, id eſt, moleſto uel punio. Ra Angario
dio radios emitto uel ſplendeo. Pallio .i. tego uel oc- Crucio
culto. Baſio oſculor. Mart. Cur non baſio te phileni cal- Radio
ua es? Repudio expello. Is repudiauit uxorem. Tri- Pallio
pudio, id eſt, ſalto, at dantze. Vitio corrumpo. Perſius, Repudio

 Tripudio
Vitio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Halo Non liceat facere id quod faciebat agendo. Lo. Halo flo
Balo uel ſpiro. Halitus,id eſt flatus. Exhalo expiro. Anhelo,id
Palo eſt, aſpiro,anhelitus. Balo clamo ſicut ouis. Palo ua-
Protelo go uel erro. Protelo e longa, id eſt, prolongo uel mo-
Mutilo leſto & uexo. Terent. Nec te iratus ſuis ſæuis dictis pro-
Ventilo telet. Mutilo, id eſt, amputo. Ventilo per uentum
Obnubilo moueo, ut Iohannes uentilat ignem, uentilat fruges.
Oppilo Obnubilo, id eſt,obſcurum facio. Oppilo claudo. Cō-
Vacillo pilo,id eſt,ſpolio,expilo idem. Vacillo, id eſt, moueor
Suggillo uel dubito. Suggillo,id eſt, lædo. Titillo, id eſt, mo-
Titillo ueo pruritum. Iohannes titillat ſemetipſum. Refocillo,id
Autumo eſt, recreo. Mo. Autumo opinor uel affirmo. Horat.
Aeſtimo Autumat hæc populus. Aeſtimo apprecio, ut quanti
Cremo æſtimas librum? Etiam ſignificat conſidero. Exiſtimo,
Fumo id eſt,puto uel iudico. Cremo, id eſt, uro. Cremium
Spumo quod crematum eſt. Fumo fumum emitto. Spumo
Humo ſpumam eiicio. Deſpumo,id eſt,ſpumam tollo. Humo
Limo in humo ſepelio. Limo lima tero,at fæle. Infamo, id
Infamo eſt,facio infamem, ut unius improbitas infamat multos.
Mano No. Mano fluo. Vergil. Cruor hoc de ſtipite manat.
Concinno Concinno,apto uel paro.Pſalm. Lingua tua concinnauit
Diuino dolos. Diuino propheto. Hora. Diuinare etenim mag-
Sereno nus mihi donat Apollo. Sereno facio ſerenum. Vergil.
Tamino Vultu quo cœlum tempeſtatesq; ſerenat. Tamino,id eſt,
Buccino maculo inquino. Claud. Inquinat egregios adiuncta ſu-
perbia mores. Buccino,id eſt,buccina uel tuba cano.
Boo Oo. Boo grauiter ſono.Plaut. Boat cœlum fremitu ui-
rum. Reboo,id eſt,reſono. Vergil. Reboant ſyluæq; &
Inchoo magnus olympus. Inchoo incipio. Horat. Vitæ ſumma
Papo breuis ſpes uetat inchoare longas. Po. Papo comedo
Palpo uel patrem uoco, eſt uerbum puerile. Palpo attingo
manu. Etiam ſignificat placo. Iuuen. Quem uero timet,
Mancipo quem munere palpat Carus, &c. Mancipo proprium
facio. Horat. Quædam ſi credis conſultus mancipas uſus.
Stipo Anticipo,id eſt,præuenio. Participo,id eſt, partem capio.
Criſpo Stipo impono,at ſtoppe. Criſpo,id eſt, moueo. Sillius,
Vſurpo Non illis ſolitum criſpare haſtilia campo. Vſurpo, id
Culpo eſt,uſu habeo. Culpo,id eſt, reprehendo. Quo. Ae-
Aequo

quo facio æquum. Omnia mors æquat. Obliquo fle- Obliquo
cto. Philel. Laurentius quoties in me incidit, ſemper ob-
liquat faciem. Liquo facio liquidum, ut ignis liquat ce- Liquo
ram. Antiquo facio antiquum, uel tollo, ut princeps Antiquo
antiquauit legem, inutilem. Aquo aquam adfero uel Aquo
do. Ro. Aro terram ſcindo. Aro littus, id eſt, fruſtra Aro
laboro. Exaro, id eſt, ſcribo. Gyro uerto uel circumago. Gyro
Spiro flo. Boetius, Spirat inſanum nebuloſus auſter. A- Spiro
ſpiro afflo uel faueo. Vergi. Aſpirat fortuna labori. Etiam
ſignificat inflo, ut is aſpirat ad ſacerdotium. Expiro efflo
uel emitto, ut is expirauit animam. Etiam ſignificat mo-
ri, ut Iohannes expirauit. Inſpiro inflo. Reſpiro quieſco
uel anhelitum duco. Conſpiro cum aliis propono con-
ſentio. Suſpiro gemo. Delyro erro. Horatius, Quic- Delyro
quid delyrant reges plectuntur achiui. Obturo clau- Obturo
do. Horatius. Obturem patulas impune legentibus au-
res. Blatero ſtulte loquor. Idem, Audit cum magno Blatero
blateras clamore fugisq;. Tolero patior. Naſo, Vt ua- Tolero
leas animo, quicquam tolerare negabis. Temero uiolo Temero
uel uim facio. Tempero rego uel moderor. Obtem- Tempero
pero obedio. Suſurro clam dico. Naſo, Pars quid ue- Suſurro
lit aure ſuſurrat. Inde nomen ſuſurro, id eſt detractor.
So Aſſo, at ſtege. Coaſſo contabulo, nam aſſis eſt tabu- Aſſo
la uel aſſer. Coaſſare compingere aſſes in ædificio.
Craſſo craſſum facio. Laſſo laſſum facio uel fatigo. Craſſo
Martialis, Pingue ſolum laſſet, ſed iuuat ipſe labor. Laſſo
Pauſo, id eſt, quieſco, à nomine pauſa, quod eſt quies. A- Pauſo
ctius, Nobis datur pauſa loquendi. Incuſo arguo. Muſ- Incuſo
ſo murmuro uel dubito, uel timeo. Statius, Nec muſſant, Muſſo
ſed uoce palam charoq; tumultu Reddere regna iubent.
Ver. Cuncti ſe ſcire fatentur, Quid fortuna ferat populi,
ſed dicere muſſant. Idem, Muſſat rex ipſe Latinus. Re- Recuſo
cuſo, id eſt, contemno uel nolo. Horat. Vtq; ſacerdotis fu-
gitiuis liba recuſo. To Auſculto audio. Plautus, Qui Auſculto
auſcultare non uult, exurgat foras. Ponitur cum datiuo
pro obedio. Terentius, Pamphilum ne adiutem, aut au-
ſcultem ſeni? Vaſto deſtruo. Vergilius, Vaſtabat Cy- Vaſto
prum. Vito caueo. Plautus in ſticho. Qui poteſt Vito

mulieres

D

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mulieres uitare, uitet, ut quotidie caueat pridie, ne faciat,
Lito quod pigeat poſtridie. Lito, id eſt, ſacrifico uel offero,
proprie tamen ſignificat ſacrificijs placo. Mart. Non qua-
Diſcepto cunq; manu uictima cæſa litat. Diſcepto litigo uel cer-
Roto to. Philel. Diſceptare nimis fugias. Roto, id eſt, circum
Confuto ago ad modum rotæ. Verg. Inſtat non ſecius & rotat en-
Mulcto ſem. Confuto uerbis conuinco, refuto idem. Mulcto
punio auferendo pecuniam. Mulcta eſt pœna pecuniaria.
Suppedito Suppedito tribuo. Tull. Ciceroni meo ſuppeditabis quan-
tum ſat uidebitur. Idem, Creditores regis aperte pecuni-
Irrito am ſuppeditant. Irrito moleſto uel prouoco. Verg. Ir-
ritatq; uirum telis ac uoce laceſſit. Prorito idem. Vo.
Mutuo Mutuo, at ſkiffte, ut mutua mihi Dalerum uel Marcam.
Mutuo etiam aduerbialiter, ut accepi librum mutuo, id
Sinuo eſt, mutuaui. Sinuo, id eſt, facio ſinum uel curuo. Verg.
Inſinuo Squameos intorta ſinuat ueſtigia ſerpens. Inſinuo, .i.
latenter immitto. Cicero, Me in eius familiaritatem inſi-
Continuo nuabo. Continuo, continue ago. Parum proficit qui
Infatuo ſtudium non continuat. Infatuo facio fatuum. Mulie-
Deartuo res infatuarunt Salomonem. Deartuo per artus diuido,
Cauo uel membratim frango. Vo. Cauo facio cauum. Verg.
Lauo Cauat arbore lintres. Nauo diligenter do. Tull. Naua-
rē operam uolebam. Nauus uel gnauus, id eſt, diligens.
Deprauo Deprauo facio prauum uel corrumpo. Multos depra-
Ouo uat mala ſocietas. Ouo exulto. Leuo facio leue. Verg.
Leuo Ego hoc te faſce leuabo. Leuo prima producta ſignificat
plano. Horatius Nimis aſpera ſano leuabis culto. Xo.
Taxo Taxo reprehendo. Etiam ſignificat æſtimo. Laxo fa-
Laxo cio laxum uel diſſoluo. Verg Laxat clauſtra Sinon. Lixo
Lixo coquo in aqua, ut lixaui carnes. Elixo idem. Luxo diſ-
Luxo ſoluo uel torqueo. Luxaui brachium uel pedem. Pes lux-
Aromati- atus, id eſt, ex iuncturis diſtortus. Zo. Aromatizo odo-
zo rem facio. Anathematizo deteſtor uel maledico. Cola-
phizo percutio. Catechizo inſtruo, couſtituo uel habere
Baptizo facio. Baptizo mergo. Exorcizo adiuro. Exorciſta
Exorcizo adiurator. Et hæc omnia in zo deſinentia ſunt Græca.

Sed cubo ſiue crepo domo, deinde micoq; fri-
coq;.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nexo plicoq́; ſono ſeco, deinde tonoq́; uetoq́;.
Prætereunt in ui diuiſas, do dedit, & ſto.
Dat ſtetit, & iuui iuuo præterit & lauo laui.

Excipiuntur à regula prædicta cubo crepo, &c in
textu poſita, quorum undecim habent ui, ut cubo
cupui, crepo crepui, &c. Item do habet dedi, ſto ſteti, iuuo
iuui, lauo laui. Cubo ſignificat iaceo, & corripit primã **Cubo**
uocalem, ſicut omnia alia uerba hic poſita, præter nexo,
unde compoſita eorum corripiunt mediam. Item omnia
compoſita uerbi cubo ſunt primæ coniugationis, uel etiã
tertiæ, ſed tunc in præſenti aſſumunt m, ut accubo as, uel
accumbo is, recubo as, uel recumbo is. præteritum tamen
ſemper eſt idem & etiam ſupinum. Accubo uel accumbo
ſignificat adiacea uel aſſideo meneæ. Vergil. Tu das epulis
accumbere diuum. Concubo uel concumbo, id eſt, con- **Concubo**
dormio. Vnde concubina. Decubo uel decumbo, id eſt,
deorſum cubo uel iaceo, ſicut ægrotus uel dormiens. Diſ-
cubo uel diſcumbo, id eſt, accumbo. Excubo, id eſt uigilo.
Excubiæ uigiliæ. Incubo uel incumbo, in aliquo uel ſu-
per aliquid iaceo Verg. Incubuitq́; thoro, dixitq́; nouiſſi-
ma uerba. Ita gallina incubuit ouis. Incumbere etiam ſig-
nificat operam dare, ut incumbe ſtudio literarum. Occu-
bo uel occumbo eſt morior. Verg. Neq́; adhuc crudelibus
occubat umbris. Idem, Seu uerſare dolos ſeu certæ oc-
cumbere morti. Procumbo cado. Ouid. Procumbit uter-
q́; pronus humi. Accipitur pro mori. Recubo uel recum-
bo, id eſt, cubo. Secubo ſeorſum cubo, uel ſolus iaceo.
Succumbo, id eſt, uincor uel ſubijcior. Verg. Huic uni for-
ſan potui ſuccumbere culpæ. Crepo ſignificat uiolen- **Crepo**
tum ſonum facio, ſcilicet ex impulſu uel alia ui. Ouid. Et
crepat in medijs laurus aduſta focis. Concrepo idem, Diſ-
crepo, id eſt, diſſono. Concrepo conſono. Crepo ponitur
pro frangor, quia quod frangitur ſonat, ut Iudas ſuſpen-
ſus crepuit medius. Ponitur etiam pro deploro. Plautus,
Qui crepat defunctum patrem. Domo facio manſue- **Domo**
tum, ut domo equum. Etiam ſignificat uinco, ut domui
hoſtes. Inde perdomo & edomo compoſita, o curta. Fri- **Frica**
co, at

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

co,at gnyde, Verg. Porcus fricat arbore coſtas. Confrico
contero,ut Apoſtoli confricabant ſpicas. Defrico, aff at
Mico gnyde,ut defricui cutem. Perfrico,gennen at gnyde. Per-
fricare faciem uel frontem, eſt inuerecundum eſſe. Mi-
co ſignificat fulgeo, & proprie cum motu uel tremore, ut
fulgur micat,enſis micat. Etiam ſignificat moueri & tre-
mere. Idem de equo. Stare loco neſcit, micat auribus &
tremit artus Ouidius, Corq; tremor micat. Etiam mica-
re eſt digitis ſortiri. Cicero. Dignum eſſe dicunt,qui cum
in tenebris micet. Emico effulgeo, Plaut. Ex oculis quaſi
radij emicant ſolis. Promico procul mico. Dimico infra.
Sono Nexo & plico ut infra. Sono facio ſonum. Inde aſſono
ad aliquid ſono. Perſius, Reparabilis aſſonat echo. Con-
ſono, id eſt, ſimul ſono uel concordo. Diſſono diuerſe
ſono. Inſono ualde ſono. Perſono idem. Vergilius, Ci-
thara crinitus Iopas perſonat aurata. Reſono ſonum
Seco reddo. Idem, Reſonat clangoribus æther. Seco ſcindo
uel diuido. Ponitur pro tranſire. Vergilius, Ille uiam ſe-
cat ad naues ſociosq; reuiſit. Deſeco abſcindo. Diſſeco
diſcindo uel diuido. Reſeco amputo. Et hæc omnia cor-
Tono ripiunt penultimam. Tono ualde ſono uel facio toni-
trum, & raro legitur in tertia perſona. Veteres uſurpant
tono & ſono tertiæ coniugationis. Intono ualde tono.
Veto Veto,id eſt,prohibeo. Perſius, Veto quiſquam faxit ole-
tum. Idem poſuit præteritum in aui. Excepto ſi quid
manſura rubrica uetauit. Sed Cicero ait uetui. Nam me
ad famoſas mater accedere uetuit. Do, id eſt, dono, ut
Do dedi Petro ad te literas. Item ſignificat dicere. Vergilius,
Sed tamen iſte Deus quis ſit da Tytere nobis. Compoſita
eius ſunt tertiæ coniugationis præter quatuor, ſcili. cir-
cundo peſſundo uenundo & ſatisdo, quæ ſunt primæ
coniugationis, & tamen corripiunt a in penultima ſylla-
Circundo ba cuiuſcunq; temporis, ſicut & ſimplex ipſum do. Cir-
cundo,om kring at lægge. Vergilius, Aut acres uenabor
apros,non me ulla uetabunt Frigora Parthenios canibus
Venundo circundare ſaltus. Venundo,id eſt, uendo. In Euange-
Peſſundo lio, Poterat hoc unguentum uenundari multo. Peſſun-
do id eſt,calco uel opprimo. Terentius, Quæ ſi non aſtu
prouideau-

prouideantur, me aut herum peſſundabunt. Peſſum aduerbium ſignificat ſub pedibus, unde etiam dicitur do peſſum per duas dictiones. Lucan. Quam celſa cacumina peſſum Tellus uicta dedit. Satiſdo, ſatisfacio uel ſoluo. Satiſdo
Sto, at ſtaa. Vergilius, Stat ſut cuiq; dies, breue & irreuocabile tempus, Omnibus eſt uitæ. Stare conuentis eſt ſeruare pacta. Item ſtare pro impedire ponitur, ut per me non ſtabit. Aſto & adſto, hoeſſ at ſta. Anteſto excello, unde fit antiſtes. Conſto ſimul ſto uel componor. Iohannes non conſtat ſibi, id eſt, nou permanet in una ſententia. Conſtat imperſonaliter notum eſt. Circumſto, om at ſtaa. Vergil. Circumſtant animæ dextra leuaq; frequentes. Diſto, fraa at ſtaa. Roma diſtat hinc quingentis miliaribus. Item diſto ſignificat etiam differre. Iuuen. Nec diſtare putant humana carne ſuillam. Exto til at uere. Vergilius de ceruis ſcythicis. Torpent mole noua, & ſummis uix cornibus extant. Etiam dicitur, liber ille non extat, id eſt, non habetur ab aliquo. Inſtare, id eſt, operam dare pro aliqua re habenda, at legge vind paa en tingeſt at haffue. Plautus, Poſcit, inſtat, urget, hominem non ſinit quieſcere. Vnde inſtitor, id eſt, mercator, & habet inſtiti in præterito, non inſteti. Catullus, Inſtitit imperio deterioris heri. Statius, Othrin & arcte gelidum caput inſtitit Oſſæ. Othris & Oſſa ſunt nomina montium. Obſto contra ſto uel impedio. Inde obſtaculum .i. impedimentum. Prœſto .i. do. Plinius, Plura hic mihi præſtitit quam parentes. Etiam ſignificat excello. Tull. Bona æſtimatio diuinis præſtat. Præſtat imperſonale ſignificat melius eſt. Idem Nonne emori per uirtutem præſtat, quã uitam miſeram, & inhoneſtam per decus amittere? Proſto publice ſto cauſa lucri, ut meretrices dicuntur proſtare. Reſto ſuperſum uel relinquor. Verg. Quid iam miſero mihi deniq; reſtat? Subſto ſub alio ſto, ponitur pro ſimplici, ſicut & conſto & reſto. Superſto ſupra aliquid ſto uel uiuo. Omnia compoſita uerbi ſto, ſic habent in præterito ſtiti, ut aſto aſtiti, conſto conſtiti, &c. Iuuo
Iuuo at hielpe. Ver. Audentes fortuna iuuat. Ponitur pro delecto. Idem, Non omnes arbuſta iuuant, & in hoc ſenſu ſæpius eſt imperſonale. Idem, Iuuat arua uidere, Adiuuo, id eſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

iuuo. Terent. Fortes fortuna iuuat. Adiuuo in præſenti
Lauo corripit u, & in præterito perfecto producit u. Lauo,
id eſt, aqua purgo, etiam eſt rigo. Et legitur quandoq;
tertiæ coniugationis. Horat. Phœbe qui xanto lauis amne
criſtas.

Et neco quod necui facit & quandoq; necaui.
Increpo format ui, tamen & reperitur in aui.
Aui præteritum plica dat cum nomine iunctū.
Hoc ſine præbet ui, tamen & reperitur in aui.

Hic ponuntur uerba, quæ habent duplicia præterita
perfecta, ſcilicet, aui & ui, ut neco increpo, & compoſita à
plico, quæ cum nomine compoſita, ſæpius habent aui,
cum præpoſitione ui, & quandoq; aui, ut applico explico
Neco implico, &c. ~~Neco ſignificat occido, & fit à nomine~~ nex.
Enni. Hos peſtis necuit, pars occidit illa duellis. Eneco
Increpo idem ſignificat uel uexo. Terent. Cur me enecas? Increpo
ſonum facio. Naſo, Annuit Alcides increpuitq; lyra.
Plico Etiam eſt cum clamore arguo. Plico ſignificat rugas facio,
at folde. Inde plicabilis, id eſt, potens plicari. Plinius,
Aegyptij naues plicabiles humeris transferunt quoties ad
Applico cataractas uentum eſt. Applico adiungo. ~~Iſte nouit~~ ſe
~~omnibus applicare~~. Explico expando uel extendo, capitur
pro declaro & extraho. Implico inuoluo uel innecto.
Supplico Verg. Implicuitq; comam leua. ~~Supplico humili~~ter rogo,
ſcilicet, ~~plicans manus~~, & iungitur datiuo. Terentius,
Hunc orabo, huic ſupplicabo. Inde ſupplex & ſupplicium,
de quibus ſupra.

Aui in prę terito, A- tum in ſu- pino

Regula quæ formam ſeruans as mutat in aui.
Recte præteritum formando ſupinat in atum.
Sic lauo lotum uel lautum, potoq; potum.
Doq; datum dat, ſtoq; ſtatum, format iuuo
iutum.

Omnia uerba primæ coniugationis quæ regulariter
habent aui in præterito perfecto, mutant aui in atum
in ſupi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

in ſupino,ut amaui amatum, oraui oratum a producta. Excipitur unum, ſcil. poto potaui potum per ſyncopen pro potatum. Verg. Et potum paſtas age Tityre. Item lauo habet lotum uel lautum in ſupino,do datum, ſto ſtatum,a curta,iuuo iutum. Sed hæc quatuor non excipiuntur à regula,quia non habent regulariter aui in præterito. Supinus dicitur erectus. Verg. Tendoq; ſupinas Ad cœlum cum uoce manus. Vnde ſupinus dicitur qui iacet in dorſo. Iuuena. Cubet in facie mox deinde ſupinus. Hinc ſupinare & reſupinare eſt erigere uel facere ſupinũ, uel peruertere. Pruden.Protrahit & faciem leua reuocante ſupinat. Iuuen. Aulam reſupinat amici. Hinc à Grammaticis ſupina uocãtur dictiones à uerbis factæ, quæ cum habeant uocem participij paſſiui, tamen ſupinantur, id eſt,uertuntur in actiuam ſignificationem, quia primum ſupinum, quod deſinit in um, ſignificat actiue,ut uade lectum,id eſt,ut legas. Iohannes me miſit ad uos oratum, id eſt,ut orem. Sed ultimum ſupinum ſignificat paſſiue, ut facile dictu,facile factu,id eſt,ut dicatur & fiat. A ſupinis autem multa nomina,uerba & participia fiunt, quare utilis eſt cognitio ſupinorum. Poto,id eſt,bibo,quamuis proprie bibere ſit neceſſitatis,potare luxuriæ, id eſt, ſuperfluitatis. Inde potus & potio, quæ idem ſignificant, licet potio quandoq; ſignificat potum medicinalem. Legitur etiam potatum ſupinum à poto, unde potator & potatio & potatus. Melius tamen dicitur potum pro ſupino, unde potor & potus, quandoq; capitur actiue, ut Iohannes fuit heri bene potus, id eſt, multum potauerat. Naſo, Occurrit nuper uiſa eſt mihi digna relatu Pompa, ſenem potum pota trahebat anus. Accipitur etiam paſſiue. Idem, Quò plus ſunt potæ plus ſitiuntur aquæ. Epoto media longa,vd at dricke. Inde epotus. Iuuen. Epotaq; flumina medo. Compoto ſimul poto. Inde compotor, id eſt,qui cum alio potare ſolet.Item lauo habet tria ſupina, ſcil. lautum lotum & lauatum. Horat. Aſt ubi me feſſum ſol acrior ire lauatum Admonuit. Terent. Abeunt lauatum. A primo ſupino ſcil. lotum fit nomen lotium,quod ſignificat urinam. Ab altero ſupino fit lautus, quod eſt, delicatus uel mundus uel elegans. Iutum non eſt in uſu,

Supinus

Poto

ſed adiutum dicimus, ut ueni adiutum uos. Inde adiuto frequentatiuum u producta.

Quod dat ui dat itum, niſi deſinat in co, ſed in ctum.
Iſta ſupinantur, plicat & micat excipiantur.
Nam plico dat plicitum, mico neſcit habere ſupinum.

Verba primæ coniugationis habentia ui in præterito, habent itum in ſupino, ut cubo cubui cubitum, crepo crepui crepitum. Excipiuntur ea quæ in co deſinunt, quæ habent ctum, ut ſeco ſecui ſectum, frico fricui frictum, unde participia ſectus & frictus. Plico tamen non plictũ, ſed plicitum facit cum compoſitis, inquantum habent ui in præterito, nam ſi præteritum fuerit in aui, ſupinum erit in atum, ut duplico caui catum. Mico autem caret ſupino uſitato, & forſan propter mingo quod habet mictum. Nota quod uerba primę coniugationis, quæ habent itum in ſupino, formant uerbalia in atio, ut cubatio domatio ſupplicatio, & non cubitio ſupplicio. Sed participia eorum præteriti temporis, & nomina uerbalia illis uoce ſimilia habent itus, ut cubitus, crepitus, domitus, ſonitus, tonitus. Huius dicti rationem puto quod prædicta uerba quandoq; leguntur habere aui atum, ut ſono ſonaui ſonatum. Vndę Horatius fecit participium ſonaturus. Magna ſonaturum des nominis huius honorem. Item cubo aui atum, uel cubui itum, quod magis in uſu eſt, ut eamus cubitum. Plautus, It incœnatus cubitum. Inde nomen cubitus uel cubitum, de quo ſupra. Item à crepo crepitus dicitur ſonus uiolentus, & præcipue turpis ſonus uentris. Item à tono attonitus, id eſt, turbatus, quaſi tonitru percuſſus.

Aui dimico dat uel ui primumq; ſupinat.
Sicq; neco nectum facit & quandoq; necatum.
More patris nexum faciet tibi nexo ſupinum.

Dimico habet duplex præteritum, ſcil. dimicui & di-

micaui

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

micaui. A primo præterito non fit ſupinum ſicut nec à ſimplici eius mico, ſed ab altero præterito, ſcilicet dimicaui fit ſupinum dimicatum. Titus Liui. Iuſta acie & collatis ſignis dimicatum eſt. Dimico, id eſt, pugno. Naſo, Vitricus & gladijs & acuta dimicet haſta. Addit Alexander, quod neco habet duplex ſupinum ſecundum duplex præteritum, dicitur enim necaui necatum, & necui nectū, unde ~~necatus & nectus participia~~, quæ Priſcianus ita ~~differre uult~~, ~~ut necatus ferro~~, ~~nectus alia ui~~ peremptus dicatur. Se~~d hæc differentia falſa eſt, quia ſæpe legimus~~ apud Tullium, Necatus ueneno. Enectus proprie dicitur uere mortuus. Cicero, Enectus ſiti Tantalus. Liuius, Fame, frigore ſqualore enecti. Horat. Bos eſt enectus arando. Nexo habet nexum in ſupino, ſicut primitiuum eius necto. Et dicitur necto is, nexo is, & nexo as, ſub eodem ſignificato, eodem etiam præterito perfecto & ſupino, ſci, nexui nexum, ſed necto etiam habet nexi. Nexo as ſignificat frequenter necto.

Dimico

Nexo

DEbes formare poſt primam uerba ſecundæ.

De formatione præteritorū & ſupinorū ſecun. con.

Omnia uerba ſecundæ coniugationis deſinunt in eo, ut habeo, rideo. Et omnia uerba deſinentia in eo ſunt ſecundæ coniugationis, præter pauca primæ, ſcilicet beo creo ſcreo meo calceo laqueo nauſeo enucleo, & duo quartæ coniugationis, ſcil. eo & queo. De uerbis ſecundæ coniugationis Alexander ſeruat hunc ordinem, ut primo ponat quinq; regulas ſpeciales, ſcil. de uerbis deſinentibus in deo, geo, leo, queo & ueo. Deinde ponit regulam generalem de omnibus alijs terminationibus, ſcili. deo, ceo, meo & cæteris.

Litera longa uel r deo ſi facit, excipe ſtridi. — Deo

Verbum habens longam uocalem uel r ante deo, habet in præterito ſi, ut ſuadeo ſuaſi, rideo riſi, ardeo arſi. Excipitur ſtrideo ſtridi. Excipitur etiam nideo, quod ſecundum quoſdā caret præterito. Suadeo, at raade. Oui. ~~Nox & amor uinumq; nihil moderabile~~ ſuadent. Diſſuadeo, id eſt, non ſuadeo, uel ne facias ſuadeo. Perſuadeo,

Suadeo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſuadendo induco, ut alius mihi ſuaſit, alius diſſuaſit hoc, ſed neuter perſuaſit, uelim tibi perſuadeas, id eſt, uelim credas. Suadus, id eſt, ſuadens, & ſuadela, id eſt, ſuaſio. Rideo, at lee, ponitur pro amenum eſſe. Vergil. Omnia

Rideo nunc rident. Item pro derideo, & ſic regit accuſatiuum. Ouid. Riſit amatorem Lida puella ſuum. Arrideo, ad aliquem rideo. Derideo & irrideo, at beſpotte. Terent. Lepidum tibi uiſum eſt ſcelus nos irridere. Subrideo parum uel clam rideo. Ridiculus rideri dignus, uel qui deride-

Ardeo tur. Ardeo ſignificat comburo, ut domus ardet. Accipitur pro ſplendeo. Vergilius, Ardet apex capiti. Item pro amo. Idem, Coridon ardebat Alexin. Item pro ualde cupio. Idem, Patriæq; mori pro mœnibus ardent. Item pro uehemens eſſe. Idem, Pentheſilea furens mediis in milibus ardet. Redardeo rurſus ardeo. Naſo, Flamma redar-

Strideo deſcit, quæ modo nulla fuit. Strideo facio ſtridorem uel

Nideo ſonum uiolentum, ut currus non linitus ſtridet. Nideo ſignificat ſplendeo uel odorem do. Plautus, Tota renidet domus. Vnde nidor dicitur odor rei aſſatæ ualde aduſtæ. Iuuen. Capitum te nidore ſuæ putat ille culinæ.

Si breuis eſt e uel i, producitur atq; facit di.

Verba habentia e uel i breue ante deo, habent di in præterito perfecto e uel i producta, ut ſedeo ſedi, uideo uidi, cum eorum compoſitis. Nec plura ſunt. Nota quod compoſita à ſedeo mutant e in i breue, ſed in præterito habent e productum ſicut ſimplex, ut aſſideo aſſedi, poſſideo poſſedi. Sed ſuperſideo tenet e in præſenti. Sedeo,

Sedeo at ſyde. Inde ſedes ſella & ſedile, quæ idem ſignificant. Aſſideo, hoſſ at ſyde. Plaut. Date illi ſellam ut aſſideat. Etiam ſignificat ſimilem eſſe. Horati. Parcus ob hæredis curam nimiumq; ſeuerus Aſſidet inſano. Deſideo deorſum ſedeo. Inde deſes. Præſideo princeps ſum, ut Iohannes præſidet huic urbi. Inde præſes. Diſſideo, diſſentio uel diſcordio. Petrus à Paulo diſſidet capitali odio. Diſſidium diſcordia. Inſideo, ind at ſyde eller paa ſyde, ut inſidet equo. Obſideo circundo, at belegge. Luca. Staturum tamen obſidet hoſtem Rex obſidet urbem. Obſideo, belech. Ouid. Fecerat obſidio iam diuturna famem. Superſedeo, ceſſo, &

iungitur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

iungitur ablatiuo. Plautus, Superſede iſtis rebus. Cicero. Superſedeas hoc labore itineris. Sedet accipitur pro placet. Verg. Et ſedet hoc animo. Video, at ſee. Præuideo ante uideo. Prouideo idem fere ſignificat, ut Sapientis eſt Video oiã quæ uentura ſunt prouidere. Etiam eſt parare in futurum, ut ego mihi ſatis prouidi. Inde prouidus eſt prouiſio. Inuideo, id eſt, non libenter uideo, at benide. Et po- Inuideo teſt habere datiuum cum accuſatiuo. Verg. Liber Pampineas inuidit collibus umbras. Hinc inuidus & inuidia & inuidentia.

Mordeo ſpondeo pendeo tondeo di geminato. Formant principio, nec eorum compoſitiua.

Quatuor uerba in textu poſita habent in præterito di, geminato principio, ut mordeo momordi, pendeo pependi, tondeo totondi, & ſpondeo ſpopondi, & non ſpoſpondi, teſte Priſciano. Compoſita eorum non geminantur, ut habetur infra. Pendeo, at henge. Eſtq; uer- Pendeo bum abſolutum, ut fur pendet, toga pendet. Accipitur pro ſollicitus ſum uel moror. Verg. Dum conſulta petis noſtroq; in limine pendes. Pendulus, id eſt, pendens. Impendeo ſupra aliquid pendeo, ut mors impendet omnibus. Ponitur pro inſtare. Cicero, Magnum bellum impendet à Parthis. Pendo & impendo longe aliter ſignificant, ut infra dicetur. Spondeo promitto. Deſpondeo in matri- Spondeo monium promitto. Terent. Placuit, deſpondi. Etiam ſignificat deuouere, at forloffue, unde deſpondere animum eſt nolle uiuere. Plaut. Pater eius poſtquam puerum perdidit, animum deſpondit. Plinius, Quæſo Hercle animũ ne deſpondeas. Colum. Quam probabilis ratio eſt in ſocordiam compelli, quia deſponderis ſapientiam. Re- Reſpõdeo ſpondeo, reddo ſermonem. Iuuena. Nil mihi reſpondes? aut dic aut accipe calcem. Etiam ſignificat conſentio, ut fac uerbis tua facta reſpondeant. Tondeo crines ſeco Mordeo forfice. Suet. Boni paſtoris eſt tondere pecus, non deglubere, id eſt, excoriare. Quandoq; ponitur quaſi paſſiue ſicut & lauo. Verg. Cinyphei tondent hyrci, id eſt, tondentur. Etiam ponitur tondeo pro ſeco ſimpliciter uel pro carpo, ut bos tondet gramina. Hinc tonſor, & adiectiuum tonſorius,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tonſorius, ut tonſorius culter, & tonſtrina domus tonſoria. Mordeo, at bide. Vnde mordax, id eſt, ſolitus mordere. Accipitur mordeo pro lædo. Teren. Par pari referto quod eam mordeat. Mordicus aduerbium, id eſt, mordendo. Plautus, Iamdudum oportuit naſum ademptum mordicus.

Mordeo

Si componantur geminantia non geminantur.
Lex erit hæc cunctis, po ſto do diſcꝙ remotis.
Do ſto compoſita geminabunt, poſcoꝙ diſco.
Curro tamen cum præ geminat, ſic pungere cum re.

Compoſita uerborum geminantium principium præteriti non geminant ipſum, ut reſpondeo reſpondi, impendeo impendi, remordeo remordi. Et hæc regula eſt uniuerſalis & communis omnibus uerbis, ut tango tetigi, attingo attigi, pello pepuli, compello compuli, cado cecidi, incido incidi. Excipiuntur compoſita à do, ſto, poſco, diſco. Item præcurro & repungo, quæ geminant principia præteritorum, ut addo addidi, aſto aſtiti, depoſco depopoſci ediſco edidici, præcurro præcucurri, repungo repupugi. Diomedes etiam ponit excurro excucurri. Priſcianus autem ſic ait: A curro compoſita utroꝙ modo prolata inueniuntur, ut decurro decurri uel decucurri. Plautus, Ego hac præcucurri gratia, ne te patet opprimeret imprudentem. Remordeo ſignificat rurſus mordeo, ponitur pro redarguo in ſequentia, Dum uox uitam non remordet, dulcis eſt ſymphonia, id eſt, concentus. Reliqua uel dicta ſunt uel dicentur.

Remordeo

Hæ præter per ui deo præterit, excipe prandi,
Pranſus ſum, iunge neutro paſſiua ſecundæ.

Omnia uerba in deo deſinentia, de quibus non eſt prædictum, habent ui per diuerſas ſyllabas, ut madeo madui, candeo candui, ſplendeo, frendeo, ſurdeo &c. Excipitur praudeo, quod habet prandi uel pranſus ſum. Cui adduntur alia neutro paſſiua, ut audeo auſus ſum, gaudeo ga-

deo gauiſus ſum. Madeo madidus ſum, ut madeo ſu- Madeo
dore. Lucan. ~~Fraterno primi maduerunt ſanguine mu-~~
~~ri.~~ Permadeo totus madeo. Candeo candidus ſum, & Gaudeo
~~proprie ignis uel res ignita candere dicitur~~, ut candens
carbo, candens ferrum. Capitur pro ſplendeo & pro iraſ-
cor, maxime in compoſitis, ~~ut Iohannes hoc audito ue-~~
~~hementer excanduit uel incanduit~~, id eſt, iratus eſt. ~~Excan-~~
~~deſco iratus fio~~. Frendeo eſt fere idem quod ſtrideo. In Frendeo
Pſal. ~~Frenduerunt ſuper me dentibus ſuis~~. Dicitur etiam
frendo is. Frondeo frondes emitto. Vergil. ~~Nunc fron-~~ Frondeo
~~dent ſyluæ, nunc formoſiſſimus annus~~. Sordeo ſordi- Sordeo
dus uel uilis ſum. Vergilius, Sordent tibi munera no-
ſtra. Surdeo ſurdus ſum, unde ſurdeſco ſurdus Surdeo
fio, & obſurdeſco, id eſt, inobediens ſum, ut Petrus
meis monitis obſurdeſcit. Studeo ſtudioſus ſum uel Studeo
operam do. Terent. ~~Studeo tibi ſororem reddere~~. Quan-
doq; ponitur abſolute, quandoq; cum datiuo, ut ſtudeo
bonis artibus, ſtudet delicijs. Prandeo prandium ſumo, Prandeo
uel ante meridiem comedo, quia prandium dicitur co-
meſtio ante meridiem, tamen accipitur prandium quan-
doq; ſimpliciter pro comedo. Hora. Si pranderet olus pa-
tienter, legibus uti Nollet Ariſtippus. Item prandium
pro quacunq; comeſtione ponitur. Audeo ſum audax. Audeo
In Epiſtola Pauli, In quo quis audet, audeo & ego.
Gaudeo gaudium habeo. Propheta, Non eſt gaudere Gaudeo
impijs dicit Dominus.

Dans deo di uel ſi geminansue ſupina dat in ſũ. Si, Di, dat
Sic ſedeo ſeſſum, reddit tamen es geminatum. ſum
Gaudeo gauiſum præbet, ſed ſtrideo nil dat.
Præteriens in ui dat itum, nullumue ſupinum. Vi dat itũ

Nunc agitur de ſupinis uerborum in deo. Verbum in deo habens in prȩterito di uel ſi, etiã quod geminat principium præteriti, habet in ſupino ſum, ut uideo uidi uiſum, rideo ridi riſum, tondeo totondi tonſum. Supina .n. nunq̃ geminant principium. Sedeo ſedi ſeſſum habet per duo ſſ, gaudeo habet gauiſum, non gauſum. Sed audeo habet auſum non auiſum, ut ait Priſcia. euphoniæ cauſa aſſumpſit i. Vnde participia gauiſus gauiſurus. Strideo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

autem & nideo carent ſupinis. Addit Alexander, quod uerba in deo, quę habent ui in præterito, uel habent itum in ſupino, uel carent ſupino, hoc eſt, aliqua habent tum, ut ſtudeo, aliqua carent ſupino, ut candeo. Et omnia fere præter ſtudeo, quia ſunt neutralia abſoluta, de quibus poſtea ponitur regula generalis. (Pauca ſupinantur.) Nota quod à ſupino uerbi ſedeo fit nomen ſeſſio, quandoq; ſignificat accuſatiuum ſedendi, quandoq; idem quod ſedile. Item ſeſſilis, id eſt, ſedens uel amplius, ut ſeſſilis obba.

Si facit l uel r ante geo, xi litera longa.
Vel dyphthongus habet, in ui geo cætera format.
Præbet ui nullum, ſi per ſum, xiq; facit ctum.
Dic tamen indultum, ſed procreat urgeo nullũ.

De uerbis in geo tres ſunt regulæ. Prima eſt, Verba quæ habent l uel r ante geo, habent in præterito ſi, ut algeo alſi, fulgeo fulſi, mulgeo mulſi, indulgeo indulſi, tergeo terſi, turgeo ſi, urgeo ſi, & non ſunt plura ſaltem uſitata. Altera regula eſt, Verba habentia uocalem longam uel dyphthongum ante geo, habent xi in præterito, ut frigeo frixi, lugeo luxi, augeo auxi, nec plura ſunt. Tertia regula eſt, Omnia alia uerba in geo habent ui per diuiſas ſyllabas, ut egeo egui, langueo langui, rigeo rigui, uigeo ui, indigeo ui, & hæc carent ſupinis. Sed quę habent ſi in præterito habent ſum in ſupino, ut fulſi fulſum. Excipitur indulgeo indulſi, quod habet indultum uel etiam indulſum teſte Priſciano. Excipitur etiam urgeo, quod caret ſupino ſecundum uſum. Item quæ habent xi in præterito habent ctum in ſupino, ut luxi luctum, auxi auctũ.

Algeo — Algeo ſignificat frigeo. Martial. Alget adhuc nudo clauſa culina foco. Horat. ~~Qui ſtudet optatam curſu contingere metam, Multa tulit fecitq; puer ſudauit & alſit.~~

Fulgeo — Fulgeo eſt ſplendeo. Inde fulgidus, &c.

Mulgeo — Mulgeo lac educo. Ver. ~~Hic alienus oues cuſtos bis mulget in hora.~~ Et habet non ſolum mulſi mulſum, ſed etiam mulxi mulctum ſecundum Priſcianum, unde mulctra dicitur mulſio uel extractio

tractio

tractio lactis. Verg. Bis uenit ad mulctram. Item mulctra-
le uas in quo mulgetur. Indulgeo ſignificat clementer Indulgeo
concedo uel permitto. Terentius, Nimium filio indulges
Menideme. Perſius, Indulge genio. Indulgentia eſt per-
miſſio uoluntatum uel clementia. Quintilianus, Mollis
illa educatio quam indulgentiam uocamus, neruos om-
nes & mentis & corporis frangit. Abuſiue & male ſæpe
ponitur indulgeo pro ignoſco & indulgentia pro uenia
& remiſſione. Tergeo uel tergo ſignificat purgo. Iuue. Tergeo
Vaſa aſpera tergeat alter. Turgeo, id eſt, tumeo. Vergil. Turgeo
Turgent in palmite gemmæ. Plautus, Vxor nunc in fer-
mento tota eſt, ita turget mihi. Vrgeo premo. Tullius, Vrgeo
Illum neq; urſi neq; leuaui. Frigeo ſum frigidus. Verg. Frigeo
Sanguis habet, frigentq; effœto in corpore uires. Vtuntur
aliqui præterito frigui, cum dicendum ſit frixi. Terentius,
Refrixerit res. Lugeo doleo. Luctus dolor. Augeo Lugeo
magis facio. Cicero, Natura non patitur ut aliorum ſpo- Augeo
lijs noſtras facultates augeamus. Ego ſum egenus, nam Egeo
egenus dicitur qui non ſatis habet. In hac uita alius eget,
alius abundat. Egeſtas, id eſt, defectus uel indigentia. In-
digeo, id eſt, egeo. Rigeo durus ſum, ut ueſtis riget ge- Rigeo
lu. Inde rigor duritia, & rigidus durus. Vigeo uim ha- Vigeo
beo & fortis ſum. Tull. Vigebat in ea domo patrius mos
atq; diſciplina. Inde uenit uigor, id eſt, uis uel fortitudo.
Vergil. Igneus eſt ollis uigor & cœleſtis origo. Ollis pro
illis. Langueo ſum debilis. Langueo

Eui dant etumq; leo fleo & a pleo nata.
Cætera uerba leo per ui facit abſq; ſupino. Leo
Sed doleo dat itum ſoleo ualeoq; oleoq;.
Aſt oleo quandoq; etiam dat oleuit oletum.
Sic & compoſita dicas adolere per ultum.

Hæc uerba fleo leo & pleo cum ſuis compoſitis habent in præteritis eui, & in ſupino etum, ut fleui fletum, deleui deletum, repleui repletum. omnia alia uerba in leo habent in præterito lui, & pleraq; carent ſupinis, ut caleo calui, palleo pallui, ſqualeo ſileo uileo, &c. Sed doleo ualeo & oleo habent ſupina, ſcilic. dolitum ualitum olitum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sed oleo habet etiam eui etum cum ſuis compoſitis, præ-
ter adoleo quod in ſupino habet adultum, unde fit adul-
tus participium. Item ſoleo habet in ſupino ſolitum, q̈uis
in præterito non dicatur ſolui ſed ſolitus ſum, cum ſit
uerbum neutro paſſiuum, antiqui tamen dicebant ſolui
Fleo ſicut dolui. Fleo ſignificat emitto lachrymas, quamuis
ſit abſolutum, tamen quandoq; habet actiuum, ut iſte
flet patrem. Boetius, fleuit amiſſos Ithacus ſodales. Defleo
at begræde. Efflere, id eſt, flendo corrumpere. Petrus ef-
Leo fleuit oculos. Leo non eſt in uſu, unde fit letum pro
morte ſecundum Priſcianum. Alleo, id eſt, allino, at be-
Deleo ſmøre, hic alleuit atramentum ori. Deleo, ud at flette,
ut deleo ſcripturam. Terent. Deleo dehinc omnes ex ani-
mo mulieres. Quandoq; ſignificat deuaſtare, ut rex dele-
uit oppidum captum. Spongia deletilis, id eſt, quia dele-
Pleo tur aliquid. Pleo ſignificat plenum facio, ſed non eſt in
uſu. Repleo, impleo, compleo, idem fere ſignificant. De-
pleo ſignificat euacuo. Statius, Tu modo ſi ueteres digno
depleuimus hauſtu, Da fontes mihi Phœbe nouos. Ex-
pleo quandoq; ſignificat impleo. Terent. Expleam animũ
gaudeo, quandoq; ſignificat euacuo uel emitto. Ennius,
Nauibus explebant ſeſe terrasq; replebant. Oppleo, id eſt,
impleo. Terent. Mulier lachrymis opplet os totum ſibi.
Supplco, id eſt, addo uel compleo. Caleo, id eſt, calidus
Caleo ſum. Calleo callidus ſum uel intelligo. Terent. Eius in-
Calleo genium pulchre calleo. Etiam ſignificat durus ſum uel
habeo callum. Callus, id eſt, duritia ſub pedibus. Occal-
leo, id eſt, callum habeo. Plin. Longa patientia occallui.
Palleo Palleo ſum pallidus. Ouid. Palleat omnis amans. Expal-
Coaleo leo ualde palleo. Coaleo, id eſt, cohæreo uel concreſco.
Sileo Sileo, at tye. Vergil. Silet arduus æther. Inde ſilentium.
Vileo Vileo, ſum uilis, id eſt, non carus, nam carus & uilis ſunt
Valeo contraria. Valeo ſum ualidus uel ſanus. Quandoq; ſig-
nificat poſſum, ut non ualeo dicere. Etiam ſignificat re-
cedo. Terent. Valeant qui inter nos diſſidium uolunt. Va-
letudo dicitur ſanitas. Tullius, Valetudinem tuam cura
Doleo diligenter. Doleo, dolorem habeo uel triſtis ſum. Do-
Oleo leo uicem tuam, id eſt propter te. Oleo, id eſt, habeo o-
dorem, ut hoc olet bene uel male. Olitus, id eſt, fœtidus.

Aboleo,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Aboleo, id eſt, deleo uel extra conſuetudinem duco. Suet. Hoc decretum Veſpaſianus aboleuit. Adoleo, id eſt, creſco. Vergil. Tu factum mox adoleuerit ætas, Sis memor. Quandoq; ſignificat cremare. Idem, Verbenas adole pingues. Exoleo, extra conſuetudinem uenio. Philel. Et hoc in totum exoleuit. Exoletus dicitur adultus uel ſcortum maſculum. Inoleo, id eſt, inualeo uel in uſum uenio, ut non probanda res inoleuit. Obſoleo, id eſt, ſordeo uel exoleo. Tullius, obſoleuit iam iſta ratio. Suboleo, id eſt, odoro. Si hoc tibi ſubolet, non laboras rheumatiſmo. Redoleo, id eſt, bene oleo. Vergilius, Redolentq; thymo fragrantia mella. Oletum eſt ſtercus hominis. Perſius, Veto quiſquam faxit oletum.

Torqueo dat ſi ſum uel tum, liqueo liqui dat.

Torqueo facit præteritum torſi, ſupinum uero torſum uel potius tortum. Liqueo habet in præterito liqui carens ſupino, quia eſt neutrale abſolutum. Nec ſunt plura uerba in queo huius coniugationis. Torqueo ſignificat flecto, at vriæ eller ſnoe. Tortus & tortilis, vrein eller ſnoed, ut tortilis candela. Etiam ſignificat iacto, ut torqueo globum. Vergilius, Validus contorſit uiribus haſtã. Item ſignificat punio, unde tortor & tormentum, id eſt, pœna. Tormentum eſt etiam inſtrumentum bellicum, quo lapides torquentur, bøſſe. Extorqueo, aff at tuinge, ut extorſit mihi pecuniam. Diſtorqueo in diuerſum torqueo uel iterum iacto. Tua iacula in te torquebo. Liqueo ſum liquidus. Liqueſco, id eſt, fio liquidus, ut cera liqueſcit igne. Deliqueo ualde liqueo, at forſmelte. Ouidius, Deliquit ſtagnumq; ſuo de nomine fecit.

Torqueo

Li

Dat ueo ui per tum, ſed mul tis tolle ſupinum. Ferueo ui dat ſiue bui, conniueo ui xi.

Veo

Verba quæ deſinunt in ueo habent in præterito ui, & in ſupino tum, ut foueo foui fotum, moueo moui motũ, caueo caui cautum, faueo faui fautum. Sed multa carent ſupino, ut aueo aui, flaueo flaui, liueo liui, paueo paui. Item ferueo ferui uel ferbui, conniueo conniui uel connixi,

nixi,ſine ſupinis. Priſcianus tamen ſcripſit ferbui eſſe
præteritum à ferbeo, quod ſignificat idem quod ferueo.
Foueo Foueo calefacio uel lenio uel nutrio. Gallina fouet oua.
Mulier fouet infantem gremio, medicus fouet uulnus o-
Ferueo leo. Ferueo ſignificat ualde caleo uel moueor, ut aqua
calida feruet,id eſt, bullit. Accipitur pro iraſci, & pro di-
ligens eſſe,ut iſti feruent actione. Deferueo, id eſt, feruo-
rem amitto uel tepeſco. Gell. Interea puer uenerat & ol-
la deferbuerat. Efferuere,at ſyude offuer. Cereuiſia non
Conniueo efferueſcet. Conniueo,id eſt,oculos claudo. Turpilius,
Cum ego connixi ſomno,hic ſibi proſpexit uigilans.Po-
nitur pro conſentio. Perſius,Væ niſi conniues.Nota præ-
dicta duo uerba leguntur etiam tertiæ coniugationis.
Verg. Feruere cæde noua. Caluus, Cum grauis ingenti
conniuere pupula ſomno. Pupula eſt id quod pupilla,
Moueo øyenſten. Moueo ſignificat quaſi de loco muto in lo-
cum. Terent. Moue ocyus te nutrix. Moueo caſtra, id eſt,
duco exercitum in alium locum. Capitur pro induco, ut
quid te mouet ad hoc agendum? Ipſe mouet quæſtio-
nem.Admoueo,id eſt adduco uel applico, ut admoue ori
manum. Amoueo aufero, ut uiam iniquitatis amoue à
me. Dimoueo, remoueo. Summoueo idem quod amo-
ueo. Iuuen. Cum te ſummoueant,qui teſtamenta meren-
Voueo tur. Voueo,id eſt, religioſe promitto. Salo.Si quid uo-
uiſti Deo, ne moreris reddere. Votum eſt promiſſio &
proprie quæ Deo uel Sanctis fit. Capitur etiam pro deſi-
Deuoueo derio,ut compos uoti. Deuoueo,id eſt,per uotum do uel
reſigno, ut Iohannes deuouit ſe Deo. Deuotus,gudelig.
Lucan.Vidit & ad certam deuotos tendere mortem.Etiam
deuoueo ſignificat uouendo dimitto, at forloffue, ut tu
credo deuouiſti uirtutem. Ouid. Quamuis interdum quæ
me læſiſſe recordor, Carmina deuoueo Pieridesq; meas.
Cum bene deuoui, nequeo tamen eſſe ſine illis. Item de-
uouere eſt maledicere uel malum optare. Idem, Deuouit
natum credulus ille ſuum. Inde frequentatiuum deuota-
re. Nota quod moneo foueo & uoueo corripiunt o in
Aueo præſenti,ſed in præterito producunt. Aueo, id eſt, cu-
pio. Tull. Quid actum ſit aueo ſcire. Auidus,id eſt, cupi-
Caueo dus. Caueo, id eſt, prouideo, ut caue capiti tuo. Etiam
ſigni-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſignificat uito, & ſic iungitur accuſatiuo. Iuuen. Conuiuã caueo qui me ſibi comparat. Inde cautus qui ſcit cauere ſibi. Incautus non cautus. Cautio prouidentia, Nam cautela non legimus. Faueo, id eſt, bene opto. Quiſq; fauet ſuis. Fautor amicus uel qui fauet. Item fautus, id eſt, fœlix. Paueo, id eſt, timeo. Flaueo flatus ſum. Flauus, guul, ut flauus crinis. Seges matura flaueſcit, id eſt, fit flaua. Liueo ſum liuidus, id eſt ſordidus uel niger. Ouid. Liuent rubigine dentes. Etiam ſignificat inuidere, unde liuor, inuidia. Luca. Liuor edax tibi cuncta negat. Sueo, id eſt, ſoleo, in præterito habet ſueui & ſuetus ſum. Vnde conſueo & inſueo eiuſdem ſignificationis.

Faueo

Paueo

Flaueo

Liueo

Sueo

De deo deq; geo leo uel queo uel ueo dicta
Sufficiunt, in ui diuiſas cætera format.

Regula generalis

Hic ponitur regula generalis. Omnia uerba ſecundæ coniugationis, de quibus non eſt dictum, habent in præterito perfecto ui per diuiſas ſyllabas, ut habeo habui, rubeo rubui, doceo docui, unde hæc regula intelligitur de uerbis deſinentibus in beo, ceo, meo, neo, peo, reo, teo ut iam ſequitur. Beo. Albeo, id eſt, albus ſum, unde albeſco albus fio. Rubeo ruber ſum. Inde erubeo. Tabeo conſumor & pereo. Inde tabeſco fio tabitus. Habeo poſſideo. Adhibeo, id eſt, addo. Adhibe manus tuas operi. Exhibeo, id eſt, do uel oſtendo. Iohannes exhibuit mihi magnam beneuolentiam. Cohibeo, id eſt, compeſco. Inhibeo, id eſt, prohibeo uel retineo, ne procedas in aliqua re. Rehibeo, id eſt, rurſus habeo. Præbeo, id eſt, do. Debeo, id eſt, obligor. Quantum debes domino meo? Debitor qui debet. Perhibeo, id eſt, dico uel affirmo. Hebeo, id eſt, hebes ſum. Boetius, Mens hebet & propria luce relicta. Hebeſco, id eſt, hebes fio. Ebrietate hebeſcit ingenium. Ceo. Aceo ſum acidus, at ſuurne. Aceſco fio acidus. potus facile aceſcit æſtate. Iaceo at ligge, accipitur pro contemnor, ut pauper ubiq; iacet. Arceo, id eſt, pello. Verg. Hoſtes à mœnibus arcent. Abarceo repello. Coerceo compello uel cogo. Exerceo agito, ut quid operis exerces, ponitur pro moleſto uel fatigo. Terent. Infane ego te exercebo hodie ut dignus es. Marceo, id eſt, putreo uel

Albeo

Rubeo

Tabeo

Habeo

Præbeo

Debeo

Hebeo

Aceo

Iaceo

Arceo

Marceo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

treo uel pereo. Seneca, Marcet ſine aduerſario uirtus.
~~Marcidus putridus~~. Marcor corruptio. Marceſco putreſ-
Flacceo co. Flacceo langueo. Inde flaccidus, id eſt, languidus.
Flacceſco langueſco. Meo. Fameo eſurio uel fame cru-
Fameo cior. Fameſco, id eſt, fio famelicus. Flammeo ardeo uel
Flammeo flammam emitto. Inde flammeſco flammeus fio. Tu-
Tumeo meo ſum tumidus, id eſt, inflatus. Tumor inflatio.
Plumeo Plumeo plumas habeo, plumeſco, id eſt, ~~acquiro plumas~~.
Caneo Neo. Caneo ſum canus, id eſt, albus. Caneſco fio ca-
Vaneo nus. Vaneo ſum uanus. Euaneo pereo. Vergil. Et pro-
Seneo cul in tenuem ex oculis euanuit auram. Seneo ſum ſe-
nex. Seneſco fio ſenex. Tacitis ſeneſcimus annis. Peo.
Tepeo Tepeo ſum tepidus, id eſt, nec calidus nec frigidus. Tepeſ-
Torpeo co, fio tepidus uel piger. Torpeo, id eſt, ~~langueo uel
ſum piger~~. ~~Torpor pigritia~~, torpidus piger. Stupeo
Stupeo patior ſtuporem. Stupor alienatio ſenſuum. Stupidus
non ſentiens. Obſtupeo & opſtupeſco, idem ſunt. Vergili-
us, Obſtupui ſteteruntq́; comæ & uox faucibus hæſit. Stu-
peo ponitur pro admiror, & ſtupor pro admiratione.
Areo Reo. Areo ad viſne. Vergilius, Aret ager, uitio mori-
Clareo ens ſitit aeris herba. Clareo clarus ſum uel ſplendeo.
Floreo Floreo flores profero. Inde floridus, id eſt, florens.
Horreo Horreo, id eſt, tremo uel mente turbor. Vergil. Quan-
quam animus meminiſſe horret. Horreſcere at forſkre-
cke. Idem, Horreſco referens. Cohorreo idem eſt. Cice-
ro, ~~Quem ut uidi equidem cohorrui~~. Exhorreo, id eſt,
timeo. Naſo, ~~Nauita ſollicitus uentos exhorret iniquos~~.
Terreo Terreo, id eſt, timere facio. Paulus terruit me. Exterreo
perterreo, ualde terreo. Deterreo, terrendo dehortor.
Lateo Teo. Lateo. Inde latebra & latibulum locus ubi latere
quis poſſit. Latet me, id eſt, neſcio. Non te latet, id eſt,
bene ſcis. Latitare continuo latere. Deliteo & deliteſco
Scateo idem quod lateo. ~~Scateo ſignificat ebullio uel exilio~~, ut
~~aqua ſcatet ex fonte~~. Inde ſcaturio eiuſdem ſignificatio-
Niteo nis. Scatebra ebullitio. Niteo, id eſt, ſplendeo. Ni-
tor ſplendor. Nitidus ſplendidus. Omnia prædicta &
alia quædam poſtea poſita, ſcilicet, pareo, taceo, cenſeo,
pateo, miſceo, &c. habent ui in præterito per hanc re-
gulam.

Dat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dat maneo manſi, iubeo iuſſi, neo neui.
Dans a per i maneo dat ui careatq; ſupino.
Luceo cum natis format xi, mulceo mulſi.
Hæreo ſi præbet, dat ſorbeo pſiq; buiq;.

A regula prædicta Alexander hic excipit ſeptem uerba, ſcilicet, maneo manſi, iubeo iuſsi, neo neui, luceo luxi, mulceo mulſi, hæreo hæſi, ſorbeo ſorpſi uel ſorbui. Compoſita tamen à maneo, quæ a in i mutant, habent ui, ut immineo imminui, emineo eminui, &c. Excipiuntur tamen cieo ciui, quieo quieui & uieo uieui. Maneo, Maneo at bliffue, ~~ut mane nobiſcum Domine~~. Etiam ſignificat expecto. Terent. ~~Quem hic manes~~. Etiam ſignificat ~~ango~~. Vergil. ~~Te triſte manebit ſupplicium~~. Naſo, ~~Fata manent omnes~~, id eſt, ~~mors inſtat omnibus~~. Permaneo ſemper maneo. Commaneo ſimul maneo. Emaneo eſt foris maneo, unde ~~emanſor~~ dicitur miles, qui diu uagatus tandem redit ad caſtra. Emineo, id eſt, uideor præ alijs uel excello uel pateo. Naſo, ~~Eminet ante oculos, quod petis eſſe tuos~~. Immineo, id eſt, inſto. Tull. Mors propter incertos caſus quotidie imminet. Præmineo præcello. Senec. Tragicus. Vnius facies præeminet omnibus. Promineo, id eſt, procul emineo. Stat. ~~Prominet excelſis uulgus miſerabile tectis~~. Inde promontorium, id eſt, mons prominens ad mare. Iubeo proprie ſignificat dico, ut iubeo te ſaluere, id Iubeo eſt, dico tibi ſalutem, ponitur pro præcipio. Neo at Neo ſpinne. Naſo, ~~Sic ſedit, ſic culta fuit, ſic ſtamina neuit~~. Luceo lucem do. Alluceo ad aliquid luceo. In Pſalm. Al- Luceo luxerunt fulgura eius orbi terræ. Colluceo ſimul luceo. Verg. Mœnia collucent flammis. Eluceo emitto lucem. Illuceo, ind at ſkninne, ut ~~illuxit dies quam fecit Dominus~~. Polluceo quaſi perluceo uel transluceo. Plautus, Pellucet quaſi laterna punica. Polluceo ſignificat dedico uel in ſacrificium do. Plaut. ~~Decimam partem Herculi polluceam~~. Præluceo ante luceo.. Tul. ~~Ego meis maioribus mea uirtute præluxi~~. Diluceo ualde luceo, unde dilucidus, & diluculum tempus, quo lucere incipit. Item luceſcit & diluceſcit, det daffuis. ~~Mulceo, id eſt, mitigo~~, Vergilius, Et Mulceo

mulcere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mulcere dedit fluctus & tollere uentos. Demulceo, at for-
lindre. Terent. Non poſſum pati quin tibi caput demulce-
am. Nota quod mulceo & mulgeo habent idem præteri-
tum & ſupinum. Similiter luceo & lugeo. Hæreo, at
Hæreo henge. Terent. Lingua hæret metu. Vergil. Vox faucibus
hæſit. Ponitur pro dubito uel incertus ſum. Terent. Hæ-
reo quid faciam. Adhæreo, til at henge. Propheta, Mihi
adhærere Deo bonum eſt. Cohæreo idem. Inhæreo in-
tus hæreo. Hoc animo meo firmius inhæret. Item hæſito
frequentatiuum, id eſt, dubito. Sorbeo at ſøbbe. Exor-
Sorbeo bere, vd at ſøbbe. Abſorbere, at forſlinde. Cieo ſigni-
Cieo ficat prouoco uel moueo. Vergil. Bella cient primaq; ue-
tant conſiſtere terra. Et habet ciui in præterito, citum in
ſupino i curta, unde citus, id eſt, uelox & cito frequentati-
uum, quod ſignificat uoco. Vnde excido, incito, concito,
recito, quod eſt aliis lego, & oſcito, id eſt, hio. Dicitur eti-
Quieo am cio cis cire in quarta coniugatio. Quieo, id eſt, qui-
Vieo eſco. Vieo ſignificat langueo uel debilis ſum. Vnde uie-
tus, id eſt, languidus & ſine ui. Horat. Quis ſutor uietus,
& quam malus undiq; membris.

Dat ſi ſum, xi ctum, ſed itum dat ſorbeo uel
ptum.

Quæ habent in præterito ſi, habent in ſupino ſum, ut maneo manſi manſum, iubeo iuſſi iuſſum, hæreo hæſi hæſum, mulceo mulſi mulſum. Quæ uero habent xi faciunt ctum, ut lugeo luxi luctum, quod ſupinum tamen in uſu non eſt, teſte Priſciano. Sorbeo autem habet duplex ſupinum ſecundum duplex præteritum, ut ſorbui ſorbitum, & ſorpſi ſorptum. Inde abſorptus participium. A priore autem ſupino ſorbitum fit ſorbitio, à quo ſorbitiuncula, id eſt, cibus liquidus, qui ſorberi poteſt.

Quæ dant præterita per ui, caruere ſupinis.
Ni faciant in itum, teneo tenſum, doceo ctum.
Cenſeo dat cenſum, ſed itum ſua compoſitiua.
Miſceo dat mixtum.

Verba quæ per regulam generalem habent ui in
præterito

præterito, carent ſupino, ut albeo rubeo hebeo iaceo areo horreo, &c. Aliqua tamen, ſcil. tranſitiua, habent itum, ut habeo debeo præbeo torreo. Excipiuntur teneo tentum, doceo doctum, cenſeo cenſum, ſed recenſeo ſuccenſeo habent itum. Item miſceo mixtum. Et quæ poſt ea ponuntur, pateo paſſum, torreo toſtum. Teneo at holde, ponitur pro intelligo, ut rem teneo. Compoſita eius mutant e in i in præſenti & in præterito, ſed in ſupino habent e, ut retineo retinui retentum, contineo continui contentum. Abſtineo, aff at holde. Terent. Non manum abſtines maſtigia. Obtineo acquiro. Suſtineo porto uel patior. Tento eſt frequentatiuum à teneo, quod ſignificat experior. Naſo, Sed quid tentare nocebit? Doceo doctrinam trado. Edoceo plane doceo. Perdoceo perfecte doceo. Dedoceo, at forlære. Male doctum neceſſe eſt dedoceri. Cenſeo ſignificat iudico uel exiſtimo. Cenſor iudex morum. Cenſura iudicium. Iuuenal. Dat ueniam coruis, uexat cenſura columbas. Recenſeo, id eſt, conſidero & recognoſco. Succenſeo iraſcor. Adoleſcenti nihil eſt quod ſuccenſeam. Miſceo, at blaude, ut miſceo aquam uino. Mixtarius dicitur uas in quo uinum aqua miſcetur. Lucil. Vrceus aut gemina longus mixtarius anſa. Admiſceo, permiſceo, commiſceo, eiuſdem fere ſignificationis cum ſuo ſimplici.

Teneo

Doceo

Cenſeo

Miſceo

Pauca ſupinantur præter ſex neutra ſecundæ.
Sex retinent neutra, pla no ca ua pa doq; ſupina.
Format itum doleo noceo placeo ualeoq;.
Pareo præbet itum, licet ac oleo taceoq;.
Dat careo carui, caritum caſſumue ſupino.
Cum dat ui pateo paſſum, dat torreo toſtum.
Pando pati pateo paſſum fecere ſupino.

Pauca uerba neutralia ſecundæ coniugationis habent ſupina præter ſex, ſcil. Placeo noceo careo pareo ualeo doleo, quæ habent ſupina, ſed tamen, Dicit autem Alexander, quod ſunt pauca præter ſex, id eſt, non multo plura quam ſex, quia ipſe ponit hic decem neutralia, quæ habent ſupina. Nam undecimum, ſcil. torreo, eſt tranſitiuum.

uum. Intelligitur tamen hæc regula de uerbis, quæ habent ui per diuiſas ſyllabas in præterito, alioqui eſſent plura excipienda, ut ardeo rideo prandeo fleo, &c. quæ

Placeo utiq; ſunt neutralia, & tamen habent ſupina. Placeo, at behage. Perplaceo, id eſt, ualde placeo. Complaceo ſimul placeo. Diſpliceo non placeo. Terent. Quam ego nunc totus diſpliceo mihi. Seneca, Argumentum eſt recti malis diſplicere.

Noceo Noceo ſignificat malum infero, nunquam

Pareo nocui tibi. Pareo eſt obedire. Senec. Deo parere libertas eſt. Etiam ſignificat uideor. Vergil. Cui pecudum fibræ, cœli cui ſydera parent. Appareo, id eſt, uideor uel manifeſtus ſum. Naſo, Quæ nimis apparent retia uitat auis. Compareo idem. In Gene. Puer non comparet. Diſpareo, non pareo, non uideor. Iohannes repente diſparuit. Tranſpareo per aliquid uideor uel transluceo. Liceo non legitur, ſed tamen licet & licent in tertia perſona. Licet, id eſt, licitum eſt. Quidam dicunt liceo ſignificare id quod

Taceo eſtimor, quod nuſquam legi. Taceo non loquor. Cato, ~~Proximus ille Deo, qui ſcit ratione tacere~~. Inde tacitus, id eſt, taciturnus, id eſt, multum tacens. Compoſita ſunt fere eiuſdem ſignificationis, & mutant a in i, obticeo reticeo ſubticeo & conticeo. Vergil. Conticuit tandem.

Careo Inde conticeſco, id eſt, taceo. Careo non habeo. Tulli. Carere debet omni uicio, qui in alterum paratus eſt dicere. Inde caſſus, id eſt, carens uel uacuus. Verg. Nunc caſ-

Pateo ſum lumine lugent. Pateo ſignificat apertus ſum. Idem, Noctes atq; dies patet atri ianua Ditis. Pateſco aperior. Patefacio, id eſt, aperio. Nota quod hæc tria uerba pateo patior & pando habent idem uoce ſupinum, ſcil. paſſum.

Torreo Torreo ſignificat uro cremo, etiam ſignificat id quod aſſo. Verg. Pinguiaq; in uerubus torrebimus exta colurnis. Eſt etiam uertere & ſiccare. Torridus, id eſt, crematus aſſus uel ſiccatus. Item torris & torrens, de quibus ſupra.

De formatione præteritorũ & ſupinorũ tert. coni.

VErſibus his terna formatio fiet aperta.

De uerbis tertiæ coniugationis Alexander hunc ordinem ſeruat, ut primo ponat ea uerba, quæ habent uocales ante o finalem, deinde quæ conſonantes, & quidem ſecundum ordinem alphabeti, neq; eſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

neq; eſt hic aliqua regula generalis, ut in aliis coniugationibus, ſed tantum ſpeciales de ſingulis terminationibus. Ideo longius eſt hoc capitulum.

A breuis ante cio cum compoſitis facit eci:
Elicio præter, cio cætera format in exi.
Elicui dat itum, ci uel xi tranſeat in ctum.

Verba tertiæ coniugationis in cio, quæ habent a breue ante cio, habent eci in præterito perfecto cum ſuis compoſitis, ut facio feci, afficio affeci, & iacio ieci, adiicio adieci. Alia in cio habent xi in præterito, ut aſpicio aſpexi, deſpicio deſpexi, allicio allexi, &c. Excipitur elicio, quod habet elicui. Priſcianus ait, quod allicio & pellicio habent in præterito xi uel cui, ut allexi uel allicui, pellexi uel pellicui. Varro, Deinde ubi pellicuit dulcis leuis unda ſaporis. Nota quod ſunt tantum quatuor uerba in cio, ſcilicet, facio iacio ſpecio & licio. Sed ultima duo non ſunt in uſu, niſi compoſita, ut aſpicio allicio. Facio, at giøre, ut facio uerſus, facio quod eſt officii. Facere capitur pro pati, ut facio damnum, facio naufragium. Capitur etiã pro eſtimo, ut parui facio, magni facio. Multi pecuniam pluris faciunt quam uirtutem. Afficio, til at lægge, ut afficio te honore, id eſt, facio tibi honorem. Afficio te iniuria, id eſt, facio tibi iniuriam. Iohannes affecit me dolore, id eſt, fecit mihi dolorem. Conficio ſimul facio. Teren. Bonas hic me abſente confeciſti nuptias. Etiam ſignificat finire uel perficere. Vt Petrus negocium celerius omnium opinione confecit. Etiam eſt conſumere, ut morbus confecit me. Pater meus confectus eſt ſenio. Efficio, id eſt, perficio, uel rem ad effectum perduco. Inficio ſignificat tingo, uel coloro, uel corrumpo, ut cadauer inficit aera. Officio noceo. Seneca, Semper iudicio fauor officit. Præficio ſuperiorem facio. Rex Hermannũ præfecit equitibus. Proficio facio profectũ uel fructũ. Multo labore parum profeci. Reficio reparo uel iterum facio, ꝙ erat corruptum. Sufficio ſatis ſum. Auaro nihil ſufficit. Etiam eſt ſubdo uel ſubminiſtro, & ſic regit accuſatiuum Facio

cum datiuo. Vergil. Suffice tela mihi. Item ſufficio eſt in
alterius locum ſubſtituo. Idem, Ipſe regem paruosq; qui-
rites ſufficiunt. Vnde ſuffectus dicitur qui in locum mor-
Iacio tui eſt electus. Iacio, id eſt, iacto, at kaſte, ut iacio globū.
Inde iaculum quod iacitur in hoſtes. Adijcio ad aliud ia-
cio, til at kaſte. Alter alteri adijcit pilam. Abijcio, aff at
kaſte eller at forſkyde. Abijciamus opera tenebrarum.
Conijcio ſimul iacio uel exiſtimo. Terentius, Annos ſexa-
ginta natus es uel plus eo, ut conijcio. Inde coniecto fre-
quentatiuum in eodem ſenſu. Iuue. Haud male coniectat.
Coniector qui conatur aliquid incertum interpretari.
Deijcio deorſum iacio. Boet. Deiecit humi uultum. Eijcio
expello. Salo. Eijce deriſorem, & exibit cum eo iurgium.
Inijcio, ind aſt kaſte. Obijcio contra iacio. Saluſt. Ea ſi
tibi falſo obijcio refelle. Proijcio procul iacio. Verg. Pro-
ijce tela manu. Reijcio rurſus iacio. Terent. Reiecit ſe in
eum. Etiam repello. Verg. Tityre paſcentes à flumine re-
ijce capellas. Subijcio ſubdo. In Pſalm. Subiecit populos
nobis. Etiam ſignificat ſurſum iacio. Vergil. Quantum
uere nouo uiridis ſe ſubijcit alnus. Traijcio, id eſt, tranſ-
porto. Liuius, Traiecit copias Iberum. Etiam ſignificat
transfigo. Statius, Haud geminum obliqua traiecit arun-
dine tempus. Traiectus dicitur ubi res & homines traijci-
Specio untur aqua, feryſted. Specio ſignificat uideo, ſed non
eſt in uſu. Inde ſpecies & ſpecimen, id eſt, aſpectus uel
ſpecies. Ver. Tale dedit ſpecimen. Item ſpecula locus altus,
unde uidemus. Vnde ſpeculor ſpecularis, id eſt, conſidero.
Compoſita à ſpecio ſunt, Aſpicio, til at ſee. Inſpicio, ind
at ſee. Reſpicio, om kring eller til at ſee. Deſpicio deor-
ſum uideo. Ouid. Vt uero terras deſpexit ab æthere ſum-
mo. Etiam ſignificat id quod ſperno. Verg. O digno con-
iuncta uiro dum deſpicis omnes. In Salomone, Sapienti-
am atq; doctrinam ſtulti deſpiciunt. Deſpicio, id eſt, cla-
re uideo. Tull. Ego quid ſperem non deſpicio. Perſpicio,
id eſt, per aliquid uideo uel intelligo. Perſpicuus, id eſt,
clarus qui perſpicitur. Perſpicax intelligens, qui bene
perſpicit. Proſpicio prouideo. Auguſtinus. Quiſquis amas
mundum bene proſpice, quo ſit eundem. Circumſpicio
huc & illuc uideo. Petrarcha. I fœlix uariosq; circumſpi-
ce caſus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ce caſus. Conſpicio, id eſt, uideo. Inde conſpectus, id eſt, uiſus. Iohannes fugit conſpectum meum. Suſpicio ſurſum uideo. Ver. Aeneas ait & faſtigia ſuſpicit urbis. Etiam eſt malum de aliquo opinari. Vnde ſuſpicio, id eſt, opinio mali de aliquo, & ſuſpicor ſuſpicaris, id eſt, habeo ſuſpicionem. Dicitur etiam conſpicor aris, pro conſpicio. Terent. Cur in his te conſpicor regionibus? Item deſpicor deſpicaris pro deſpicio. Licio, id eſt, traho. Allicio attraho. Elicio extraho. Liuius, Ad colloquium uatem elicuit. Illicio induco. Plaut. Meretrix multos illexit in diſpendium. Terent. Tu ne hic homines adoleſcentulos imperitos rerum in fraudem illicis? Pellicio, id eſt, pertraho uel perduco. Idem, Is ſenem per epiſtolam pellexit. Inde pellax dicitur callidus, & pellacia, id eſt, calliditas uel deceptio. Licio

Si præſens tenet a, tenet hic & ubiq; ſupina.
A ſi compoſita mutant in i dant e ſupina.
Vt probat inficio, ſed debes demere do go.

Ponuntur duæ regulæ generales ad uerba prædicta & alia perutiles. Prima eſt, ſi uerbum habet a in præſenti, etiam habet a in ſupino, licet in præterito non habeat a, ut facio feci factum, cado cecidi caſum, ago egi actum, frango fregi fractum, fallo fefelli falſum, &c. Altera regula eſt, uerba compoſita, quæ mutant a uerbi ſimplicis in i in præſenti, habent e in ſupino, in inficio infeci infectum, conijcio conieci coniectum, &c. Excipiuntur compoſita uerborum deſinentium in do & in go, quæ tenent a in ſupino, ut à cado fit occido occidi occaſum. Item à uerbo ago fit exigo exegi exactum, redigo redegi redactum. Item à frango infringo infregi infractum. Excipiuntur etiam compoſita ab his uerbis ſtatuo & ſalio & ſapio, quæ licet mutant in præſenti a in i, tamen in ſupino non habent e, ſed aliter, ut inſtituo inſtitui inſtitutum, inſilio inſilui inſultum, deſipio deſipui deſipitum, &c. de quibus infra dicetur amplius loco ſuo.

Dat di ſumq; dio, gio gi dat itumq; ſupino. Dio, Gio.

Verbum tertiæ coniugationis in dio habet di in præ-

 terito,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

terito & ſum in ſupino, ut fodio fodi foſſum. Et uerbum in gio habet in præterito gi & in ſupino itum, ut fugio fugi fugitum. Et non ſunt plura exempla, quam duo prædicta, quæ in præſenti corripiunt uocalem o uel u, ſed in præterito producunt eandem, quod diligenter eſt notandum in eorum compoſitis. **Fodio** Fodio, at graffue. Inde fouea & foſſa. Effodio vd at graffue. Ouid. Effodiuntur opes irritamenta malorum. Infodio, ind at graffue. Iohannes infodit terræ pecuniam. Confodio, at ſtinge. Iſte confoſſus eſt lancea. Perfodio, igennem at ſtinge. Transfodio idem. **Fugio** Fugio ſignificat cum curſu relinquo. Ver. Nos patriam fugimus. Idem. Quem fugis ah demens. Etiam ponitur abſolute pro curſim abeo. Idem, Fugit illic & ocyor Euro. Fuga eſt actus fugiendi uel curſus. Fugax, id eſt, facile fugiens. Confugio perfugio refugio, at flij. Inde confugium perfugium & refugium flucht. Aufugio ab aliquo fugio, at løbe bort. Effugio, id eſt, euado, vndtløbe. Vergil. Nunquam hodie effugies. Nemo poteſt effugere mortem. Inde effugium euaſio. Nullum nobis effugium patet. Profugio procul fugio. Inde profugus, qui in longinqua loca tendit. Transfugio ad hoſtes fugio. Inde transfuga nomen, de quo ſupra.

Pio Dat pio ſemper ui, ſine cepi ſiue cupiui.
Ptum facit omne pio, cupio ſapioq; remotis.

Dat ſapio ſapui ſapitum, cupioq; cupitum.
Rio Dat reperi pario paritum partumue ſupino.

Verba deſinentia in pio habent pui in præterito, ut rapio rapui, ſapio ſapui cum compoſitis. Excipiuntur capio cepi, & cupio cupiui. Rapio & capio habent ptum in ſupino, ſcilicet, raptum & captum. Sapio autem habet ſapitum i curta, & cupio cupitum i producta. Item pario in præterito habet peperi, in ſupino partum & paritum. Nota quod ſunt tantum quatuor uſitata uerba tertiæ coniugationis in pio, ſcilicet, capio cepi captum, rapio rapui raptum, ſapio ſapui ſapitum, cupio cupiui cupitum, quod olim fuit quartæ coniugationis. Eſt autem inuſitatum uer-

tum uerbum huius coniugationis cœpio per œ diphthon
gon, cuius præteritum eſt cœpi, teſte Priſciano,ſed de il-
lo agemus inter defectiua. Eſt igitur duplex præteritum
cepi. Vnum à capio, quod ſcribitur e ſimplici. Alterum à
cœpio, quod diphthongatur. Item ſapio legitur etiam
facere ſapui ſapitũ i producta. Capio ſignificat id quod Capio
accipio, at tahe. Vergil. Cape ſaxa manu,cape robora pa-
ſtor. Ponitur pro decipio.Tul.Ineſt aliquod probri quod
capiat ignaros. Item pro intelligo & contineo, ut quantũ
capit hæc amphora. Item pro comprehendo,ut cepi lepo-
rem. Accipio ad me capio. Martial. Accipe quamprimum
breuis eſt occaſio lucri. Ponitur pro audio, ut rem totam
paucis accipe. Excipio ex alijs capio, ut,qui dicit omnia,
nihil excipit. Etiam ponitur pro accipio.Vergil. Non ego
te uidi Damonis peſſime caprum Excipere inſidijs? Exci-
pula dicitur res in qua aliquid capitur, ut excipula piſci-
um, in qua piſces capiuntur. Decipio, at bedryge. Deci-
pula, id eſt, laqueus, uel inſtrumentum, quo decipitur
aliquis. Præcipio ſignificat iubeo, etiam ſignificat doceo.
Vnde præceptor pro doctore, & præceptum pro doctri-
na ſæpe ponitur. Item pro antecapio uel præuideo poni-
tur. Verg. Omnia præcepi atq; animo mecum ante per-
egi. Recipio rurſus capio, ut recepi librum. Ponitur pro
accipio & pro promitto. Tullius, Thermus omnia ſe fa-
cturum recepit. Rapio eſt cum impetu & uiolentia au- Rapio
fero. Vnde raptor & rapina, røuer eller roff. Item raptim
aduerbium, id eſt, ſubito & cum impetu. Arripio ad me
rapio. Abripio ab aliquo rapio. Eripio, id eſt, rapio. Se-
neca, Nihil eripit fortuna, niſi quod dedit. Etiam ſig-
nificat id quod libero uel extraho. Vergilius, Eripe me
his inuicte malis. Præripio, id eſt,ante rapio. Terentius,
Times ne illum præripiat tibi. Deripio, id eſt, detraho.
Vergilius, Vaginaq; caua fulgentem deripit enſem. Di-
ripio diuerſo modo rapio. Corripio, id eſt, arripio uel
cito rapio. Vergilius, Conſtitit hic arcumq; manu cele-
resq; ſagittas Corripuit. Ponitur pro reprehendo. Sur-
ripio,id eſt,clam rapio, ut aliquis ſurripuit mihi librum.
Proripio procul rapio uel remoueo.Vergil. Quo nunc ſe
proripit ille,id eſt,quo currit ille? Sapio habeo ſaporem. Sapio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sapidus,id eſt, boni ſaporis. Inſipidus mali ſaporis. Accipitur etiam ſapio pro intelligo, uel ſapiens ſum.Iuuc. Ille ſapit qui te ſic utitur. Deſipio,id eſt,male ſapio, uel relinquo ſapientiam. Hora. Miſce ſtultitiam conſiliis breuem, dulce eſt deſipere in loco.Reſipio,id eſt,rurſus uel iterum ſapio,unde reſipiſco , id eſt, ad ſapientiam redeo.Terent. Multo omnium nunc me fortunatiſſimum factum puto gnate,cum te intelligo reſipuiſſe. Cupio , id eſt , deſi-

Cupio dero. Inde cupidus & cupido nomina nota. Percupio

Pario ualde cupio.. Pario ſignificat prolem producere,& proprie de fœminis dicitur. Etiam ſignificat id quod efficio uel acquiro. Terent.Hoc tempore obſequium amicos,ueritas odium parit. Inde partus participium, id eſt, acquiſitus uel partus. Verg. Nam mihi parta quies omniſq; in limite portus. Partus etiam eſt nomen ſubſtantiuum , de quo ſuperius. Compoſita huius uerbi ſunt quartæ coniugationis, ut ibi reperies.

Dat ſi ſumq; tio,ſed utrolibet ſſ geminando.

Verba tertiæ coniugationis deſinentia in tio habent in præterito ſi & in ſupino ſum per duplex ſſ, tam in præterito quam in ſupino,ut quatio quaſſi quaſſum,percutio percuſſi percuſſum,&c. Nota ſecundum Priſcianum eſt tantum unum uerbum huius coniugationis in tio , ut quatio,cuius compoſita ſunt excutio incutio percutio,&c.

Quatio Quatio,id eſt, moueo, ut quatio arborem. Ponitur pro uexo. Verg. Quatit oppida bello. Inde quaſſare frequentatiuum. Concutio,id eſt, percutio uel moueo. Excutio, id eſt, expello,ut excutio ueſtibus puluerem. Incutio, ind i at ſlaa, ut Ioannes incuſſit mihi metū.Decutio, aff atſlaa. Ver.Mellaq; decuſſit foliis.Diſcutio examino uel cōſidero, hic oc did at røſte eller ſkudde. Diſcuſſio examinatio uel iudicium, offuerleggelſe , randſagelſe eller dom. Succutio quaſi ſubtus percutio. Inde ſuccuſſor dicitur equus alte leuans pedes & equitantem lædens.Nota quod omnia hęc uerba corripiunt u mediam. Priſcianus ponit adhuc duo uerba tertiæ coniugationis in io,ſcil. inquio & meio. De inquio dicit Alexander in capitulo de defectiuis. De meio Priſcianus non ponit præteritum nec ſupinum. Secundum Pho-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dum Phocam habet commodatum præteritum, ſcil. minxi, quia ſignificat id quod mingo. Iuuena. Cuius ad effigiem non tantum meiere fas eſt.

Semper uo dat ui, debet ſtruo cum fluo demi.
Et pluo dehinc utum producit dando ſupino.
Xum fluxi, ſtruxi ſtructum, pluo ui dat & utum
Dat ruitum ruo ſiue rutum, nonnullaq; nullū.

Verba deſinentia in uo habent ui in præterito, u exiſtente uocali in præſenti & præterito, ut arguo argui, acuo acui, ſtatuo ſtatui, ſic ſternuo delibuo tribuo exuo induo imbuo nuo annuo renuo luo ruo metuo cluo ſpuo. Item prædicta uerba habent in ſupino utum u producta, ſed ruo habet ruitum uel rutum u curta cum ſuis compoſitis, ut eruo erui erutum, diruo dirui dirutum, u curta. Et aliqua carent ſupino, ut eluo metuo renuo annuo innuo. Tamen nuo uidetur habere nutum, unde nutus nomen & nutare frequentatiuum. Excipitur à regula prædicta fluo fluxi fluctum, ſtruo ſtruxi ſtructum, pluo plui plutum. Arguo ſignificat reprehendo. Etiam ſig- Arguo
nificat id quod probo uel oſtendo. Verg. Degeneres animos timor arguit. Vnde argumentum dicitur probatio uel oſtenſio. Acuo, at huede. Inde acutus. Statuo, id Acuo
eſt, pono uel ordino. Inſtituo, id eſt, impono. Etiam ſig- Statuo
nificat doceo uel inſtruo. Iuuena. Plurimum enim intererit, quibus artibus & quibus hunc tu Moribus inſtituas. Deſtituo depono uel relinquo, ut infortunatum deſtituunt omnes. Reſtituo repono. Conſtituo, id eſt, ſtatuo uel propono. Proſtituo ſignificat in publicum ſtatuo uel meretricem facio, ut iſte proſtituit uxorem ſuam. Vnde proſtituta uel proſtibula dicitur meretrix, & proſtibulum lupanar. Nuo moueo caput, uel capite ſignifico, unde Nuo
nutus eſt ſignum capite factum, uel uoluntas. Nutare frequenter nuere uel moueri. Annuo aſſentior uel concedo. Abnuo nego, renuo idem ſignificat, proprie ſcribitur uno n. Sillius, Si placet haud renuo, maneant modo fœdera noſtra. Poteſt tamen n duplicari cauſa metri. Innuo, id eſt, ſignifico uel ſigno capitis oſtendo. Sternuo, at Sternuo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nyſe. Vnde frequentatiuum ſternutare, quod idem ſigni-
Delibuo ficat. Delibuo ungo. Delibutus unctus, transfertur ad
Tribuo animum. Terent. Si te delibutum gaudio reddo. Tri-
Imbuo buo, id eſt, do. Imbuo ſignificat impleo uel etiam per-
fundo. Vergilius, Illius aram Sæpe tener noſtris ab
ouilibus imbuet agnus. Horatius, Quo ſemel eſt imbuta
Cluo recens ſeruabit odorem Teſta diu. Cluo, id eſt, ſplen-
deo. Prudentius, Qui patria uirtute cluis propriaq́; ſed
Luo una. Luo, id eſt, ſoluo. Vergil. Poſt mihi non ſimili
pœna commiſſa luetis. Commiſſa ſignificat peccata. Ab-
luo purgo aqua. Diluo idem. Inde diluuium, de quo ſu-
pra. Eluo perluo colluo proluo omnia prædicta ſignifi-
cant idem quod lauo uel purgo. Polluo, id eſt, maculo uel
immundum facio. Vergil. Polluit ore dapes. Prædicta
tamen compoſita quædam faciunt à uerbo lauo, quod
Metuo bene quadrat ſignificationi, ſed non uoci. Metuo, id
Ruo eſt, timeo. Ruo, id eſt, cado. Teren. Quid ſi nunc cœlum
ruat? Ponitur pro curro. Verg. Quo moriture ruis, ma-
ioraq́; uiribus audes. Item pro frango. Idem, Cumulusq́;
ruit male pinguis arenæ. Eruo, id eſt, extraho. Irruo in-
cido uel impetum facio, ut hoſtes irruerunt in noſtrates.
Corruo cado. Diruo deſtruo. Horatius, Diruit, ædificat,
mutat quadrata rotundis. Obruo, id eſt, opprimo. Pau-
lus obruit Petrum uerbis. Iudæi beatum Stephanum ob-
ruerunt lapidibus. Iohannes obruit ſe uino. Subruo, id
eſt, euerto. In hymno, Vitemus autem peſſima, quæ ſub-
ruunt mentes uagas. Hinc participia dirutus, erutus, ob-
rutus, ſubrutus u curta. Ouid. Obrutus inſanis eſſet adul-
ter aquis. Lucanus, Oſſa tui Magni ſi nondum ſubruta
Fluo fluctu. Fluo, id eſt, curro, ſed dicitur tantum de liqui-
dis, ut aqua fluit. Affluo abundo, uel ad aliquem fluo.
Naſo, Affluit incautis deſidioſus amor. Effluo ex aliquo
fluo, ut uinum effluit. Influo in aliquid fluo. Confluo
ſimul fluo uel conuenio. Defluo deorſum fluo uel exeo,
ut capillus meus defluit. Refluo rurſus fluo. Diffluo uarie
fluo uel abundo. Tullius, Si conſiderare uolumus quæ ſit
naturæ humanæ dignitas & excellentia, facile intelligi-
mus quam ſit turpe diffluere luxuria, & delicate ac mol-
liter uiuere. Perfluo per aliquid fluo. Item à fluo fit flu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ctuo, quod eſt moueor, uel in dubio ſum. Item fluito, id
eſt, ſupernato, uel ſuper aquam fluo, ut ouum inane flui-
tat. Struo ſignificat paro ædificium. Verg. Quid ſtruis
aut qua ſpe Lybicis teris ocia terris? Inde ſtructura, id eſt, Struo
ædificium uel compoſitio. Adſtruo ad aliquid ſtruo, ut
adſtruxi ſacellum templo. Etiam ſignificat probo. Am-
broſius, Qui fidem exigit, fidem adſtruat. Conſtruo, id
eſt, compono uel ædifico. Deſtruo frango ædificium. Ex-
truo in altum ædifico. Inſtruo paro. Vergil. Inſtruimus
menſas. Idem, Socios ſimul inſtruit armis. Obſtruo con-
tra ſtruo uel impedio. Pluo aquam dimitto, & raro Pluo
legitur niſi in tertia perſona, quia nemo dicit, Ego pluo,
tu pluis, niſi quando Deus loquitur, uel quando tranſſu-
mitur pro demitto. Impluo in aliquid pluo. Perpluo per
aliquid pluo, ut tectum perpluit. Compluo ſimul pluo.
Sum complutus, id eſt, madefactus pluuia.

Bo pſi ptumq; facit, ſi litera longa præibit. Bo
Cætera bi faciunt, ſed de cubo nata bui dant.
Et niſi pſi faciant, per itum bo cuncta ſupinant.

Verba tertiæ coniugationis in bo, ſi habent longam
uocalem ante bo, habent in præterito pſi, & in ſupino
ptum, ut ſcribo ſcripſi ſcriptum, nubo nupſi nuptum, nec
plura ſũt in uſu. Alia uerba in bo habent bi, ut bibo bibi,
lambo lambi, ſcabo ſcabi, deglubo deglubi. Sed compo-
ſita uerbi cubo habent bui, ut accumbo accubui, diſcum-
bo diſcubui, &c. de quibus dictum eſt in prima coniuga-
tione. Et omnia hæc uerba, quæ habent bi uel bui in præ
terito, habent itum in ſupino, ut libitum cubitum. Ta-
men ſcabo & lambo non habent uſitata ſupina, ut dicetur
in ſequenti capitulo de uerbis defectiuis. Scribo ſigni- Scribo
ficat literas formo, at ſcriffue. Inde ſcriba qui ſcribit lite-
ras ad alterius iuſſum. Etiam ſignificat compono librum,
ut Moyſes ſcripſit Pentateuchum, id eſt, opus quinque
librorum. Inde ſcriptor, id eſt, autor librorum. Adſcri-
bo ad alios ſcribo, ut adſcribam te numero pigrorum.
Etiam ſignificat imputo, ut non adſcribo tibi quod non
feciſti. Exſcribo, vd at ſcriffue, ut exſcribo Vergilium.
Transſcri-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Transſcribo idem. Præſcribo conſtituo. Tullius, An ille
mihi liber uidetur cui mulier imperat, cui leges imponit,
& præſcribit? Proſcibo ſignificat eijcio de ciuitate. Macro.
Non facile eſt in eum ſcribere, qui poteſt proſcribere.
Etiam ſignificat uenale expono. Inſcribo, ind at ſcriffue.
Subſcribo ſub alijs ſcribo uel adſcribo. Horat. I puer atq;
meo citus hæc ſubſcribe libello. Etiam ſignificat conſen-
tio. Circumſcribo decipio. Nubo ſignificat tradi uiro,
Nubo & regit datiuum. Ouidius, Si qua uoles apte nubere, nube
pari. Quandoq; ſed improprie de uiro legitur. Idem, Ti-
bi nubere uirgo uolentis, Votis ne cede Dei. Apud uete-
res ponebatur tranſitiue & actiue. Vnde legimus in Eu-
angelio paſſiuum eius. In futuro ſeculo neq; nubent neq;
nubentur, ſed erunt, &c. Vnde participia nuptus nupta
& innupta, id eſt, non nupta. Nubo etiam ſignificat tego,
& obnubo obtego. Verg. Arſuraſq; comas obnubit ami-
Bibo ctu. Nubilis, id eſt, apta nubere. Bibo, id eſt, poto & cor-
ripit in præſenti & præterito. Naſo, Sæpe bibi ſuccos
quamuis inuitus amaros. Adbibo adpoto. Adbibo tibi.
Ebibo vd at dricke. Præbibo ante bibo, ut præbibo tibi.
Tull. Simul admoneto quod ei præbiberim. Imbibo in
me recipio, ut arena imbibit aquam. Nam bibo cum
compoſitis non ſolum dicitur de potu, ſed de quocunq;
humore, nec ſolum de animali. Vergil. Bibit haſta cruo-
rem. Vnde papyrus dicitur bibula, quæ atramentum
ſorbet. Horatius, Nunc adbibe puro Pectore uerba puer,
nunc te melioribus offer. Scabo, id eſt, frico. Lucil. Sca-
Scabo ber at ut porcus contritis arbore coſtis. Lambo infra di-
cetur. Compoſita à cubo dicta ſunt in prima coniuga-
Deglubere tione. Deglubere, id eſt, decoriare, ut ſupra.

Co Si co preueniat uocalis longa facit xi.

Verba quæ habent longam uocalem ante co, habent
in præterito xi, ut dico dixi, duco duxi, nec ſunt plura.
Dico, id eſt, loquor. Etiam ſignificat nomino. Verg. Eſt
Dico locus Heſperiam Graij cognomine dicunt. Graij, id eſt,
Græci. Addico, id eſt, adiudico. Iudex addixit mihi do-
mum. Condico ſimul dico uel conſtituo. Iohannes & Pe-
trus condixerunt ſibi locum, quo conueniant. Edico, id
eſt, iu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

119

eſt,iubeo. Vergil. Sociјs tunc arma capeſſant, Edico. Inde edictum,id eſt, mandatum. Indico denuncio. Princeps noſter indixit bellum duci. Interdico prohibeo, & iungitur datiuo & ablatiuo,ut interdico tibi domo mea.Prędico ante dico. Duco,at lede. Etiam ſignificat exiſtimo. Duco Tull. Nec fas eſſe ducebam. Adduco, til at lede, eller til at draffue,ut nullis rationibus adduci poſſum,ut id credam. Abduco, fra at lede. Conduco, at leye, ut conduxi domũ uel famulum. Etiam ſignificat utilis ſum. Sapiens, Neſcit homo quid ſibi conducat. Diduco, id eſt, diuido uel in diuerſum duco. Quintil. Cum peregrinatio mea nos diduceret. Obduco, id eſt, circundo uel tego. Nubes obduxerunt cœlum. Seduco,id eſt, ſeorſum duco. Verg. Et cum frigida mors anima ſeduxerit artus. Etiam ſignificat at forleyde. Subduco,id eſt,clam tollo. Mart.Subduxit mappas quatuor Hermogenes. Etiam eſt leuare.Vergil. Qua ſe ſubducere colles Incipiunt. Vnde ſubducere naues eſt in terram trahere & leuare naues. Idem,Vrbem,quam ſtatuo ueſtra eſt, ſubducite naues. Deducere eſt in uiam uel domum ducere, ut deduxi ſocium meum.Traducere, offuer at føre, à trans & duco.

Dat uinco uici,ſed ico ſibi poſtulat ici.
Creſco creui, paſco paui, noſcoq́ noui.
Conquexi,didici, compeſcuit atq́ popoſci.
Inceptiua carent tibi præteritisq́ ſupinis.
Additur his gliſco, dic parſi ſiue peperci.

Vinco habet in præterito uici, ico ici. Item creſco creui,paſco paui, noſco noui,conquiniſco cõquexi, diſco didici,compeſco compeſcui, poſco popoſci. Inchoatiua carent præteritis & ſupinis, ut caleſco frigeſco, &c. de quibus in ultimo capite. Ita gliſco caret præterito & ſupino. Parco habet parſi & peperci. Vinco, offuer at Vinco vinde. Tulli. Facile eſt uincere non repugnantes. Conuinco deuinco euinco idem ſignificant. Ico, id eſt, per- Ico cutio, ſed raro legitur. Ictus nomen dicitur percuſsio. Ictus participium,id eſt, percuſſus. Iuuen. Duceris planta uelut ictus ab Hercule Cacus. Creſco, at uoxe eller at Creſco

formeris.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

formeris. Iuuen. Creſcit amor nummi quantum ipſa pecunia creſcit. Accreſſo, til at voxe. Concreſco, til ſamen at voxe. Lac antiquum concreſcit. Sanguis concretus, løffuer blod. Decreſco, id eſt, minor fio, ut pecunia uel aqua decreſcit. Martial. Decreuere greges dum cadit agna frequens. Increſco ualde creſco. Succreſco, ſurſum uel latenter creſco.

Paſco — Paſco, id eſt, eſcam do, ut paſce oues meas. Paſtus, id eſt, cibus, unde paſtillus quidam cibus, paſtey.

Noſco — Noſco, at kende. Noſce teipſum. Agnoſco, cognoſco, dinoſco, ſignificant fere idem quod noſco. Ignoſco, id eſt, dimitto, at forlade. Terent. Pater obſecro, ut mihi ignoſcas. Quandoqꝫ ſignificat non noſco, unde ignotus, non notus.

Conquiniſco — Conquiniſco, caput inclino uel moueo.

Diſco — Diſco capio doctrinam. Dediſco, at forglemme. Plaut. Haud æquum facit, qui quod didicit, id dediſcit. Prauam doctrinam dediſcere oportet. Ediſco, memoriter diſco, ut Ediſce hæc carmina.

Compeſco — Compeſco, id eſt, contineo uel domo. Iuuenal. Digito compeſce labellum. Lucan. Oceani tumidas remo compeſcuit undas. Inuenitur etiam diſpeſco, quod ſignificat ſeparo. Plin. Nilus Aphricam ab Aegypto diſpeſcit.

Poſco — Poſco, id eſt, peto. Verg. Tu modo poſce Deos ueniam. Repoſco, id eſt, repeto. Depoſco, id eſt, ualde peto.

Gliſco — Gliſco ſignificat creſco. Vergilius, Haud ſecus accenſo gliſcit uiolentia Turno. Sillius, Et gliſcunt aduerſa metu. Accipitur pro cupio.

Parco — Parco, at ſpaare, ut parce pecuniam filijs tuis. Capitur pro abſtinere. Fabius, Parce iuuenis maledictis, parce conuiuijs. Parcus, qui parcit rebus ſuis.

Xi uel ci dat ctum, ui tum facit, excipiasqꝫ.
Ag uel cognoſco dat itum, dat paſcoqꝫ paſtum.
Dant in itum diſco compeſco poſco ſupinum.
Parco facit parſum, conquexi tolle ſupinum.

Verba in co habentia xi uel ci in præterito habent ctum in ſupino, ut dico dixi dictum, duco duxi ductum, uinco uici uictum, ico ici ictum. Item quæ habent in præterito ui, mutant ui in tum, ut creſco creui cretum, noſco noui notum, ignoſo ignoui ignotum, ſed paſco

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

facit paſtum, agnoſco agnitum, cognoſco cognitum. Nota tamen quod noſco habet duplex ſupinum, ſcilicet, notum & noſcitum, unde fit participium noſciturus, & frequentatiuum noſcito. Item ignoſco ignotum & ignoſcitum, unde ignoſciturus participium fit, teſte Priſciano, licet eodem teſte legatur etiam noturus & ignoturus. Nota etiam quod uinco & uiuo habent idem ſupinum, ſcilicet uictum, & à uinco fit uictus participium, ſed à uiuo uictus nomen. Item diſco poſco compeſco & diſpeſco habent itum in ſupinis, quæ tamen ſupina raro leguntur. Item gliſco & conquiniſco carent ſupinis, & parco habet parſum.

In ſi do uertit, ſi per ſe longa præibit Do
Ante do uocalis, uel diphthongo præeunte.
Excipias cudi ſtridi ceſſiq; cecidi.
Nullum ſido gerit, ſed format pedo pepedi.
Nulla ſupina creans, fiſus ſum fidere format.

Verba tertiæ coniugationis in do, ſi habent naturaliter longam uocalem uel diphthongon ante do, habent ſi in præterito, ut rado raſi, uado uaſi, lædo læſi, rodo roſi, plodo ploſi, ludo luſi, trudo truſi, claudo clauſi, plaudo plauſi. Excipiuntur ſex, ſcil. cudo cudi, ſtrido ſtridi, cedo ceſſi, cædo cæcidi media longa, pedo pepedi, quod caret ſupino, ſido autem caret præterito, ſed commodat à ſedeo ſecundum Priſcianum. Excipitur etiam fido quod habet fiſus ſum, quia eſt neutropaſſiuum. Radere eſt Rado cultello uel alia re acuta decerpere, at raage, ut rado barbam, rado ollam. Iuuenalis, Radit inaurati fœmur Herculis, aut faciem ipſam. Per metaphoram etiam aqua dicitur radere terram, & auis aerem. Vergilius de columba loquens, Radit iter liquidum celeres neq; commouet alas. Abrado, aff at raage. Erado, vd at raage. Corrado colligo. Terentius, Minas decem corradat alicunde. Vado, Vado id eſt, eo, ut, quo uadis. Euado exeo uel tranſeo, at vntgat. Nemo poteſt euadere manus Dei. Vergilius, Iuuat euaſiſſe tot urbes. Accipitur pro eo uel tendo. Terentius, Quam timeo quorſum euadas. Dicitur etiam, Iohannes

euaſit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

euaſit uir doctus, uel euadet in doctum uirum, id eſt, fiet
doctus uir. Inuado, id eſt, ineo. Verg. Tuq́; inuade uiam.
Lædo — Idem, Inuadunt urbem ſomno uinoq́; ſepultam. Lædo
facio dolorem uel malum. Ego te nec opere nec uerbo
læſi. Compoſita mutant e in i longam. Allido ad aliquid
lædo, ut alliſi caput parieti uel ad parietem. Collido ſimul
lædo uel occido. Elido idem ſignificat. Verg. Geminosq́;
premens eliſerit angues. Illido impellendo lædo uel intru-
do, ut uentus illiſit nauem ſcopulo, uel in ſcopulum. Il-
lędo non dicitur, ſed tantum illæſus quaſi non læſus.
Rodo — Rodo ſignificat mordendo comedo, ut mus rodit caſe-
um, caper rodit arborem. Accipitur pro detraho. Horat.
Abſentem qui rodit amicum. Corrodo contero. Erodo
Plodo — dentibus effodio. Panis eſt à muribus eroſus. Plodo eſt
idem quod plaudo, ſcil. percutio manus. Explodo percu-
tiendo manus aliquem expello. Complodo unum ad al-
terum concutio. In libro Iudicum, Cœperunt complo-
Ludo — dere inter ſe lagenas. Ludere ſignificat exercere ludum,
Horati. Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis.
Ponitur pro iocari. Plini. Ludere me putas, ſerio peto.
Serio ſignificat ſine ioco. Accipitur etiam pro deridere, &
ſic habet accuſatiuum. Vergil. Multa mala ſimulans uana
ſpe luſit amantem. Alludo, ad aliquem ludo uel blandior.
ut canis alluſit domino ſuo. Colludo cum alio ludo. Li-
cet ne mihi colludere uobis. Eludo & deludo, id eſt, deri-
deo, quæ uolunt accuſatiuos. Illudo, id eſt, deludo, ſed
iungitur indifferenter nunc accuſatiuo nunc datiuo. Ver.
Certant illudere capto. Præludo anteludo. Statius, Ma-
gnusq́; tibi præludat Achilles. Inde præludium quod eſt
Trudo — principium ludi. Trudere eſt manibus impellere, unde
dicitur mola truſatilis quæ manibus uerſatur. Extrudo
ui expello. Iohannes extruſit me domo. Intrudo ui indu-
co. Detrudo depello. Verg. Detrudunt naues ſcopulo, id
Cudo — eſt, trudunt de ſcopulo. Cudo percutio ferrum, at ſme-
de. Excudo, cudendo facio. Vergil. Excudent alij ſpiran-
tia mollius æra. Etiam ſignificat excutio. Diomedes, Ca-
riſius & Phocas antiqui Grammatici ſcripſerunt cudo fa-
cere cuſi in præterito. Sed Priſciano magis placet cudi.
Strido — Strido idem eſt quod ſtrideo. Cedo ceſſi ſignificat abeo
Cedo — & locum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

121

& locum do. Quintil. Vbi neceſſe eſt uinci, expedit cede-
re. Naſo, Cede repugnanti, cedendo uictor abibis. Etiam
ſignificat in partem uenio. Ouid. Ceſſerunt nitidis habi-
tandæ piſcibus undæ. Abſcedo, diſcedo, recedo, decedo
idem ſignificant, ſcil. abire. Accedo, adeo. Excedo exeo, &
ſic iungitur ablatiuo. Verg. Omnibus idem animus ſcele-
rata excedere terra. Etiam ſignificat ſupero, & tunc iun-
gitur accuſatiuo, ut excedo Creſum diuitijs. Incedo am-
bulo. Concedo permitto uel do. Succedo ſequor uel in lo-
cum alterius uenio, ut Chriſtianus Rex ſucceſſit Frideri-
co Regi. Inde ſucceſſor, ut Linus fuit ſucceſſor Petri. Etiã
ſuccedo ſignificat id quod intro. Verg. Noſtris ſuccede pe-
natibus hoſpes. Item eſt procedo uel euenio, ut res bene
ſuccedit. Secedo ſeorſum eo. Inde ſeceſſus, id eſt, ſecretus
locus. Cædo cæcidi cæſum ſignificat percutio, & regit Cædo
accuſatiuum, & ſcribitur per diphthongum, ſed non in
præterito. Eſt etiam id quod amputo, ut in Euangelio,
Alij cædebant ramos de arboribus. Vnde cæduus a um,
id eſt, cædi ſolitus, ut cædua ſylua. Item ſignificat occido.
Verg. Cæduntur uigiles. Inde cædes occiſio. Huius uerbi
compoſita mutant e in i longum, ut occido, id eſt, neco.
Excido, ex aliquo cædo, ut excidit columnas ſeptem. De-
cido amputo, unde deciſio. Concido ſimul cædo. Incido
ſeco. Verg. Atq; mala uites incidere falce nouellas. Præci-
do amputo, uel ante alia cædo. Recido ſeco uel amputo.
Circuncido, om kring at beſkere. Nummus eſt circunci-
ſus. Sido ſignificat deſcendo, at ſencke, eller vnder at Sido
gaa, ut lapis immiſſus aquæ ſidit. Ponitur pro ſedeo.
Vergilius de auibus, Sedibus optatis gemina ſuper arbo-
re ſidunt, nam qui ſidere uult, deſcendit. Conſido & ſub-
ſido idem ſignificant. Idem, Vultis & his mecum pariter
conſidere regnis. Pedere eſt crepitum uentris facere. Pedo
Oppedere pro contradicere ponit Horatius. Pedor no-
men, id eſt, fetor. Claudo at beſlutte. Compoſita per- Claudo
dunt a, ut excludo, includo concludo, quæ nota ſunt. Re-
cludo, id eſt, aperio, quod erat clauſum. Secludo ſeorſum
claudo uel excludo. Plaudo, id eſt, motum facio præ Plaudo
lætitia. Vergil. Pars pedibus plaudunt. Applaudo, ad ali-
quem plaudo, canis applaudit hero.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

A do compoſita formabunt di geminata.
His iunges prendo, ſed prendi rectius optat.

Compoſita uerbi do, quæ ſunt tertiæ coniugationis, habent didi in præterito, ut addo addidi, reddo reddidi, credo credidi, &c. Simile præteritum habet prendo, ſcil. prendidi, licet legatur etiam prendi, quod eſt magis autenticum. Abdo ſignificat aufero uel abſcondo. Prude. Abde caput triſti iam frigida peſtis abyſſo. Addo ad aliud do. Condo facio. Vergil. Multa quoq; & bello paſſus dum conderet urbem. Etiam ſignificat congrego uel in unum do, Plin. Formicæ condunt æſtate fructus quibus hyeme fruantur. Eſt etiam abſcondo uel occulto, & pro illo ſenſu deſcendunt ab eo recondo & abſcondo, quæ idem ſignificant, etiam eſt ſepelire. Vnde conditorium pro ſepulchro. Dedo in poteſtatem do. Terent. Tibi pater me dedo, quiduis oneris impone ac impera. Deditus ludo qui multum ludit, deditus uxori qui ſeruit uxori. Edo extra do uel emitto. Vnde edere librum eſt publicare & ad legendum dare. Mart. Cum tua non edas carpis mea carmina Leli. Carpere uel noli noſtra, uel ede tua. Etiam ſignificat manifeſto. Naſo, Ede tuum nomen. Item ſignificat pario. Iuuenal. Si mulier uitulum, uel ſi bos ederet agnum. Indo ind at legge, ut inde pulti butyrum. Obdo oppono uel contra do. Terent. Peſſulum oſtio obde. Significat etiam claudo. Naſo, Pace fores abdo ne quis diſcedere poſsit. Perdo amitto. Iuuen. Stultum eſt poſt omnia perdere naulum. Etiam eſt occido. Terent. Dij te perdant. Prædo præ alijs & plus alijs do. Inde præditus plus alijs datus, ut uirtute præditus, nequitia præditus.. Prodo, at forrade. Etiam ſignificat manifeſtare. Vergil. Tectusq; recuſat prodere uoce ſua quenquam. Item ſignificat ſcribere. Plinius, Cum hæc proderem. Item ſignificat prorogare, id eſt, longe dare uel extendere. Tradere quaſi trans dare, at antuorde. Etiam eſt docere. In Epiſtola Pauli, Accepi à Domino quod & tradidi uobis. Etiam ſignificat at offuerleffueren, ut Iudas tradidit Chriſtum Iudæis. Prendo ſignificat capio. In Euangelio, Afferte de piſcibus quos prendidiſtis nunc. Habet etiam prendi

Marginalia: Abdo; Trado; Prendo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

prendi in præterito. Verg. Quam prendimus arcem. Etiam dicitur pro eodem ſignificato prehendo, unde ſunt compoſita apprehendo, id eſt, attingo uel capio, ut Iudæi apprehenderunt Ieſum. Comprehendo idem eſt quod reprehendo, id eſt, redarguo. Legitur quoq; comprendo, ſed fere in uerſibus.

Findo fidi dat, ſcindo ſcidi, dat fundere fudi.

Dat tundo tutudi, cecidi cado, ſed rudo rudi.

Findo habet in præterito fidi, ſcindo ſcidi, fundo fudi, tundo tutudi, cuius compoſita u breuiant in præterito, ut contundo contudi, retundo retudi. Ouid. Contudit ingenium patientia longa laborum. Item cado habet cecidi, & rudo rudi. Item ſcindo & findo breuiant in præteritis, quod etiam faciunt compoſita. Vergil. Diffidit ac multa porrectum extendit arena. Ouid. Nam cœlo terras & terris abſcidit undas. Sed fundo cum compoſitis producit u in præterito, ut effudi confudi. Findo ſignificat diſſeco, at flecke. Diffindo idem. Horat. Diffidit urbium portas uir Macedo. Scindo, at ſkere. Conſcindo til at ſkere. Abſcindo, aff at ſkere. Excindo, deſtruo. Vnde excidium, deſtructio. Reſcindo iterum ſcindo, uel non ſeruo. Fundo, vd at øſſe, ut fundo aquam, fundo ollam. Fuſile dicitur quod ex aliquo metallo fuſum eſt, ut ſtatua fuſilis, ſtøbt belede, &c. Fuſor qui fundit uaſa ærea, & ſimilia. Etiam ſignificat præbeo. Vergilius, Ipſa tibi blandos fundent cunabula flores. Item ſignificat proſterno. Saluſtius, Maximas hoſtium copias populus Romanus parua ſæpe manu fudit. Confundo, ſimul fundo uel conturbo, ſkenden. Diffundo, uario modo uel in diuerſa loca fundo. Offundo, contra fundo. Profundo, nimis expono. Iſte profundit pecuniam, id eſt, male conſumit. Inde profuſus qui profundit ſua. Refundo, reddo. Deus nobis refundat. Tundo, percutio, ut rea pectora tundamus. Contundo ſimul tundo. Extundo excutio uel inuenio. Vergil. Vt uarias uſus meditando extunderet artes. Obtundo contra tundo uel hebeto, unde obtuſus

Findo Scindo Fundo Tundo

etiam ſignificat nimijs uerbis moleſto. Terent. Ne me de hac re obtundas ſæpius. Pertundo perforo. Iuuen. O medici mediam pertundite uenam. Saccus pertuſus qui habet foramen, ut Saccus Monachorum eſt pertuſus. Retundo reprimo. Cado, at falle. Cecidit in foueam. Ponitur pro mori. Vergil. Sed cadat ante diem. Cadiuus & caducus, id eſt, cadens. Omnia à cado compoſita mutant a in i breue, quod etiam ſeruant in præterito. Accido euenio. Quid accidit noui? Concido, ſimul cado. Decido, de aliquo cado. Iohannes decidit equo. Excido, ex aliquo cado. Nummus excidit mihi de manu. Illud non excidat animo tuo, id eſt, non obliuiſcaris illud. Incido, ind at falle. Incidit in foueam, hoc incidit menti meæ. Occido, deſcendo, ut ſol occidit. Etiam eſt mori. In epitaphio Tullij, Occidit indigne manibus laceratus iniquis Tullius, ac tumulo ſubditus exiguo. Procido ante aliquem cado. Recido iterum cado. Item compoſita à cado & cædo ſcribuntur ſimiliter, ſed non proferuntur æqualiter, quia à cado compoſita corripiunt i, à cædo producunt i. Item compoſita à cædo ſunt tranſitiua petentia accuſatiuum, ſed à cado compoſita ſunt abſoluta. Rudere eſt grauiter ſonare, & proprie eſt aſinorum. Naſo, Intempeſtiuo cum rudit ille ſono. Perſius, Finditur, Arcadiæ pecuaria rudere credas. Et nota quod prima huius uerbi ſyllaba proprie corripitur, ſed Perſius utitur metaplaſmo, quæ uocatur ectaſis, quia breuis ſyllaba producitur. Vergilius etiam dixit leones rudentes.

Cado

Rudo

Nil aliud mutans præbet per cætera di do.
Diuido diuiſi demas, & quæ geminantur.
Tendo tetendi, pendo pependi, dat quoq; pẽdi.

Omnia alia uerba in do, de quibus non eſt prædictum, mutant do in di in præterito, ut mando mandi, ſcando ſcandi, pando pandi. Item accendo incendo defendo offendo comprehendo, &c. Excipitur diuido diuiſi. Item tendo tetendi, pendo pependi uel pendi. Priſcianus tantum dicit pependi. Mandere ſignificat comedere, unde mandibula, id eſt, maxilla, ſcil. os capitis, in quo ſunt dentes.

Mando

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dentes. Pando ſignificat aperio. Verg. Vrbem alij reſe- Pando
rare iubent & pandere portas. Ponitur pro manifeſtare.
Expandere extendere. Pandus apertus & extenſus. Repan
dus idem ſignificant. Scando op at fare eller at klimme, Scando
inde ſcala qua ſcanditur. Aſcendo deſcendo nota ſunt.
Conſcendo ſimul ſcando. Inſcendo, ind at klimme. Accen-
do, op at tende. Accende lumen ſenſibus. Incendo & ſuc-
cendo idem ſignificant. Incendium, id eſt, inflammatio.
Et prædicta uerba formantur à candeo. Defendo pro- Defendo
tego. Offendo lædo uel oppugno, uel iratum facio. Eti- Offendo
am ſignificat inuenio. Terent. Texentem telam ſtudioſe
ipſam offendimus. Diuido, at dele. Diuiduus diuiſibi- Diuido
lis. Indiuiduus indiuiſibilis. Tendo, vd at reck eller at Tendo
ſpende. Verg. Tendunt uela noti, id eſt, uenti. In Pſalm.
Arcum ſuum tetendit & parauit illum. Etiam ſignificat
proficiſci. Verg. Quo tenditis, unde uenitis? Attendo con-
ſidero. Contendo, id eſt, certo, quocunq; modo auſim
contendere. Etiam ſignificat diligenter peto uel exigo.
Etiam ſignificat ualde tendo. Vergil. Contendo tenacia
uincla. Diſtendo, id eſt, extendo uel repleo. Idem, Et dul-
ci diſtendunt nectare cellas. Intendo, id eſt, attendo. Etiam
ſignificat ualde tendo. Verg. Intendunt acres arcus. Item
ſignificat augeo, quia quod tenditur augetur. Obtendo,
contra tendo uel contra dico. Prætendo, ante tendo uel
oſtendo. Verg. Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ.
Portendo antetendo uel præſignifico. Cometa portendit
cladem aliquam. Vnde portentum, id eſt monſtrum, uel
quod portendit aliquid. Pendo, at hange. ut pendo fu- Pendo
rem, pendo togam. Etiam ſignificat pondero, & ponitur
pro æſtimo, ut paruipendo, nihilipendo. Item ſignificat
ſoluo. Verg. Ipſi ſacrilego pendetis ſanguine pœnas. Hinc
penſio. Appendo til at hange. Expendo expono. Expen-
ſa, id eſt, expoſitio uel ſumptus. Etiam expendo ſignificat
æſtimare. Iuuenalis, Expende Hannibalem. Item ſoluere.
Verg. Et tantas uoluiſti expendere pœnas. Impendo, id
eſt, do, ut Petrus impendit mihi multa bona. Impenſa uel
impendium dicitur ſumptus. Iſte parcit impenſis. Reddes
mihi impendium. Perpendo conſidero uel examino. Per-
pendiculum eſt inſtrumentum ædificantium, quo per-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

penditur altitudo uel æqualilas rei. Rependo, id eſt, reddo. Verg. Si uera feram ſi magna rependam. Suſpendo ſurſum uel in alto pendo. Suſpenſus quandoq; dicitur incertus uel dubius animo. Vergil. Dicam equidem nec te ſuſpenſum nate tenebo.

Do ſum præbet in his, exceptis a dare natis.
Iſta ſupinantur per itum quotiens geminantur.
Abſcondo dat itum geminans di, non geminans ſum.
Pango paſſum, ſcindo ſciſſum, findoq; fiſſum.

Prædicta uerba in do deſinentia ſupina faciunt in ſum, ut rado raſum, lædo læſum, ludo luſum, cudo cuſum, cedo ceſſi ceſſum, cædo cæcidi cæſum, cado caſum, mando manſum, ſcando ſcanſum, defendo defenſum, pendo penſum. Excipiuntur à do compoſita, quæ faciunt itum, ut credo creditum, uendo uenditum. Abſcondo quod fit ab abs & condo, duplex habet ſupinum, ſicut & præteritum, ſcilicet abſcondidi abſconditum & abſcondi abſconſum. Nuſquam tamen legi abſcondidi, ſed abſcondi perſæpe. Item pando & ſcindo & findo duplicant ſſ in ſupino, ut paſſum fiſſum ſciſſum. Inde participium paſſus. Verg. Paſſis de littore palmis, unde expaſſus, quamuis abuſus dicat expanſus. Item à fiſſus formatur fiſsilis, id eſt, fiſſus uel ſectus. Nam primi cuneis ſcindebant fiſſile lignum. Item alij ſcripſerunt, quod omnia compoſita uerbi cado carent ſupino, præter occido, quod habet occaſum. Sed nullius Grammatici autoritate confirmari poteſt. Omnia igitur compoſita à cado habent caſum in ſupino, licet non ſint in frequenti uſu, ut decido decaſum, recido recaſum. Vnde fit participium recaſurus. Tul. ad Atticum, Id ego puto ad nihil recaſurum. Item ſido ſtrido pedo & rudo carent ſupinis.

Dat tendo tenſum, tum quædam compoſitorũ.
Edi donat edo, ſum donans ſtumq; ſupino.
Hæc ſua compoſita cogunt geminare ſupina.
Ambedo namq; dat ambeſum, comedoq; comeſtum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Tendo habet tenſum & tentum, ſed ad differentiam uerbi teneo magis in uſu eſt tenſum. Compoſita uero ſæpius habent tum, ut attentum intentum, &c. teſte Priſciano. Edo uerbum anomalum habens edi in præterito, habet duplex ſupinum, ſcil. eſum & eſtum, quod probant eius compoſita, quorum aliqua habent ſum, ut ambedo ambeſum, peredo pereſum. Aliqua habent ſtum, ut comedo comeſtum, quod tamen etiam habet comeſum, unde comeſus. Iuuenal. Et cito capturus de nobilitate comeſa. Nota quod eſt duplex edo, unum compoſitum à do, quod producit e, habet edidi editum, ut prædictum eſt. Alterum eſt edo ſimplex & Græcum uerbum corripiens e in præſenti, ſed in præterito producit e, & habet edi eſum, quia eſtum non legitur, niſi in uno compoſito comedo. Eſt etiam anomalum, quia coniugatur irregulariter edo es eſt, &c. ut habetur in ſequenti capitulo. Edo ſignificat, at æde. Adedo, id eſt rodo. Verg. Nam ſæpe fauos ignotus adedit ſtellio. Ambedo circumrodo, ab am, quod eſt circum, & edo, unde ambeſus participium, id eſt, circuncíſus. Vergil. Ambeſas ſubigat malis abſumere menſas. Exedo, vd at æde, unde dicitur exeſus mons. Peredo totũ edo, peredi lardum, caſeus eſt pereſus. Semedo, id eſt, medium edo. Inde ſemeſus quaſi ſemieſus. Obedo, id eſt, circumedo. Obeſus, id eſt, corroſus uel pinguis. Plini. Aſſidua ſatietate obeſus. Nota quod omnia prædicta uerba corripiunt e in præſenti, ſed in præterito & ſupino producunt eam. Item ab edo fit edax, id eſt, uorax, & eduliũ, id eſt, cibus, & inedia, id eſt, fames. Item eſitare frequentatiuum uerbum. Edo

Si facit r go, niſi ſint a rego nata, ſed in xi Go
Cætera ſunt, pun pan le ran, ſed demis & a fran.
Hæc cum compoſitis dant gi, tribus a lego demptis.
Hæc intelligo diligo negligo, quæ faciunt xi.

Verba quæ habent r ante go, habent ſi in præterito, ut ſpargo ſparſi, mergo merſi, tergo terſi, uergo uerſi. Excipiuntur quæ fiunt à uerbo rego, ut pergo perrexi, ſurgo ſurrexi. Alia uerba in go faciunt præteritum in xi,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ut ango anxi,plango planxi,tego texi, affligo afflixi,con
fligo conflixi,ungo unxi, iungo iunxi, ringo rinxi. Ex-
cipiuntur ſex, ſcil. pungo pango lego tango ago frango,
quæ cum ſuis compoſitis habent gi in præterito , ut lego
legi,colligo collegi. Sed tria ſunt à lego compoſita , quæ
habent xi, ſcil. intelligo,negligo, diligo. Nota quod hæc
regula de uerbis in go,intelligitur etiam de uerbis in guo
deſinentibus,unde diſtinguo, reſtinguo,extinguo habent
xi in præterito per hanc regulam(Sed in xi cætera ſunt) ,
Spargo — Spargo ſignificat late proijcio. Vergil. Sparge marite nu-
ces. Aſpergo ad aliquem ſpargo. Chriſtus aſperſit omnes
in ſe credentes ſuo ſanguine. Diſpergo, diſtribuo, ut ibi,
Mergo — Diſperſit dedit pauperibus. Mergo, id eſt, aqua immit-
to, unde frequentatiuum merſo.Vergil. Balantumq́; gre-
gem fluuio merſare ſalubri. Demergo deorſum mergo.
Emergo , ud at komme. Tandem emergit ueritas. Item
ſignificat exurgo uel in altum uenio. Iuuena. Haud facile
emergunt quorum uirtutibus obſtat Res anguſta domi,
Tergo — Summergo uel ſubmergo,vnder at ſencke. Tergo mun
Vergo — do.Detergo,extergo idem. Vergo ſignificat tendo.Tul.
Perſpice quo iſta uergant,mihiq́; reſcribe. Plin. Ethiopia
Pergo — ad occidentem uergit. Pergo ſignificat procedo in qua-
cunq́; re habenda. Verg. Pergite Pierides. Terent. Si per-
Affligo — gis abiero , id eſt, ſi non ceſſas talia dicere. Affligo per-
cutio uel moleſto. In Leuitico , Nolite affligere contribu-
les ueſtros. Confligo,id eſt, pugno , uel cum alio percu-
tio. Infligo incutio, Paulus inflixit mihi uulnus. Et hæc
Ringo — tria producunt i, & fiunt ab inuſitato uerbo fligo. Rin
go eſt contrahere nares & iraſci uel os aperire. Vnde ri-
ctus, id eſt, contractio narium uel oris uel roſtri. Dicitur
Legere — etiam ringor deponentaliter. Legere, at læſe,ut legi li-
teras tuas. Etiam eſt colligere. Vergil. Qui legitis flores &
humi naſcentia fraga. Item ſignificat præterire nauigio.
Idem, Littoraq́; Epiri legimus. Etiam eligere. Idem , Ipſe
ego cana legam tenera lanugine mala. Quandoq́; eſt ſur-
ripere uel furari. Vnde ſacrilegus,id eſt, qui ſacra furatus
eſt. Deligo,id eſt,eligo. Tull. Deligere oportet quem ue-
lis diligere. Delectus,id eſt, electio, Seligo,id eſt,ſeorſum
lego uel eligo uel ſeparo. Negligo , non curo. Tull. Ne-
gligere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gligere quid de ſe quiſq; ſentiat, non ſolum arrogantis eſt, ſed etiam omnino diſſoluti. Negligens non diligens. Perlego ſignificat totum lego. Lactantius, Si quis legerit perlegat. Alia ſunt nota. Et attende quod aliqua compoſita à lego mutant in præſenti e in i, ſed tamen in præterito habent e, alia retinent e breue in præſenti, productum in præterito.

Præteritum triplicat & ſenſum, pango paciſci
Dat pepigi, panxi dat cantus, iungere pegi.
Tango facit tetigi, ſed ago uel frango dat egi.
Præterito duplici duo ſignificans ſtimulando.
Pungo facit pupugi, punxi punctos numerãdo.
Degi dego dabit, quod dat rego xi ſociabit.

Hic declarat apertius præterita quorundam uerborum, de quibus erat dictum. Pango inquit Alexander habet triplex præteritum, ſecundum triplex ſignificatum, nam cum ſignificat id quod paciſcor facit pepigi, cum ſignificat canere facit panxi, & cum ſignificat iungere facit pegi. Tango autem facit tetigi, ago egi, frango fregi. Item pungo cum ſignificat ſtimulare habet pupugi, cum uero ſignificat numerare punctos, habet punxi. Item dego habet degi, rego cum compoſitis xi. Sed iſte uerſus eſt ſuperfluus, quia dego eſt compoſitum ab ago, porro rego continetur in ea regula, (Sed in xi Cætera ſunt.) Pango proprie ſignificat pono. Colum. Nos uicena millia malleolorum per uineæ iugerum inter ordines pangimus. Malleoli ſunt rami arborum, & maxime uitis, qui plantantur. Depango, id eſt, defigo uel pono in terram. Idem, Poſſes in fine uineti cacumina ficorum pyrorumue depangere. Accipitur ſæpe pango pro ſcribo uel compono. Horat. Non ſatis eſt dixiſſe, ego mira poemata pango. Verg. Bis quinos pepigere dies, id eſt, compoſuerunt inducias decem dierum. Iob, Pepigi fœdus cum oculis meis, id eſt, compoſui fœdus. Accipitur etiam uulgo pro cano, ut pange lingua, &c. Nondum comperi unde Alexander ſumpſerit differentiam prædictam. Priſcianus tacens de ſignificatis huius uerbi, quod in præterito habet pegi & Pango

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

etiam pepigi, nullam facit differentiam. Item de præterito panxi nihil idem ſcripſit, nec uſquam legimus panxi. Compingo ſignificat compono, unde compactus, id eſt, compoſitus. Impingo, id eſt, impello. Verg. Dum Troia Achilles Examinata ſequens impingeret agmina muris. Suppingo, id eſt, ſuppono uel ſubaffigo, ut ſuppingere
Tango calceos. Tango, at røre. Contingo, id eſt, tango. Inde contiguus, id eſt, propinquus & tangens. Naſo, Contiguas habuere domos. Præterita horum compoſitorum
Ago ſunt, attigi, contigi media curta. Ago, at giøre. Quicquid agas prudenter agas, & reſpice finem. Capitur pro dico, ut ago gratias. Et pro duco, ut ago boues. Et pro moueo, ut ago pultem. Item pro accuſo, ut ago te furti. Et pro uiuo, ut malo Venetijs agere quam Romæ. Dicimus etiam ago uitam miſeram, ago annum triceſimum, ago animam, id eſt, expiro uel morior. Item quandoq; agere eſt repræſentare, ut iſte agit Herculem furentem. Agere cauſas eſt eſſe cauſidicum. Martialis in Attalum, Semper agis cauſas & res agis Attale ſemper, Eſt nō eſt quodagas Attale ſemper agis. Si res & cauſæ deſunt agis Attale multas. Attale ne quod agas deſit agas animam. Abigo, id eſt, depello. Quintil. Planctibus aues abigam. Etiam eſt animalia ui uel furto tollere, ut hoſtes abegerunt pecora noſtra, & qui facit hæc, uocatur abigeus uel abactor. Adigo, id eſt, ui adduco uel impello. Liuius, Conſul adegit milites ſacramento, id eſt, coegit eos iurare. Adagium pro-
Cogo uerbium. Cogo, in unum ago uel congrego. Vergil. Tityre coge pecus. Etiam compello, ut neceſsitas me coegit. Exigo, id eſt, poſco. Martia. Exigis ut donem noſtros tibi Quinte libellos. Quandoq; ſignificat expello. Plaut. Mulier exegit uirum à ſe. Ponitur etiam pro ago. Verg. Omnes ut tecum meritis pro talibus annos Exigat. Item pro perago. Ouid. Iamq; opus exegi, id eſt, peregi uel finiui. Prodigo, id eſt, conſumo. Plau. Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto egere licet niſi peperceris. Inde prodigus. Subigo, id eſt, cōpello. Verg. Caſtigatq; auditq; dolos ſubigitq; fateri. Etiam eſt acuo. Item, Subigunt in cote ſecures. Item ſubdo, ut rex ſubegit Friſios. Tranſigo, id eſt, perago, ut qualiter tranſegiſti hunc diem? Tempus eſt tranſactum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tranſactum. Redigo,id eſt,reduco uel induco. Terent.Tu
homo redigis me ad inſaniam. Meretrix redegit iſtum
ad inopiam. Frango, ſønder at bryde. Defringo, aff at Frango
bryde. Confringo ſimul frango. Effringo, vd at bryde.
Iſte effregit carcerem. Etiam ſignificat op at bryde.Teren.
Eſchinus fores effregit, id eſt, in ædes irruit alienas. Re-
fringo,infringo,ſuffringo,idem quod frango. Pungo Pungo
ſignificat ſtimulo, at ſtinge. Inde pugio, culter quo pun-
gitur.Compungo compūxi,unde cōpunctus,id eſt,quem
pœnitet peccati.Compunctio dolor de peccato. Repungo
iterum pungo,& facit repupugi uel repunxi,ſed repupu-
gi ſignificat rurſus pupugi. Repunxi uero feci puncta ſe-
cundum Priſcianum. Dego eſt compoſitum à de & ago, Dego
& ſignificat id quod ago,ut dego uitam .i.ago uitam.Eti-
am ſignificat depello,quaſi deago. Plaut. Iſtum laborem
ſoror degam & diminuam tibi. Rego, at regere. Arri- Rego
go, id eſt, leuo. Terent. Arrige aures Pamphile. Corri-
go emendo.Terent. Si quid peccatum eſt,id arte corriges.
Dirigo,id eſt,recte ordino. Surrigo ſurſū leuo, ut equus Dirigo
ſurrigit aures. Surgo, op at ſtaa. Aſſurgo propter ali- Surgo
quem honorandum ſurgo,ut aſſurge præceptori tuo.In-
ſurgo contra aliquem ſurgo ad reſiſtendum.

Dans go ſi ſum dat, per ctum gi xiq; ſupinat.
Dat fixi fixum, frigo frixi quoq; frixum.

Verba in go, quorum præterita deſinunt in ſi, faci-
unt ſum in ſupino,ut ſpargo ſparſi ſparſum, mergo mer
ſi merſum.At quorum præterita in gi uel xi deſinunt,ſu-
pina faciunt ctum,ut ago egi actum,lego legi lectum, te-
xi tectum.Excipitur figo fixi fixum,ad differentiam uer-
bi fingo,quod facit fictum. Excipitur etiā frigo xi xum,
unde fit frixus participium,& frixum nomen.Nota quod
compoſita ab ago frango pango & tango, licet in præ-
ſenti mutent a in i, tamen in ſupino habent a,ſicut ſuperi
us dictum eſt ibi(A ſi compoſita)ut exigo exegi exactum,
effringo effregi effractū, compingo compegi compactū,
attingo attigi attactum, &c. Figo ſignificat acuta re
perforo. Vergilius, Atq; humiles habitare caſas & figere Figo
ceruos.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

cerus. Hinc fixus, id eſt, firmus. Affigo ad aliquid figo, ut affixi literas ualuis templi. Defigo in terra figo uel deĳcio. Verg. Conſtitit, & Lybiæ defixit lumina regnis. Infigo in aliquo figo, unde infixus. Præfigo ante figo. Verg. Præfigunt ora capiſtris. Refigo quod erat fixum tollo, ut iſte refixit literas à me ualuis affixas. Vergil. Fixitq́; leges precio atq́; refixit. Transfigo, id eſt, perfodio, ut transfixi pectora ferro. **Fingo** Fingo ſignificat formo. Saluſtius, Veluti pecora, quæ natura prona atq́; uentri obedientia finxit. Hinc figulus qui uaſa fingit de argilla, & figulina locus ubi fiunt uaſa fictilia, quia fictile dicitur de luto & argilla factum. Quandoq́; fingere ſignificat excogitare. Terent. Fingunt quandam inter ſe fallaciam, unde fictus & fictitius, id eſt, falſus & excogitatus. Figmentũ res ficta uel formatio. Effingere, id eſt, facere ad alterius formam. Vnde effigies, id eſt, imago. A quo effigiare, id eſt, formare. **Frigo** Frigo ſignificat in patella aſſo, unde frixum dicitur cibus toſtus in patella, & friorium eſt ſartago. Confringo ſignificat idem.

I uel a ſi præ go uenit n mediante ſupino.
Semper n reperitur, cin tin an excipiantur.
N retinent ango cingo tingoq́; ſupino.
Et clango plango cum cõpoſitis quoq́; ſtinguo.

Verba quæ deſinunt in ango uel ingo, amittunt n in ſupino, ut pango pactum, tango tactum, ſtringo ſtrictum, ringo rictum, &c. Sed plango ango cingo tingo tenent n, quia dicitur planctum, cinctum. Adduntur clango & compoſita à ſtinguo, ut extinguo, &c. & lingo, à quo fit nomen linctus. **Stringo** Stringo ſignificat premo uel amputo uel ligo. Adſtringo alligo. Obſtringo obligo. Obſtrictus obligatus. Conſtringo comprimo uel colligo, Reſtringo compello. Diſtringo premo uel abrado uel denudo, ut diſtrictus gladius, id eſt, nudatus uagina. Etiam ſtrictus ponitur pro nudus. **Ango** Ango, id eſt, moleſto uel crucio. Vnde angor & anxietas & anguſtia, id eſt, moleſtia uel preſſura. Et anxius, id eſt, ſollicitus & oppreſſus, & angina eſt morbus faucium, quia angit fauces & guttur.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tur. Plango ſignificat percutio pectus præ triſtitia. Po- Plango
nitur pro ploro, unde planctus & plangor, id eſt, plora-
tio. Ponitur etiam pro percutio. Ouid. Tunc demum pe-
ctora planxi. Clango, id eſt, ſono uel facio clangorem. Clango
Clangor eſt ſonus tubæ, & eſt nomen fictitium ſicut clan
go uerbum fictitium. Statius, Horrida clangunt Signa
tubæ. Cingo, id eſt, circundo. Vergil. Cingite fronde Cingo
comas. Accingo præparo, ut accinge te operi, accingo me
itineri. Diſcingo, id eſt, cincturam depono. Diſcincti di-
cuntur non cincti uel molles uel imbecilles homines.
Tingo eſt immergo, ind at ſencke. Vergil. Alij ſtridentia Tingo
tingunt Aera lacu. Capitur pro colorare uel madefacere.
Intingo idem eſt, ut, Qui intingit mecum manum in pa-
ropſide, &c. Stinguo uel ſtingo, id eſt, deleo, ſed non Stinguo
eſt in uſu. Extinguo, id eſt, deleo, uel occido. Inſtingo,
id eſt, immitto uel inſpiro. Inſtinctus, id eſt, inſpiratio.
Reſtinguo, id eſt, extinguo. Diſtinguo, id eſt, diſcerno.

Ho xi ctumq; facit.

Verbum in ho definens habet in præterito xi, in ſu- Ho
pino ctum, ut traho traxi tractum, ueho uexi uectum.
Et non ſunt plura uerba huius coniugationis in ho deſi-
nentia, quam hæc duo. Traho, at draffue, unde trahea
uel traha uehiculum ſine rotis, Slæde. Attraho til at draff-
ue. Abſtraho aufero, aff at draffue. Contraho in unum Traho
traho uel colligo. Horat. Contrahas uento nimium ſe-
cundo turgida uela. Etiam ſignificat conuenire uel con-
iugium inire, unde contractus, id eſt, conuentio, ſed con-
tractus adiectiuum ſignificat paralyticum. Detraho aufe-
ro. Terent. Accurrunt ſerui, ſoccos detrahunt. Eſt etiam
dicere clam malum de aliquo. Hieronymus, Nulli detra-
~~has, nec in eo te ſanctum putes ſi cæteros laceres.~~ Diſtraho
in diuerſa traho, ut Hyppolitus fuit diſtractus equis in
diuerſa nitentibus. Accipitur etiam pro uento. Subtraho
ſubtus uel clam aufero. Item à traho tracto frequentati-
uum, quod ſignificat tractare rem, ut Petrus tractauit nos
humaniter. Etiam ſignificat attingere uel in manu habe-
re. Perſius. Rem populi tractas. Attrecto & contrecto fre-
quenter in manibus habeo uel attingo, ut cattus amat
contrectari,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

contrectari. Pueris non licet ea attrectare, quæ illis ſunt prohibita. Obtrecto, id eſt, obloquor uel detraho alicui. Detrecto frequenter detraho uel etiam recuſo, ut bos detrectat aratrum. Heho Vehere eſt plauſtro uel nauigio uel quadrupede deducere. Vehiculum & uehes, id eſt, plauſtrũ uel currus. Adueho, uectura apporto. Eueho exporto uel extollo. Vergilius, Quos ardens euexit ad æthera uirtus. Inueho importo. Proueho perduco. Liuius, Ad ſummos honores alios ſcientia iuris ciuilis, alios eloquentia, alios gloria militaris prouexit. Nota quod traho & ueho corripiunt priorem uocalem, quod oportet ſcire propter compoſita.

Dat ui lo, ni geminetur
L, ibi tunc per li lo præterit, excipe uulſi.
Dic etiam uelli, tantum primumq́; ſupinat.
Dat pello pepuli, ſed format fallo fefelli.
Dic tollo tetuli, ſed ſuſtulit approbat uſus.

Verba in lo habent in præterito lui, ut alo alui, colo colui, uolo uolui, molo molui, conſulo conſului, occulo occului. Excipiuntur quæ duplicant l, quæ habent li, ut fallo falli, pſallo pſalli, uello uelli & uulſi. Sed quæ habent mutam ante l, geminant principium præteriti, ut pello pepuli, fallo fefelli, ita tollo tetuli. Sed magis in uſu eſt ſuſtuli, inquit Priſcianus. Item cello, ſecundum quoſdam habet ceculi, ſed non eſt in uſu niſi in compoſitis, ut percello perculi, excello exculi uel excellui, quod ultimum tamen potius ab excelleo fit, ſecundum Priſcianum. Alo Alo ſignificat cibum do. Lex duodecim tabularũ, liberi parentes in ægeſtate aut alant aut uinciantur. Transfertur etiam ad animum. Cicero, Honos alit artes. Alimentum, id eſt, cibus. Alumnus, id eſt, puer qui alitur ab aliquo. Colo Colo ſignificat amo. Vergilius, Ille colit terras. Etiam ſignificat honoro, ut colo Deum. Item eſt habitare. Vergilius, Pallas quas condidit arces Ipſa colat. Etiam eſt exercere, ut colo rus uel agrum. Accolo, id eſt, prope habito, ut Petrus occolit mare. Incolo, id eſt, inhabito, ut incolo urbem Romam. Recolo recordor uel

mente

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mente pertracto. Molo comminuo, unde emolo & par- Molo
molo media curta. Perſi. Emole quod metuis. Sed immo-
lo eſt primæ coniugationis, ſignificans id quod ſacrifico.
Conſulo quando iungitur datiuo, ſignificat do conſili- Conſulo
um, ut conſulo tibi, ſed quando iungitur accuſatiuo ſig-
nificat peto conſilium uel interrogo, ut Petrus me conſu-
luit ſuper ægritudine ſua. Occulo, id eſt, abſcondo, inde
occultare frequentatiuum. Sallo ſignificat ſale ſpargo, Sallo
unde ſalſus & inſulſus, id eſt, non ſalſus. Pſallo eſt uer- Pſallo
bum Græcum, id eſt cano, ſed proprie inſtrumentis mu-
ſicis, unde pſaltes, qui ſpallit, ſcil. lyrice uel organiſta, ut
uulgo dicitur, & ſpalmus carmen lyricum. Vello, id eſt, Vello
traho. Ver. Cynthius aurem uellit & admonuit. Auello ab-
ſtraho. Euello extraho. Diuello diſtraho uel abſtraho.
Fallo decipio. Teren. Eho quæſo laudas eos, qui heros fal- Fallo
lunt? Fallit me .i. neſcio. Non me fallebat .i. bene ſciebam.
Refello ſignificat nego, uel quod dictum eſt, falſum oſten
do. Titus Liuius, Ea nec affirmare nec refellere in animo
eſt. Verg. Neq; te teneo, neq; dicta refello. Pello ſigni- Pello
ficat id quod expello. Boetius, Gaudia pelle, pelle timo-
rem, unde pulſus expulſus. Etiam ſignificat percutio. Ter.
Tu ne has pepuliſti fores? Inde frequentatiuum pulſo,
quod idem ſignificat, ut in lege xij. tabularum apud Sene.
Qui parentem pulſauerit manus ei præcidantur. Appello
ui adduco. Ventus appulit naues in portum. Lucanus, Qui
uetat externas terris appellere naues. Appello uel aſpello
ſignificat amoueo. Compello cogo. Depello remoueo.
Expello, id eſt, eijcio. Plautus, Ancillam domo expulit.
Impello urgeo uel induco. Neceſsitas impulit me, ut id
facerem. Propello procul pello, unde propulſare quod
idem ſignificat. Repello reijcio uel remoueo. Repulſa,
id eſt, reiectio à petitione. Ouidius, Deq; tot ac tantis
cœli terræq; mariſq; Poſce, bonis aliquid, nullam pa-
tiere repulſam. Cello ſignificat id quod cedo, ſed non Cello
eſt in uſu. Antecello, id eſt, antecedo in honore. Præ-
cello, id eſt, præcedo. Excello, excedo uel ſupero. Percel-
lo, id eſt, percutio. Prudentius, Rara reos iuſta percel-
lit pœna ſecuri. Et hæc habent in præterito lui uel li, ut
antecello lui, præcello lui, excello exculi uel excellui,
percello

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

De tertia coniugatione

percello perculi. Vergil. Perculit ac fulua moribundum extendit arena. Tollo infra. Aio ſiſto fero.

L ſimplex dat tum, ſed ſum geminata ſupino.
Tum uel itum dat alo, caret omni malo ſupino.
Pſallere nolle caret, ſublatum dat tibi tollo.

Verbum in lo deſinens per ſimplex l ſcriptum, habet tum in ſupino, ut colo cultum, molo multum, conſulo conſultum, alo altum uel alitum. Sed uerbum in lo per duo ll, habet ſum in ſupino, ut cello celſum, pello pulſum, fallo falſum, ſallo ſalſum. Sed pſallo & uolo cum compoſitis malo & nolo carent ſupinis. Quidam tamen à uolo faciunt ſupinum uultũ. Vnde uultus nomen, quod ſignificat diſpoſitionem faciei. Alij faciunt ſupinum uolitum, & inde uolitum nomen pro uoluntate. Item tollo ſicut habet alienum uel commodatum præteritum ſuſtuli, ſic etiam habet commodatum ſupinum, ſcil. ſublatum. Vnde participium ſublatus, quod quandoque eſt idem quod ablatus uel remotus, ut, liber eſt mihi ſublatus. Quandoq; ſignificat eleuatus.

Mo Mo dat ui dat itum, ſed como promoq; demo.
Et ſumo pſi præterito dant, ptumq; ſupino.
S geminat ſſi ſum premo dans, emo mi dat & emptum.

Verbum deſinens in mo habet ui, itum, ut fremo gemo tremo uomo. Excipiuntur habentia longam uocalem in penultima ſyllaba, quæ habent pſi, ptum, ut demo dempſi demptum, promo, como, ſumo. Excipiuntur etiã emo emi emptum, & premo preſſi preſſum. Nota quod omnia uerba tertiæ coniugationis in mo deſinentia, corripiuntur in penultima ſyllaba præſentis indicatiui modi, præter illa quatuor, como promo demo & ſumo, quæ producuntur. **Fremo** Fremo ſignificat grauiter & confuſe ſonare ex indignatione. In Pſalm. Quare fremuerunt gentes. Inde fremor & fremitus, id eſt, ſonus indignantium. **Gemo** Gemo, at ſucke. Lucanus, Quid ueſane gemis, fletus quid fundis inanes? Ingemo ualde gemo. **Tremo** Tremo, at ſkelue.

Boetius,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Boetius,Et tremit effœto corpore laxa cutis. Inde tremor.
Verg. Cur ante tubam tremor occupat artus.Tremebundus, id eſt, plenus tremore. Tremendus, id eſt, terribilis.
Vomo ſignificat ſpuo, uel cibum potumue per os reddo. Vomo
Inde uomitus. Euomo o curta ſignificat effundo e ſtomacho.Terent.Ibo & exquiram fratrem,ut in eum hæc euomam.Como,id eſt,orno,& maxime capillum. Inde com- Como
ptus, id eſt, ornatus. Incomptus inornatus. Promo, id Promo
eſt, profero. Plaut. Prompſiſti tu illi uinum? non prompſi. Naſo, Deq; ſagittifera prompſit duo tela pharetra. Promus qui promit potum. Promptus,id eſt, paratus uel apertus. In promptu,id eſt,in aperto.Expromo depromo
idem. Verg. Depromunt tela pharetris. Demo aufero. Demo
Verg. Demo ſupercilio nubem. Sumo, id eſt, accipio. Sumo
Abſumo conſumo. Emo,at kiøbe. Martia. Omnia Ca- Emo
ſtor emis, ſic fiet ut omnia uendas. Compoſita mutant e in i breue,ſed in præterito habent e longũ ſicut ſimplex, ut eximo exemi exemptũ,&c.Adimo,id eſt,aufero.Naſo, Nam uires adimit Veneris damnoſa uoluptas. Eximo extraho uel excipio. Petrus exemit gladium. Exemptus exceptus ab onere. Interimo, id eſt, occido. Perimo idem. Mart. Hoſtem cum fugeret ſe Samius ipſe peremit. Redimo rurſus emo uel libero. Ponitur & pro emo. Dirimo, id eſt,ſeparo. Verg. Et prælia uoce diremit. Premo, at
trycke eller at kryſte. Vnde preſſura, tryckelſe. Compo- Premo
ſita habent i breue, ſed in poſitione. Exprimo, vd aff at trycke. Imprimo,ind at trycke. Opprimo,ned at trycke. Naſo,Opprime dum noua ſũt ſubiti mala ſemina morbi. Reprimo retrorſum premo uel retineo. Verg. Obſtupuit retroq; pedem cum uoce repreſsit. Supprimo occulto uel abſcondo.

No dat ui g uel o ſi præſit, & a cano nata. No
Dat temno tempſi,cecini cano,cætera ui dant.
Datq; lino lini uel liui, deinde litum dat.
No per ui dat itum,ſine natis a cano nam ptum
N præcedit in his, pſi tum dat, uicq; facit tum.

Verbum deſinens in no præcedente g uel o, habet ui in præ-

in præterito,ut gigno genui,pono poſui. Etiam compo-
ſita a cano habent ui,ut accino accinui, præcino pręcinui.
Sed Probus Grammaticus ſcripſit quod habent ni, ut ac-
cini præcini,unde canitur : De quo Prophetæ præcine-
runt. Item temno habet tempſi, & cano cecini. Cætera ui
dant, ut ſterno ſtraui,ſperno ui,ſino ui, lino liui uel leui.
Veteres etiã lini proferebant.Item cerno creui,quod præ-
teritum non eſt in uſu , ſed eius compoſita ſæpe legimus,
ut decerno decreui,diſcerno diſcreui,ſecerno ſecreui.Quę
uerba in no habent ui diuiſis uocalibus , habent itum in
ſupino,ut gigno genui genitum, &c. Sed compoſita a ca-
no faciũt centum, ut accino accentum,concino concentũ.
Item quod in præterito habet pſi,in ſupino facit ptum,ut
contempſi contemptum,& quę in pręterito faciunt ui per
unam ſyllabam,in ſupino habent tum, ut ſtraui ſtratum,
ſpreui ſpretum,liui litum,ſiui ſitum,quæ duo ultima cor
ripiunt i ante tum. Item etiam compoſita eorum , ut illi-
Gigno tum deſitum i curta. Gigno , id eſt , profero filium uel
genero,& dicitur tam de uiro quam de muliere.Ingenitus
quandoq; ſignificat non genitus, quandoq; in aliquo ge-
nitus. Primo eſt nomen. Secundo eſt participium ab in-
gigno, quod ſignificat in aliquo gigno. Tull. Natura cu-
piditatem ingenuit homini,&c. Ponitur gigno pro facio
uel indico.Horat. Ludus enim genuit trepidum certamen
Pono & iram. Pono,at ſette. Accipitur pro depono uel relin-
quo. Iuuen. Ponamns nimios gemitus. Verg. Pone me-
tum. Appono,til at ſette,eller for at ſette , ut neſcio quid
apponam hoſpitibus. Oppono contra pono. Naſo, Op-
poſuitq; manum fronti. Depono aff at ſette , ut Deus de-
poſuit potentes de ſede. Etiam ſignificat til at ſette , ſicut
faciunt contendentes & certantes. Item deponere eſt dare
cuſtodiendum , ut depoſui apud Petrum ſex aureos, id
eſt, tradidi Petro ſex aureos mihi cuſtodiendos. Inde de-
poſitum , quod alicuius fidei traditum eſt. Iuuenal. De-
poſitum tibi ſoſpes erit. Expono ex aliquo pono. Vergil.
Socios de puppibus altis Pontibus exponunt. Eſt etiam id
quod declaro uel narro. Tull. Exponam breuiter conſi-
lium profectionis meæ. Etiam ſignificat expendo , ut
multos nummos expoſui. Item abijcio , ut meretrices
quandoq;

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quandoq; exponunt infantes. Imponere, ind at ſette, uel decipio. Iuuenalis, Facile eſt barbaro imponere regi. In Geneſi, Cur impoſuiſti mihi? unde impoſtor, deceptor, & impoſitura fallacia. Compono ſimul pono uel conſtruo. Quandoq; ſignificat comparo. Vergilius, Sic paruis componere magna ſolebam. Accipitur etiam pro diſpono orno iungo & pro claudo. Vergil. Ante diem clauſo componet ueſper olympo. Diſpono, id eſt, ordino. Eſaias, Diſpone domui tuæ, quia morieris tu, & non uiues. Propono ante pono, ut uideatur uel cogitetur. Naſo, Proponas animo multa ferenda tuo. Præpono, id eſt, antepono in dignitate. Multi terrena præponunt cœleſtibus. Nota quod pono in præſenti producit o, ſed in præterito corripit. Verg. Arma ſub aduerſa poſuit radiantia quercu. Cano, id eſt, canto, quod eſt eius frequentatiuum. Verg. Non canimus ſurdis. Eſt etiam carmine deſcribere. Idem, Arma uirumq; cano. Eſt etiam diuinare uel prophetare. Idem, Ipſa canas oro. Eſt etiam laudare. Idem, Ibant æquali numero, regemq; canebant. Hinc cantor & cantio & cantus eiuſdem ſignificati. Compoſita mutant a in i, ut accino, id eſt, ad aliquid cano. Vnde accentus, qui eſt eleuatio uel depreſſio uocis. Concino ſimul cano. Concentus multorum cantus. Incino, id eſt, cano. Intercino inter actus quandoq; cano. Horatius, Ne quid medios intercinat actus. Occino uel occano, id eſt, contra cano. Præcino ante cano uel prædico. Succino poſt alium cano, uel ſubmiſſa uoce cano. Temno & contemno, at forſmaa. Vergil. Diſcite iuſticiam moniti & non temnere diuos. Terentius, Ego illum contempſi præ me. Donatus ait principale eſſe contemno, temno autem dici per aphęreſim, cauſa metri. Nota quod contemno non habet p in præſenti, ſed in præterito & ſupino, & a ſupino formatis. Sterno ſignificat proijcio in terram, unde ſternax equus dicitur, qui ſeſſorem deijcit. Dicitur Latine, Straui flores humi, & ſtraui humum floribus, cum ſit idem ſenſus. Sed in ſecunda oratiõe ſternere ſignificat operire, quum dicitur, Sterno lectum, ſterno equum, unde ſtragulũ dicitur quo lectus ſternitur. Item ſterno uiam lapidibus, id eſt, operio. Vnde ſtratum

Cano

Temno

Sterno

uel ſtrata dicitur uia lapidibus operta uel facta. Item ſtratum pro lecto. Inſterno, id eſt, tego. Verg. Fuluiq; inſternor pelle leonis. Deſterno tollo ſtraturam. In Geneſi, Deſtrauit calamos. Conſterno conſternas, primæ coniugationis ſignificat turbo, ut Petrus eſt conſtratus animo.

Sperno Sperno, id eſt, contemno, ſed paulo plus. Spernere mundum, ſpernere nullum, ſpernere ſeſe. Spernere ſe ſperni. Aſpernor aſpernaris, idem ſignificat. Titus Calphur. Scimus enim, quia te non aſpernatur Apollo. Cerno dicetur infra.

Sino Sino, id eſt, permitto. In Euangelio, Sinite paruulos uenire ad me. Deſino, id eſt, omitto. Vergil. Deſine plura puer. Etiam ſignificat finiri. Naſo, Deſinat ante dies quam conſequar omnia dictis.

Lino Lino ſignificat at ſmøre, ut lino faciem carbone. Lino uas argilla ut clauſum ſit. Iuuen. Nam quis plura linit uicturo dolia muſto. Vnde litura, id eſt, macula in libro. Naſo, Quaſcunq; aſpicies lacrymæ fecere lituras. Allino, til at ſmøre, eller paa at ſmøre. Horat. Vir bonus & prudens uerſus reprehendet inertes, Culpabit duros, incomptis allinet atrum Tranſuerſo calamo, &c. Oblino, at beſmøre. Idem, Nec ſocerum quærit, quem uerſibus oblinat atris. Inde oblitus i curta beſmoerd. Illino ſublino collino idem ſignificant. Plaut. Et os ſubleui modo. Relino lituram tollo & aperio. Tere. Releui omnia dolia mea. Nota quod lino corripit i in præſenti & ſupino, unde etiam participia i breuiant. Lucan. Illita tela dolis. Priſcianus dicit quod lino facit præteritum liui, ut lino liui, ſed magis differentiæ cauſa leui. Vetuſti etiam lini ſcripſere.

Po dat ui dat itum ſi præuenit e breue, rumpo
Dat rupi ruptum, pſi cætera ptumq; dedere.
Dat liquo liqui, coquo coxi ctum dat utrunq;.

Verba habentia e breue ante po, faciunt ui, itum, ut crepo crepui crepitum, ſtrepo ſtrepui ſtrepitum, ſed rumpo rupi ruptum. Reliqua uerba in po deſinentia faciunt pſi ptum, ut repo repſi reptum, carpſi carptum, ſerpo, ſcalpo. Item clepo clepſi cleptum, licet habeat e breue apud Prudentium. Quod rapere & clepere eſt auideq; abſcondere parta. Item linquo facit liqui lictum, coquo coxi coctum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ctum. Crepo quid ſit habes ſuperius in prima coniuga-
tione, nam indifferenter eſt primæ uel tertiæ coniugati- Strepo
onis . Strepo ſignificat facio ſtrepitum,uel facere ſonũ.
Perſtrepo ualde ſtrepo.Stat.Rumor in arcana iamdudum
perſtrepit aula. Inſtrepo,in aliquo ſtrepo. Apes inſtrepit
floribus,unde inſtrepito frequentatiuum. Obſtrepo con- Rumpo
tra ſtrepo,uel etiam reſpondeo. Rumpo,id eſt,frango.
Vergil. Eripui fateor letho me & uincula rupi. Rumpere
uocem, & rumpere ſilentium idem ſignificant quod lo-
qui. Abrumpo, aff at bryde eller ſønder at bryde. Horat.
Nec læthea ualet Theſeus abrumpere caro Vincula Piri-
thoo,id eſt,illi uiro. Corrumpo deſtruo uel contamino.
Pecunia corrumpit iudicem. Iſte corrupit uirginem.Cor-
ruptela,id eſt,corruptio.Dirumpo in multas partes rupo.
Erumpere eſt cum impetu exire , ut oppidani erumpunt Repo
in hoſtes. Irrumpo impetum facio uel ui intro. Repo,
at krybe , unde reptilia dicuntur animalia pedibus caren-
tia,ſcil. ſerpentes. Irrepo e longa , ind at krybe. Obrepo
clam uenio,ut ſenectus obrepit homini. Somnus obrepit Serpo
oculis. Serpo,id eſt,repo,unde ſerpens animal quod ſer
pit. Transfertur etiam ad herbas & ad incorporea, ut he- Carpo
dera ſerpit latius. Peſtis ſerpit indies. Carpo,id eſt,tol-
lo.Verg. Carpent tua poma nepotes. Naſo, Languidus in
pratis gramina carpit equus. Accipitur pro reprehendo.
Petrar. Pamphile quam facile eſt alienam carpere uitam.
Ponitur pro capio,ut carpo cibum,carpo uitales auras, id
eſt,uiuo. Decerpo,id eſt,de aliquo carpo.Diſcerpo in mul
tas partes carpo. Excerpo exſcribo uel eligo. Plin. Iunior
de aunnculo ſuo, Nihil unq̃ legit,quod non ercerperet. Scalpo
Scalpo,at klaa eller at ſkaffue. Bap. Mantua. Phthiriaſim
patiens ſcalpit caput unguibus uncis. Phthiriaſis eſt mor-
bus pedicularis.Scalprum eſt ferreum inſtrumentum,quo
ſcalpitur corium. Scalpellum paruum ſcalprum quo ſcal-
pitur membrana. Auriſcalpium quo ſcalpuntur aures. Sculpo
Sculpo,id eſt,ſeco uel incido ligna uel lapides. Sculptile
dicitur ſtatua ſculpta ex lapide uel ligno. Clepere eſt fu- Clepere
rari. Tull. Ignem Prometheus clepſiſſe dolo,&c. Item cle-
pto Græce ſignificat furari, unde cleptes fur , & clepſidra
inſtrumentum , per quod aqua currit , uel uitrum cum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

arena indicans horas. Linquo, at forlaade. Vergil. Nos patriæ fines & dulcia linquimus arua. Relinquo derelinquo oblinquo idem ſignificant.Delinquo .i. pecco.Iuuen. Nemo ſatis credit tantum delinquere , quantum Permittas, adeo indulgent ſibi latius ipſi.Delictum,id eſt, peccatum.

Coquo

Coquo,id eſt,apto eſui,at kaage mad.Coctilis lapis,tegelſten. Sol coquit poma.Coquo cereuiſiam.Accipitur pro uexo.Percoquo ſignificat perfecte coquo.Hic cibꝰ non eſt percoctus. Incoquo in aliquo coquo. Verg. Huius adorato radices incoquo Baccho. Decoquo ſignificat rebus conſumptis clam fugere,ut fallantur creditores.Concoquere eſt quod uulgus ait digerere, at fortere eller at fordouue i maſſuen.Excoquo,id eſt,coquendo aufero,vd at ſynde eller vd at brendo. Ignis excoquit auro ſcoriam, .i. immundiciam. Item coquo coquus & eius compoſita corripiunt o. A quo coquo coquus & coquina. Conquinaria .i. ars coquendi. Item coquinari .i. coquere cibum.

Ro ui tumq; facit, ge cur excipienda uer u que.
Dat ſſi ſtumq;,gero uelut uro, curro cucurri.
Curſum, ri uel ſi uerro uerſumq; ſupino.
Quæro quæſiui quæſitum redde ſupino.

Verba deſinentia in ro habent ui in præterito & tum in ſupino,ut tero triui tritum,ſero ſeui ſatum, quæro quæſiui quæſitum. Excipiuntur quatuor, ſcilicet, gero geſſi geſtum,uro uſſi uſtum,curro cucurri curſum, uerro uerri uel uerſi uerſum .

Tero

Tero ſignificat comminuo uel conſumo,ut tero tempus,tero ocium. Verg. Quid ſtruis aut qua ſpe Lybicis teris ocia terris? Attero ad aliquid tero,unde attritus participium. Hieronymus , Attrita frons interpretatur ſæpe quod neſcit. Attrita frons, id eſt, impudens homo.Contero,id eſt,comminuo. Semen mulieris contriuit caput ſerpentis antiqui. Contritus, id eſt,afflictus uel dolens. Contritio eſt dolor de peccatis. Detero, at forſſide eller ſønder at knuſe , ut detriui calceamenta pueritiæ. Plinius, Nimia cura deterit magis quam emendat. Intero, ind at brocke. Propheta , Intriuerat panem in alueolum,id eſt,uaſculum. Protero, id eſt , ualde tero. Boetius, Pedibusq; datas proterit eſcas. Item a tero tritura,quod

ra, quod eſt excuſſio frugum. Vnde triturare, at terſke. Se-
ro dicetur infra. Gero, id eſt, porto. Vnde gerulus, id eſt Gero
portator, & geſtare frequentatiuum. Accipitur gero pro
rego, ut gero bellum. Petrus bene ſe gerit. Tull. Ego te
nunquam reprehenſione dignum putaſſem, cum te ſan-
ctiſſime gereres. Inde geſtus, facte eller noder. Etiam ſi-
gnificat agere uel facere. Verg. Nec tecum talia geſſi. Vnde
geſta dicuntur facta magnifica. Gero morem, id eſt, facio
quod uis. Aggero, id eſt, apporto, unde agger. Eſt aliud
aggero primæ coniugationis, quod ſignificat augeo. Ver.
Incenditq; animum dictis atq; aggerat iras. Congero, id
eſt, congrego. Tibul. Diuitias alius fuluo ſibi congerat
auro. Digero diſpono. Vergil. Ita digerit omnia Cal-
chas. Vnde quidã liber iuris ciuilis dicitur Digeſta, orum.
quia in eo leges ſunt digeſtæ, id eſt, ordinate diſpoſitæ.
Egero exporto uel emitto. Ingero importo. Suggero,
ſubminiſtro uel porrigo. Verg. Suggere tela mihi. Etiam
ſignificat in memoriam duco. Tul. Si memoria mihi for-
te defecerit, tuum erit ut ſuggeras. In Euangelio, Spiritus
ſanctus ſuggeret uobis omnia. Inde ſuggeſtus altus lo-
cus unde ſermo fit ad populum. Nam ambo ambonis nõ
eſt latinum. Vro ſignificat ardore uel frigore uel alia Vro
ui lædo, ut ignis urit me, frigus urit me. Calceus arctus
urit pedem. Flagellum urit nates, &c. Tere. Vro hominem,
id eſt, dolore afficio. Aduro comburo idem ſunt quod
uro. Amburo, id eſt, ex omni parte uro. Plaut. Ille quidem
Vulcani eſt filius, quicquid tangit, omne amburit. Exuro
peruro, totum uro. Inuro in aliquo uro. Inuſſi notam
boui. Inuſtus ind brend. Curro at løbe. Accurro, til Curro
at løbe. Concurro ſimul curro. Excurro, vd at løbe. In-
curro, ind at løbe eller i at komme. Petrus incurrit gran-
de dedecus. Occurro contra curro uel reſiſto. Percurro
antecurro. Succurro ad auxilium curro. Etiam ſignificat
in mentem uenio. Cicero, Vt enim quidq; ſuccurrit, li-
bet ſcribere. Nota de his compoſitis quod ſuperius eſt
ſcriptum, ibi (Si componantur.) Verro, at ſkrabe, ut Verro
gallina uerrit humum. Ponitur pro ſcopo. Iuuenalis,
Verre pauimentum, nitidas oſtende columnas. Item pro
remigo. Verg. Adnixi torquent ſpumas & cerula uerrunt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Cerula,id eſt, æquora. Eſt etiam traho, unde fit uerriculum, quod eſt rete. Quæro Quæro, at lede eller at ſpøre, ut quæro patrem. Etiam ſignificat interrogare,& tunc iungitur ablatiuo cum præpoſitione, ut quæſiui a Petro uel ex Petro. Dicitur etiam quæſiui de Petro,id eſt, quomodo Petrus ſe gerat. Magiſter quæſiuit de te,id eſt,poſt te, ut uulgo dicitur. Compoſita habent i longum pro e uel æ. Acquiro,at faa. Conquiro idem. Diſquiro,quærendo diſcerno. Exquiro eligo uel quæro. Inquiro, ualde quæro. Perquiro idem.

A ſero compoſita ſerui ſertumq; dedere.
Inſero ſic format,& conſero uicq; ſitum dat.
Sic ſero formauit prius & ſenſum duplicauit.

Compoſita uerbi ſero quandoq; habent rui in præterito,& ſertum in ſupino,ut deſero deſerui deſertum.Similiter inſero & conſero,quæ tamen etiam habent ui, ut inſeui inſitum,conſeui conſitum. Etiam ſero olim habuit ſerui ſertum. Nota ſero facit præteritum ſeui, & ſupinum ſatum. Compoſita eius quando ſequuntur ſignificatum ſimplicis,habent ſeui itum i curta, ut conſero conſeui conſitum.Sed quando mutant ſignificatum ſimplicis, faciunt rui,ertum,ut diſſero diſſerui diſſertum,& quoniam quędam compoſita a ſero habent duo ſignificata,ideo etiam habent duplicia præterita & ſupina, ut aſſero inſero conſero. Sero Sero ſignificat ſemino uel planto. Aſſero quandoq; ſignificat ad aliquid ſero uel proprie planto, ſic habet aſſeui aſſitum. Etiam ſignificat affirmo uel defendo & libero,& pro his ſignificatis habet aſſerui aſſertum. Vnde aſſertor,id eſt,defenſor. Conſero quandoq; eſt ſimul ſero,& ſic habet conſeui conſitum.Vnde dicitur hortus arboribus conſitus. Quandoq; conſero ſignificat coniungo uel committo,ut conſero prælium,& ſic habet ſon ſerui conſertum. Statius, Conſeruitq; manum. Inſero quandoq; ſignificat ramum in aliam arborem ſero.Verg. Inſere Daphne piros carpent tua poma nepotes. Sic habet inſeui inſitum. Idem,Vidi inſita mala ferre piros. Quandoq; inſero ſignificat impono uel immitto,ut qui ſingu-
lis fora-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

lis foraminibus inſerit digitum, quandoq; retrahit illum defœdatum, ſic habet inſerui inſertum. Stat. Tum dextræ uirgam inſeruit, qua pellere ſomnos. Legimus quandoq; inſitum pro inſertum, & inſertum pro inſitum. Deſero, id eſt, relinquo. Terentius, Heu quo redactus ſum, omnes noti atq; amici me deſerunt. Diſſero, id eſt, narro uel dico, unde diſertus, qui bene ſcit dicere. Ediſſero enarro uel declaro. In Euangelio, Ediſſere nobis hanc parabolam. Exero, id eſt, emitto uel extendo. Pli. Glotis auis perlongam exerit linguam. Inde exertare frequentatiuum. Hæc quatuor compoſita habent tantum rui in præterito & ſertum in ſupino. Sero tamen olim etiam habuit ſerui ſertum. Vnde participium ſertum, quod eſt compoſitum. Lucan. Accipient ſertas nardo florente coronas. Item ſertum, .i. corona de floribus aut herbis. Obſero obſeui obſitum .i. circunſero uel circundo, unde participium obſitus, id eſt, circundatus. Verg. Iam ſatis obſita; iam bos.

So ſiui ſitumq; facit, ſed deme capeſſa, So
Quod ſi ſumq; facit, ſic uiſo, ſicq; faceſſo.
Pinſoq; præteritum per ui formando dat iſtum

Verba in ſo deſinentia habent ſiui ſitum, ut arceſſo laceſſo accerſo inceſſo. Excipiuntur capeſſo uiſo & faceſſo, quæ habent ſi ſum, ut capeſſi capeſſum. Item pinſo habet pinſui piſtum. Item quæſo habet in præterito quæſiui, teſte Priſciano, ſed de hoc inter defectiua dicetur. Arceſſo Arceſſo
ſignificat aduoco. Horat. Si melius quid habes arceſſe uel imperium fer. Eſt etiam id, quod arceo, a quo uerbo formatur. Accerſo, id eſt, aduoco uel adfero. Terent. Ob- Accerſo
ſtetricem accerſo. Laceſſo, id eſt, uexo uel irrito. Verg. Laceſſo
Efficiam poſt hac ne quenquam uoce laceſſas. Inceſſo accuſo uel impeto. Capeſſo capio uel accipio. Faceſſo, id Capeſſo
eſt, facio uel eo ad faciendum. Verg. Haud mora continuo Faceſſo
matris præcepta faceſſit. Etiam ſignificat diſcedo. Terent. Hæc mulier hinc faceſſat. Viſo, id eſt, uado uiſum uel Viſo
uiſito. Inde reuiſo prouiſo inuiſo eiuſdem ſignificationis. Tull. ad Atticum, Reuiſe nos aliquando. Pinſo ſigni- Pinſo
ficat tundo, nam antiqui carentes uſu molarum ſolebant frumentum in pilis tundere. Vnde piſtrinum dicitur lo-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

cus,ubi ſerui continuo labore pinſebant, & piſtor qui pinſit,qui & pinſor olim dicebatur. Nunc pinſere accipimus pro facere panem,& piſtor pro panifice. Legitur etiam pinſare. Terent. Calphurnius, Dicitur & nigro pinſare legumine panem.

Ante to c ueniens,in xi to mutat,& in xum.
Datq; xui pecto pariter xi, ſic quoq; necto.

Verba deſinentia in to, quæ habent c ante to, habent xi in præterito, xum in ſupino, ut flecto flexi flexum, plecto plexi plexum. Pecto autem & necto habent xi xui, & xum in ſupino.

Flecto

Flecto ſignificat curuo uel moueo, at bøye,ut flecto genua,flecto arcum,flecto nauem. Transfertur etiam ad animum & incorporea, ut flecte Deum ſupplici prece. Iohannes nullis flectitur precibus. Vergil. Flectere ſi nequeo ſuperos Acheronta mouebo. Deflecto de aliquo flecto. Reflecto iterum flecto. Circumflecto,om at vende. Inflecto ualde flecto. Flexilis & flebilis,id eſt,potens flecti.

Plecto

Plecto ſignificat percutio uel punio. Horat. Quicquid delyrant reges,plectuntur Achiui,id eſt,Græci, id eſt,ſubditi. Hinc plectrum dicitur inſtrumentũ quo fides pulſantur a citharedis. Quandoq; plecto ſignificat id quod flecto. Vnde plecta dicitur matta. Item perplexus dicitur intricatus, & perplexe aduerbium intricate & obſcure. Terent. Pergin ſceleſta mecum perplexe loqui.

Pecto

Pecto capillos orno,unde pecten. Etiam pecto ſignificat orno, unde pexa ueſtis & impexa barba, id eſt, inornata, & pexare frequentatiuum.

Necto

Necto ſignificat ligo. Nexilis,id eſt, nexus & ligatus aut firmus, ut ibi, Fratres unanimes fœdere nexili.

Ante to uerba duo retinent r abſq; ſupino.
Præbet ui ſterto, ti format ſum quoq; uerto.

Duo uerba huius coniugationis habent r ante to,ſcilicet, ſterto & uerto, ſterto habet ſtertui ſine ſupino, uerto uerti uerſum. Vbi nota quod tria uerba hæc, uergo, uerro & uerto habent uerſum in ſupino.

Sterto

Sterto ſignificat dormio. Perſius, Mane piger ſtertis. Deſterto,id eſt, euigilo uel ceſſo dormire. Perſius, Cor iubet hoc eum, poſtquam

poſtquam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

poſtquam deſtertuit eſſe Meonides. Verto ſignificat muto, at vende eller at ſnoe. Inde frequentatiuum uerſo. Equus uerſat molam, quid uerſas animo ? Aduerto, til at vende, aduerte mihi faciem. Etiam ſignificat attendo. Ver. Nunc qua ratione quod inſtat Confieri poſſit, paucis aduerte docebo. Auerto, fraa at vende. Auerte iram tuam a nobis. Animaduerto, id eſt, noto, quaſi aduerto animum. Terent. Nunc quam rem uicio dent quæſo animaduertite. Etiam ſignificat punire, uel ut uulgo dicitur, iuſtificare, ſed tunc habet accuſatiuum cum præpoſitione in. Sene. Animaduertit Brutus in liberos ſuos. Diuerto, id eſt, declino de uia. Vnde diuerſorium dicitur hoſpitium quo diuertunt uiatores. Hinc etiam diuortium, quod eſt ſeparatio uiri & uxoris. Etiam diuortium eſt declinatio a uia, quod & diuerticulum dicitur. Euerto, id eſt, deſtruo, om at vende eller om kuld at kaſte. Ventus euertit domum. Subuerto idem. Saluſtius, Auaricia fidem probitatemq́; ſubuertit. Inuerto, at vende ind vd. Paulus inuertit melotem. Interuerto, at foruende nogen ſin tingeſt for. Reuerto, redeo. Tull. in Philippicis, Victor cum legionibus reuertiſti. Nunc magis in uſu eſt reuertor deponens. Obuerto contra uerto. Præuerto uel præuertor, id eſt, præuenio uel præcurro. Catullus, Flammea præuertit celeris ueſtigia ceruæ. Verg. Volucremq́; fuga præuertitur hebrum. Hebrus eſt quidam fluuius Thraciæ. Veteres ſcribebant uorto pro uerto. Terent. Dij uortant bene. Verto

E duo corripiunt, quorum peto ui facit & tum.
S geminãdo ſui format meto, deinde facit ſum.
Dat ſi ſum mitto, tamen ſſ geminando ſupino.

Duo uerba huius coniugationis habent e breue ante to, ſcil. peto petiui petitum i longo, meto meſſui meſſum. Mitto autem habet miſi miſſum. Peto ſignificat cupio uel poſtulo, ut, a te peto conſilium. Nec poteſt dici, peto te conſilium, ſed a te. Quandoq́; ſignificat perſequi, & tunc habet ablatiuum inſtrumenti, ut ille petijt me cultro uel ſaxo, etiam ſignificat adire, ut Paulus petijt Romam. Vergil. Fugit ilicet ocyor euro ſpeluncamq́; petit. Appeto cupio. Vnde appetitus & appetentia, id eſt, cupiditas. Peto

Expeto

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Expeto ualde peto uel honeſte peto. Competo ſimul uel
cum alio peto. Etiam ſignificat conuenio. Vnde compita
dicuntur loca publica, quo multæ uiæ conueniunt. Im-
peto,id eſt, inuado. Iohannes impetiuit me gladio. Inde
fit impetus. Oppeto,id eſt,obeo uel morior. Verg. O terq;
quaterq; beati, Queis ante ora patrum Troiæ ſub mœni-
bus altis Contigit oppetere. Et nota quod aliquando po-
nitur abſolute, quandoq; cum accuſatiuo, ut ille oppetijt
mortem. Repeto rurſus peto,ut repeto librum tibi com-
modatum. Quandoq; ſignificat rurſus adeo. Verg. Vrbem
amens repeto. Suppeto ſufficio. Horat. Pauper enim non
Meto eſt cui rerum ſuppetit uſus. Meto ſignificat ſeco fru-
mentum. In Epiſtola Pauli, Qui parce ſeminat parce &
metet, Accipitur pro aufero. Hora. Quid uici proſunt aut
horrea ſi metet orcus Grandia cum paruis, non exorabi-
lis auro. Demeto,amputo. Vergil. Demetit enſe caput.
Mitto Mitto,at ſende, ut mitto tibi nummos. Ponitur pro omit
to uel relinquo. Horat. Mitte leues ſpes & certamina di-
uitiarum. Admitto,id eſt, ad me ire permitto. Paulus ad-
Committo mittit neminem, niſi doctum. Committo commendo, at
befale. Terent. Ouem lupo commiſiſti. Quandoq; ſigni-
ficat facio. Noli committere ut merito ridearis ab omni-
bus. Quandoq; peccare. Vergil. Quid meus Aeneas in te
committere tantum? Etiam eſt componere uel coniun-
gere. Vnde comiſſura compoſitio uel coniunctio. Demit-
to deorſum mitto. Horat. Demitto auriculas, ut iniquæ
ſortis aſellus. Omitto, id eſt, dimitto. Idem, Quem ſua
culpa premit deceptus omitte tueri. Submitto uel ſum-
mitto, id eſt, ſubdo. Submitto caput uel ceruices ſignificat
obedio, tranſlatum a bobus, qui ſubmittunt caput iugo.
Submiſſus uel ſummiſſus dicitur humilis. Tull. Quanto
ſuperiores ſumus,tanto ſummiſſius nos geramus. Iſte lo-
quitur ſubmiſſa uoce,id eſt, non alta uoce.

Dat ſiſto ſtatui ſi tranſeat atq; ſtatutum.
Sed ſi neutrale ſteti,nullumq; ſupinum.

Siſto tranſitiue captum habet ſtatui ſtatutum,ſed ab-
ſolute poſitum habet ſteti in præterito abſq; ſupino. Priſ-
cianus aliter ſcripſit,dicens, quod ſiſto tranſitiuum caret
præterito

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

præterito & ſupino. Sed hoc intellige quod caret proprio præterito & ſupino, nam ſtatui & ſtatutum ſunt a uerbo ſtatuo, quod iſti commodat præteritum & ſupinum, ſecundum Alexandrum. Siſto quando capitur tranſitiue, ſignificat facio ſtare. Vergil. Siſte gradum teq; aſpectu ne Siſto ſubtrahe noſtro. Eſt etiã præſentare, quod fere eſt idem. In Euang. Vt ſiſterent cum Domino. Siſto abſolute poſitum, eſt id quod ſto, unde ſumitur tantum a ſto, ſed caret ſupino. Gellius tamen ſcripſit, quod ſiſto non habet ſteti, ſed ſtiti in præterito, quod non ſeruatur a Grammaticis. Compoſita ſemper accipiuntur abſolute, ideoq; ſignificant id, quod compoſita uerbi ſto, ut aſſiſto, id eſt, aſto. Conſiſto, conſto. Exiſto, id eſt, exto, uel extra ſto. Ouid. Exiſtunt montes quos ſummum texerat æquor. Deſiſto, id eſt, deſto uel ceſſo. Abſiſto idem ſignificat. Verg. Quantum ignes animæq; ualent, abſiſte precando. Inſiſto, id eſt, inſto. Et licet uulgo iungatur datiuo, tamen Seruius ait accuſatiuo iungendum. Vergil. Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen. Obſiſto & reſiſto, id eſt, contra ſto. Subſiſto, id eſt, ſto.

L uo præueniens, de uo ui format & utum. Lo
Longaq; præcedens uocalis xi facit & ctum.

Verbum in uo deſinens l præcedente, mutat uo in ui in præterito, & habet utum in ſupino, ut ſoluo ſolui ſolutum, uoluo uolui uolutum, caluo calui, cuius ſupinum non reperitur. Item uerbum habens longam uocalem ante uo, habet xi ctum, ut uixi ctum. Nota quod duplicia ſunt uerba huius coniugationis in uo, quia quædam ſunt in quibus u ante o eſt uocalis, ut arguo, ſtatuo, de quibus ſuperius eſt habitum. Alia ſunt in quibus u ante o eſt conſona, & de illis agitur hic, & ſunt tantum quatuor iam ſcripta. Soluo eſt id quod diſſoluo, at løſe. Vergil. Soluo Soluite me pueri. Abſoluo reſoluo exoluo idem ſignificant. Etiam ſoluo ſignificat ſatisfactio, at betale, ut ſolue mihi mercedem. In eadem ſignificatione capitur perſoluo. Diſſoluo habet utranq; ſignificationem, ſcil. at løſe eller at betale. Diſſolutus, id eſt, uagus & immodeſtus. Soluo accipitur etiam pro frango uel non ſeruo, ut ſolui ieiunium,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nium, ſolui mandatum. Item ſoluere pro abnauigare, quia tunc nauis ſoluitur. Philel. Ad triduum uſq; hinc ſoluere decreui. Voluo eſt uerto, at velte. Terent. Satis diu hoc iam ſaxum uoluo. Nota quod præterita a uoluo & uolo uis ſcribuntur iiſdem literis, ſed a uolo præteritũ eſt triſſyllabum. Quam differentiam ex ſenſu orationis intelligere oportet. Aduoluo, id eſt, ad aliquem uoluo. Deuoluo deorſum uoluo. Reuoluo retro uoluo. Conuoluo ſimul uoluo. Inde conuoluolus eſt uermis conuoluens ſe in folio uitis, & corrumpens uuas. Inuoluo implico. Inuolucrum, id eſt, inuolutio. Item a uoluo frequentatiuum uoluto. Vergil. Talia flammato ſecum dea corde uolutans. Inde uolutabrum, id eſt, locus lutoſus, in quo apri ſe uolutant. Caluo, id eſt, decipio. Inde calumnia, id eſt, deceptio uel falſa accuſatio. Calueo ſecundæ con. ſignificat caluus ſum. Vnde calueſco, id eſt, fio caluus. Viuo, id eſt, uiuus ſum. Perſius, Viue memor læthi, fugit hora, hoc quod loquor inde eſt. Inde uictus, id eſt, quo uiuimus, ſcilicet cibus & potus. Conuiuo, id eſt, conuerſor. Seneca, Hærebit tibi auaricia, quamdiu auaro conuixeris. Victito frequentatiuum, ſignificat id quod uiuo uel ueſcor, ut iſte uictitat laute. Barbari uictitant lacte. Reuiuiſco rurſus uiuo.

(Margin: Voluo; Caluo; Calueo; Viuo)

Xo — Xo dat ui xum nexo, facit texo quoq; textum.

Verba in xo habent ui per diuiſas ſyllabas, nexo nexui, texo texui. Nexo habet nexum, texo uero textum in ſupino. Et non ſunt plura in uſu, quam hæc duo prædicta, nam faxo defectiuum eſt, nec præſentis temporis, ſed tantum futuri, de quo infra: Nexo eſt idem quod necto uel nexo as. Texo ſignificat formo pannum, unde textor & textrinum uel textrina locus ubi texitur. Etiam dicitur textrinus a um, ut opus textrinum. Accipitur texo pro compono quodcunq;. Inde textum, id eſt, compoſitio. Verg. Et clypei non enarrabile textum. Idem ſignificat textus quartæ declinationis, quod tamen accipitur uulgo pro ſcriptura principali ſcil. quæ non eſt gloſſa.

(Margin: Nexo; Texo)

Contexo

Contexo compono. Detexo idem. Ver. Viminibus molliq; paras detexere iunco. Intexo idem. Prætexo .i. abſcondo uel tego. Vergil. Coniugium uocat, hoc prætexit nomine culpam. Prætextum excuſatio uel ficta cauſa. Quandoq; ſignificat ante texo. Vnde prætexta dicitur toga, cui purpura intexta, qua adoleſcentes nobiles utebantur. Retexo quandoq; ſignificat iterum texo uel reformo. Ouid. Luna quater plenum tenuata retexuit orbem, id eſt, ſuum circulum. Etiam ſignificat diſſoluo, quod erat textum. Tull. Itaq; iam retexo orationem meam.

POſt prædicta uide quæ ſit formatio quartæ.

Nunc agendum eſt de uerbis quartæ coniugationis, de quibus ponitur ſola una terminatio, ſcil. cio. Deinde ſequitur regula generalis, de omnibus alijs terminationibus. Nota quod omnia uerba quartæ coniugationis terminantur in io, præter eo & queo cum eorum compoſitis, ut adeo ueneo, &c. Nota quod uerba quartæ coniugationis habent am in futuro indicatiuo, ut audiam dormiam. Excipiuntur eo & queo cum ſuis compoſitis, quæ habent bo, ut ibo, exibo, quibo, nequibo. Apud ueteres etiam alia uerba habebant bo in futuro. Terentius, Iam ſcibo. Idem, Hic ego uirum operibor. Prouerbiorum primo, Imprudentes odibunt ſcientiam. Item in Pſalmis legimus patibor pro patiar, & metibor pro metiar. Quæ omnia ſcienda ſunt, non imitanda.

De formatione præteritorũ & ſupinorũ quartæ coniugationis

Dat cio xi, quotiens n præuenit, hac ſine dat ſi.

Non ſine compoſitis, debent diſſyllaba demi.

Hæc faciunt iui, ſic format ſancio uel xi.

Verba

Verba quartæ coniugationis in cio, ſi n præcedit cio
faciũt xi in præterito, ut ſancio ſanxi, uincio uinxi. Si nõ
præcedit n habent ſi, ut farcio farſi, ſarcio ſarſi, raucio rau
ſi, fulſio fulſi. Excipiuntur diſſyllaba quæ habent iui cum
ſuis compoſitis, ut ſcio ſciui, neſcio neſciui, cio ciui, con-
cio conciui. Sancio qu andoq; etiam habet iui, & ſic habet
duplex præteritum & duplex ſupinum, ſcilicet ſanxi ſan-
ctum, & ſanciui ſancitum. Nota quod plura ſunt uerba in
cio habentia iui, ut amicio crocio ferocio glocio. Singul-
tio autem non eſt hic ponendum, quia ſcribitur per tio.
Sancio Sancio, id eſt, firmo, & proprie effuſo ſanguine, id eſt, per
immolationem hoſtiæ. Lucan. Romanas ſancire uolunt
Vincio hoc ſanguine leges. Ponitur pro ſacrare. Vincio, id eſt,
ligo, unde uinctus & uinculum. Deuincio, id eſt, obligo
uel coniungo. Tull. Sanguinis coniunctio deuincit homi-
Fartio nes charitate. Fartio ſignificat ſaturo uel repleo, unde
farcimen & fartum, pølſe. Refertio, repleo, unde refertus,
id eſt, repletus. Offertio idem. Infertio, ind at ſtoppe.
Sartio Sartio, at ſy. Vnde ſarctor & ſarcinare, id eſt, ſarcire. Re-
Raucio ſartio reficio. Raucio, id eſt, raucam uocem emitto. Ir-
Fulcio raucio idem. Fulcio, id eſt, ſuſtineo, at ſtytte. Verg. At-
lantis duri qui cœlum uertice fulcit. Refulcio & fulcio
Scio idem. Scio habeo ſcientiam. Inſcius non ſciens. Quan-
doq; ſcio ſignificat ſtatuo. Vnde ſcitum, id eſt, ſtatutum.
Præſcio ante ſcio, Reſcio, id eſt percipio. Plaut, Quid fu-
turum eſt cum ſenex hoc reſciuerit. Conſcire eſt de ſe ſci-
re, & proprie malum. Horat. Nil conſcire ſibi nulla pal-
leſcere culpa, unde conſcius & conſcientia, id eſt, ſui ſcien-
Cio tia. Cio, id eſt, uoco. Accio aduoco, unde accitus parti-
cipium, id eſt, aduocatus. Excio euoco. Concio conuoco
Crocio uel infero, ut, Cato conciuit ſibi mortem. Crocio eſt
uociferor ut coruus, unde crocitus i longa dicitur uox
Glocire coruina, & crocitare frequenter crocire. Glocire eſt ſo-
nare ut gallinæ, quando incubant ouis. Iſta duo ſunt uer-
Ferocio ba fictitia, id eſt, a ſono uocis formata. Ferocio fio fe-
rox, id eſt, animoſus. Vino ferociunt homines.

De uerbis quartæ quæ dat cio dicta notate.
Cætera præteriti uocem fecere per iui.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Omnia alia uerba quartæ coniugationis habent iui
in præterito, cuiuſcunq́; terminationis fuerint, ut audio
audiui, ſuperbio ſuperbiui, eo iui, queo quiui, ueneo. Ex-
cipiuntur tamen aliqua, de quibus poſtea dicetur. Ponam
nunc ſecundum ſingulas terminationes aliqua exempla
regulæ cum ſuis ſignificatis. Ambio, id eſt, circumeo, ut Ambio
lupus ambit ouile, ponitur pro cupio, & maxime hono-
res. In libro Maccabæorum, Iaſon ambibat ſummum
ſacerdotium. Inde ambitus & ambitio, de quibus infra
dicetur. Superbio ſum ſuperbus. Audio at høre. Po- Superbio
nitur pro obedio, & ſic uult datiuum. Exaudio, at erhø- Audio
ris i ſin bøn, uel id quod audio. Obaudio quandoq́; ſig-
nificat audio, quandoq́; obedio, quandoq́; non audio.
Faſtidio contemno. Erudio, doceo & corripitur u. Oui- Faſtidio
dius, Hortaturq́; ſequi, damnoſas erudit artes. Rudimen- Erudio
tum, id eſt, eruditio. Impedio, id eſt, inuoluo. Accipitur Impedio
pro noceo. Expedio, id eſt, ſoluo aut libero. Terent. Quo- Expedio
modo me ex hac turba expediam? Ponitur pro cito
ago. Compedio, id eſt, ligo pedes, unde compes. Suf- Compe-
fio fumigo. Verg. At ſuffire thimo ceraſq́; reſcindere ma- dio
nes. Sagio acute ſentio uel prudens ſum, unde ſagax, id Suffio
eſt, prudens. Præſagio, id eſt, præſentio uel prouideo. Sagio
Præſagus prouidus. Vagio puerilem uocem emitto, nã Vagio
infantes lacrymantes uagire dicuntur. Inde uagitus cla-
mor infantium, & producit i. Mugio, id eſt, ſono ſicut Mugio
bos. Mugitus ſonus bouis. Rugio, ſono ſicut leo. Ir- Rugio
rugio idem. Inde rugitus. Sallio ſale condio, unde ſali- Sallio
tus, id eſt, ſalſus. Polio, id eſt, orno. Politus, id eſt, orna- Polio
tus. Expolire exornare. Impolitus non ornatus. Mol- Mollio
lio facio molle. Bullio bullas facio uel ferueo, ut aqua Bullio
bullit, legitur etiam bullo as, pro eodem. Dormio, at Dormio
ſoffue. Edormio, dormiendo pello. Gell. Donec diſcipuli
nocturnum uinum edormiant. Indormio, ind at ſoffue.
Iohannes indormit cænæ, id eſt, in cæna. Redimio caput Redimio
orno uel corono. Redimiculum eſt ornamentum capitis. Gannio
Gannio, incpte clamo. Inanio, facio inane. Petrus ina- Inanio
niuit catinum. Exinanio idem. Grunnio, uocifero ut Grunnio
porcus, quia grunnire porcorum eſt. Hinnio, ſono ut Hinnio
equi. Hymnio, id eſt, laudo uel cano hymnum. Tin- Hymnio

 Tinnio

Lippio — nio, id eſt, ſono, & proprie dicitur de uaſis æreis. Lippio, id eſt, lippus ſum. Tullius, Cum leuiter lippirem has literas dedi. Lippus dicitur cuius oculi fluunt liquore.

Sopio — Sopio, facio dormire. Hæc potio ſopit hominem. Inde ſopor, id eſt, ſomnus, ſed ſopor corripit primam, ſopio producit. Naſo, Quæ me non poſſum potui ſopire draconem.

Garrio — Garrio, multa & inepta loquor, & maxime dicitur de minoribus auibus. Inde garrulus, id eſt, loquax.

Sarrio — Sarrio, id eſt, purgo. Inde ſarculum & ſarmentum, de quibus ſupra.

Prurio — Prurio, at kløe eller iucke, ut caput prurit tibi.

Ligurio — Ligurio, id eſt, guloſe conſumo. Abligurio & obligurio idem. Terent. Itidem patria qua abligurierat bona.

Abortio — Abortio, facio abortum. Abortus, død tød. In Iob, Bos eorum abortiuit.

Cæcutio — Cæcutio, id eſt, ad morem cæci me habeo uel erro.

Effutio — Effutio effundo uel ſtulte loquor.

Blactio — Blactio uel deblactio, id eſt, inaniter & ſtulte loquor.

Balbutio — Balbutio, at ſtamme, & producit u, ſicut effutio & cæcutio.

Geſtio — Geſtio, moueor præ gaudio, uel geſtibus oſtendo læticiam.

Laſciuio — Laſciuio, laſciuus & petulans ſum, ut uino & lacticiniis caro laſciuit.

Sæuio — Sæuio ſæuus & crudelis ſum. Deſæuio ualde ſæuio. Quandoq; ſignificat depono ſæuitiam.

Seruio — Seruio ſeruus ſum, ſeruio & dominor ſunt contraria, ſicut ſeruus & dominus. Inſeruio eſt ſponte ſeruio, nam ſeruire eſt neceſsitatis, inſeruire uoluntatis.

Proteruio — Proteruio proteruus ſum. Proteruus, id eſt, petulans uel malignus.

Sed legem caſſant hanc caſſus & inde creata,
Haurio ſepio ſentio ſi, ui cambio uel pſi.
Dat uenio ueni, ſic quæ componis ab illo,
Dat ſalio ſalui, ſalii quoq; ſiue ſaliui.

A regula prædicta excipiuntur ſex uerba, quæ ſignificantur literis huius dictionis caſſus, cambio haurio ſepio ſalio uenio ſentio. Nam haurio habet hauſi, ſepio ſepſi, ſentio ſenſi, cambio cambiui uel campſi, uenio facit ueni cum ſuis compoſitis, ut aduenio adueni. Item ſalio habet tria præterita, ſcilicet, ſalui ſaliui & ſalii per ſyncopen.

Haurio — Haurio proprie ſignificat aquam accipio, unde hauſtrum

hauſtrum dicitur uas in quo hauritur. Ponitur ſæpe generaliter pro accipio, ſed addito ablatiuo, ut hauſi oculis, id eſt, uidi, hauſi auribus, id eſt, audiui, hauſi animo, id eſt, intellexi. Item pro uideo ſine ablatiuo ponit Vergilius. Hauſit cœlum mentemq́ recepit. Item pro ebibo. Idem, Ille impiger hauſit ſpumantem pateram. Et pro confodio uel percutio. Idem, Per tunicam ſqualentem auro latus haurit apertum. Exhaurio, id eſt, euacuo uel conſumo, ut diutinum bellum exhauſit ærarium. Sepio ſignificat obſtruo uel circundo. Et legitur quandoq́ facere præteritum ſepiui, ſed melius ſepſi. Vergilius, At Venus obſcuro gradientes aere ſepſit. Inde ſepes de quo ſupra, & ſeptum, id eſt, locus circunclusus uel ouile. Sentio, aliqua ſenſu percipio, ſæpius ſenſu tactus, ut ſentio plagam a te mihi incuſſam. Ponitur pro intelligo. Prudentius. Sentio quam contra moueant pallatia litem. Item pro iudico uel opinor. Perſius, De Ioue quid ſentis? Aſſentio uel aſſentior potius, id eſt, cum aliquo ſentio uel concedo. Conſentio idem. Vnde nomina conſenſus & aſſenſus. Diſſentio, id eſt, non conſentio uel aliter ſentio. Præſentio ante ſentio uel præuideo. Cambio ſignificat mutuo pecuniam uel alias res, unde campſor. Priſcianus ſequens Cariſium Grammaticum poſuit ſolum præteritum campſi. Venio notæ ſignificationis eſt. Aduenio ad aliquem uenio. Vnde aduentus & aduentare frequentatiuum, id eſt, ueniendo propinquo. Conuenio in unum locum uenio, unde conuentus, id eſt, congregatio hominum. Conuenticulum idem. Etiam conuenio ſignificat facere pactum uel conſtituere. Vnde conuentum, & conuentio dicitur pactum, Oportet te ſtare conuentis, id eſt, ſeruare pacta. Etiam eſt alloqui. Terentius, Egomet conueniam cum. Item congruere. Idem, Hæc fratri mecum non conueniunt. Sic etiam ponitur imperſonaliter. Iuuena. Sæuis inter ſe conuenit urſis, id eſt, ſæui urſi concordes ſunt. Circumuenio, id eſt, circundo, ut hoſtes circumuenerunt noſtros. Etiam eſt decipio. Paulus, Ne quis circumueniat in negocio fratrem ſuum. Deuenio, id eſt, deorſum uenio. Euenio accido uel contingo. Inde euentus, id eſt, caſus. Obuenio, id eſt,

Sepio

Sentio

Cambio

Venio

id eſt, euenio. Prouenio, for at komme. Prouentus, id eſt, redditus uel productio. Præuenio ante uenio. Iohannes præuenit me. Interuenio inter aliquos uenio. Terent. Interuenit homo de improuiſo. Etiam ſignificat rogo, ut interueni pro clero. Nota quod uenio & eius compoſita in præſenti & temporibus a præſenti formatis corripiunt e, ſed in præterito producunt e. Item prima perſona præteriti perfecti & ſecunda perſona præſentis imperatiui ſcribuntur ſimiliter in uerbo uenio & eius compoſitis, ſed inæqualiter proferuntur. Nam ueni ſi eſt præteritum producit e, ſi eſt imperatiuus corripit e, ita etiam adueni reueni ſubueni interueni, &c. ſi ſint præteriti temporis indicatiui producunt e, ſi autem præſentis imperatiui corripiunt. e. Item uenimus cum eſt præſentis temporis

Salio producit i, cum præteriti eſt corripit. Salio facio ſaltũ, at ſpringe. Aſſilio ad aliquid ſalio. Exilio ex aliquo ſalio. Lactantius. Semine depoſito late ſeges exilit aruis. Hinc frequentatiuum exulto, quod proprie ſignificat op at ſpringe. Inſilio ind at ſpringe. Is inſiluit in puteum. Vnde inſulto quod quandoq; ſignificat ſalto. Vergil. De equo inſultare ſolo. Quandoq; ſignificat derideo, ut dæmones inſultant damnatis animabus. Præſilio ante ſalio. Vnde præſultor qui ducit choream. Reſilio rurſum ſalio, ut pila reſilit. Inde reſulto. Proſilio pro curro. Tranſilio, offuer at ſpringe, ut tranſiliui hanc foſſam. Omnia compoſita uerbi ſalio mutant a in i breue.

Quæq; parit pario ſimul excipiantur, & aio.
A pario dant nata rui, niſi quod reperire.
Comperioq; peri faciendo præteriere.

A regula prædicta, ſcil. (Cætera præteriti) excipiuntur etiam compoſita uerbi pario, quorum duo habent rui in præterito, aperio aperui, operio operui, & duo habent ri, ſcil. comperio comperi, & reperio reperi uel repperi. Simplex autem pario eſt tertiæ coniugationis, de quo dictum eſt. Excipitur etiam aio, quod caret præterito perfecto, ſed de hoc dicetur poſt inter defectiua. Excipiuntur etiam uerba meditatiua, ut lecturio dicturio, quæ

carent

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

carent præteritis,ut infra dicetur. Aperio, op at lade,ut aperui fores. Etiam ſignificat detego uel denudo, ut effigiem Chriſti crucifixi tranſiens, caput cordis tui aperies. Item accipitur pro declaro uel oſtendo. Operio,id eſt,tego,unde operculum & operimentũ tegmen. Item ab operio ſunt decompoſita cooperio, adoperio, quæ idem ſignificant quod operio. Redoperio, id eſt, rurſus operio. Operior deponens ſignificat expecto. Comperio, id eſt, inuenio uel percipio, ut comperi te ludentem. Dicitur etiam compertum eſt mihi, & compertum habeo, id eſt, bene ſcio. Reperio,id eſt,caſu inuenio, & poteſt in præterito habere ſimplex p, & etiam duplex pp, ut patet in hoc diſticho Auſonij: At qui depoſuit poſtquam non repperit aurum, Aptauit collo quem reperit laqueum. In priori uerſu eſt duplex pp, quia producitur prima ſyllaba. In altero uerſu eſt unum p, quia corripitur. Aperio

In xi præterita per ctum fecere ſupina.
L præeunte uel r ſi tum facit, hac ſine dat ſum.
Excipias hauſtum dans haurio, ſepio ſeptum.
Vt uenio ſic dant ab eo uenientia uentum.
Et quicquid pario parit r præeunte facit tum.

Verba quartæ coniugationis habentia xi in præterito habent ctum in ſupino, ut uincio uinxi uinctum, ſancio ſanxi ſanctum. Quæ uero habent ſi in præterito, ſi præcedit l uel r, faciunt in ſupino tum,ut fulcio fulſi fultum, fartio farſi fartum. Si non præcedit l uel r faciunt ſum, ut raucio rauſi rauſum,ſenſio ſenſi ſenſum. Excipiuntur haurio hauſi hauſtum, ſepio ſepſi ſeptum, uenio facit in ſupino uentum, ita etiam compoſita, ut aduenio aduentum,præuenio præuentum. Item omnia compoſita uerbi pario habent ertum, ut aperio apertum, operio opertum,comperio compertum, reperio repertum. Sunt etiam deponentia uel communia a uerbo pario, quæ habent ertum in ſupino,ut operior opertum, experior expertum. Nota quod tantum duo ſunt uerba huius coniugationis habentia xi in præterito, ſcil. uincio & ſancio, quod tamen etiam habet iui itum,ut prædictum eſt. Item

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ab haurio fit nomen hauſtus, dryck. Naſo, Hauſtus aquæ mihi nectar erit. Item hauſtus participium ſignificat potatus. Nota quod compoſita à fartio ſartio & pario mutant a in e in præſenti, præterito & ſupino.

Iui præteritum ſemper transfertur in itum.
Dat ſalio ſaltum, ſed componentia ſultum.
I quibus eripitur duo deme ſupina, ſepultum,
Quod ſepelire facit, amicire ſupinat amictum.

Omne uerbum quartæ coniugationis habens iui in prꝫterito, habet itum in ſupino, ut audiui auditum, dormio dormitum i producta. Excipiuntur tria uerba, ſcilic. ſalio ſaltum, ſepelio ſepultum, amicio amictum. Salio tamen etiam habet in præterito ſaliui, & ſecundum illud præteritum non excipitur a regula prædicta, tamen ſemper habet ſaltum in ſupino, & compoſita eius habent ultum, ut aſſilio aſſultum, reſilio reſultum, exilio exultum, &c. quod oſtendunt eorum frequentatiua, reſulto exulto inſulto, de quibus prædictum eſt. Excipitur etiam ſingultio ſingultiui ſingultum per ſyncopen. Vnde frequentatiuum ſingultare. Sepelio ſignificat defunctum recondo ubicunqꝫ, nam in terra recondere dicitur humare. Sepulchrum ſepultus & inſepultus, id eſt, non ſepultus, unde Quintil. Qui in calamitate parentes deſeruerit, inſepultus abijciatur. Amicio, id eſt, ueſtio. Amictus, id eſt ueſtitus. Amiculum, id eſt, ueſtimentum. Singultio, id eſt, ſingultum emitto, ſicut faciũt laſſi, & infrigidati. Vnde aduerbium ſingultim, id eſt, ſingultiendo uel cum ſingultu. Hora. Vt ueni coram ſingultim pauca locutus. Et ſingultare frequentatiuum, id eſt, ſingultum emitttere. Statius, Semineces pueri trepidas in limine uitæ Singultant animas. Etiam ſignificat frequenter ſingultire.

Sepelio

Amicio

Singultio

A queo compoſita uel eo breuiare ſupina
Conſtat, & ambitum non corripit ambio ſolũ.

Hæc uerba eo & queo cum ſuis compoſitis corripiunt i in ſupino, ut adeo adiui aditum, nequeo nequiui nequitum, exo exiui exitum. Sed ambio producit itum,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

quod probat participium eius ambitus. Ouidius, Iuſſit & ambitæ circundare littora terræ. Nomen tamen ambitus corripit i. Lucan. ambitus & luxus & opum metuenda facultas. Nota quod omnia uerba quartæ coniugationis, quæ habent itum in ſupino producunt i, præter eo & queo cum eorum compoſitis, ut dictum eſt. Eo, at gaa eller vandre. Abeo, bort at gaa. Adeo, til at gaa. Coeo ſimul eo uel conuenio. Obeo, id eſt, circumeo. Quandoq; ſignificat perago, ut obeo meum munus .i. perago meum officium. Obeo mortem, id eſt, morior. Item obeo per ſe ſignificat mori. Iuuen. Magnus ciuis obit. Vnde obitus .i. mors. Pereo, at forgaa. Plaut. Ego illum periiſſe dico, cui periit pudor. Prodeo, id eſt, procedo, quaſi porro eo. Ter. Dromo pulſitat fores, anus quædam prodiit, & aperuit oſtium. Subeo, ſub aliquid eo, uel ſuper aliquid eo uel adeo. Etiam ſignificat in mentem uenio. Verg. Subiit chari genitoris imago, id eſt, cogitaui de patre meo. Tranſeo, offuer at gaa, ut tranſiui torum. Etiam ſignificat, til at gaa. Circumeo, om at gaa. Prætereo, for at gaa, ut Petrus præteriuit me. Etiam ſignificat, hen at gaa, ut cito præterit tempus. Queo, id eſt, poſſum. Nequeo non poſſũ. Veneo etiam eſt compoſitum ab eo, habens ueniui in præterito, uenum in ſupino. Sed de hoc poſtea.

Eo

Queo

De formatione ſupinorum & circumlocutione præteritorum deponentalium & aliorum ſolum paſſiuam uocem habentium.

SI reperire cupis ex deponenti ſupina,
Actiui finge uocem, formaq; per illam,
Sicut letatum ueritum, ſed plurima uerba
Illa creant aliter, probat hoc ratus atq; miſertus.
Dat fateor faſſum, nullum liquor medeorq;.
Et ueſcor reminiſcor eis adiungere debes.
Hæc circumloquium non ſeruant præteritorũ.

Deponentia dicuntur ea uerba, quæ in or deſinunt, nec poſſunt r dimittere, & habent tantum unam ſignificationem, ſcil. actiuam tantum uel paſſiuam tantum. Pleraq; tantum ſignificant actiue pręter naſcor & orior. Nota quod nulla uerba deſinentia in or habent propriũ pręteritum perfectum, ſed tamen circumlocutum per participium præteriti temporis & uerbum ſubſtantiuum, ut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

amor amatus ſum, lætor lætatus ſum, propterea Alexan-
der tantum docet formare ſupina deponentium & non
præterita, quia proprijs præteritis carent, & circumlocu-
ta præterita formantur a ſupinis. Nam a ſupinis habent
participia præteriti temporis, & ab illis fiunt præterita
uerborum, ſicut dictum eſt. Vnde hæc regula etiam poteſt
intelligi de paſſiuis & communibus uerbis, quia illa ſimi-
liter faciunt ſua ſupina & præterita. Nota quod aliqua
uerba leguntur deſinere indifferenter in o & in or, ſub o
ſunt actiua uel neutra, ſub or deponentia, ut iurgo mino
luxurio uillico numero partio execro fluctuo punio mo-
dulo adulo pignero prędo tuto pacifico uocifero ludifico
palpo trutino populo ſtabulo mereo uel or. In una tamē
uoce magis uſitata ſunt quam alia. Nota quod omnia de-
Hic ponuntur multa deponentia uerba cum eorũ ſignificatis — ponentia primæ coniugationis habent in ſupino atum a
producta, ut prædor prædatum, luctor luctatum. In ſe-
cunda coniugatione pauca ſunt deponentia, tamen irre-
gulariter habent itum i curta, ut uereor ueritum, mereor
meritum, polliceor pollicitum. Excipiuntur reor ratum,
miſereor miſertum, fateor faſſum, confiteor confeſſum.
Medeor caret ſupino, ſicut liquor ueſcor reminiſcor, quæ
ſunt tertiæ coniugationis. De deponentibus tertiæ &
Abominor — quartæ coniugationis dicetur infra. Abominor, id eſt,
ſperno, quaſi malum omen repello. Salom. Abominan-
Adulor — tur iuſti uirum impium. Adulor u producta. i. blandi-
or & loquor ad gratiam. Legitur etiam adulo. Lucretius,
Longe alio pacto gannitu uocis adulant. Valer. Max. Si
Dionyſium non adulares iſta non eſſes, id eſt, comederes.
Aſſentior — Aſſentior, id eſt, cum alio ſentio, & eius omnia facta &
Adminiculor — dicta laudo. Adminiculor adiuuo. Adminiculum conſi-
lium uel ſuſtentatio. Auerſor ſperno. Boe. Auerſami-
Auerſor — ni uicia, colite uirtutes.
Aduerſor — Aduerſor, id eſt, ſum aduerſus uel
contrarius.
Arbitror — Arbitror, id eſt, iudico uel exiſtimo.
Altercor — Alter-
cor litigo. Veteres dicebant alterco. Terent. Cum patre
altercaſti dudum. Sed nos dicemus altercor, teſte Donato.
Auguror — Auguror, id eſt, coniecto uel puto.
Bacchor — Bacchor inſanio, ſi-
cut repletus Baccho, id eſt, uino. Debacchor idem ſignifi-
cat. Terent. Si ſatis debacchatus es, audiam nunc.
Belligeror — Belli-
geror gero bellum.
Bouinor — Bouinor, id eſt, derideo cum cla-
more.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

more. **Calumnior facio calumniam, id eſt, iniuriam** Calūnior
uel moleſto. Cauſor cauſam dico uel excuſo, uel ra- Cauſor
tione probo. Cauillor derideo. Cauillum deriſio. Etiam Cauillor
cauillari eſt fallacia uti. Cauponor caupo ſum uel cau- Cauponor
ponam habeo uel emo. Crapulor crapula utor. Con- Conuiuor
uiuor conuiuiū habeo. Conuitior cum clamore deri- Conuitior
deo. Iſte conuitiatur mihi. Comitor ſequor. Conor Comitor
laboro, uel inſto & facere cupio. Contor quæro. Conor
Cunctor expecto. Concionor loquor concione uel Contor
prædico. Dignor dignum habeo. Verg. Haud equidem Cunctor
tali me dignor honore. Dedignor non dignor. Indignor Cōcionor
iraſcor. Digladior, gladio pugno, at ſkerme. Diua- Dignor
ricor diſtendo pedes, at ſcreſſue. Depeculor furor rem Digladior
principis uel populi. Aemulor imitor uel ſequor in Diuaricor
moribus uel operibus. Salom. Non æmuleris hominem Depeculor
malum. Quandoq́; ſignificat amare, quandoq́; inuidere. Aemulor
Epulor, facio epulum, id eſt, conuiuium, ut ſuperius dictū Epulor
eſt. Execror maledico uel odio. Verg. Dirum execran- Execror
tur bellum. Fabulor loquor uel fabulam profero. Fabulor
Facetior facetias profero uel iocor. Ferior, ferias ago Facetior
uel feſtum celebro, ut cras feriabimur. For loquor. Af- Ferior
for alloquor. Effor eloquor. Præfor præloquor. For- For
nicor adeo fornicem uel impudice ago. Furor, at ſtiele. Fornicor
Fruſtror defraudo. Fruticor ſupra patuít. Frutex. Graſ- Furor
ſor crudeliter ago uel occido. Etiam eſt id quod gradior. Fruſtror
Gratulor de alicuius bono lætor apud ipſum. Etiam ſig- Graſſor
nificat ago gratias. Grator, id eſt, gratulor. Verg. Inue- Gratulor
ni germana uiam gratare ſorori. Glorior gloriam Grator
habeo uel lætor. Propheta, Quid gloriaris in malitia? Glorior
Hallucinor erro. Quidam ſine h ſcribunt. Hariolor Hallucinor
coniecto. Hariolus coniector, qui futura prædicit. Hel- Hariolor
luor deuoro uel guloſus ſum. Hoſpitior, hoſpitio accipio Helluor
uel accipior. Eſt enim uerbum commune. Iaculor iacto. Hoſpitor
Ouid. Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra. Ian- Iaculor
tor uel ientor, mane comedo. Vnde ientaculum comeſtio Iantor
ante meridiem. Legitur etiam iento apud Sueto. Imagi- Imaginor
nor excogito. Imitor ſequor in moribus. Inficior Imitor
nego. Iuuen. Nunc ſi depoſitum non inficiatur amicus. Inficior
Inſidior pono inſidias. Diabolus inſidiatur nobis nocte Inſidior

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Lamentor
Latrocinor
Lenocinor
Lignor
Luctor
Ludificor
Machinor
Malignor
Mœchor
Medicor
Mercor
Meditor
Metor
Miſeror
Mutuor
Nauiculor
Negocior
Nidulor
Nundinor
Nugor
Ominor
Opitulor
Obſonor
Opinor
Ocior
Operor
Patroci-
nor
Peregri-
nor
Periclitor
Peculor
Præſtolor
Pigritor
Piſcor
Precor
Querulor
Quiritor
Ratioci-
nor

dieq;: Lamentor conqueror. Lamentum querela flebilis. Latrocinor facio latrocinium. Lenocinor facio lenocinium, uel orno corpus, quia lenocinium dicitur ornatus corporalis. Lignor ligna affero. Luctor nitor aliquem proſternere. Colluctor cum alio luctor. Obluctor contra aliquem luctor uel reſiſto. Ludificor deludo, uel decipio. Machinor excogito uel callide facio. Malignor maligne ago. Pſal. Qui malignantur exterminabuntur, id eſt, peribunt. Mœchor facio adulterium. Non mœchaberis. Mœchus Græce, adulter Latine. Medicor medicinam do uel ſano. Mercor emo. Meditor cogito. Metor pono uel conſtituo. Miſeror miſericordiam facio. Vergilius, Et res miſerabere fractas. Etiam ſignificat defleo. Titus Liuius, Lacrymæ mulieri obortæ ſunt, & miſerari cauſam adoleſcentis cœpit, qui ſpoliatus fortunis erat. Mutuor mutuum accipio, at laane. Pſalm. Mutuabitur peccator & non ſoluet. Nauiculor nauigo in nauicula. Negocior facio negocium uel exerceo mercaturam. Nidulor nidifico, at bygge reede. Nundinor exerceo nundinas. Nugor mentior. Plautus, Non mihi nugari potes. Ominor coniecto a nomine omen. Plinius, Ominamur tibi in proximum annum Conſulatum. Opitulor opem fero uel adiuuo. Obſonor o producta, emo obſonium, id eſt cibum. Opinor habeo opinionem. Ocior ſum ocioſus. Operor facio opus. Patrocinor ſum patronus uel defendo. Peregrinor longe proficiſcor. Periclitor periculum ſubeo uel experior. Peculor furor rem ſacram uel publicam uel principis. Pigritor piger ſum. Piſcor piſces capio. Præſtolor expecto. Precor rogo. Deprecor precibus auerto. Prædor prædam aufero. Querulor, at beklage. Quiritor quirites inuoco. Ratiocinor rationibus probo, uel ſignificat computo. Refragor uerbis reſiſto uel contra dico. Rhetoricor utor Rhetorica. Rimor inquiro uel inſpicio, quaſi per rimam uideo. Rixor litigo. Corrixor cum alio litigo. Speculor conſidero uel aſpicio. Stomachor indignor. Stipendior milito, uel ſtipendia mereor. Suffragor uerbis inuoco uel intercedo, uel ſimpliciter iuuo, unde ſuffraganeus. Suſpicor ſuſpicionem habeo uel puto.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Scrutor inquiro. Tergiuerſor terga uerto uel fugio uel cedo. Teſtor teſtis ſum. Etiam ſignificat in teſtem accipio, & tunc petit accuſatiuum, ut teſtor Deum. Etiam ſignificat facere teſtamentum, unde Teſtator, qui facit teſtamentum. Inteſtatus, qui non facit teſtamentum. Deteſtor odio. Salom. Arrogantiam & ſuperbiam & os bilingue deteſtor. Iureconſulti accipiunt deteſtari pro denunciare abſenti. Proteſtor aperte teſtor uel manifeſte denūcio cauenda. Obteſtor ualde oro uel imploro. Vador uadibus aut ſponſoribus obligo uel detineo, quod uulgus dicit arreſtare. Plaut, Vadatur hic me. Idem, Vbi tu es qui conuadatus es me Veneris uadimonijs? Vagor uagus ſum uel diſcurro. Euagor diuagor idem ſignificant. Vaticinor propheto. Velitor more uelitum pugno. Velites ſunt milites haſtati. Venor, at iage. Plaut. Stulticia eſt uenatum ducere inuitos canes. Ponitur pro captare. Horat. Non ego uentoſæ plebis ſuffragia uenor. Verecundor habeo uerecundiam. Plaut. Verecundari neminem apud menſam decet. Vereor timeo. Plinius, Multi famam, pauci conſcientiam uerentur. Reuereor honoro. Vnde reuerentia & reuerendus, id eſt honorabilis. Subuereor paululum uereor. Mereor, at fortiene, de hoc poſtea. Liceor præbeo pecuniam pro re emenda, ponitur pro æſtimo. Perſi. Et centum Græcos curto centuſſe licetur. Plautus poſuit liceo pro liceor. Quiq; licebunt præſenti pecunia. A liceor fit licitor frequentatiuum, quod idem ſignificat. Vnde licitator, qui defert aut præbet precium in actione. Polliceor, id eſt, ſponte promitto. Reor puto uel opinor, & habet, ſecundum Phocam, ſolum unum participium ratum. Ouidius, Sum ratus eſſe feram, telum uolatile miſi. Eſt aliud ratus nomen, quod ſignificat firmus. Cicero, Non debet ratum eſſe, quod factum eſt per uim. Vnde irritus, id eſt, non ratus. Senec. Reluctante natura irritus labor eſt. Miſereor, at forbarme eller at yncke, & regit genitiuum uel datiuum, ut miſerere mei Deus, & miſerere nobis. Veteres dicebant miſereo. Vnde imperſonale miſeret, & inchoatiuum miſereſco. Vergil. His lachrymis uitam damus & miſereſcimus ultro. Fateor, id eſt, loquor & concedo,

ut fateor

Refragor
Rhetoricor
Teſtor
Vador
Vagor
Vaticinor
Velitor
Venor
Verecūdor
Vereor
Mereor
Liceor
Polliceor
Reor
Miſereor
Fateor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ut fateor culpam meam, fateor errorem, fateor me peccaſſe. Confiteor, id eſt, ſimul fateor. In Epiſtola Iacobi habetur, Confitemini alterutrum peccata ueſtra. Quandoq; ſignificat laudo, ut ibi, Confitemini Domino quoniam bonus. Profiteor aperte & manifeſte fateor, ut iſte non audet profiteri patriam ſuam. Ille profitetur ius pontificum uel medicinam, id eſt, fatetur ſe ſcire ius, &c. Tu profeſſus es ſacram ſcripturam. Diffiteor, id eſt, non fateor uel nego.

Medeor — Medeor, id eſt, do medelam. Tull. Philoſophia medetur animis. Eſt præterea unum deponens ſecundæ coniugationis, Tueor, de quo paulo poſt.

Liquor — Liquor, id eſt, liqueo, at ſmelte. Naſo, Liquitur ut glacies incerto ſaucia ſole.

Veſcor — Veſcor, id eſt, paſcor, & iungitur ablatiuo, ut libenter ueſcor aſſis carnibus. Vergil. Si ueſcitur aura ætherea. Conueſcor ſimul ueſcor.

Reminiſcor — Reminiſcor recordor. Nota quod prædicta quatuor uerba quamuis carent proprijs præteritis, tamen ſecundum Diomedem habent accommodata, ut medeor medicatus ſum, ueſcor paſtus ſum, liquor liquefactus ſum, reminiſcor recordatus ſum.

Diſce ſupina dare per deponentia ternæ.
Greſſus commentus fruitus fructusq; profectus.
Et fretus & lapſus nactus quoq; pactus adeptus.
Vltus & iratus oblitus functus & uſus.
Queſtus complexus niſus uel dicito nixus.

Deponentia tertiæ coniugationis non habent unam regulam formandi ſupina & præterita, ideo ponuntur hic participia eorum præteriti temporis, a quibus facile eſt formare uel ſupina uel preterita uerborum. Vnde gradior habet præteritum greſſus ſum, comminiſcor commentus ſum, fruor fruitus fructus & fretus, proficiſcor profectus ſum, labor lapſus ſum, nanciſcor nactus ſum, paciſcor pactus ſum, adipiſcor adeptus ſum, ulciſcor ultus ſum, iraſcor iratus ſum, obliuiſcor oblitus ſum, fungor functus ſum, utor uſus ſum, queror queſtus ſum, complector complexus ſum, nitor niſus uel nixus ſum.

Gradior — Gradior ſignificat eo, unde gradus, id eſt, proceſſus uel per quod itur. Aggredior, til at gaa, ut aggrediamur hoſtes. Con-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſtes. Congredior conuenio uel colloquor. Congreſſus ſocietas uel colloquium. Digredior procedo uel diſcedo. Egredior exeo. Ingredior intro eo, uel gradior. Progredior procedo. Transgredior tranſeo. Sap. Ne transgrediaris terminos, quos poſuerunt patres tui. Comminiſcor ſignificat excogito. Terent. Quid agam aut quid comminiſcar? Inde commentum, id eſt, figmentum. Idem. Mihi quidem non fit ueriſimile, at ipſis commentum placet. Vnde & commentor aris frequentatiuum. Philel. Cupio quædam tecum hodie commentari, id eſt, tractare. Fruor, id eſt, delector. Verg. Fruiturq; Deorum colloquio. Fructus quandoq; eſt participium a fruor. Tull. Summa amenitate fructus eſt. Quandoq; eſt nomen, & ſignificat id quod naſcitur, de hoc nomine ſuperius. Fretus quandoq; ſignificat uſus. Terent. Dauum optime uideo, cuius conſilio fretus ſum. Quandoq; ſignificat confiſus. Quint. Tua fretus humanitate id egeram. Nullum legi Grammaticum, qui dicat fretus eſſe a uerbo fruor. Fruiſcor, id eſt, fruor. Proficiſcor ſignificat eo, at reyſe eller at vandre. Labor, id eſt, cado. Allabor a producta ad aliquem cado. Collabor concido. Delabor decido. Dilabor pereo. Tull. Male partum male dilabitur. Elabor excido. Nummus elapſus eſt manibus meis. Etiam ſignificat euado uel effugio. Verg. Ecce autem elapſus Pyrrhi de cæde Polites. Illabor incido. Prolabor procul cado. Relabor rurſus cado. Hora. Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor. Item a labor fit frequentatiuum lapſor, ut, ægri & ebrij lapſantur in itinere. Nanciſcor acquiro. Cum plus ocij nactus fuero plura conſcibam. Paciſcor, pactum facio. Oppidani uictu defecti coguntur paciſci cum hoſtibus. Etiam ſignificat in pactum peto, at beſkede. Ouid. Vt meta ſit ſeruata mea uirtute paciſcor. Quandoq; promitto. Idem. Difficilem mihi ſe non fore pactus erat. Quandoq; in pactum do. Vergil. Vitamq; uolunt pro laude paciſci. Depeciſcor, id eſt, paciſcor. Tull. Depectus eſt cum hoſtibus. Adipiſcor acquiro. Tull. Qui adipiſci ueram gloriam uolet, iuſticiæ fungatur officijs. Vlciſcor uindico. Et nota quod in eodem ſenſu dicitur ulciſcor te & ulciſcor me. Terent. Eſt ubi nos ulciſcar locus. Plaut. Erit ubi te ulciſcar,

Commi-niſcor

Fruor

Proficiſ-cor

Labor

Nanciſcor

Paciſcor

Adipiſcor

Vlciſcor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

te ulciſcar, ſi uiuo. Verg. Et tandem læti ſociorum ulciſcimur umbras,id eſt,mortes. Vlciſcor te,id eſt,ſumo de te ultionem. Vlciſcor me,id eſt, iniuriam meam tibi reddo. Inultus ſignificat ſine ultione. Nullum malum erit inultum. [Iraſcor] Iraſcor habeo iram. [Obliuiſcor] Obliuiſcor, at forglemme. [Fungor] Fungor,id eſt,ago, ut Iohannes officio boni uiri functus eſt,id eſt,egit. Fungor uita, id eſt, uiuo. Iſte functus eſt uita, id eſt, uixit uel mortuus eſt. Defungor,id eſt, fungor. Defunctus quando ponitur per ſe, ſignificat mortuum,quando additur ablatiuo ſignificat liberatum. Tull. Defuncti periculis homines uidebantur. Liuius, Defuncta morbis corpora ſalubriora eſſe cœpere. [Vtor] Vtor at bruge. Hora. Quo mihi fortuna ſi non conceditur uti? Abutor male utor. [Queror] Queror, at klage. Inde querulus qui queritur. Senes pleriq; ſunt queruli. Conqueror e curta idem ſignificat. [Complector] Complector circundo uel comprehendo. [Nitor] Nitor laboro agere. Ouidius, Nitimur in uetitum ſemper, cupimusq; negata. Ponitur pro adhæreo uel ſuſtentor, ut claudus nititur baculo. Annitor ad aliquid nitor. Enitor ualde nitor uel pario. Sedulius, Salue ſancta parens enixa puerpera regem. Innitor inſiſto uel inhæreo. Salomon, Ne innitaris prudentiæ tuæ. Obnitor & renitor contra aliquem nitor. Et nota quod hæc omnia producunt i. Nixus nomen eſt partus. Niſus, id eſt, labor.

Ortus & eſt oriturus, mortuus & moriturus.
Hæc tria ſi dicas orior morior potiorq;.
Declinando potes iris uel eris reperire.
Hinc experrectus faciunt loquor & ſequor utum.
Dat tutum tueor, tuitum tuor ambo tueri.

Orior habet duo ſupina,ſcilicet ortum & oritum, a primo fit participium præteriti temporis ortus, ab altero fit participium futuri temporis oriturus. Morior habet moritum in ſupino, unde moriturus, ſed participium præteriti temporis eſt irregulare, ſcil. mortuus. Item hæc tria uerba orior, morior & potior, inueniuntur quan-

doq; tertiæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

do'q; tertiæ coniugationis, quandoq; quartæ, tamen orior & morior utimur nunc tantum in tertia coniugatione præter infinitiuum uerbi orior, qui eſt quartæ, ſcilicet oriri. Potior utimur ſub quarta coniugatione, licet Poetæ ſæpius corripiunt i ante tur in tertia perſona præſentis indicatiui, quod eſt more tertiæ coniugationis. Naſo, Et potitur capta maurus Hiarbo domo. Hiarbo eſt proprium nomen uiri. Expergiſcor habet ſupinum experrectum. Loquor loquutum, ſequor ſequutum. Tueor ſecundæ coniugationis habet in ſupino tutum, unde participium tutus & frequentatiuum tutor. Tuor tertiæ coniugationis habet ſupinum tuitum. Vnde intuitus, & habet infinitiuum tueri, ſicut tueor. Regulariter tuor ſaceret infinitiuum tui, ſicut fruor frui, ſed ad differentiam pronominis tui (teſte Priſc.) dicimus tueri, tamen eius compoſita habent infinitiua regularia, ut intuor intui, contuor contui. Plaut. Ego illud argentum tam paratum filio ſcio eſſe, quam me hunc ſcipionem contui. Orior ſignificat ſurgo uel inſcipio uel naſcor, ut ſol oritur, bellum oritur. Adorior .i. aggredior. Aborior non recto tempore orior, unde abortus & abortiuus, id eſt, non debito tempore natus. Coorior & oborior idem. Vergil. Hos ego digrediens lacrymis affabar obortis. Exorior, id eſt, enaſcor. Vnde, Carolus Magnus rex ex Auſtraſia (teſte Blondo) exortus eſt. Morior at dø. Emorior idem, & corripit o. Tullius, Quid tam ſecundum naturam, quam ſenibus emori. Commorior, met at dø. Si oportuerit me commori tibi, non te negabo. Immorior, idem quod morior. Horat. Immoritur ſtudiis & amore ſeneſcit habendi. Potior, id eſt, poſſideo uel habeo. Iohannes potitur uoto ſuo. Expergiſcor, id eſt, euigilo, uel diligentiam adhibeo. Terent. Ceſſatum uſq; adhuc eſt, iam nunc porro Eſchine expergiſcere. Loquor, at tale. Alloquor til at tale. Eloquor, vd at tale. Vergilius, Eloquor an ſileam? Colloquor cum alio loquor. Obloquor contra loquor uel reſpondeo. Sequor, at følg. Aſſequor, effter at følge. Petrus tam longe præceſſit, ut non poſſis aſſequi eum. Etiam ſignificat acquiro. Conſequor ſimul ſequor uel acquiro. Exequor perficio.

Orior

Morior

Potior

Expergiſcor

Loquor

Sequor

Inſequor,

Inſequor, id eſt, perſequor. Vergil. Ecce inimicus atrox magno ſtridore per auras Inſequitur. Eſt etiam id quod ſequor. Idem, Inſequitur clamorq; uirum ſtridorq; rudentum. Obſequor, obedio uel ſequor uoluntatem. Hinc obſequium, id eſt, complacentia uel aſſenſus. Perſequor at forfølge. Et accipitur in bonum & in malum. In bonum. Corne. Nep. Difficile eſt omnia perſequi & non neceſſarium. In malum, Saule Saule quid me perſequeris? Proſequor, id eſt, porro & longe ſequor. Proſequor te laude uel honore, laudo te uel honoro te. Paulus me proſequitur odio, id eſt, odit me. Tueor defendo. Vergil. Huc tandem concede, hæc ara tuebitur omnes. Vnde tutela, id eſt, defenſio. Tutor defenſor pupilli. Etiam ſignificat uidere, unde obtutus, id eſt, aſpectus. Tuor uideo. Intuor inſpicio. Intuitus inſpectio. Contuor conſpicio.

Dat naſcor natum, dat menſum metior, or ſum.
Ordior, & paſſum patior, potiorq; potitum.
Credo quod exoſus uerbo caret atq; peroſus.

Naſcor habet in ſupino natum, metior, menſum, ordior orſum, patior paſſum, potior potitum. Exoſus & peroſus carent uerbis a quibus formarentur. Nota quod Priſcianus ponit adhuc unum uerbum deponens tertiæ coniugationis, ſcilicet, fatiſcor, cuius præteritum eſt feſſus ſum. Vnde defetiſcor defeſſus ſum. Vergilius tamen utitur neutraliter fatiſco, niſi forte hoc eſt aliud uerbum ab hiſco compoſitum, de quo poſtea. Nota quod deponentia quartæ coniugationis habent in ſupinis itum i longa, ut mentior mentitum, blandior blanditum, molior molitū. Ita largior ſartior. Excipiuntur etiam aſſentior aſſenſum,
Naſcor operior opertum, experior expertum. Naſcor ſignificat prouenio in mundum, ut, omnis homo naſcitur nudus, habet duplex ſupinum, ſcil. natum & naſcitum. Vnde participium naſciturus. Agnaſcor ad aliquod naſcor, unde agnati, id eſt propinqui ſanguine, & agnata partes corporis ſuperfluæ. Cognaſcor cum aliquo naſcor, unde cognatus & cognatio. Ignaſcor, ind fød, ut hoc innatum eſt
Fatiſcor illi. Renaſcor iterum naſcor. Fatiſcor, fio feſſus. Defetiſcor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tiſcor idem. Metior menſuro uel pondero uel conſidero. Mart. Qui ſua metitur pondera ferre poteſt. Boetius, Rerum exitus prudentia metitur. Emetior permetior dimetior idem ſignificant. Immenſus, id eſt, permagnus, quaſi non menſus. Ordior, id eſt, incipio. Exordior idem, unde exordium, id eſt, principium. Patior, at lide. Compatior, met at lide. Perpetior ualde uel diu patior. Blandior, at ſmigre. Plaut. Non matronarum eſt officium, ſed meretricum uiris alienis ſubblandiri. Molior laboro uel paro. Iohannes mihi molitur inſidias. Demolior deſtruo. Amolior amoueo. Mentior, at liuffue. Sapiens, Os quod mentitur occidit animam. Partior partes facio uel diuido. Bipertior in duas partes diuido. Tripertior in tria diuido. Vnde bipertitus & tripertitus. Oſus eſt participium a uerbo defectiuo odi. Veteres enim (teſte Seruio) dicebant odi & oſus ſum. Plautus, Inimicos oſa ſum. Hinc nomina exoſus & peroſus, quæ ſignificant ualde odiens. Verg. Si nondum exoſus ad unum Troianos. Naſo, Ille peroſus opes ſyluas & rura colebat.

Metior
Ordior
Patior
Blandior
Molior
Partior
Oſus

DOnatum ſequere per uerba fruentia lege.

Capitulũ ſextum eſt de irregularibus uerbis, hoc eſt anomalis & defectiuis.

Iſtud eſt capitulum de uerbis defectiuis & anomalis. Defectiua dicuntur, quæ non habent omnia tempora, quæ requiruntur, ut odi cœpi aio ſiſto, &c. Anomala ſunt quæ ſua tempora formant irregulariter, ut facio, fac, uolo uis, fero fers fert, quia regulariter diceretur uolo uolis uolit, fero feris ferit, ſicut gero geris gerit. Coniugatio uerborum regularium habetur in Donato, qui de ſingulis coniugationibus ſingula uerba coniugauit, & formam poſuit omnium uerborum, quia omnia uerba primæ coniugationis coniugantur ſicut amo. Verba ſecundæ, ut doceo. Tertiæ, ut lego. Quartæ, ut audio. Eſt tamen aliqua differentia in præteritis perfectis & temporibus inde formatis, quæ ex præcedenti capitulo facile diſcitur.

Dic duc fac dicis, & quæ componis ab illis.

De uerbis habentibus minorem irregularitatem in tempore præſenti.

Cum facit a uertit i, uerbi regula ſeruit.

Hæc tria uerba dico duco facio habent irregularem ſecundam perſonam præſentis imperatiui. Nam alia uerba tertiæ coniugationis faciunt imperatiuum in e, ut iace diſce lege, ſed iſta per apocapen dic duc fac. Terent. Heus puer dic ſodes. Idem, Fac ut iuſſi. Ita benefac calefac, &c. Sed quæ compoſita a facio mutant a in i, habent imperatiuum regularem, ut perficio perfice, efficio effice, ſufficio ſuffice. Vergil. Suffice tela mihi. Idem, Tuq; o dubijs ne defice rebus Alma parens. Apud ueteres etiam legitur face pro fac, & duce pro duc. Terent. Orandi iam finem face. Idem, Me miſſum face. Additur prædictis fer a fero. Sed hoc uerbum plura tempora facit anomala, ut patet in Donato. Nota quod illa compoſita a facio mutant a in i, quæ conſtant ex præpoſitione, ut afficio efficio conficio inficio perficio interficio, &c. Significata eorum ſupra dicta ſunt.

De irregularitate uerborum præteriti temporis.

In ui præteritum de ſe data tempora quædam
Syncopat, hinc deme diſſyllaba quodq; fit inde
Inuenies noſti fleſti flaſti quoq; ſciſti.

Præterita deſinentia in ui ſyncopantur ſæpius in quibuſdam temporibus, ut petij petijſti petijt, pro petiui petiuiſti petiuit. Item amaſti amaſtis & amarunt, pro amauiſti, &c. rediſti uel redijſti pro rediuiſti, cognorim pro cognouerim, amaris pro amaueris, &c. Excipiuntur præterita duarum ſyllabarum cum compoſitis, quæ non ſyncopantur, cum ſint ſatis breuia, ut moui mouiſti, & non moſti. Quandoq; etiam iſta ſyncopantur, ut a noui noſti noſtis noris noſſe, pro nouiſti noueris & nouiſſe. A fleo fleui fleſti & fleſſe, & flo flaui flaſti, a ſcio ſciui ſciſti pro ſciuiſti. Horat. Sed unde tam bene me noſti? Iuuen. Noſſe uolunt omnes, mercedem ſoluere nemo. Terent. Omnes congruunt, unum cum noris, omnes noris. Idem, Ni cauſam noſſem, crederem hunc uera loqui. Idem, Eho tu conſobrinum tuum non noras? Naſo, Fleſti diſcedens hoc ſaltem parce negare. Verg. Flerunt Rhodopeiæ arces. Terentius, Sciſti uti foro. Inueniuntur & alia apud Poetas, ut im-

ut implerunt pro impleuerunt, & admorunt pro admouerunt apud Vergilium. Item commorit pro commouerit apud Horatium. Idem ſcripſit euaſti pro euaſiſti. Euaſti credo metues doctusq́ cauebis. Item apud Terentium, dixti pro dixiſti, intellexti pro intellexiſti.

Præteritis proprijs hæc uerba carentq́ ſupinis,
Aio ſiſto ſero tollo ferio furo cerno
Et gliſco fido meio, ceptiuaq́ uerba
Et meditatiua, niſi parturit eſurioq́.

Omnia uerba in textu poſita carent præteritis perfectis & ſupinis, ſed habent commodata præterita, ut aio dixi, ſiſto ſtatui & ſteti, fero tuli, tollo ſuſtuli, ferio percuſſi, cerno uidi, gliſco creui, ſido ſedi, meio minxi. Aliquorum tamen uera præterita quandoq́ leguntur, ut aiſti ab aio apud Auguſtinum, a furo furui furuiſti apud Seruium & Philelphum. Item a ferio feriui uel ferij. Bap. Glans ignita manum ferijt mox altera tergum. Item cerno creui dicebant antiqui, teſte Priſciano, ſed ad differentiam uerbi creſco creui, non habet creui. Verg. Decreuitq́ mori. Item inceptiua & meditatiua uerba carent præteritis & ſupinis, ut caleſco lecturio, de quibus infra. Aio ſignificat dico uel affirmo. Tollo ſignificat aufero, ut tolle querelas. Etiam ſignificat leuo. Lucanus, Victricia tollite ſigna. Quandoq́ ſignificat accipere uel alere. Iuue. Tollere ducem cogitat hæredem. Extollo eleuo. Attollo idem. Ferio percutio aut lædo. Referio, igen at ſia. Terentius, Me ſeruulum qui referire non audebam uicit. Furo is, at galnes. Inde furor & furia. Cerno, id eſt, uideo. Tulli. Proprium eſt ſtultitiæ aliorum uicia cernere, obliuiſci ſuorum. Decerno, id eſt, ſtatuo, unde decretum ſtatutum. Diſcerno, id eſt, diſtinguo. Secerno idem, unde ſecretus, id eſt, occultus, uel ſeorſum poſitus. Excerno, id eſt, purgo. Excrementum purgamentum uel ſordes. Incerno, id eſt, purgo. Incerniculum, in quo purgatur frumentum. Alia dicta ſunt ſupra.

Aio

Tollo

Ferio

Furo

Cerno

Hæc dant præterita, ſed non dant ulla ſupina.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ambigo cum ſatago dego pedo mico pſallo.
Annuo cum renuo cluit innuo congruo caluo.
Ingruo uel metuo timeo tremit urgeo ſtrido.
Sterto rudo iungas, præter ſex neutra ſecundæ.

Verba poſita in textu cum habeant præterito, carent tamen ſupinis, ſic omnia neutralia abſoluta ſecundæ coniugationis, præter ſex, ut prædictum eſt, Pauca ſupinantur. Sunt etiam quatuor deponentalia ſupinis carentia, ſcil. liquor medeor ueſcor & reminiſcor, de quibus ſupra. Ambigo ſignificat dubito uel diſſentio. Ambiguus, id eſt dubius. Satago, id eſt, ſatis ago aut laboro. Iungitur quandoq; genitiuo. Terent. Is quoq; ſuarum rerum ſatagit. Reliqua omnia ſuperius habes interpretata.

Ambigo
Satago

AVdeo cum ſoleo fio quoq; gaudeo fido.
Quinq; puer numero neutropaſſiua tibi do.
Prandeo cum mereo prædictis annumerabis.

Quinq; ſunt principalia uerba neutropaſſiua, ſcil. audeo, ſoleo, &c. quibus adduntur prandeo mereo, &c. Neutropaſſiuum dicitur uerbum quod deſinit in o, & habet præteritum uerbi paſſiui, ut audeo auſus ſum, ſoleo ſolitus ſum, fio factus ſum, gaudeo gauiſus ſum, fido fiſus ſum. Prandeo cœno iuro ſueo habent duplicia præterita, unum actiuæ uocis, alterum paſſiuæ, ut prandi & pranſus ſum, cœnaui cœnatus ſum, iuraui & iuratus ſum, ſueui & ſuetus ſum. Plautus, Nonne & tu iuratus es mihi? Ergo prædicta uerba ſecundum unum præteritum ſunt neutropaſſiua, ſecundum aliud non ſunt. Mereo habet meſtus ſum, licet aliqui putent carere præterito. Soleo, uacat vere. Participium eius præſentis temporis ſolens non reperitur, ſed inde compoſitum inſolens ſæpe legitur, quod ſignificat non conſuetus. Saluſt. Animus inſolens malarum artium. Etiam ſignificat petulans, unde inſoleſcere, id eſt, petulans fieri. Puerilis animus per licentiam inſoleſcit.

Soleo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

inſoleſcit. Inſolitus, ſom icke er van at vere. Saluſt. Talibus uiris non erit labor inſolitus.

Fido Fido fidis, at betro. Vergil. Fidite ne pedibus. Vnde fidus tro. Petrar. Fidus auariciæ nunquam contingit amicus. Infidus i longa non fidus. Sed perfidus i curta, nõ ſeruans fidem. Diffido non fido. Confido, id aſt, fido. Nolite confidere in principibus. Confidentia, id eſt, audacia.

De neutro paſſiuis.

Exulo uapulo ueneo fio quatuor iſta
Senſum paſſiui ſub uoce gerunt aliena.

Quatuor uerba in textu poſita ſub uoce neutrali ſignificant paſſiue. Vnde uocantur neutropaſſiua; quia uox eſt neutralis, ſignificatio paſſiua. Additur etiam nubo ſecundum Priſcianum, quod ſignificat trador uiro. **Exulo** Exulo ſignificat expello patria, uel patior exilium. **Vapulo** Vapulo percutior. Plaut. Vide ſis quam mox uapulare uis, niſi actutum hinc abis. Actutum ſignificat mox. **Væneo** Væneo, id eſt, uendo. In Euang. Duo paſſeres aſſe uæneunt. Paulus, Omne quod in macello uænit, comedite. Eſt autem uæneo compoſitum a uænum, quod eſt uenale, & eo, unde præteritum habet uæniui, ſupinum eſſet uænitum, ſed magis in uſu eſt uænum, ut ait Priſcianus. **Fio** Fio, at vorde. Defio deficio. Vergilius, Lac mihi non æſtate nouum, non frigore defit. Suffio aliud ſignificat, ut ſupra dictum eſt.

De uerbis communibus.

Largior experior ueneror moror oſculor hortor.
Criminor amplector interpretor hoſpitor atque.
Conſolor patior ſtimulor communia ſunt hæc.

Dicit quod uerba hic poſita ſunt communia. Communia uerba ſunt quæ in or deſinentia ſignificant actiue & paſſiue, ut oſculor te oſculor a te. Nam quando regunt accuſatiuum ſignificant actiue, quando ablatiuum cum præpoſitione ſignificant paſſiue. Priſcianus ponit permulta alia uerba communia, inter quæ ſunt quę ſequun-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tur, adulor auxilior aſpernor abominor adorior complector miror dignor obliuiſcor fruſtror. Hæc enim quandoq; actiuæ leguntur, quandoq; paſſiuæ ſignificationis, quod longum eſſet oſtendere.

Largior Largior ſignificat tribuo uel tribuor. Perſius, Oleum artocreasq; popello Largior an prohibes? Artocrea eſt genus cibi ex pane & carne. Dilargior elargior, idem quod largior.

Experior Experior tento uel tentor. Terent. Omnia prius experiri uerbis quam armis ſapientem decet. Expertus, qui probauit.

Veneror Veneror honoro uel honoror. Venerabilis honorabilis.

Moror Moror in mora teneo uel teneor, ut, quis te moratur? A Iohanne moratus fui. Iuuen. Quid te moror omnia Romæ cum precio. Etiam ſignificat expecto habito tardo. Demoror immoror idem ſignificant quod ſimplex. Verg. Et tua progenies mortalia demoror arma. Quid multis immoror, id eſt, quare tam multis utor uerbis?

Oſculor Oſculor do oſculum uel accipio. Exoſculor idem.

Hortor Hortor, id eſt, incito uel incitor, ut hortor canes in feras. Adhortor, til at raade. Dehortor diſſuadeo.

Criminor Criminor, accuſo uel accuſor. Terent. Hanc metui, ne me criminaretur tibi. Crimen proprie eſt accuſatio.

Amplector Amplector circundo uel circundor, ponitur pro accipio. Senec. Mala pro bonis amplecti, dementia eſt.

Interpretor Interpretor expono declaro, uel exponor & declaror. Interpretabor uobis Vergilium. Ieſus interpretatur ſaluator.

Solor Solor & conſolor, at huſuale eller bliffue huſualet, & producit o penultima. Hora. His me conſolor uicturus ſuauius acſi. Paſſiue ponitur in Eſaia. Conſolamini popule meus. Item in Euangelio, Nunc autem hic conſolatur, tu uero cruciaris.

Hoſpitor Hoſpitor ſuſcipio uel ſuſcipior hoſpitio. Vultis nos hoſpitari, placet ne hic hoſpitari.

Stipulor Stipulor, id eſt, interrogo uel interrogor, rogo uel rogor, ut ſtipulor a te pecuniam, id eſt, rogo. Aſtipulor ſignificat aſſentior.

De deficientibus in præſenti.

Bis duo ſunt odi noui cœpi meminiq;.
Quæ retinent ſenſum præſentis præteritiq;.
Quæ formantur ab his, pariter ſenſum duplicabunt.

Datq;

Datq; mementote memini dedit ante memento

Quatuor uerba in textu poſita habent ſola tempora præteriti perfecti, id eſt, præteritum perfectum indicatiui modi, & tempora quæ formantur ab illo, ſed ſignificant ſimul præſens & præteritum, ut odi, id eſt, odio & odiui. Cœpi incipio & incepi. Memini, in memoria habeo & habui. Noui noſco & noui. Memini tamen etiam habet duas ſecundas perſonas futuri imperatiui, ſcil. memento & mementote. Nota, antiqui dicebant cœpio pro incipio. Teren. Sex menſibus prius olfeciſſem quam ille quicquam cœperit, ſed iam non eſt in uſu, niſi præteritum, ut hic dicitur. Nota quod hæc uerba habent ſupina, ut odi oſum. Vnde oſurus participium legitur apud Tullium in Lelio, & oſor nomen uerbale. Memini habet ſupinum mentum, unde mentio. Cœpi cœptum, unde cœpta dicuntur initia. Vergil. Audacibus annue cœptis. Nam hæc omnia ſcribuntur per dyphthongon œ. Nota quod odit ab odio corripit o, ſed odit ab odi producit o. Odimus ab odio producit i, ſed odimus ab odi corripit, quia omne præteritum corripit i ante mus.

Ex do paſſiua niſi dor ſolum lego dicta.

Do habet omnia tempora paſſiua præter primam perſonam præſentis temporis indicatiui modi, quia dor non legitur. Similiter raro legitur der in futuro optatiui. Diomedes Grammaticus ponit plura uerba quæ deficiunt prima perſona ſecundum ipſum, ut ouas ouat, furis furit, inquis inquit, faris fatur. Nam ouo, furo, inquio, for, perraro leguntur. Compoſita tamen a dor & for in uſu ſunt, ut addor, reddor, affor. Ouare eſt lætari uel exclamare præ gaudio. (Ouare)

Paſſiui ternis imperſonale locabis.

(De modo inueniendi coniugationes uerborum imperſonalium paſſiuæ uocis.)

Verbum imperſonale paſſiuæ uocis coniugatur ſicut uerbum paſſiuum in tertijs perſonis ſingularis numeri, ut amatur amabatur amatum eſt uel fuit, &c quod euidenter patet in Donato. Duplex eſt uerbum, ſcilicet perſonale & imperſonale. Perſonale eſt quod habet diſtinctas perſonas & numeros, ut lego doceo. Imperſo-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nale eſt quod non habet diſtinctas perſonas aut numeros. Et eſt duplex, ſcil. actiuæ uocis, ut decet licet, & paſſiuæ uocis, ut legitur. Vtrunq; coniugatur tantum in tertijs perſonis ſingularis numeri. Exemplum de imperſonali uocis actiuæ. Indicatiuo modo tempore præſenti decet, præterito imperfecto decebat, præterito perfecto decuit, præterito pluſquamperfecto decuerat, futuro decebit. Imperatiuo modo tempore præſenti deceat. Futuro deceto. Optatiuo modo tempore præſenti & præterito imperfecto deceret, præterito perfecto & pluſquamperfecto decuiſſet. Futuro deceat. Coniunctiuo modo tempore præſenti cum deceat, præterito imperfecto cum deceret, præterito perfecto cum decuerit, præterito pluſquamperfecto cum decuiſſet, futuro cum decuerit. Infinitiuo modo tempore præſenti & præterito imperfecto decere, præterito perfecto & pluſquamperfecto decuiſſe, futuro caret. Similiter coniugabis alia. De imperſonalibus paſſiuæ uocis habes exempla in Donato. Item imperſonalia paſſiuæ uocis fiunt ab omnibus uerbis actiuis & neutris. Excepto uolo & neutropaſſiuis.

Forem

Tempora terna forem dabit, & fore, cætera ſperne.
Rem dat res ret rent, remus caret atq; foretis.

Forem & fore ſignificat tria tempora, quia forem eſt præſentis & præteriti temporis optatiui, fore eſt futuri temporis infinitiui modi, & coniugatur ſic: Optatiuo modo tempore præſenti & præterito perfecto & pluſquamperfecto utinam forem fores foret, & pluraliter forent. Futuro infinitiui modi fore. Plura tempora non habet. Forem ſignificat eſſem uel fuiſſem. Fore, id eſt, futurum eſſe. Terent. Dixin hoc fore. Afforem, id eſt, adeſſem. Verg. Atq; utinam rex ipſe noto compulſus eodem Afforet Aeneas. Confore, id eſt, ſimul fore. Teren. Chremes mihi exorandus eſt, & ſpero confore. Defore defuturum eſſe. Sillius, Promittitq; uiris nulli ſe defore teſtem. Profore, id eſt, utile fore. Horat. Quæ nocuere ſequar, fugiam quæ profore credam.

Sum fero fers uolo uis enormia uerba tenebis.
Quæ tria Donatus tibi declinauit aperte.

Sum
Fero
Volo

Tria ſunt uerba maxime irregularia, ſum es eſt, uolo uis uult, & fero fers fert, ſed hæc apte docentur a Donato coniugari, quare non eſt opus hic replicari. Diſcenda ſunt autem coniugari compoſita uerbi ſum, ut aſſum uel adſum ades adeſt, & pluraliter aſſumus u curta, adeſtis aſſunt uel adſunt, præterito perfecto affui & adfui. In imperatiuo aſſis uel ades, &c. Item poſſum potes poteſt, & pluraliter, poſſumus poteſtis poſſunt. Præterito perfecto potui. Infinitiuo poſſe, quamuis Terentius ſcripſit poteſſe, quia ueteres dicebant poteſſum non poſſum. Adſum, id eſt, prope ſum uel iuuo. Quandoq; ſignificat aduenio. Verg. Huc ades o Melibœe. Abſum non adſum. Deſum, id eſt, non iuuo uel deficio, ut nihil mihi deeſt. Proſum, id eſt, auxilio ſum, ut hoc non proderit tibi. Obſum, id eſt, noceo, ut, ipſe plus obeſt mihi quam prodeſt. Interſum, id eſt, inter alios ſum. Petrus interfuit his rebus. Præſum, id eſt, ſupremus ſum. Tull. Qui omnibus rebus non interfuit ſolum, ſed præfuit. Quis præeſt urbi. Superſum, id eſt, ſuperſtes ſum uel reſto.

Compoſita a ſum.

Fero

Fero ſignificat porto. Vnde ferculum in quo aliquid fertur. Quandoq; ſignificat patior. Terent. Nam quem ferret ſi patrem non fert ſuum? Item cupio. Ouid. In noua fert animus mutatas dicere formas. Affero attuli allatum, id eſt, apporto. Aufero abſtuli ablatum, id eſt, tollo. Confero comporto uel dono uel paro. Defero deporto uel accuſo. Vnde delator, id eſt, accuſator. Sueton. Princeps qui delatores non caſtigat, irritat. Differo diſtuli dilatum. Lucan. Semper nocuit differre paratis. Etiam ſignificat diſſipo. Effero extuli elatum, id eſt, exporto uel extollo. Infero intuli illatum importo. Offero obtuli oblatum, id eſt, contra fero, uel præbeo. Perfero ſemper fero uel ad locum ſuum fero. Præfero, id eſt, præpono, Profero, id eſt, produco uel pronuncio. Refero, id eſt, reporto uel reddo uel narro. Suffero, ſuſtineo. Vergil. Nec clauſtra nec ipſi cuſtodes ſufferre ualent. Transfero transpono uel transporto. Malo & nolo, quæ ſunt compoſita a uolo, coniu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gantur ſicut uolo, ut malo mauis mauult, & pluraliter, malumus mauultis malunt. Nolo nonuis nonuult, & pluraliter nolumus nonuultis nolunt. Iſtud tamen habet ſecundas perſonas imperatiui, ſcilic. noli nolite, &c. Malo raro legitur in futuro indicatiui, quod eſſet malam males malet. In infinitiuo malo habet malle, &c. Malo ſignificat magis uolo. Iuuenal. Malo pater tibi ſit Therſites, dummodo tu ſcis Aeacidæ ſimilis, &c.

Malo

Edo

Es eſt ac eſſe dat edo, dat cætera ternæ.
Et plures edite dicunt, plurales tamen eſte.
Ac eſtur format paſſiuo ſic editur dat.

Edo prima curta habet quædam tempora irregularia, ſcil. ſecundam & tertiam perſonam præſentis indicatiui ſingularis, quia dicitur edo es eſt, pluraliter edimus editis edunt. Item præſens infinitiui eſſe, & in imperatiuo eſte eſto & eſtote, & in paſſiuo eſtur pro editur. Nota quod duplex eſt uerbum edo, unum ſimplex, alterum a do compoſitum, uide hoc ſuperius ibi: Edi donat edo. Nam iſtud eſt idem uerbum, de quo agitur ibi. Nota quod hæc tempora irregularia uerbi edo habent ſonum uocis ſimilem temporibus uerbi ſum, ſed diſcernuntur ſic, quia quando ſunt a ſum petunt poſt ſe nominatiuum, quando ab edo, accuſatiuum. Verg. Eſt mollis flamma medullas. Idem, Vt mala culmos eſſet rubigo. Vbi nota quod etiam dicitur eſſem eſſes eſſet pro ederem, &c. Item es ab edo producitur, teſte Priſciano, ſed es a ſum corripitur. Compoſita ab edo etiam habent illa tempora irregularia, ut adedo ades adeſt, exedo exes exeſt, comedo comes comeſt, & commeſſe in infinitiuo. Plaut. Sine modo ueniat ſenex quem abſentem comes. Plinius, Comeſſe fœtus ſuibus non eſt prodigium. Tull. Egritudo lacerat & exeſt animum. Lucan. Aut latus alti montis adeſt. Sæpe tamen & in ſimplici & in compoſitis hæc tempora regulariter inueniuntur. In epiſtola Pauli. Quis plantat uineam, & de fructu eius non edit? In Apocalypſi, Vincenti dabo edere de ligno uitæ.

Fio

Dat fio fierem fieri, dat cætera ternæ.

Extre

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

150

Extremum ternis præſens dabit imperialis.
Quæſumus ex quæſo retinens nil plus dare quæro.
Dat mereor merui, meſtus ſum mereo flenti.

De uerbis defectiuis & primo de hoc uerbo quæſo.

Mereor

Mereo

Fio coniugatur irregulariter in quibuſdam temporibus. Nam in optatiuo habet fierem, & in infinitiuo habet fieri, & pro præſenti imperatiui habet futurum optatiui, quia non dicitur fi, ſed fias fiat. Quæſo non habet alia tempora uſitata, niſi quæſumus irregulariter pro quæſimus. Priſcian. tamen dicit hoc uerbum habere præteritum perfectum quæſi uel quæſiui, & nihil ait de eius defectu uel irregularitate, ſed Alexander loquitur ſecundum uſum noſtrum. Mereor habet duplex præteritum, unum proprium, ſcil. meritus ſum, aliud commodatum ab antiquo uerbo mereo, ſcil. merui. Plaut. Nunq̄ ego illi poſſum gratiam referre, ut meritus eſt de me. Terentius, Quid meritus es? Fio eſt uerbum neutropaſſiuum defectiuum & anomalum, in ſecunda perſona præſentis temporis indicatiui dicitur fis. Horat. Leuior & melior fis accedente ſenecta. Quæſo ſignificat rogo. Nota quod duplex eſt mœreo, unum prima longa quod ſcribitur per œ diphthongon, & ſignificat lugeo uel triſtis ſum. Stat. Mœrent argolici deiecto lumine manes. Iſtud habet in præterito mœſtus ſum. Alterum eſt mereo prima curta ſine dyphthongo, quod ſignificat idem quod mereor. Naſo Iuſſit & in caſtris æra merere ſuis, & habet in præterito merui. Plaut. Tu meruiſti & nunc mœres. Mereor, at forſkylde. Petrus eſt optime meritus de me, id eſt, fecit mihi bene. Commeror, id eſt, mereor, & ſępius in malum accipitur. Terent. Quid feci aut commerui pater? Idem, Nunquam ſciens commerui, ut illa caperet odium mei, id eſt, oderet me. Demereor ſignificat concilio uel in amiciciam iungo. Quintilian. Vt plenior obſequio demererer amantiſſimos mei. Emeritus miles dicitur qui amplius non militat præ ſenio.

Quæſo

Mereo

Mereor

Inquio inquis inquit, pluralis imus dat iuncꝗ.
Am tantum dicunt es et donare futurum.
Iuſſio uult inque, nil plus uult uſus habere.

Inquio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Tempora ſunt ſola cedo pro dic inſit & inquam.

Inquam præſenti dic tempore præteritoq́;.

Inquio eſt uerbum tertiæ coniugationis, quod ita coniugatur ſecundum Priſcianum. Inquio inquis inquit, & pluraliter inquimus inquitis inquiunt. Præterito imperfecto inquiebam bas, &c. Præterito perfecto inqui inquiſti inquit, &c. Præterito pluſquamperfecto inquiam as at. Futuro inquiam inquies, &c. Imperatiuo modo tempore præſenti inque inquiat. Reliqua non ſunt in uſu, niſi in futuro optatiui inquiam as at. Tria ſunt uerba, quæ tamen unam perſonam habent, ut inquam inſit, & cedo pro dic. Terent. Quid factum eſt cedo. Diomedes autem pro prima perſona ſcripſit non inquio, ſed inquam inquis inquit.

Inſit Inquio — Inſit, id eſt, incipit. Plaut. Inſit leoni ſuadere ut ſecum eat. Inquio, id eſt, dico. Inquam, id eſt, dico uel dixi. Vtimur autem his uerbis inquam & inquit in dialogis, & quando alicuius uerba referimus, hoc modo, Recte diuus Paulus Apoſtolus, Nemo (inquit) coronatur niſi qui legitime certauerit.

Auſim — Is it declines auſim, pluraliter auſint.

Auſim auſis auſit, pluraliter auſint, legitur pro audeam audeas audeat audeant. Vergil. Auſim uel tenui uitem committere ſulco. Talia uerba multa leguntur apud comicos. Plaut. Dij te ſeruaſſint, id eſt, ſeruent. Idem, Id te Iupiter prohibeſſet, id eſt, prohibeat. Terent. Caue quoq; ex iſtoc exceſſis loco, id eſt excedas.

Deq; uale quidam dixere ualete ualeto.

Atq; ualetote quidam dixere ualere.

Sic formantur aue, ſalue coniungitur illi.

Hæc tria uerba aue ſalue & uale habent tantum ſecundas perſonas imperatiui in utroq; numero in præſenti & in futuro, ut aue auete aueto auetote, uale ualete ualeto ualetote, ſalue ſaluete ſalueto ſaluetote. Etiam habent præſens tempus infinitiui, ſcil. auere, ſaluere, ualere. Martialis,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tialis, Iam ſatis eſt non uis Apher auere uale. Horat. Vrbis amatorem Fuſcum ſaluere iubemus. Reperimus etiam futura indicatiui. Tull. ad Atticum, Valebis igitur, & ualere filiam noſtram iubebis literis, & ſaluebis a meo Cicerone. Aue & ſalue ſunt ſalutationes uenientium. Vale recedentium, & quandoq; ſalue dicitur his qui diſcedunt uel a quibus recedimus. Verg. Salue æternum mihi maxime Palla, Aeternumq; uale. Aeternum, id eſt, æternaliter. Sunt etiam alia uerba integra aueo & ualeo, de quibus ſupra dictum eſt in ſecunda coniugatione. Item aue ponitur nominaliter pro ſalutatione, ut ibi, Sumens illud aue, &c. Aue Salue Vale

Aio dic is it unt plurali ſociabis. Aio
Sic imperfectum tu præteritum generabis.
Inueniuntur ai per præſens imperatiui.
Faxo uel faxim faxis faxit quoq; faxint. Faxo

Aio ſic coniugatur, Aio ais ait, pluraliter aiunt. Præterito imperfecto aiebam aiebas aiebat, pluraliter aiebant. Imperatiuo ai. Præteritum perfectum deberet eſſe ai aiſti ait, teſte Priſciano, ſed non eſt in uſu. Tamen aiſti legitur apud ſanctum Auguſtinum pro dixiſti. Aulus Gellius etiam ſcripſit aias. Siue aias ſiue neges, hærebis in captione. Faxo faxis faxit & faxint legitur pro faciam facias faciat & faciant. Vergil. Ego fœdera faxo. Plautus, Verbum caue faxis uerbero. Terent. Dij ita faxint. Item legitur faxitis apud Titum Liuium. Item faxim pro faciam. Veteres quoq; dicebant taxis pro tangas. Varro, Sed caue ne meum taxis librum. Sunt etiam alia defectiua, ut ſodes, quod ſignificat ſi audes. Terent. Heus puer dic ſodes. Item apage uerbum comicum habens in plurali apagite, & ſignificat remoue. Plaut. Apage illum a me. Etiam ſignificat abi. Idem, Apage, neſcio quid uiri ſis. Fit autem a Græco uerbo apago, quod ſignificat abduco uel remoueo. Dicitur etiam apageſis, pro apage. Plaut. Apageſis amor, tuas res tibi habe. Sic etiam legitur uideſis caueſis prohibeſis, pro uide, caue prohibe, nam ſis eſt parelcon, id eſt, adiectio.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Capitulũ ſeptimum eſt generale de quatuor formis uerborum.

Quatuor in uerbis ſunt formæ præteritiſq́;.
Dic inceptiuam meditatiuamq́; carere.
Eſuriji tamen inuenies & parturierunt.

Capitulum ſeptimum de formis uerborum, id eſt, quomodo unum uerbum formetur ab altero. Sunt igitur ſecundum Donatum quatuor formæ uerborum, ſcilicet perfecta, frequentatiua, inchoatiua & meditatiua. Et omnia uerba inchoatiua & meditatiua carent præteritis perfectis & ſupinis, præter eſurio & parturio, quæ habent, ut in Euangelio, Eſuriui & dediſtis mihi manducare. Multa enim inchoatiua commodant præterita ſuorum primitiuorum, ut ſeneſco ſenui a ſeneo, quieſco quieui a quieo, caneſco canui a caneo, quia iſta primitiua non ſunt uſitata. Nota quod Priſcianus ponit plures formas uel ſpecies uerborum, ſcil. deſideratiuam, ut uiſo, capeſſo, faceſſo, quæ ſecundum ipſum ſignificant deſidero uidere capere & facere, quod tamen ita non eſſe probat Laurentius Valla. Eſt alia forma ſecundum Priſcianum, quæ dicitur diminutiua, & terminatur in lo, ut a ſorbeo ſorbillo, id eſt, parum ſorbeo. A caluo caluillo, id eſt, parum uel aliquantulum caluo. A garrio garrulo, id eſt, aliquid garrio. Sunt etiam in co deſinentia, ut ab albeo albico, a uello uellico, a fodio fodico, a nutrio nutrico, hæc aliqui uocant apparatiua. Priſcianus eis non dat nomen, & ſignificant idem quod ſua primitiua. Nam albico, id eſt, albeo. Baptiſta, Albicet intactum niueo uelamine corpus. Vellico, id eſt, uello uel carpo. Horatius, Vellicat abſentem Demetrius. Sunt alia in ſo, quæ uocantur imitatiua, ut patriſſo, græciſſo, id eſt, imitor patrem & Græcos. Plaut. Id ne tu miraris ſi patriſſat filius? Et ſcribuntur duobus ſſ. Sunt tamen quædam imitatiua in or deſinentia, ut Poetor, Philoſophor, Græcor, id eſt, Poetas, Philoſophos, Græcos imitor.

Vellico

De deriuatione meditatiuorũ & frequentatiuorum

Ex uerbis illas perfectis credimus ortas.
Quæq́; frequenter agis etiam formantur ab illis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Atq; prior ſit ei data declinatio uerbi.
Ex u ſupremi decet o formare ſupini.
Sic curro curſo formabit nectoq; nexo.
Si tamen a longa ſit in illis in ante ſuprema.
Hanc in i mutabis formans, & eam breuiabis.
Sic rogo dat rogito, ſic aptito fiet ab apto.
Sed ſi perfecti ſit præteritum retinens gi.
Tunc ex perſona præſentis deme ſecunda
S, & to iungas, legito ſic ex lego formas.
Sciſcitor & ſcitor dices & quærito ſector.

De coniugatione frequentatiuorum.

De formatione frequentatiuorum a uerbis perfectis ſecundum uocem.

Inchoatiua & meditatiua formantur a uerbis perfectis, id eſt, primitiuis, eo modo qui poſt habetur in textu. Frequentatiua, quæ ſunt primæ coniugationis etiam formantur a perfectis, ſcilic. ab ultimo ſupino mutando u in o, ut curro curſo, ab adiuuo adiuto, a moueo moto, a uerto uerſo, a dormio dormito, ab eo ito. Terent. Amabo adiuta me. Iuuenal. Iam fas eſt, admitte uiros, dormitat adulter. Aulus Gellius, Adoleſcens ego cum ad Grammaticos itarem. Nota quod frequentatiua ſeruant quantitates ſupinorum exceptis duobus, ſcilicet nato & noto, quæ primam corripiunt, cum ſupina a quibus formantur eam producant, ſcilic. no naui natum, & noſco noui notum. Vergilius, Parta meæ Veneri ſunt munera nanq; notaui. Idem, Rura notant foſſis. Vnde & compoſita eorum corripiunt mediam, ut annato innato, &c. Frequentatiua a uerbis primæ coniugationis facta mutant a ſupini in i breue, ut rogito, imperito ab impero, uolito a uolo. Excipitur nato a no, quod tenet a, ſed corripit ipſum. Item uerba tertiæ coniugationis habentia gi in præterito, faciunt quandoq; frequentatiuum a ſecunda perſona præſentis indicatiui, ut ago agis agito, lego legis legito. Sed hæc etiam faciunt frequentatiua ſecundum primam regulam ab ultimo ſupino, ut acto lecto. Horatius, Ad quartam iaceo poſt hanc uagor aut ego lecto.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nota quod unum frequentatiuum ſæpe formatur ab altero, ut a lego fit lecto, a lecto fit lectito, ab ago fit acto, ab acto fit actito. A iacio iacto, inde iactito. A facio facto, inde factito. A dico dicto, inde dictito. A ſcribo ſcripto, inde ſcriptito. Ab edo eſco, inde eſito. A uideo uiſo, inde uiſito. A curro curſo, inde curſito. Quædam frequentatiua fiunt irregulariter, ut quæro quæſito, a ſcio ſcitor, a ſciſco ſciſcitor, a ſequor ſector. Item a paueo quod caret ſupino, fit pauito, a noſco noſcito, & fundo fundito. Plautus, Cum cruciatu tuo iſtæc uerba funditus. Nota quod deponentia & communia etiam faciunt frequentatiua a ſupinis mutando u in or, ut a comminiſcor commentor, a minor minitor, a tueor tutor, ab amplector amplexor aris.

Sciſcitor — Sciſcitor ſignificat interrogo. Terentius. Quicquid eſt libet hinc ſciſcitari. Scitor idem ſignificat. Horatius. Scitare libet ex ipſo.

Sector — Sector, id eſt, continue ſequor. Inſector, id eſt, continue perſequor uel inſequor, &c. Frequentatiua plerunq; ſignificant actum ſui primitiui uerbi cum iteratione & frequentatione. Tamen aliqua mutant ſignificatum, ut dicto, quod non eſt frequenter dico, ſed prelego uel prædico ſcribendum. Cicero ad Atticum, Hanc epiſtolam dictaui ſedens in rheda. Idem, Si ſcriberem ipſe longior epiſtola fuiſſet, ſed dictaui propter lippitudinem.

Capto — Capto etiam non ſignificat frequenter capere, ſed cupio capere. Martialis, Dum me captares, mittebas munera nobis. Idem uendito, id eſt, cupio uendere, uel ſedeo cauſa uendendi, ut Iohannes uenditat libros.

De formatione inchoatiuorum a perfectis uerbis.

Hanc inceptiuam formam ueteres poſuere.
Co cum perſona præſentis iunge ſecunda.
Verbi perfecti decet hinc exemplificari.
Ferues ferueſco dat norma tepeſq; tepeſco.
Sed dices hiſco cum regula format hiaſco.
Hanc declinari faciet tibi tertia uerbi.

Inchoatiua formantur a ſecunda perſona primitiui addendo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

addendo co, ut labo labas labaſco, integro integras integraſco, ſordeo ſordes ſordeſco, præſentio præſentis præſentiſco. Excipitur hiſco, nam ſecundũ regulam diceretur hiaſco. Nota quod inchoatiua fere omnia ſunt abſoluta, præter edormiſco, pertimeſco, præſentiſco, & concupiſco, quæ regunt accuſatiuos, quia ponuntur pro ſuis primitiuis. Plaut. Edormiſcam hanc crapulam, quam potaui præter animi ſententiam. Similiter aſciſco, conſciſco & præſciſco. Vergilius, Corda licet longe præſciſcere. Sæpius etiam hæc uerba formantur a neutralibus, & præcipue a uerbis ſecundæ coniugationis, quæ parum in uſu ſunt, ut erubeſco ſeneſco caneſco calueſco euaneſco, &c. Et reſoluuntur per hoc uerbum fio, ut repueraſco, iterum fio puer. Plautus, Aiunt ſolere ſenes repueraſcere. Iuueneſco, fio iuuenis. Veteraſco, fio uetus. Calueſco, fio caluus. Caneſco, fio canus. Inſoleſco, fio inſolens. Lenteſco, fio lentus. Marceſco, fio macer. Horatius, Inuidus alterius marceſcit rebus opimis. Conualeſco, ualidus fio. Aegreſco, fio æger uel ægrior. Sordeſco, fio ſordidior. Pingueſco, fio pinguis. Viuiſco, fio uiuus, &c. Aliqua ponuntur pro ſuis primitiuis, ut concupiſco, id eſt, cupio. Edormiſco, id eſt, edormio. Præſciſco, id eſt, præſcio. Labaſco, id eſt, labo uel cado. Terentius, Hic labaſcit uno uerbo uictus. Hiſco ſignificat idem quod hio uel os aperio. Titus Liuius, Tantus pauor mulierem cepit, ut diu hiſcere non poſſet. Inde fatiſco, ualde hiſco uel fatigor. Statius, Brachia iampridem cyclopum operoſa fatiſcunt. Fatim ſignificat ualde. Affatim idem. Dehiſco, id eſt, aperior. Vergil. O quæ ſatis ima dehiſcat Terra mihi. Ouidius, A media cœlum regione dehiſcere cœpit.

Iuueneſco
Veteraſco
Calueſco
Caneſco
Inſoleſco
Lenteſco
Marceſco
Cõualeſco
Aegreſco
Sordeſco
Pingueſco
Viuiſco
Edormiſco
Præſciſco
Labaſco
Hiſco
Dehiſco

In meditatiuis fiet formatio talis.
Verbi perfecti ſupremum pone ſupinum,
Et finem breuia cum quo rio ſit ſociata,
Parturio facere ſic debes eſurioq;.
Verborumq; data ſit declinatio quarta.

De ſpeciali modo formandi meditatiua a uerbis perſonalibus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

De coniugatione meditatiuorum

Meditatiua formantur ab ultimo ſupino uerbi perfecti correpta u & addita rio, ut partu parturio, lectu lecturio, eſu eſurio, cœnatu cœnaturio. Quædam fiunt irregulariter, ut a ſcalpo ſcalpurio, a ſcateo quod caret ſupino ſcaturio. Prurio autem & ligurio non ſunt meditatiua. Hæc uerba meditatiua ſignificant uel cupere uel conari, ut eſurio, id eſt, cupio uel conor edere. Parturio, cupio uel conor parere. Vergilius, Parturis almus ager. Cœnaturio, id eſt, cupio cœnare. Cacaturio, id eſt, cupio cacare. Ponuntur etiam pro ſuis primitiuis, ut ſcaturio, id eſt, ſcateo. Scalpurio, id eſt, ſcalpo. Plautus, Occepit gallus ſcalpurire unguibus. Micturio, id eſt, mingo. Iuuenalis, Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic. Et omnia ſunt quartæ coniugationis, & corripiunt u. Iuuenalis, Eſurit intactam paridi niſi uendat agauen, id eſt, opus Thebarum.

Cœnaturio

Cacaturio

Scalpurio

Micturio

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX ALPHABETICVS VOCABVLOrum in Hermanni Torrentini Commentarijs.

Aa

Aaron 63

Ab

Abbas 79
abdomen 11
abies 18
abſis 18
abax 25
abyſſus 85
abdico 92
abdo 103
abortio 129
abominor 132

Ac

Acer 14 & 25
acus 21
Achilles 29
acus 36
acies 37
acriſione 40
accola 64
acer 65
achantis 67
acinacis 82
aceruus 84
aceo, 103
acuo 109
accerſo 125

Ad

Adulter 4
aduena 65
adamas 16
adraſtine 40
ador 53
adoleſcens 62
adeps 89
adulor 132
adminiculor ibidem
aduerſor ibidem
adipiſcor 135

Ae

Aedon 12
æquo 93
ægina 2
æger 4
æſtus 35
æuum 52
æſtimo 93
ægoceros 20
æs 22
aer 14
aeripes 80

Af

Affinis 83
affligo 116

Ag

Ager 5
agnus 7
agon 12
agger 14
agnes 17
agape 40
agilis 61
agragas 79

ago 117

Ai

Aio 143

Al

Albugo 10
altar 13
allobroges 29
alteruter 38
altilis 47
alica 52
alluuium 57
albula 65
alacer 75
alipes 80
ales ibidem
alnus 85
aluus ibidem
Albo 92
Algeo 100
albeo 103
alo 119
altercor 132

Am

Ames 16
amaryllis 28
amens 89
amigdalum 45
ampluſtre 51
amazones 54
ambages 81
ambages 58
amnis 82
amaracus 85
ambio 129
amicio 131
ambigo 138
amplector 139

An

Anima 2
animal 11
anien 12
anſer 14
antipus 21
anceps 26
ancile 31
anthropos 41
anus 48
animus 49
antiſtes 57
antes 54
anadema 69
anathema ibidem
angelus 66
anguis 82
anus 87
anilis ibidem
amens 89
anthrax 91
angario 93
anhelo ibidem
antiquo 94
ango 118

Ap

Apher 4
aper 5
apus 22
apex 24
aprilis 29
apes 80
approbo 92
aporio 93
applico 96
aperio 131
apage 143

Aq

Aquilo 10
aquinas 79
aqualis 82

aquo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

aquo 94

Ar

Arca 1
Articulus 54
Arduus 62
areopagita 64
arundo 70
argo 71
armilla 75
arbor 77
arpinas 29
Argos 40 & 84
argutiæ 53
arctus 86
aro 94
aromatizo ibidem
ardeo 98
arceo 103
areo ibidem
arguo 109
arceſſo 125
arbitror 132
arra 1
aroma 9
artu 54
ars 22
artemon 12
arar 13
arcas 16
aries 18
aruns 22
arpinas 79
artifex 31
arcus 36
artus ibidem
arſacidæ 39
arete 40
argos 84
arbutus 46
arma 50
argentum 50

Aſ

Aſper 3
as 16
aſpis 19
aſtyanax 29
aſtu 54
aſcolonita 64
aſtur 78
aſſis 82
aſpiro 94
aſſo ibidem
aſſentior 132

At

Ater 4
atrox 25
athenæ 54
athleta 64

Au

Aula 1
aura ibidem
auſter 4
auceps 22
auernus 48
aurum 50
audeo 100
aurichalcum 51
auriga 64
auctio 71
auctor 77
augur 78
autumo 93
auſculto 94
augeo 101
aueo 102
audio 129
auerſor 132
auguror ibidem
auſim 143

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

aue 143

Ax

Axis 82

Az

Azan 73

Ba

Baſilica 2
baccar 13
baſis 41 & 82
balneum 45
balteus ibidem
bacillus 50
bacchanalia 54
baculus 57
bacchus 66
Baiæ 54
balena 67
barbiton 74
bacchar ibidem
baſis 41
balanus 86
baſio 93
balo ibidem
baptizo 94
balbutio 129
bacchor 132

Be

Belliger 4
beneuolus 59
beo 92
belligeror 132

Bi

Bitumen 11
byſon 12
bicorpor 15 & 78
biceps 29
bigæ 54
bibliopola 64
bidental 72
bicolor 78
bicorpor ibidem
bipes 80
bilis 82
byſſus 85
bifrons 89
bibo cum ſuis compo: 110

Bl

Blandiciæ 53
blatero 94
blactio 129
blandior 137

Bo

Boreas 2 & 79
bolus 6
botulus ibidem
bombix 24
bonitas 72
boreas 2
bootes 81
bos 84
boo 93
bouinor 132

Br

Brauita 64

Bu

Buris 27
buſcumducis 38
buccina 57
buxus 65
buccino 93
bullio 129

Ca

Caducifer 4
caula 1
camera 2
catharacta ibidem
caper 4
cancer 5

capulus

capulus 6
canterius 7
catulus 8
capedo 10
caligo ibidem
canon 11
cacodæmon ibidem
calcar 13
carcer 14
caſtor 15
caſtoreum ibidem
caput 23
capitulum ibidem
caudex 24
cappodox 25
caries 37
carioſus ibidem
carbaſus 46
capiſtrum 47
canthus 48
cantus ibidem
canabis 52
calendæ 54
caſſis 56
carrus 57
cani 54
cancelli ibidem
capus 58
campe 69
carbo 70
carthago ibidem
campeſter 75
cadauer 76
cacoethes 81
caulis 82
callis ibidem
canalis ibidem
cardinalis ibidem
canis 83
caſus 87
carex 90
calx 91
calix 24
caco 92
calco ibidem
caſtigo 93
cauo 94
candeo 100
caleo 101
calleo ibidem
coaleo ibidem
caueo 102
caneo 103
careo 105
capio 108
cado cum ſuis compoſ. 114
cano 93 & 122
carpo 123
capeſſo 125
caluo 127
calueo ibidem
cambio 130
calumnior 133
cauſor ibidem
cauillor ibidem
cauponor ibidem
capto 144
calueſco 145
caneſco ibidem
cacaturio ibidem

Ce

Cella 2
celtiber 4
cæter 5
cementarius 7
cerdo 10
ceſpes 16
cædes 17

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ceres ibidem
ceix 24
ceruix 25
cepe 28
celer 29
cœlites 34
cæſaries 37
cecropidæ 39
ceraunia 44
cœlum 46
cœnaturio 145
cœſtus 48
cœtus ibidem
cæra 49
cœnum 52
ceremoniæ 53
cœlites 54
ceres 17
cera 67
cete 69
cento 70
ceruical 72
celeber 75
celer ibidem
centuſſis 82
cenſus 87
cœlebs 89
celox ibidem
cædo 113
cedo 112
cenſeo 105
cello 120
cæcutio 129
cerno 138

Ch

Chaos 84
chameleon 12
character 14
chir ibidem
chirurgus ibid.
chiragra ibid.
charybdis 27
chronica 44
chirographus 57
chariras 79
calybs 88
chitrapus 21

Ci

Circus 3
circinus ibidem
cyclas 16
cinis 19
cingula 57
cyclops 22
cerullus 51
citra 60
citimus 61
cybele 66
cicer 76
cicur 78
cicurare ibidem
ciuis 83
cilix 91
cibo 92
circumdo 95
cieo 104
cingo 119
cio 128

Cl

Clauiger 4
clyſter 14
clades 17
chlamis 18
clauſtrum 46
cliuus 50
cliens 89
clareo 103
cluo 109

claudo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

claudo	113	cohors	ibidem
clango	119	commeatus	35
clepo	123	contribulis	36
Co		colluuies	37
Comes	80	cornus	57
compes	ibidem	colus	47
concolor	78	columis	50
color	ibidem	compita	54
cor	77	compitalia	ibidem
colon	74	cornu	54
concio	71	commentarius	57
communio	ibidem	contagium	ibidem
cometa	69	conſortium	ibid.
coturnix	67	colluuium	ibid.
conuena	65	collis	82
conuiua	ibid.	corbis	ibid.
collega	64	conſularis	ibidem
conferre	59	comis	83
compages	58	comitas	ibidem
colum	3	confinis	ibidem
corniger	4	contubernalis	ibid.
coluber	5	cos	84
conclaue	10	coxendix	90
conſul	11	cortex	ibidem
compos	20	compello	120
corpus	ibidem	conculco	92
concors	23	compilo	93
coniunx	ibid.	concinno	ibidem
codex	24	conſpiro	94
comix	ibidem	continuo	ibidem
colchis	28	coaleo	101
confuto	94	conniueo	102
concubo	95	concutio	108
cogo	117	conquiniſco	111
compedio	129	compeſco	ibidem
committo	126	colo	119
como	121	conſulo	120
complex	32	congrex	25
conſors	ibidem	coquo	123

conuiuor 133
conuitior ibidem
comitor ibidem
conor ibidem
contor ibidem
cunctor ibidem
concionor ibidem
comminiſcor 135
complector ibidem
conualeſco 145

Cr

Crepido 10
crater 14
cres 18
crus 21
crux 25
cripte 40
craſis 41
crocum 51
crepundia 54
crates ibidem
cryſtallus 57 & 85
cruſta 57
cratis 82
craſis ibidem
crocus 85
creo 93
crucio ibidem
cremo ibidem
criſpo ibidem
craſſo 94
criminor 139
crapulor 133
crocio 128
creſco 111
crepo 95

Cu

Culter 5
cuſpis 18
cucumis 19
cucurbita ibidem
cuiuſmodi 38
cucumis 51
cunabula 54
curriculus 57
cubitus ibidem
cupido 66
cuniculus 67
cubile 69
culmen 73
curulis 82
cuſtos 84
culpo 93
cubo 95
cupio 108
cudo 112
curro 124
cunctor 133

Da

Damen 12
dardanidæ 39
dapes 55
dama 67

De

Declinatio 1
deter 5
L .: 7
denarius 8
dæmon 12
dedecor 15
decas 16
deſes 17
decus 20
dedecus ibidem
delphin 74
decapolis 27
delicium 45
deliquium ibidem
decimæ 54

dearturare

INDEX.

dearticulare ibidem
detero 60
degener 76
decolor 78
deſpumo 93
deliro 94
deartuo ibidem
deprauo ibidem
deleo 101
debeo 103
decutio 108
delibuo 109
deglubere 110
dehiſco 145
defendo 115
dego 118
demo 121
depeculor 133
deuoueo 102

Di

Diphthongus 1
diuus 8
dieſpiter 14
dipſas 16
diplois 18
diſcors 23
diocœſis 27
dies 37
dindymus 48
dionyſia 54
dipondius 57
diadema 69
ditio 71
diſcolor 78
diues 80
dis 83
dirigo 118
diphthongus 85
dicax 90
dico 92
diuino 99
diſcepto 94
diuaricor 133
digladior ibidem
dignor ibidem
dimico 98
diſcutio 108
dico 110
diſco 111
diuido 115

Do

Dolabra 2
dolus 4
doma 10
dogma ibidem
dorcas 16
docilis 61
doſis 82
dos 84
domo 95
do ibidem
doleo 101
doceo 105
dormio 129

Dr

Drachma 9
dragma ibidem
drama ibidem

Du

Dux 25
duo 58
dulcor 77
duco 111

Eb

Ebur 15
ebeo 93

Ec

Eclipſis 27
echo 17

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ed
Aedilis 82
edo 116 & 141
edormiſco 145
Ef
Effigies 37
effrons 89
effutio 129
Eg
Aegina 2
æger 4
ægis 18
Aegyptus 85
egeo 101
ægreſco 145
El
Elephas 16
Electrum 50
elegans 88
Em
Emaus 22
emo 121
æmulor 133
Euan 11
En
Endromis 18
eneſis 41 & 82
eneruus 50
eneruare ibidem
enſis 82
enucleo 93
Eo
Aeolus 66
eo 132
Ep
Ephippium 8
epar 13
epulum 45
epitota 64
epulo 65
epitome 69
epos 84
epulor 133
Eq
Equile 10
æquor 15
equiria 64
equeſter 75
eques 80
æquo 93
Er
Erugo 10
eremus 86
erix 24
erinnys 27
erudio 129
Eſ
Aeſtus 34
eſcultus 65
æſtimo 93
Et
Aether 14
Ethice 69
Eu
Euander 7
æuum 52
euphrates 65
Ex
Exter 5
exul 11
exemplar 13
exanguis 18
excors 23
exors 32
exanimus 47
examinare ibidem
exequiæ 54
excubiæ ibidem
exuuiæ ibidem

exta

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

exta 54
expes 81
exorcizo 94
expers 89
extremus 61
extorris 83
exodus 85
exlex 90
extrico 92
exhalo 93
expilo ibidem
excutio 108
expedio 129
execror 133
expergiſcor 136
exulo 139
experior ibidem

Fa

Faber 4
Facinus 20
faux 23
falx ibidem
falcarius ibidem
falcare ibidem
fax 25
facies 37
faſtus 48
faba 51
falſidicus 57
facilis 61
fagus 65
falco 67
factio 71
facultas 79
fatigo 93
faueo 103
fameo 103
fameſco ibidem
facio cum ſuis compoſ. 106
fallo 120
fateor 134
faſcis 82
fas 79
faceſſo 125
fartio 128
faſtidio 127
fabulor 133
facetior ibidem
far 13
fatiſcor 136
faxo 143

Fe

Ferculum 8
ferrugo 10
felis 11
fœmur 15
fœmen ibidem
fœnero 20
fœneror ibidem
fœnus ibidem
fœdus ibidem
fex 24
ferox 25
feriæ 53
fel 72
ferueo 102
ferocior
ferocio 128
ferior 137
ferio 138
fero 141

Fi

Fidelia 2
fiber 5
filix 25
ficus 36 & 49
filum 46
fimus 52
fidicen

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

fidicen	74	frux	29
fibula	75	fruges	32
fingo	118	fructus	36
figo	ibidem	frenum	46
findo	114	fretum	51
fido	139	frugi	70
fio	139 & 141	frumentum	51
Fl		frons	56
Fluuius	7	fraxinus	65
flumen	51	frutex	90
flamen	74	frico	95
fleo	101	frendeo	100
flauco	103	frondeo	ibidem
flacceo	ibidem	frigeo	101
flammeo	ibidem	frango	118
floreo	ibidem	frigo	ibidem
fluo	109	fremo	120
flecto	125	Fu	
Fo		Fuligo	10
Formido	10	fulgur	15
fomes	16	funnus	20
fornix	24	futilis	29
fores	34	fuſus	49
fors	53	fullo	64
follis	82	fulmen	73
fons	88	fulgor	78
forceps	89	furfur	ibidem
fornax	25	fur	ibid.
forfex	90	fuſtis	82
foueo	102	funis	ibidem
fodio	107	fundo	114
for	133	fuco	92
fornicor	ibidem	fumo	93
forem	140	fulgeo	100
Fr		fugio	107
Fruſtror	133	fulcio	125
frigus	21	furor	133
fraus	22	fruor	135
fraudulentus	ibid.	fungor	ibidem
fraudare	ibidem		

furo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

furo	138
Ga	
Gatamas	16
gauſape	28
gargarus	48
garganus	ibidem
gaudeo	100
gaddir	77
gades	94
ganea	57
gallus	67
ganeo	70
garus	72
gallipes	80
gannio	129
garrio	ibidem
Ge	
Gener	3
geneſis	41
genea	ibidem
genealogia	ibidem
genu	54
gelu	ibidem
gelare	ibidem
gemo	120
geſtio	129
gero	124
gyro	94
Gi	
Gibber	5
gigno	121
gigas	16
gymnas	ibidem
gyro	94
Gl	
Glaber	4
gluten	11
glis	19
glos	20
glans	25
gliſco	111
glocio	128
glorior	133
Gn	
Gnomon	12
Gr	
grus	21
grex	23
gradus	36
grates	54
gracilis	61
gryphs	67
grando	10 & 71
groſſus	86
grunnio	129
graſſor	133
gratulor	ibidem
grator	ibidem
gradior	134
Gu	
Guttur	15
gurges	16
guttus	57
gummi	63
gurgulio	71
Ha	
Halec	10
halcion	12
harpax	91
halo	93
halitus	ibidem
habeo	103
haurio	129
hallucinor	133
hariolor	ibidem
He	
Hebdomas	16
hebes	17

hebetare

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

hebetare ibidem
hæres ibidem
hæreſis 32
hæreſiarcha 64
heliercha ibidem
helluor 133
hebenus 65
hebeo 103
hæreo 104
heros 20

Hi

Hircus 3
hirudo 10
hyperion 12
hyr 14
hydrops 22
hiſtrix 24
hipponax 29
hypocriſis 27
hyle 40
hypocrita 54
hiader 55
hymen 74
hippomanes 81
hyancinthus 84
hinnio 127
hymnio ibidem
hiſco 145

Ho

Horizon 12
honos 19
heros 20
holus ibidem
hoſpes 57
hoſpitium ibidem
hoſpitari ibidem
homicida 65
hoſtis 83
horreo 103
hoſpitor 133
hortor 139
hoſpitor ibidem

Hu

Hulcus 21
huiuſmodi 38
humilis 61
humus 85
humo 93

Ia

Iaſpis 19
iapix 29
iaceo 103
iacio cum ſuis cōpoſitis 106
iaculor 133
iantor ibidem

Ib

Iber 4
ibertia ibidem
ibis 19
ibrix 25

Ic

Icon 74
ico 114

Id

Idus 87
idolatra 64
idolum 66

Ie

Iecur 15
Ieſus 41

In

Ingeen. 11

Il

Ilaris 50
illecebræ 53
ilia 54
ilex 90
Illex Ibidem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX.

I

Impes 17
impos 20
imber 29
imago 70
immanis 83
imbrex 90
imbuo 109
impedio 129
imaginor 133
imitor ibidem

In

Intercapedo 10
indago ibidem
inſtar 13
indecor 15 & 78
ingurgitare 16
interpres 17
inquies ibidem
incus 21
iniunx 23
indoles 32
ingluuies 37
intibus 46
infernus 47
inanimus 50
incolumis ibidem
inferiæ 53
induciæ ibidem
inſidiæ 54
inferi ibidem
inops 56
indages 58
infra 60
intra ibidem
intimus 61
infimus ibidem
induſtrius 62
incurius ibidem
iniurius ibidem
inglorius ibidem
incola 64
indigena ibidem
ignigena 65
inchoo 73
inquies 17
infamis 83
inſignis ibidem
intercus 86
iners 89
infans ibidem
inculco 92
intrico ibidem
inſtigo 93
infamo ibidem
inſpiro 94
incuſo ibidem
inſinuo ibidem
infatuo ibidem
increpo 96
inuideo 99
indulgeo 101
incutio 108
inanio 129
inficior 133
inſidior ibidem
interpretor 139
infit 142
inquio ibidem
inſoleſco 145

Io

Iocus 45
iocor ibidem
ioculator ibidem
iordanis 65

Ir

Iris 27
irrito 94

X iraſcor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

iraſcor 135

If

Iſmarus 48
iſthmos 84

It

Iter 29

Iu

Iubar 13
iuno 66
iuuo 99
Iupiter 14
iuuentus 21
ius ibidem
iurulentus ibidem
iuriſperitus 38
iureconſultus ibidem
iugum 49
iubilus 57
iuuenis 62
iugalis 82
ſugis 83
iurgo 93
iugo
iubeo 204
iuueneſco 145

ky

Kyrios 41
kyrie eleyſon 68

La

Lagena 2
laniger 4
lacer ibidem
lanius 7
lac 10
lactare ibidem
lacon 12
lacedæmon ibidem
lar 13
laquear ibidem
lacunar ibidem
later 14
lampas 16
labes 17
latus 21
laus 22
lanx 24
larex ibidem
lacus 36
laurus 48
lauo 94
latex 51
latina 54
lanugo 70
lauer 69
latomus 91
labo 92
laqueo 93
laſſo 94
laxo ibidem
laſciuio 129
langueo 101
lateo 103
laceſſo 125
lamentor 133
latrocinor ibidem
latro 71
labor 135
largior 119
labaſco 145

Le

Letifer 4
lebes 18
lepos 19
lepidus ibidem
lepus 21
lepuſculus ibidem
lelex 29
leleges ibidem

leopardus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX.

leopardus 38
lexis 41
lætum 52
lemures 54
lens 56
lentigo ibidem
legio 71
lembus 84
lego 93
leuo 94
leo 101
lædo cum ſuis compoſ. 112
lex 23
lego cum ſuis compoſ. 116
lenocinor 133
lenteſco 145

Li

Liberta 2
libertus ibidem
liber 4
lituus 8
ligo 10
libido ibidem
lien 11
limes 16
lis 19
littus 20
libripens 23
limus 49
literæ 54
liberi ibidem
lixa 64
liticen 74
lynter 76
ligur 78
limbus 84
limax 91
libo 92
lympho 93
limo ibidem
liquo 94
lito ibidem
lixo ibidem
liqueo 102
liueo 103
licio 107
lino 122
linquo 123
lippio 129
ligurio ibidem
lignor 137
liceor 134
liquor ibidem

Lo

Locuples 17
lodex 24
locus 45
loculus ibidem
lorum 73
lorare ibidem
loramentum ibidem
loripes 73
logos 41 & 77
loquor 136

Lu

Lucanar 13
lucifer 4
lupanar 13
luter 14
lues 17
ludicer 31
luxus 35
lupinus 51
lues 52
lutra 67
lupus ibidem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

lutum 73
lucar 74
luctus 87
luxo 94
lugeo 101
luceo 104
luo 109
ludo cum ſuis compoſ. 112
luctor 133
ludificor ibidem

Ma

Malua 2
magiſter 4
mantile 10
mango ibidem
marſpiter 14
martyr ibidem
marmor 15
mas 16
magnes 17
manſues 18
maſtix 24
magydaris 27
manes 34
macedones ibidem
magiſtratus 35
macies 37
materies ibidem
malum punicum 38
multiloquus 59
multiuolus ibidem
maſſicus 48
manubiæ 54
maiores ibidem
magalia ibidem
mapalia ibidem
margarita 57
maledicus 59
magniloquus ibidem
maleuolus ibidem
macedo 64
mancipium 65
malus ibidem
malum ibidem
mars 66
martius ibidem
martes 67
manna 69
mammona ibidem
mare ibidem
maialis 82
mannus 84
manceps 89
matrix 91
mando 92 & 114
mano 93
mancipo ibidem
madeo 100
marceo 103
maneo 104
mando 92
machinor 133
malignor ibidem
malo 141
marceſco 145

Me

Meander 5
menelaus 6
metatheſis 7
melis 11
merges 16
merces 17
memphis 19
melampus 22
merx 23
metropolis 27
melos 41
metamorphoſis 41
menalus 48

metallum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

metallum 50
melo 51
mœnia 54
megaleſia ibidem
menda 57
merula 67
meror 77
memor ibidem
meridies 81
menſis 82
melos 84
metus 87
meretrix 91
meo 93
metuo 109
mergo 116
meto 126
mœchor 133
mercor ibidem
medicor ibidem
metor ibidem
meditor ibidem
mereor 134 & 142
medeor 134
metior 137
mentior ibidem
mœreo 142
mœreor ibidem

Mi

Michael 66
miſer 3
minutal 11
minos 20
minium 51
miniare ibidem
milium 52
minæ 54
minores ibidem
myropola 64
mimphur 78
miles 80
mico 95
miſceo 105
mitto 126
miſeror 135
miſereor 134
micturio 145

Mo

Moabites 1
monas 16
mos 19
monoceros 20
monile 31
monarcha 64
morus 65
moles 81
molaris 82
mons 88
mordeo 99
moueo 102
molo 120
mollio 129
morior 136
molior 137
moror 139
moueo 102

Mu

Muſa 1
mulciber 5
mugil 11
murena 13 & 67
mucor 15
munus 21
mulſus 51
mulſum ibidem
muſcus 52
multicia 54
munia ibidem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

multiloquus	59
multiuolus	ibidem
muſtela	67
murena	ibidem
mullus	67
mulier	76
multicolor	78
murmur	ibidem
municeps	89
murex	90
mutilo	93
muſſo	94
mulcto	ibidem
mutuo	ibidem
mulgeo	100
mulceo	104
mugio	129
mutuo	133
Na	
Nar	13
natales	54
nauarcha	64
nauta	64
nauci	70
nacio	71
naulum	73
nardus	84
nauſeo	93
nauo	94
nauiculor	133
nanciſcor	135
naſcor	136
Ne	
Nepa	1
nectar	13
nepos	19
nemus	20
nerinæ	40
neomenia	44
neruus	50
neruoſus	ibidem
nex	55
neptunus	66
nereus	ibidem
nefas	79
neuus	84
neco	96
nexo	98
neo	104
necto	125
nexo	127
negocior	133
Ni	
Nycticorax	25
nix	ibidem
niueus	ibidem
niuoſus	ibidem
niualis	26
nictus	35
niniuita	64
nihili	70
nil	72
nimbus	84
nideo	98
niteo	103
nidulor	133
nitor	135
No	
Nox	26
noctiuagus	ibidem
noſtras	44
norma	50
nonæ	54
noualis	82
noceo	105
noſco	111
Nu	
Nummus	8

nummu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nummularius 8
numen 11
nux 25
nundinæ 54
nugæ ibidem
nuptiæ ibidem
nutrix 64
nubigena 65
nugas 79
nubes 81
nurus 87
nuo 109
nubo 110
nund nor 133
nugor ibidem

Ob

Obſes 17
obſcœnus 52
obſtetrix 64
obex 90
obnubilo 93
obliquo 94
obturo ibidem
obdo 113
obliuiſcor 135
obſonor 133

Oc

Oceo 92
october 29
octipes 80
ocior 133

Od

Ode 40

Of

Offendo 115

Og

Ogdoas 16

Ol

Olympias 16
olcaſter 65
oleo 103
olor 67

Om

Omen 73
ominor 133

On

Onager 5
onyx 24

Op

Opifer 4
opiter 14
opus 21
opuſculum ibidem
operor 133
optimates 79
ops 56
opes ibidem
opitulor ibidem
opus 86
oppilo 93
opitulor 137
obſonor ibidem
opinor ibidem
operor ibidem

Or

Orion 12
oryx 26
orontes ibidem
ortus 48
ordeum 51
orbis 82
oriens 88
orbo 92
orior 136
ordior 137

Oſ

Oſſa 2
oſcen 74
oſus 137

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

oſculor	139
Ot	
Otus	67
Ou	
Ouare	140
ouile	10
ouo	94
Pa	
Patria	1
palpebra	2
palus	5 & 21
paxillus	8
paro	10
pan	11
pandecta	ibidem
panther	14
pallas	16
palmes	ibidem
paries	18
paropſis	ibidem
panis	32 & 82
pax	52
panarium	32
paſſus	36
partus	ibidem
pardus	38
paraſceue	40
paſcua	45
pannicum	52
parentalia	54
papa	64
patriarcha	ibidem
palumbes	67
panthera	ibidem
paluſter	75
papauer	76
palmipes	80
panis	82
patruelis	82
paradiſus	84
papyrus	85
parens	89
paco	92
pallio	93
palo	ibidem
papo	ibidem
palpo	ibidem
pauſo	94
palleo	101
paueo	103
pareo	105
pario	108
paſco	111
parco	ibidem
pando	115
pango	117
patrocinor	133
paciſcor	135
patior	137
partior	ibidem
pateo	105
Pe	
Pelta	2
peculium	6
peculiaris	ibidem
pertica	ibidem
pedum	3
pelagus	6
pergamus	ibidem
pero	10
pean	11
pedor	15
perpes	17
penus	20
pecus	ibidem
perdix	25
pernix	ibidem
pernox	26
peluis	27

penates

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

penates 34
penus 36
penarium ibidem
pernicies 37
perniciosus ibidem
pentecoſte 40
pergamus 46
pendere 51
pecu 54
peribolus 57
perfuga 65
pellio ibidem
perſephone 66
perdix 67
pecten 74
pedeſter [illegible]
pedes 80
penis 82
perduellis 83
periodus 86
petulans 88
pernox 90
precox ibidem
pellex ibidem
peculor 133
periclitor ibidem
peregrinor ibidem
peſſundo 95
pendeo 99
pedo 113
pendo 115
pergo 116
pello 120
pecto 125
peto 126

Ph

Physeter 14
pharnax 25
phalanx 26
phryx ibidem
phrygius ibidem
phyſis 41 & 27
phraſis 27 & 82
Phœbe 27
phaleræ 54
pharmacopola 64
philomela 67
phiſtula 68
phraſis 82
phreneſis ibidem
phaſelus 85
philoſophus 86
philocalus ibidem
phœnix 24 & 91

Pi

Pithon 14 pyr 12
pixis 18
pyramis ibidem
pignus 20
picens 22
pix 25 piſtis 41
pileus 48
pinus ibidem
piſa 57
piſtrina ibidem
pius 62
pyrata 64
pincerna 65
pinaſter ibidem
picus 67
piperi 70
pinſo 125
pigritor 133
piſcor ibidem
pinguesco 154

Pl

Plebs 22
pleureſis 27
pleureticus ibidem

X v plebiſcitum

plebiſcitum 38
plumbum 51
plus 55
platanus 65
pluto 66
planeta 69
plico 96
pleo 101
plumeo 103
placeo 105
pluo 110
plodo 112
plaudo 113
plango 117
plecto 125

Po

Poeta 1
populus 7
porcile 10
poples 16
podex 24
pollux 25
portus 36
porrum 46
porraceus ibidem
poculum 51
pontus 52
poſteri 54
poſtica 55
poſt 60
poeta 69
polenta ibidem
pondo 71
portio ibidem
pollen 73
poeſis 82
pollis ibidem
poſtis ibidem
porticus 87
pons 88
pollex 90
poto 97
poſco 111
pono 121
polio 129
polliceor 134
potior 136

Pr

Proſper 5
preſbyter 5
prædo 10
propago ibidem
proconſul 11
præſul ibidem
præſter 14
prauitas 16
probitas ibidem
præſes 17
præs 22
præpes 17
præceps 26
præſepe 28
preneſte ibidem
proceres 34
proluuies 37
progenies ibidem
præfectus urbis 38
primitiæ 54
præcordia ibidem
proceres ibidem
preces 55
pridem 60
proximus 31
proxeneta 64
prunus ibidem
prunum ibidem
propheta 69
problema ibidem
præſto 71

proſtibulum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

proſtibulum 73
primas 79
proles 81
princeps 89
probo 92
profligo 93
protelo ibidem
prando 100
præbeo 103
prendeo 113
prædo ibidem
prodo ibidem
premo 121
promo ibidem
prurio 129
proteruio ibidem
proficiſcor 135
præſtolor 133
precor ibidem
prædor ibidem
præcox 90
phthiſis 27
præſciſco 145

Pſ

Pſitacus 67
pſeudo 71
pſallo 120

Pu

Puer 5
pullus 8
puteal 11
pugil ibidem
puluinar 13
puluis 19
puls 22
pulmentum ibidem
pumex 24
puppis 27
puſillanimus 50
pus 53
pugillares 54
pudicus 59
puſtula 69
pugio 70
puber 76
pungo 118

Qua

Qualus 88
quaxillus ibidem
quadrigæ 54
quadrupes 80
quadrans 8
quatio 108

Que

Quercus 48
quæro 124
querulor 133
queror 135
quæſo 142

Quo

Quot 72
quod ibidem

Qui

Quiris 19
quintilis 29
quiſquiliæ 54
quinquatria ibidem
quid 72
quieo 104
quiritor 133

Ra

Rancor 15
radix 25
rauennas 29 & 79
rabies 37
raſtrum 46
rapa 57
ratio 71
rapax 90

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ramex ibidem
radio 93
rapio 108
rado 112
raucio 128
ratiocinor 133

Re

Recaluaſter 4
ren 11
reſes 17
remex 23
remus ibidem
redux 25
reſtis 27
rete 28
res 37
reliquiæ 54
reſtio 59
rex 23
reſpublica 38
reſpriuata ibidem
reſpondeo 99
regio 71
religio ibidem
rebellio ibidem
recens 89
repedo 92
repudio 93
refocillo ibidem
reboo ibidem
reſpiro 94
recuſo ibidem
remordeo 99
rego 118
repo 123
redimio 129
refragor 133
reor 134
reminiſcor ibidem

Rh

Rhetor 45
rhinoceros 20
rhetoricor 133

Ri

Rictus 35
ritus ibidem
riualis 82
rideo 98
rigeo 101
ringo 116
rimor 133
rixor ibidem

Ro

Robur 15
ros 84
rogo 93
roto 94
rodo 112

Ru

Rudus 20 & 79
rus 21
rudis 29
ructus 36
rubus 65
rumor 77
rupes 81
rudens 88
rumex 70
ruffo 93
rubeo 103
ruo 109
rudere 114
rumpo 123
rugio 129

Sa

Sagena 2
ſatur 3
ſalutifer 4
ſarculum 8
ſalſugo 10

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſalſilago ibidem
ſanguis 18
ſardis 19
ſamnis ibidem
ſalus 21
ſardonix 24
ſalix 25
ſaltus 36
ſales 54
ſaturnalia ibidem
ſuga 64
ſambucus 65
ſarda 67
ſartago 70
ſalina 72
ſagum 73
ſaluber 75
ſacerdos 84
ſanſucus 85
ſatisdo 96
ſaphirus 85
ſandix 79
ſapio 108
ſallo 120
ſantio 128
ſartio ibidem
ſagio 129
ſallio ibidem
ſarrio ibidem
ſalio 130
ſatago 138
ſalue 143

Sc

Scaber 4
ſcrupulus 6
ſcopulus ibidem
ſcipio 13 & 70
ſcelus 20
ſciopus 21
ſchema 26
ſcyrus ibidem
ſcopæ 54
ſcorpius 58
ſcriba 64
ſcura ibidem
ſcortum 65
ſciurus 67
ſcobs 88
ſcrobs ibidem
ſcreo 93
ſcateo 103
ſcribo cum ſuis compſ. 110
ſcabo ibidem
ſcindo cum ſuis compoſ 114
ſcando 115
ſcalpo 12
ſculpo ibidem
ſcio 128
ſcrutor 134
ſciſcitor 144
ſcalpurio 145

Se

Sella 2
ſequeſter 4
ſequeſtrare ibidem
ſetiger ibidem
ſeculum 8
ſceben 12
ſeges 17
ſemis 18
ſenectus 21
ſenecta ibidem
ſeruitus ibidem
ſenex 29
ſecuris 27
ſeptember 29
ſextilis ibidem
ſenatus 35
ſegnicies 37

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſenatusconſultus 38
ſeuum 51
ſentes 54
ſequana 65
ſepia 67
ſenio 71
ſenior 77
ſemipes 80
ſeſquipes ibidem
ſegnis 83
ſeps 88
ſero 124
ſedo 92
ſecundo ibidem
ſereno 93
ſeco 95
ſedeo 98
ſeneo 1 3
ſerpo 123
ſæuio 129
ſeruio ibidem
ſæpio 130
ſentio ibidem
ſepelio 131
ſequor 136
ſector 145

Si

Signiſer 4
ſymbolum 3
ſyncope ibidem
ſyren 11
ſimultas 16
ſydus 20
ſilax 25
ſyrinx 26
ſitis 27
ſitibundus ibidem
ſyrtis ibidem
ſibilus 43
ſinus 48
ſincerus 47
ſiligo 70
ſymbola 57
ſitula 68
ſimilis 61
ſinapi 70
ſindon 74
ſylueſter 76
ſynodus 85
ſilex 90
ſinuo 94
ſido 113
ſino 122
ſiſto cum ſuis compoſ. 127
ſileo 101
ſingultio 131

Sm

Smaragdus 85

So

Solum 3 & 52
ſomniſer 4
ſocer 5
ſocrus 87
ſoter 14
ſocors 23
ſoboles 32
ſors ibidem
ſoſpes 57
ſoluendo 71
ſotular 74
ſoror 77
ſophiſtes 81
ſodalis 83
ſons 89
ſolers ibidem
ſono 95
ſordeo 100
ſorbeo 104
ſoluo 127

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſopio 129
ſoleo 138
ſolor 139
ſoracte 28
ſordeſco 145

Sp

Specular 13
ſphinx 29
ſpecus 36
ſpecies 37
ſponſalia 54
ſpica 57
ſpurcus 59
ſpinus 65
ſpinter 75
ſpumo 93
ſpiro 94
ſpondeo 99
ſpecio cum ſuis compo. 106
ſpargo 116
ſperno 122
ſpeculor 133
ſpecu 54

St

Stringo 118
ſtipo 93
ſtrido 112
ſtruo 110
ſternuo 109
ſtatuo ibidem
ſtupeo 103
ſtudeo 100
ſtrideo 98
ſto 96
ſtirps 88
ſtabulum 73
ſtellio 70
ſtipula 68
ſtruthio 67
ſtannum 51
ſtatuarius 7
ſtater 14
ſtrages 17
ſtips 22
ſtix 29
ſtrix ibidem
ſtrigilis 30
ſtrophe 40
ſtacte ibidem
ſtrabus 58
ſtrenuus 62
ſterno 122
ſtrepo cum ſuis comp. 127
ſterto 125
ſto 96
ſtinguo 117
ſtomachor 137
ſtipendior ibidem
ſtipulor 139

Su

Subarrare 1
ſurdaſter 4
ſubdolus 6
ſubter 11
ſumen ibidem
ſubligar 13
ſulphur 15
ſulphureus ibidem
ſus 21
ſubiunx 23
ſuppellex 26
ſupplex 32
ſupparus 47
ſuperi 54
ſupremus 69
ſuperſtitio 71
ſuſpicio ibidem
ſuber 65 & 76
ſuperſtes 80

ſubſcus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſubſcus 86
ſulco 92
ſuggillo 93
ſuſpiro 94
ſuſurro ibidem
ſuppedito ibidem
ſupplico 86
ſupinus 87
ſuadeo 98
ſurdeo 100
ſueo 103
ſuccutio 108
ſurrigo 118
ſurgo ibidem
ſumo 121
ſuperbio 129
ſuffio ibidem
ſuffragor 133
ſuſpicor ibidem
ſum cum ſuis compoſ. 141

Ta

Tabellarius 7
talus 8
talaris ibidem
tabor 15
tapes 18
tartarus 47
tabes 53
taxus 65
talpa 67
talio 71
tantundem 73
tardo 92
tamino 93
taxo 94
tabeo 103
taceo 105
tango 117

Te

Tener 3
teter 4
temetum 7
temulentus ibidem
teucer ibidem
teſtudo 10
teres 17
teges ibidem
tegeticula ibidem
tergus 20
tempus 21
tellus ibidem
tenarus 47
teſqua 54
textrina 57
tetrarcha 64
terrigena ibidem
tempe 69
ternio 70
teſſara 74
termes 80
teſtis 83
temero 94
tempero ibidem
tergeo 101
tepeo 103
terreo ibidem
teneo 105
tendo 115
tergo 116
temno 122
tero 123
texo 127
tergiuerſor 134
teſtor ibidem

Th

Tholus 6
thema 26
thebais 28
thaumantias 40

theriace

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX.

theriace ibidem
thermæ 54
theſaurus 57
thorax 91

Ty

Tydeus 3
timber 7
titan 11 & 73
tirius 22
tiburs ibidem
tignus 57
tigillum ibidem
tyro 70
titio ibidem
tingo 119
tibicen 74
tiaras 79
titubo 92
titillo 93
tinnio 126

To

Tomentum 6
tomaculum ibid.
topazius ibidem
torcular 13
tot 72
toral 72
totidem 73
torques 81
torris 82
torrens 88
tolero 94
tono 95
tondeo 100
torqueo 102
torpeo 103
torreo 105
tollo 138

Tr

Trias 16
trames ibidem
tros 20
tripos ibidem
tripes 80
tripus 21
trabs 22
trux 25
triceps 26
tripolis 27
tribus 36
tribulus ibidem
tribunus plebis 38
triticum 51
trapezita 64
transfuga 65
tribunal 72
triental ibidem
tricolor 78
tricorpor 15 & 78
triton 12
trigon ibidem
trudes 81
tricuſpis 83
trepido 92
trucido ibidem
triumpho 63
tripudio ibidem
tribuo 109
trudo 112
tradere 113
traho 119
tremo 120

Tu

Tugurium 6
tuſſis 27
turdus 67
tubicen 74
tuber 76
turtur 78

turgeo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX.

turgeo 101
tumeo 103
tundo 114
tueor 136

Va

Valua 2
uafer 4
uapor 15
uas 16
uadimonium ibidem
uarix 24
uaricoſus ibidem
uates 32 & 65
uaticinium 32
uallis 82
uannus 85
uaco 92
uado ibidem
uacillo 93
uaſto 94
uaneo 104
uagio 129
uador 134
uagor ibidem
uaticinor ibibem
uapulo 139
uale 143

Vb

Vber 76

Ve

Veteraſco 145
uelitco 144
ueneror 139
uæneo ibidem
ueſcor 134
uectigal 11
uectigalis ibidem
uellus 20
uetus 20 & 86
ueternus ibidem
uecors 23
uecordia ibidem
uertex 24
ueruex ibidem
ueru 36
ueſtras 44
ueſper 57
ueſpertina ibidem
ueſpertilio ibidem
ueſpillo ibidem
ueridicus 99
uenus 66
uerna 64
uerbigena ibidem
ueſtibulum 73
uerber 76
uerſicolor 78
uepres 81
uerres ibidem
uectis 82
uermis ibidem
uerus 21
uendico 92
ueſtigo 93
uentilo ibidem
ueto 95
uenundo ibidem
uergo 116
ueho 119
uello 120
uerro 124
uerto 126
uenio 130
uelitor 134
uenor ibidem
uerecundor ibidem
uereor ibidem

Vi

Vir

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vir	3	Vmber	5
uirtus	21	**Vn**	
uibex	24	Vncia	23
uis	27	unciola	ibidem
uictus	35	unciatim	ibidem
uinum	51	unda	57
uitia	52	unio	71
uiſcus	ibidem	unicolor	78
uires	54	unguis	83
uiſcera	ibidem	**Vo**	
uideo	99	Vomis	19
uices	55	uortex	24
uiciſsim	ibidem	uolucris	32
uicarius	ibidem	uolucer	75
uiciſsitudo	ibidem	uolo	92
uis	ibidem	uoueo	102
uitiligo	70	uomo	121
uirgo	71	uoluo	127
uirus	86	uolo	143
uindico	92	**Vr**	
uitio	93	Vrbs	88
uito	94	urgeo	103
uigeo	101	uro	124
uileo	ibidem	**Vſ**	
uieo	104	Vſufructus	38
uinco	111	uſurpo	93
uiſo	125	**Vt**	
uiuo	127	Vtor	135
uincio	128	uter	14
uiuiſco	145	utilis	29
Vl		**Vu**	
Vllus		Vulgus	6
Vlyſſes	26	uulcanus	66
ultimus	61	uulpes	67
ulmus	65	uultur	78
uligo	70	**Vx**	
ulciſcor	135	Vxor	
Vm			

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vxor 77
Ze
Zea 52
zelotes 89
Zi
Zizania 45
Zo
Zodomita 64

FINIS.

IMPRESSVM VVITEBER-
GÆ APVD HÆREDES
GEORGII RHAVI.
ANNO M. D. LVIII,

Impenſis Nicolai Foerd Ciuis & Bib-
liopolæ Haffnienſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

SYNTAXIS
IOANNIS DESPAVTE-
RII, A SEBASTIANO NOVI-
mola Duisburgenſi in abſolutiſſi-
mam methodum re-
dacta.

Item, Libellus de reciprocis, ac
ordine in declaratione
Grammatica ſer-
uando.

Adiectus eſt per eundem, De ſyn-
categorematis, De proprietate
graduum comparationis,
&, De ſpeciebus nume-
ri Libellus utiliſ-
ſimus.

Anno M. D. LVIII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

QVID SIT GRAMMATICA, ET VNDE dicatur.

GRAMMATICA EST ARS recte ſcribendi, recteq́ꝫ loquendi, Poetarum enarrationem continens, omnium ſcientiarum fons uberrimus. Hæc ars a literis incipit, unde Grammatica dicitur quaſi literatura, γϱάμμα nanq́ꝫ literam ſignificat.

Diuiſio Grammaticæ.

Grammatica, ut definitio indicat, eſt duplex, Methodice & Hiſtorice.

Methodice, recte loquendi & ſcribendi præcepta continet.

Hiſtorice, eſt Poetas enarrandi ſcientia. Omnes ſcriptores hic Poetas uoco, quod fecit & ipſe Quintilianus libro primo, De inſtitutione oratoria. Nec refragatur nominis Etymologia, ποιέω enim, facio, fingo, ſignificat. Fingit autem omnis ſcriptor.

Diuiſio Methodices.

Methodices Grammatica uerſatur circa quatuor, literam, ſyllabam, dictionem, & orationem. Sunt igitur totidem eius partes.

Orthographia, cui debetur litera.
Proſodia, cui ſyllaba.
Etymologia, cui dictio.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Syntaxis, cui oratio curæ eſt.

Orthographia, eſt recte ſcribendi peritia, ut Chryſoſtomus cum ch & y Græco. Dicitur ab ὀρθὸς, rectus, & γράφω, ſcribo, quaſi recta ſcriptura.

Proſodia, carminis eſt & accentus notitia, ut Simon, genitiuo Simonis penultima longa. Proſodia Latine dicitur accentus, a πρὸς, id eſt ad, & ᾠδὴ, cantus, carmen.

Etymologia, eſt ſcientia oſtendens ueram dictionum originem cum reliquis accidentibus, ut rex a rego deſcendit. Etymologia, ab ἔτυμος, id eſt, uerus, & λόγος, ſermo, uerbum, dictio, ratio. Quidam, teſte Fabio, hanc partem originationem uocauere. Cicero ἐτυμολογίαν, uertit ueriloquium, quod uerbum ut durum, ipſe qui finxerat fugit, et ſuauius notationem appellauit. Quia nomen eius apud Ariſtotelē inuenitur, σύμβολον, quod eſt nota.

Syntaxis, quæ Latine conſtructio dicitur, eſt congrua dictionum in oratione ordinatio, deriuatur a συντάττω, id eſt ordino, compono, conſtruo. Eſt autem dictionum ordinatio tripliciter congrua, uel uoce tantum, ut Populus cantat, uel ſenſu tantum, ut populus cantant, uel uoce & ſenſu ſimul, ut Petrus ambulat.

Syntaxeos accidentia.

Syntaxi, ſiue conſtructioni accidunt duo, Concordantia & regimen.

Concor-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ACCIDENTIA.

Concordantia, eſt debita partium orationis conuenientia, in genere, numero, caſu uel perſona.

Regimen, eſt certi caſus exigentia, de caſus natura nihil amittentis, ut exigentia accuſatiui in uerbo Amo eſt regimen, quia dicimus, Amo literas. Addidi, De caſus natura nihil amittentis, propter caſus aduerbialiter poſitos, quia fere totam naturam caſus & nominis amittunt, ut, Vado Romam.

Omnes partes orationis regunt, præter coniunctionem, ut, Oculi Domini ſuper iuſtos. Hæc uolucrum, ama Deum, ſatis uini, amans Deum, heu me.

Tres ſolum partes regunt & reguntur, Nomen, Pronomen, & Participium, quia caſus tantum regitur. Sola Coniunctio nec regit, nec regitur, ſuam naturam ſeruans. Sed de regimine plura poſt concordantiam.

Triplex concordantia.

Concordantia eſt triplex, adiectiui & ſubſtantiui, relatiui & antecedentis, uerbi cum nominatiuo a fronte recto. In hac ultima concordantia quia etiam eſt regimen, de ea tractabimus in regimine nominatiui.

GRAMMATICES DESPAVTERIANÆ Liber octauus, in Methodum redactus, De concordantia & regimine.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Adiectiui & ſubſtantiui concordantia.

Mobile cum fixo genere & caſu numeroq́;
Conueniat, nomen ſic uult cognomini adeſſe.

Adiectiuum & ſubſtantiuum eſſe debent eiuſdem generis, caſus & numeri, ut, Sæuus uitricus, iniuſta nouerca, turpe uicium.

Adiectiuum eſt, quod ſubſtantiuo adijcitur, ſine quo ſenſum non perficit. Triplex eſt adiectiuum, Nomen, ut bonus, Pronomen, ut meus, Participium, ut factus. Adiectiuũ uocaui mobile, quia de genere in genus mouetur.

Subſtantiuum eſt, quod adiectiuo ſubſtat. Id fixum uocatur, quia firmum eſt, nec mouetur de genere in genus.

Annotatiuncula.

Quod dicit Cicero, Omnium rerum mors eſt extremum, id datam regulam non impugnat, quia adiectiuum in neutro genere ſæpe fit ſubſtantiuum, & plerunq́; declaratur, uel per nomen Res. Verg. Varium & mutabile ſemper fœmina, id eſt, res uaria & mutabilis. Vel per nomen pars, ut, frigidiſſimum hominis eſt cerebrum, id eſt, pars frigidiſſima. Vel per nomen quod Dialectici abſtractum uocant, Seruantiſſimus æqui, id eſt, æquitatis. Huc pertinet illud Vergilij:

Fama malum, quo non aliud uelocius ullum.

Sic Ouidius.

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.

Nomen ſic uult cognomini adeſſe.) Nomen

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

men & cognomen concordant in genere, caſu & numero, ſicut adiectiuum & ſubſtantiuum, ut, Pontius Pilatus, Simon Petrus.

Appendix.

Idem de Prænomine & agnomine dicendum eſt, ut, Marcus Tullius Cicero. Publius Vergilius Maro. Scipio Aphricanus.

Quatuor ſunt igitur propriorum nominum ſpecies, Nomen, prænomen, cognomen, agnomen.

Nomen, eſt proprium ſingulorum uocabulum, ut, Pontius, Tullius, Vergilius.

Prænomen, eſt quod honoris cauſa præponitur, ut, Marcus, Publius, Titus, Quintus.

Cognomen, eſt familię & cognationis nomen, ut, Cicero, Maro, Naſo, Scipio, Nero.

Agnomen, eſt quod ab euentu quodam adquiritur, ut, Naſo, a naſi magnitudine. Cæſar, a cæſo matris uentre. Aphricanus, a deuicta Aphrica. Agnomina ſæpe abeunt in cognomina, cognomina uero deinde in nomina. Præterea cognomen & cognomentum, pro agnomine aliquando capimus. Cicero, Scipio ille cui Aphricano fuit cognomen. Idem, Teq; non cognomentum ſolum Athenis deportaſſe, ſed humanitatem & prudentiam intelligo.

De cognominibus attribuendis præceptum I.

Cognomina ſumpturus a locis, aut etiam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

aliunde, dices, Terentius Apher, non de Aphrica. Iohannes Pontanus, Paludanus, Montanus, nequaquam de ponte, palude, &c. Item dices, Petrus Pauo, Martinus Magiſter. Iacobus Faber. Ioannes Albus, non pauonis, magiſtri, fabri, albi. Horum omnium hæc eſt ratio, quia nomen & cognomen ad eandem rem pertinent, quod ſane non ſignificatur, ſi dicas, Petrus Pauonis, pro Petrus Pauo, Fabius pictoris, pro Fabius Pictor. Si autem dicas, Ioannes Lupus, iam Lupus non ſignificat beſtiam, ſed hominem.

Præceptum II. ex Eraſmo.

Barbara & ſono abſurda uocabula, uel hominum, uel locorum, uel familiarum, aut Latinis Græciſue uocibus reddenda ſunt, aut in Latinam faciem commode deflectenda, ut ab idiotis etiam uulgatum nomen agnoſcatur, ut cum pro Barbir, quod uulgo tonſorem ſonat, Barbirium dicimus, pro Busleid, Buslidium, pro Lang, Langium, pro Deſpauter Deſpauterium.

Annotatiuncula ex eodem.

Præter ueterum conſuetudinem faciunt, qui paternum nomen cognominis uice ſubijciunt, ut, ſi quis Antonium Dionyſij filium, Antonium Dionyſium appellet. Cæterum, qui parentis uocabulum gignendi caſu ſubnectunt magis referunt Hebræorum conſuetudinem, quam Romanorum, Iacobus Alphæi, Ioannes Zebedæi. Hæc Eraſmus. At Seruius ſic ait,

Figura eſt Græca ſi dicamus, Aeneas Anchiſæ, & ſubaudiamus Filius. Hac autem figura utimur circa Patres, & circa maritos tantum, ut Vergilius, Deiphobe Glauci, ſubauditur Filia. Hectoris Andromache, intelligitur uxor. Hæc Seruius. Dicimus tamen etiam, Euſebius Pamphili, ſcilicet amicus.

Concordantia relatiui & antecedentis.

Pone relatiuum cum antecedente in eodem
Et genere & numero, nec non perſona in eadem.

Relatiuum & antecedens concordant in genere, numero, & perſona, ut, Ego gaudeo, qui locupletibus genitus ſum. Non fles tu, qui amiſiſti patrem? Prouer. 28. Homo qui confidit in corde ſuo, ſtultus eſt. Poſui particulam in perſona, quia licet relatiuum per ſe nullius ſit perſonæ, tamen ſtatim ut cum antedecente ponitur, capit antecedentis perſonam, & ita ſemper conueniunt, in perſona, ideo dices, Tu laudandus es, qui ſtudes, non, qui ſtudet, quia ſic uel relatiuum ab antecedente, uel uerbum a nominatiuo a fronte recto in perſona diſcordaret.

Annotatiuncula.

Eleganter interdum antecedens intelligitur. Horatius.

Argentum, ueſtes Getulo murice tinctas.
Sunt qui non habeant, eſt qui non curat habere. Iuuenalis.
Sunt quibus eſt ſola uiuendi cauſa uoluptas.

Relatiuum quid ſit, & quotuplex.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Relatiuum eſt, quod rem antedictam refert, id eſt, repetit, ut, Qui, quæ, quod. Duplex eſt relatiuum, Subſtantiæ & Accidentis.

Relatiuum ſubſtantiæ quid, & quotuplex.

Relatiuum ſubſtantiæ eſt, quod refert antecedens ſubſtantiuum. Publius. Homo qui in homine calamitoſo eſt miſericors, meminit ſui. Relatiua ſubſtantiæ ſunt, Qui, quæ, quod, is, ſuus, ipſe, ſui, ille, idem, alius, alter, reliquus, cætera & cæterum. Nominatiui Quis & quid nunquam relatiue capiuntur.

Duplex eſt relatiuum ſubſtantiæ, ſimilitudinis & diuerſitatis.

Similitudinis eſt, quod idem cum ſuo refert antecedente. Et ſunt hæc, Qui, quæ, quod, is, ſuus, ipſe, ſui, ille, idem.

Diuerſitatis eſt, quod refert antecedens diuerſum quidem a conſequente cum quo concordat, ſed tamen ſub eodem genere uel ſpecie naturæ comprehenſum, ut, Amo laurum & cæteras arbores. Hinc infertur laurum eſſe arborem, uerum a cæteris arboribus diuerſam. Relatiua diuerſitatis ſunt, Alius, alter, reliquus, cætera, cæterum, cæter aut cæterus non dicitur. His relatiuis nunquam utemur, niſi oſtendere uelimus, antecedens eiuſdem eſſe generis uel ſpeciei cum eo quod conſequitur. Propterea caue dicas, Iudæi crucifixerunt Chriſtum inter duos alios latrones, quia ſic loquens dicit Chriſtum fuiſſe latronem. Rela-

Relatiuum accidentis quid.

Relatiuum accidentis eſt, quod refert antecedens adiectiuum, ut, Sum albus, qualis eſt pater. Huiuſmodi ſunt, qualis, quantus, quot, quotus, quotennis, quotuplus, quotuplex, cuius, cuias. Ponit hæc Priſcianus, quorum tamen quædam, niſi apud grammaticos nuſquam legi. Hic rurſus ſciendum eſt, relatiua accidentis ad datam regulam non pertinere, quia ſemper cum ſequenti concordant in genere, numero, & caſu, ut, Catherina eſt pulchra, qualis eſt eius filius, uel quale eſt eius mancipium. Idem faciunt relatiua ſubſtantiæ diuerſitatis, ut eorum definitio indicat, & unum ſimilitudinis, Suus, ut, Trahit ſua quemq; uoluptas. Publius Mimograph. Auarus ipſe, miſeriæ cauſa eſt ſuæ.

De relatiuo regula oratoria.

Quando relatiuo præcedens ſubdis, eodem
Ponatur caſu, quia uerba dantur eidem
Quem ſcribo librum bonus eſt, ornatius aio,
Quam librum quem, nam raro reperimus in uſu.

Quando relatiuum Qui, quæ, quod, præponitur antecedenti, ſic ut antecedens cum eodem uerbo conſtruatur, Latine & eleganter in eodem ponuntur caſu, ut, Quas ad me dediſti literas, fuerunt elegantes & iucundæ. Quam legis hiſtoriam, eſt lepida. Terentius, Quas credis eſſe has, non ſunt ueræ nuptiæ. Idem, Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas.

Quin-

Quintilia. Non ſuſtineo eoſdem expetere, ne quos porrexerim cibos, uenena fiant. Ponit hanc regulam Valla, & doctiſſimi quiq;.

Si autem antecedens in eodem caſu præcedat, erit quidem oratio figurata, minus tamen elegans & rarior apud probatos. Ver. Vrbem, quam ſtatuo ueſtra eſt. Orator dixiſſet, teſte Valla, Quam urbem ſtatuo ueſtra eſt. Plaut. Naucratem, quem conuenire uolui, in naui non erat. Hanc orationem, & omnes huc pertinentes ſic expone, per expreſſionem alicuius ſubauditæ particulæ. Quem Naucratem conuenire uolui, is in naui non erat. Idem, Patronus, qui uobis fuit futurus, eum perdidiſtis. Ordina, Qui patronus fuit uobis futurus, eum perdidiſtis. Iſtam ordinationem tradit Donatus.

Secunda, De relatiuo regula oratoria.

Si referens ponas inter generum uariorum
Cauſas, haudq; ſequens fuerit propriũ, dabis ut uis.
Sin proprium fuerat, referens conforme ſit illi.

Quotieſcunq; relatiuum, Qui, quæ, quod, ponitur inter caſus diuerſorum generum, & ſequens fuerit nomen appellatiuum, poterit concordare cum utrolibet, ſi uero ſequens ſit nomen proprium, cum eo concordabit. Prioris partis exempla. Cice. primo de legibus, Animal plenum rationis & conſilij, quem uocamus hominem. Idem, Quibus tandem gradibus Romulus in cœlum aſcendit? His ne,

quæ

quæ iſti appellant bona? Idem, Omnes tenues atq; humiles, quæ maxima in populo multitudo eſt, ſibi præſidium paratum putant. Ouidius.

Ante mare et terras, & quod tegit omnia cœlum,
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe,
Quem dixere chaos,

Poſterioris Partis teſtimonia. Saluſti. Eſt locus in carcere, quod Tullianum appellatur. Sic dicimus, eſt opus Ciceronis, qui Cato inſcribitur. Inuenitur interdum, relatiuum conuenire cum pręcedenti, licet ſequens caſus ſit nomen proprium, Cicero, propius a terra Iouis ſtella fertur, quæ Phaeton dicitur.

De coniunctis & de interrogatiuo.

Conſimiles optant caſus, coniunctio, quærens,
Conſimileſq; modos ſi non regimen uarietur.

Coniunctio, & quicquid coniungendi uim habet, petit ſimiles caſus & modos, ſimiliter interrogatiuum & reſponſiuum eiuſdem erunt caſus. Prioris exempla, Maritus & uxor litigans. Ouidius. Aut amat, aut odit mulier, nihil eſt tertium. Superbus ambulat quaſi rex. Vim coniungendi habent, Quam, niſi, præterquam, ſicut, quaſi, uelut, & plura. Exempla poſterioris partis, Quis miſeretur peccatoris? mitiſsimus Ieſus. Quem tremunt barathra? Ieſum. A quo liberati ſumus? ab Ieſu. Citat dicta carmina heroico, Quis diues? qui nihil cupiat. Quis pauper? auarus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Si non regimen uarietur.) Quando di-ctiones neceſſario exigunt diuerſos caſus, hæc regula non habet locum, ut ſi interrogeris, Cuius eſt liber? reſpondebis, meus eſt, non mei, ſi ad te pertinet.

Quanto emiſti? aureo. Accuſaris furti, an homicidij? an utroq;?

Annotatiuncula.

Ex his ſatis liquet, coniunctionem ex ſua natura, nec ſimiles, nec diſſimiles coniungere caſus, ſed quoſcunq; dictio regens exigit, illa etiam poteſt copulare coniunctio. Notandum eſt etiam interrogatiua & reſponſiua, quæ caſibus carent, in caſu conuenire non poſſe, ut, Vbi comedes? Hic. Terent. De iſta rogas uirgine? Ita. Plaut. Ego ne iſthuc dixi? ita. Sic alibi ſæpius, licet Valla uult elegantius reſponderi per etiam.

Quid interrogatiuum.

Interrogatiuum eſt rei dubiæ, uel tanquã dubiæ poſtulatiuum. Interrogatio, eſt rei dubiæ, uel tanquam dubiæ poſtulatio.

Regula apte reſpondendi.

Interrogatiuis danda ſunt debita reſponſiua, ut, Quis es? Petrus. Quis es? homo. Qualis es? albus, niger, doctus, & ſimilia qualitatem dicentia. Quantus es? bipedalis, & cœtera quantitatem continuam ſignificantia. Quotus es? primus, ſecundus, &c. Quot ludunt? tres, quatuor &c. Qualem equum emiſti? Valla

dicit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dicit recte reſponderi oblongum, lato pectore, breui aluo, quia qualitas magis, quam certa quantitas ſignificatur. Interrogatus, qualis es? ſi reſpondes Homo, inepte loqueris.

DE REGIMINE.

POſt concordantiam, de caſuum regimine agendum eſt, & quidem hoc ordine, ut ſi qua dictio diuerſos regat caſus, tota declaretur in priore caſu, nec alibi repetatur, quo breuitati ſimul conſulamus, & leuemus ediſcendi laborem, Adſpiret cœptis mitiſſimus Deus noſter Ieſus Chriſtus.

Sex ſunt caſus, nominatiuus, genitiuus, datiuus, accuſatiuus, uocatiuus, & ablatiuus. De uocatiui regimine, quia a paucis regitur particulis, in conſtructione nominatiui obiter pauca dicemus, ubi de aduerbijs & interiectionibus agetur. Sunt qui ponant ſeptimum caſum, is in ablatiuo comprehenditur, & octauum, is ſub datiuo continetur.

REGIMEN NOMINATIVI.

NOminatiuus in oratione uel regitur, uel ponitur abſolute, ut, Dominus noſter Ieſus Chriſtus, is eſt ueritas. Regitur autem nominatiuus duobus modis, figurate & ſine figura. Sine figura a fronte & a tergo, ut, Ego uocor Ioannes. Figurate uero ſeptem regitur modis, per Adpoſitionē, per Euocationē, per Conceptionem, per Prolepſim, per Zeugma, per Antiptoſin, per Syntheſin raro

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

utendam,exempla idebuntur ſuo loco. Hæc præmittere placuit, quia præter alia commoda rationem aperiunt, ob quam hæ figuræ a quibuſ am ad finem Syntaxeos reiectæ in conſtructione nominatiui tractentur.

Regula nominatiui prima.

ANte capit rectum perſona conuenientem,
Et numero, uerbum quod perſonale uocatur:
Nec non finitum. Rectum perſæpe tacemus.
Sæpe loco illius quid pono. Ne puer uni
Pluralem dones ſermonem, non honor eſt hic.
At de me ſolo numerus dicetur uteruis.

Omne uerbum perſonale finiti modi, regit ante ſe expreſſe uel ſubaudite, eiuſdem numeri & perſonæ nominatiuum, uel aliquid pro nominatiuo, ut, ego ſcribo, tu legis. Vergil. Fama uolat. Nos canimus. Ouid. Tempora labuntur. Pluit, tonitruat. Publi. Deliberare utilia, mora tutiſſima eſt.

Vtiles annotatiunculę in datã regulã.

Dixi Perſonale uerbum, quia imperſonale ante ſe nominatiuum non recipit, ut, Statur, curritur, pœnitet me peccati.

Dixi Finiti modi, quia infinitiuus ante ſe non nominatiuum, ſed accuſatiuum recipit, niſi Poetice uel Hiſtorice, pro præterito imperfecto indicatiui modi ponatur. Terent. Omnes mihi inuidere & mordere clanculum, ego autem flocci pendere, id eſt, omnes mihi inuidebant & mordebant clanculum, ego autem

flocci

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

flocci pendebam. Cicero, Hic iudices ridere, ſtomachari atq; acerbe ferre patronus, cauſam ſibi eripi.

Dixi, Vel ſubaudite, quia tribus modis nominatiuus ante uerbum intelligitur. Primo, in omni uerbo primæ uel ſecundæ perſonæ poteſt nominatiuus intelligi. Ouid.

Et ſi quid faciam, nunc quoq; quæris, amo.

Idem.

Venturæ memores iam nunc eſtote ſenectæ,
Sic nullum uobis tempus abibit iners.

Raro exprimitur prima perſona uel ſecunda, niſi fuerit Emphaſis aut diſcretio, ut, Nos hominem accuſauimus, uos damnaſtis. Emphaſis, eſt figura altiorem præbens intellectum, quam quem uerba per ſe ipſa declarant, ut o Chriſte tu adiutor noſter, tu interceſſor, tu ſpes, quaſi dicat tu ſolus, aut ſimile quid. Aeolus ad Iunonem:

Tu mihi quodcunq; hoc regni tu ſceptra, Iouemq;
Concilias, tu das epulis accumbere diuum.

Secundo, in uerbis tertiæ perſonæ pluralis numeri intelligitur Homines, ueluti, Lolium, ut aiunt, facile creſcit, difficulter perit. Sic ferunt, perhibent. Ouidius.

Teq; ferunt iræ pœnituiſſe tuæ.

Tertio, in uerbis exceptæ actionis intelligitur nominatiuus Deus uel natura, ut Pluit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quid uerbum exceptæ uel exem-ptæ actionis.

Verbum exceptæ actionis eſt, cuius actus Deo uel naturæ tribuitur, ut, Pluit, fulminat, quia ſolus Deus uere dicit, Ego pluo, fulmino, tono, hyberno, pro hyemem facio. Apud Poetas nominatiuus aliquando exprimitur, Theocritus apud Philelphum:

Fidere Batte decet, melius cras forſan habebit.
Sperandum eſt uiuis, non eſt ſpes ulla ſepultis.
Nunc pluit, & clarus nunc Iuppiter æthere ſurgit.

Verba exceptæ actionis continentur his uerſibus Badianis:

Fulminat atq; tonat, ningit, pluit atq; choruſcat.
Vernat & æſtiuat, gelat, autumnatq; hyematq;,
Hybernat, quandoq; tonitruat atq; pruinat,
Grandinat & rorat, noctefcit ſiue dieſcit,
Luceſcit ſimul aurorat, conformia iunges.

Poſtremo, adieci regulæ, Vel aliquid pro nominatiuo. Quinq; enim modis ponitur aliquid loco nominatiui.

Primo, Infinitiuus ſine caſu. Cato, Legere & non intelligere, negligere eſt. Quicquid ponitur loco nominatiui, eſt generis neutri. Perſius:

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc, ſciat alter.

Secun-

Secundo, Infinitiuus cum accuſatiuo ante ſe, ut, Tyrannos uiuere non expetit Reipub. Id Dialectici uocant dictum.

Tertio, Infinitiuus cum aliquo caſu poſt ſe. Perſius:

At pulchrum eſt, digito monſtrari, & dicier, hic eſt.

Terent. Seni uerba dare eſt difficile. Eſt pij patris, pio ſuccurrere nato.

Quarto, appellatum, ut, Quod ſtudes, eſt tibi conducibile. Appellatum eſt tota oratio nominatiui & uerbi, præcedente tali particula, Quod, ut, ne, aut ſimili. Multo ornatius per dictum, quam per appellatiuum loquimur, diligenter igitur diſcant pueri hoc in illud mutare, hac uia, Gaudeo quod tu bene uales. Gaudeo te bene ualere.

Quinto, quædam aduerbia funguntur nominatiui officio, ut, Partim uirorum ſunt ocioſi. Martial.

Cras te uicturum, cras dicis Poſthume ſemper.
Dic mihi cras iſtud, Poſthume quando uenit?

Sunt qui dicunt dictionem technice, ſeu materialiter ſumptam pro nominatiuo poni, ut, Amo eſt uerbum. Sed talis dictio eſt uerum nomen indeclinabile, neutri generis.

Vnũ pluraliter non eſſe compellandũ.

Nec puer uni pluralem, &c.) Vni honoris cauſa, non eſt pluraliter loquendum, ut, Rogo te amice, uenias ad prandium meum, non autem, Rogo uos amice, ut ueniatis. Sed de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſe ipſo poteſt quis tam pluraliter, quam ſingulariter loqui. Quintil. Vtinam hoc mihi fata prę́ſtarent, ut reſiduum laborantis animæ in tuo poneremus amplexu.

De his Eraſmus ſic ait, Si probatos grammaticos audimus, in prima perſona mutatur numerus perſæpe, aut modeſtiæ, aut feſtiuitatis, aut euphoniæ gratia. In ſecunda perſona nunquam, niſi cum genus ſignificamus, non perſonam. In tertia inuidiæ cauſa, raro. Exempla primæ perſonæ. Cicero ad Brutum. Populo impoſuimus, & oratores uiſi ſumus.

Verg.

O Melibœe Deus nobis hæc ocia fecit.

De ſecunda lepidum eſt apud Naſonem exemplum.

Quæcunq; æquor habet, quæcunq; pericula tellus,
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ.
Hæc ego dum ſtulte meditor, quæ ueſtra libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore potes.

Ad ſolum Vlyſſem ſcribens Penelope, taxat hic totum uirorum genus. Exemplum tertiæ perſonæ Terent. Cum ad uxores uentum eſt, tum fiunt ſenes, Nauſiſtrata unum Chremetem per inuidiam Senes appellat.

Appendix.

Quia inuitæ audiuntur, Tu, te, tibi, tuus, ideo blandius poteris ſuperiorem ſic compellare: Oro tuam probitatem, dignitatem, paternitatem,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tatem, beatitudinem, reuerentiam, gratiam, &c. Ne tamen pro Tuus, ueſter ponas, quia intrinſecus plurale eſt. Præterea, quando uni loquentes, ad plures ſermonem dirigimus, poteſt locutio eſſe pluralis. Verg. Vos o Calliope adſpirate canenti.
Compellat Calliopen ad omnes Muſas ſermonem dirigens, teſte Landino.

Regula elegantiæ.

Rectos *ſi binos numerum uerbo uariorum*
Præponas, *uerbum quadrabit proximiori.*
Omnia pontus erat, dic, & domus antra fuerunt.
At *ueſtes ſunt lana, feras, eſt lana caueto.*

Verbum ſubſtantiuum poſitum poſt duos nominatiuos diuerſorum numerorum, eleganter conformatur ſecundo nominatiuo. Ouidius, Omnia pontus erat. Idem, Domus antra fuerunt, ſingularis numeri eſt domus. Terentius. Amantium iræ amoris redintegratio eſt. Ouid. Veſtes quas geritis, ſordida lana fuit. Hæc tamen elegantia ſæpe non obſeruatur. Liuius, Captiui militum præda fuerant.

At ueſtes ſunt lana, &c. Si uerbum ſubſtantiuum ponatur inter duos nominatiuos diuerſorum numerorum, concordabit cum præcedenti, ut Veſtes fuerunt lana, non ueſtis fuit lana. Sermones ſummi patris ſunt meditatio iuſti. Aliquando fit contra, ubi Eſt pro ſignificat poni uidetur, ut Piſces quos ceperunt Apoſtoli, eſt collectio fidelium.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Secunda regula principalis.

Cum ſubſtante uocans, & uim quod ſeruat eorum,
Si ſit res eadem, poſt ſe rectum retinebunt.

Verbum ſubſtantiuum, uerbumq́ uocatiuum, & eorum uim habentia, regunt poſt ſe nominatiuũ, qui ſignificatur accipi pro eodem cum nominatiuo præcedente, explicite uel implicite, ut Deus eſt omnipotens, Vocor Ioannes, cognominor Deſpauterius. Plaut. Hic uigilans ſomniat. Poſterior caſus non eſt nominatiuus, ſi non ſignificatur accipi pro eodem, ut Gladius eſt Petri. Pater eſt Ioanni.

Annotatiuncula.

Vt uerbum ante ſe habet aliquid uice nominatiui, ita etiam poſt ſe, ut Furari, peccare. Cice. Magis iſti ſeruiunt, ſi obſeruare ſeruire eſt, ideſt, ſi obſeruatio eſt ſeruitus.

Quid uerbum ſubſtantiuum, & quot.

Verbum ſubſtantiuum eſt, quod alijs uerbis ſubſtat in coniugando uel reſoluendo, ut, Lego, id eſt, ſum legens, legor, lectus ſum in præterito. Sum unicum eſt uerbum ſubſtantiuum. Fio ſubſtantiuum non eſt, ut nec exto & exiſto, de quibus lege Laurentium Vallam.

Vim ſubſtantiui uerbi habentia.

Triplicia uerba habent uim uerbi ſubſtantiui. Primo, paſſiua, quorum actiua regunt duos accuſatiuos pro eadem re acceptos, ut crederis diues, quia dicimus, credo te diuitem. Sic habeor, iudicor, æſtimor, fio doctus. Salu. Virtus clara æternaq́ habetur. Oui-

Ouidius:

Quæritur Aegiſtus, quare ſit factus adulter,
In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat.

Secundo, multa uerba neutra, ueluti eundi, manendi, uiuendi, ut concedo domum potus, id eſt, eo. Ouidius, Victa iacet pietas. Vergilius, Aſt ego quæ diuum incedo regina, Iouiſq; & ſoror & coniunx. Incedere, eſt cum faſtu & magno adparatu ire. Seneca: Tenero ac molli paſſu gradum ſuſpendimus, nec ambulamus, ſed incedimus. Sedes triſtis, curuus, erectus. Viuo inops. Euado doctus, dic etiam, Euado in doctum uirum.

Tertio, plurima alia uerba actiua, deponentia, quorum non conſtat certa regula, ut, audiui hoc puer, feci inuitus, melius quam inuite. Nudus egreſſus ſum de utero matris, nudus reuertar. Huiuſmodi nominatiui eleganter ponuntur pene pro aduerbijs.

Appendix.

Factus, habitus, creditus, & ſimilia ab huius farinæ uerbis participia, poſt ſe cupiunt caſum, quem ante ſe habent, adeo ut etiamſi ipſa uocatiui caſus fuerint, uocatiuos caſus poſt ſe copulent. Propert.

Lectule diuitijs facte beate meis. Catul.
Rufe mihi fruſtra ne quidquam credite amice.

Appendix altera.

Quotieſcunq; participium uerbi ſubſtan-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tiui, uocatiui, uel uim eorum habentis, poni‐
tur inter duo ſubſtantiua, concordabit cum
præcedente, ut, Petrus eſt factus mancipium.
Si uero utrique poſtponatur, conforme erit utri
libet. Liuius ſexto, decadis quartæ, Ludos
Megaleſia appellatos. Idem lib. nono deca. 3.
Ludi fuerunt Megaleſia appellata.

Cicero.

Video amicitiam noſtram inimicitias modo factas.

Quid uerbum uocatiuum, & quot.

Verbum uocatiuum, eſt quiddam generale, quod rei nomen, præſertim proprium, aliquando etiam commune determinat, ut, Vocor Ioannes. Studium ſapientiæ, quæ Philoſophia appellatur. Quinque ſunt uerba uocatiua, Nuncupor, adpellor, uocor, dicor nominor. Eorum actiua regunt duos accuſatiuos, qui ſignificantur ad eandem rem pertinere. Publius. Timidus uocat ſe cautum, parcum ſordidus. Vocatiuorum uerborum uim habent, Cognominor, agnominor, inſcribor, ſalutor, baptiſor, arguor, &c. ut, Cognominor Scipio, agnominor Aphricanus. Horatius in Arte: Deſcriptas ſeruare uices operumque colores, Cur ego ſi nequeo ignoroque Poeta ſalutor?

Appendix.

Septem modis poteris exprimere, Quis uel qui uocaris? Vocor, dicor, nominor, appellor, nuncupor Petrus. Eſt mihi nomen Petrus.

trus. Eſt mihi nomen Petri. Plaut. Nomen Mercurij eſt mihi.
Eſt mihi nomen Petro. Hic eſt elegantiſſimus.
Habeo nomen Petrus. Ouid. Lactea nomen habet.
Habeo nomen Petri, Autor Seruius.

Habeo nomen Petrum. Idem autor eſt. Sic dicimus, Facio, impono, indo tibi nomen Ioannes, Ioannis, ni, nem.

Appendix de infinito Eſſe, & ſimilibus.

Eſſe pares optat caſus, ſed non male dices
Huic licet eſſe probum, loquitur ſic Quintilianus.

Eſſe & alia, a uerbis utrinq; nominatiuum habentibus, infinita, copulant ſimiles caſus explicite uel implicite, qui ſignificantur accipi pro eodem. De nominatiuo, Petrus cupit eſſe doctus. De genitiuo, miſereor Ioannis cupientis eſſe docti, cui deeſt ingenium. De datiuo, Licet mihi eſſe ſacerdoti. De accuſatiuo, Audiui Ioannem eſſe doctum. De ablatiuo, Vtor familiariter Ioanne cupiente eſſe docto.

Cato.

Sperne, repugnando tibi tu contrarius eſſe.

Claudianus, Natura beatis omnibus eſſe dedit, ſi quis cognouerit uti. Terenti. Adparet hunc ſeruum eſſe domini pauperis. De genitiuo & ablatiuo Grammatici ſibi exempla fingunt, apud autores enim uix reperiuntur.

Annotatiuncula.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

In dictis copulantur ſimiles caſus explicite, in ſequentibus nominatiui & accuſatiui implicite. Terent: Hei mihi, diſce eſſe pater ab his, qui uere ſciunt. Tibi placet euaſiſſe diuitem, ſubauditur Te. At ſi dicas, tibi placet euaſiſſe diuiti, nihil ſubaudies. Præſtat uiuere pauperem, quam iniuſte diuitem, uenuſte, ſubauditur generalis accuſatiuus Aliquem.

De nominatiuo, & obiter de aliјs caſibus figurate conſtructis.

Figura, eſt aliqua arte nouata dicendi forma, ut, Miratur molem Aeneas magalia quondam, figurate dixit Vergilius, Dic, molem quæ fuit magalia quondam, figura non erit, quia nihil arte nouatum, nihil a primum ſe offerente ratione remotum.

Figura eſt triplex, Dictionis, Locutionis, Conſtructionis.

Dictionis figura eſt, quæ fit in dictione. Quatuordecim figurarũ dictionis (ut ſummatim dicam) hęc natura eſt, ut dictionem uel augeant, ueluti Proſtheſis, Epentheſis, Paragoge, Ectaſis, Diæreſis, uel minuant, ut, Aphæreſis, Syncopa, Apocope, Syſtole, Synæreſis, Ectlipſis, Synalœphe, uel inuertant eius Elementa, ut, Antitheſis, Metatheſis. Vnde Græco nomine Metaplaſmi, hoc eſt, transformationes uocantur. Ectaſis uero non auget dictionem ſyllaba, ſed tempore, ita Syſtole non minuit dictionem ſyllabam auferens, ſed tempus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vergil. Obſtupui, ſteteruntq́; comæ, uox faucibus hæſit. In ſteterunt artificioſiſſime penultimam corripuit, ut ſubitum terrorem magis exprimeret.

Figura locutionis eſt, quæ circa loquendi aliquem modum, non circa congruitatis regulam uerſatur, ut, Sine Cerere & Baccho friget Venus, eſt metonymia, quia inuentor pro inuento capitur.

Figura conſtructionis eſt, quæ circa Grammaticas conſtructiones uerſatur. Et ſunt octo, Appoſitio, Euocatio, Syllepſis uel Conceptio, Prolepſis, Zeugma, Antyptoſis, Syntheſis, Synecdoche. De hac ultima, in conſtructione genitiui, commodior erit dicendi locus.

Appoſitio.

Apponens coniunge pari caſu duo fixa.
Eſto res eadem, declaratumq́; præito.

Si duo nomina ſubſtantiua ad eandem rem pertinentia coniungantur ſine coniunctione, erunt eiuſdem caſus, præcedente declarato per appoſitionem, ut, Fratres gemini, fluuius Rhenus, urbs Roma, arbor morus, menſis Auguſtus. Dico declaratum debere præcedere, ex ſententia Quintiliani, dicentis libro nono: Quædam ordine permutato fiunt ſuperuacua, ut fratres gemini. Nam ſi præceſſerit Gemini, fratres addere non eſt neceſſe. Hæc Quintilianus, ſecundum cuius præceptionem inepte dicitur, Gemini fratres,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Rhenus fluuius, Roma urbs &c. Sed notandum eſt, Quintilianum magis oſtendere, quid ars exigat, quam quid obtinuerit uſus probatiſſimorum uirorum, qui frequentiſſime ordinem illum ſubſtantiuorum in appoſitione non ſeruant. Cicero: Procles & Cariſthenes Lacedæmoniorum reges, gemini fratres fuerunt. Sueton: Rheni fluminis. Titus Liuius. Prope Tybrim fluuium.

Quid Appoſitio?

Appoſitio eſt ſine coniunctionis medio ſubſtantiuorum ad eandem rem pertinentium in eodem caſu poſitio, ut urbs Roma. Horat. Et genus & formam regina pecunia donat.

Annotatiunculæ.

Si dicam, Maria & mater & uirgo ſancta, coniunctio nec iuuat nec impedit appoſitionem, ſed ſolum ponitur propter duo uni connectenda. Verum cum dico: Fluuius & Rhenus, urbs & Roma, non eſt Appoſitio.

Gentilia ſiue patria nomina, ut Romani, Itali, Galli, Sulmonenſes, Inſubres, pene ſunt ſubſtantiua, ideo inter huiuſmodi apud Titum Liuium, & alios optimos autores ſæpe inuenies appoſitionem, ut ager captus de Gallis Boijs fuerat. Hic nota obiter, quod non ſolum gentilia, ſiue patria nomina non ſunt plene adiectiua, uerumetiam numeralia, pronomina, Syncategoremata, ueluti Omnis & Nullus & cætera, quia alijs adiectiuis rite mari-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

maritantur, ut, Multi albi homines, quinq; fatuæ uirgines. Vergilius.

Antea mala decem miſi, cras altera mittam.

Subſtantiua in appoſitione duobus modis poſſunt eſſe diuerſorum numerorum. Priore, ubi alterum alterius numero caret, ut, urbs Athenæ, piſces ſignum, quoniam duo ſunt. Vergil. Corydon ardebat Alexin Delicias domini. Poſteriore ubi alterum eſt collectiuum.

Ouidius.

Turba ruunt in me luxurioſa proci. Idem.

Quid meruere boues, animal ſine fraude doliſq;.

Animal hic collectiuum eſt, ſic apud Iuuenalem:

Quanta eſt gula, quæ ſibi totos
Ponit apros animal propter conuiuia natum.

Tribus de cauſis fit appoſitio. Primo, cauſa reſtringendæ generalitatis, ut, Vrbs Gandauum, arbor laurus, menſis Iunius.

Secundo, cauſa remouendæ æquiuocationis, ut, Leo ſignum ardet. Plinius, Lupum piſcem non uidit Italia. Aequiuocum eſt Polyſemum, hoc eſt, dictio diuerſa ſignificatione multa ſignificans, ut Canis.

Tertio, fit cauſa attribuendæ proprietatis, ut Plato homo doctiſſimus.

Appoſitio declaratur per participium Ens, licet parum ſit in uſu, teſte Priſciano, ut, Diligo Petrum hominem iuſtum, id eſt, Petrum entem hominem iuſtum. Iſtud monuiſſe

eſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

eſt utiliſſimum,nam hic , Voco te Iohannem, Facio Petrum Sacerdotem,non eſt appoſitio, quia non intelligitur ens, neq; in hac oratione. Dedit filium precium mundi, ubi intelligitur præpoſitio In.

Duo millia uiri , dicunt eſſe appoſitionem, nec repugno , quia ſic exponendum eſt , Viri entes duo millia. Eodem modo reſoluendæ ſunt Eccleſiaſticorum orationes. Ex tribu Dan duodecim millia ſignati. Debebat decem millia talenta. Autor eſt Laurent. Valla,qui tamen maluiſſet dicere,Duodecim millia ſignatorum. Decem millia talentorum. Sed eiuſmodi locutiones frequentiores ſunt claſſicis ſcriptoribus, quam ille putauit. Plin.lib. 13. cap. 7. Ancus Martius rex ſalis modia ſex millia in congiario dedit populis. Iuſtin. Trecentis millibus mulieribus. Liuius, Duodecim millia pedites. Cicero , Tritici modios quinq; millia. Vergil. Tot millia gentes arma ferent Italæ. Male ergo ſcripſit Georgius Valla, millia aliquando adiectiuum eſſe,non animaduertens in exemplis citatis ſubſtantiua appoſitorie coniungi.

Euocatio.

Si ternam primæ des, totum ſit tibi primæ,
Siq; ſecundæ des ternam,totum eſto ſecundæ.
Pauper ego canto. Luca uir maximus audi.

Quando immeditate primæ uel ſecundæ perſonæ iungitur tertia , tota oratio eſt primæ uel ſecundæ perſonæ, ut, Ego pauper canto,tu diues trepidas.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dico immediate, quia in Euocatione non poteſt intercedere coniunctio, eſtq́ hæc figura appoſitio quædam, exigit enim & perſonas ad eandem rem pertinentes, quarum euocans ab euocata declaretur, & præterea reſolui poteſt per ens, ut appoſitio, ueluti, Ego pauper nil timeo, id eſt, ego ens pauper, aut qui ſum pauper. Defende me tu uir optimus. Tace tu homo imperitus, ens ſubintelligitur, teſte Valla tertio elegantiarum libro.

Quid ſit Euocatio.

Euocatio, eſt continua tertiæ perſonæ ad primam uel ſecundam reductio, ut, Ego Ioannes ſedeo. Vergil. Non omnia poſſumus omnes.

Quatuor ſunt neceſſaria in Euocatione, perſona euocans, perſona euocata, abſentia coniunctionis, & uerbum perſonæ euocanti conforme. Perſona euocans eſt prima uel ſecunda perſona. Sola tertia eſt euocata.

Duplex eſt Euocatio, explicita & implicita. Explicita eſt, ubi perſona euocans cum euocata exprimitur, ut, Ego Petrus ſcribo. Tu Paulus ludis. Titus Liuius: Audi tu populus Albanus.

Implicita eſt, ubi perſona euocans ſubauditur, ut Peccatores, te rogamus audi nos. Aue Cæſar ſummus imperator. Horat.

Decipimur ſpecie recti pars maxima Vatum.

Ouidius.

Si qua uales apte nubere, nube pari.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Cice. Omnes trahimur & ducimur ad ſcientiam cupiditate gloriæ.

Perſona euocans & euocata quatuor modis poſſunt eſſe diuerſorum numerorum. Primo, ubi idem de ſe pluraliter loquitur, ut, Nos Carolus diuina gratia Francorum rex mandamus. Eiuſmodi tamen orationes ſunt inuſitatę ſcriptoribus probatis.

Secundo, ubi alterum ſingulari numero caret, aut ſaltem Eteroclitum eſt, ut, Ego deliciæ tuæ canto.

Tertio, in collectiuis. Ouid. Populus ſuperamur ab uno, Vixq; uiro, ſenſus eſt, nos populus ſuperamur, & cætera. Plinius, Pars magna ſtudiorum amœnitates quærimus.

Vergilius.

Nos tua progenies, cœli quibus annuis arcem,
Prodimur.

Quarto, in diſtributiuis. Ouid.
In magnis læſi rebus uterq; ſumus.

Perſona euocans Nos intelligitur, quia ſenſus eſt, Nos uterq; ſumus læſi, niſi malis ſic ordinare, Nos ſumus læſi, uterq; in magnis rebus.

Conceptionum paraſceue.

Quæ per &, aut ſocias iungo, dant rite ualorem
Pluralem, ſic cum, pro coniungente repoſtum.

Copulatum per coniunctionem, per prępoſitionem Cum pro &, ualet ſæpe dictionem pluralis numeri, ut, Ego & tu, id eſt, nos, tu & iſte,

iſte, id eſt, uos. Petrus & Iohannes, id eſt, illi. Ideo uerbum, uel adiectiuum, aut relatiuum erit pluralis numeri, ut Ioannes & Petrus ludunt, quos uideo. Virgilius & Ouidius ſunt docti. Exemplum de Cum. Apuleius. Poſtquam finitum eſt illud Paridis iudicium, Iuno quidem cum Minerua triſtes & iratis ſimiles ſcena redeunt, indignationem repulſæ geſtibus profeſſæ. Ouid.

Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.

Nota, quod coniunctio aliquando intelligitur per Aſyndeton. Terent. Dum ætas, metus, magiſter prohibebant. Quandoq; multiplicatur per Polyſyndeton, ut, Et ego & Petrus & Paulus currimus.

Conceptionis regula.

Perſonam atq; genus ſemper dabimus mage digno.
Prima quidem reliquis præſtat, ternæq; ſecunda,
Maſculeum reliquis præſtat, neutro muliebre.

Copulatum æquipollens uni plurali, eſt eius perſonæ aut generis, cuius eſt pars dignior, per Conceptionem. Exemplum de perſona, Ego & tu, eſt primæ perſonæ, quia Ego eſt pars dignior, Ideo dicemus, Ego & tu diſputamus. Exemplum de genere, Petrus & Anna, eſt maſculini generis, cuius eſt pars dignior copulati Petrus. Ideo dicemus per adiectiuum maſculini generis, Petrus & Anna ſunt pij.

Prima quidem reliquis præſtat. &c. Pri-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ma perſona dignior eſt ſecunda & tertia, ſecunda uero ſolum tertia. Concipit ergo prima ſecundam & tertiam, ſecunda tertiam tantum. Tertia perſona ut indignior nunquam concipit.

Maſculeum reliquis præſtat, &c.) Maſculinum genus dignius eſt fœminino & neutro, quæ ab illo concipiuntur. Fœmininum ſuperat & concipit neutrum, ut, Lena & ſcortum ſunt impudicæ.

Quid Syllepſis ſiue conceptio.

Conceptio eſt mediata indignioris ad dignius reductio, ut, Ego tuq; damus.

Quinq; in Conceptione ſunt neceſſaria, Dictio concipiens, dictio concepta, copula, uerbum uel adiectiuum, concordantia cum dictione concipiente & non concepta.

Conceptionis quatuor ſunt ſpecies, Perſonarum, generum, numerorum, caſuum.

Conceptio perſonarum.

Conceptio perſonarum eſt, in qua perſona a perſona concipitur, ut, Ego tuq; damus. Et eſt duplex, directa & indirecta. Conceptio directa eſt, quæ fit ſine Cum, ut, Tu & Petrus luditis. Indirecta eſt, quæ fit per Cum præpoſitionem perſonæ concipienti adiunctam, ut, Tu mecum gaudemus. Verg. Diuellimur inde Iphitus & Pelias mecum.

Conceptio generum implicita.

Conceptio generum eſt, in qua unum ge-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nus concipit alterum , ut , Pater materq; ſunt boni. Ptolemæus & Cleopatra ſunt reges. Cõceptio generum eſt duplex, explicita & implicita. Explicita eſt, in qua genus conceptum & concipiens exprimuntur, ut, Ioannes eiuſq; uxor ſunt pij. Miſereor Ioannis & Catherinæ pauperrimorum. De conceptione implicita hi ſunt uerſus:

Conceptio generum.

Implicitam uocites generum Syllepſin, uterq;
Eſt probus, at debent mas & fœmella notari.

Conceptio generum implicita eſt, quando de uiro & fœmina loquimur, non expenſis concipiente & concepto, ut, Vterq; eſt probus, de Petro eiuſq; uxore. Vterq; parentum tuorum eſt mortuus. Quis fecit? aliquis fecit. Nullus homo currit. Semper oportet loqui de uiro & fœmina, alioquin nulla eſſet figura. In Geneſi: Erat uterq; nudus, de Adam & Eua dicitur. Vergil. de Cupidine & Venere:

Vna dolo diuum ſi fœmina uicta duorum eſt.
Ouid: Nubere ſi qua uoles, quamuis properabitis ambo,
Differ, habent paruæ commoda magna morę.

Conceptio generum implicita fit quinq; modis, Primo, per diſtributiuum, ut, Vterq; eſt eſt probus. Nullus homo eſt Gręcus. Secundo, per particulare, ut, Alter horum loquitur. Tertio, per demonſtratiuum, ut, Hi ſunt Chriſtiani. Quarto, per quæſitiuum, ut, Quis horum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mentitur ſexum : Quinto, per ſubſtantiuum, ut, Latona peperit geminos, ſcilicet, Apollinem & Dianam.

Conceptio caſuum.

Conceptio caſuum eſt, in qua nominatiuus tertiæ perſonæ concipit ablatiuum mediante præpoſitione Cum. Verg. Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt, id eſt, Quirinus & frater Remus. In huiuſmodi orationibus, qualis eſt, Ego tecum ludimus, magis eſt perſonarum conceptio, quam caſuum, ideo dixi: Nominatiuus tertiæ perſonæ.

Conceptio numerorum.

Conceptio numerorum eſt, ubi plurale concipit ſingulare, ut, Petrus & iſti ludunt, ſic dicunt plurimi, Sed Aldus adfirmat plurale debere præcedere, ut, Sunt nobis mitia poma, Caſtaneæ molles, & preſſi copia lactis. Alioqui fieri Zeugma ait.

In conceptionem generum Annotatiuncula.

Vix bene dicitur, Calamus & Papyrus ſunt ſtudioſo neceſſarij. Quia in conceptione generum copulatum debet ſignificare res animatas, ſin minus, adiectiuum ei dabitur neutri generis, per regulam indifferentiæ.

Regula indifferentiæ.

Sint res abſq; anima, ponetur mobile neutrum.

Quotieſcunq; ſubſtantiua rerum inanimatarum, cuiuſcunq; generis, coniunguntur ad adiecti-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

adiectiuum uel demonſtratiuum, uel relatiuum plurale, ipſum erit neutri generis fere ſemper, ut: Penna & atramentum ſunt ſcribenti neceſſaria. In ſacris: Virga tua, & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Lunam & ſtellas quæ tu fundaſti. Cice: Eadem mente comprehendimus colorem, ſaporem, odorem, ſonum, quæ nunquam animus cognoſceret. In promouendis ætas, maturitas, grauitas morum & literarum ſcientia ſunt inquirenda. T. Liuius: Labor uoluptaſq; diſſimillima natura, ſocietate quadam inter ſe naturali ſunt innexa. Dixi, FERE SEMPER, quia quando res ſunt inanimatæ, fit aliquando Conceptio generum, ſed rariſſime. Lucan: Hinc leges & plebiſcita coactæ. Cice. in ſom. Scipi: Concilia cœtuſq; hominum iure ſociati, quæ ciuitates appellantur. Loquitur ita ſine dubio Iuſt. lib. 9. Miſericordia in eo & perfidia pari iure dilectæ.

Fit & implicite indifferentiæ regula, ueluti utrunq; eſt homini utile, ſcilicet aqua & ignis. Similiter ubi non de multis loquimur, ſed multa uni conuenire ſignificamus. Plaut: Vtrunq; hæc, & multiloqua & multibiba eſt anus.

Prolepſis.

In partes totum partitur rite Prolepſis
Cum uerbo poſitum. Tacitam quandoq; uidebis.

Propter totum cum uerbo uel adiectiuo congrue conſtructum, in partibus uerbum uel adiectiuum eleganter intelligitur per Prolepſim

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſim,quæ Latine præſumptio dicitur,ut, Noluerunt uenire, ſed abierunt, unus in uillam ſuam,alius ad negociationes ſuas. Vidi duos angelos,unum ad caput, alterum ad pedes. Petrus & Paulus ſunt admodum periti,hic pilæ, ille aleæ. Totum eſt dictio pluralis numeri, ut,Homines,aut copulatum,ut, Petrus & Paulus,aut dictio collectiua,ut: Turba,populus.

Quid prolepſis.

Prolepſis, eſt attributio proprietatis toti diuiſo in ſuas partes, quæ totius proprietatem uario modo continent,ut, Omnes ſtudent, hic ſcientiæ,illi pecuniæ,alius Veneri. Totum eſt omnes, cui attribuitur proprietas Student,quę in partibus,hic,ille,alius, uario modo continetur. In hac definitione Sulpitij,nomen Attributio regit datiuum ſui uerbi.

In Prolepſi ſunt quinq; neceſſaria,Totum, Partes, Determinationes partium, Proprietas & Ordo. Proprietas, eſt uerbum uel adiectiuum. Ordo in eo conſiſtit ut præcedat totum, & partes ſequantur.

Duplex eſt Prolepſis, Explicita & implicita. Implicitam indicat poſterior uerſus,eamq; uocat tacitam.

Prolepſis explicita eſt, in qua totum & partes exprimuntur,ut, Duo homines adſcenderunt in templum, unus Phariſæus, & alter Publicanus.

Implicita eſt,in qua totum intelligitur,uel partes in adiectiuo continentur, ut, Alter alte-

rius

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

rius onera portate, totum Vos intelligitur in Portate,& partes continentur in alter. Saluſt: Cœperunt ſe quiſq; magis magiſq; extollere. In ſacris: Vana locuti ſunt, unuſquiſq; ad proximum ſuum. Ad Galat: Quod ſi alius alium uiciſſim mordetis & deuoratis, uidete, ne uiciſſim alius ab alio conſumamini.

Zeugma quid.

Vnius eſt uerbi ad diuerſa reductio Zeugma,
Aut adiectiui, nihil hic niſi carmina deſunt.
Iratus rex eſt reginaq; non ſine cauſa.

Zeugma, eſt unius proprietatis ad diuerſa reductio, ut, Carus eſt panis & uinum. Ego ſicut fœnum arui.

Differt Zeugma a Syllepſi. In Zeugmate una proprietas diuerſis tribuitur, uni expreſſe, alteri ſubaudite, ut, Iratus eſt rex & regina. In Syllepſi proprietas pluribus tribuitur ſimul, ut, Rex & regina irati ſunt.

In Zeugmate quinq; ſunt neceſſaria, proprietas, duo ſubſtantiua, coniungens, & concordantia proprietatis cum uno expreſſe, cum altero intellecte.

Tres ſunt Zeugmatis ſpecies. Hyperzeugma uel Protozeugma, Meſozeugma, & Hypozeugma uel Hyſterozeugma. Latine, Zeugma a ſuperiori, Zeugma a medio, Zeugma ab inferiori.

Protozeugma eſt, in quo uerbum uel adiectiuum ponitur in principio, ut, Erunt ſigna

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

in Sole & Luna, & in terris preſſura gentium. Beatus uenter qui te portauit, & ubera quæ ſuxiſti.

Meſozeugma eſt, in quo uerbum uel adiectiuum ponitur in medio. Cornel. Tacit. Mediocres poetas nemo nouit, bonos pauci. In ſacris, Si radix ſancta, & rami. Cœli mouendi ſunt & terra.

Hyperzeugma eſt, in quo proprietas in fine ponitur. Vergil. Nihil hic niſi carmina deſunt. Terent. Vtinam aut hic ſurdus, aut hæc muta facta ſit.

Antiptoſis quid.

Antiptoſis erit, pro caſu ponito caſum.

Antiptoſis eſt caſus pro caſu poſitio, ſub aliqua proprietate. Pomponius apud Nonium: Quot læticias inſperatas modi mihi irrepſere in ſinum, pro læticiæ inſperatæ. Næuius, Res uis hanc priuari pulchras, pro rebus pulchris. Saluſt. Multi qui de caſtris proceſſerant, amicum alij, pars hoſpitem aut cognatum reperiebāt, pro multorum. Perſius, Cenſorem ue tuum uel quod Trabeate ſalutas, pro Trabeatus, teſte Priſciano. Plaut. Habet gladium, ſed duos, quibus altero te occiſurum ait, altero uillicum, Quibus pro quorum. Vergil.

Forte ratis celſi coniuncta crepidine ſaxi,
Expoſitis ſtabat ſcalis & ponte parato.

Pro datiuo Crepidini, teſte Seruio.

Antiptoſis pro ratione habet autoritatem, proinde nobis eiuſmodi orationes non ſunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſunt imitandæ. Eſt tamen Antiptoſis quædam adeo ab oratoribus uſurpata, ut nulli ſit uitanda, ueluti Id genus, pro Eius generis. Omne genus, pro Omnis generis. Dicimus etiam uenuſte, quibus in extremis, pro in quorum extremo.

Syntheſis.

Syntheſis haud uocem, ſed cernit ſignificatum.
Rem magis adſpiciunt, quàm uocem ſæpe poetæ.

Syntheſis, eſt attributio proprietatis uni uel pluribus copulatis, quod fit non gratia uocis, ſed ſignificati, ut, Pars in fruſta ſecant, id eſt aliqui. Hanc figuram apud oratores uix unquam reperies, ſed familiaris eſt Poetis & Hiſtoricis, præcipue tamen Poetis.

Syntheſis eſt triplex, adiectiui & ſubſtantiui, relatiui & antecedentis, nominatiui & uerbi.

Syntheſis inter adiectiuum & ſubſtantiuum, relatiuũ & antecedens quinis fit modis.

Primo, ratione diſcernendi ſexus. Plau. Audiui ſæpe hæc uulgo dicier, ſolere elephantum grauidã perpetuos decem eſſe annos. De relatiuo, ut ſi quis dicat, Anſer quæ incubat ouis.

Secundo, ratione ſubauditionis, ut Præneſte ſub ipſa, ſubaudi urbe. Rex eſt Carnoti quæ eſt pulchra, ſcilicet urbs.

Tertio, ratione collectiui. Cornelius Tacitus, Magna pars ſaucij aut palantes in montem Vocetium perfugere. Apuleius, Vulgus ignobile quos.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quarto, ratione diſtributionis. Ouidius. Vtraq; formoſæ Paridi potuere uideri. Teren. Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeat bonis quam plurimis, in his Poeta nomen profitetur ſuum.

Quinto, ratione abſtracti pro concreto poſiti. Terent. Scelus poſtquam ludificatus eſt, Ad rem reſpexit, teſte Donato. Idem, Vbi illic eſt ſcelus, qui me perdidit, ſcelus, id eſt, plurimum ſceleſtus.

Syntheſis in nominatiuo & uerbo fit duobus modis. Priore, ratione collectionis. Statius: En utraq; generis turba rogant. Poſteriore, cauſa diſtributionis. Saluſt: Vterq; inſaniũt. Ouidius, Quo ruitis? ueſtras quiſq; redite domos.

Aduerbia & Interiectiones.

En, ecce, hem, primũ quartumq; aliquando requirunt.
Heu petit & quintum, uelut o, Hei uæhq; datiuum.
Prò primum, quartum, quintumq; notatur habere.

Hæc aduerbia demonſtrandi, En, ecce, hem, petunt poſt ſe nominatiuum, uel accuſatiuum. Cicer. Ecce tibi ſtatus noſter. Terent. Hem aſtutias. Hem comicum eſt, non oratorium. En ſæpe exprobrantis. Ponuntur & ſine caſu, & tunc Ecce fere utimur, ubi quid ex improuiſo fieri ſignificamus.

Heu petit & quintum uelut o.) Heu & o petunt poſt ſe nominatiuum, accuſatiuum, aut uocatiuum. Plin. Heu dementia, adlatoris ad-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uentus ſemper eſt gratus. Cicero, O uariam uolucremq́ fortunam. Idem, O magna uis ueritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, ſolertiam, contraq́ fictas omnium inſidias, facile ſe per ſeipſam defendit. O ſeruit omni adfectui, teſte Valla, & pulchre ſubauditur, quando adfectus eſt parum uehemens. Cicero in Anton. Indignum facinus, & hominem nequam. Et Hui leuioris caloris eſt interiectio petens accuſatiuum. Terent. Hui tam graues raſtros quæſo.

Hei uæhq́ datiuum.) Duæ interiectiones Hei & Væh regunt datiuum poſt ſe. Ver. Hei mihi qualis erat. Martial. Væh tibi cauſidice. Væh quoq́ cum accuſatiuo antiqui poſuerunt.

Pro primum, &c.) Pro interiectio dolentis, uel indignantis & aliquando admirantis, conſtruitur cum nominatiuo, accuſatiuo, uocatiuo, ut, Pro dolor. Plaut. Pro ſancte Iuppiter quid uideo. Terent. Pro Deum atq́ hominum fidem. Georgius Valla adſpirauit proh uegetioris ſoni gratia.

Regimen nominatiui, & obiter aliorum implicitum.

Cuiuſuis tacitam do caſus ſæpe regentem,
Supprimit orator, quæ ruſticus edit inepte.

Dictio regens tam nominatiui quam aliorum caſuum, aliquando etiam dictio recta eleganter ſubauditur, ut, Gloria tibi Domine.

Difficile

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Difficile bonum eſſe. Difficilia quæ pulchra. Exemplum ubi ſubauditur dictio recta. Vocor Ioannes. Cice. Quod in tabulis quæ ſunt ad Opis patebat. T. Liui. Linteis libris ad Monetæ inuentis, ſubauditur templum. Difficile eſſet omnes ſubintelligendi modos enumerare, plurimos frequens offeret lectio. Hoc nobis obſeruandum eſt, quod quotieſcunq; ſubauditio obſcuritatem non parit, ornate multa ſubticemus.

REGIMEN GENITIVI.

Regula prima.

SI duo continue iungantur fixa, nec una
Sit res, in patrio recte caſu dabis unum.

Omne nomen ſubſtantiuum regit alterum ſubſtantiuum in genitiuo, ſi ipſa pro diuerſis ſignificentur accipi, coniunctione nec explicite nec implicite intercedente, ut, Ager Petri, facundia Ciceronis, Biantis dictum, Valere corpore, naturæ munus eſt. Diuitiæ dantur a fortuna, ſapientia animi bonum eſt. Summa ſummarum, apud Plin. Liber illius, quia pronomen primitiuæ ſpeciei fungitur officio nominis ſubſtantiui.

Elegantiæ regula.

Quoties loquendum foret per Quis, quæ quod, multus, is, minor, tantus, quantus, & alia nonnulla adiectiua, uenuſte adiectiuum in neutro genere ſubſtantiuum efficiemus, mutando

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

prius ſubſtantiuum in genitiuum, priore ſeruato numero. Quæ cauſa, quid cauſæ, multa pecunia, multum pecuniæ. Nullus in Nihil uertitur, ut, Nullus locus, nihil loci. Plau. Neque habet plus ſapientiæ, quam lapis.

Iuuenalis.

Quantum quiſq; ſua nummorum ſeruat in arca, Tantum habet & fidei. Horat.

Sed tacitus paſci ſi poſſet coruus, haberet Plus dapis, & rixæ multo minus inuidiæq;.

Pulcherrimum eſt, Id temporis, pro eo tempore, Id ætatis, pro ea ætate, Id locorum, pro eorum locorum. Neq; hoc regimen ſolum in nominatiuo aut accuſatiuo fit. Valer. Max. Fuerat eodem loci. Idem, Multo iam noctis ſerum auxilium uenis.

Aliquando, Id, pulchre ſubauditur. Mela. Quod terrarum iacet a freto ad ea flumina, ab altero latere Africam uocamus, ab altero Europen.

Secunda regula.

Temporis atq; loci, quantiq; aduerbia quædam
Hunc optant caſum, dic uenimus illius ergo.

Quædam aduerbia temporis, loci & quantitatis regunt genitiuum.

Temporis. In Eſaia: Nunc temporis nubes pluant iuſtum. Tum temporis. Interea loci, id eſt, temporis. Pridie illius diei. Poſtridie diuæ uirginis. Dicimus etiam, Pridie calendas, poſtridie nonas, & tunc intelligi uidetur præpo-

ſitio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſitio Ante uel poſt,cuius uirtute accuſatiuum habent.

Loci, Vbiuis,gentium, nuſquam gentium, unde gentiun, ubi terrarum, in quibus Gentium & Terrarum ſolum ornatus gratia ponuntur. Cice. Tu autem abes longe gentium. Cęſar. Eo diſcordiæ uentum eſt. Valde elegans locutio, pro ad eam diſcordiam. Sic, quo miſeriæ uenimus? Perſius, Huccine rerum uenimus?

Quantitatis, Satis eloquentiæ, affatim lignorum, partim hominum. Ouidiana Helena ad Paridem: Nec tibi plus cordis, ſed magis oris ineſt. Plaut.

Virtute ambire oportet, non fautoribus.
Sat habet fautorum ſemper, qui recte facit.

Caue dicas,Paruum uini,ſed parum,nec,Magnum oris, aut maius oris, ſed multum & magis. Vbi enim aduerbia ſunt quantitatis, nominibus neutri generis genitiuum uix damus.

Ergo aliquando aduerbium eſt, teſte Seruio,cum genitiuo. Verg. Illius ergo uenimus.

Tertia Regula de Mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri.

Poſſeſſum ſpernit patrium, quo paßio fertur,
Filius ergò mei ne dixeris, at meus inque.

Nomen ſignificans rem poſſeſſam,uel habitam, non poteſt, pro poſsidente uel habente regere genitiuos paſſiue ſignificantes, Mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri, ut de filio quem habeo non licet

licet dicere,filius mei,nec de agro quem habes, ager tui, ſimiliter non licet dicere ager noſtri, ager ueſtri,liber ſui. Quia Mei, tui, ſui,noſtri, ueſtri, non ſignificant poſſeſſorem, ſed paſſiue rem, de qua, aut in quam aliquid habetur, ut Amor mei, id eſt, amor, quem quis habet in me, non quem habeo, niſi eum habeam erga me ipſum. Ouidius, Vror amore mei. Notandum eſt ergo, quod ueteres dicebant, Filius mis, tis, ſis, noſtrum,ueſtrum, nam hi genitiui actiue ſignificabant. Nunc Mis, tis, ſis, non ſunt in uſu. Noſtrum, ueſtrum fere partitiue ponuntur. Ideo per poſſeſſiua loquemur, Filius meus,tuus,ſuus,noſter,ueſter, quæ actiue & poſſeſſiue ſumuntur. Et meus ponitur interdum pulchre, pro mei iuris,ſic tuus pro tui iuris,&c. Perſius. Vindicta poſtquam meus a prætore receſsi.

Annotaciuncula.

Ex prædictis, Amor tui & amor tuus, ſic differunt: Amor tui, paſsiue eſt, quo tu amaris. Amor tuus, quo tu amas, ſiue te, ſiue alium. Sic utilitas mea,quam ego habeo, & utilitas mei, quam de me aliqui habent. Eadem differentia ſeruabitur in omnibus, quæ actiue & paſsiue declarari poſſunt, qualia ſunt, Vſus, memoria, faſtidium, deſiderium, cura,odium, dolor, poteſtas, & quod idem eſt copia, ſuſpicatio, exiſtimatio &c. Ouid.

Sit tibi cura tui, ſit tibi cura mei.

Plini. Nulla eſt uoluptas, quæ non aſsiduitate ſui faſtidium pariat. Quar-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quarta regula.

Quæuis proprietas, aut pars, cui mobile iungis,
Laudem ſignificans aut uituperamen in hoc fit,
Vel ſexto caſu, ceu uultus fœmina pulchri.
Aut uultu pulchro. Quandoq; ſynecdoche habebit.
Rite locum quarto aut ſexto, ceu candida collum,
Aut collo, miſere doleo cor, cordeue dices.

Nomen ſubiecti aut totius regit dictionem proprietatis aut partis cum, adiectiuo laudis uel uituperationis, in genitiuo uel in ablatiuo. Proprietatis, ut Vir ſummæ uirtutis uel ſumma uirtute. Plin. Ariſtoteles uir immenſæ ſubtilitatis. Cice. Non multi cibi hoſpitem accipies, ſed multi ioci. Teren. Homo antiqua uirtute ac fide. Partis, Populus duræ ceruicis uel dura ceruice. Herba magnæ radicis uel magna radice. Paraſitus auidiſsimæ gulæ, uel auidiſsima gula. Teren. Virgo rufa, cæſia, ſparſo ore, adunco naſo. Subiectum eſt, cui aliquid accidit, ut homo ſubiectum eſt ſcientiæ. Proprietas, eſt res, quæ accidit, ut ſcientia eſt proprietas, quia accidit homini.

Annotatiuncula.

Pars uel proprietas regitur a quatuor orationis partibus.

A nomine. Liu. Mulier magno natu. i. annoſa.

A pronomine. Plaut. Tu cano capite, amas ſenex nequiſſime.

A uerbo ſubſtantiuo uel habente uim eius, aut ſaltem

ſaltem intercedente, Magna autoritate es uir, aut magnæ autoritatis. Suet. Cibi minimi erat. Cato: Eſto animo forti cũ ſis damnatus inique. A participio, ueluti, Hic adoleſcens optimæ profecto indolis eſt, olim futurus magnæ autoritatis apud principem.

Synecdoche quando fiat.

Quandoq; Synecdoche habebit, &c.) Nomen adiectiuum aut cum participio ſuo uerbum paſſiuum, aut neutrum ſignificans proprietatem aut accidens in parte rei, poteſt illius partis dictionem in accuſatiuo uel ablatiuo regere per Synecdochen, ut Aethiops albus dentes, uel dentibus, doleo caput, uel capite, frangor brachium uel brachio, fractus membra uel membris.

Synecdoche quid.

Synecdoche, eſt attributio partis ad aliquod totum, ſub proprietate uerbi uel adiectiui, ut Nuda genu. Ager depaſtus ſegetes. Flores inſcripti nomina regum. Hæc figura (ut Valla docuit) tantum ad animi & corporis qualitatem pertinet, nihil ad externa reſpiciens, proinde Synecdoche non eſt: Potens diuitŋs, grauis pietate, præditus dignitate, ſed in hoc Martialis diſticho in Zoilum.

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læſus,
Rem magnam præſtas Zoile, ſi bonus es.

Duplex eſt Synecdoche, locutionis & cõ-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſtructionis. Locutionis Synecdoche alterum ex altero intelligit, ex parte totum, ut, Octo animæ intrauerunt arcam Noæ. Ex toto partes,ut Petrus eſt in cœlo.

De Synecdoche conſtructionis hic agimus,quæ diuiditur in directam & indirectam. Directa eſt in qua ueræ partis dictio in accuſatiuo uel ablatiuo regitur, ut Nuda pedem uel pede. Indirecta Synecdoche eſt,in qua non uera pars,ſed pro parte adiacens quidpiam reperitur,ut, Sum albus ueſtem.

In Synecdoche conſtructionis tria ſunt neceſſaria, Totum,pars,proprietas, id eſt, uerbum uel adiectiuum.

Conſtructionis Synecdoche Poetis maxime licet uti, proxime deinde Hiſtoricis, Oratoribus uix unquam.

Regula Quinta.

Opus, vſus.

Poſcit opus ſextum, tolerans quandoq; ſecundum.
Vt mihi opus libro eſt. At opus dux, Tullius inquit,
Eſt nobis. Vt opus, Plautus ſic utitur Vſus.

Opus regit ablatiuum cum datiuo intercedente uerbo ſubſtantiuo, habet quoq; ſed rariſſime genitiuum pro ablatiuo. Cice. Autoritate tua nobis opus eſt, & conſilio, & etiam gratia. Ouidius.

Nec minor eſt uirtus, quam quærere parta tueri.

Caſus ineſt illic, hic erit artis opus. Saluſt.

Prius.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Priuſquam incipias conſulto,& ubi conſulue-ris,mature facto opus eſt. Hic ablatiui parti-cipiorum neutri generis, eleganter ponuntur pro infinitiuis, conſulere & facere.

At opus dux Tullius, &c.) Opus capitur pro neceſſarius interdum, adiectiue ac indecli-nabiliter,& ita quemuis caſum ſecum permit-tit. Cicero:Dux nobis & autor opus eſt.Idem, Dices nummos mihi opus eſſe ad apparatum triumphi. Cæſar: Reſpondit ſi quid ipſi a Cæ-ſare opus eſſet, ſeſe ad eum uenturum fuiſſe. Sic dicimus, opus eſt mihi conſilio a te.

Vt opus, Plautus ſic utitur uſus.) Vſus capitur aliquando pro opus, & regit ſimiliter ablatiuum cum datiuo intercedente uerbo ſub ſtantiuo, præſertim apud Plautum in Aſina-ria: Viginti iam uſus eſt filio argenti minis, Menedemus apud Teren. Mihi ſic eſt uſus, ti-bi ut opus eſt facto, face.
Ch. An cuiquam eſt uſus homini ſe ut cruci-et? Menedemus, Mihi eſt.

Regula de adiectiuis uerbalibus.

Actiuè ſignans uerbale dabit genitiuum
Mobile,ceu quædam quorum uix ſcitur origo.

Adiectiuum uerbale actiue ſignificans,re-git genitiuum, ut quædam adiectiua de qui-bus an uerbalia ſint, ambigitur, ut,Amans ui-ni,patiens frigoris, conſultus iuris, memor be-neficij, compos uoti.

Vt plurimorum nominum ad hanc regu-

Iam pertinentium uis liqueſcat,opus eſt ſequētem adnectere differentiam.

Amans uini & amans uinum ſic differunt. Amans uini eſt, qui uinum multum cupit, & ex conſuetudine amat, nec pręſens tempus hic magis ſignificatur quam præteritum,eſt enim Amans nomen comparabile. Amans uinum eſt, qui iam amat uinum, & participium eſt. Sic patiens frigus, qui patitur. Patiens frigoris qui per multam conſuetudinem frigus facile tolerat, & multos uideas patientes frigus, minime patientes frigoris. Doctus Grammaticam, qui grammaticam didicit, etiamſi neglexerit, participium eſt. Doctus grammaticæ, qui multo uſu grammaticam callet,nomen eſt. Ita dices in reliquis.

Vndecuplicia adiectiua nomina regunt caſum huius regulæ.

Primo in ans & ens.

Amans,fugiens,fugitans,patiens,potens, pro potentiam habens,nam pro abundans etiam ablatiuum habet. Vergilius de Italia. Terra antiqua potens armis atq; ubere glebæ. Seneca, Amantes tui ama. Saluſt. Catilina patiens inediæ,algoris,uigiliæ, ſupra quam cuiquā eſt credibile. Tacitus: Vulgus cupiens uoluptatum: Iuuenal. Metuens uirgæ iam grandis Achilles. Gell. Saluſtius proprietatum in uerbis retinentiſſimus conſuetudini conceſſit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Secundo in tus, ſus, e præteriti temporis participijs.

Doctus, indoctus, profuſus, peritus, imperitus, inſuetus, ſuſpenſus, &c. Saluſt. Alieni appetens, ſui profuſus. Horatius:

Ludere qui neſcit campeſtribus abſtinet armis,
Indoctusq; pilæ, diſciue, trochiue quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.

Tertio, in iuus.

Cometes eſt belli ſignificatiuus. Plin. Imitatiuo Iuris. Multis ſic utuntur medici, ut herba expulſiua ueneni, uinum incentiuum libidinis, ſic uirtus ſui diffuſiua, lapis conſiſtiuus ſanguinis, potio opitulatiua alui. Ita apprehenſiuus, penetratiuus, &c.

Quarto, in idus.

Auidus, cupidus, trepidus, ualidus, impauidus. Plini. Natura hominum eſt nouitatis auida. Plau. Leno auri cupidus. Ouid. Cupidus ſtudiorum quiſq; ſuorum. Tacitus. Animi ualidus, & corpore ingens.

Quinto, in ax.

Rapax, capax, ferax, fugax, ſagax, prouicax.

Quintil. Natura tenaciſſimi ſumus eorũ, quæ rudibus annis percipimus. Tacit. Opum contemptor, recti peruicax. Ouid.

Tempus edax rerum, tuq; inuidioſa uetuſtas
Omnia deſtruitis. Idem de ſeipſo.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Solicitæq; fugax ambitionis eram.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sexto, in oſus.

Ambitioſus dignitatis, ſtudioſus, curioſus, incurioſus. Cice. de Amicitia: Pilæ ſtudioſi fuerint. Philelphus: Quid enim earum rerum ſumus curioſi, quæ animæ curas non adimunt, ſed augent? Oſus, peroſus, & exoſus, modo nomina ſunt, actiue ſignificantia cum genitiuo, ut, Exoſus uitæ, peroſus ridendi, ſed paſſiue capta cum datiuo, ut, Epictetus dijs haud eſt exoſus. Modo ſunt participia accuſatiuum regentia, licet uerba Exodi & Perodi non ſint in uſu. Columel. Immundam ſegniciem peroſa eſt. Ouidius.

Ille peroſus opes, ſyluas & rura colebat.

Sexto, in ius.

Dubius, nuncius, ſcius, præſcius, conſcius, neſcius, innoxius, obnoxius. Verg.

Fama eſt tam ficti prauiq; tenax, quam nuncia ueri. Idem.

Neſcia mens hominum fati, ſortiſq; futuræ,
Et ſeruare modum rebus ſublata ſecundis.

Auſonius:

Quæ nam ſumma boni? mens quæ ſibi conſcia recti.

Secundo, in ilis,

Docilis, ſuſceptibilis, penetrabilis, mutabilis. Ouid. Praui docilis Romana iuuentus. Plin. Luſcinias Græco atq; Latino ſermone dociles. Hic docilis ablatiuum habet. Valerius Maxi.

Alexandri

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

GENITIVI.

Alexandri pectus inſatiabile laudis.

Nono, in rus.

Auarus pecuniæ, maturus, ſecurus, gnarus, ignarus. Tacitus: Famæ nec incurioſus, nec uendicator, pecuniæ alienæ non appetens, ſuæ parcus, publicæ auarus. Vergil. Securus amorum. Horat.

Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Muſa loqui, pręter laudem nullius auaris.

Decimo, in gus.

Prodigus pecuniæ. Belli præſagus. Vergil. de Drance:

Largus opum, lingua melior, ſed frigida bello Dextera.

Vndecimo, plurima diuerſæ terminationis nomina.

Rudis, compos, impos, memor, immemor, fœlix, infœlix, æmulus, multa puer ſimilia obſeruabis crebra lectione. Cice. Græcarum literarum rudis. Plautus: Ita me rex deorum atq; hominum faxit patriæ compotem. Saluſt. Laudis auidi, pecuniæ liberales erant. Claud.

Munificus laudis, ſed non eſt prodigus auri.

Oriundus rariſsime habet genitiuum, frequenter uero ablatiuum cum præpoſitione uel ſine præpoſitione.

Regula ſeptima.

Adfinis ſimilis, communis, par propriusq;,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Finitimus, fidus, conterminus, atq; ſuperſtes,
Conſcius & ſocius, conformis, ſiue propinquus,
Et uicinus, amicus, habet iungi his alienus,
Hæc caſum ternum donabunt ſiue ſecundum,
Cætera, queîs damnum ſignabitur, utilitasue,
Cum terno pones. Armis fer & aptus ad arma.

Quædam adiectiua regunt genitiuum uel datiuum, frequentius tamen datiuum, ut, Adfinis ſenectutis uel ſenectuti. Similis patris, plerunq; dicitur de moribus, Similis patri, de figura. Commune omnium uel omnibus. Par tui. Par odio importuna beneuolentia. Finitimus fluuij uel fluuio. Cice. Eſt finitimus oratori Poeta, Fidus amici uel amico. Conterminus fontis uel fonti. Superſtes dignitatis paternæ, uel dignitati. Conſcius deliciarum uel delicijs. Socius belli uel bello. Conformis imaginis uel imagini. Propinquus, uicinus urbis uel urbi. Eraſmus: Aurora Muſis amica eſt, apta ſtudijs. Quintili. Sicut aues ad uolatum, equi ad curſum, ad ſæuitiam feræ gignuntur, ita nobis propria eſt mentis agitatio atq; ſolertia. Idem, Rationem nobis præcipuam dedit, eiuſq; nos ſocios eſſe cum dijs immortalibus uoluit. Ouid. Mala ſunt uicina bonis. Alienus conſilij, conſilio, & a conſilio. Teren. Homo ſum, humani a me nihil alienum puto.

Cætera queis damnum, &c. Cætera adiectiua quibus ſignificatur quæpiam utilitas uel damnum, regunt datiuum. Et ſunt quintuplicia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Primo adiectiua aduerſitatis ſiue contrarietatis.

Hyems eſt nobis grauis. Infeſtus hoſti, id eſt, ualde moleſtus. Infenſus diſcipulo, id eſt, ualde iratus. Ouidius:

Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.

Plau. Opulento homini haud ſeruitus dura eſt.

Hoc magis miſer eſt diuitis ſeruus. Hoc modo conſtruuntur plurima contrarietatis ſeu repugnantiæ uerba, de quibus agemus in conſtructione datiui.

Secundo, adiectiua proximitatis.

Confinis, intimus, familiaris adiectiuum. Cato. Proximus ille Deo, qui ſcit ratione tacere. Reducuntur huc multa proximitatis uerba, ut, Propinquo, adhæreo, proximo. Solini uerbum, quod ut alia, pro datiuo poteſt habere accuſatiuum cum præpoſitione Ad. Solinus, Geloni ad hos proximant.

Tertio, uerbalia in bilis paſsiuæ ſignificationis.

Auſonius, Multis terribilis, caueto multos.

Horatius:

Hic tibi fit potius, quã tu mirabilis illi. Idem:

Nulli flebilior, quam tibi. Vergilius:

Nec uiſu facilis, nec dictu adfabilis ulli.

Quarto, uerbalia in dus.

Ouidius:

Sæpe tibi pater eſt, ſæpe legendus auus.

 Idem:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Idem, Pauper agat acute, timeat maledicere pauper,
Multaq; diuitibus non patienda ferat. Horat.
Si uis me flere, dolendum eſt Primum ipſi tibi.
Sed hoc magis eſt gerundium nominatiui caſus. Legendus, nomen, id eſt, legi dignus, aut qui debet legi. Legendus participium, id eſt, qui legetur. Ita dices in reliquis.

Quinto, uaria.

Plurima datiuum adſciſcunt, de quibus non datur certa lex, quæ ſemper ex ſe, uel ex adiuncto commodum uel incommodū, damnum uel utilitatem important, ut, Gratus, ingratus, iucundus, iniucundus, fidelis, fidus, perfidus, infidus, dulcis, amarus, congruus, proſper, ſecundus, dexter, obnoxius, peſtifer, exitialis, lethalis, odioſus, malus, nequam, &c. Sapiens, Qui ſibi nequam cui bonus? Publi. O uita, miſero longa, fœlici breuis. Seneca, Cunctis eſto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus æquus. Plin. Fideliſſimi ante omnia homini canes & equi. Cato, Somno ne deditus eſto. Abſonus fidei apud Liuium, id eſt, infidelis. Abſonus uoce, cui inepta uox eſt. Cicero, Sunt quidam aut lingua ita hæſitantes, aut ita uoce abſoni. Abſonus a uoce, id eſt, diſcordans.

Armis fer & aptus ad arma.) Quædam pro datiuo poſſunt accuſatiuum habere cum præpoſitione Ad: Horat.
Infirmo capiti fons aptus, idoneus aluo.

Plautus,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Plautus, Tot quidem non potuiſti adducere homines,magis ad hanc rem idoneos.

Regula octaua. De partitiuis.

Partitiua uolunt genitiuum, ut ſigna,graduſq;,
Pronomen,numerus duplex, aduerbia quædam.

Dictio partitiua poſtulat genitiuum pluralem nominis non collectiui, uel ſingularem collectiui,ut, Quiſq; hominum. Dictio partitiua eſt adiectiuum, uel ex eo aduerbium,multitudinis partem indicans, ut, Quiſq;, maior, maximus, maxime.

Annotatiuncula.

Pro genitiuo huius regulæ licet interdum ponere caſus, per quos declaratur,nempe accuſatiuum cum Inter, aut ablatiuum cum De uel Ex, uel In pro Inter, ut,Vnus iſtorum,id eſt,inter iſtos, de uel ex,uel in iſtis. Suetonius: Verbum M. Catonis eſt, unum ex omnibus Cæſarem, ad euertendam rempublicam ſobrium acceſſiſſe.

Concordantia partitiui cum genitiuo.

Sit conforme genus,partitio quando notatur.
Ni collectiuum, uel uox heteroclita detur.
Recte etiam dices, Quid agis dulciſſime rerum?

Adiectiuum partitiuum conuenit cum genitiuo in genere,ut, Quiſq; uirorum,quæq; fœminarum. Tres ſunt ab hac regula exceptiones.Prima in collectiuis, ut, Optimus plebis. Secunda in Heteroclitis,ut,Infimum cœlorum

lunam continet. Tertia ubi adiectiuum præcedens reſpicit. Teren. Eſt genus hominum, qui ſe primos omniũ rerum eſſe uolunt. Horat. Quid agis dulciſſime rerum? Boetius, Confitemur Deum omnium rerum eſſe præſtantiſsimum.

Ad regulam partitiuorum pertinentia.

Quintuplices dictiones regunt genitiuum per regimen partitionis.

Primo, ſigna uniuerſalia quidem, ut, Quicunq; hominum peccauerit, punietur, particularia uero, ut, Surripuit commilitonum aliquis librum meum. Interrogatiua, ut, Quis horum mecum ibit? Vter ueſtrorum ſcit Latine?

Secundo, caſum huius regulæ petunt gradus comparationis. Poſitiuus quidem. Plini. In capite paucis animalium, niſi uolucribus apices. Idem: Lanarum nigræ nullum colorem bibunt. Comparatiuus, ut, Fortior manuum eſt dextera. Superlatiuus, ut, Doctiſſimus Poetarum, optimus plebis.

Regula de comparatiuo et ſuperlatiuo.

Res ſimilis generis medius gradus atq; ſupremus
Poſcunt, ille duas, hic plures uſq; duabus.

Comparatiuus & ſuperlatiuus, ut regunt genitiuum per regimen partitionis, requirunt comparationem inter res eiuſdem generis uel naturæ. Comparatiuus inter duas, ſuperlatiuus inter plures duabus, ut, Dextera eſt fortior manuum. Pollex eſt fortiſsimus digitorum. Ideo male dicitur, Hector eſt fortiſſimus Græcorum,

corum, quia non ſit comparatio inter ea, quæ ſunt eiuſdem generis, quum Hector non ſit Græcus, ſed Troianus. Eſſe eiuſdem generis nihil hic eſt aliud, quam rem excedentem contineri ſub caſu comparatiui uel ſuperlatiui.

Regula comparatiua propria.

Sin minus iſta aderunt, medio gradui dato ſextum.

Vbi comparatio non fit inter duo eiuſdem generis, comparatiuus habet ablatiuum, ut, Doctior illo, uel doctior illis. Hector fuit fortior quouis Græco. Horat.

Vilius argentum eſt auro, uirtutibus aurum.

Appendix. I.

Additur comparatiuo ablatiuus menſuram exceſſus ſignificans, ut, Sum longior te quatuor digitis. Item hi ablatiui, Opinione, fide, iuſto, æquo, ſolito, dicto, & ſimiles rem exceſſam non ſignificantes. Cicero, Maiorem opinione hominum cœpi dolorem.

Iuuenalis.

Ponamus nimios gemitus, flagrantior æquo
Non debet eſſe dolor uiri.

Appendix II.

Comparatiuus ac ſuperlatiuus regunt etiam omnem caſum ſui poſitiui, ut, Plenior rimarum, pleniſſimus rimarum, quia plenus rimarum dicimus. Sic gratus regi, gratior regi, gratiſsimus regi.

Annotatiuncula.

Comparatiuus in neutro genere elegantiſſime

tiſſime ponitur, ut, Ornatius dixeris, nihil tuo patre generoſius , nihil Vergilio ſuauius,nihil matre tua caſtius, quam nullus patre tuo generoſior,nemo Vergilio ſuauior, nulla matre tua caſtior. Redeo ad partitiua.

Tertio,omne uero pronomen regit genitiuum huius regulæ,ut, Hæc uolucrum,illa ſororum. In ethicis Ariſtotelis , Laudamus quidem iuuenum eos,qui ſunt uerecundi.

Quarto,duplex numerus regit caſum huius regulæ,numerus cardinalis,id eſt,principalis quo uulgo numeramus, Duo,tres,quatuor, quinq;, ut , Duo iſtorum, centum uirorum,& numerus ordinalis , quo ordinem indicamus, ut,Primus hominum, octauus ſapientum. Vnus,numeri principium & ſolus,pro quo unus eleganter ponitur, hunc caſum regunt. Plin. Caluitium uni tantum animalium homini. Idem,Solus animalium. Quot, quotus,tot,ultimus,ad numeros pertinent , ideo genitiuum partitiue regunt. Terent. Quot hominum illic litigant. Iuuenal. Regum ultimus ille bonorum.

Quinto, aduerbia quædam regunt caſum huius regulæ, Vbi locorum, nuſquam ſcripturarum. Omnium dulciſſime canit philomela. Plinius:

Lynces clariſſime omnium quadrupedum cernunt.

Annotatiuncula.

Subſtantiua partitiue non regunt, niſi per

ſubau-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſubauditionem adiectiui partitiue poſiti. Plin. Quadrupedum talpis uiſus non eſt, ſubaudi ſolis. Sciendum eſt, etiam nomina quædam ſub prædictis non comprehenſa partitiue conſtrui, ut, Medius & dimidius. Horat. Virtus eſt medium uiciorum. Idem, Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Regula nona.

Dat patrium aut ſextum tibi copia ſicut egeſtas
Plenus, inops, ſaturat cum fratribus, implet, abundat.
Atq; egeo, careo, teſtes quibus adijce ſanus,
Et miſer, & dignus cum pluribus, & bene multa
Verba, uelut crucio cum pendeo, lætor & ango,
Deſipio, abſtineo, potior ſic ponis, aloq;
Indoleo, recreo, quæ pluraq; proſa recludet.

Adiectiua & uerba quædam copiæ, egeſtatis, cum nonnullis alijs regunt genitiuum uel ablatiuum, ut, Plenus rimarum ſum, ſinum lacte plenum. Inops conſilij ſum, inops ſermone. Potior regni. Verg. Auro ui potitur. Quid non mortalia pectora cogis Auri ſacra fames? Terent. Quaſi tu huius indigeas patris. Valerius, Malo uirum pecunia, quam pecuniam uiro indigentem. Iam late omnia declarabo.

Adiectiua genitiuum uel ablatiuum regentia.

Genitiuum uel ablatiuum indifferenter habent Plenus, locuples, ſatur, diues, abundans, refertus, fœcundus, egenus, indignus, immunis,

munis,pauper & plura,ſi doctiſſimorum uſum diligenter rimemur. Verg. Deſpectus tibi ſum, nec qui ſim quæris Alexi, Quam diues pecoris niuei,quam lactis abundans. Hic abundans nomen eſt, teſte Priſciano, quia uerbum Abundo rariſsime genitiuum regit. Horatius: Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis. Lucan. Fœcunda uirorum paupertas fugitur. Plaut. Amor & melle & felle fœcundiſſimus. Ouid. Quis matrem,niſi mentis inops,in funere nati Flere uetat? Cicero, Inops uerbis.

Sæpius genitiuum regunt, ſterilis, uanus, expers,inanis & alia nonnulla. Plautinus Soſia, Ipſe diues,operis & laboris expers,Quodcunq; homini accidit,libere poſſe retur,Aequum eſſe putat,non reputat laboris,quid ſit. Perſius, O curuæ in terras animæ, & cœleſtium inanes.

Ablatiuum ſæpius habent quam genitiuum, Truncus,oneratus, orbus, orbatus,dignus,indignus,uiduus,uacuus, contentus,ſaucius, lapſus, miſer, ſanus, & plura, ſi doctorum ſcripta diligenter euolueris. In ſacris, Dignus eſt mercenarius mercede ſua.Captus oculis,auribus,pedibus,mente,membris, id eſt, carens horũ uſu.Captus auaritia,amore,id eſt, detentus. Captus amœnitate loci,id eſt,delectatus.

Quædam habent etiam ablatiuum mediante præpoſitione. Saluſtius, Omnes homines, qui de rebus dubijs conſultant, ab odio, amicitia, ira, atq; miſericordia uacuos eſſe decet. Terent. Ne expers eſſet de noſtris bonis.

Verba genitiuum & ablatiuũ regentia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Licite genitiuum uel ablatiuum regunt, Egeo atq; indigeo, at reliqua huius regulę uerba ſæpius ablatiuum, ut, Impleo, compleo, ſaturo, abundo, potior, pendeo, lætor, &c. Id ſemper obſeruandum eſt, ut oratio noſtra uarietate delectet citra adfectationem. Quædam quoq; habent ablatiuum interceſſu præpoſitionis, aut pro eo datiuum, ut, Abſtine iſti hanc tu manum, id eſt, ab iſto, apud Plautum. Sic impleui nauem de omni genere frumenti. Et referſi Apothecam de uaria natura uinorum. Vix auſim, inquit Valla, præpoſitionem hic omittere, quia non eſt nauis impleta omni genere frumenti, ſed frumento omnis generis. Neq; Apotheca referta eſt omni natura uinorum, ſed uino omnis naturæ.

Sunt quæ uariant conſtructionem, ut, Adfluis, abundas amore, uel adfluit, abundat tibi amor. Publius, Negandi cauſa auaro nuſquam deficit. Participo te auro uel auri. Participo pœnam, id eſt, in pœna fio particeps. Cicero: Qui alteri exitium parat, hunc ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, ut participet parem. Dat patrium aut quartum, faſtidio ſed mage quartum. Faſtidio hanc rem, nunc dicimus, olim etiam Faſtidio huius rei. Lucil. Triſtes, difficiles ſumus, faſtidimus honorum, ſic plures antiquorum, teſte Nonio.

Regula decima.

Dic ſatago rerum. Patrium aut dantem miſereri.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sed mage uult patrium. Dominor dat rite datiuum,
In ſacris etiam patrium, uelut auxiliari.
Grammaticæ leges plerunq; Eccleſia ſpreuit,
Tu uiuendo bonos, ſcribendo ſequare peritos.

Satago exigit genitiuum rerum. Terent. Is quoq; rerum ſuarum ſatagit. Miſereor uult genitiuum uel datiuum, ſed melius genitiuum. Huic ſynonymum miſereſco eoſdem petit caſus. Vergilius: Miſereſcite regis.

Idem:

Nil noſtri miſereremori me deniq; cogis.

Miſeror ſemper habet accuſatiuum, & differt a miſereor. Miſereri paſſiuum adfectum habet, eſt enim corde anxium eſſe alicuius miſeria. Miſerari uero actiuum, eſtq; uerbis, lacrymis aut ope, dolorem quem ex miſeria uel noſtra, uel aliena habemus oſtendere. Ab illo fiunt, miſericors & miſericordia, ab hoc miſerator & miſeratio, quæ nomina eodem modo diſtinguuntur. Cicer. Miſericordia eſt ægritudo ex miſeria alterius. Sed ad rem.

Dominor dat rite datiuum, &c) Dominor & auxilior datiuum poſtulant, in ſacris etiam cum genitiuo leguntur. Cæterum ſi recte uiuere uelimus, ſanctos imitabimur, etiam indoctiſſimos, ſi uenuſte cupiamus ſcribere aut loqui, linguę Latinæ peritos imitari ſtudebimus, licet Nerone peiores.

Præter dictos caſus, Dominor etiam habet accuſatiuum, mediante præpoſitione, aut ablati-

ablatiuum. Cicero, Fœlix ſenectus, ſi uſq; ad ultimum ſpiritum dominabitur in ſuos. Saluſt. Fortuna in omni re dominatur.

Regula undecima.

Accuſo, damno, moneo, contraria laudo
Criminis aut pœnæ uel laudis habento ſecundum,
Aut ſextum. Sed Valla dedit tantummodo ſextis,
Altero & ambobus, neutro, uel utro uel utroq;.

Verba accuſandi, damnandi, monendi, laudandi, & his contraria, ut, excuſandi, abſoluendi, uituperandi regunt genitiuum uel ablatiuum criminis, pœnæ, admoniti, laudis, uituperij. Omnia ferme genitiuum frequentius habent, quam ablatiuum, demptis quinq; ablatiuis, Altero, ambobus, neutro, utro, utroq;, per quorum genitiuos hic loqui non liquet, teſte Valla, ut, Vtro accuſatus es, furti an homicidij? non utrius.

Accuſandi uerba.

Accuſo, incuſo, ago, poſtulo, arceſſo, inſimulo, arguo, noto, defero, adligo, adſtringo, criminor & ſimilia, ut, Accuſo te furti uel furto. Incuſo te negligentiæ uel negligentia. Plautus, Qui alterum incuſat probri, ipſum ſe intueri oportet. Cicero, Ne quem unquam innocentem iudicio capitis arceſſas. Terent. Si herum inſimulabis auaritiæ, male audies. Ouidi. Vtinam temeraria dicar, Criminibus falſis inſimulaſſe uirum. Terent. Hic furti ſe adligat. Plaut. Furti ſe adſtringit. Hierony.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Qui alterum mendacij criminaris, deſine ipſe mentiri. **Excuſandi uerba.**

Excuſo, purgo, expurgo me parricidij uel particidio. Lucanus, Littuſq; malignum excuſat. Eodem modo dicimus, Littus malignum cauſatur, cauſatur morbos, id eſt, in excuſationem adducit.

Damnandi.

Damno, condemno, multo, admulto, punio, plecto, conuinco, redarguo. Ad accuſationem uel damnationem pertinent etiam, Teneo, interrogo, cado, periclitor, pecco, perdo, do pœnas, ſatiſdo, ſuſpectum habeo, ut, Qui ſuſtulit rem ſacram de prophano, furti ne tenetur, an ſacrilegij, an utroq; ? Horat. Damnatus longi Siſyphus laboris. Cice. Capite damnatos, morte multauit. Idem, Si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem te crimine. Idem, Me ipſum inertiæ nequitiæq; condemno.

Abſoluendi.

Abſoluo, libero, &c. ut, Abſolutus eſt parricidij uel parricidio.

Monendi.

Moneo, admoneo, commoneo, commonefacio te debiti. Liuius, Aduerſæ res admonuerunt Religionum. Commemoro pro adneo rerum eſt cum genitiuo.

Laudandi.

Laudo, miror, probo, cõmmendo, ut, Commendo te pietatis aut pietate. Seruius figuram Græcam hic eſſe putat.

Vir Troiane quibus cœlo te laudibus æquem,
Iuſticiæ ne prius mirer, belli ne laborum?

Vituperandi.

Vitupero, corripio, reprehendo, increpo, increpito te negligentiæ, male geſtæ rei.

Appendix.

Ablatiuo huius regulæ apponitur interdum præpoſitio, ut, Ago te repetundarum, repetundis, aut de repetundis. Cice. Lex uetat, eum, qui de pecunijs repetundis damnatus ſit, in concione orationem habere. Ponitur interdum crimen in accuſatiuo. Cicer. Inertiam accuſas adoleſcentum. Sic quoq; admonitum, laus, uituperium. Terentius, Ridiculum eſt, te iſtud me admonere Clitipho. Ouid.
Tunc agitur cenſura, & ſic exempla parantur,
Cum iudex alios quod monet, ipſe facit.

Regula duodecima.

Verba uolunt ſexto precium. Ponas ſine fixo,
In patrio, pluris, tanti, quanti atq; minoris,
Cum fixo in ſexto. Raro quartum ualeo uult.
Vilius & melius, Peius uel carius emi,
Valla negat, recte dici per nomina poſſe.

Omne uerbum cuius actus aliquo precio conſtat, poteſt regere poſt ſe nomen precij uel ualoris in ablatiuo, ut, Emi abs te equum decem aureis. Excipiuntur quatuor nomina, Tanti, quanti, pluris, atq; minoris, cum compoſitis, Tantilibet, tantidem, quantiuis & ſimilibus,

quæ ſine ſubſtantiuis in genitiuo ponuntur,at cum ſubſtantiuis in ablatiuo, ut, Quanti pranſus es, aut quanto precio? Quanticunq; locabis,præſtaret domum uendere.

Valeo huc pertinet, ut, Tanti res ualet, quanti poteſt uendi. Aliquando hoc uerbum regit precium in accuſatiuo. Varro, Denarij dicti,quod denos ęris ualebant,quinarij,quod quinos.

Vilius & melius,&c.In quibuſdam ſolum aduerbialiter loquendum eſt, teſte Valla, ut, Emo uilius & melius, id eſt, quod barbari dicunt,pro meliore foro, Latini, emo minoris, Emo peius aut carius, id eſt, pluris.

Verba huius regulæ.

Emo,comparo,mercor, uendo,uenundo, diſtraho, ueneo, loco, conduco,taxo,liceo,addico, metior, fœneror, paciſcor,mutuor, ſto, conſto, ſum, redimo, ædifico, impleo, calceo, doceo,ago,&c. Emi tanti,quanti uoluiſti,pulchre ſubauditur uendere. Hectoris exanimum corpus uendebat Achilles auro. Terent. Quid agas? niſi ut te redimas captum quam queas minimo, & ſi nequeas paulo, at quanti queas. Plin. de Pamphilo pictore, Docuit neminem minoris talento, quam mercedē & Apelles & Melantius ei dedere. Quanti ſtat,quāti conſtat, idem ſunt. Senec. Paruo fames conſtat,magno faſtidiū. Liui. Multo ſanguine ac uulneribus ea Pœnis uictoria ſtetit. Teren.Quanti eſt ſapere, id eſt,ualet.Plau.Pluris eſt oculatus teſtis unus, quam auriti decem.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Annotatiuncula.

Tanti, quanti, pluris, minoris, ſunt hic ſubſtantiua teſte Lanciloto. Præterea eiuſmodi orationes, qualis eſt hæc Plauti. Mortuus pluris precij eſt, quam ego & Terentij, Meam herus operam deputat parui precij, pertinent ad regulam quartam genitiui, & in poſteriore ſubaudiendum eſt, Eſſe.

Regula XIII.

De uerbis æſtimandi.

Aeſtimo, curo, puto, facio, cum conſulo, duco,
Pendo, habeo, refert, eſt, inter & eſt bene iungo,
Ante dabunt rectos patrios, cum plurimi & æqui,
Et parui, nihili, nauci, floccíq;, boníq;
Magni, infiniti, maioris, maximi & aßis
Et memini, multi. Quædam bene ponito ſexto.

Verba æſtimandi, ut Aeſtimo, exiſtimo, curo, puto, facio, conſulo, duco, pendo, habeo, ſum, & de quibus ſequitur peculiaris regula, Intereſt ac refert, præter genitiuos, Tanti, quanti, pluris, minoris, regunt etiam genitiuos, Plurimi, æqui, parui, nihili, nauci, flocci, boni, &c. quibus additur genitiuus Pili, & forſan plures. Pro quibuſdam poſſunt habere ablatiuum, ut, Aeſtimo te aſſis, uel aſſe, exiſtimo te magni, uel magno. Valerius Maxim. Magno ubiq; precio uirtus æſtimatur. Seneca, Data magno ęſtimas, accepta paruo. Cice. Glorioſa ſapientia non magno æſtimanda eſt. Exem-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

pla de genitiuo. Teren. Quid de me fiat, parui curas. Plaut. Reſpicio uos nihil meam gratiam facere Nihili uel pro nihilo hunc habeo librum, id eſt, contemno, non autem poſſideo. Plaut. Qui homo timidus non in rebus dubijs, nauci non erit. Ouidius, Plures opes nunc ſunt, quã priſci temporis annis. Boni cõſulo, id eſt, in bonam accipio partẽ. Conſulo te, id eſt, conſiliũ a te peto. Conſulo tibi, id eſt, do conſilium. Conſulo honori aut famæ. i. prouideo.

Regula XIIII.

Pauca recordandi patrium, quartumue requirunt,
Vt memini, memoror, ſic obliuiſcor habetur.

Pauca uerba recordandi, ut Recordor, memini, memoror deponens, reminiſcor, recolo, & hoc uerbum obliuiſcor, regunt genitiuum uel accuſatiuum, Cice. Proprium eſt ſtultitiæ, aliorum cernere uicia, obliuiſci ſuorum. Verg. Quiſquis es amiſſos hinc iam obliuiſcere Graios. Plautus: Faciam ut huius diei lociꝗ; meiꝗ; ſemper meminerit, qui mihi in curſu obſtiterit. Cicero, Illud ſemper memento, qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nec quicquam ſapit. Memini pro mentionem facio, reſpuit accuſatiuum, poſtulatꝗ; ſolum genitiuum uel ablatiuum cum præpoſitione De. Sic dices etiam Recordor, cogito de hac re. Cice. Obliti ſalutis meæ, de bonis ac de liberis ueſtris cogitate.

Appendix.

Huc pertinent, Venio in obliuionem, uenit in

nit in mentem illius diei, uel, Venit in mentem ille dies. Subit cogitationi, uel ſubit animum cogitatio. Fugit, latet me hæc res, id eſt, rem ignoro, aut non recordor. Lucanus per datiuum ait, Tu mihi cauſa lates.

Regula XV.

Refert, inter & eſt, eſt ſignans commoditatem,
Officiumue petit quoſuis patrios, niſi ſeptem,
Refert, inter & eſt, noſtraq́; meaq́; referto
Cum reliquis. Capiet cuia uel cuius utrunq́;
Eſt noſtrum, ueſtrumq́; meumq́; tuumq́; ſuumq́;.

Hæc tria uerba, Refert, intereſt, & eſt, ad alicuius rei commoditatem, uel utilitatem, uel officium pertinentia, regunt quoſuis genitiuos, præter ſeptem primitiui ſpeciei, Mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri, noſtrum & ueſtrum, pro quibus Refert & intereſt regunt ablatiuos, Mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra, quibus iungitur Cuia. Eſt uero capit nominatiuos, Meum, tuum, ſuum, noſtrum, ueſtrum.

Exempla de genitiuis.

Vxoris refert, quid rerum gerat maritus noſſe. Cicero, Intereſt omnium recta agere. Idem, Adoleſcentis eſt maiores natu uereri. Plaut. Eſt miſerorum, ut maleuolentes ſint, atq; inuideant bonis.

De ablatiuis cum Intereſt & Refert.

Terentius, Tua quod nihil refert, percontari deſinas. Sueton. de Iulio Cæſare, Ferunt dicere ſolitum, non tam ſua, quam reipublicæ intereſſe,

tereſſe,uti ſaluus eſſet. Dices, cuius uel cuia intereſt.

De nominatiuis cum eſt.

Cicero, Neq; enim meum eſt, contra autoritatem ſenatus dicere. Idem, Tuum eſt conſulere temporibus, & incolumitati, & uitæ, & fortunis tuis.

Appendix I.

Dictis ablatiuis apponuntur interdum genitiui, Vnius, ſolius, ipſius, ut, Mea unius refert. Item genitiui ſignorum quorundã, ut Cuiuſq; omnium. Et numerorũ cum cognatis, ut, Duorum, trium, paucorum, multorum, Præterea genitiui participiorum. Qui quidem omnes (ut hæc utiliſſima ſane παρέργως addam) illis non ſolum ablatiuis apponuntur, uerumetiam alijs poſſeſſiuorum pronominum caſibus, & genitiuis primitiuorum, Mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri, quibus etiam gerundiorum genitiui iunguntur. Hæc per ordinem declarabo exemplis. Cicero, Ex tuo ipſius animo coniecturam cœperis. Idem, Voluntati ueſtræ omniũ parui. Liuius, Noſter duorum euentus oſtendat, utra gens bello ſit melior. Brutus ad Ciceronem, Qui ueſtris paucorum reſpondeat laudibus. Cicero, Quocunq; tempore mihi poteſtas præſentis tui fuerit. Ouidius, Copia placandæ ſit modo parua tui, hic Tui a Tu, eſt fœminini generis. Hæc dediſſe exempla, tanquam formas plurium fingendorum ſufficiat.

Appen-

Appendix II.

Intereſt & Refert habent etiam genitiuos, non ſignificantes res quarum intereſt, uidelicet Tanti, quanti, magni, parui. In reliquis ſæpius habent uel nomina uel aduerbia, Multum, plus, plurimum, magis, minus, parum, paululum, maxime, minime, pauxillum, nihil, aliquid, quid, & ſi qua ſunt ſimilia, ut, Magni mea intereſt. Cicero, Permagni intereſt, quo tempore hæc epiſtola tibi reddita ſit. Valerius Maxi. Nihil intereſt, an humi, an ſublime putreſcam. Iuuenal. Plurimum enim intererit, quibus artibus, aut quibus hunc tu Moribus inſtituas. Minimum intereſt, pauxillum. Minime refert, id eſt, nihil: Terent. Quid tua malum, id refert? Reſpondet alter, magni. Malum eſt interiectio. Notandum eſt, & hos genitiuos addito ſubſtantiuo in ablatiuum mutari. Iuuenal. Paruo diſcrimine refert,

Quo geſtu lepores aut quo gallina ſecetur.

Regula XVI.

Pœnitet & tædet, miſeret, pudet, & piget, optant
Accuſatiuum patientem cum genitiuo.

Hæc quinq; impersonalia actiuæ uocis, Pœnitet, tædet, miſeret, pudet, piget, regunt accuſatiuum patientis rei cum genitiuo agentis, cuius loco interdum habent uerbum infinitum, ut, Pœnitet me peccati, uel penitet me peccaſſe. Tædet me uitæ, tædet me uiuere. Miſeret Chriſtum peccatoris. Plaut. Aliorum

te miſe=

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

te miſeret,tui te nec miſeret, nec pudet. Sub miſeret comprehenditur Miſereſcit, ſub alijs compoſita,ut, Pertædet, diſpudet. Gellius de Euripide,Matrimonij pertædebat. Cornel. Nepos in uita Attici, Nuſquam ſuſcepti operis eum pertæſum eſt. Pertæſus ignauiæ, participium eſt. Pertæſus ignauiam,nomen.

Regula XVII.

De Tenus,ac obiter de alijs præpoſitionibus.

Sæpe tenus patrium numero præeunte carentem.
Aut res ſignantem geminas, uult Valla tenere,
Vult ad cum ſocijs quartum, uelut abſq; Latinum
Sub,ſuper,in, ſubter, caſu iunguntur utriq;
In uario ſenſu,facilis docet omnia proſa.

Tenus præpoſitio petit genitiuum pluralem,res geminas (ut Valla notauit)ſignificantem, aut numero ſingulari carentem, alioqui uult ablatiuum, in plurali etiam quandoq; genitiuum. Exemplum ubi res ſunt geminæ. Vergil. Optima toruæ
Forma bouis,cui turpe caput, cui plurima ceruix,
Et crurum tenus a mento palearia pendent.
De genitiuo ſingulari numero carente. Cælius, Illi rumores de comitijs Tranſpadanorum, Cumarum tenus caluerunt. De ſecundo genitiuo. Olympus attollitur nubium tenus. De ablatiuo ſingulari. Verg. Lateri capulo tenus abdidit enſem. Hinc Hactenus,quatenus,eatenus,quæ plerunq; aduerbia ſunt.

Vult

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vult ad cum ſocijs quartum.) Ad, apud &c. quæ ſimul ponuntur in Donato, regunt accuſatiuum caſum, ut, Ad patrem,apud uillam.His Valla uerſus addit,quod ſemper poſtponitur. Saluſt. Aegyptum uerſus.

Velut abſq; Latinum.)A,ab,abs, & quæ cum his ponuntur in Donato, regunt Latinũ, qui ablatiuus eſt, ut,A domo,ab homine.

Sub,ſuper,in,ſubter.) Quatuor ſunt præpoſitiones accuſatiuũ uel ablatiuum regentes, In,ſub,ſuper,& ſubter, ſed plerunq; in diuerſo ſenſu,ut,Sum in templo. Vado in forum. Vtriq; interdum caſui ſeruiunt. Clam & Procul præpoſitionibus adnumerantur. Curtius,Procul muro. Liuius, Procul muros. Sed hæc ſine caſu aduerbia ſunt. Ouidius:

Sint procul a nobis iuuenes ut fœmina compti

Vergil. Clam ferro incautum ſuperat.

De præpoſitionibus accuſatiuum petentibus annotatiunculæ.

Ad & apud differunt.

Ad tam motus, quam quietis uerbum admittit, ut, Samnites ingrediuntur ad Curium,ſedentem ad focum. Apud,ſolum quietis uerbum deſiderat, aut ſaltem non exterioris motus,ut,Sedeo apud Petrum.

Ad pro circiter ponitur. Cice. Dormit ad horas tres. Elegantiam habent, Omnes ad unum periere,id eſt, nullo excepto. Ad amuſſim, ad unguem, id eſt, exactiſſime, exquiſita

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

diligentia. Ad tempus. Item, Ad habet uim ſimilitudinis. Terent. Pulchra quidem, ſed nihil ad noſtram hanc.

Apud, Penes, diſtinguuntur.

Apud, locum aut perſonam innuit, ut, Vidi te apud forum. Cœnaui apud Pompeium. Penes perſonam, dominium ac poteſtatem. Ianus apud Ouidium.

Me penes eſt unum uaſti cuſtodia mundi.

Horatius.

Multa renaſcentur, quę iam cecidere, cadentq́;,
Quæ nunc ſunt in honore uocabula, ſi uolet uſus,
Quem penes arbitrium eſt, & uis, & norma loquendi. Interdum, ſed rariſſime loco ſeruit. Cice. Penes ſcænam, id eſt, apud ſcænam.

Ante & Poſt.

Ante & Poſt, ubi accuſatiuus abeſt, aduerbia ſunt, pro antea, poſtea. Vergil. Longo poſt tempore uenit. Et dicimus, multo ante uel poſt, aut ante uel poſt multo. Item, poſt paulo, uel paulo, contra indoctos.

Sic omnes præpoſitiones abſente caſu aduerbiaſcunt. Perſius: Nec te quæſieris extra. Plautus, Veniam aduerſum tempori, id eſt, obuiam tempeſtiue.

Cis, citra, cum contrarijs.

Cis & citra, quibus opponuntur Trans & Vltra, nihil differunt, niſi quod Cis antiquius eſt, magiſq́; nominibus montium uel fluuiorum præponitur, ut, Cis Rhenum, cis Alpes.

Nec

Nec tamen male dixeris, citra Rhenum. Et Cis aliquando pro ultra ponitur teſte Marcello. Citra ponitur etiam pro Minus quam, ultra pro Magis quam, ut, Citra naturæ leges, id eſt, minus quam naturæ leges patiantur. Item citra, id eſt, ſine. Seneca, Ede citra cruditatem, bibe citra ebrietatem.

Circa, Circiter, Erga.

Circa, ad locum & tempus refertur, ut, Circa forum, circa horam tertiam. Circiter ad tempus numerumq;. Plau. Redito huc circiter meridiem. Curt. Circiter duo millia. Aliquando etiam locum dicit, & ſæpe aduerbiaſcit, ut, Lapis circiter in medio quadratus.

Erga ad perſonam refertur. Cor. Taci. Erga populum ſuperbum, erga principem contumelioſum. Ideo non bene Latine dicitur, Martha ſolicita es & turbaris erga plurima, dicendum fuerat Circa, ut monet Laurentius Valla. Sic loquitur Quintilian. Pleraq; contra frigus ex ſuo corpore ueſtiuntur, & arma ijs ingenia quædam, & ex obuio fere uictus, circa quæ omnia multis hominibus labor eſt.

Inter, Intra, & Extra.

Inter innuit medians aliquid, ut, Multa cadunt inter calicem ſupremaq; labra. Inter certos loci, temporis aut alterius rei fines demonſtrando In ſignificat, habetq; contrarium Extra. Horatius.

Iliacos inter muros pugnatur & extra.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Intra triduum. Intra famam, id eſt, citra opinionem. Infra, ſupra

Infra, Supra, Super, Subter.

Infra ad dignitatem refertur, ut, Infra omnes infimos es homo nequiſſime. Et ad locum, habetq; relatiuū ſupra, cum quo res plerunq; ſignificat interiecto ſpacio diſtantes, ut, Infra tectum es, ſi foco adſideas. Nubes ſupra nos pendent. Vergilius:

Tum mihi cœruleus ſupra caput adſtitit imber
Noctem hyememq; ferens, & inhorruit unda
tenebris.

Eodem modo Subter & Super relatiua ſunt, nec diſtantiam, quemadmodum illa, ſed rerum contactum frequenter ſignificant, ut, Sedeo ſuper lapidem. Vrinator mirifice ſubter aquam durat.

Iuxta, Prope.

Pro eodem accipiuntur Iuxta & Prope. Iuxta autem aduerbium apud eloquentiſſimos ſæpe ſignificat Similiter, eodem modo, æque. Saluſtius de inertibus, Eorum ego uitam, mortemq; iuxta ęſtimo, quoniam de utraq; ſiletur. Eraſmus Roterodamus, In aliorum pulchre ac turpiter factis, quid deceat, quid non, iuxta uidemus.

Ob, Propter.

Cauſam innuunt Ob & Propter, ueluti, Ob uirtutem amandus es. Cicero: Is deniq; honos mihi uideri ſolet, qui non propter ſpem

futuri

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

futuri beneficij,ſed propter magna merita cla-
ris uiris defertur,& datur,Propter etiam Prope
ſignificat. Vergilius.

Et uiridi in campo templum de marmore po-
nam Propter aquam.

Ob interdum ſignificat Ante.Liuius: Fœ-
da mors ob oculos erat.

Secundum,Secus.

Caper negat recte dici, Secus te ſedeo,
quia dicendum eſt,inquit, ſecundum te ſedeo.
Variat autem ſecundum ſignificationem. Ci-
cero:Proxime ſecundum deos,homines homi-
nibus maxime utiles eſſe poſſunt. Hic poſt &
quaſi ſecundo loco ſignificat. Item , ſecundū te
iudico,id eſt,pro te. Secundum quietem tua
imago mihi obſeruata eſt,id eſt,in quiete. Vul-
gare eſt,ſecundum Solonem cecinit.Ouidius:

Vltima ſemper
Expectanda dies homini eſt, diciq́ beatus
Ante obitū nemo, ſupremaq́ funera debet.

Vſque.

Vſq́ ſine alia præpoſitione appoſita gau-
det plerunq́ poſtponi , ut, Romam uſq́ iter
habeo. Addita præpoſitione tranſit in aduer-
bium. Cicer. Vſq́ ad Numantiam miſit. Te-
rent. Ex Aethiopia eſt uſq́ hæc. Vſurpatur
etiam quando aduerbium eſt,pro aſſidue, diu,
ſemper. Plaut: Valuiſtin uſq́ ?

Præpoſitiones ablatiui caſus.

A,ab,abs,idem ſignificant. Sed A ſolum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

conſonantibus iungitur, Ab uocalibus, raro autem alijs conſonantibus, quam I conſonanti,& liquidis, L & R,ut, Ab Ioue,ab lege, ab rege. Ouidius:

Viuitur ex rapto, nec hoſpes ab hoſpite tutus, Non ſocer a genero,fratrum quoq; gratia rara eſt. Abs uix aliter utimur, quam ante Q & T,ut,Abs Tito. Terent: Abs quouis homine beneficium accipere gaudeas.

A uel Ab pro poſt ornate ponuntur. Perſi. O Iane a tergo quem nulla ciconia pinſit.

Item defenſionis uim habent. Cicer. M. Cælius talis tribunus fuit, ut nemo contra ciuium perditorum popularem turbulentamq; dementiam a Senatu, & a bonorum cauſa ſteterit conſtantius, id eſt, pro partibus Senatus, pro partibus bonorum.

Ab Epiſtolis, a rationibus dicitur, qui Epiſtolis,rationibus præeſt. A ſecretis, id eſt,ſecretarius, ſecretorum ſocius.

Ab re,id eſt,præter rem,indecens, inutile. Liuius, Haud ab re duxi.

Cum.

Cum aliquando Euphoniæ cauſa neceſſario poſtponitur, ut, Mecum,tecum,ſecum,nobiſcum,uobiſcum. Qua cum,quo cum,quibus cum, melius quam cum qua, cum quo, cum quibus. Cice. Quid dulcius,quam habere,quo cum omnia audeas loqui,ut tecum?

Coram,Clam,Ante,Palam.

Coram aduerſatur Clam,& differt ab Ante,Nam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

te, Nam Ante oculos, longe intelligi poteſt. Coram proximitatem ſignificat. Teren. Quæ mihi ante oculos coram amatorem adduxit ſuum.

Differt quoq; Coram a Palam. Coram ad certas perſonas pertinet. Palam ad omnes, & fere aduerbium eſt, pro manifeſte. Ter. Quę uera audiui taceo, & contineo optime, Sin falſum, aut uanũ, aut fictum eſt, continuo palam eſt.

De, E, Ex.

D ab A differt. De materiam ſignificat, quemadmodum E & Ex. A nunquam materiam innuit, ſed efficientem cauſam. Plin. Liber tam ineptus, ut non de puero, ſed a puero factum eſſe credas. Diuerſa ſunt igitur, Hoc de te audio, & hoc audio a te. Hic enim eſt cauſa efficiens, illic materialis.

E & Ex idem ſignificant, ſed E conſonantibus tantum iungitur, ut, E iure. E republica, id eſt, ad utilitatem reipublicæ. Ex tam uocalibus quam conſonantibus, ut, Ex arbore. Ex dignitate, id eſt, pro dignitate, uel ad dignitatem. E renibus laboro, id eſt, morbum patior in renibus. Ex ſententia aliquid habere, id eſt, ad uotum & deſiderium noſtrum.

Ex compoſito, id eſt, dedita opera.

Ex amphitheatro uenit, qui in illo fuit.

Ab amphitheatro uenit, qui in loco fuit illi proximo.

Pro.

Comes facundus in uia pro uehiculo eſt, id eſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

id eſt,uehiculi uice. Sto pro turribus, pro Ioanne,ut turres,ut Ioannem defendam. Pro uiribus, pro uirili uulgaria ſunt. Pro foribus,id eſt,ante fores. Pro roſtris, pro tribunali, id eſt, in roſtris, in tribunali.

Præ.

Præ ſignificat Ante,ut,Præ cunctis es honorandus. Et Propter uel Ab. Terent. Vt ſit, miſera pre amore.Comparationis preterea uim habet.Idem,Hic ego illum contempſi præ me.

Præpoſitiones communes.

In cum accuſatiuo.

In accuſatiuo ſeruit, quoties motum ad quamuis rem ſignificamus. Motum dico, uel manifeſtum,ut,Redeo in gratiam. Horat:

In uicium ducit culpæ fuga,ſi caret arte.

Vel latentem,ut,Auaritia creſcit in horas.

Martialis:

Heſterno fœtere mero qui credit Acerram,
Fallitur,in lucem ſemper Acerra bibit. Verg.

Scinditur incertum ſtudia in contraria uulgus. In pro Contra ponitur, ut,Crudelis in priuignos nouerca. Inuehor in æmulum.

Vergilius:

Quid meus Aeneas in te committere tantum,
Quid Troes potuere?

Item In pro Erga. Idem:

Accipit in Teucros animum, mentemq; benignam.

In & Sub cum ablatiuo.

Cum

Cum in loco, aut alia re quid fieri ſignificamus, In & Sub ablatiuum poſtulant, ut, Verſor in foro, ſub dio, ſub nocte. Cicero, Verum decus in uirtute poſitum eſt, quæ maxime illuſtratur magnis in rempublicam meritis.

Vergilius:

Aedibus in medijs nudoq; ſub ætheris axe
Ingens ara fuit. Ouidius:
Scilicet ut fuluum ſpectatur in ignibus aurum,
Tempore ſic duro eſt experiunda fides.

In pro Inter ponitur. Vergilius,
Cadit & Ripheus, iuſtiſsimus unus
Qui fuit in Teucris.

Sub cum accuſatiuo.

Sub accuſatiuum habet, ubi motus fit ad rem, ut, Eo ſub tectum. Vergilius:

Poſteſq; ſub ipſos Nituntur gradibus.

Item, Sub pro paulo ante uel circa. Eraſmus, Sub cœnam pauliſper inambula, cœnatus idem facito, ſub ſomnum exquiſiti quidpiam ac dignum memoria legito. Et pro ſtatim poſt, ut Sub hæc uerba. Cicero Planco: Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Super & Subter cum accuſatiuo.

Super quando aduerſatur præpoſitioni Subter, cum accuſatiuo ſæpius legitur, ut Super aera æther eſt. Similiter quoties Vltra ſignificat, ut, Super Garamantes & Indos proferet imperium. Et Præter. Sueton. Super cætera flagitia.

Sic Subter ſiue quies fuerit, ſiue motus, accuſatiuum fere ſemper habet. Poeticæ interdum ablatiuum. Vergilius:
Subter denſa teſtudine.

Super cum ablatiuo.

Super pro De poſitum habet ablatiuum. Vergilius:

Multa ſuper Priamo rogitans ſuper, Hectore multa. Præterea pro In aut Propter. Vergil. Fronde ſuper uiridi. Non moueor ſuper hac re, id eſt, propter hanc rem.

Regula XVIII. de genitiuo & obiter de alijs caſibus pro aduerbijs loci.

Quæſtio ſi fiat per ubi, nomenq́; prioris
Sit numeri proprium, ſeu primæ ſiue ſecundæ,
In patrio dabo quando locum deſigno minorem.
Militiæ, belli, atq́; domi ſic ponis, humiq́;.
Addimus interdum dictis terræq́; togæq́;.

Propria nomina pagorum & oppidorum (quæ minora loca dicuntur) primæ uel ſecundæ declinationis, ſingularis numeri, & appellatiua, Militiæ, belli, domi, humi, terræ & togæ, cum quæſtio fieret per Vbi, adponentur uerbis uel participijs in genitiuo, pro aduerbijs loci, ut ſi quæratur, Vbi eſt Papa? Optime reſpondebis, eſt Romæ. Vbi ſtuduiſti? Studui Gandaui. Vbi eſt ſegnis? Domi. Vbi agit temerarius? Militiæ. Sic poma iacent humi. Condo corpus terræ, id eſt, in terra. Gratus

principi belli togæq́;. Hoc per ablatiuum dicere poſſes. Plin. Dubium eſt, toga ne an bello præſtantior fuerit. Humi conſtruitur etiam cum uerbo motus ad locum. Vergilius:

Nec prius abſiſtit, quam ſeptem ingentia uictor
Corpora fundat humi. Idem:
Procumbit humi bos.

Si ternæ nomen fuerit, numeriue ſecundi,
Cum Ruri dabitur terno aut ſexto, mage terno.

Nomina propria oppidorum aut pagorum tertiæ declinationis, aut pluralis numeri, cum quæſtio fieret per Vbi, ponuntur pro aduerbijs loci in datiuo uel in ablatiuo, elegantius autem in datiuo, cum appellatiuo Ruri, ut, Terentius natus eſt Carthagine, uel natus eſt Carthagini. Tarquinius uixit Gabijs. Studes Athenis. Ruri philoſopharis. Dicis & rure per appellatiuum. Liuius, Scipio uitam Literni egit ſine deſiderio urbis, morientem rure, eo ipſo loco ſepelire ſe, iuſſiſſe ferunt. Per datiuum locutionem eſſe lepidiorem, innuit Seruius, nec deſunt apud Latinos ſcriptores teſtimonia. Cicero, Conuento Antonio Tyburi. Liuius, Quæ Romæ quæq́; Carthagini acta.

Appendix.

Non ſolum pro aduerbijs localibus quidam datiui ponuntur, ſed inueniuntur etiam pro aduerbijs temporis poſiti, aut uerius aduerbia ſunt, ut, Tempori, lucri, ueſperi, quibus addi poteſt Sorti, id eſt, per ſortem.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vergilius,

Sunt quibus ad portas cecidit cuſtodia ſorti.
Terentius ,Nunquam tam mane egredior,neq́ tam ueſperi domum reuertor,quin te in fundo conſpicer fodere .

Tum ſextum caſum,ſi quando per unde rogaris,
Aut qua reſponde. Si per quo,ponito quartum,
In proprijs,quibus uſq; cupit rus,cum domus addi.

Nomina propria oppidorum aut pagorum,ubi quęſtio fieret per Vnde,aut per Qua, ponuntur pro aduerbijs loci in ablatiuo ſine præpoſitione,cum duobus appellatiuis Rus & Domus,ut,Vnde uenis? Venio Roma,Tybure,domo. Terentius, Timeo ne pater iam rure redierit. Qua ibis Romam ? Colonia. Sed hic per præpoſitionem ſæpius loquuntur propter Amphibologiam uitandam, ut,Per Coloniam proficiſcor Romam uerſus.

Si per Quo , ponito quartum.) Nomina propria oppidorum uel pagorum,ubi quæſtio fieret per Quo, ponuntur ſine præpoſitione in accuſatiuo,cum ablatiuis , Rus & Domus,ut, Quo uadis ? Vado Gandauum,Brugas,Parriſios. Terent : Ego cum filio rus ibo.
Vergilius , Ite domum ſaturæ,uenit Heſperus, ite capellæ.

Barbarus haud fies,apponens præpoſituras.

Si quis dictis nominibus præpoſitionem interdum adijciat , non cenſebitur barbare loquutus. Quintil. In domo factum furtum ab

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

eo, qui domi fuit. Liuius, Legati ab Ardea ueniunt. Cice. Ad Capuam uel ad Luceriam iturus putabatur. Maxime autem uti licet Ad, ubi locum proximum ſignificamus, ut, Hoſtes uenerunt ad Gandauum, id eſt in locum Gandauo uicinum. **Appendix.**

Accedentibus adiectiuis, uix abeſſe poteſt præpoſitio. Propert. Magnum iter ad doctas proficiſci cogor Athenas. Excipiuntur Meus, tuus, ſuus, noſter, ueſter & alienus. Dicimus enim, Sum domi meæ, tuæ, &c. Cice. Malo eſſe cum timore domi meæ, quam cum periculo domi alienæ. Dicendum eſt igitur, Verſor in domo ampla, magnifica, regia, nō autem Verſor domi amplæ, magnificæ, regiæ. At Liuius ait, Capuam flectit iter, luxuriantem longa fœlicitate ac indulgentia fortunæ. Sic & alij interdum. Eodem quoq; modo maiorum locorum nomina, ſine præpoſitióne aduerbialiter poſita inuenies, licet aliter grammatici præcipiant, ut ſubnotabimus.

Annotatiuncula generalis.

Diximus ubiq; propria oppidorum & pagorum nomina, quia proprijs aliorum locorum, ut regionum, inſularum, montium, fluuiorum, & præter dicta, appellatiuis omnibus adhæret præpoſitio, ſiue actio fiat in loco, de loco, per locum, ſeu deniq; ad locum. Plan. Ciceroni, Ab Hiſara caſtra moui. pontem tamen quem in Hiſara feceram, caſtellis duobis ad capita poſitis reliqui.

Vergilius:

Per uarios caſus, per tot diſcrimina rerum
Tendimus in Latium. Horat.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes.

De aduerbijs localibus.

Vbi, quo, qua, unde, quorſum & quouſq;, de loco quærunt, ſi nec relatiue, nec infinite ponantur. Quæcunq; autem nomina ad hæc prima quatuor diximus reſponderi, eadem ad Quorſum & ad Quouſq; in accuſatiuo reddi poſſunt, adiecto Verſus, quando per Illud: & Vſq;, quando per Hoc facta eſt quæſtio, ut quorſum tenes iter Aenea? Carthaginem uerſus. Quouſq; te fata trahunt? In Italiam uſq;. Hoc tamen ſæpe intelligitur, teſte Valla. Sed de nominibus ſatis. Tribuuntur etiam ſingulis ſua aduerbia, de quibus nunc agendum eſt.

Aduerbia in loco.

Ad Vbi reſpondentur, Hic, illic, iſtic, ibi, alibi, aliubi, ibidem, ubiq;, ubilibet, ubiuis, ſicubi, necubi, nuncubi, paſſim, uulgo, inibi, uſquam, nuſquam, peregre, alicubi, intus, foris, ſuperius, inferius, uel ſupra, infra.

Aduerbia ad locum.

Ad Quo reſpondentur, Huc, illuc, iſtuc, intro, foras, eo, eodem, alio, aliquo, quoq;, quolibet, quouis, quodam, quopiam, ſiquo, nequo ultro,

ultro, citro, utroq;, neutro, peregre, uſquam, nuſquam, quoquo, quocunq;, ſupra, infra uel ſuperius, inferius. Inuenies interdum Hoc, iſto, illo, pro huc, iſtuc, illuc.

Aduerbia per locum.

Ad Qua reſpondentur, Hac, illac, iſtac, uſquam, nuſquam, intus, foris, ea, eadem, quaqua, quacunq;, quaq;, qualibet, ſiqua, nequa, aliqua, alia, utraq; & recta. Terenti. Cur non recta introiſti? Cice. Recta uenit ad me.

Aduerbia de loco.

Ad Vnde reſpondētur, Hinc, illinc, iſtinc, intus, foris, utrinq;, undiq;, cominus, eminus, intrinſecus, extrinſecus, utrinſecus, forinſecus, nuſquam, inde, peregre, ſuperne, inferne, ſtirpitus, humanitus, radicitus, cœlitus, unde, undecunq;, undelibet, aliunde, alicunde, ſicunde, &c.

Dehinc, non loci, ſed ordinis aduerbium eſt, pro poſt hoc. Abhinc temporis eſt, pro ab hoc tempore.

Aduerbia locum verſus.

Ad Quorſum reſpondentur, Horſum, iſtorſum, illorſum, ſurſum, deorſum, antrorſum, dextrorſum, læuorſũ, ſiniſtrorſum, retrorſum, aliorſũ, quoquouerſus, uel quoquorſum.

Aduerbia uſq; ad locum.

Ad Quouſq; reſpondentur, Hucuſq;, iſtuc uſq;, illucuſq;, hactenus, &c.

Annotatiuncula generalis.

Hic

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Annotatiuncula generalis.

Hic, illic, iſtic, &c. eodem modo differunt, quo pronomina, hic, iſte, ille. Hic pronomen pertinet ad primam perſonam, & Me ſignificat, aut meum, aut quod eſt, ubi ego ſum, uel habito, aut de quo loquor.

Iſte refertur ad ſecundam, & ſignificat, Te, aut tuum, aut quod eſt ubi habitas, uel de quo loqueris.

Ille ad tertiam pertinet, & neutrum prædictorum ſignificat, ſed tertiū quiddam. Plaut. Quis eſt, quem uidemus uenientem, pannoſum ac ſqualidum? Ille ne eſt noſter Syrus?

Hic aduerbium ſignificat in loco, ubi ego ſum. Iſtic in loco, ubi es tu. Illic in loco, ubi eſt de quo loquimur. Huc, id eſt, ad hunc locum. Iſtuc, id eſt, ad iſtum locum, in quo tu es. Illuc, id eſt, ad illum locum, in quo nec ego ſum, nec tu. Sic dices de alijs.

DATIVI REGIMEN.

Prima Regula.

Fixa dabunt ternum ſubſtantiuo mediante
Verbo, quod per habet contingit ſæpe reſolui.

Omne nomen ſubſtantiuum poteſt regere datiuū mediante uerbo ſubſtantiuo, quod exponitur per Habeo, ut, Mihi liber eſt, tibi pecunia, id eſt ego librum habeo, tu pecuniam. Horatius: Sancta probis pax eſt.

Idem.

Ludite ſecure, quibus eſt æs ſemper in arca.

Dic etiam, Mihi bene eſt, id eſt, bene habeo, bene ualeo. Sunt qui dicunt, huius regulæ datiuum a nomine regi mediante uerbo ſubſtantiuo. Alij dicunt,, regi ab ipſo uerbo. Suum cuiq; relinquo iudicium.

Regula ſecunda.

Ternum pro quarto, aut ſexto, cum præpoſituris
Ponimus. It clamor cœlo, mihi filia curæ eſt,
Cur tibi deſpicior? nunc omnibus itur ad aurum.

Datiuus ponitur ſæpe pro accuſatiuo uel ablatiuo cum præpoſitione, ut, It clamor cœlo id eſt, ad uel in cœlum. Inferretq; Deos Latio, id eſt, in Latium. Deſpicior tibi, id eſt, a te. Curritur omnibus ad aurum, id eſt, ab omnibus. Tu es mihi uiſus. Publius, Mora omnis odio eſt, ſed facit ſapientiam.

Gemini datiui.

Sunt quæ præter datiuum huius regulæ, alium admittunt datiuum, ut Filia eſt mihi curæ. Sum tibi auxilio, præſidio, conſilio, commodo. Terent. Sunt hæ tibi nuptiæ cordi:

Horatius:

Nec timuit, ſibi ne uicio quis uerteret olim.

Sic, do tibi hanc rem doti, uel dotē. Sum tibi documēto uel documentū. Plaut. Eſt ager hic nobis ſub urbe, eum dabo dotem ſorori.

Regula tertia.

Adquiſitiue ſi ponas uerba, datiuum
His dato. Communis ferme omnibus eſto datiuus.

Omne uerbum adquiſitiue poſitum, regere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gere poteſt datiuum rei adquirentis, in cuius honorem, uituperationem, utilitatem, damnum, lætitiam, iucunditatem, fauorem, petitionem, ſimilitudinem, aliquid fieri ſignificamus, ut Doce mihi prolem. Cice. Non omnibus dormio. Vergil.

It haſta Tago per tempus utrunq;. Idem.
Centum cui templa Sabæo thure calent.
Perſius ad deſidē, Tibi luditur, effluis amēs,
Contemnere. Horatius.
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Ouidius.
Caſus ubiq; ualet, ſemper tibi pendeat hamus,
Quo minime credis gurgite piſcis erit.

Cum datiuo accuſatiuum regentia.

Decuplicia uerba datiuum cum accuſatiuo plerunq; regunt.

Primo, verba comparandi.

Comparo, compono, confero, adſimulo, adcommodo, æquo, exæquo, adæquo, poſtpono, poſthabeo, antepono, antefero, ut Comparo Vergilium Homero, uel per ablatiuum, Cum Homero. Horat.

Interdum uulgus rectum uidet, eſt ubi peccat,
Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.

Cicero ad Lepidum, Hoc eſſe animo ſcito omnes ſanos, ut mortem ſeruituti anteponant. Confero te Ioanni, id eſt, comparo. Confero tibi uel in te beneficium, id eſt, do Confero me ad uillam, id eſt, eo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Secundo, dandi uel reddendi.

Verba dandi, Do, dono, impertio uel impertior, partior, impendo, diuido, diſtribuo, præbeo, lego, as, exhibeo, concedo, mutuo, cōmodo, fœneror, ſtipulor, adhibeo, adijcio, adiungo, admoneo, addo, & ſimilia.

Reddendi, Reddo, reſtituo, reſigno, retribuo, rependo, repono, refero, ſoluo, & cætera, ut Par pari referto. Plaut. Do tibi operam, ſi quid eſt, quod me uelis. Horat.

Quis ſcit, an adijciant hodiernæ craſtina uitæ
Tempora dij ſuperi?

Dicimus, Dono tibi equum, & dono te equo. Dono te ciuitate, id eſt, efficio te ciuē. Impertio uel impertior tibi ſalutem, uel impertior te ſalute.

Tertio, iubendi & prohibendi.

Verba iubendi, Iubeo, præcipio, mando, impero, iniungo, committo, edico, &c.

Prohibendi, Veto, prohibeo, nego, denego, interdico &c. Publius: Nil peccent oculi, ſi animus oculis imperet. Iubeo tibi hanc rem, & aliquando, Iubeo te hanc rem, cū duobus accuſatiuis. Cicero: Non quia te aliquid iuberem, ſubaudiri uidetur Facere. Prohibeo, interdico tibi domum, uel prohibeo, interdico te domo. Plau. Damna multa mulierum, me uxore prohibēt. Interdico ſæpius inuenies cū datiuo & ablatiuo, ut interdico tibi domo mea. Per eoſdem caſus & imperſonaliter lepide loquimur. Cice. Male rem gerentibus patrijs

trijs bonis interdici ſolet. Paſsiue dices, Interdicor aqua & igni, aut aqua & ignis interdicuntur mihi. Huc pertinent, Tempero & Moderor. Plaut. Linguæ tempera. Tempero iram & ab ira. Moderor tibi & te.

Quarto, nunciandi.

Verba nunciandi, iudicandi, declarandi. Indico, nuncio, declaro, annuncio, inſinuo, manifeſto, reuelo, recludo, reſero, patefacio, aperio, monſtro, oſtendo, ſignifico, lego, interpretor, ſuggero, dico, prædico, exprimo, narro, enarro, memoro, recenſeo, recito, repeto, refero, reſpondeo, fari, loqui &c. Indico tibi ueritatem, primæ coniugationis ſecundam ſyllabam corripit. Indico uentri bellum, id eſt, denuncio, tertiæ eſt, & ſecundam producit. Dico tibi diem, id eſt, tempus conſtituo. Refero tibi hanc rem, id eſt, narro. Refero ad te, id eſt, in conſultationem fero. Quinti. Non retulit ad matrem, non propinquos conſuluit, non amicos. De his referam ad ſenatum potius quam, Hæc referam ad Senatum Refero tibi acceptum, id eſt, fateor me accepiſſe abs te. Cicero: Vitam acceptam refert clementiæ tuæ. Reſpondeo quæſtioni & ad quæſtionem. Structuram perpendiculo, uel ad perpendiculum reſpondere oportet, id eſt, conuenire.

Vergilius.

Illa ſeges demum uotis reſpondet auari
Agricolæ, id eſt, ſatisfacit.

Quinto

Quinto, uendicandi.

Vendico,adſcribo, uſurpo,occupo,addico,acquiro,adipiſcor,&c. non idem, ſed ſimile quid ſignificantia , ut , Vendico mihi hunc librum. Adſcribo tibi honorem.

Sexto,mittendi.

Mitto , tranſmitto tibi literas. Sæpius, Mitto ad te, ſcribo ad te , quam tibi dicimus. Legauit rex ad nos decem oratores.Deſtino tibi literas , pro mitto , raro legitur , ſed proprie ſignificat adſigno,delibero,conſtituo. Vergil. Me deſtinat aræ.

Septimo,opponendi.

Oppono , obijcio , offero, offundo, &c. Cicero in Saluſt. Ego meis maioribus uirtute mea præluxi. Tu tuis uita,quam turpiter egiſti,magnas offudiſti tenebras , Quare noli mihi antiquos uiros obiectare.

Octauo,promittendi.

Spondeo , deſpondeo,promitto rogatus, polliceor ultro,pollicitor,recipio,ut, redde quę coram recepiſti mihi,id eſt,promiſiſti. Recipio te,notum eſt. Do tibi fidem,id eſt,ſancte promitto. Habeo fidem,id eſt,credo.

Nono, ſubiugandi.

Subijcio,ſubmitto, ſupero,debello,ut,Rex ſubiugauit ſibi hoſtes. Horat.

Mihi res,non me rebus ſubmittere conor.

Decimo,uaria uerba.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Poſtremo plurima uerba, de quibus non eſt certa regula, datiuum & accuſatiuum poſtulant, ut, Minor, interminor, debeo, inuideo. Plin. Neq; ego, ut multi, inuideo alijs, bonum quo ipſe careo. Debeo tibi uitam. Adſueſco pro aſſuefacio, nam alioqui ſolum datiuum habet. Quintil. de puero, Non aſſueſcat, ne dum infans quidem eſt, ſermoni, qui dediſcendus ſit. Suadeo, perſuadeo. Plaut. Odi ego aurum, multa multis ſæpe ſuaſit perperam. Impono urbem monti. Impono tibi, id eſt, decipio te. Commendo te regi, id eſt, amice committo. Commendo te apud regem, id eſt, laudo. Credo, fido, confido, committo. Teren. Ah ſceleſta, ouem lupo commiſiſti. Dices etiam, Fido, confido hac re. Formido, metuo, timeo te, ne quid mali mihi facias. Publius, Inimicum quamuis humilem docti eſt metuere. Formido, metuo, timeo tibi, ne quid mali tibi contingat, ut, Metuo tibi infortunium.

Annotatiuncula generalis.

Quemadmodum datiuus ſæpe ponitur pro accuſatiuo aut ablatiuo cum præpoſitione, ita uiciſſim quandoq; accuſatiuus aut ablatiuus mediante præpoſitione uerbis adhærent loco datiui. Hinc uariam conſtructionem multa uerba ſortiuntur, ut, Loquor tibi, ad te, uel loquor tecum. Miſceo aquam uino uel cum uino. Nitor haſtæ, uel haſta, uel in haſtam, ſed peculiare eſt, Nitor ad hanc rem. Fabius, Altius ibunt, qui ad ſumma nituntur. Huc plurima ſane pertinent uerba, quę diligenti lectione ob-

ſeruanda ac uſu, qui ubiq; multum poteſt, diſcenda cenſeo.

Verba datiuum ut proprium caſum regentia.

Tertius eſt uerbis proprius natis fore, ſum, fit,
Atq; manente facit, poſcunt hunc ſæpe per, ob, con,
Ante, ſub, inter, ad, in, tum præ coniuncta, quibus do
Occurro, faueo, ſtudeo, medeorq; & adulor,
Auxilior, famulor, noceo, ſed dat iuuo quartum,
Pareo, præſideo, pugno cum parcere grator.
Quæq; frequenter erunt imperſonalia iunge,
Contingit, reſtat, placet, euenit, accidit & fit,
Sufficit, & conſtat, libet, & liquet, & dolet, adde
His uacat & conducit, & expedit, & licet, atq;
Conuenit, & præſtat, ſed dicito, pertinet ad me,
Attinet & ſpectat recte coniungimus iſti.
Multa regunt ternum, quibus haud eſt regula certa.

Datiuum, ut proprium caſum, regunt uerba undeuigecuplecia.

Primo compoſita a Fore.

Compoſita a Fore datiuum ſibi proprium exigunt, ut, Spero mihi hæc profore. Vtinã Ioannes adforet nobis. Cicero Sulpitio, Maior mihi ratio adfore nulla poteſt, quã coniunctio conſuetudinis ſermonumq; noſtrorum.

Secundo, a Sum.

Compoſita a Sum, ut, adſum, deſum, obſum, proſum, abſum, inſum. Publius, Luxuriæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

deſunt multa, auaritiæ omnia. Aſinius Pollio Cice. Neq; deeſſe, neq; ſupereſſe Reipub. uolo, id eſt, ſuperſtes eſſe. Superſum labori, id eſt, uinco laborem. Quædam pro datiuo uel accuſatiuum uel ablatiuum addita præpoſitione ſortiuntur, dicimus enim, Adſum pugnæ, adſum in pugna, uel adſum ad pugnam. Proinde puer fac memineris iam datæ annotatiunculæ.

Tertio, a facio & fio.

Compoſita a Facio & Fio, ubi facio non mutat A in I, ut, ſatisfacio tibi, ſatis fit tibi. Malefacio, benefacio patri. Saluſt. Pulchrum eſt benefacere Reipub. Brutus Ciceroni, Cui re gratias uix referre poſſum, huic uerbis non patitur res ſatisfieri.

Quarto, cum præpoſitionibus quibuſdam compoſita.

Verba plurima cum his præpoſitionibus. Ob, con, ante, ſub, inter, ad, in, præ, compoſita, datiuum poſtulant.

Ob.

Occumbo, obluctor, obrepo, obgannio, obmurmuro, occino, obturbo. Vergilius, In utrunq; paratus, Seu uerſare dolos, ſeu certe occumbere morti. Idem, Gentibusq; aduerſæ obluctor arenæ.

Con.

Condormio, conſono, colludo, conuiuo. Commorior tibi uel tecum. Cicero, Omnis oratio moribus conſonet. Terent. Ex Andro commi-

commigrauit huic uiciniæ. Et nomina quædam a Con compoſita, datiuum habent, ut, Concolor coruo, cognominis Paulo.

Ante.

Antecello, antecedo, anteeo, anteſto, anteuerto illi uel illum doctrina. Cice. pro Archia, Antecellere omnibus ingenij gloria contigit. Plautus, Virtus omnibus rebus anteit. Terent. Miror ubi ego huic anteuerterim, id eſt, hanc præceſſerim. Suetonius in Auguſto, Magnificentia omnes anteceſſit.

Sub.

Succedo tibi, ſubijcio, ſubiaceo, ſuboleo, ut pecunia fortunæ ſubiacet. Vergil. Noſtris ſuccede penatibus hoſpes. Plautus, Subolet iam uxori, quod ego machinor.

Inter.

Interſero, interſono, interuenio, interſum, intermiſceo, intermico, ut, Lupus interuenit fabulæ. Claud. Rutilum ſquamis intermicat aurum.

Ad.

Adrideo, adclamo, adſto, adquieſco, adſide, oadhæreo, adpropinquo, adlabor, admolior, adigo, ut, Lucretia adegit cultrum cordi. Horat. Parcus ob hæredis curam, nimiumq; ſeuerus, Adſidet inſano. Vergil. Antiquis Curetum adlabimur oris.

In.

Impendeo, inſurgo, inſuſurro, inhio, ini-

nitor,immoror,inhæreo, inſideo ſaxis. Cicero, Omnibus quorum mens abhorret a ratione, ſemper aliquis alijs dolor, alijs terror impendet. Verg: Vela cadunt,remis inſurgimus. Immineo,incedo pro inuado, immitto illi uel in illum. Ouidius,

Imminet exitio uir coniugis,illa mariti. Cic. In noſtras fortunas imminent. Vergil. Regibus inceſſit magno diſcordia motu.

Sed Incedo & alia nonnulla ab In compoſita,accuſatiuum quoq; exigunt ſine præpoſitione, per regulam quintam conſtructionis accuſatiui. Intendo uires, id eſt, extendo. Intendo animum ſtudijs, id eſt, do operam ſtudijs. Horatius,

Inuidia uel amore uigil torquebere,ſi non
Intendes animum ſtudijs & rebus honeſtis.

Præ.

Præpondero, præniteo tibi fide. Cicero, Suis maioribus uirtute præluxit. Præcurro, præeo,præcedo, præſto omnibus uel omnes. Plaut. Veſtræ fortunæ meis præcedunt. Cæſar: Heluetij reliquos Gallos uirtute præcedunt. Cic. Hoc præſtat amicitia propinquitati, quod ex propinquitate beneuolentia tolli poteſt,ex amicitia non poteſt. Quintil. Præſtat ingenio alius alium.

Quinto,uerba occurrendi.

Verba occurrendi datiuum habent. Perſi: Venienti occurrite morbo. Sic Obuio,obſto, obſiſto,occurſo. Vergilius:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Occurſare capro, cornu ferit ille caueto.
Ouidius,
Principijs obſta, ſero medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.

Obuius nomen, & obuiam aduerbium ſimiliter datiuum regunt, ut, Sum tibi obuius. Venio tibi obuiam. Sic præuius. Ouid: Præuius auroræ Lucifer ortus erat.

Sexto, fauendi.

Verba fauendi. Faueo amico: Sic annuo, arrideo, ſubſcribo, conſentio, adſentio uel adſentior, hæreo, adhæreo, adſtipulor, concino, ſuffragor, accedo, bene uolo, bene cupio, bene opto, &c. Vergilius:

Iuppiter omnipotens audacibus annue cœptis. Cicero, Senatus mihi adſenſus eſt. Adſentior quandoq; regit accuſatiuum cum datiuo. Cic. primo de oratore, Cætera adſentior Craſſo. Idem, Quare tibi Antoni utrunq; adſentior. Verg. Adſpirat primo fortuna labori, id eſt, fauet, auxiliatur. Cice. Ad hanc laudem adſpirare non poſſunt, id eſt, de hac laude adquirenda ne ſpirare quidem poſſunt. Accedo tuæ ſententiæ, id eſt, adſentior. Nouum plerunq; infortunium nouo accedit dolori, ſiue ad nouum dolorem, id eſt, adiungitur.

Septimo, ſtudendi.

Verba ſtudendi & diligentiam adhibendi. Studeo, incumbo, incubo, attendo, indulgeo, inſiſto, inſto, inhio, inſudo, inuigilo, inni-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tor,uaco,inhæreo,operam do,impendo,nauo, adhibeo operam,ut, Studeo grammaticæ. Inuigilo pecuniæ. Cicero, Quantum quiſq; reipub. ſtuduit, tantum mihi fuit aut amicus aut aduerſarius. Studeo pro uehementer cupio aut uolo,regit accuſatiuum. Idem, Vnum ſentitis, unum omnes ſtudetis. Dicimus incumbo laudi, & incumbo ad uel in laudem. Tullius, Mi Plance incumbe toto pectore ad laudem. Idem Incumbe per Deos immortales in eam curam & cogitationem, quæ tibi ſummam dignitatem & gloriam adferat. Illud autem Vergilij.

Incubuitq; thoro, dixitq; nouiſſima uerba,

Pertinet ad compoſita ab In. Attendo iuri uel ius. Inſiſte negocio ſapienter, id eſt, da operam. Inſiſte bonorum ueſtigijs, id eſt, innitere. Habet etiam accuſatiuum.

Vergilius:

Nulli fas caſto, ſceleratum inſiſtere limen.

Inſto operi,id eſt, diligenter inſiſto. Inſto opus,id eſt,adgredior, facio opus. Tibi multa bona inſtant a me,id eſt,futura ſunt.

Vergilius, Heu quantæ miſeris cædes Laurentibus inſtant.

Vaco pro Ceſſo aut Careo, capit ablatiuum cum A uel Ab, ut, Vaco a labore,a ſtudio,id eſt,non laboro,non ſtudeo. Cicero, Vacare a culpa,magnum eſt ſolatium. Quandoq; præpoſitio omittitur. Idem, Nullum eſt tempus,quod iuſticia uacare debeat. Huius conſtructionis cauſam require in regula nona genitiui.

Octa-

Octauo, medendi.

Medeor ac medicor, & ſi qua ſunt his ſignificatione conformia. Vergilius, Senibus medicantur anhelis. Lactantius, Circumſpice conſcientiam tuam, & iniquitatē medere uulneribus. Legitur etiā utrunq; cum accuſatiuo.

Nono, adulandi.

Adulandi uerba, Adulor, blandior, adſentor, adplaudo, lenocinor, palpor, ut, Adulor diuiti, blandior matri, adſentor nobili, indoctis plaudit plebecula. Cice. Tibi ſeruiet, tibi lenocinabitur. Plaut. Obſeruatore, quam blande mulieri palpabitur. Palpo, as, idem quod palpor, accuſatiuum regit, aut datiuum.

Decimo, auxiliandi.

Verba auxiliandi, Auxilior, ſubuenio, ſuccurro, adminiculor, opitulor, patrocinor, commodo, ſubeo, proſpicio, prouideo, caueo, conſulo, de quo dictum eſt latius, ut, Auxilior tibi, ſubuenio pauperi. Caueo tibi, id eſt, proſpicio. Lege cautum eſt, id eſt, prouiſum eſt. Caueo periculum, id eſt, fugio. Caueo te uel a te, id eſt, prouideo ne mihi noceas. Plaut. Qui cauet ne decipiatur, uix cauet, quem etiam cauet. Conducit, confert huic rei, uel ad hanc rem, id eſt, utile eſt. Iuuo nunc accuſatiuum habet, olim etiam datiuum.

Vndecimo, famulandi.

Verba famulandi, ut, Famulor diuiti. Sic ancillor, ſeruio, inſeruio. Eraſmus, Nil magis

optandum, quam ut ſacerdos immunis a coniugio, liber ac totus ſeruiat domino ſuo.

Duodecimo, nocendi.

Nocendi uerba, Noceo, reſiſto, inimicor, reluctor, obnitor, inſidior, obloquor, detraho, ſuccenſeo, indignor, iraſcor, derogo, obtrecto, incommodo, officio, renitor, iniurior, aduerſor, obſiſto, obſto, renuncio, diſſentio, refragor, inuideo, male uolo, ut, Noceo nemini. Deus ſuperbis reſiſtit. Horatius, Eutrapelus cuicunq; nocere uolebat, Veſtimenta dabat precioſa. Terentianus ſenex de Dauo, Quem ego credo manibus pedibuſq; obnixe omnia facturum magis id adeo, mihi ut incommodet, quam ut obſequatur gnato. Derogo, detraho tibi uel de te. Cicero: Indignum eſt de lege aliquid derogari, aut legem abrogari. Idem: Ille in Achia non ceſſat de nobis detrahere. Aemulor illi, id eſt, inuideo. Aemulor illum, id eſt, Imitor. Illudo, inſulto illi uel illum aliquando. Lædo illi per datiuum ueteres dixere, nunc uero, Lædo illum.

Decimotertio, parendi.

Verba parendi ſiue obediendi, Pareo, obedio, obtempero, adquieſco, morigeror, obſequor, geniculor, ſupplico, audio, auſculto, cedo, concedo, ut, Pareo magiſtro, obedio patri. Tib: Longa dies homini docuit parere leones. Audio tibi uel audio te, id eſt, obedio. Cicer: Si me audies, uitabis inimicitias. Audio cum datiuo rarius eſt. Audiens dicto ſæpiſſime legitur,

gitur, ſed hic audiens nomen eſt, teſte Diomede. Auſculto autẽ pro Obedio, plerunq; datiuũ habet. Dauus apud Terentiũ, Nec quid agam certum eſt, Pamphilum ne adiutem, an auſcultem ſeni. Cedo, concedo tibi, id eſt, locum do.

Cedit amor rebus, res age tutus eris.

Cedunt mihi hæc bona, id eſt, in ius meum ueniunt.

Concedo fato, id eſt, morior.

Decimoquarto, præſidendi.

Verba pręſidendi, ut, Pręſideo, pręſum, &c. Cicero, Debeo ſperare, omnes deos, qui huic urbi præſident, mihi ac mereor relaturos eſſe gratiam.

Decimoquinto, pugnandi.

Pugnandi uerba poetice datiuum regunt, apud Oratores & Hiſtoricos ablatiuum habent intercedente Cum, elegantiſſime accuſatiuum etiam cum præpoſitione In, ut, Pugno tibi, uel tecum, uel in te, ſic certo, digladior, concurro, congredior, &c. Vergilius:

Montibus in noſtris ſolus tibi certet Amyntas. Cicero, Aequitas, temperantia, fortitudo, prudentia, uirtutes omnes certant cum iniquitate, luxuria, ignauia, temeritate, cum uicijs omnibus. At rebello, repugno & quædam alia nuſquam non datiuum habent. Plinius, Difficilius eſt uoluptati repugnare, quam irę. Ouid. Ignauis precibus fortuna repugnat. Sunt item quæ accuſatiuum habent ſine præpoſitione, ueluti, Debello & Expugno.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Decimoſexto, parcendi.

Verba parcendi & ueniam dandi, ut, Parco, ignoſco. Publius, Bonis nocet, quiſquis pepercerit malis. Plaut. Stultitiæ adoleſcentiæq; eius ignoſcas. Ignoſco poteſt habere accuſatiuum cum datiuo. Idem, Nunc hoc mihi ignoſcas quæſo. Sic Parco pro conſeruo. Vergil. Multa talenta natis parce tuis. Parce lacrymis, iniuriæ uindictæ, metu, id eſt, abſtine a lacrymis, ab iniuria, &c. Vergil. Parce metu, pro metui, antiquus datiuus eſt. Dicimus etiam per infinitiuum, parce lacrymari. Vergil: Parce pias ſcelerare manus.

Decimoſeptimo, gratulandi.

Verba gratulandi, ut, Gratulor & grator poetis hiſtoriciſq; proprium.

Ouidius:

Gratulor huius terrę quod abeſt regionibus illis.

Vergilius:

Inueni germana uiam, gratare ſorori.

Dicimus, Gratulor tibi hanc rem, hac re, de hac re. Cice. Gratulor tibi uictoriam. Idem, Gratulor tibi adfinitate uiri medius fidius optimi. Idem, Quod mihi de Italia gratularis, agnoſco humanitatem tuam. His cognata ſunt, Gaudeo, gratificor, & gratum facio. Cicero, Tibi gratulor, mihi gaudeo.

Decimooctauo, imperſonalia quædam.

Quædam uerba cum infinitiuo imperſonalia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nalia,ſine eo perſonalia (ſed raro aliter quam in tertia perſona) regunt datiuum, ut, Contingit, reſtat & reliqua uerſibus comprehenſa, quibus cognitis non erit labor, ſynonymorum contrariorum conſtructionem perſpicere, qualia ſunt, Obtingit, obuenit, perplacet, diſplicet, ſuperat, ſupereſt, reliquum eſt, collibet, ſedet, patet, &c. De imperſonalibus exempla.

Horatius:

Non cuiuis homini contingit adire Corinthum. Ouidius:

Non uacat exiguis rebus adeſſe Ioui.

De perſonalibus. Horatius:

Quod ſatis eſt, cui contingit, nil amplius optet.

Publius:

Cui plus licet quam par eſt, plus uult quam licet. Stat & Præſtat imperſonalia, raro datiuum habent expreſſum. Vergi. Stat caſus renouare omnes. Saluſt. Nonne emori per uirtutem præſtat, quam uitam per dedecus amittere? Pertinet, attinet, ſpectat ad me, dicendum eſt, non autem mihi.

Decimonono, uaria.

Multa regunt datiuum, de quibus certa non conſtat regula, ut, Sto iudicio. Cano receptui, ut milites a pugna redeant. Cano progreſſui, ut ad pugnam progrediantur. Intercedit mihi tecum amicitia. Datiuus interdum ſolius feſtiuitatis cauſa uerbis adponitur, ut, Suo ſibi hunc iugulo gladio. Horat.

Quid mihi Celſus agit?

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ACCVSATIVI REGIMINIS,

Prima Regula.

ANte uolunt quartum uerba infinita ſuorum
Poſt caſum, Præ nulla ſupina, gerundia nulla
Dant caſum, dabitur uerbi poſt caſus agentis,
Ni ſit in u, Poſt nil capit hoc, uult mobile præ ſe.
Poſt etiam ſequitur ſua participans bene uerba.
Nam regimen ſit idem, ſi ſignificatio par ſit.

Omne infinitum uerbi perſonalis poteſt ante ſe regere accuſatiuum, poſt ſe autem caſum uerbi a quo deſcendit, ut, Hominem parere Deo, æquum eſt. Teren: Meum gnatum rumor eſt amare. Idem, Qui poſtquam audierit filio ſuo non datum iri uxorem. Cice. Hanc ſibi rem præſidio ſperant futurum. Hic non repeto, nominatiuum uerbi finiti, reiectis particulis, Quod, ut, aut ſimili, in accuſatiuum ante infinitum mutari, proinde refer animum ad Syntaxin nominatiui, ubi & alia de infinitiuo dicta inuenies.

Gerundiorum & Supinorum conſtructio.

Præ nulla ſupina, gerundia nulla &c.) Nec ſupina, nec gerundium regit ante ſe ullum caſum, ſed poſt ſe regit caſum uerbi actiuæ ſignificationis, ut ſicut dicimus, Lego hiſtoriam, ita: Venio cauſa legendi hiſtoriam, uado lectum hiſtoriam.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Annotatiuncula.

Caſum, dico, uerbi actiuæ ſignificationis, quia ubi gerundium & ſupinum paſſiue capiuntur, non admittunt ablatiuum uerborum paſſiue ſignificantium, ſed ponuntur abſolute, teſte Valla, ut male dicitur, Liber eſt difficilis ad intelligendum a nobis. Non uenio uapulatum a te. Omitti enim debet ablatiuus iuxta probatorum conſuetudinem. Vergilius, Alitur uicium creſcitq; tegendo. Idem, Vritq; uidendo Fœmina. Quintil: Memoria excolendo, ſicut omnia alia, augetur, id eſt, dum tegitur, uidetur, excolitur. Refragantur Valla Sulpitius & Calepinus, uerum ipſi exempla fingunt, nulla e doctis adferunt.

Gerundiorum caſus.

Quatuorq; ſunt gerundiorum caſus, nominatiuus in Vm, ut, Petendum, genitiuus in Di, ut, Petendi, accuſatiuus in Dum, ut, Petendum, ablatiuus in Do, ut, Petendo. Soluendo non ſum, dubitari poteſt (inquit Valla) datiuus ne ſit, an ablatiuus. Vtcunq; eſt, gerundia datiui caſus rariſſime inuenies apud probatos ſcriptores. Iungimus Soluendo datiuum. Quintil: Pauperi ſoluendo non ſumus.

De gerundio nominatiui caſus.

Gerundium nominatiui caſus uerbo ſubſtantiuo adhæret, cum quo neceſſitatem quandam indicat. Iuuenalis, Viuendum eſt recte. Horat. Si uis me flere, dolendum eſt Primum ipſi tibi. Ouidius, Vten-

Vtendum eſt ætate, cito pede labitur ætas.
Cic. Iterandũ eadem iſta mihi, ſubauditur Eſt.

De gerundio genitiui caſus.

Gerundia in Di ſæpiſſime capiuntur actiue,ut, Cauſa dicendi iſtuc uenio, id eſt,ut dicam. Paſſiue raro, ut, Miſi filium Coloniam erudiendi cauſa, id eſt, ut erudiatur. Iuſtinus, Athenas erudiendi gratia miſſus,quãto doctior maioribus ſuis,tanto & gratior populo fuit.

Iunguntur nominibus ſubſtantiuis. Amor,cauſa,occaſio, tempus,locus, ratio,gratia, opportunitas & ſimilibus, ut, Amor habendi, cauſa pereundi,tempus tacendi.

Ouidius: Carpe cibos digitis, eſt quidam geſtus edendi,
Ora nec immunda tota perunge manu.

Iunguntur etiam in Di adiectiuis, ut, Certus eundi, peritus nauigandi. Notandum hic eſt, infinitiuum pro gerundio capi,huiuſmodi nominibus appoſitum. Vergilius:

Sed ſi tantus amor, caſus cognoſcere noſtros,
Et breuiter Troiæ ſupremum audire laborem,
Incipiam.

Amor cognoſcere,& audire, id eſt,cognoſcendi & audiendi,ſiue ut cognoſcas & audias.

Ouid. de iuuentute & ſenectute,
Hæc dare conſilium, pugnare paratior illa eſt.
Hæc ætas bellum ſuadet,at illa gerit.

Paratior dare conſilium, id eſt, ad dandum conſilium. Sic pugnare, pro ad pugnandum.

Habent interim in Di gerundia geniti-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uum pro accuſatiuo, præſertim in plurali, licet Valla neget uicio carere, ut, Compoſui hunc librum inſtituendi puerorum gratia. Plinius, Cum illorum uidendi gratia me in forum contuliſſem. Illorum pro illos dixit.

De gerundio accuſatiui caſus.

Gerundia in Dum ſæpiſſime ſignificant actiue, ut inter legendũ hoc notaui, id eſt, dum legerem. Paſſiuam ſignificationem raro tenent, ut, Perſij carmen ad intelligendum eſt difficile. Ponuntur cum Ad, ob, propter, ante, & inter. Vergil. Ante domandum ingentes tollent animos. Bias: Ne præceps ſis ad loquendum.

De gerundijs ablatiui caſus.

Gerundia in Do aliquando actiue ſignificant, ut, Hos occidendo, illos accuſando totam ciuitatem labefactaſti. Aliquando capiuntur paſſiue, ut, Memoria excolendo augetur. Apponuntur dictionibus quæ ablatiuum requirunt, ut, Ex defendendo, quam ex accuſando uberior gloria comparatur. Quintil. Ratio recte ſcribendi, iuncta cum loquendo eſt. Scribendo diſces ſcribere.

Gerundiua nomina.

Ornatius per gerundiua loquimur, quam per gerundia. Conueniunt autem gerundiua cum dictionibus per gerundia rectis, in genere, numero & caſu, ut, Cauſa habendæ pecuniæ tibi famulor, per gerundium diceres, Cauſa habendi pecuniam. Sic per gerundium dicimus,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Petendam eſſe pacem. Per gerundiuum, Petenda eſt pax.

Gerundiuorum nominum caſus.

Gerundiua in uocatiuo uix unquam repeṙiuntur. In nominatiuo rara ſunt abſente uerbo ſubſtantiuo, quale eſt hoc Vergilij, Voluenda dies en attulit ultro, id eſt, quæ uoluitur. Gerundiuorum obliquis ſæpe utimur.

Ouidius: Nunc fœcundus ager, pecoris nunc hora creandi,
Nunc auis in ramo tecta laremq; parat.

Vergilius: Tantus amor florum & generandi gloria mellis.

De Datiuo, Vaco agro colendo, uineæ paſtinandæ, nemori ſuccidendo. De Accuſatiuo. Cicero in Catilinam: Viuis, & uiuis, non ad deponendam, ſed ad confirmandam audaciam. De ablatiuo, Laboraui in colendo agro, in conficienda Epiſtola. Cicero, Orationem autem Latinam profecto legendis noſtris efficies pleniorem.

Appendix de ſupinis.

Supina in Vm adponuntur uerbis aut participijs motum ſignificantibus, ut, Eo uenatum. Vel clam indicantibus motum, ut, Do filiam nuptum. Plaut. Heu ſenex pro uapulando hercle ego abs te mercedem petam.

Coctum ego, non uapulatum dudum conductus fui. Horat. Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?

Supina in V, elegantiſſime conſtruuntur cum adiectiuis, ſine ullo regimine. Plinius, Accipenſer piſcis rarus inuentu. Cicero, Non facile eſt dictu, quantopere conciliet amicos comitas, affabilitasq; ſermonis.

Ouidius: Turpe quidem dictu, ſed ſi modo
 uera fatemur,
 Vulgus amicitias utilitate probat.

Conſtructio participiorum.

Poſt etiam ſequitur ſua participans &c.) Omne participium regit poſt ſe caſum uerbi ſui, ut ſicut dicimus, Amo Deum, ita, Amans Deum, & amaturus Deum, ut, Amor a Deo, ita amatus & amandus a Deo, ſic, Seruiens Deo, Vapulans a magiſtro.

Verborum communium in Ns, & in Rus participia regunt accuſatiuum patientem. In Dus ablatiuum agentem mediante præpoſitione. In Tus utrunq; admittunt caſum, accuſatiuum in ſignificatione actiua, ablatiuum in paſſiua.

Quando participium nomen fiat.

Participium tranſit in nomen quinq; modis. Conſtructione, quũ alium quam uerbum regit caſum, ut, Scitus uadorum, acceptus tibi.

Comparatione, ut, Amans nomen eſt, quum facit comparatiuum Amantior.

Compoſitione, quoties aliter componitur quam uerbum, ut, Illæſus, innocens nomina ſunt, quia non dicimus, Illædo, Inn oceo.

Amiſſione temporis, ut, Palleat omnis amans, Beatus pro diuite.

Amiſſione ſignificationis, ut, Indictus pro non dictus, quaſi indico minime ſignificat non dico, ſic Ingenitus, pro non genitus, Amandus pro amari dignus.

Nam regimen fit idem, &c.) Cur gerundia, ſupina, participia regant caſus uerborum ſuorum, ratio hæc eſt, Vbi ſignificatio eſt eadem, idem erit & regimen.

Appendix.

Per eandem rationem nomina quædam pro participiis poſita, uerborum caſus regunt, ut, Præſcius futura, populabundus agros. Iuſtinus, Gratulabundus patriæ expirauit.

Item & uerba neutra pro actiuis, habent actiuorum caſus, ut Amo regit accuſatiuum, ergo etiam Ardeo pro uehementer amo. Vergil. Formoſum paſtor Corydon ardebat Alexim. Sic pereo, depereo puellam. Huc pertinent accuſatiuum proprij actus regentia, ueluti, Curro longum curſum, Viuo uitam, Gaudeo gaudium, Seruio miſeram ſeruitutem. Cicer. Rideamus γέλωτα σαρδώνιον, id eſt, riſum Sardonium. Iuuenalis,

Qui Curios ſimulant, & bacchanalia uiuunt. Præterea uerba ad ſenſus pertinentia ſæpe pro actiuis ſumuntur, ut, Vox hominem ſonat, id eſt, ſono exhibet, Olet unguenta. Oratio Demoſthenis olet lucernam. Sapit uas, Sapit aduſtionem.

Dicimus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dicimus etiam, Pluit ſanguinem, Pluit ſanguine, uel, Sanguis pluit.

Regula accuſatiui ſecunda.

Omne dat actiuum, tolle interdicere quartum,
Hoc uerbum ſextum pro quarto ſæpius optat.

Omne uerbum actiuum regit poſt ſe accuſatiuum rei patientis, qui in oratione paſſiua fit nominatiuus, ut, Amo Deum, Deus amatur a me. Aras terram, Terra aratur a te. Puer oſculatur matrem, Mater oſculatur a puero.

A regula excipitur Interdico, quia pro accuſatiuo ſæpius ablatiuum habet, ut diximus. Potes etiam excipere Iubeo & Inuideo, ut, Iubeo & inuideo tibi. Tu iuberis & inuideris a me. At a multis paſſiuis abſtinendum eſt, teſte Diomede, quia uenuſtius per imperſonale dices, Iubetur & inuidetur mihi.

Annotatiuncula.

Actiuum uerbum hic uoco, quod ab alijs Tranſitiuum dicitur, & differt a uerbo actiui generis. Verbum actiui generis eſt, quod in O deſinens, accepta R facit ex ſe paſſiuum. Præter Facio, cuius paſſiuum eſt Fio.

Verbum actiuum eſt, quod agere ſignificat, ſiue in O, ſiue in Or deſinat, ante ſe regens nominatiuum agentem, poſt ſe uero accuſatiuum patientem, ut Diligo, aro, operior, criminor. Horatius:

Sedulitas autem ſtulte quem diligit urget.

Idem:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Nec tardum opperior, nec pręcedenti bus iſto.

Pertinent igitur ad hanc regulam non ſolum uerba actiui generis, uerumetiam neutra deponentia & communia. Hic notabis obiter quod quæcunq; neutra accuſatiuum patientem regunt, tertiam habent paſſiui generis perſonam, & quatuor participia, duo in ſignificatione actiua, ut, Seminans, ſeminaturus, duo paſſiua, ut, Seminatus & ſeminandus.

Regula tertia.

Celo, rogo, doceo, geminant ut ueſtio quartos
Diuerſos, dices ueniam quoq; poſcimus abs te,
Indue ueſte patrem dic, aut ueſtem induo patri,
Rem tibi uel de re te celo, dicimus apte.
Te doceo de Grammatica, tu dicito parce.

Celo cum uerbis rogandi, docendi, ueſtiendi, regit duos accuſatiuos pro diuerſis acceptos, ut, Celo te arcana mea. Doceo diſcipulos poeſim, Rogo magiſtrum ueniam. Induo te tunicam.

Sed rogandi, id eſt, precandi & interrogandi uerba admittunt quandoq; ablatiuum pro altero accuſatiuorum, ut, A nemine percontaberis ea, quæ tua non interſunt.

Vergilius,

Ipſum obteſtemur, ueniamq; oremus ab ipſo. Cicer. Legem ſibi indicunt innocentiæ, continentiæ, uirtutum omnium, qui ab altero rationem uitæ repoſcunt. Supplico ſemper datiuum habet. Teren. Ipſum hunc orabo, huic ſupplicabo.

Verba

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Verba ueſtiendi mutant interdum accuſatiuum perſonæ in datiuum,ut,Induo tibi tunicam. Rei uero in ablatiuum,ut,Induo te tunica. Ouidius:

Fluminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.

Perſonam hic uoco, quidquid patitur, Rem, quod neq; agit neq; patitur.

Eodem plane modo uariat Celo, ut, Celo tibi conſilium meum. Sed hoc ablatiuo rei dat præpoſitionem. Cice. Baſſus noſter de hoc me libro celauit. Celo pro Sculpo huc nõ pertinet.

Quamuis inuenitur, Doceo te de hac re. Saluſtius, De itinere hoſtium ſenatum doceo. Non tamen libenter dicerem, Doceo te de hac arte. Inſtituo,imbuo,& inſtruo exigunt ablatiuum ſine præpoſitione, ut, Intererit multum quibus moribus puerum inſtituas. Horatius:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu. Cato:

Si tibi ſint nati, nec opes, tunc artibus illos
Inſtrue.

Sed hoc pro Doceo ſimpliciter rarum eſt.

Annotatiuncula.

Dixi duos accuſatiuos pro diuerſis acceptos,quia duos accuſatiuos ad eandem rem pertinentes, aut qui ſignificantur ad eandem rem pertinere,bene regunt alia uerba, ut, Voco te hominem.Circe fecit homines lupos & leones.

Appendix.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Paſſiua uerborum huc pertinentium, priore accuſatiuo in nominatiuum mutato, poſteriorem admittunt, qui fere eſt rei inanimæ, ut, Rogo te ueniam, Tu rogaris a me ueniam.

Vergilius:

Arma diu ſenior deſueta trementibus æuo
Circundat nequidquam humeris, & inutile
ferrum Cingitur.

Regula quarta.

Delectat, decet atq; iuuat, da quarto & oportet.

Hæc quatuor uerba, Delectat, decet, iuuat, oportet, accuſatiuum poſt ſe cupiunt, & cum infinitiuo imperſonalia dicuntur, cum nominatiuo ante ſe perſonalia, ut, Delectat me ſtudere, aut, Delectat me ſtudium. Decet Chriſtianum ſobrie uiuere, aut, Decet Chriſtianum ſobria uita. Iuuat nos adſpicere arua, aut, iuuat nos adſpectus aruorum. Dubium uideri poteſt an Oportet accuſatiuum habeat, ſi enim dicas, Oportet te ire, Te non regitur ab Oportet, ſane ubicunq; hoc uerbum perſonaliter inuenitur, poſt ſe nuſquam habet accuſatiuum, cum quo alia tria paſſim occurrunt.

Horatius:

Quem res plus nimio delectauere ſecundæ,
Mutatæ quatient. Idem,
Paruum parua decent. Ouid.
Scilicet interdum miſcentur triſtia lætis,
Nec populum toto pectore feſta iuuant.

Dedecet, offendit, lædit & alia nonnulla

cum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

cum infinitiuo imperſonalium quoq; naturam accipiunt, ut, Indulgere Baccho offendit cerebrum. Antiqui Decet ponebant cum datiuo.

Regula quinta.

Compoſitum quandoq; dabit ſibi præpoſituræ
Caſum: Quocirca quartum ſextumq; dat exit.
Sæpe quidem docti repetunt bene præpoſituram.

Verbum compoſitæ figuræ regit aliquando caſum præpoſitionis cum qua componitur, ut, Adeo Petrum. Circumſiſtimus magiſtrum. Plautus, Me miſeram ad hunc modum, decies die uno ſæpe extrudit ædibus. Horati. Deus immortalis haberi

Dum cupit Empedocles, ardentem feruidus Aethnam Inſiliјt. Idem, Hæres

Hæredem alterius, uelut unda ſuperuenit undam.

Dicimus, Exeo & Egredior domo uel domum, quia E, Ex & Extra, in compoſitione idem ualent. Sæpe præpoſitio repetitur, ut, Egredior e templo. Cice. Extra cancellos egredi conabor. Terent. In amore hæc omnia inſunt uicia, iniuriæ, ſuſpiciones, inimicitiæ, induciæ, bellum, pax rurſum. Verum ne quis in repetitione præpoſitionis Pleonaſmum committi putet, ſequens notanda eſt regula:

Aequiualens geminis, harum ſi iungitur uni
Dictio, pro reliqua tantummodo debet haberi.

Quoties dictio æquiualet duabus dictionibus in ſignificando, ſi ipſi altera illarum iungatur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gatur, capitur ſolum pro reliqua, ut, Inſum in lectione, id eſt, Sum in lectione. Opuſculum ſignificat paruum opus, at ſi Paruum adponatur, habetur pro primitiuo. Cicero in Parad. Accipies igitur hoc paruum opuſculum. Sed hoc modo diminutiuis utimur ob uehementiorem rei depreſſionem. Huc non reſpexerunt Lancilotus, Perottus & Bergomates, qui negant, Nemo idem ſignificare, quod Nullus homo, quia Liuius ſuperflue dixiſſet, Nemo hominum, & Terentius, Hominem callidiorem uidi neminem, quam Phormionem. Sed certe in his & ſimilibus, Nemo ſolum pro Nullus ponitur. Quod uero idem Liuius ait, Nemo deorum, & Vergilius:

Turne quod optandi diuum promittere nemo
Auderet, uoluenda dies en attulit ultro.

Tolerabilis ἀκυρολογία eſt, teſte Seruio. Ipſa autem Etymologia indicat, Nemo ad homines peculiariter pertinere, conſtat enim a Ne & Homo, ut cum Seruio Pompeius Feſtus teſtatur.

Regula ſexta.

Quam poſcendo diu, quantum uel ponito ſextum.
Cum quouis uerbo, ſecus ablatiuus adeſto.

Omne uerbum regere poteſt accuſatiuum uel ablatiuum temporis ſine præpoſitione, aut accuſatiuum cum præpoſitione, ubi quæſtio fieret per Quam diu, & Quam dudum, aut per Quam pridem, de longiori tempore quærens,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ut, Quam diu habitaſti Lutetiæ? Tres annos, uel tribus annis, uel per tres annos. Quam dudum obiȷt pater tuus? Ab hinc tres dies, uel tribus diebus. Cicer. ad Atticum, Quod quæris, quam diu hic? paucos dies, ſed certum non habeo. Vergilius:

Noctes atq; dies patet atri ianua Ditis.

Cicero: Tenuiſti prouinciam per decem annos. Suetonius de Caligula, Vixit annis 28. imperauit triennio, & decem menſibus, diebusq; octo. Venuſtius tamen tempus continuum per accuſatiuum effertur. Plaut. Quaſi claudus ſutor domi ſedet totos dies.

Secus ablatiuus adeſto.) At quæſtione facta per Quando, aut Quanto tempore, pro Intra quantum tempus, ſolus ablatiuus datur, ut, Quando uenisti? Hora tertia.

Ouidius.

Menſe malas Maio nubere, uulgus ait.

Quanto tempore hæc ſcripſiſti? Tribus horis.

Ouidius:

Si quoties peccant homines ſua fulmina mittat
Iuppiter, exiguo tempore inermis erit.

Id eſt, intra exiguum tempus.

Regula ſeptima.

Quantum ſit ſpacium, quarto uel dicito ſexto.
Aſt ubi quid factum, ſexto tantummodo prome.

Verbum eundi & diſtandi regit accuſatiuum uel ablatiuum diſtantiæ, aut ſpaciȷ, ut, Ambulaui ſeptem millia uel millibus. Colonia abeſt hinc iter uel itinere quatuor dierum.

Plau-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Plautinus Euclio. Si hercle tu ex iſthoc loco digitũ tranſuerſum,aut unguẽ latũ exceſſeris, continuo hercle ego te dedam diſcipulam cruci.

Annotatiuncula.

Diſtantiæ caſus aliquando ſubauditur. Cicero,Nos properabamus in caſtra,quæ aberant bidui. Cum dicimus,Iui duo millia,ſubauditur genitiuus paſſuum,quia miliare continet proprie mille paſſus. Continet autem paſſus quinq; pedes. Martial.

Te tamen ut uideam, duo millia non piget ire,
Vt te non uideam,quatuor ire piget.

Aſt ubi quid factum,ſexto &c.)Vbi quid factum ſit, eloquemur ſolum per ablatiuum, ut,Captus eſt latro ſexto ab urbe lapide, non ſextum lapidem. Sed opus eſt, ut nomen diſtantiæ ſit,alioqui præpoſitio adderetur, ut,Ioannes Baptiſta decollatus eſt in carcere.

REGIMINIS ABLATIVI

Prima Regula.

NAtura faciens regitur ſine præpoſitura
In ſexto, à uerbis permultis, mobilibusq́;.
Sic dabis efficiens quodcunq́; modo bene poßis
Hoc per præ,propter reſerare,pudore tacemus.
Te uirtute colo,tardus ſenio,grauis ære.
Rex dono Chriſti,diuino numine præſul.

Omne fere uerbum, & plurima adiectiua regere poſſunt ablatiuum cauſæ efficientis,pręcipue naturalis & internæ, qui ablatiuus declaratur per præpoſitionem Per, uel Præ, uel

Propter.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Propter. Exempla de uerbis, Taceo pudore, rubeſco ignorantia, Hic ſtupet uicio, Pingueſcit glis ſomno, Feci amore tui, id eſt, Propter pudorem, ignorantiam, &c. aut præ pudore, &c. Cicero ad Petum, Mirifice capior facetijs, maxime noſtratibus. Ambroſius, Peccator quamuis foris abundet & delicijs fluat, odoribus fragret, in amaritudine animæ ſuæ uitam exiget. Horatius:

Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.

Idem:

Imberbis iuuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis canibuſq́; , & aprici gramine campi.

Exempla de adiectiuis. Pallidus morte, Albus frigore, Tardus ſenio, Grauis ære, Superbus honore, id eſt, Propter mortem, frigus &c. Plinius, Vtica Catonis morte nobilis. Quintil. Ariſtotelem dubito ſcientia rerum, an ſcriptorum copia, an eloquendi ſuauitate, an inuentionum acumine, ac uarietate operum clariorem putem.

Quædam ſubſtantiua, ut dignitatum nomina, regunt ablatiuum efficientis, ut, Dei gratia rex, Diabolico auxilio Papa.

Regula ſecunda.

Materies ex qua raro ſine præpoſitura
Ponitur, ut fuluo nummos cudit faber auro.

Materia ex qua aliquid fit, in ablatiuo exprimitur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

primitur ſæpius cum præpoſitione De, E, uel Ex, ut, Faber facit ex auro calicem. Homo factus eſt de limo terræ. Aliquando præpoſitio ſubauditur, ſed fere apud Poetas, ut apud Vergilium, Aere cauo clypeus, Sectaq; intexunt abiete coſtas Viminibus, molliq; paras detexere iunco.

Regula tertia.

Materiam, circa quam proprietas habet eſſe,
Mobile cum uerbo ſexto capit, auctus honore,
Lacteq; diſtentus, ſic adiectiua dabuntur
Plurima, cum uerbis fungor, ueſcor, fruor, utor,
Victito, fraudo, beo, dono, adficio, colo, ſterno.
Cum multis iunges, quæ proſa recludet abunde.

Plurima adiectiua & uerba regunt in ablatiuo materiam, circa quam proprietas uerſatur. De adiectiuis, ut, Auctus muneribus, Huber diſtentum lacte, Duplex auro, Vir duplex animo, Præditus uirtute. Cicero in Verrem: Homo ſingulari cupiditate, audacia, ſcelere præditus. Lentus gradu, dulcis eloquio, benignus natura, promptus lingua, tardus manu. Licet hic ſit materia cui quid inhæret, tamen dici quoq; poteſt materia circa quam ſit aliquid.

Exempla de uerbis. Fungor, defungor magiſtratu, Veſcor carne, Fruor amici conſpectu. Vtor, abutor nummo, Victito lacte, Fraudo te iure, Beo te diuitijs, Dono te equo, Adficio te honore. Colo te modico munere,

Sterno lectum tapetis, Proſequor te laude, id eſt, Laudo te. Sic, Perſequor te odio, amore beneuolentia, &c. Paſcor herbis, paſſiui generis eſt. Paſcor herbas, deponens eſt. Dignor te laude, id eſt, dignum iudico. Vergil. Haud equidem tali me dignor honore. Mutat aurea æris. Horatius.

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Tempero me uino, uel a uino. Conficior mœrore, ſenectute, triſtitia. Fruſtro aut fruſtror te ſpe, id eſt, decipio. Fruſtror expenſas, id eſt, fruſtra ago. Multa tam nomina, quam uerba huc referri poſſent, quibus ex ordine inſtituto, nona in conſtructione genitiui data eſt regula. Fungor, ueſcor, fruor, utor, inueniuntur etiam cum accuſatiuo. De Impertior & Dono latius in datiuo dictum eſt.

Regula quarta.

Forma, moduſue datur per caſum rite Latinum.

Nomen formæ uel modi regitur in ablatiuo a uerbo & adiectiuo nomine, aliquando etiam a ſubſtantiuo, quotieſcunq; apta fieret interrogatio per Quomodo, ut ſi quis quærat, Quomodo cantabimus? apte reſpondebis, ſubmiſſa uoce, graui accentu. Sic, Adſpicio te toruis oculis. Facies miris modis pallida. Ouidius, Tres ſumus imbelles numero. Nomine Petrus, cognomine Paulus. Nomine Grammaticus, Re barbarus. Præceptor conſilijs. Rex titulo. Troianus origine Cæſar. Non iniuria id feci.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

id feci. More meo doceo. Iure meo hoc mihi uendico. Recito dulci prolatione.

Regula quinta.

Mobile uel uerbum menſuram dat tibi quarto,
Vel ſexto, longus tres ulnas, uel tribus ulnis.

Adiectiuum nomen uel uerbum regit menſuræ nomen in accuſatiuo uel in ablatiuo, ut, Hic pannus eſt longus tres ulnas, uel tribus ulnis. Plinius de Babylone, Muris ducentos pedes altis, quinquagenos latis. Plaut. Comeſſe panem tres pedes latum potes. In ſacris, Erat autem Niniue magna itinere trium dierum. Perſius, Nugaris cum tibi calue, Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extet.

Regula ſexta.

Menſuram exceſſus uerbum uel mobile ſexto
Optat, ut, Excedo digito, pede longior uno.

Dictio ſignificans exceſſum regit ablatiuum, qui ſignificat exceſſus quantitatem, certam uel incertã, ut, Sum te longior capite. Hoc lignum excedit illud digito. Sum te modico doctior, multo fortior. Iuuenalis de Pygmeis, Tota cohors pede non eſt altior uno.

Regula ſeptima.

Paßiuis ſextum dabimus cum præpoſitura
A uel ab. Accipiens ſic do, diſtans remouensq́;.
Sic alius ponas, & quæ conformia noris.

Omne uerbum paſſiuum poteſt regere poſt ſe ablatiuum, mediante præpoſitione A uel

uel Ab, ut amor a Petro, Liber legitur a magiſtro, Vapulas a præceptore, Infans oſculatur a matre. Horatius: Laudatur ab his, Culpatur ab illis. Quintili. Fabritius reſpondit, ſe a ciue ſpoliari malle, quam ab hoſte uenire.

Annotatiuncula de conſtructione imperſonalium in Tur.

Paſſiuum uerbum hic uoco non ſolum quod eſt paſſiui generis, ſed quodcunqꝫ pati ſignificat, ſiue in O, ſiue in Or deſinat. Et adduntur paſſiuæ uocis imperſonalia, licet actiue ſignificent, quæ præter ablatiuum poſt ſe regunt caſum ſuorum uerborū, ut Tibi clamatur ab omnibus. Cice. Nihil eſt a me inſeruitum tempori. Sed cauendum, ne eis quæ ueniunt ab actiuis, & a neutris accuſatiuum regentibus, accuſatiuum adponas, non enim ſic loquerer, A me legitur Matthæum, A te aratur terram, ſed perſonaliter, A me legitur Matthæus, uel Lego Matthæum, A te aratur terra, uel Tu aras terram.

Accipiens ſic Do, diſtans, remouensqꝫ.) Verba accipiendi, diſtandi, & remouendi, regunt ablatiuum cum præpoſitione A uel Ab.

Accipiendi, ut Accipio, recipio, audio, diſco, quæro, habeo, intelligo, conduco, ſpero, expecto, naſcor, &c. Binas a te accepi literas. Teren. Diſce ab his, qui uere ſciunt. Publi. Ab alio expectes, alteri quod feceris. Tacitus: Naſci a principibus fortuitum eſt. Fœnero uel

fœneror tibi, id eſt, pecuniam ad uſuram do. Fœnero uel fœneror abs te, id eſt, ad uſuram accipio, Contra Vallam, teſte Mancinello.

Diſtandi & remouendi, ut, Diſto, differo, abſum, abeo, recedo, abhorreo, alieno, amolior, diuido, ſegrego, arceo, abhorreo, auerto, auſero, &c. ut, Longe diſtat a nobis India. Abſum ab Italia. Sueton. Nec abhorret a ueritate. Horreo, abhorreo hanc rem, id eſt, obominor, execror aut formido. Aufer a nobis Domine iniquitates. Auerte iram tuam a nobis. Superſedeo ſæpius legitur cum ablatiuo, quam accuſatiuo. Cicero, Superſedeas hoc labore itineris.

Annotatiuncula generalis.

Verbis huius regulæ aliquando datur ablatiuus amiſſa præpoſitione. Sueto. in Domitian. Philoſophos omnes urbe, Italiaq; ſubmouit. Horatius, Aliorum opprobria ſepe Abſterrent uicijs. Idem, Viuere ſi recte neſcis diſce peritis.

Sic Alius ponas) Quædam adiectiua regunt ablatiuum cum A uel Ab, ut, Alius ab illo, ſic Alter, Diuerſus &c. Primus a rege. Secundus a principe. Integer a uicijs. Caſtus a Venereis. Romulus oriundus eſt Troia, uel a Troia. De Vacuus & alijs quibuſdam dictum eſt in constructione genitiui.

Regula octaua.

Inſtrumenta dabis ſextis ſine præpoſitura.

Quotuis uerbum poteſt regere inſtrumen-

mentum in ablatiuo, cui nullo modo addi poteſt præpoſitio, ut, Scindo panem cultro. Cædo ferula. Impuli te pugno. Peto te ſtricto gladio. Concordia res paruæ creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur. Horat.

Reges dicuntur magnis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant. Vergilius:
Nullus ubiq; poteſt fœlici ludere dextra.

Annotatiuncula.

Vbi non inſtrumentum ſignificamus ſed comitem, quemadmodum actionis uocant, licet præpoſitionem addere, teſte Valla, ut, Acceptus eſt nobis cum honore. Magna cum beneuolentia ſcripſit. Cum mira affabilitate me allocutus eſt.

Regula ultima.

Abſq; regente duos ſextos bene pone ſequelæ.
Diſcunt diſcipuli me præceptore docente.

Quoties duæ orationes nominatiui & uerbi ſic ſe habent, ut alteri adponatur talis particula: Dum, quando, poſtquam, aut ſimilis, lepide priorem mutamus in duos ablatiuos, qui non reguntur, ſed ponuntur abſolute, ut pro, Dum magiſter legit, pueri ſcribunt, eleganter dicitur, Magiſtro legente pueri ſcribunt. Sic, Magi apertis theſauris obtulerunt munera. Auguſto regnante natus eſt Chriſtus, Tyberio imperante crucifixus. Terent. Me impulſore non fecit. Horatius de ſenectute:

Laudator temporis acti ſe puero, id eſt, cum ipſe eſſet puer.

Annotatiuncula.

Dicitur ablatiuus ſequelæ ſiue conſequentiæ, quia aliquid ex alio denotatur ſequi, ut. Sole lucente euaneſcunt tenebræ. Dicitur abſolutus, quia non regitur. FINIS.

GRAMMATICAE DESPAUTERIANÆ liber nonus, de ordine declarationis grammaticæ, & de Syntaxi reciprocorum.

Ordo grammaticæ declarationis.

Optandi debent aduerbia ſiue uocandi
Sumere principium, ueluti interiectio ſæpe,
Ecce, age & heus. Poſt hæc caſum decet addere quintum.
Hinc rectum ſequitur uerbū. Tibi ſit generalis
Regula, quæ a tergo regitur uult dictio cuncta
Poſtponi: Si quid declarat iuris idem ſit.
Si quid ſit tacite poſitum, ſupplere iubebo.

Regulæ in ordine grammaticæ declarationis obſeruandæ ſunt ſeptem.

PRIMA REGVLA.

Excitandi particulæ, ut aduerbia optandi, uocandi, demonſtrandi, hortandi & reſpondendi, & interiectiones plerunq; ſumunt principium in ordine grammaticæ declarationis.

SECVNDA.

Poſt hæc ſequitur uocatiuus.

TERTIA.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Poſt uocatiuum ſequitur nominatiuus a fronte uerbi rectus.

QVARTA.

Poſt nominatiuũ ſequitur uerbũ perſonale finiti modi. Semper intelligo ſi ſit in oratione, nã ſi hæc abfuerint, ab imperſonali inciperemus, ut Tædet animam meam uitæ meæ.

QVINTA.

Dictio recta a tergo ſequitur dictionem regentem. Itaq; poſt uerbũ perſonale aliquando ſequitur nominatiuus, ut, Sum homo, aut genitiuus, ut Miſerere mei, aut datiuus, ut Seruio Deo, aut accuſatiuus, ut Amo Deum, uel ablatiuus, ut Careo nummis.

SEXTA.

Declarans declarato poſtponitur, ut adiectiuum ſubſtantiuo, aduerbium uerbo, infinitiuus finito. Item infinitiuus, & ſupinũ, & gerundium poſtponitur adiectiuo, ut Certus mori, aut moriendi, Turpe dictu. Præpoſitio cum ſuo caſu poſtponitur uerbo per hanc regulam, quia ipſa cum caſu declarat ſignificationem uerbi, ut Vado ad forum.

SEPTIMA.

In declaratione orationis diligenter uidẽdum eſt, an aliquid ſubaudiatur, quia hoc ſuppleri debet, ut Miſeram me, uereor, ſubauditur O uel heu. Vnde mihi lapidem? Ebræi ſunt & ego.

Sex a dictis regulis exceptiones.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quod rogat atq; refert, et habet quod uim referentis,
Vt quod uerba petit ſemper duo, dum, quia, donec
Atq; negans præit, ob logicam mutabitur ordo.
Præcedens ſemper præponitur & referenti.

PRIMA EXCEPTIO.

Interogatiuū ſemper pręcedit, ideo ab obliquo uel aduerbio ſæpe inchoamus ordinem, ut, Quem quæritis? Vbi uidiſtis hominem? Quem tædet uicīj?

SECVNDA.

Nomen relatiuum, & hinc aduerbiū præcedit dictionem a qua regitur, ut, Hic eſt, quem uidere cupiui. Vidi campum, ubi Adam habitauit. Vergilius,

O terq; quaterq; beati,
Quis ante ora patrum, Troiæ ſub mœnibus altis
Contigit oppetere.

TERTIA.

Dictiones uim relatiuam habentes, ut quę ad ſenſus perfectionem plura uerba petunt, debent in declaratione Grammatica præcedere. Tales dictiones ſunt nomina uel aduerbia infinita: Cum, deinde, deinceps, ſic, ſicut, dum, quando, quia, quoniā, licet, poſtquam, quam, quamuis, & ſimilia his quam plurima.

QVARTA.

Dictio negatiua debet præcedere, ut, Neutiquam faciam, neminem uideo. Aduerbium prohibendi etiam negandi uim habet, ergo præcedit, ut, Ne feceris.

Quinta.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

GRAMMAT. DECLA. QVINTA.

Propter dialecticorum præcepta oportet interdum contra dictas regulas partes orationis ordinare, ut, Cuiqꝫ homini anima eſt. Aliquo homine ditior ſum. Hominem cognoſco & ſimilia, quę tamen a doctis interim ſpernuntur. Sonorum alius uox, alius non uox.

SEXTA EXCEPTIO.

Relatiuum neceſſario poſtponitur antecedenti, ideo obliquus contra dictas regulas aliquando præponitur nominatiuo aut uerbo, ut, Ciceronis indiget ſuus filius. Patrem ſequitur ſua proles.

DE RECIPROCIS.

Reciprocum eſt relatiuum reflexiuum, quod ad id unde prodijt, reuertitur, ut primitiuum Sui, & deriuatiuum Suus. Velut, Iſte amat ſe, eccę hic amor deflectitur ad amantem. Sic, Iſte diligit filium ſuum, hic dilectio tendit in rem diligentis.

Vt autem facile pateat ad reciprocorum notitiam iter, ante omnia diligenter conſiderandum eſt principale ſuppoſitum, ad quod fieri debet reciprocatio, ut, Superbus eſt ſui laudator. Publius, Auarus ipſe miſeriæ cauſa eſt ſuæ. Expectat te Ioannes ut ſe iuues, principale ſuppoſitum eſt Ioannes. Sic in omnibus orationibus de Vt & Ne, principale ſuppoſitum, eſt ſuppoſitum prioris orationis, ueluti Magiſter præcepit, ut ad ſe uenirem. Ioan-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nes timet, ne ſibi noceam. Ioannes diligit Petrum & fratrē ſuum, de fratre Ioannis intelligitur. Ioannes diligit Petrum & fratrē eius, de fratre Petri intelligitur, quia hic ad obliquum, illic ad principale ſuppoſitum fit relatio. Ideo in Euangelio bene dicitur, Surgens accepit puerum & matrem eius nocte. Et uocabis nomen eius Ieſum, Ipſe enim ſaluum faciet populū ſuū a peccatis eorum. Eorum dixit, non ſuis, ne de peccatis Ieſu, quæ nulla fuere, loqui uideatur. Vertit autem interpræs Eorum pro Eius. Matthæus enim Græcus pluralem genitiuum ἀυτῶν habet.

Annotatiuncula.

In reciprocis multi errauerunt, aut ipſis ex induſtria abuſi ſunt, ut Laurentius Valla oſtendit, ſed caute uidendum eſt, ad quid fiat relatio, nō ne illi, ſed noſtra aberret cenſura, ut apud Horatium. Aut famam ſequere, aut ſibi conuenientia finge. Georgius. Valla uult Sibi pro Ei poni, quod uerum non eſt, quia ſibi ad famam non refertur. Sed ſenſus eſt, finge conuenientia ſibi, id eſt, ea quę ſibiĳpſis non aduerſentur, uerum inter ſe apte cohæreant, ne monſtrum naſcatur tale, ut nec pes, nec caput uni reddatur formæ. FINIS.

VTILISSIMVS DE SIGNIS, de graduum comparationis proprietate, ac de numeris libellus, ex Deſpauteriana Syntaxi, per Sebaſtianum Duisbergenſem collectus.

Se-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sebaſtianus Duisbergenſis lectori. S.

BReuiter & dilucide in hæc tria capita contuli, quæ poſt partitiuorum conſtructionẽ, diffuſius quam par erat, tum obſcurius quam conueniebat pueris, tractata fuerant. Ne autẽ eis illum in noſtra Methodo darem locum, inter alias, quas longum foret exequi cauſas, hæc me nõ parũ mouit, quod licet omnia & digna ſint & neceſſaria ſcitu, maxima tamẽ eorũ pars nihil ad Syntaxin pertineat. Quid aio? Vt hæc illinc eximerem, uoluiſſe uidetur ipſe Deſpauterius. Cum enim in his ſe longius a propoſito digreſſurum animaduerteret, præmonuit lectorem, ut ad nouam conſtructionis genitiui, quæ proxima eſt, ſe conferret, regulam, hæc deinde ſi commodius appareret, percepta iam Syntaxi ediſceret. Quamobrem, præcipue mihi placuit, poſtremo diſcenda, rudiorisq; captum excedentia, in poſtremas reſeruare chartas. Quod ut in percipiendis præceptis maxime iuuat, ita in tradendis eis, a probatis ſcriptoribus ubiq; uidemus obſeruatum.

Vale.

DE SIGNIS.

CAPVT PRIMVM.

QVod hic ſignum uoco, a Græcis Syncategorema dicitur, eſt enim dictio per ſe nullius rei ſignificatiua, quæ alteri adiecta, ſignificationem eius dirigit, ut cum dico, omnis homo mortalis eſt, Omnis eſt ſignum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Signorum alia ſunt uniuerſalia, alia particularia. Item quædam modo ponũtur interrogatiue, ueluti, Quis ubiq; ſapit? Modo infinite, ut, Neſcio, quis ſibi non faueat.

Signum uniuerſale ſeu diſtributiuum eſt, quod ſingulis quidquam diſtribuit uel aufert, ut, Omnis, Nullus.

Signum particulare eſt, quod alicui quidquam dat uel aufert, ut, Aliquis, Aliquis non. Hic nota, nullũ eſſe ſimplex ſignum particulare negatiuum, ſed fieri quandoq; ex negatione & ſequente ſigno uniuerſali. Vergillius, Non omnia poſſumus omnes, id eſt, aliqui aliqua non poſſumus.

Quis & Vter differunt. Quis quærit de pluribus quam duobus, & aliquando de duobus. Vter ſolum de duobus interrogat, ut, Quis digitorum eſt longiſſimus? Vtra manuum eſt fortior? Exemplum ubi Quis de duobus quærit. Perſius de Ioue & Staio, Quis potior iudex, pueriſue quis aptior orbis? Nollem niſi rariſſime imitari.

Eandem differentiam habent omnia a Quis & Vter compoſita. Vterq; pro duobus diſtribuit. Quiſq; ut Omnis pro pluribus, Neuter pro duobus, Nullus pro multis. Vter libet, Vteruis, duorum ſunt. Quilibet, Quiuis, plurium. Quicunq;, id eſt, omnis qui. Vtercunq;, id eſt, ſiue hic, ſiue ille.

Quiſq; & Quiſquis in eo conueniunt, quod utrunq; eſt uniuerſale, ſed in hoc diffe-

runt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

runt,quod Quiſq; unico uerbo contentum eſt, ut,Ditiſſimus quiſq; eſt ſuperbus, id eſt,omnis diues.Quiſquis duo uerba petit,quia per relatiuum,ſeu Quicunq; declaratur, ut, Saluabitur, quiſquis mandata Dei fideliter ſeruauerit,Quiſquis,id eſt,omnis qui,aut quicunq;.In obliquis tamen unico interdum uerbo orationem perficit,ueluti hominem quoquo modo abſoluas, pro quouis modo, Autor Eraſmus. Sed propter præcedentia bonam hic notabis regulam.

Interrogatiuum cum Que coniunctione compoſitum, ſit uniuerſale unico uerbo contentum,compoſitum uero cum ſe ipſo exponitur per Cunq;, ut, Quiſquis, quicunq;,qualiſqualis, qualiſcunq;. Terent. Vbiubi erit, diu latere non poterit,id eſt,ubicunq;. Plaut.Vtut es facturus, hoc quidem Hercule haud reticebo,id eſt,utcunq;.

Ambo & uterq; differunt. Vtrunq; feciſſe dicimus, ſi & hic & ille fecerit diuiſim, ut, Vterq; fecit domum, ergo duæ domus factæ ſunt. Ambos feciſſe dicimus, ſi duo coniunctim aliquid fecerint, ut, Ambo ſibi monumentum conſtituerunt, hoc eſt, unum monumentum commune.

Vterq; nominatiuus ſingularis, & utriq; nominatiuus pluralis hoc diſcrimen habent, Vterq; ſolum duo ſignificat, ut uterq; exercitus. Vtriq; duo quidem ſignificat, ſed ſic,ut in ſingulis plura intelligas, ut cum dico, Vtriq;

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

exercitus. ſignifico utriuſq; ducis compluſcu-
los exercitus. Hæc ex arte dicuntur, quam ſæ-
pe confundit autoritas.

Quilibet, quiuis, uterlibet, uteruis, diffe-
runt ab Vterq; & quiſq;. Quiſq; & uterq; ſunt
diſtributiua & uniuerſalia. Quilibet, quiuis,
uterlibet, uteruis ſunt particularia, & ſignifi-
cant unum ſub optione ad cætera, ideo hæc
enunciatio particularis eſt: Quilibet librorum
meorum erit tuus, id eſt, unus erit tuus, quicũ-
q; ex omnibus eligetur. Horatius:

Ilia & Aegeria eſt, do nomen, quodlibet
illi, Id eſt, quodcunq; placet, non tamen do
omne nomẽ. Ex his patet errare neotericos Di
alecticos ſumentes Quilibet pro Quisq;, Vter-
uis pro uterq;. Cauſa erroris eſt, quod hæc cũ
uerbis præſentis tẽporis indicatiui modi parũ
differunt, ut Quilibet homo eſt auarus, uera
nõ eſt, niſi omnis homo ſit auarus. Ouid.

Pollicitis diues quilibet eſſe poteſt.

Recte hic dixiſſet Quiſq;. Similiter diffe-
runt & aduerbia Vbiq;, ubiuis, quoq;, quoli-
bet, &c.

Alter & alius hoc diſcriminis habent. Al
ter unam duarum rerum uel partium ſignifi-
cat, ut Hannibal in tranſitu Alpium alterum
oculum amiſit. Exemplum de partibus. Cice.
Duplices ſimilitudines eſſe debent, unæ rerum
alteræ uerborum. Vergil.

Aurea mala decem miſi, cras altera mittam.

Alius de pluribus dicitur, ut Alij uirtu-
tem

tem præponunt, alij uoluptatem, alij indolentiam. Interdum tamen alius de duobus dicitur, ubi diuerſa eſſe conceduntur, ut Alia eſt facies mea, alia tua. Dubitatur uter excellat, Liuius an Saluſtius, & alius alium præponit. Hic aliter loqui non liceret, teſte Valla. Item, alter aliquando capitur pro Alius. Alteruter quiuis e duobus, ſiue uterlibet, uel alter ex duobus.

Quis & Qui nominatiui ſingulares differunt.

Quis interrogatiue aut infinite ponitur, nunquam relatiue. Interrogatiue, ut Quis fecit? Infinite. Plin. Tum mihi, neſcio quis, in aurem inſuſurrauit.

Qui ponitur interrogatiue & relatiue. Interrogatiue. Liuius, Qui finis erit diſcordiarum? Relatiue, ut Diligo diſcipulum, qui literis diligenter operam nauat.

Quæ & qua nominatiui ſingulares fœminini generis differunt, ut Quę & Qua nominatiui accuſatiuiq; plurales neutri generis. Quę utimur in compoſitione, ut Quædam, & extra compoſitionem, ut Quæ hæc impudentia? Qua ſolum in compoſitione utimur, ut Aliqua, ſiqua.

Inter Quod & Quid, hęc interſunt. Quod cum ſuis compoſitis eſt adiectiuū, ut, Quod pomum, quodcunq; donum. Quid cum ſuis eſt ſubſtantiuum, ut Quid negocij, quidquid cauſæ. Quod quærit & refert. Quid quærit tantum, aut infinite ponitur.

Differt

Differt quidam ab Aliquis, Quiſquam, Quiſpiam. Quidam dicit perſonam certam, & ſingulare potius ſignum eſt, quam particulare. Aliquis, quiſquam, quiſpiam dicunt perſonam incertam, ut, Quodam tempore natus ſum, aliquo moriar. Eraſmus ait, Quidam nonnunquam incertam perſonam ſignificare, ueluti quando aut contemptum, aut translationem habet, ut, Iſidorum mihi quendam citabat, perinde ac ſi dicas. Iſidorum neſcio quem. Lacrymas emiſit quendam animi ſanguinem. Seditio morbus eſt quidam ciuitatis. In his translatio eſt. Idem teſtatur, Quiſpiam tam certam, quam incertam ſignificare perſonam.

Etſi Vllus ſignificat Aliquis, nunquam tamen adfirmatiue ponitur, ſed aut negatiue, ut, Non eſt ullus qui curat, aut interrogatiue, ut, Me uocat ullus? aut ſubiunctiue, ut, Si me ullus uocauerit, ilico adero. Hinc fit Nullus, quod comice pro Non capitur, ut, Nullus faciam.

Differunt Nullus & Nemo. Nullus generaliter ad omnia pertinet. Nemo proprie tantum ad homines, quia interpretatur nec homo. Ita dicit Seruius, & plures. Vide regulam quintam de conſtructione accuſatiui.

De ui graduum comparationis Caput II.

QVinq; modis fit cõparatio. Primo, ab uno ad plures ſui generis, & tunc ſuperlatiuo eſt

eſt utendum, ſi illi plures ſunt impares, ut Medius digitorum eſt fortiſſimus. Si uero pares fuerint, comparatiuo eſt utendum, ut, Hoc uas eſt cæteris capacius, ſi quatuor ſint uaſa, tria quidem ęque capacia, quartum capacius.

Secundo fit comparatio ab uno ad plures diuerſi generis, & comparatiuo utimur, ut, Leo eſt fortior equis.

Tertio fit comparatio ab uno ad unum, per caſum ſignificantẽ utrunq;, & ſic comparatiuus partitiue habet genitiuũ, ut Dextera eſt fortior manuum, fit comparatio a dextra ad læuam, per genitiuum Manuum, ſignificantem & dextram & ſiniſtram. Vel fit comparatio ab uno ad unum ſine caſu utrunq; ſignificante, ut Dextera eſt fortior ſiniſtra.

Quarto fit comparatio a pluribus ad unũ ut, Socij mei ſunt doctiores me.

Quinto fit comparatio a pluribus ad plures, ut, Sumus fortiores uobis.

Duplex eſt comparatio, propria & impropria, uel abuſiua.

Abuſio in ſuperlatiuis rarior eſt. In comparatiuis fit tribus modis, Primo conſtructione, ubi comparatiuus proprium non regit caſum. Saluſtius in hiſto. Nulla arte cuiquam inferior, pro Quoquam. Plin. de Pado: Nulli amnum celeritate inferior, pro Nullo.

Secundo fit abuſio formatione, ubi fit a ſubſtantiuis, ut Neronior. Ipſiſſimus, ſuperlatiuus eſt formatione abuſiuus. Sic apud Ariſtophanem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſtophanem ab, ἀυτὸς, id eſt, ipſe, inuenitur ἀυτότατος, id eſt,ipſiſſimus.

Tertio ſignificatione, ubi pro poſitiuo capitur,ut,Senior pro ſenex, aut minus ſignificatur,ut, Triſtior,id eſt, parum triſtis, aut fere contrarium,ut Dulcius,id eſt, minus amarum. Melius eſt amittere rem, quam famam, id eſt, minus malum. Curtius,Mare Caſpium dulcius cæteris,ingentis magnitudinis ſerpentes alit. Aut ubi comparatiuus pro ſuperlatiuo ponitur,quod nimis fit ſępe in ſacris,nec debes imitari,ut,Minor diſcipulorum, pro minimus diſcipulorum, Fides,ſpes,charitas, tria hæc, ſed maior horum eſt charitas, pro maximum horum uel maxima horum,uel,ut Eraſmus uertit, maxima in his charitas. Eſt etiam impropria comparatio, quando accidens accidenti tantum conuenit,ut, Deus eſt melior dæmone.

Quod dixi comparatiuum aliquando minus ſignificare quam poſitiuum, in eo ſubſcribo Priſciano,Seruio,Plinio,Quintiliano deniq; & Varroni contra Vallam. Vergilius de Charonte:

Iam ſenior,ſed cruda Deo uiridiſq; ſenectus.

Senior dixit,pro,Ex parte ſenex,quia ſubdit, Cruda Deo uiridiſq; ſenectus.

Interdum urbanior & modeſtior eſt per comparatiuum ſermo,ut,Es in dicendo loquacior,liberior,ſuperbior,Vbi ſubaudiri uidetur, paulo quam decet,aut quam æquum eſt. Perſius,Ocyus adſit huc aliquis.

Ad

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ad propriam comparationem neceſſaria ſunt quinqꝫ. Primo, res comparata. Secundo, res cui comparatur. Tertio, aliquid in quo fit comparatio. Quarto, ut uterqꝫ terminus accidentis ſit particeps. Quinto, ut alter terminorum magis participet, uel participare intelligatur, ut, Rex eſt ditior Comite. Rex eſt res cōparata, Comes res cui comparatur, accidens ſiue id in quo comparatio fit, diuitiæ ſunt, de quibus participant Rex & Comes, magis autem Rex.

Inter comparatiuum & ſuperlatiuum hæc eſt differentia, Superlatiuus facit comparationem inter plura duobus eiuſdem generis uel naturæ, ubi res exceſſæ ſunt impares, ut, Vergilius fuit doctiſſimus poetarum. Comparatiuus partitiue regens genitiuum, facit comparationem inter duo eiuſdem generis, ut, Dextera eſt manuum fortior. Vbicunqꝫ hæc abſunt, comparatiuus locum habet cum ablatiuo, ut, Petrus eſt doctior ſuis condiſcipulis. Paulus eſt longior Petro, Andrea & Ioanne, æqualem ſtaturam habentibus. Dictum eſt in Syntaxi, comparationem inter res eiuſdem generis tunc fieri, quando caſus comparatiui uel ſuperlatiui tam excedens quam exceſſum continet.

Hæc breuiter repetij, ut intelligas quam inepte Mancinellus, Sulpitius, Lancilotus, Aldus, & plures Vallæ dictam ponenti differentiam repugnent. Quorum omnium tela duo-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

bus modis excuties. Primo, reſpōdebis Vallam fateri, ſe de gradibus comparationis annotaſſe ea, non quæ ſcriptorum uulgus, ſed duo lumina eloquentiæ Latinæ, M. Cicero, Marcuſq; Fabius Quintil. obſeruauerunt. Proinde notatur ab eo Macrobius, ſuperlatiuo ad plura diuerſi generis abuſus, cum ait, Age Serui, non adoleſcentum, qui tibi æquæ ui ſunt, ſed ſenum quoq; omnium doctiſſimus. Rectius dixiſſet, Non ſolum adoleſcentum doctiſſimus, ſed ſenibus quoq; omnibus doctior. Nec probatur Q. Curtius dicens per comparatiuum: Duo maiora omnium nauigia, pro, Duo maxima omnium nauigia. Secundo, Vallam defendes oſtendens non fieri comparationem inter res eiuſdem generis. At ſi eam fieri primo adſpectu adparet, reſponde rem excedentem a caſu comparatiui, per ablatiuum relatiui ſubſtantiæ diuerſitatis tacite ſubauditum excludi, quod fit in hoc Martialis loco,

Hic totus uolo rideat libellus,
Et ſit nequior omnibus libellis.

Subaudi Aliĳs, uel reliquis uel cæteris, & ſic non it comparatio inter res eiuſdem generis, ut, Laurentius id accepit, diuerſum enim hunc libellum reddidiſti ab aliĳs. Ouid. Virginibus præſtantior omnibus Herſe, ſubintellige Reliquis. Hoc pacto multa alia, quæ Vallæ obĳciuntur, examinabis.

Notandum eſt præterea, huiuſmodi ablatiuum ſubaudiri poſſe, quando in diuiſioni-

bus

bus genitiuus abrupte & pene abſolute ponitur,ubi uideri poſſet comparatiuum inter plura duobus , per regimen partitionis comparationem faciens. Plin. Animalium fortiora,quibus ſanguis craſſior, ſapientiora, quibus tenuior,timidiora,quibus minimus,aut quibus nullus,hebetia. Nunc dicemus quæ dictiones quibus gradibus eleganter apponantur, ubi nonnihil de Prior & Primus præmiſerimus.

Vbi Prior partitiue capitur, ſemper inter duo tantum comparationem facit. Primus inter plura duobus & aliquando inter duo tantum,ut,Vter fuit prior,Numa,an Pythagoras? Quis fuit poetarum primus? Exemplum ubi Primus de duobus tantum dicitur. Cicer.Duo quidem te nominatim rogo,primũ , ut ſi quid ſatiſdandum erit amplius eo nomine, non peti cures,ut ſatiſdem fide mea, &c. Sic inuenies & apud alios , iſtud igitur bene notauit contra Vallam Lancilotus , ſed quod idem de Prior addit, contra eundem nihil facit.

Quintilianus & Cicero Vter ſemper comparatiuo,Quis ſuperlatiuo dedere,ubi fit comparatio inter ea,quæ ſunt eiuſdem generis , ubi non fit , Quis etiam comparatiuo appoſuerunt. Quintilianus , Ita non tantum,utrum ſit melius,ſed quid ſit optimum quæritur. Cicer. Quis omnium doctior , quis acutior , quis in rebus inueniendis,uel iudicandis acrior Ariſtotele fuit?

Quiſq; ſuperlatiuo eleganter datur &

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

numero ordinali. Omnis & Cunctus poſitiuo & comparatiuo, ut, Pauperrimus quiſq; contemnitur. Tertio quoq; uerbo loqueris barbare, non omni tertio uerbo. Omnis diues honoratur. Cunctus doctus irridetur. Petrus aſportauit cuncta utiliora. Inuenitur etiam quiſq; cum poſitiuo & comparatiuo, ſed minus eleganter, teſte Valla. At ſi comparatiuus habeat Quo uel Quanto, Quiſq; ei uenuſte iungitur. Quintil. Erit ergo etiam obſcurior, quo quiſq; deterior. Lancilotus contra Vallam notauit, Omnis etiam ſuperlatiuo adhærere. Cicero, Qui fuiſti cum in omni gradu ampliſſimo digniſſimus, tum facile ordinis tui certe princeps.

Vnuſquiſq; non facile patitur ſuperlatiuum, quia Vnus uim quandam ac naturam ſuperlatiui obtinet. Potius ergo dicimus, Vnuſquiſq; bonus, quam, unuſquiſq; optimus. Autor Valla.

Vt & Ita, eundemq; ſenſum facientia Tam & Quam, ſemper ſimilibus dantur gradibus, & potiſſimum ſuperlatiuis. Cicero, Vt enim quiſq; optime dixit, ita maxime dicendi difficultatem, uarioſq; euentus orationis, expectationemq; hominum pertimeſcit. Varro de canibus, Quam pauciſſimos relinques, tam optimi in alendo fient. Saluſt. Quam quiſq; peſſime fecit, tam maxime tutus eſt. Cicero, Vt quiſq; animi magnitudine excellit, ita & maxime uult princeps omnium uel potius ſolus eſſe, Sed

ſe. Sed in habentibus uim ſuperlatiuam omittimus quandoq; ſuperlatiuum. Cicero, Vt quiſq; ætate antecedit, ita ſententiæ principatum obtinet. Hic Antecedo & Principatus ſuperlationem habent.

Quo, eo, uel hoc, quanto, tanto, multo, paulo, aliquanto, longe, facile, comparatiuo dantur. Quintilianus, Quo quiſq; ingenio minus ualet, hoc ſe magis attollere ac dilatare conatur. Cicero, Quanto maior es, tanto te geras ſummiſſius. Valerius Maximus, Multo ſeipſum, quam hoſtem ſuperare operoſius eſt. Vergilius, At pedibus longe melior Lycus.

Multa ex dictis dantur etiam ſuperlatiuo, aut uim ſuperlatiuam diuerſitatemue innuentibus. Quintilianus, Declamandi ratio ut eſt ex omnibus nouiſſime inuenta, ita multo eſt utiliſſima. Catullus ad Ciceronem:

Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peſſimus omnium poeta,
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Quintil. Longe omnium, quos quidem mihi audire contigit, præſtantiſſimus Domitius Apher. Cicero, Totius Græciæ facile doctiſſimum Platonem.

Vim ſuperlatiuam aut diuerſitatem habent, Alius, aliter, ſecus, ante, poſt, præſto, malo, antecedo, excello, princeps, & ſimilia. Cicero, Multo ſecus euenit. Saluſtius, Multo præſtat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

beneficij,quam maleficij memorem eſſe. Quin- til. Nouem Lyricorum facile Pindarus prin- ceps. Cum his etiam locum habent in Vm aduerbia, maxime cum uerbis, ut, Paulo uel paulum poſthabui mea negocia tuis. Cicero, Longe multumqꝫ pręſtat mens atqꝫ ratio. Hinc fit quandoqꝫ, ut uenuſte in eadem oratione in O & Vm aduerbia connectamus. Quintil. in laude Muſices: Quid autem in noſtris legioni- bus cornua & tubæ faciunt? Quorum concen- tus quanto eſt uehementior tantum Romana in bellis gloria cæteris præſtat.

Ouidius.

Quanto dux milite maior,
Tantum ego te ſupero.

De aduerbijs in Vm, hoc præterea no- tandum eſt, quod poſitiuo gaudent, ut Mul- tum doctus. Et quibuslibet uerbis, ut, Quan- tum potes, tantum elabora. Aliquando com- paratiuo dantur, ſed minus eleganter. Terent. Eius frater aliquantum eſt ad rem auidior. Quintilianus, Negocia paulum ad dicendum tenuiora. Poteris hos parce imitari.

Valde & per, perquam, oppido, quam, ſa- ne, ſane quam, nimis quam, in primis, cum pri- mis, inter primos, præter cæteros, cum paucis, inter paucos, ante alios, apprime, admodum, admodum quam, mirum in modum, plerunqꝫ poſitiuo gaudent, ut, Valde ſuauis, perdoctus, per quam literatus, oppido elegans, uir in pri- mis doctus, &c. Vergilius:

O fœlix

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

O fœlix una ante alias Priameia uirgo.

Dixi, plerunq;, quia aliter interdum reperies quam Valla præcipit, quod ne quis eum ignoraſſe credat, hæc illius legat uerba, Neq; ſiquid aliter penes autores reperiatur, mihi obeſſe debet, qui non legem ſcribo, quaſi nunquam aliter factum ſit, ſed quod frequentiſſime factitatum eſt, præſertim a M. Tullio, Marcoq; Fabio. Hæc Valla.

Quædam igitur etſi poſitiuo frequentius iungantur (habent enim ſuperlationis uim) patiuntur tamen nonnunquam comparatiuũ aut ſuperlatiuum. Vergil. Pygmalion ſcelere ante alios immanior omnes. Idem.

Petit ante alios pulcherrimus omnes
Turnus, auis atauiſq; potens.

Cicero:

Homini in primis glorioſiſſimo reſpondet.

Qua ex uariatione ſignificationis omnibus datur gradibus.

Quando ſignificat Quantum, iungitur poſitiuo, Cice. Quam moroſi ſint qui amant? uel ex hoc intelligi poteſt. Iungitur etiam ſuperlatiuo in eadem ſignificatione, ſi ponatur cum uerbis, Poſſum, queo, ualeo aut conformi, quale eſt Licet, ueluti, Scribas quam bene potes, uel Quam optime potes. Cicero: Reliquũ uitæ curſum, quam quidem poſſum breuiter perſtringam, & ut potui breuiter perſtrinxi. Hic etiam Vt pro Quantum ponitur. Salu. Iugurtha quam maximas poteſt copias

armat. Notabis indifferenter, dici, Dicam, quam breuiſſime potero, uel, Dicam quanta maxima breuitate potero. Cicero, Tanta eſt inter eos, quanta maxima poteſt morum, ſtudiorumq; diſtantia.

Quam pro Quanto, datur comparatiuo, quod raro uſu uenit.

Vergilius:

Tam magis illa fremens, & triſtibus effera flammis, Quam magis effuſo crudeſcunt ſanguine pugnæ. Tam, id eſt, Tanto.

Quam pro Valde, elegantiſſime datur ſuperlatiuo, ut, Literę tuæ fuere mihi quam gratiſſimæ, id eſt, ualde gratæ. Iungitur etiam poſitiuo, ut probant Mancinellus & Lancilotus. Cicero ad Luceium: Me ita cepit uel incendit, ut cuperem quam celeriter rumores noſtros monumentis commendari tuis. Idem, Quam multa enim, quæ noſtra cauſa nunquam faceremus, facimus cauſa amicorum. Plini. Quam multum intereſt, quid a quoq; fiat.

Valla putat male dici: Quamplures, pro Complures, perſæpe tamen aliter iuuenitur apud probatiſſimos ſcriptores. Cæſar. Hæ permanſerunt aquæ dies quam plures. Cicero, Cæteras quam plures tabulas pinxit.

Ex dictis obſeruandum eſt, non bene comparari, Perdoctus, perdoctior, perdoctiſſimus, ſed perdoctus, longe uel multo doctior, quam doctiſſimus. Ita iudicabis de ſimilibus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

DE NVMERIS
Caput III.

NVmerus eſt unitatum collectio, ut, Duo, tria. Vnitas numerus non eſt, ſed numeri principium. Ordinis numerorum duæ ſunt regulæ. Prima, Vt maximus quiſq; numerus habetur, ita primum ſibi locum uendicat, ubi coniunctio abeſt, niſi infra uiginti, ut, Vigintiunus, &c. ſeptendecim, &c. Quia manifeſta compoſitio eſt. Colum. Nec uerſus plures, quam uigintiunus. Sic trigintaunus equites deſiderati ſunt.

Secunda regula. Vt minimus quiſq; numerus eſt, ita primum locum ſibi uendicat infra centum & ſupra uiginti, intercedente copula, at ſupra centum & infra uiginti maior numerus præponitur, ut, Vnus & uiginti, duo & quinquaginta. Sed decem & ſeptem. Centum & uiginti. Cicero, Plato uno & octogeſimo anno ſcribens, eſt mortuus. Idem: Gorgias centum & ſeptem compleuit annos.

Numeri ſpecies ſunt quatuor, Numerus cardinalis, ordinalis, ponderalis, ſiue multiplicatiuus, & numerus diſtributiuus.

Cardinalis numerus.

Cardinalis numerus, eſt principalis numerus, e quo cæteri oriuntur, ut, Vnus, una, unum: Duo, duæ, duo: Tres, tria, quatuor, quinq;, ſex, ſeptem, octo, nouem, decem, undecim, duodecim, tredecim, quatuordecim, quin-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

decim, ſexdecim , ſeptemdecim , octodecim, nouendecim, Viginti, uigintiunus , &c. Triginta, quadraginta, quinquaginta, Sexaginta, ſeptuaginta, octoginta, nunquam dices octuaginta, nonaginta,centum , centum & unum, & bis centum, ter centum &c. uel declinabiliter per compoſitionem ducenti, tæ, ta, trecenti, quadringenti, quingenti, ſexcenti, ſeptingenti, octingenti, nongenti, uel noningenti. Mille, mille & unus, &c. bis mille, ter mille, &c. non autem duo centum , duo mille , quia duo adiectiua inepte connectuntur.

At bene dicimus Duo millia. Quia mille idem ſignificans, quod apud Græcos Chilias, Subſtantiuum eſt, declinaturq; in ablatiuo ſingulari, ac toto plurali numero. Vide Macrobium pluresq; alios.

In compoſitis a Centum in omni ſpecie numeri poſt N, C mutatur in G, ut, Quadringenti, ubi etiam T in D mutatur, Quadringenteſimus, quadringenteni, & cætera.

Ordinalis numerus.

Ordinalis numerus eſt, quo ordinem ſeriemq; rerum indicamus, ut , Primus, ſecundus tertius,quartus,quintus,ſextus , ſeptimus, octauus, nonus, decimus, undecimus,duodecimus, tertiusdecimus , quartusdecimus, &c. uel decimuſtertius,decimusquartus,&c. uiceſimus , uel uigeſimus , uigeſimusprimus , &c. Trigeſimus, quadrageſimus,quinquageſimus, ſexageſimus , ſeptuageſimus , octogeſimus , nona-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nonageſimus, centeſimus, ducenteſimus, tri=
centeſimus, quadringenteſimus, quingenteſi=
mus, ſexcenteſimus, ſeptingenteſimus, octin=
genteſimus, nongenteſimus, uel noningente=
ſimus, milleſimus. Hæc nomina proprie ſigni=
ficãt e numero quopiam, ultimum, ut, Deci=
mus id eſt, e Decem ultimus. Primus tamen
excipitur, quia numeri principium eſt. Oui=
diana Laodamaia Proteſilao.

Inter mille rates, tua ſit milleſima puppis,
Iamq; fatigatas ultima uerſet aquas.

Milleſima, id eſt, e mille ultima. Perſius.

Hoc ſatis? an deceat pulmonem rumpe=
re uentis, Stemmate quod Tuſco ramum mil=
leſime ducis, Id eſt, ultime e mille. Aliquando
ſignificant unum quemuis e tali numero, Sue=
ton. in Calig. Ducenteſimam actionem Ita=
liæ remiſit. Sic, Centeſimam partem bono=
rum patris adſecutus ſum, id eſt, unam e cen=
tum. Tertio capitur pro cardinali hic nume=
rus. Seneca in libro de ira, Iacebat conuiua
centeſimus, id eſt, iacebant centum conuiuæ,
teſte Lanciloto. Quarto, ſignificat bis tantum,
ter tantum, &c. ut, Ager hic centeſimum fru=
ctum attulit id eſt, centies tantum, quantum
ſementis acceperat. Georgius, Valla
notauit, in hoc numero aliquando ſyncopam
fieri, ut, Duceſimus, Triceſimus, Quadrin=
geſimus, quingeſimus, & cæt. pro Ducenteſi=
mus, trecenteſimus, &c. Liuius. XXIX. An=
no quingeſimo.

Multi=

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Multiplicatiuus numerus.

Multiplicatiuus numerus eſt, qui duplicationem aut multiplicationem rerum denotat, ut, Duplum, bis tantum. Duplex cui duæ ſunt partes. Centenarius lapis, id eſt, centum ponderum. Ergo multiplicatiuus numerus eſt triplex, in Plus, in Plex, & in Arius.

In plus, pla, plum ſunt: Simplus, duplus, triplus, quadruplus, quintuplus, ſextuplus, ſeptuplus, octuplus, noncuplus, decuplus, undecuplus, duodecuplus, decupluſtribus, &c. uigecuplus, trigecuplus, quadragecuplus, quinquagecuplus, ſexagecuplus, ſeptuagecuplus, octogecuplus, nonagecuplus. Centuplus, ducentuplus, trecentuplus, quadringentuplus, quingentuplus, ſexcentuplus, ſeptingentuplus, octingentuplus, nongentuplus, millecuplus. Raro utimur his in maſculino aut fœminino genere, ſæpiſſime uero in neutro. Interrogatiuum horum Grammatici dicunt eſſe Quotuplum. Et ſignificat ſemel tantum, bis tantũ, &c.

In Plex, ut, Simplex, duplex, triplex, &c. eodem modo ut præcedentia eunt, ponendo Plex, pro Plus, & ſignificant multiplicationem materiæ uel generum, ut, Veſtis eſt duplex. Dictiones ſunt octuplices. Aliquando capiuntur pro cardinali. Suetonius, Teſtamentum duplex ante biennium fecerat, alterum ſua, alterum liberti manu, id eſt, duo teſtamenta. Verg. Duplices tendens ad ſidera palmas, id eſt, duas, uel ambas potius. Sic iunguntur carentibus plurali, ueluti, duplex aurũ.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

In Arius ſic eunt, Vnarius, binarius, ternarius, quaternarius, quinarius, ſenarius, ſeptenarius, octonarius, nonarius, denarius, undenarius, duodenarius, &c. uicenarius, tricenarius uel trigenarius, quadragenarius, quinquagenarius, ſexagenarius, ſeptuagenarius. Hæc ſignificant numerum aliarum rerum, quæ non nominantur, ueluti, Lapis centenarius, id eſt, centum librarum. Sic in alijs menſuratis, homo quadragenarius, id eſt, quadraginta annorum, ſic in reliquis ubi ætatem inquirimus. Grex centenarius.i. centū capitum, ſic in ſimilibus. Centenarius numerus recte dicitur, quia numerus omnia complectitur. Non autem recte dices, Millenarium annum, ſed millenarius numerus annorum.

Diſtributiuus uel diuiduus.

Diſtributiuus numerus eſt, qui pluribus aliquid diuidit, & per ſignum uniuerſale declaratur, ſi proprie ſumas, ut, Dedi diſcipulis bina poma, id eſt, cuiq; diſcipulorum duo. Dedi ad Petrum & Paulum binas epiſtolas, id eſt, ad utrunq; duas. Hi numeri ſic eunt: Singuli, bini, terni, quaterni, quini, ſeni, ſepteni, octoni, noueni, deni, undeni, duodeni, ternideni, aut deniterni, &c. Viceni, uiceniſinguli, &c. Triceni, quadrageni, quinquageni, ſexageni, ſeptuageni, octogeni, nonageni, centeni, ducenteni, trecenteni, quadringenteni, quingenteni, ſexcenteni, ſeptingenteni, octingenteni, nongenteni, uel nongenteni, milleni. A uiginti uiceni

dicimus,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dicimus, a Triginta triceni, G in C uerſa. Compoſita a Centum in hac ſpecie poſſunt ſyncopari, ut Deceni, treceni, quadringeni, quingeni, ſexceni, ſeptingeni, octingeni, nongeni, pro ducenteni, &c. Raro utimur his numeralibus ſingulariter. Quandoq; pro primitiuis utimur, etiam in ſingulari.

Vergilius.

Gurgite ſepteno rapidus mare ſubmouet amnis, id eſt, ſeptem gurgitibus.

Idem.

Per duodena regit mundum ſol aureus aſtra, id eſt, per duodecim aſtra. Numerus diſtributiuus neceſſario pro cardinali, ſingulari numero carentibus adponitur, ut Binæ literæ, id eſt, duæ Epiſtolæ. Terna arma, &c. In his pluraliter uni, unæ, una, dicimus potius, quam ſinguli, ut, Vnæ literæ, unæ nuptiæ. Saluſt. Hi poſtquam in una mœnia conuenere. Idem, Vbi unę & alteræ ſchalę comminutæ ſunt. Valla tamen ait, recte dici, Duos liberos, & tres liberos, quorum unus, &c. quia intelligi ſolet filius. Non autem, Ternas accepi literas, quarum unam &c. ſed quarum unas &c. Litera pro Epiſtola ſingulariter, poeticum eſt.

Ouidius.

Quam legis, a rapta Bryſeide litera uenit.

Aduerbialis numerus.

Aduerbialis numerus, eſt aduerbium numeri. Nec eſt diſtincta ſpecies, quia aliquando eſt numerus cardinalis, ut, Semel, bis, ter.

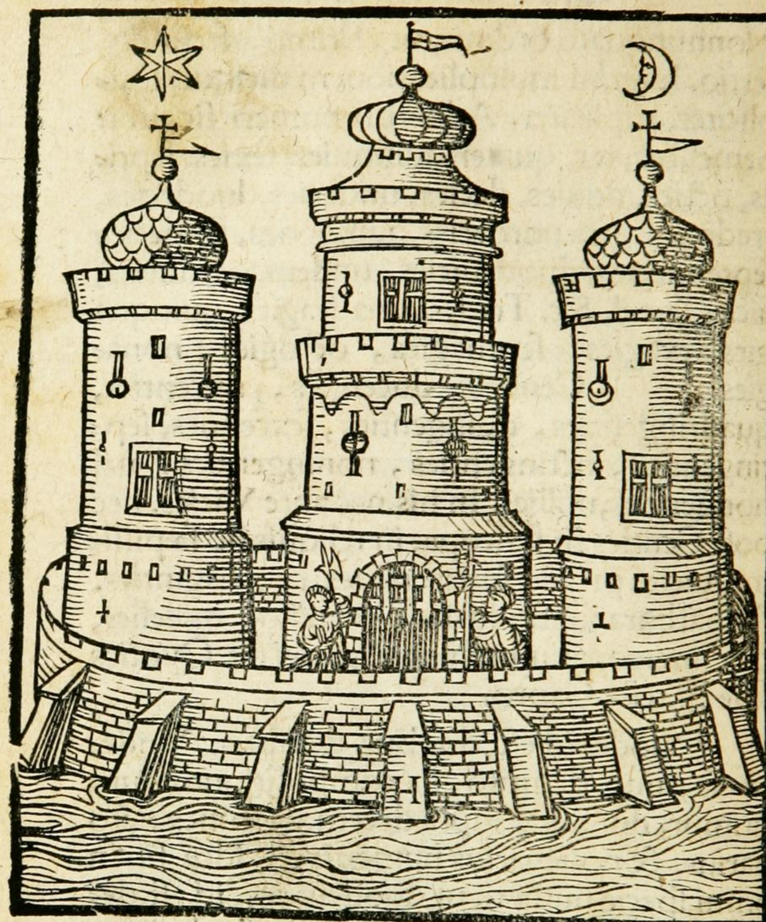
Nonnun-

Nonnunquam ordinis, ut, Primo, ſecundo, tertio. Interim multiplicationem dicit,ut, Dupliciter, tripliciter. Aduerbia numeri ſic eunt: Semel,bis, ter, quater,quinquies, ſexies, ſepties, octies, nouies, decies, undecies,duodecies, tredecies, quatuordecies,quindecies, ſexdecies ſeptendecies, duodeuicies, undeuicies, uicies, uicies ſemel, &c. Tricies, quadragies, quinquagies, ſexagies, ſeptuagies, octogies, nonagies. Centies, ducenties, trecenties, quadringenties, quingenties, ſexcenties, ſeptingenties, octingenties, noningenties. uel nongenties,millies. In his nec ante Vicies, nec poſt Centies fit ſyncopa, in reliquis fit ſæpiſſime, uicies pro uiginties, tricies pro triginties. At barbara ſunt, uigeſies, centeſies, milleſies, &c. Interrogatiuum huius ſpeciei eſt Quoties ſine N,teſte Capro.

Duode, id eſt, duobus demptis. Vnde, id eſt, uno dempto, in compoſitione ſolum utimur, duntaxat ſupra decem,ubicunq; octonarius, & nouenarius numerus eſt, idq; fit in omni ſpecie numeri, ut duodeuicies, id eſt,decies & octies. Vndeuicies, id eſt, decies & nouies. Sic duodeuiginti,undeuiginti, Duodeuiceſimus,undeuiceſimus, &c. Vndetriginta, duodequadraginta.

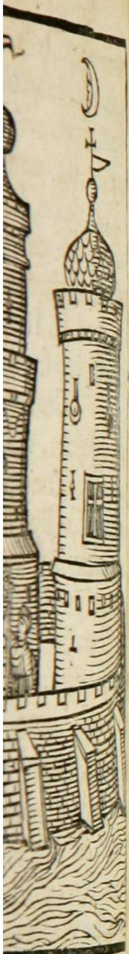
FINIS.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

IMPRESSVM VVITEBERGAE
in officina hæredum Georgij Rhau, 1558.
Impenſis Nicolai Foͤrd, Ciuis &
Bibliopolæ Haff=
nienſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

TEBERGAE
Rhau, 1558.
Ciuis &

1.

IOANNIS DESPAVTERII DE FIGVRIS GRAMMATICALIbus Liber, ex Quintiliano, Donato, Diomede, Valla, Placentino, Mancinello, Nigro, pluribusq; alijs diligenter collectus.

ANNO M. D. LVIII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

IOANNIS DESPAVTERII, DE FIGVRIS Liber unicus.

Figuræ Definitio & Diuiſio.

ARte nouata aliqua dicendi forma figura eſt.
Sunt eius ſpecies Metaplaſmus Schema Tropuſq;,
Quas manifeſtatis uitijs reſerabimus ample.

Figura eſt arte aliqua nouata forma dicendi. Aut, Figura eſt confirmatio quædam orationis, remota a communi & primum ſe offerente ratione. Vtraq; definitio eſt Quintiliani in libro nono de inſtitutione oratoria. Ex quo & octauo eiuſdem ſumpta ſunt ferme omnia quæ de Figuris ſcripſere Donatus, Diomedes, Valla Placentinus, Niger, Mancinellus, & ex primo eiuſdem, quæ de Barbariſmo & Solœciſmo tradiderunt. Hos ipſe poſtremum ſecutus, omnia copioſius & clarius tradere totis uiribus conatus ſum, id an effecerim, lectores candidi facile iudicarint. Figurarum notitia eſt Poetis Oratoribuſq; neceſſaria, ut Quintilianus declarat. Cæterum fuerit operæprecium uitiorum naturam ante manifeſtare, quæ authore Fabio in primo, ſæpe a figuris ſeparare difficile eſt, tam facile ſpecie recti decipimur, tantaq; eſt ijs inter ſe cognatio, ut quod in proſa, aut Figura.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

apud imperitos uitij nomen indipiſcitur, poetis ueneri ducatur.

De Vitijs.

Vitia. Vitia orationis generalia ſunt tria, ut Diomedes ſcribit. Obſcurum, Inordinatum, Barbarum. Obſcuritatis ſpecies ſunt octo. Acyrologia, Pleonaſmos, Periſſologia, Amphibologia, Tautologia, Eclypſis cum Apoſiopeſi, Aenigma, Macrologia. Inordinatæ orationis ſpecies ſunt quinq́ʒ, authore Diomede, Tapinoſis, Cacophaton ſiue Cacephaton, Cacoſyntheton, Aeſcrologia, Cacozelia. Barbaræ orationis ſpecies ſunt duæ, Barbariſmus & Solœciſmus, quæ uitia in primis uitanda primum declarabuntur.

Barbarus eſt quiſquis ſcribendo ſiue loquendo
Verbum corrumpit, peregrinum eſt Barbara lexis.

Barbariſmus. Barbariſmus eſt unicæ dictionis corruptio ſcribendo aut loquendo commiſſa, ut tollero cum duobus ll. Buſiris pœnultima correpta. Neq́ʒ enim defenditur authoritate Papinij, ut plæriq́ʒ male putant. Barbariſmus ſecundam corripit, ut Barbarus. Ideo hexametrum non ingreditur. Aleander eius loco Barbaris dixit, ut flectatur Barbaris idis. Barbara lexis. Barbara lexis eſt dictio peregrina, ut guerra, bladum, ſtufa, fardellus, catullum & mille id genus alia, imperitis ſacerdotibus & notarijs uſitatiſſima, elegantiæ amatoribus

ſummo-

ſummopere uitanda. Nonnulla tamen longo
ueterum uſu recepta ſunt, ut maſtruca aut
maſtruga. Sardum apud Ciceronem ueſti-
menti nomen. Magalia & mapalia punica,
lancea & gurdus pro ſtolido hiſpanica. Re-
da & Petorritum uehicula Gallica. Gaza
perſicum. Acinaces Medicum, Authore Do-
nato. Mappa circo uſitatum nomen puni-
cum. Author Quintilianus in primo, Barba-
ra lexis eſt oratio adiectiui & ſubſtantiui, le- Lexis.
xis, id eſt dictio, lexicon uocabularium. Bar-
bariſmus dicitur a Barbarus, id eſt, diſſonans, Barba-
quia a uera latinitate diſſonat, diſſidet, di- rus.
ſcordat. Barbari ab initio dicti ſunt factitio
nomine, qui duri atq; aſpere loquebantur.
Barbari etiam ſunt quicunq; alienigenæ præ-
ſertim feri & moribus inculti. Martialis.
Barbara pyramidum ſileat miracula mem-
phis. Pſalmographus. In exitu Iſrael de Ae-
gypto, domus Iacob de populo Barbaro.
Græci per ſe Barbaros cenſebant etiam lati-
nos. Plautus in Aſinariæ argumento. Mar-
cus uortit Barbare, id eſt, latine, ut recte de-
clarat meo iudicio Pylades. Poſtea deſierunt
latini inter Barbaros haberi. Cæterum tam
inter Græcos quam latinos Barbari ſemper
uocati ſunt, quicunq; latina & græca uerba
male ſcripſerunt aut pronunciauerunt, quos
Alcæus Barbarophonos appellat, & ipſum Barba-
uitium Barbarophoniam. Differt Barba- rophoni
riſmus a Solœciſmo, quod hic orationis ſit

 corru-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

corruptio ille uero, unicæ dictionis. Author Quintilianus in primo. Barbariſmus in proſa nomen ſuum retinet, apud Poetam Metaplaſmus & pathos nuncupatur. Ideo licet ex Poetis depromantur Barbariſmi exempla, ne credas ipſos locutos eſſe barbare, ſiue (ut ueteres ſæpius dicebant) ruſtice. Sed intelligas Barbariſmum fore, ſi quis ita loqueretur in proſa. Itidem cenſendum eſt de Solœciſmo, cui ſchemati apud Poetas nomen eſt.

Barbariſmus quot modis fiat.

Barbariſmus fit duobus modis, Scripto & pronunciatione. Idq; quadrifariam. Adiectione, Detractione, Mutatione, Transmutatione literæ, ſyllabæ, temporis. Adiectione literæ, ut relliquiæ, relligio, rellatus, gemino ll. Adiectione ſyllabæ, ut alituum, mauors, Induperator. Adiectione temporis, ut Italia prima longa, cum ſit naturaliter breuis. Author Quintilianus in primo. Sic Sophia, Philoſophia, penultima longa, barbariſmus eſt, nulla authoritate excuſabilis, quicquid dicat hic Mancinellus. Detractione literæ fit Barbariſmus, ut ſi quis detracta a litera Pretor dicat, ueluti fecit Lucilius, authore Diomede, Pretor ne ruſticus fiat, cum debeat æ pronunciari prætor. Sed ſtructuræ gratia ſyllaba longa corripitur. Hæc Diomedes, Ergo manifeſtum eſt, æ diphthongon ſcribi & pronunciari. Sic ſi recte legatur illud Auſonij, Sed Citheron toties

Diphthongus æ ſcribenda. Pretor. Prætor. Citheron.

ties ternas ex ære ſacrauit, dicendum erit Auſonium extrita priore uocali corripuiſſe ſecundã in Citheron, pro Cithæron. Mirum eſt Auſonij enarratorem id ſilentio obruiſſe. Mihi certe non eſt ueriſimile eum locũ mendacarere, de qua re & mille alijs copioſe in maximo opere diſputabimus, ſi mitiſſimus Ieſus aliquot annos uitæ noſtræ adiecerit. Item, Tuguri pro tugurij. Infantibu paruis, pro infantibus. Detractione ſyllabæ, ut ſurpitis, ſalmentum, pro ſurripitis, ſalſamentum. Sic, ſi Quintiliano credas, ſapis pro Iſapis, Sapis
In qua re complures ſugillat, Palinodiã can- pro Iſa-
taturus, ſi bene conſideraſſet illud Silij in pis.
octauo. Sed non ruricolæ firmarunt robore caſtra Deteriore, cauis uenientes montibus umbri. Hos æſis ſapiſq; lauant rapidaſq; ſonanti Vertice contorquens undas per ſaxa Metaurus.

DEtractione temporis, ut ſteterunt penultima breui. MVtatione literæ fit Barbariſmus, ut aſuenio, upilio, pro aduenio, opilio.

MVtatione ſyllabæ, ut pernuces, pro pernices, author Donatus.

MVtatione temporis, ut teſte eodem apud Vergilium. Feruere leucaten auroq; effulgere fluctus, licet non deſint qui aſſerant, olim in uſu fuiſſe uerbum tertij ordinis Feruo, quod Quintiliano inauditum eſt, licet Lucilius dixerit, Feruit aqua & feruet, fer-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uir nunc feruit ad annum. TRANSMVtatione literæ fit Barbariſmus, ſi quis Lerigio pro religio, aut Pregula pro pergula dixerit. Tinga Placentinus duos in uno nomine faciebat Barbariſmos, Preculam pro pergulam dicens, authore Quintiliano in primo. TRANSmutatione ſyllabæ, ut Diſplicina pro diſciplina. TRANSmutatione temporis, ut ſi quis prima breui, & ſecunda producta Lucia pronunciet, more imperitorum. Fiunt (inquit Donatus) Barbariſmi per tonorum commutationem. Nam ipſi adijciuntur, detrahuntur, mutantur & tranſmutantur, quorum exempla ultro ſe offerunt, ſi quis inquirat. Totidem etiam modis per aſpirationem deprehenditur Barbariſmus, quem quidam ſcripto, quidam pronunciatione iudicant adſcribendum, propter h, quam alij literam, alij aſpirationis notam deputant. Fiunt quoq; Barbariſmi per hiatus & colliſiones. Sunt etiam malæ compoſitiones, ut Cacoſyntheton, quæ uitia nonnulli Barbariſmum eſſe putant, in quibus ſunt Metaciſmi, Labdaciſmi, Iotaciſmi, Hiatus, Colliſiones, & omnia quæ plus æquo minuſue ſonantia ab eruditis auribus reſpuuntur. Nos cauenda hæc omnia uitia prælocuti, controuerſiam de nomine pertinacibus relinquamus. Hęc cum Diomede Donatus. Addit Diomedes. Iotaciſmi ſunt quum i litera ſupra iuſtum decorem in dictionibus

Iotaciſmus.

oſtendi-

oſtenditur. Labdaciſmi ſimiliter, ſi lucem prima ſyllaba uel alma nimium pronunciemus. Metaciſmi ſunt, quum in fine partium orationis inuenitur m litera, & incipiens ſequens a uocali, quæ non ſit loco conſonantis poſita. Hæc enim ſcribitur, non autem pronunciatur, ut, Quouſq; tandem abutere? Tunc autem pronunciamus m literam, quum ſequitur uocalis loco conſonantis poſitã, ut eſt. Tum Iuno æternum ſeruans. Diſtinctio quoq; ſeparat uerba. Dum conderet urbem, Inferretq; deos Latio. Quæ pronunciatio ſeruanda, ne ſit Barbariſmus, non in ſcriptura, ſed in ſermone ſi enunciata fuerit. Hæc Diomedes. Labdaciſmus.

Esto Solœciſmus uicioſa oratio quæuis. Solœciſmus.

Solœciſmus eſt impar & inconueniens compoſitura partium orationis. Author Aſinius Capito, ut acuta gradius. Saluete reuerende magiſter. In proſa præſertim ſi imperito excitat nomen ſuum retinet. In carmine præſtantis poetæ Schema uocatur, & (ut Georgius Valla aſſerit) Allœoſis atq; Solœcophanes, quæ nomina ſuis locis declarabuntur. Differt Solœciſmus a Babariſmo, ut dictum eſt, quia Barbariſmus dictionẽ corrumpit, Solœciſmus uero orationem. Diciturq; latine imparilitas. A uetuſtioribus latinis Stribiligo dicebatur, a uerſura ſcilicet & prauitate tortuoſæ orationis, tanquam Stribiligo an Scribligo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Streblolìgo quædam, à ſtreblo, id eſt, torqueo, deprauo. Perottus in Cornucopiæ, Scribligo dicit ut Scriblita ex eodem fonte ortum, ut credit. At in Diomede & Gellio Stribiligo offendo, quod magis placet. Nomine Solœciſmus cum Quintiliano intrepidi utamur, licet Gellius putet antiquiſſimum quenq; Solœcum & Barbarum dixiſſe, non

Solœcus Solœciſmum neq; Barbariſmum. Solœci autem nomen a Solone deductum Laertius Diogenes teſtatur, qui quum in Cilicia urbem a ſuo nomine Solos condidiſſet, pauci ex Athenienſibus, quos in ea reliquit, non multo interiecto tempore, corrupto patrio ſermone, inconuenienti partium ſtructura loqui cœperunt. Quapropter qui eo uitio aliquando uterentur dicti ſunt σολοικίζειν, h.e.

Solœ. (ut Perottus loquitur) Solœciſare. Solœ autem urbis nomen, quæ poſtea Pompeiopolis dicta eſt. Duas tantum ſyllabas obtinens in œ diphthongon deſinit in nominatiuo plurali, ut apud Plinium Inſularum nomina aut oppidorum Taphrœ, Neurœ, Solœ, Dioſcurœ, Pazœ, Cepœ, & apud Ciceronem Canephorœ, quæ ac ſi in i deſinerent faciunt obliquos per ſecundam declinationem. Author Hermolaus Barbarus in Plinium. Male igitur imperitū uulgus cum Alexandro Soloe triſyllabum profert. A Poetis Solœciſmus pro errore Metaphoricos capitur. Iuue. Solœciſmum liceat feciſſe marito.

Solœciſmus fit modis generalibus quatuordecim. Primo immutatione generum, ut Spiſſus ſuber, pro ſpiſſum. Purpurea Narciſſus. At, Silex atra, Vergilij authoritate excuſatur. Secundo immutatione caſuum, ut Illum quem quæris, ego ſum. Vrbem quam ſtatuo ueſtra eſt. Niſi excuſetur, ut in Syntaxi noſtra docui. Tertio immutatione numerorū, ut Saluete, ad unum, pro ſalue. Turba clamant. Quarto immutatione perſonarum, ut Danai qui parent Atridis quam primum arma ſumite, pro qui paretis. Diomedes credit ſecundam perſonam poni pro tertia, hic. Hæc prima piacula ſunto, pro ſint. Donatus tamen, amanto, ſunto, &c. tertiæ perſonæ eſſe putat. Quinto immutatione temporum, ut Fumat Neptunia Troia, pro fumauit. Licet de hoc ſit inter Grammaticos controuerſia. Nec ueni, niſi fata locū, ſedemq; dediſſent, pro nec ueniſſem. Ponitur hic præteritum Perfectum pro Pluſquamperfecto, authore Diomede, & Indicatiuus modus pro Coniunctiuo. Sexto per qualitates uel ſignificationes Verborum. Vergil. Expoliantur eos, & corpora nuda relinquunt. Idem, Placidam paci nutritor oliuam, pro expoliant, & nutrito. Facit enim Commune uerbū nutrior ab eo, quod erat Actiuum nutrio. Septimo per modos uerborum, ut, Itis, paratis arma, pro ite, parate arma. Indicatiuū pro Imperatiuo poſuit, authore Donato.

Solœciſmus quot modis.

Vergi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vergilius. At Rutulo Regi, ducibuſq; ea mira uideri Auſonijs, id eſt, uidebantur, ut aſſerit Diomedes. Nonnulli malunt ſubaudire uerbum cæperunt. Octauo per aduerbia,ut,Intus eo,pro intro. Apuleij imperitus Miles. Vbi ducis aſinum iſtum? pro quo ducis? Similiter fit Solœciſmus, authore Donato,quoties nomen pro aduerbio ponitur, ut Toruumq; repente Clamat, pro torue. Aut ſi proprium pro Appellatiuo ponatur, ut Dardanus pro Dardanius. Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardanus. Nono per præpoſitiones, ut Eo apud amicum, pro ad amicum,Solœciſmus eſt teſtibus Donato & Diomede. Verg. Rapuitq; in fomite flammam ,pro in fomitem,quaſi ad fomitem. Sub lucem ibant, pro ante, author Donatus. Ea tamen locutio tantæ authoritatis tibicinibus fulcitur,ut cuiq; licitam putemus, uideatur Syntaxis noſtra. Cui tantum de te licuit,pro in te. Decimo per gradus, ut Reſpondit Iuno Saturnia ſancta dearum, pro ſanctiſſima,authore Donato. Diomedes ponit exemplum. Is quæſtus eſt multo huberrimus, quum debuerit dicere, multo huberior. Nos in Syntaxi oſtendimus id genus orationes eſſe oppido uenuſtas, tantum abeſt,ut ulla ſit Solœciſmi ſpecies. Vndecimo per coniunctiones, ut ſi copulatiua pro diſiunctiua ponatur, aut contra, ueluti, q; pro ue, apud Vergilium in Secundo Aeneidos de

equo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

equo Durateo. At Capys, & quorum melior ſententia menti, Aut Pelago Danaum inſidias, ſuſpectaq; dona Præcipitare iubent, ſubiectiſq; urere flammis, Aut terebrare cauas uteri, & tentare latebras. Duodecimo per geminationem abnuendi, ut nihil nunquam peccaui, pro nihil unquam peccaui. Tertiodecimo per Accentus, ut ſi quis pronunciaret ſine accentu in fine, pone, falſo, una, aduerbia, quem in ultima differentiæ cauſa habent, authore Priſciano. Quartodecimo per ordinis mutationem, ut, Aedituuſq; ſacerdos cantant, pro æditüus ſacerdoſq;. Et ut ſummatim dicam, Solœciſmus fit, quoties oratio uitiatur citra corruptionem ſcripturæ aut prolationis, ut Saluete ad unū. Quo pergis? Romæ. Non mei intereſt. Quem percuſſiſti? hunc, demonſtrata fœmina. In quibus licet uideatur eſſe unius dictionis uitium, tamen per ſubauditionem oratio eſt, ut Saluete tu, Quem percuſiſti? hunc fœminam. Quo pergis? pergo Romæ &c. Author Quintilianus in primo, ſuffragatur cum Diomede Donatus. At ſi quis multitudinis duntaxat numero flectanda honicos aut contra enunciet, ut nuptia, calenda, diuitia, ferra, plumba, Barbariſmum proculdubio committit, Authoribus eiſdem.

Obſcuræ ignobiliſq; orationis ſpecies.

Impro-

Improprie ſumptum uerbum dicatur Acyron.

Acyron. Acyrologia.

Acyron ſiue Acyrologia, eſt impropria dictionis uſurpatio, ut ſpero pro timeo, improprium eſt. Nam ſperamus bona, timemus aduerſa. Vergilius, Hunc ego ſi potui tantum ſperare dolorem. Idem, Si genus humanum & mortalia temnitis arma, At ſperate deos memores fandi atq; nefandi. Quintilianus in octauo Proprietati contrarium eſt uitium, quod apud nos improprium, Acyron apud Græcos uocatur, quale eſt, tantum ſperare dolorem. Terentius, Accede ad ignem hunc, iam caleſces plus ſatis. Acyrologicos dixit ad ignem hunc, pro ad meretricem, ubi etiam Metaphora inuenitur. Acyrologia interpretatur impropria locutio, ab Acyros, id eſt, improprius, & Logia, id eſt, locutio. Logia autem (ut in Verſificatoria noſtra oſtendimus) tribrachus eſt. Ideo nihil ex eo nomine compoſitum hexametris idoneum eſt. Propterea metri gratia Periſſologus, Tautologus, Macrologos diximus, pro Periſſologia, &c. non inepte ut opinor. Siquidem logos, id eſt ſermo uel ratio, in compoſitis interdum adiectiue, interdum ſubſtantiue capitur, ut indicant Polylogus & Dialogus. Apologus & Apologia haud parum ſignificatione differunt. Acyron dicitur ab a particula priuatiua, & Cyrios, id eſt, proprius & dominus. Cyriacos dominicus. Cyria hera, domina.

Ab

Ab his deducta primam ſyllabam produce-
re in Verſificatoria oſtendi. Ideo produxi
ſecundam in Acyron.

Omne ſuperuacuum Pleonaſmos rite uocatur.

Pleonaſmos eſt adiectio ſuperuacua ad plenam ſignificationem, ut, ſic ore locuta eſt, uidi oculis ante ipſe meis. Nam ore & oculis hic ſuperuacanea ſunt, & in illo uidi, ineſt ipſe. Autore Fabio aſſerente & geminationē, & repetitionem, & qualemcunq; adiectionem Pleonaſmum uideri poſſe. Transfertur autem Pleonaſmos ſuperabundantia, a Pleonazo, id eſt, pluſquam oportet facio aut dico. Poteſt hæc figura cum Periſſologia & Macrologia, Tautologiaq; uocari Periergia, quæ eſt curioſitas & ſedulitas ſuperflua, prorſuſq; uerbum omne, quod neq; ornatum neq; ſenſum iuuat. Periergos, id eſt, curioſus & ſuperflue ſedulus. Periergazomæ, id eſt, curioſe ago & ſatago. Ne quid autem ſcitu dignum ſciens prætercam, non te latet apud Vergilium in duodecimo Aeneidos, quoſdam libros habere, Vidi oculos ante ipſe meos, me uoce uocantem Murrhanū, ſic ante præpoſitio hic foret, de qua oratione perdocte doctiſſimus Badius in nono Fabij diſſeruit. Periergia, quaſi ultra opus & præter neceſſitatem, a peri ultra, & ergon opus & officium.

Pleonaſmos.

Periergia.

Eſto

Eſto Periſſologus tibi ſermo ſuperfluus omnis.

Periſſologia. Periſſologia eſt adiectio uerborum ſuperflua, ſine ulla ui rerum, ut, Ibant qua poterant, qua non poterant, non ibant. Hic excepto ibant omnia ſuperuacua ſunt. Viuat rex, & non moriatur. Superflue adijcitur, & non moriatur. Siquidem non ſit aliud uiuere quam non mori. Periſſologia interpretatur ſuperflua locutio, a Periſſos, id eſt, ſuperfluus. Periſſeumatos abundantia. Periſſeuo abundo, ſupero.

Amphibolon dubius Romanis ſermo feretur.

Amphibologia. Amphibologia eſt uitio compoſitionis in ambiguo poſita ſententia. Fit autem pluribus modis, quos recenſere omnes, ne nimis longum eſſet non oportet, ut inquit Donatus. Fit autem per accuſatiuum, ut audio ſecutorem retiarium occidiſſe. Dubium eſt an ſecutor retiarium occiderit an contra. Secutor & retiarius gladiatorum nomina ſunt, ut Thrax & Mirmillo. Aio te Aeacida Romanos uincere poſſe. Certum eſt Antonium præcedere eloquentia Craſſum. Fit item per uerbum commune, ut Criminatur Cato. Vadatur Tullius, dubium eſt actiue an paſſiue intelligas. Et per participium, ut uideo ſtatuam auream haſtam tenentem. Dubium eſt, an ſtatua haſtam teneat, an contra. Fit item per æquiuoca, quæ græce dicuntur Homonyma

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

monyma & Polyſema, ut fregi aciem, dubium eſt, an oculorum, an exercitus, an ferri. Sic taurus denotat montem, animal, ſignum cœleſte, & partem obſcenam. Conductus eſt cæcus ſecus uiam, amor Dei, utilitas magiſtri. In his & mille id genus orationibus eſt Amphibolia, id eſt, ambiguus ſermo. Plene diceretur Amplibologia, ſed Euphoniæ gratia unica ſyllaba eſt extrita, fit enim ab Amphibolos, id eſt, ambiguus, dubius. Vnde hæc figura etiam dicitur Amphibolia, penultima breui. Amphibal lo amplector, dubito, circumpono, ab amphi, id eſt, circum. Ballo, id eſt, mitto & iacio. Bole & Bolos, id eſt, iactus. Logia locutio.

Tautologos uerbis uarijs rem ſignat eandem.

Tautologia eſt diuerſorum uerborum aut orationum eandem rem ſignificantium inculcatio, ut, ipſe egomet uenio, exultans redeo gaudenſq; reuertor. Vergilius primo Aeneidos. Quem ſi fata uirum ſeruant, ſi ueſcitur aura Aetherea, neq; adhuc crudelibus occubat umbris. Nam totum quod repetitur unum eſt. Idem in nono. Lachrymis ita fatur obortis. Te ne inquit miſerande puer quum læta ueniret, Inuidit fortuna mihi. Nam cum dixiſſet fatur, ſuperfluum erat eiuſdem rei uerbum, inquit. Tautologia transfertur eadem locutio. Habet id Tautologia.

nomen au diphthongon in prima ſyllaba, contra ineptos, credentes hic primam ſyllabam eſſe, quæ eſt in tantus. Tautotes penultima breui, id eſt, identitas. Logia, locutio, Logos, ſermo, ratio.

Macrologos ſermo nimium prolixus habetur.

Macrologia. Macrologia eſt longa ſententia res non neceſſarias comprehendens, ut apud Liuium, teſte in octauo Quintiliano. Legati non impetrata pace retro domum unde uenerant abierunt. Vergil. Poſtera lux ſummo ſpargebat lumine terras, Orta dies, quum primum alto ſe gurgite tollunt Solis equi, lucemq; elatis naribus efflant. Satis fuerat dixiſſe, Orta dies. Cęterum hoc uitium uerſibus minus nocet, quam ſolutæ orationi. Author Diomedes. Macrologia transfertur longa locutio. Nam macros longus eſt. Huic uitio aduerſatur orationis uirtus, quam græci Syntomiam uocant, Latini breuitatem, quæ authore Diomede tunc fit, quum rei magnæ ſenſus ſufficienter ad dignitatem quamuis breui enunciatur ſententia, ut apud Vergilium. Naſcetur pulchra Troianus origine Cæſar, Imperiū Oceano famam qui terminet aſtris. Hic enim & Troiana dignitas, & Cæſaris principatus, & Romano imperio poſſeſſio indicatur terrarū orbis. Syntomos. i. breuis, conciſus. Syntomia, breuitas, a ſyn, i. con, & tome uel tomos, id eſt, inciſio, ſectio.

Syntomia.

Huic

Huic uirtuti uicina eſt omnibus aduerſa ui‑
tijs Ceriologia aut Ciriologia, per κ in pri‑ Ciriologia.
ma ſyllaba. Hanc Diomedes ſic definit. Ci‑
riologia eſt culta & ſana oratio ſine lenocinio ornata, ut Romanos rerum dominos, gentemq; togatam. Hic etiam ipſa ueritas ſententiam ornauit. Videtur interpretari cor animaq; orationis, a κῆρ κηρός, cor, anima.
Eadem uirtus dicitur Orthoepea, quæ Au‑ Orthoepea.
thore Quintiliano in primo, eſt remotis omnibus uitijs emendata cum ſuauitate uocum explanatio. Niger exemplum dat ex Vergilio. Mecumq; fouebit Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Eclipſis uerbum, Reticentia uerba ſubaudit.

Eclipſis unicum uerbum, id eſt, dictio‑ Eclipſis.
nem ſubaudit. Reticentia uero, id eſt, Apoſiopeſis plures dictiones ſupprimit. Hanc differentiam ex Mancinello pluribuſq; colligo. Itaq; Eclipſis eſt defectus quidam neceſſariæ dictionis, quam deſiderat præciſa ſententia, ut, Hæc ſecum, deeſt loquebatur. Italiam fato profugus Lauinaq; uenit Littora, deeſt præpoſitio ad. Terris iactatus & alto, deeſt in. Et in quarto Aene. O mihi ſola mei ſuper Aſtyanactis imago, deeſt uerbum eſt, ad perfectionem orationis. Nec enim apocopam poſſumus dicere eam quæ fit in plena dictione, ſed quæ in litera uel ſyllaba, ſenſu per ſe carentibus. Hoc Priſcianus in xvij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Apud Auſonium, in ſuper ſubauditur infi-nitiuus, eſſe. Tu ſenium quodcunq; ſuper la-bentibus annis Fata dabunt &c. Eclipſis, id eſt, defectus aut defectio. Eclipo cum ei diph-thongo in ſecunda ſyllaba, id eſt, deficio. E-clipticos defectiuus. APOſiopeſis eſt plu-rium dictionum ſubauditio, iratis in primis apta. Terent. Quem ego ſi ſenſero, quem ego ſubaudi acerrime puniam, aut in piſtrinum dabo, ſi ſenſero, ſubaudi fallaciæ quicquam machinari, aut quid ſimile. Verg. Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus, quos ego, ſubaudi acerrime puniam, aut quid ſi-mile. Id autem fit, quum quis iraſcitur aut perturbatur, ut, Meme adſum qui feci, in me conuertite ferrum. Et, Incipit effari mediaq; in uoce reſiſtit. His enim affectibus tantum ſermonis defectio congruit, teſte Seruio in 1. Aene. Apoſiopeſis aut Apoſiopiſis penulti-ma longa, ſcribitur enim græce per ω mega ante p. & η ante ſ. ἀποσιωπήσις. η autem fe-re ſemper uertitur in e longum, ut oſtendunt dictiones, Monaſterium, Baptiſterium, Ela-terium, Cœmiterium, Phrontiſterium, Po-terium, Apoditerium, Mimeſis, Ecphoneſis, &c. Sic & græce & latine ſcribitur apud Quintilianum & Vallam Placentinum & Volaterranum, Apoſiopeſis. Itaq; id nomen producit penultimam, licet Mancinellus cor-ripuerit, male quidem ut plæraq; alia, con-

Apoſio-peſis.

uenien-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uenientius certe produxiſſet, melius enim fuerit prima tantum ſyllaba abuti quam penultima, ob id ſemper a iuuenibus male pronunciata. Apoſiopeſis latine dicitur reticentia a Cicerone, obticentia a Celſo, a nonnullis interruptio. Fit autem ex apo, id eſt, ab & re, & ſiopao, id eſt ſileo, taceo, hinc Siope, & Siopeſis, id eſt, ſilentium, per η id eſt, e longũ, qualia ſunt apud græcos uerbalia plurima, ut Catecheſis inſtructio, Cœmeſis dormitio, Syndeſis conſcientia, Metachoreſis ſeceſſio, &c. Siopelos taciturnus. Sioperos idem, Tam Eclipſis quam Apoſiopeſis dici poteſt

Mioſis aut Meoſis.

Mioſis aut meoſis per ει diphthongum in prima ſyllaba ſequente ω mega, μειωσις, de qua ſic ait Quintilianus in octauo. Vitanda & μειωσις, quum ſermoni quidem deeſt aliquid, quo minus plenus ſit, quanquam id obſcuræ potius, quam inornatæ orationis uitium eſt, ſed hoc quoq; quum a prudentibus fit, ſchema dici ſolet, ſicut Tautologia &c. Ex quibus uerbis liquet, omnia uitia doctiſſimorum authoritate prædita in figurarum album admitti, μειωμα, ατος aut μειωσις, id eſt, diminutio, a μεικϛω, id eſt, diuido.

Eſt ænigma grauis nimium tibi ſermo ſolutu.

Aenigma.

Aenigma eſt obſcura ſententia per obſcuram ſimilitudinem rerum, ut, mater me genuit, eadem mox gignitur ex me, ſignifica-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tur enim aquam in niuem conuerti, & ex eadem rurſus effluere. Aenigma diriuatur ab ænittomæ, id eſt, ab obſcure loquendo innuendoq́;, teſte Raphaele Regio in 8. Quintilia. Aenittomæ, id eſt, obſcure loquor. Aenigma a quibuſdam dicitur uelata quæſtio. Diomedes ſic ait. Aenigma eſt per incredibilia confuſa ſententia, ut Auia filiorum eſt quæ mater mariti, de Iocaſta matre Oedipodis, cui nupta peperit Eteoclem & Polynicem, quorum fuit & auia & mater. Item, Mare concretum in creta ligneo in campo ubi caro humana oſſibus ludebat, quo ſignificatur ſal in ſalino cretaceo ſuper menſam, in quam manus talos iactabat. Donatus ænigma non uitijs, ſed tropis annumerat, Diomedes non iniuria utriſq́;, quia allegoriam habet annexam ferme ſemper.

Inordinatæ orationis ſpecies.

INordinatæ orationis ſpecies ſunt quinq́;. Tapinoſis, Aeſchrologia, Cacephaton, Cacozelia, Cacoſyntheton. Author Diomedes. Mancinellus Donatum imitatus omiſit Aeſchrologiam & Cacozeliam, quæ uitia ſcitu digna non grauabimur declarare, licet Aeſchrologia ſub Cacephato, & Cacozelia ſub Cacoſyntheto poſſit comprehendi.

Magna

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Magna Tapinoſis tenui ſermone recludit.

Tapinoſis eſt humilitas magnæ rei non id agente ſententia quod demonſtrat, ut apud Vergiliũ. Penituſq́ cauernas Ingentes, uterumq́ armato milite complent, pro multis armatorum militum legionibus. Idem, Multa malus ſimulans, pro ſceleſtus. Idem, Dulichias uexaſſe rates, pro atrociſſime raptaſſe & laniaſſe. Gellius tamen in 6. capit. lib. 2. oſtendit uexare non tam leuis rei uerbum eſſe quam Grammatici rentur. Horat. Pelidæ ſtomachum cedere neſcij, pro bile & uehementi iracundia. Item quoties de mari gurges dicitur, Tapinoſis eſt, quæ magnifico plærunq́ epitheto adiuuatur. Vergilius, Apparent rari nantes in gurgite uaſto. Tapinoſis cum ει diphthongo & ω mega, genitiuo Tapinoſeos. i. humiliatio. Tapinos humilis, tapinoo humilio. Tapinophroneo humiliter ſentio, Tapinophroſyne, id eſt, humilitas. Tapinoſis.

Aeſchrologos nobis obſcœna oratio fertur.

Aeſchrologia eſt uitio compoſitionis inuerecunda oratio, ut compoſitio uerborum obſcœnæ ſignificationis, aut unius uerbi obſcœna ſignificatio & pronunciatio. Compoſitione fit, ut cum numero fui. Emendatur hoc uitium interpoſita aliqua particula, ut cum quodam numero fui. Item unius uerbi Aeſchrologia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

obſcœna pronunciatione ſic fit, ut eſt apud Saluſt. Ductabat & arrexit animos militum. Nam ductare & arrigere etiam ſunt turpis rei uerba. Aeſchrologia cum æ diphthongo ante ſ ſequente ch aſpirato, interpretatur turpiloquium, aut turpis locutio, ab æſchros, id eſt, turpitudo, æſchrocerdes turpis lucri, æſchrocerdia, id eſt, turpe lucrum.

Eſt Caco rite phaton quicquid ſonat haud bene nobis.

Cacophaton. Cacophaton aut cacephaton eſt obſcœna pronunciatio, uel in compoſita dictione, uel in uno uerbo, ut Numerum cum nauibus æquat. Arrige aures Pamphile, ſic Donatus. Cacephaton inquit Diomedes, eſt uicio cõpoſitionis inuerecunda ſuſpitio, ut, arrige aures Pamphile. Idem, At ramum hunc aperit, ramum qui ueſte latebat. Notum eſt arrigere ad uetulas apud Martialem obſcœne accipi, & ramum ueſte latentem impudicus facile ad impudica referret. Cacophaton item fit earundem literarum aut ſyllabarum concurſu, ut apud Ciceronem, O fortunatam natam, me conſule Romam, & apud Vergilium. Numerũ cum nauibus æquat, hic rum cum cacophaton eſt, & in Somnio Scipionis. Luce lucebat aliena. Seruius aſſerit Cacophaton fieri, ſi CVM particulam n litera ſequatur, ut cum nauibus. Diomedes æſchrologiam uocat, ut cum numero. Dicitur a

cacon,

cacon, id eſt, malum, cace malitia, cacos aduerbium male, & phaton, id eſt, dictum, ut ſit Cacophaton mala locutio, & male ſonans dictum.

Eſto Cacozelon praua affectatio nobis.

Cacozelia eſt per affectionem decoris corrupta ſententia, cum eo ipſo dedecoretur oratio, quo illam uoluit author ornare. Hæc fit aut nimio tumore, aut nimio cultu. Nimio tumore. Iuppiter o præſens cœli qui ſidera torques. Ore tuo dicenda loquar. Nimio cultu. Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo, Per iuga chryſolithi poſitæq; ex ordine gemmæ. Hæc Diomedes, apud quem timore legitur per tertiam uocalem, ego tumorem per quintam uocalem legendum cenſeo, iuxta illud Horatij. Profeſſus grandia turget, id quod ex Diomedis exemplo manifeſtum eſt. De hoc uicio ſic loquitur in 8. Quint. Cacozelon, id eſt, mala affectatio per omne dicendi genus peccat. Nam & tumida & exilia & prædulcia & abundantia & accerſita & exultantia ſub idẽ nomen cadunt. Deniq; κακόκηλον uocatur, quicquid eſt ultra uirtutem, quoties ingenium iudicio caret, & ſpecie boni fallitur, omnium in eloquentia uitiorum peſſimum, Nam cætera uitantur, hoc petitur. Cacozelia transfertur mala affectatio, æmulatio, Cacozelia.

 imitatio,

imitatio, cacos malus eſt, zelus æmulatio & imitatio, zeloo imitor, æmulor. Scribitur per κ ante λ, ne quenquam mendax impreſſio decipiat.

Haud bene compoſitum Cacoſyntheton eſto latinis.

Cacoſyntheton. Cacoſyntheton eſt uitioſa dictionum compoſitio, ſic Donatus. Cacoſyntheton eſt indecens ſtructura uerborum, ſic Diomedes. Dat uterq; exemplum ex nono Aeneid. Verſaq; iuuencum Terga fatigamus haſta. Seruius aſſerit eſſe cacoſyntheton & homœoteleuton. Cacoſyntheton transfertur male compoſitum, & (ut in Octauo dicit Quintilianus) male collocatum, a cacos aduerbio id eſt male, & ſyn, id eſt, con & theton. id eſt, poſitum.

De Metaplaſmo.

Dictio transformata poetæ ſit Metaplaſmus.

Metaplaſmus. Metaplaſmus eſt transformatio quædam recti ſolitiq; ſermonis in alteram ſpeciem, metri, ornatus, neceſſitatiſue cauſa, ut cœlicolum, induperator, dicier. Vocatur etiam Pathos. Nam Georgius Valla ſic ait: In ſyllabis figura omnis pathos dicta, ut Metatheſis Apocope &c. Metaplaſmus dicitur a meta, id eſt trans, & plaſma, atos, id eſt, figmentum, & plaſis formatio. Pathos neutri generis, id eſt, paſſio, plurale eſt pathe, ut cete, tempe. Ethe ab ethos. Mele a melos &c.

Pathos.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Patitur autem dictio quicquam adiectione, detractione,&c. Valla Placentinus. Hæc fere ſunt,quæ in ſyllabis Pathe uocant græci. Metaplaſmi ſpecies ſunt quatuordecim. Proſtheſis, Epentheſis, Paragoge, Aphæreſis, Syncope, Apocope, Ectaſis, Syſtole, Diæreſis, Synæreſis, Synalœphe, Ecthlipſis, Antitheſis,Metatheſis.

Adijce principio quicquam, ſic Poſtheſin edes. Proſtheſis.

Proſtheſis eſt appoſitio quædam ad principium dictionis,literæ uel ſyllabæ, ut gnatæ pro natæ, tetulit pro tulit, aſtat pro ſtat. Vergilius, Arduus Alcides medijs in mœnibus aſtat. Comicus. Nunquam huc tetuliſſem pedem. Proſtheſis dicitur a pros, id eſt, ad & theſis, id eſt, poſitio, hoc eſt appoſitio, proſthetos, id eſt,appoſitus.

Adijce quid medio, ſic fiet Epentheſis apte. Epentheſis.

Epentheſis eſt appoſitio quædam ad mediam dictionem literæ uel ſyllabæ, ut relliquias gemino ll, pro reliquias, Induperator, pro Imperator. Hanc nonnulli Parentheſim uocant,authore Donato. Alij Pleonaſmum, teſte Diomede. Quidam Epectaſim. Iuue. Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putamus Induperatorem. Georgius Valla hanc figuram partitur in Anadiploſim & Epectaſim. Anadiploſis eſt eiuſdem literæ iteratio metri cauſa, ut relligio, relliquiæ, redduco, reffert,rellatus, rettuli, reppuli, repperi. In dictione Anadiploſis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ctione refert, nos Vallæ refragari alibi oſtendimus. Epectaſis eſt in media dictione ſyllabæ additio, ut mauros, nauita, alituum, indugredi &c. Epentheſis eſt interpoſitio, ab epi & en, quæ coniuncta ſignificant inter, & theſis, id eſt, poſitio. Eandem ſignificationem habet Parentheſis, quia para cum en ſignificat inter. Epectaſis dicitur porrectio, productio, extenſio, ab epi, id eſt ſuper, in, pro ex, & ecteno uel ectino media longa, id eſt, produco & extendo. Anadiploſis, id eſt, reduplicatio, ab ana, id eſt, re, & diploſis duplicatio, diploo, duplico.

Epectaſis.

Paragoge.

Adijce quid fini, pulchram facies Paragogen.

Paragoge eſt appoſitio quædam ad finem dictionis literæ uel ſyllabę, ut magis pro mage, poteſtur pro poteſt. Hanc alij Paralepſin, alij Prolepſin, id eſt, præſumptionem uocant, ſic Donatus. Diomedes uero Proparalepſin, quanquam nonnihil differre credat, ita ſcribens. Proparalepſis eſt cum aliquid ad nouiſſimam partem dictionis accedit, ut Admittier ora, pro admitti, &, Magicas inuitam accingier artes, pro accingi. Paragoge eſt, cum ad ultimam ſimplicis dictionis clauſulam, aut litera iungitur, aut ſyllaba. Litera, ut apud Plautum. Quod & hoſtis, pro hoſti. Syllaba, poſtetur, pro poteſt. Nos cum Donato tam ſcrupuloſam obſeruationem miſſam facientes, omnia hæc Paragogen

Proparalepſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

gogen uocamus. Paragoge, id eſt, adductio uel deductio, a Para, id eſt, ad & iuxta, & Agoge, id eſt, ductio. Proparalepſis dicitur (ut Mancinellus ait) quaſi iuxta ante acceptio, a Pro, id eſt, ante, & Para, id eſt, iuxta, & Lepſis, acceptio.

Aufert quid capiti uates ut Aphæreſin edat.

Aphæreſis eſt ablatio de principio dictionis literæ uel ſyllabæ, contraria Proſtheſi. Ouidius. Pone metum, ualeo, pro depone. Vergilius. Diſcite iuſticiam moniti & non temnere diuos, pro contemnere. Aphæreſis eſt ablatio uel abſciſſio, ab aphæro, id eſt, abſcindo. Aphæreſis.

E medio quicquam tollas, ita Syncopa fiet.

Syncopa eſt ablatio de media dictione literæ uel ſyllabæ, contraria Epentheſi, ut audacter pro audaciter, commorat pro commouerat, ſic Donatus. Vſus autem orationis magiſter effecit, ut audacter non audaciter nunc dicamus. Diomedes aſſerit nantes pro natantes per ſyncopam dici. Id ſi uerum eſt, natare primitiuum erit, unde per ſyncopen nare. Syncope eſt conciſio, a ſin, id eſt, con, & copto incido, ut cœlicolum, glutiſſe, amaſti, dixti, euaſti, ſurpite. Syncopa.

Eſt Apo nempe cope quicquam de fine recidens.

Apocope.

Apocope eſt ablatio de fine dictionis literæ uel ſyllabæ,contraria Peragogę,ut achilli pro achillis , poſſis pro poſſitis , potes pro poteſtis, mutu pro mutuo,ſic Donatus, quæ exempla non reperiuntur in Poetis, quorum opera extant, pręter achilli pro achillis,quod tamen alia ratione defendi in declinationibus oſtendimus. Ennius dixit per hanc figuram. Nanq; ſuam do,pro domum,ſic habet Probus,at Diomedes, En do ſuam, ſic & uolup pro uolupe, & ueſperug , pro ueſperugo lectum eſt. Apocope eſt abſciſſio uel amputatio,ex apo,id eſt,ab uel re, & copto, id eſt, ſcindo. Vergilius , Nec ſpes libertatis erat, nec cura peculi. Producit Apocope tantum ultimam ſyllabam , proinde hexametris nequaquam congruit.

Ectaſis extendit tibi iure puer breuiandam.

Ectaſis.

Ectaſis eſt extenſio ſyllabæ contra naturam uerbi.BaptiſtaMant. in 6.Faſtor. Perdidit & fracto paſſa eſt naufragia clauo , ſic Manilius in 5. Incubuit Pontus timuit naufragia tellus. Vergil. Italiam fato profugus. Exercet Diana choros. In hac & ſequenti figura authoritate opus eſt , ita ut rarenter a claſſicis uſurpata parce imitemur quale eſt naufragia , frequenter uſurpata non formidemus,qualia ſunt Diana , Italia. Ectaſis dicitur productio uel extenſio , ab ecteno uel ectino,id eſt,produco, extendo. Dicitur eadem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

dem figura Diaſtole, id eſt, diſtinctio, a diaſtello id eſt, diſtinguo. Lucanus, Dum ſanguis inerat. Cęſura ſectio & diſtinctio facit, ut ſyllaba naturaliter breuis interdum producatur, ut in Verſificatoria diximus.

Producenda foret quam Syſtola corripit ipſa.

Syſtole. Syſtole aut Syſtola eſt correptio ſyllabæ contra naturam uerbi facta, contraria Ectaſi, ut, aquoſus orion, pro orion producte, autor Donatus. Et, obſtupuit ſteteruntq; comæ & uox faucibus hæſit. Syſtole, id eſt, correptio, a Syſtello, id eſt corripio, contraho.

Syllaba per binas diuiſa Diæreſis eſto.

Diæreſis. Diæreſis eſt diuiſio unius ſyllabæ in duas, ut Olli reſpondit rex albai longai, pro albæ longæ dixit Ennius, ut Vergilius, aulai pictai. Cicero nepai, & alij alia. Horatius ſyluae triſſyllabum, pro diſſyllabo, ut in Verſificatoria oſtendimus. Diæreſis, id eſt, diuiſio, a diæreo, id eſt, diuido.

Syllaba de binis eſt facta Synæreſis una.

Synæreſis. Synæreſis eſt conglutinatio duarum ſyllabarum in unam, contraria Diæreſi, ut phæton diſſyllabum, pro triſſyllabo, æripedem tetraſyllabum, pro pentaſyllabo. Author Donatus cum Diomede, de hac figura copioſe in Verſificatoria diſſeruimus. Dicitur autem Synæreſis complexio ſiue contractio,

a ſyn,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

a ſyn,id eſt con,& hæreſis diuiſio, quaſi diui-ſorum coniunctio,ſynæreo uel ſynæro ,id eſt, contraho uel coniungo , ut panthus alcinus bini, pro panthous alcinous biuni. Eadem figura dicitur Epiſynalœpha, ab epiſynapto, id eſt,coapto uel coniungo.

M. necat Ellipſis , ceu uocalem Synalœpha.

Ellipſis. Synalœpha.

Ellipſis uel Ecthlipſis eſt m literæ cum ſua uocali ante uocalem eliſio. Synalœpha eſt uocalis ante uocalem interemptio in diuerſis dictionibus , ut O curuæ in terras animæ & cœleſtium inanes. Sunt qui Synalœpham uocent Synæreſin , ſed melius diſtinguuntur , ut Synalœphe ſit in diuerſis dictionibus, Synæreſis in eadem. Ellipſis uel ellepſis eſt expreſſio uel eliſio , aut ut Quintilianus transfert , detractio, ab ec & lipo uel lepo, id eſt, deſero, deficio,linquo. Ecthlipſis dici poteſt expreſſio uel eliſio , ab ecthlipo, id eſt,exprimo,elido,excudo. Synalœphe, id eſt,coniunctio cum œ diphthongo in græco Lexico, in quo Synalipho cum ει diphthongo inprimitur,pro coniungo,de his figuris in Verſificatoria affatim diſputatum eſt. Quintilianus , Synalœphen transfert complexionem, & imprimitur apud eum cum œ diphthongo.

Antitheſis fiet tibi litera ſi uarietur.

Antitheſis.

Anthiteſis eſt literæ pro litera poſitio, ut,Olli ſubridens,pro illi,& impete,pro impetu,

petu, teſte Probo & Diomede, alij malunt ab impes recte id inflecti. Georgius Valla Metalepſim uocat, ut pulydamas, upilio, adulefcens, propolydamas, opilio, adoleſcens, ſic in proſa ſcribendum eſt, non aduleſcens. Niger ponit figuram huic cognatam Craſim, quum duæ uocales in eadem dictione poſitæ, in unam ab illis alienam uertuntur, ut Ola, pro aula, Dicitur Antitheſis pro alio poſitio, ab anti, id eſt, pro, & theſis poſitio. Eſt item Antitheſis contrarietas uel oppoſitio, ab anti, id eſt, contra, unde Antichriſtus. Dicitur hæc figura etiam Antiſtœchon per œ diphthongon, ab anti, id eſt, pro, & ſtœchion, id eſt, elementum. Litera, ut magalia, pro magaria. Nam magar non magal pœni uillam uocant. Author Seruius in illud Vergilij: Miratur molem Aeneas magalia quondam. Sic pro ſedda ſella a ſedeo inflexum eſt. Metalepſis eſt tranſſumptio, a meta, id eſt, trans, & lepſis acceptio uel ſumptio. Craſis eſt temperamentum, complexio, miſtio.

Meta-lepſis. Craſis. Antiſtœchon.

Eſt Meta nempe theſis ſi tranſponas elementum.

Metatheſis eſt literarum in alium locum transformatio, nulla litera e dictione ſublata, ut Euandre, tymbre, puere. Author cum Donato & Diomede Seruius. At Priſcianus copioſe probat hos uocatiuos recte formari a nominatiuis, Euandrus, tymbrus, puerus. Metatheſis transfertur tranſpoſitio, a meta,

Meta-theſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

id eſt trans,& theſis,id eſt,poſitio. Corripit id nomen omnes ſyllabas, ideo ſine tmeſi hexametrum non ingreditur. His figuris ſubnectit Diomedes Protheſeon Parallagen, haud iniuria, quia in quantum eſt literæ mutatio in præpoſitione ſic continetur ſub Antitheſi. Habeat itaq; puer uerſiculum:

Protheſeon. Parallaga.

Præpoſitura quidem mutata Parallaga fiet.

Protheſeon Parallaga aut Parallage, eſt præpoſitionum mutatio, quum altera pro altera ponitur,ut,Cui tantum de te licuit,pro in te. Aut cum præpoſitionis litera mutatur, ut aſuenio,pro aduenio,ſic Diomedes. Protheſeon parallage transfertur præpoſitionum mutatio. Nam Protheſis eſt præpoſitio, propoſitio & propoſitum, a pro, id eſt, præ & ante, & theſis, id eſt,poſitio, huius genitiuus pluralis eſt προθεσεων protheſeon, id eſt prępoſitionum penultima breui, quia tantum ultimam producit, nec eſt protheſeon nomen figuræ, ut uoluiſſe uidetur Mancinellus ita inepte ſcribens: Eſto protheſeon mihi ſiue parallega,quando eſt Præpoſitura quidem non propria, litera ſiue &c. Parallage eſt mutatio. Parallatos mutabilis &c.

De Schemate.

Schema. *Schemata dant ſpecies tibi lexeos & dianœas.*

Schema

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Schema eſt, quicquid a ſimplici atq; in promptu poſito dicendi modo, uel poetice, uel oratorie mutatur, author Quintilianus in nono, duas ſchematis ponens partes. Dianœas, id eſt mentis uel ſenſus uel ſententiarum. Et lexeos, id eſt, dictionis, uerborum, ſermonis, orationum. Donatus ait: ſchemata dianœas ad oratores pertinere, ad Grammaticos uero lexeos. Schematis autem lexeos ſpecies multæ ſunt, ſed neceſſariæ traduntur, per quas (ut Diomedes ait) ſimiles colligentur, Prolepſis, Zeugma, Hypozeuxis, Syllepſis, Aſyntheton, ſeu Dialyton, Polyſyntheton, Anadiploſis, Anaphora, Epanalepſis, Epizeuxis, Paronomaſia, Scheſiſonomaton, Paromœon, Homœoteleuton, Homœoptoton, Polypteton, Hyrmos, Climax. Schema transfertur cultus, figura, habitus modus. Cicero de claris oratoribus appellat ſchemata ſententiarum orationiſq; formas. Dianœa cuius genitiuus ſecundum græcam declinationem eſt dianœas interpretatur ſententia, intelligentia, cogitatio, dianœo, id eſt animaduerto, delibero, cogito, lexis, id eſt dictio, lexicon liber uocabularius.

Per partes totum aut reſerat poſt facta Prolepſis. Prolepſis.

Prolepſis eſt præſumptio rerum ordine ſecutarum, uel quum ante numerus uerbo redditur, quã perſonæ definiantur, ut, Interea reges, Ingenti mole Latinus Quadriiugo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uehitur curru, bigis it Turnus in albis. Tum pater Aeneas Romanæ ſtirpis origo, Et iuxta Aſcanius magnæ ſpes altera Romæ Procedunt caſtris, Sic cum Donato Diomedes, hic totum per partes reſeratur. Reges procedunt caſtris, Latinus curru quadriiugo uehitur. Turnus it albis quadrigis &c. Plærunq; totius uerbum in partibus ſubauditum repetitur, de qua re ſat in Syntaxi dictum. Vt diſcipuli diſcunt, hic Pindarum, ille Catullum. Prolepſis item eſt, authore Diomede, quum id quod poſterius accidit ante tempus aſcribitur. Vt, Lauinaq; uenit littora. Lauinum enim nondum erat, quum ad Italiam uenit Aeneas. Et apud Saluſtium, Montem ſacrum atq; Auentinum inſedit, qui mons ob hoc quod illum plebs inſederit, poſtea ſacer dictus. Vergilius in ſexto, Portuſq; require uelinos. Velia nondum erat quum ad Italiam uenit Aeneas, ut ait Seruius, ſed dicebatur Helia, & ita Prolepſis reſerat poſt facta, id eſt, quæ poſtea contigerunt. Prolepſin Fabius in nono præſumptionem appellat, quũ id quod obiici poteſt occupamus, & præcipue procemio conuenit. Cicero Anticipationem uocat in primo de natura deorum, aſſerens Prolepſim ante Epicurum dixiſſe neminem. Dicitur autem a pro, id eſt, ante, & lepſis, id eſt, acceptio uel ſumptio, prolambano, id eſt, anticipo, lambano, id eſt, capio & ſu-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

& ſumo, hinc Prolepſis, id eſt, præacceptio, anticipatio, præſumptio.

Verbo uno plureis ſenſus per Zeugma recludo. Zeugma.

Zeugma eſt unius uerbi concluſio diuerſis clauſulis apte coniuncta ut: aduerſatur libidini caſtitas, auaritiæ liberalitas, mediocritati luxuria, modeſtiæ ſuperbia, ſtrenuitati acedia &c. Zeugma item eſt, quoties uerbum uel adiectiuum ad plura refertur, ad unum explicite, ad alterum implicite, ut Carus eſt panis & uinum, de hoc ſatis in Syntaxi dictum eſt. Fabius in nono hanc figuram appellat Synezeugmenon penultima breui, quo, ut ait, ad uerbum plures ſententiæ referuntur, quarum unaquæque deſideraret illud, ſi ſolæ ponerentur. Georgius Valla Enexærumenon uocat. Zeugma interpretatur coniunctio, adiunctio, aut iugatio. Zeugnyo, id eſt iungo. Zeucteria, id eſt iunctura. Species Zeugmatis ſunt tres. Protozeugma, Meſozeugma, Hypozeugma uel Hyſterozeugma. Protozeugma eſt quod uerbum in principio habet, a proton, id eſt primum, ut Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Meſozeugma eſt quod uerbum in medio habet. Vergilius. Troiugena interpræs diuum, qui numina Phœbi, Qui tripodas Clarij lauros, qui ſidera ſentis, Et uolucrum linguas & præpetis omnia pennæ. Dicitur a meſos, id eſt medius. Hypozeugma

Synezeugmenon. Enexærumenō. Protozeugma. Meſozeugma. Hypozeugma.

eſt,quod uerbum in fine habet,ut,Neq; enim is es Catilina, ut te aut pudor a turpitudine, aut metus a periculo, aut ratio a furore reuocarit. Dicitur ab hypo,id eſt ſub, ut quod idem eſt Hyſterozeugma, ab hyſteron, id eſt poſt uel nouiſſime.

Iungit Hypozeuxis ſua rebus uerba quibuſq;.

Hypozeuxis. Hypozeuxis eſt figura zeugmati contraria, ubi ſuum cuiq; uerbum clauſulæ redditur. Virgilius,Regem adit & regi memorat nomenq; genuſq;. Quidue petat,quidue ipſe ferat: Mezentius arma, Quæ ſibi conciliet, uiolentaq; pectora Turni Edocet, humanis quæ ſit fiducia rebus Admonet, immiſcetq; preces, haud fit mora Tarchon Iungit opes,fœduſq; ferit. Hypozeuxis transfertur ſubiunctio, quia ſuum cuiq; rei uerbum ſubiungitur,ab hypo, id eſt ſub, & zeuxis coniunctio uel iugatio,habet id nomen z, in prima ſyllaba,& x,non ſ, in ſecunda,ut ex lexico græco patet.

Verbo uno uaria eſt Syllepſis clauſula nexa.

Syllepſis. Syllepſis eſt diuerſarum clauſarum per unum uerbum conglutinata conceptio, ueluti:Hic illius arma,Hic currus fuit.Hoc ſchema late patet, & fieri ſolet, non per partes orationis, ſed per accidentia partium orationis. Item, Syllepſis eſt in diſſimilibus clauſulis, quando dictio ſingularis uerbo plurali adiungi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

iungitur, ut, Sunt nobis mitia poma, Caſtaneæ molles, & preſſi copia lactis. Hæc Donatus cum Diomede. Aliter de conceptione ſiue Syllepſi ex ſententia Priſciani in Syntaxi locuti ſumus. Non deſunt, qui Syllepſin uocent, quoties pro multis ponitur unus, ut, hoſtis habet muros, pro hoſtes habent. Aut pro uno multi. Vergilius 9. Aenei. Vos o Calliope precor aſpirate canenti. Eſt enim Syllepſis per numeros, ut ait Seruius. Erat namq; rectum, uos o Muſæ & tu Calliope. Syllepſis eſt conceptio, a ſyn, id eſt, con, & lepſis, id eſt acceptio, dicitur item comprehenſio. Syllego, id eſt, colligo, ſyn autem mutat n in l, ut apud Latinos m, ueluti Syllogiſmus, Syllepſis, cuius primam Alexander, ut alia multa inepte corripit.

Copula ſupprimitur quo fiat Aſyntheton apte.

Aſyntheton eſt oratio ſine coniunctionibus neceſſario ſubauditis, ut, Alij naualibus ite, Ferte citi ferrum, date tela, impellite remos. Et, Veni, uidi, uici. Ede, bibe, lude. Aetas, metus, magiſter prohibebant. Iuſticia, prudentia, fortitudine me ſuperaſti. Cicero contra concionem Metelli, authore Fabio libro nono: Qui iudicabantur, eos uocari, cuſtodiri, ad ſenatum adduci iuſſit. Aſyntheton interpretatur incompoſitum, ab a particula priuatiua, & ſyn, id

Aſyntheton.

eſt, con, & theton, id eſt, poſitum. Dicitur etiam Aſyndeton, id eſt inconiunctum. Nam ſyndeton coniunctum eſt, ſyndeſmos coniunctio & nodus. Syndeo, id eſt colligo, a deo uel deſo, id eſt, ligo. Vocatur etiam Dialyton, id eſt diſſolutum, a dialyo, id eſt diſſoluo, dialyſis diſſolutio, a dia, id eſt de, & dis, & lyo ſoluo. Eadem figura eſt Brachylogia, id eſt breuiloquium, brachylogus breuiloquus, a brachys, id eſt breuis, & logia, id eſt, locutio, logos ſermo.

Aſyndeton. Dialytõ. Brachylogia.

Copula multiplicata facit Polyſyntheton uſq;.

Polyſyntheton.

Polyſyntheton eſt oratio multis nexa coniunctionibus. Vergilius. Athamaſq;, Thoaſq;, Pelideſq; Neoptolemus, primuſq; Machaon. Polyſyntheton, id eſt multipliciter compoſitum. Dicitur etiam Polyſyndeton, id eſt, multipliciter coniunctum, colligatum, connexum, a poly, id eſt multum, & ſyndeton, id eſt coniunctum.

Polyſyndeton.

Finem principio repetens Anadiploſin edes.

Anadiploſis.

Anadiploſis eſt finis uerſus in principio alterius repetitio, ut urbs Hetruſca ſolo, ſequitur pulcherrimus Aſtur, Aſtur equo fidens, & uerſicoloribus armis. Anadiploſis eſt reduplicatio, ab ana, id eſt re, & diploſis, id eſt duplicatio, diplazo & diploo, id eſt, duplico, diplaſios duplus, diploos, id eſt duplex.

Princi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Principium ſit idem nonnunquam uerſibus apte.

Anaphora.

Anaphora eſt relatio uerbi eiuſdem aut ſimilis per principia complurium uerſuum, ut, Nate meæ uires, mea magna potentia ſolus. Nate patris ſummi, qui tela Typhoia temnis. Item, Spes tu nunc una ſenectæ, Tu requies miſeræ, decus imperiumq́ Latini Te penes, in te omnis domus inclinata recumbit. Eſt & ſecunda Anaphora, authore Diomede, per quam elocutio non conuenienter reſpondens aliud refert occulte, ut eſt apud Saluſtium. Sed antea item coniurauere pauci, in quibus Catilina, de qua quam breuiſſime potero dicam. Hic de qua intelligendum coniuratione. Anaphora, id eſt, relatio, ab ana, id eſt re, & phora, id eſt latio. Anaphero refero. Anaphoricos, id eſt relatiuus. Anaphora proceleumaticus eſt. Nam ana pyrrhichium eſſe oſtendit analecta apud Martialem, ideo Hexametrum non ingreditur.

Anaphora ſecunda.

Principio & fini reperitur uerſus eodem.

Epanalepſis.

Epanalepſis eſt quum eadem dictio & principium uerſus & clauſulam tenet, ut, Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa. Ante etiam ſceptrum Dictæi Regis & ante. Pauper amet caute, timeat maledicere pauper. Eſt item Epanalepſis cum maiore ſignificato facta repetitio, ut, Pater inquam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

me lumine orbauit pater. Vergil. Te nemus Angitiæ, uitrea te Fucinus unda, Te liquidi fleuere lacus. Hor. Heu heu fugaces Poſthume Poſthume labuntur anni. Epanalepſis interpretatur reacceptio, replicatio, repetitio, ab epi & ana, quæ coniuncta ſignificant re, iterum, rurſum, & lepſis, id eſt acceptio. Epanalambano, id eſt repeto. Habet hæc dictio in principio Tribrachum, ideo hexametrum non ingreditur.

Dictio format Epizeuxim cum ui geminata.

Epizeuxis. Epizeuxis eſt eiuſdem dictionis ſine medio geminatio cum impetu pronunciationis, ut, Meme adſum, qui feci, in me conuertite ferrum, O Rutuli, mea fraus omnis. Interpretatur coniunctio aut conbinatio. Vocatur etiam Epimone, id eſt, perſeuerantia, inſiſtentia, uel aſſiduitas.

Epimone.

Paronomaſia.

In ſimili uerbo ludit quandoq; poeta.

Paronomaſia eſt ueluti quædam denominatio, uel quoties aliud nomen efficitur de alio, ut: Nam hæc inceptio eſt amentiū haud amantium, ſic Donatus. Diomedes uero ait tunc fieri Paronomaſiam, id eſt, denominationem, cum dictio iteratur, mutata tamen aut litera, aut ſyllaba in ſignificatione diuerſa, ut, Abire non obire te conuenit. Non prætorem te, ſed prædonem dicimus. Fit quoq; cum præcedenti nomini, aut nomen,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

aut uerbum annectitur, ex eodem figuratum, ut, fugam fugit, ludum ludit, factum facit, furorem furit, pugna pugnata eſt. Paronomaſia dicitur denominatio, aut iuxta nomẽ, a para, id eſt iuxta, & onomaſia nominatio, onomazo nomino, onoma nomen, hinc non multum diſtat Proſonomaſia, quæ (ut Fabius in nono ait) eſt agnominatio quæ ex uicinia quadam prædicti nominis ducta caſibus declinatur, ut apud Domitium aphrũ pro Cloantilla: Mulier rerum omnium imperita, in omnibus rebus infœlix. Dicitur a pros, id eſt ad, & onomaſia. Corripiunt hęc nomina omnes ſyllabas, ideo hexametris non conueniũt. Onoma namq; tum demum omicron in ω mega uertit, dum ſecundum o in y græcum mutatur, ut ſynonymia, Hieronymus. Apud Quintilianum per incuriam Typographorum ſæpe græca literatura uitiatur, quia nunc per ω mega, nunc per omicron imprimitur, & quædam nunc per ε nunc per κ, ſed ad Paronomaſiam redeo, de qua Fabius libro nono ait: Paronomaſia eſt, quando eodem uerbo quaſi falſum arguetur, ut quæ lex priuatis hominibus, eſſe lex uidebatur? Huic (ut aſſerit ibidem Fabius) confinis eſt Antanaclaſis, quæ eſt eiuſdem uerbi contraria ſignificatio, quum (ut Rutilius ait) id quod ab altero dictum eſt, non in eam mentem qua intelligitur, ſed in aliam aut contrariam accipitur, ut quum Proculeius quereretur

Proſonomaſia.

Antanaclaſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

reretur de filio, quod is mortem ſuam expectaret, Et ille dixiſſet, ſe uero non expectare, immo inquit, rogo expectes. Vis huius exempli conſiſtit in uerbo Expecto, de qua re in 9. Fabij ſic loquitur doctiſſimus Badius noſter. Si quis forte dictum Proculeij non capit, ſciat Expectare proprie ſignificare extra ſpectare, ſed per Metaphoram (in qua frequentius accipitur) duo. Vnum, multum cupere ac deſiderare ſiue expetere. Vergilius Aeneid. 2. Quibus Hector ab oris Expectate uenis. Et Iob. Cunctis diebus quibus nunc milito expecto, donec ueniat immutatio mea, quod inde tractum eſt, quod cuius aduentum auide cupimus, ad eum expectamus. Alterum, quaſi obſeruare, differre, & quod Galli dicunt attendre. Cum ergo filius negaſſet ſe expectare, id eſt, auide petere mortem patris, pater rogauit ut expectaret, ſcilicet donec eſſet matura, id eſt, non acceleraret ſibi mortem. Hæc doctiſſimus amicus noſter Badius, quo teſte codex Laurentij Vallæ Antapodoſis habet pro Antanaclaſis, forſitan haud inepte. Nam Antapodoſis dicitur ex aduerſo aut contraria redditio, quod iam dictis optime quadrat, ab anti, id eſt, contra, & apodoſis, id eſt redditio. Antanaclaſis ad uerbum transfertur ex aduerſo refractio, ab anti, id eſt, contra, & anaclaſis, id eſt, refractio, ab ana, id eſt re, & claſis, id eſt, fractio, clazo frango,

Antopodoſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

go, anaclazo reuerbero, refringo, claſma atis, fragmentum.

Mobile cuiq; ſuum fixo connectitur apte.

Scheſiſonomaton eſt quum ſingulis nominibus epitheta connectuntur, ut Marſa manus, peligna cohors, feſtina uirum uis. Eſt quoq; Scheſiſonomaton, quando in connexu ſententiarum plures Antonomaſiæ ponuntur, ut Armipotens Tritonia uirgo. Scheſiſonomaton transfertur habitus uel habitudo nominum. Componitur enim ex nominatiuo ſcheſis, id eſt habitus, & genitiuo onomaton, id eſt nominum, ab onoma, atos id eſt nomẽ. In Scheſiſonomaton ultima tantum producitur, ideo hexametrum non ingreditur. Apud Nigrum, Scheſis eſt figuræ nomen, quam ita definit. Scheſis eſt multitudo inconiunctorum nominum in eadem oratione, ut Nubila, nix, grandoq;, procellæ, flumina, uenti.

Scheſiſo nomatõ.

Scheſis.

Principijs eadem eſt Paromœon litera multis.

Paromœon eſt quando ab eiſdem literis diuerſæ dictiones ſumunt initium. Ennius, O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tuliſti. Machina multa minax minatur maxima muris. Eſt item Paromœon ſecundum Diomedem, quum uerba uel nomina parum inflexa, & tamen ſimilia ſuperioribus inferuntur, ut, Multa uiri uirtus animo, multuſq;

Paromœon.

recurſat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

recuſat Gentis honos. Paromœon cum œ diphthongo interpretatur ſimile. Paromœos ſimilis, aut iuxta ſimile, a para, id eſt, iuxta, & homœos, id eſt ſimilis, aſpiratione extrita, ut in Diæreſis, Synæreſis, Argyrippus, &c.

Homœoteleutō. *Verborum ſimilis ſit finis* Homœoteleuton.

Hemœoteleuton eſt quum ſimili modo plurimæ dictiones finiuntur. Ennius, Eos deduci, euehi, quam deſeri malui. Vergilius, Bella horrida bella. Homoteleuton, aut Homœoteleuton transfertur a Cicerone in dignitatibus, ſimiliter deſinens, ab homos, id eſt ſimiliter. Homœos cum œ diphthongo, id eſt ſimilis. Teleuton, id eſt, finitum. Telos, id eſt finis. Telo, id eſt, finio, perficio.

Homœoptoton *Caſus* Homœoptoton *erit ſimilis tibi multus.*

Homœoptoton uel homoptoton eſt oratio uno ſimiliq; caſu compacta, & excurrens in eoſdem & ſimiles caſus. Ennius, Mærentes, flentes, lacrymantes, ac miſerantes, ſic Diomedes. In Donato pro ac miſerantes, legitur, concomitantes. Saluſtius apud Diomedem. Maximis ducibus fortibus ſtrenuiſq; miniſtris. Dicitur ab homæos, id eſt, ſimilis, aut homos, id eſt, ſimiliter, & ptoſis per ω mega, id eſt caſus, quaſi ſimiliter cadens, aut ſimilium caſuum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Bella Polyptoton uarij ſit clauſula caſus.

Polyptoton eſt oratio caſuum uarietate diſtincta, aut clauſula uarios caſus retinens, ut, Littora littoribus contraria, fluctibus undas. Imprecor arma armis, pugnent ipſiq; nepotes. Terentius, In te ſpes Hegio nobis ſita eſt, te ſolum habemus, tu es patronus, tu pater, ille tibi moriens nos commendauit ſenex, ſi deſeris tu, nos perimus. Item, Pater hic tuus? patrem hunc appellas? patris tu huius filius es? Polyptoton dicitur a poly, id eſt multus, & ptoſis, id eſt, caſus, quaſi multorum caſuum. Huic figuræ & duobus ſuperioribus cognatæ ſunt, Metabole, Ploce, Cœnonia, ideo non pigebit ex Quintiliani libro nono, aliquid de his ſubtexere. Metabole eſt rerum coniuncta diuerſitas, ut apud Cicer. pro Cluentio in Oppianicum. Illum tabulas publicas uiolaſſe, cenſorias corrupiſſe, decuriones uniuerſi iudicauerunt, cum illo nemo rationem, nemo rem ullam contrahebat, nemo illum ex tam multis cognatis & affinibus tutorem unquam liberis ſuis ſcripſit, & deinceps adhuc multa. Vt hæc in unum congeruntur, ita contra illa diſperſa ſunt, quę a Cic. Diſſipata dici puto, inquit Fabius. Hic ſegetes, illic ueniunt fœlicius uuæ. Arborei fœtus alibi, & deinceps. Metabole transfertur mutatio, tranſitus, traiectio, a meta, id eſt trans, & bolos aut bole, id eſt iactus. Ploce eſt

Polyptoton.

Metabole.

Diſſipata.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ploce. eſt frequentior repetitio, in qua media primis, & medijs ultima congruunt, ut apud Ciceronem. Veſtrum iam hic factum deprehenditur patres conſcripti non meum, at pulcherrimum quidem factum, uerum ut dixi non meum, ſed ueſtrum. In hoc exemplo inuenitur etiam Antapodoſis, id eſt, contraria redditio. Eſt item Ploce in Epiſtola Ciceronis ad Brutum. Ego cum in gratiam redierim cum Appio Claudio, & redierim per Cnæum Pompeium, te ego ergo cum redierim. Ploce item eſt iteratio uerborum hoc modo. Vſq; adeo ne Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter. Ploce ttansfertur implicatio, teſte Raphaele Regio. Lexicon græcum ita habet. Ploce eſt inclinatio, auulſio, nexus.

Cœnonia. Cœnonia eſt uerborum idem ſignificantium diſiunctio aut ſeparatio, hoc modo. Vos enim ſtatuiſtis, uos ſententiam dixiſtis, uos iudicaſtis. Cœnonia interpretatur communicatio, hic enim uerba diſiuncta in re communicant, a cœnos, id eſt communis. Cicero in Catilinam. Abijt, exceſſit, erupit, euaſit. Hæc figura uidetur ferme eadem, cum Tautologia. Cæcilius Pleonaſmum uocat, authore Fabio.

Hyrmos *Sermonis ſeries prælonga uocabitur* Hyrmos.

Hyrmos eſt ſeries aut conſtructio orationis continuæ, tenorem ſuum in multos uerſus protendens. Vergilius in ſexto. Prin-

cipio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

cipio cœlum ac terras campoſq; liquentes, Lucentemq; globum lunæ titaniaq; aſtra,&c. Et in primo Aenei. Eſt in ſeceſſu longo locus, inſula portum Efficit,&c. Vnde teſte Seruio: Hyrmos eſt longiſſimum hyperbaton, & dicitur hyrmos, quaſi ſyrmos, id eſt tractus, a ſyro, id eſt traho, ſyrma, id eſt tractus, & longa ueſtis. A ſyrmos fit Diaſyrmos, quaſi detractio, a diaſyro, id eſt detraho. Eſt enim figura, quæ tunc fit, quum magna uerbis minuuntur & minima extolluntur, ut, Quorum æmulari exoptat negligentiam potius quam iſtorum obſcuram diligentiam. Fit item quum una dictio ad duo ſignificata trahitur, ut, Interſtrepere anſer olores. Diaſyrmos.

E *uerbo in uerbum* Climax *it pluchra figura.* Climax.

Climax eſt de uerbo in uerbum gradatio, quæ dicta repetit, & priuſquam ad aliud deſcendat, in prioribus reſiſtit, author Fabius in nono, ut, Aphricano uirtutem induſtria, uirtus gloriam, gloria æmulos comparauit. Climax apertiorem habet artem & magis affectatam, ideoq; eſſe rarior debet, author ibidem Fabius. Climax interpretatur ſcala uel gradatio. Vergilius: Torua leæna lupum ſequitur, lupus ipſe capellam. Genitiuus eſt climacos, uerum latinos eius nominis obliquis, nondum uſos comperio. Clima atos, id eſt regio.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ioannis Deſpauterij
De Tropis.

Tropus. *VErtit ad improprium Tropus omnia ſignificatum.*

Tropus eſt uerbi uel ſermonis a propria ſignificatione in aliam cum uirtute mutatio. Author Fabius in octauo & nono, cui ſuffragantur Donatus & Diomedes. Vt, uulpes pro aſtuto. Bachus pro uino. Intus canere, pro utilitati propriæ ſtudere. Tropi dicti a tropeo, id eſt uerto, Trope, id eſt mutatio, & conuerſio, quia uertunt a propria ſignificatione ad impropriam plærunq; per ſimilitudinem. Vnde & motus dicuntur, authore Quintiliano. Tropi ſpecies ſunt tredecim. Metaphora, Catachreſis, Metalepſis, Metonymia, Antonomaſia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia, Periphraſis, Hyperbaton, Hyperbole, Allegoria, Homœoſis. Horum omnium generalis eſt Metaphora, cæteri omnes huius ſpecies uidentur. Author Diomedes.

Metaphora. *Propter rem ſimilem pro uerbis uerba repones.*

Metaphora eſt rerum uerborumq; per ſimilitudinem translatio, ut, Rident prata, ſitiunt ſegetes, pro, florent & humore indigent & arent. Hæc figura (ut Fabi. 8. ait) copiam auget ſermonis permittendo mutuari quod non habet, quodq; eſt difficilimum, præſtat

ne ulli rei nomen deeſſe uideatur. Transfertur ergo nomen aut uerbum ex eo loco, in quo proprium erat, in eum, in quo aut proprium deeſt, aut translatum proprio melius eſt. Id facimus aut quia neceſſe eſt, aut quia ſignificantius, aut quia decentius. Vnde neceſſitate ruſtici dicunt gemmam in uitibus, quid enim dicerent aliud? & ſitire ſegetes. Item alia ad ornatū, ut, lumen orationis, generis claritatem, & concionum procellas, & eloquentiæ flumina aut fulmina. Sic Maro dixit: Claſſiq; immittit habenas. Et: Arrectiſq; auribus aſtant. Ferrumq; armare ueneno, apud Verg. duplex eſt Metaphora. Nam & ueneno armare, & ferrum armari translatio eſt, quam Metaphoram græci uocant. Metapherin, id eſt, transferre. Metaphora eſt proceleumaticus, ideo hexametrum non ingreditur.

Eſto Catachreſis bona uocis abuſio nobis.

Catachreſis.

Catachreſis eſt uſurpatio nominis alieni, ut, Parricidam matris quoq; aut fratris interfectorem dicimus, authore Fabio in 8. quum proprie is dicatur, qui patrem occiderit. Sic piſcinam per hanc figuram etiam dicimus, quæ piſces non habet. Catachreſis eſt uſurpatio uel abuſio, a cata, id eſt contra, & chreſis, id eſt, uſus, quaſi contra uſum. Catachraomæ, id eſt, abutor. Catachreſticus, abuſiuus. Catachreſtice, id eſt, abuſiue. Ad-

uerbia qualitatis græce in os longum deſinunt, & ita utuntur eis latiniſſimi, ut Catachreſticos, metaphoricos, ironicos &c. Vergi. Metaphoricos potius quam Catachreſticos dixit in decimo Aeneid. An ſeſe mucrone ob tantum dedecus amens induat, id eſt feriat. Catachreſis enim, ut Fabius in octauo ſcribit, non habentibus nomen ſuum accommodat, quia in proximo eſt. Sic dicuntur pyxides cuiuſcunq; materiæ ſunt, quanquam a buxo nomen habeant. Itaq; Catachreſis eſt neceſſaria, quia multæ res proprijs uocabulis carentes per eam uocabula inueniunt. Nam & qui iaculum emittit, iaculari dicitur, qui pilam aut ſudem, appellatione priuatim ſibi aſſignata caret, & ut lapidare quid ſit, manifeſtum eſt, ita glæbarum teſtarumq; iactus non habet nomen. Vnde abuſio quæ Catachreſis dicitur, neceſſaria eſt. Author Quintilianus.

At Metalepſis erit tranſumptio facta gradatim.

Metalepſis. Metalepſis eſt tranſumptio gradatim facta, quum dictio aliud a ſua propria ſignificatione ex his quæ præceſſerunt denotat, ut, Poſt aliquot mea regna uidens mirabor ariſtas, poſt aliquot ariſtas, ergo poſt ſegetes, & ſic poſt æſtates, & proinde poſt aliquot annos. Et de uentis in primo Aeneidos: Sed pater omnipotens ſpeluncis abdidit atris, Hoc metuens, Regemq; dedit &c. Ab

atris enim nigræ intelliguntur , ex nigris tenebras habentes , & per hoc in præceps profundæ,ut cum Donato aſſeritDiomedes. Metalepſis eſt tranſumptio , a meta , id eſt, trans , & lepſis , id eſt ſumptio uel acceptio .

Dico Metonymiam Bacchum bibo,uina coronant. Metonymia.

Metonymia eſt nominis tranſmutatio, quoties pro inuentore inuentum , pro continente contentum , pro efficiente effectum, pro poſſeſſo poſſeſſorem , aut contra capimus. Hæc definitio ex Donato & Diomede & ex Quintiliani libro nono colligitur. Fit itaq; Metonymia, Primo, ubi per id quod continet id quod continetur oſtenditur, ut, Nunc pateras libate Ioui,id eſt uina. Cœlo gratiſſimus amnis, id eſt cœlicolis. Secundo econtrario, ut , Crateras magnos ſtatuunt ac uina coronant , uina pro uaſis dixit , authore Seruio. Antiqui enim coronabant pocula, & ſic libabant. Vnde eſt , Magnum cratera corona Induit, impleuitq; mero. Seruius Synecdochen uocat pro Metonymia. Tertio ubi per inuentorem inuentum oſtenditur. Terentius , Sine Cerere & Baccho friget Venus , id eſt , ſine pane & uino languet libido. Quarto ediuerſo. Plautus teſte Seruio in ſuperiorem Vergilij uerſum , Vinum precemur , nam hic Deus præſens adeſt , id eſt, Bacchum uini repertorem. Quinto ubi per

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

efficientem id quod efficitur intelligimus, ut, Melior remis. Infert enim uelocitatem, ſed uelocitatem quæ per remos fit. Sexto ab eo quod fit id quod facit, ut frigus pigrum, quia pigros efficit. Mœſtumq; timorem mittite, id eſt, qui uos mœſtos & triſtes efficit. Septimo ubi poſſeſſor pro poſſeſſo accipitur, ſic hominem deuorari dicimus, cuius patrimonium abſumitur. Vergilius: Iam proximus ardet Vcalegon. Quo modo, ut in nono Quintilianus ait, fiunt innumerabiles ſpecies. Ideo Donatus quatuor modis enumeratis ſubiungit: Hæc exempli cauſa poſita addiſcentibus ſunt, reliqua demonſtrabit lectio. Metonymia transfertur nominis tranſmutatio, a meta, id eſt trans, & Onoma, id eſt nomen. Onomazo nomino. Onomaſia nominatio. Onoma mutat prius o breue in o longum, & ſecundum o in y græcum in plæriſq; compoſitis, ut Metonymia, Patrocinium, Synonymum, Hieronymus &c. Videat, qui mihi parum credit, Lexicon græcum.

Appellatiuum proprij uice ſæpe locatur.

Antonomaſia. Antonomaſia eſt uocabulum, quod ſine nomine poſitum, loco eius fungitur, ut magnanimus Anchiſiades, pro Aenea. Saturnia, pro Iunone, author in 8. Fabius. Arma uirumq; cano, pro Aenea, eſt Antonomaſia, teſte Diomede. Et, Domitor maris, pro Neptuno.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Chara-cteriſmos.

tuno. Antonomaſia dicitur Characteriſmos, quæ per accidentia rem deſignat, ut, Caluo ſeruiret Roma Neroni, pro Domitiano. Quæ uero per excellentiam fit, dicitur Exoche & Catexoche, ut, Poeta apud græcos pro Homero, apud latinos pro Vergilio. Et, Ius ciuile, pro iure Romanorum. Antonomaſia fit tribus modis. Ab animo, ut, magnanimus Anchiſiades, id eſt, Aeneas. A corpore, ut, ipſe arduus, id eſt, Polyphemus. Extrinſecus, ut, Infœlix puer, atq; impar congreſſus Achilli, id eſt, Troilus. Antonomaſia interpretatur pronominatio, aut pro nomine, ab anti, id eſt pro, & Onoma, id eſt nomen. Onomazo nomino. Onomaſia, nominatio. Antonomaſia propter tribrachum incluſum hexametris non congruit. Characteriſmos interpretatur effictio, aut per ſigna indicium, a Character, id eſt ſignum & figura. Exoche, id eſt, excellentia uel eminentia. Exochos excellens, egregius. Catexoche, per excellentiam, a cata, id eſt per, & Exoche excellentia. Vergilius, Boues per exochen uel catexochen nominauit: Quæ cura boum, quis cultus habendo Sit pecori. Et Dodonam: Deficerent ſyluæ, & uictum Dodona negaret.

Exoche.

Catexo-che.

Exornat carmen fixo bene mobile quadrans.

Epitheton.

Epitheton eſt appoſitum nomini adiectiuum perpetuam ferme naturam rei indicans, ut, alma Ceres, Pulchra Venus, Triſtia

bella, Dulce muſtum. Eo Poetæ & frequentius & liberius utuntur. Itaq; & dentes albi & humida uina in his non reprehendimus. Apud oratores niſi aliquid efficitur, redundat. Tunc autem efficitur, ſi abſq; illo quod dicitur minus eſt, qualia ſunt : O ſcelus abominandum. O deformen libidinem. Author Fabius libro octauo. Epitheton transfertur appoſitum, ab epi præpoſitione, quę in compoſitis ſignificat in, ad, ſuper, & theton, id eſt poſitum. Epitheton eſt proceleumaticus, ideo hexametrum auerſatur. Epitheta ſumuntur tribus modis. Ab animo, ut, iuſtus imperator. Contemptor diuum Mezentius, A corpore, ut pulcher Iulus. Extrinſecus, idq; plurifariam. A loco, ut, Vlyſſes Ithacus. Ab actu, ut, Aeneia nutrix Caieta. Ab euentu, ut Inſula diues opum Tenedos. Epitheton ab Antonomaſia differt, authore Donato. Hæc enim uicem nominis ſuſtinet. Illud ſine nomine reperitur nunquam, ut dira Celeno, dia Camilla. His duobus tropis, uel uituperamus, uel oſtendimus, uel laudamus.

Pro naui puppis contráue Synecdoche habetur.

Synecdoche.

Synecdoche eſt figura, cum a parte totum intelligitur, aut contra, numeruſue pro numero ſumitur. Primo itaq; a parte totum intelligitur, ut in primo Aeneidos: Puppeſq; tuæ, pubeſq; tuorum, Aut portum tenet, aut pleno ſubit oſtia uelo. A puppibus enim

naues

naues ſignificat. A pube totos homines. Secundo a toto pars intelligitur, ut in eodem libro: Ipſius ante oculos ingens a uertice pontus In puppim ferit, id eſt, multa ponti aqua, non totus pontus. Et alibi: Fontemq́ꝫ ignemq́ꝫ ferebant, id eſt, aliquantum aquæ ex fonte. Vtriuſq́ꝫ modi exemplum continet hic uerſus: Da requiem puppi, ueniet cum frigidus annus, pro naui, & hyeme. Tertio capitur numerus pro numero. Naues armato milite complent. Hoſtis habet muros, pro militibus, & hoſtibus dixit. Meminiſſe autem debemus, ait Donatus, quando a parte totum intelligitur, id faciendum eſſe ab inſigniori parte. Fit item Synecdoche, quoties uerbum uel adiectiuum regit partem in accuſatiuo uel in ablatiuo, ut, Iugulum dolui, nudus crura, de hac in Syntaxi affatim diſputatum eſt. Synecdoche item eſt, ut ait Fabius libro nono, quum ſubtractum uerbum aliquod ſatis ex cæteris intelligitur. Vt Cælius in Antonium, Stupere gaudio, ſimul enim auditur cœpit. Cui ſimilia ſunt illa meo quidem iudicio, ait Fabius, in quibus uerba decenter pudoris gratia ſubtrahuntur. Nouimus & qui te tranſuerſa tuentibus hirquis, Et quo, ſed faciles nymphæ riſerere ſacello. Hanc quidam Apoſiopeſim putant fruſtra. Nam illa quid taceat incertum eſt, aut certe longiore ſermone explicandum. Hic unum uerbum & ma-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nifeſtum quidem deſideratur, quæ ſi Apoſiopeſis eſt, nihil non in quo deeſt aliquid, idem appellabitur. Hæc Fabius. Synecdoche transfertur conceptio uel comprehenſio, a Cicerone uero in dignitatibus dicitur intellectio. Synecdochios, id eſt comprehenſim.

Sæpe ſonus cauſam fingendi nomina præſtat.

Onomatopœia.

Onomatopœia eſt dictionis ex ſono confictio, ut mugio, hinnio, pipilo. Clamorq; uirum clangorq; tubarum. Atq; leuem ſtipulam crepitantibus urere flammis. Dicitur ab Onoma atos, id eſt nomen, & pœia, id eſt fictio, hoc eſt, nominis fictio. Continet id nomen in principio Proceleumaticum, ſic enim græce ſcribitur ὀνοματοποιία Ideo ab hexametris non admittitur. De hoc tropo ait in octauo Fabius: Onomatopœia eſt fictio nominis, Græcis inter maximas habita uirtutes, nobis uix permittitur. Inde tamen mugitus, & ſibilus, & murmur uenerunt. Fit autem, quando uocis confuſę nomen ad imitandum ſonum affingimus, ut Ouium dicimus balatum, boum mugitũ, equorum hinnitum, æris tinnitum. Terribilis buccinæ ſonitum Taratantara. Ennius: At tuba terribili ſonitu taratantara dixit. Scrofa quoq; a ſono dicta creditur.

Rem circumloquimur fit quando Periphraſis apta.

Peri-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Periphraſis eſt circumlocutio quædam, quum id quod uno aut paucioribus uerbis dici poteſt, pluribus explicatur. Vergilius: Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras Tithoni croceum linquens aurora cubile, id eſt, dies oriebatur. Idem: Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit, id eſt, nox erat. Ouiuium teneros depellere fœtus, id eſt, agnos. Periphraſis transfertur circumlocutio, a peri, id eſt circum, & phraſis id eſt locutio. Phrazo, id eſt dico uel diſſero. Periphraſis fit bifariam, aut ordinandæ rei cauſa, quæ pulchra eſt, quum breuitatem ſplendide producit, ut in ſuperioribus exemplis. Aut uitandæ rei cauſa quæ turpis eſt, quum fœditatem circuitu deuitat, ſic: Placidumq; petiuit Coniugis effuſus gremio per membra ſoporem, Hoc enim circuitu euitata decenter obſcœnitate oſtendit concubitum. Item: Hoc faciunt, nimio luxu ne obtuſior uſus Sit genitali aruo, & ſulcos oblimet inertes. Hoc enim circuitu ſignificat conceptum fœminæ difficilem. In Donato pro uitandæ, librariorum incuria, mendoſe legitur iuuandæ, & uituperandæ, ut ex Diomede liquet.

Valde turbatus uocum ſit Hyperbaton *ordo.*

Hyperbaton

Hyperbaton eſt tranſcenſio quædã uerborum ordinem perturbans. Verg. in 12: Interea reges, ingenti mole Latinus Quadriju=

go ue=

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

go uehitur curru, cui tempora circum Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt, Solis aui ſpecimen, bigis it Turnus in albis, Bina manu lato criſpans haſtilia ferro, Hinc pater Aeneas Romanæ ſtirpis origo, Sidereo flagrans clypeo, & cœleſtibus armis, Et iuxta Aſcanius, magnæ ſpes altera Romæ, Procedunt caſtris. Hic Hyperbaton eſt, teſte Seruio, Interea reges procedunt caſtris. Latinus uehitur quadrijugo curru. Eſt hic etiam Prolepſis, ut ante declarauimus. Frequenter enim in eadem oratione diuerſæ figuræ comperiuntur diuerſis rationibus. Fabius in 8. Hyperbaton, uerbi tranſgreſſionem interpretatur, quam frequenter ratio comparationis, & decor poſcit. Fit enim frequentiſſime aſpera, dura, diſſoluta, & hians oratio, ſi ad neceſſitatem ordinis ſui uerba redigantur, & ut quodq; oritur, ita proximis, etiamſi uinciri non poſſis, alligetur. Ita quoties decoris gratia contrahitur longius uerbum, proprie Hyperbati tenet nomen. Animaduerti iudices omnem accuſatoris orationem in duas diuiſam eſſe partes. Nam in duas parteis diuiſam eſſe, rectum erat, ſed durum & incomptum. Hyperbati ſpecies ſunt quinq;, Hyſterologia ſiue hyſteron proteron, Anaſtrophe, Parentheſis, Syncheſis, Tmeſis. Hyperbaton dicitur ab hyperbæno, id eſt tranſcendo uel tranſgredior, Hyperballo, extendo,

do,ſupero, Hyperbaſia,uel Hyperbaſis tranſgreſſio.

Hyſteron eſt proteron, poſtponas ſi ante locanda.

Hyſterologia, ſiue hyſteron proteron, eſt ſententiæ cum uerbis ordo mutatus. Vergilius: Et torrere parant flammis, & frangere ſaxo. Prius enim ſaxo frangunt quam torrent. Idem, Poſtquam altos tetigit fluctus, & ad æquora uenit. Nam prius ad æquora uenit quam tetigit fluctus. Idem in 2. Aenei. Moriamur,& in media arma ruamus, pro in media arma ruamus, & moriamur, ut notauit Priſci. lib. 17. Sic me Margarita nutriuit, & peperit. Hyſteron,id eſt ultimum,poſt,aut nouiſſime. Inde hyſterologia præpoſtera locutio,proteron,id eſt prius. Hyſterō Proterō.

Ordo inuerſus erit tibi Anaſtropha præpoſituræ.

Anaſtrophe eſt uerborum tantum ordo præpoſterus, ut Italiam contra, maria omnia circum. Tranſtra per & remos. Pro,contra Italiam. Anaſtrophe, eſt reuerſio uel inuerſio. Anaſtrepho,reuertor. Anaſtrophe.

Interiecta Parentheſis eſt ſententia quæuis.

Parentheſis eſt interpoſita formatio diuerſæ ſententiæ,ut,Aeneas (neq; enim patrius conſiſtere mentem, Paſſus amor) rapidum ad naues præmittit Achatem. Interpretatur interpoſitio,a para & en, quæ duo dicunt inter, Parentheſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ter, & theſis poſitio. Hanc figuram Dialyſim, id eſt diſſolutionem uocat Diomedes, a dialyo, id eſt diſſoluo.

Syncheſis eſt prorſum uocum aut confuſio ſenſus.

Synche-ſis. Synchesis eſt hyperbaton obſcurum, & ex omni parte confuſum. Verg. primo Aene. Treis Notus abreptas in ſaxa latentia torquet, Saxa uocant Itali medijs quæ in fluctibus aras. Eſt autem hic ordo: Treis naues abreptas Notus torquet in ſaxa, quæ ſaxa in medijs fluctibus latentia, Itali uocant aras. In eodem: Vina, bonus quæ deinde cadis onerarat Aceſtes Littore Trinacrio, dederatq; abeuntibus, heros Diuidit, Quum ſit ordo: Deinde heros diuidit uina, quæ bonus Aceſtes onerarat cadis, & de littore Trinacrio abeuntibus dederat. Et ſecundo Aeneid: Iuuenes, fortiſſima fruſtra Pectora, ſi uobis audentem extrema cupido eſt Certa ſequi, quæ ſit rebus fortuna uidetis: Exceſſere omnes adytis, ariſq; relictis Dij, quibus imperium hoc ſteterat, ſuccurritis urbi Incenſæ, moriamur, & in media arma ruamus. Eſt enim ordo: Iuuenes fortiſſima pectora, fruſtra ſuccurritis urbi incenſæ, Omnes dij, quibus imperium hoc ſteterat, exceſſere adytis ariſq; relictis. Videtis quæ fortuna ſit rebus, Si uobis certa cupido eſt ſequi me, audentem extrema, ruamus in media arma, & moriamur. Synchesis transfertur confuſio, a ſyn, id eſt

id eſt con, & cheſis, id eſt, fuſio, a cheo, id eſt, ſundo.

Quoquã interpoſito per Tmeſim uerbula ſcindo. Tmeſis.

Tmeſis eſt unius compoſiti uel ſimplicis ſectio una dictione uel pluribus interiectis, ueluti: Eſt boreæ regio ſeptem ſubiecta trioni. Ennius: Saxo cere comminuit brum. Et: Maſſili portant ad littora tanas. Pro, cerebrum, & Maſſilitanas. Hæc figura non facile admittitur, niſi multorum authoritate fulciatur. Tmeſis diſſyllaba dictio, non Temeſis, transfertur ſectio, ſciſſio, diuiſio, Temno, id eſt, incido, tmaſſo, id eſt, ſcindo. Eadem uocatur Diacope, id eſt interciſio, diacopto, id eſt, intercido, a dia, id eſt, per, & copto, id eſt, incido. Diacope

Exceſſus fidei manifeſtus Hyperbola fertur. Hyperbole.

Hyperbole eſt oratio excedens fidem, augendi minuendiue cauſa. Augendi: ut Niue candidior, fulminis ocyor alis. Aſtra ferit ſonus armorum clangorq; tubarum. Minuendi cauſa, ut, Vix oſſibus hærent. Tardior teſtudine. Cadentis te folij ſonitus terreret. Hyperbole dici poteſt eminentia, uel, ut Cicero ait, ſuperlatio. A Fabio libro octauo, Superiectio dicitur, a quibuſdam exceſſus. Componitur ab hyper, id eſt, ſuper, & bole uel bolos, id eſt iactus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dic allegoriam ſenſu ſi uerba repugnent.

Allegoria.

Allegoria eſt tropus, quo aliud ſignificatur aliud dicitur, & ita uerba ſenſu, id eſt, ſenſui repugnant. Vergilius in fine 2. Georg. Sed nos immenſum ſpacio confecimus æquor. Et iam tempus equum fumantia ſoluere colla, id eſt, quæ tractanda fuerant affatim explicuimus, Iam congruum eſt carmen finire. Sic in bucolico ludicro. Claudite iam riuos pueri, ſat prata biberunt. Horatius in Odis: O nauis referent in mare te noui fluctus. O quid agis fortiter occupa portum. Hic per nauem allegoricos populum intelligit, per fluctum tempeſtatem, bella ciuilia, per portum pacem & concordiam. Allegoriam Fab. in 8. inuerſionem uocat. Raphael regius aſſerit, dici ab allo agoreuin, id eſt, ab aliud agendo. Conſtat allegoria ex ſpondeo & tribracho. Ideo Mancinellus & cæteri turpiter citra neceſſitatem abuſi ſunt huius nominis quantitate, ſcribitur enim græce ſic, ἀλληγορία. Ita certe apud Quintilianum (ubi græce ſcriptum offenditur) Italica impreſſio ſemper habet haud immerito, quia quantum ad ſecundam partem eiuſdem originis eſt cum κατηγορία. categoria, id eſt accuſatio & prædicamentum, κατηγορέω categoreo, accuſo & prædico, categeros accuſator, a cata, id eſt aduerſus, contra, in, ex, per,

ſecun=

ſecundum, & ἀγορεύω agoreuo, id eſt, dico, concionor. Eodem modo allegoria fit ex alelo, id eſt aliud, & agoreuo, ergo ſine dubio ſcribitur ſimiliter per η, quod in e longum uertimus. Qui apud Quintilianum aliter impreſſerunt, non mutauiſſent Italicam impreſſionem, ſi hæc bene conſideraſſent, ſed nil mirandum, quum per incuriam Cacozelia per ἐψιλόν, & Ironia per o micron, & plura, male exarata conſpiciantur. Allegoriæ ſpecies multæ ſunt, e quibus ſeptem eminent, ut Donatus ait: Ironia, Antiphraſis, Aenigma, Charientiſmos, Parœmia, Sarcaſmos, Aſteiſmus.

Illudens recte ſermo Ironia feretur.

Ironia.

Ironia eſt diſſimulatio aut illuſio, qua contraria oſtenduntur ſenſui quem uerba præ ſe ferunt, ut: Egregiam uero laudem & ſpolia ampla refertis Tuq; puerq; tuus. Scilicet is ſuperis labor eſt. Id populus curat ſcilicet. Hanc niſi grauitas pronunciationis adiuuerit, confiteri uidebitur, quod negare contendit, ut: Verres prætor urbanus, homo ſanctus & diligens. Et in Clodium: Integritas tua te purgauit, mihi crede, pudor eripuit, uita anteacta ſeruauit. Ironia dicitur ab εἰρωνεύομαι. Ironeuomæ, id eſt diſſimulo, & cauillatorie decipio. Iron, id eſt cauillator & Colax. Socrates uulgo Iron dicebatur, id eſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

agens imperitum, & admirator aliorum tanquam ſapientium, ut meminit Fabius.

Antiphraſis uerbum ſit per contraria dictum.

Antiphraſis.

Antiphraſis eſt unius uerbi Ironia, ut, Bellum quod minime bellum eſt, & lucus quod minime lucet. Hæc Donatus, & Diomedes, addens, Parcas dici, quod minime parcant. Meminit huius rei Quintilianus in primo de inſtitutione oratoria, dicens: Et etiam ne a contrarijs aliqua ſinamus trahi, ut lucus, quia umbra opacus parum luceat, & ludus quia ſit longiſſimus ab luſu, & dis quia minime diues. Varro Parcas quaſi partas dici uult, t in c mutata, a partu, quod naſcentibus bonum aut malum conferunt, authore Heſiodo, ut meminit Gellius. Ideo Auguſtinus Dathus contra Priſcianum debacchatur, oſtendens, per Antiphraſim non dici bellum, Parcas, Ludum, Lucum &c. Hac etiam figura nonnunquam quos Nanos conſpicimus Atlantes uocamus, & Aethiopes argenteos. Hæc enim ab Ironia differt, quod Ironia pronunciando mutat affectum, & ſignificationem. Antiphraſis uero diuerſitatem rei denotat, ut Diomedes ait. Antiphraſis eſt per contrarium locutio, ab anti, id eſt contra, & phraſis, id eſt locutio. Antiphraticos contradictorius.

Aenigma ſupra declaratum eſt.

At

At Charientiſmos tibi mollīet aſpera dictu.

Charientiſmos eſt tropus quo dura dictu gratius proferuntur, ut, ſi interroganti, Num me quęſiuit quiſpiam? reſponderit bona fortuna, id eſt, nemo, nunquid uis aliud? ut recte ualeas, id eſt nihil. Charientiſmos, id eſt gratificatio & urbanitas, a χαρίεις, εντος charis charientos, id eſt, gratus gratioſus, χαρις charis itis, id eſt gratia. Charientizomæ, id eſt iocor, nugor, urbanus ſum, alludo Charizomæ, id eſt, dono, gratificor. Charientiſmos.

Sermo procul notus feſtiua Parœmia fertur.

Parœmia eſt accommodatū rebus temporibuſq; prouerbium, ut, Lupus eſt in fabula, id eſt, adeſt is cui præſentia loqui uetamur. Lupi enim uocem adimere creduntur ei quē priores conſpexerint. Vergilius: Lupi Mœrim uidere priores. Cocta enumerabimus ex ta, id eſt, ut Diomedes ait, ex euentu rem ſciemus. Nos poma natamus, quoties indoctus, ignobilis, improbus, inter doctos, aut nobiles, aut probos numerari cupit, uelut in pomis oletum. Parœmia, prouerbium. Parœmiacus prouerbialis. Dicitur a para, id eſt, iuxta, & œme, id eſt, cantus uel cantilena, quaſi iuxta omnium cantilenam. In Donato & Diomede mendoſe legitur Paronomia, pro parœmia. Hos librariorum incuria Parœmia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

excuſat Alexander, uenia caret dicens. Eſt & Epizeuxis & Anaphora Paronomia, ſed hic ferme omnia figurarum nomina corrupit, ut legenti liquet mediocriter docto.

Hoſticus irriſus nobis Sarcaſmos habetur.

Sarcaſmos.

Sarcaſmos eſt plena odio atq; hoſtilis diriſio. Vergilius in 12. Aeneid: En agros & quam bello Troiane petiſti Heſperiam metire iacens. Et in 2. Aeneid. Pyrrhus ad Priamum: Referes ergo hæc, & nuncius ibis Pelidæ genitori, illi mea triſtia facta Degeneremq; Neoptolemum narrare memento. Sarcaſmo ſimilis eſt Myćteriſmos, cum quodam riſu & contractione narium ſubdola illuſio. Fabius in 8: Adijcitur his Myćteriſmos, ſimulatus quidem, ſed non latens deriſus. Scribitur id nomen græce cum y græco in prima ſyllaba, & η quam in e longū uertimus in ſecunda μυκτηρισμος myćteriſmos, id eſt, ſubſannatio, a myćterizo, id eſt, ſubſanno. Idq; a μυκτηρ, ηρος myćter, eros, penultima genitiui longa (ut crater eris) id eſt, naſus.

Myćteriſmos.

Simplicitas Aſteiſmos erit ſi ruſtica deſit.

Aſteiſmos.

Aſteiſmos eſt tropus multiplex numeroſæq; uirtutis. Nam eſt quicquid ruſtica ſimplicitate caret, & faceta ſatis urbanitate exprimitur. Vt apud Vergil. in Buco: Qui

Bauium

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Bauium non odit, amet tua carmina Mæui.
Atq; idem iungat uulpes, & mulgeat hircos.
Id eſt, pro pœna ei contingat, ut diligat Mæuium peiorem poetam. Nam Mæuius & Bauius peſſimi fuerunt poetæ, inimici tam Horatio quam Vergilio. Vnde Horatius: Mala ſoluta nauis exit alite ferens olentem Mæuium. Iungere uulpes & mulgere hircos, eſt contra naturam quicquam conari. Niger cum Alexandro etiam Antiſmon uocat hanc figuram, Doctiores Aſteiſmon duntaxat, quos potius imitandos cenſeo. Aſteiſmus eſt dictio tetraſyllaba, duobus Trochæis conſtans, ideo Synæreſim fecimus, ut Vergilius in Aluearia. Aſteiſmos transfertur urbanitas. Aſteios urbanus. Aſteizomæ, id eſt, urbanus ſum. Aſteizo, id eſt, iocor.

Nota parum demonſtrat Homœoſis *mage notis.* Homœoſis.

Homœoſis eſt minus notæ rei per ſimilitudinem eius quæ magis nota eſt, demonſtratio. Eius ſpecies ſunt tres: Icon, Parabola, Paradigma. Homœoſis transfertur ſimilitudo, ab homœos cum œ diphthongo, id eſt ſimilis. Hinc homœologia id eſt ſimilis locutio. Eſt autem Homœologia orationis uitium, quum nulla uarietatis gratia leuat tædium, atq; eſt tota coloris unius, quæ maxime deprehenditur carens arte oratoria. Author Fabius in octauo. Homœologia.

Soræſmos. Contrarium huic uitium eſt Soræſmos, quædam mixta ex uaria ratione linguarum oratio, ut ſi Atticis Dorica, Aeolica, Ionica etiam dicta confundas. Cui ſimile uitium eſt apud nos, ſi quis ſublimia humilibus, uetera nouis, poetica uulgaribus miſceat. Id enim tale eſt monſtrum, quale Horatius in principio artis poeticæ fingit. Author in octauo Fabius, apud quem Valla & Aldus legunt Soræſmos. Regius uero Cœniſmos a cœnoneo, id eſt communico, legit. Vnde etiam cœnonia, id eſt, communicatio, rectius dicitur quam cœnomia. Badius noſter, uir acerrimi iudicij, ſuffragatur hic Vallæ & Aldo. Soræſmos cum æ diphthongo dicitur aceruatio & congeries. Soros per ω mega ante r, id eſt, cumulus, aceruus. Soreuo cumulo. Soria per ει diphthongon, id eſt congeries. Soreuma atos id eſt, cumulus. Soreuſis aceruatio.

Icon. *Eſt Icon, quoties formæ bene confero formam.*

Icon eſt perſonarum inter ſe, uel eorum quæ perſonis accidunt, comparatio, ut: Os humeroſq; Deo ſimilis. Aut: Icon eſt formæ ad formam collatio, laudis aut uituperationis cauſa, ut, Ibat in prælium corpore Tauri ualidiſſimi, impetu Leonis acerrimi. Et: Iſte quotidie per forum tanquam iubatus Draco ſerpit dentibus aduncis.

Icaſmos. Hæc figura a Diomede uocatur etiam Icaſmos. Alio nomine dicitur Catatypoſis. Icon

onos,

onos, penultima genitiui correpta, cum ει diphthongo in prima græce ſcribitur, transfertur imago & ſimilitudo. Icaſmos idem.

Catatypoſis.

Catatypoſis interpretatur iuxta figuram aut formam, ut: Omnia Mercurio ſimilis, uocemq; coloremq;, Et crines flauos, & membra decora iuuentæ. Dicitur a cata, id eſt, per & ſecundum, & a typoſis per ω mega, id eſt, impreſſio, & formatio. Typos, id eſt, forma, figura, adumbratio. Typoo ſigno, formo. Ab hypo, id eſt ſub, & typoſis ſit Hypotypoſis, id eſt informatio, deſignatio, diſpoſitio. Hypotypoo, id eſt per figuram demonſtro & deſigno.

Hypotypoſis.

Hypotypoſis dicitur a Cicerone, ſub oculos ſubiectio, ut ait Fabius libro nono. Eſt autem Hypotypoſis quædam propoſita forma rerum, ita expreſſa uerbis, ut cerni potius quam audiri uideatur, ueluti: Ipſe inflammatus ſcelere ac furore in forum uenit, ardebant oculi, toto ex ore crudelitas emicabat.

Metaſtaſis.

Huic figuræ cognata eſt Metaſtaſis, quæ eſt temporum translatio, qua ita quæ futura ſint aut futura fuerint imaginamur, ut non narrari res, ſed agi uideatur. Author ibidem Fabius. Veluti: Credite uos intueri hæc, quæ non uidiſtis oculis, animis cernere poteſtis.

Energia.

Eadem ferme dicitur Energia, quæ eſt rerum geſtarum, aut quaſi geſtarum ſub oculos inductio, ut: Ac ueluti in ſopnis, oculos ubi languida

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

guida preſſit Nocte quies, nequicquam aui-dos extendere curſus Velle uidemur, & in medijs conatibus ægri Succidimus, non lin-gua ualet, non corpore notæ Sufficiunt ui-res, nec uox nec uerba ſequuntur. Metaſta-ſis transfertur tranſmutatio & tranſitus, a meta, id eſt, trans, & ſtaſis ios, id eſt, ſtatio.

Enargia euidentia eſt, cum a prima uoca-li in ſecunda ſyllaba, & ει diphthongo in ter-tia apud græcos, nos in i longum uertimus. Enarges, id eſt manifeſtus. Energia uero cum ſecunda uocali in ſecunda ſyllaba dicitur effi-cacia, actus, & actio, cum ει diphthongo ſimi-liter in penultima.

Parabole.

Iure diſertus erit, quiſquis rem comparat apte.

Parabola eſt rerum genere diſſimilium comparatio, ut: Qualis mugitus fugit cum ſaucius aram Taurus, & incertam ercuſſit ceruice ſecurim. Huic uenuſte ſubijci ſo-let Antapodoſis, quæ eſt contraria reddi-tio, uel ex aduerſo, ex anti, id eſt, contra, & apodoſis redditio. Hæc, ut in octauo ait Fabius, rem utramq; comparat, & uelut ſub-ijcit oculis, & pariter oſtendit. Cicero pro Muræna: Vt aiunt in græcis artificibus eos aulœdos eſſe, qui citharœdi fieri non potue-runt, ſic nos uidemus qui oratores euadere non potuerunt, ad iuris ſtudium deuenire. Parabolam Fabius libro quinto appellat

Exem-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Exemplum. Diomedes uero Similitudinem, alij Comparationem. Facit id nomen Proceleumaticum, ideo hexametron non ingreditur. Proinde non credo Mancinello, id nomen deducenti ex para, id eſt iuxta, & bule cum ου diphthongo, id eſt conſilium & ſententia, quaſi iuxta ſententiam, Quanquam non ignorem interim, correptionis gratia alteram diphthongi uocalem apud græcos abijci, Tamen mihi placet parabolam dici adiectionem, a para, id eſt ad & iuxta, & bole, id eſt, iactus. Ballo id eſt iacio, ut ſit adiecta cuiquam rei comparatio.

Exemplum facti uel dicti ſit paradigma. Paradigma.

Paradigma eſt exempli hortantis uel dehortantis enarratio. Hortantis, ut: Antenor potuit medijs elapſus Achiuis Illyricos penetrare ſinus &c. Dehortantis aut deterrentis, ut: At non ſic phrygius penetrat Lacedæmona paſtor, Ledæamq; Helenam Troianas uexit ad urbes. Paradigma, id eſt exemplum. Paradignyo, id eſt exemplifico, a para, id eſt iuxta, & digma atos, id eſt ſignum, Digmatizo, id eſt traduco & ſigno, oſtendo, græci cum ει diphthongo in prima ſyllaba.

Hactenus ex Diomede & Donato, pauculis figuris obiter inſertis. Quæ deinceps ſcribentur, ex Mancinello & Nigro atq; Quintiliano ſumpſimus. Nec tamen quicquid uſquam figurarum eſt, huc contulimus, id enim

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

foret immenſum, parúq; utile, authore Quintiliano in nono. Nec mirum, quum Apollodorus, ut Cælius ſcribit, teſte Fabio, incomprehenſibilia patris huius præcepta exiſtimauerit. Itaq; mecum præclare actum putabo, ſi poſt tantos uiros non inutiliter hunc laborem obijſſe candidis lectoribus uidebor.

Miſcellanea Reliquarum Figurarum declaratio.

Multa figurarum deſcriptio nomina ſumit.

Deſcriptiones temporis, loci, generationis, pugnæ & plurium rerum a nonnullis inter figuras numerantur, quarum declarationem proſa facilis enucleabit, cum ijs quas Niger in Phraſios, id eſt elocutionis ſpeciebus declarat.

Phraſis. Eſt autem Phraſis ſermo eloquens, totius ſententiæ ſignificationem oſtendens.

Chronographia. Chronographia eſt temporis deſcriptio, ut: Vertitur interea cœlum, & ruit Oceano nox. Dicitur a chronos, id eſt tempus, chronicos temporalis, & grapho, id eſt ſcribo, graphe ſcriptura.

Topographia. Topographia eſt loci uera deſcriptio, ut: Lucus in urbe fuit, media lætiſſimus umbra. Eſt in conſpectu Tenedos, notiſſima fama Inſula. Dicitur a Topos. i. locus, & grapho.

Vocatur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vocatur etiam Chorographia,a choros, id eſt,locus,per ω mega ante r. Choro-graphia

Topotheſia eſt loci ficta deſcriptio , ut : Eſt in receſſu longo locus , inſula portum Efficit,&c. Nam hic portus nuſquam eſt in Aphrica,authore Seruio. Dicitur a topos,id eſt locus,& theſis,id eſt poſitio. Coſmographia eſt mundi deſcriptio , a coſmos , id eſt mundus. Topo-theſia.

Aetiologia eſt cauſæ redditio , ut : Ad cœlum tendens ardentia lumina fruſtra , Lumina,nam teneras arcebant uincula palmas. Dicitur ab ætia cum æ diphthongo , penultima breui,ſine aſpiratione,id eſt, cauſa,ratio, accuſatio, confirmatio,culpa, & logos. i. ſermo uel logia,id eſt locutio. Aetiolo-gia.

Ecbaſis eſt longus in deſcribendo excurſus,ut in deſcriptione tempeſtatis apud Vergilium in Georgicis . Interpretatur exitus egreſſioq; aut prouentus , ab ecbæno , id eſt euenio,egredior, prætereo. Vocatur etiam Parecbaſis,id eſt tranſgreſſio. Ecbaſis.

Antilogia eſt uerborum contradictio, aut refragatio , ut : Haud unquam tibi fiſtula cæra iuncta fuit. Anti contra : logia,locutio, hoc eſt contradictio. Antilo-gia.

Canchaſmos eſt riſus ſolutus , ut : Haha he apud comicos. Interpretatur cachinnus,a canchazo. Canchaloo & canchao, id eſt , cachinnor. Canchaſ-mos.

Apophaſis uel apologia eſt obiectorum reſpon- Apo-phaſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

reſponſio uel excuſatio,ut: An mihi cantando uictus non redderet ille, Quem mea carminibus meruiſſet fiſtula,caprum. Apophaſis item,ut dicit Fabius in nono,eſt cuiuſpiam rei negatio, aut per tranſitum demonſtratio, in hunc modum: Non agam tecum iure ſummo,Non dicam quod forſan obtinerem. Et quid ego iſtius decreta? quid rapinas? quid hæreditatum poſſeſsiones datas, quid ereptas proferam? Et: Mitto illam primam libidinis iniuriam. Et: Ne illa quidem teſtimonia recito, quæ dicta ſunt de ſeſtertijs ſeptingentis militibus. Et: Poſſum dicere. Quibus generibus per totas interim quæſtiones decurrimus, ut Cicero: Hoc ego ſi ſic agerem tanquam mihi crimen eſſet diluendum, hoc pluribus dicerem. Hæc Fabius, aſſerens Apophaſim a negando dici. Nam apophaſtæ ſignificat negare, apophæno, id eſt demonſtro,definio, hinc apophaſis ios, id eſt negatio, ſententia, demonſtratio. Apophaſco, id eſt, nego uel ſententiam dico.

Apologia. Apologia, id eſt, defenſio & excuſatio,ab Apologeo,id eſt reſpondeo. Apologema, atos, id eſt,excuſatio. Apologeomæ defendo, reſpondeo,purgo, excuſo.

Cacoethos. Cacoethos eſt mali moris aut conſuetudinis deſcriptio, ut: Exul ab octaua Marius bibit. Dicitur a cacos, id eſt, malus, & ethos mos.

Catacriſis. Catacriſis eſt alicuius facinoris condemnatio

natio uel iudicatio, ut: Tum pendere pœnas Cecropidæ iuſſi. Dicitur a cata, id eſt per, & ſecundum, & criſis, id eſt iudicium, hoc eſt condemnatio, Catacrino, id eſt damno. Catacritos condemnatus.

Apotheoſis. Apotheoſis eſt alicuius mortalis in deos relatio, ut, Candidus inſuetum miratur limen Olympi. Interpretatur deificatio, cum ω mega in penultima. Apotheoo, id eſt, deifico, ab apo præpoſitione uariæ ſignificationis in compoſitione, & Theoo deifico. Theos, id eſt Deus. Malim dicere Apotheoſin Diuæ Virginis, quam canonizationem cum uulgo.

Catalogus. Catalogus eſt ſermo, rerum ordinem & numerum oſtendens, ut: Tres ſumus imbelles numero ſine uiribus, uxor Laerteſq́ſ ſenex Telemachuſq́ſ puer. Catalagus eſt numeratio & delectus militum, a catalego, id eſt numero.

Elogiũ. Elogium eſt alicuius rei teſtificatio, uel honoris, uel uituperationis gratia, ut, Solonis ſapientis elogium eſt, quo ſe negat uelle ſuam mortem dolere, amicorum lacrymis uacare.

Genealogia. Genealogia eſt alicuius generationis deſcripta ſeries, ut: Hunc Fauno & nympha genitum laurente Marica Accipimus: Fauno Picus pater, iſq́ſ parentem Te Saturne refert. Interpretatur ſermo de generatione, a genea,

id eſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

id eſt generatio, genus, progenies, & logos uel logia.

Geneth=liacon. Genethliacon eſt natalis deſcriptio, ut apud Vergilium in Pollione. Interpretatur natalitium, & poteſt flecti Genethliacus, a, um, id eſt, natalitius, a genethlon uel Geneth=le, id eſt genus natiuitas. Genethlia celebri=tas natalitia, quæ fit in natali die.

Mono=machia. Monomachia eſt duorum ſingulare cer=tamen, ut Turni & Aeneæ, a monon, id eſt, ſolum, tantum. Monos, id eſt ſolus. Mono=machus gladiator cum unico pugnans. Ma=che, id eſt pugna.

Nauma=chia. Hinc Naumachia pugna naualis, aut ip=ſius deſcriptio, ut apud Liuium. Giganto=machia, ut Gigoganthea, id eſt, Gigantum pugna, ſic Pedomachia, & cætera.

Syllogiſ=mus. Syllogiſmus eſt oratio conſtans ex pro=poſitione, aſſumptione, & concluſione. Nanq; haud tibi uultus Mortalis, nec uxor hominem ſonat, o Dea certe. Interpretatur computatio, penſatio. Sylloge es, congregatio, collectio. Syllogizo computo, concludo.

Enthy=mema. Enthymema eſt ex unico aſſumpto con=cludens, eſtq; Syllogiſmus imperfectus, ut, Licet ut uolo uiuere, non ſum Liberior bru=to? Adijcito propoſitionem, Syllogiſmus erit, ſic: An quiſquam eſt alius liber niſi du=cere uitam, Cui licet ut uoluit, licet ut uolo ui=uere, non ſum liberior bruto? Argumenta=tiones poeticæ non conſtituuntur ſecundum normu=

normulas logicorum, ſed ex eis poſſunt elici ſecundum canones logicos, Syllogiſmi, Enthymemata &c. Vt ex dictis Perſij uerbis habetur hic Syllogiſmus in tertio modo primæ figuræ: Omnis homo cui licet uiuere ut uult, eſt liber. Ego ſum homo cui licet uiuere ut uolo, ergo ego ſum liber. Hæc ſine noticia logicæ perfecte noſcet nemo. Enthymema interpretatur commentum & cogitatio. Enthymeomæ, id eſt animaduerto, conſidero, cogito, reminiſcor. Enthymeſis penultima longa, cogitatio. Enthymion, id eſt caute excogitatum, & aſtutia, res quæ in animo uerſatur.

Oeconomia.

Oeconomia eſt rei gubernandæ diſpenſatio, ut: Tu regere imperio populos Romane memento: Hæ tibi erunt artes, paciq; imponere morem: Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos. Dicitur Oeconomia lex domus, ab œcos, id eſt domus, & nomos, id eſt, lex, hoc eſt diſpenſatio domeſtica. Oeconomos, id eſt, diſpenſator rei familiaris, uillicus.

Palillogia.

Palillogia eſt dictorum ornata replicatio, ut: Arma uiri ferte arma. Interpretatur reiteratio uel duplicatio. Palillogus iterum collectus, a palin, id eſt iterum, logos, ſermo, logia, locutio.

Stratagema.

Stratagema eſt exemplum militare ſummo ſtudio imitandum, ut apud Liuium de Hannibale. Interpretatur geſtum militare & con-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

& conſilium, ſcribitur grece per κ, ςϛατηγημα ſtrategema, ſed in a longum ſæpe uertitur κ, ut machina, camus &c. Ideo male corripitur in ſtratagema ſecunda ſyllaba a Mantuano & pluribus. Strategia, id eſt, militatio, prætura. Strategos imperator, dux exercitus.

Paradoxon. Paradoxon eſt electa ſententia, ut: Quicquid erit, ſuperanda omnis fortuna ferendo eſt. Interpretatur admirabile, præter uulgi opinionem. Vnde Paradoxa Ciceronis, a para, id eſt, præter, & doxa maieſtas, gloria, opinio.

Epauxeſis. Epauxeſis eſt ſententiarum incrementũ ab imo ad ſuperiora conſurgens, ut: Pompeium & hortari, & orare, & iam liberius accuſare, & monere, ut magnam infamiam fugiat, non deſiſtimus. Transfertur magnum incrementum, ab epi præpoſitione, Auxeſis. quæ interdum auget, & auxeſis penultima longa, id eſt, augmentum, auxe es, idem, auxeticos auctiuus, auxo & auxano, id eſt, augeo.

Phyſiologia. Phyſiologia eſt rei naturalis deſcriptio. Horatius: Albus ut obſcuro deterget nubila cœlo Sæpe Notus, nec parturit imbres Perpetuos, ſic tu ſapiens finire memento Triſtitiam uitæꝗ labores. Interpretatur locutio de natura, a phyſis ios, id eſt natura, & logia locutio.

Epi-

Epicherema.

Epicherema eſt argumentum ratiocinatiuum. Verum hoc cum Syllogiſmo & Enthymemate,alijſq; pluribus inter figuras proprie numerandum non eſt,ut in nono Quintilianus innuit, licet non defuerint qui hæc omnia in figurarum contubernium admiſerint. Epicherema cum e longo ante r, quia per ει diphthongon græce ſcribitur, interpretatur conamen. Epichereo conor. Epichereſis penultima longa, id eſt, conatus.

Problema.

Problema eſt propoſitio interrogationem detinens annexam, ut apud Plutarchũ. Interpretatur propugnaculum, prætextus, propoſitio.

Epiphonema.

Epiphonema eſt rei narratæ ſumma acclamatio, ut: Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Tantum ſeries iuncturaq; pollet. Interpretatur acclamatio, ab Epiphoneo,id eſt acclamo, inclamo. Niger annectit his tria carminum nomina: Epicedium,Epitaphium & Epithalamium, quæ etſi proprie figuras non dixerimus,tamen cognationis nonnihil cum his obtinent. Eſtq; eorum cum cæteris carminum nominibus cognitio utiliſſima,ideo non pigebit ea annectere.

Epicedium.

Epicedium eſt carmen funebre,quod & Seruius in Bucolica teſtatur, & habetur cadauere nondum humato, ut: Extinctum nymphę crudeli funere Daphnim flebant &c.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dicitur ab epi, id eſt, in, & ſuper, & cedia penultima longa, id eſt funus & affinitas. Cedeno, id eſt iuſta ſoluo, funus curo, affinis ſum, ad funus eo. Scribitur græce κιδεία. In Nigro mendoſe legitur Epiodium pro Epicedium.

Epitaphium. Epitaphium eſt carmen cadaueri ſepulto cantatum, ut: Daphnis ego in ſyluis hinc uſq; ad ſidera notus, Formoſi pecoris cuſtos formoſior ipſe. Dicitur ab epi, & taphos, id eſt ſepulchrum. Taphe es, exequiæ ſepultura. Tapheus dyſſillabum pollinctor.

Epithalamium. Epithalamium eſt carmen nuptiale, ut apud Catullum, Claudianum & Auſonium. Dicitur ab Epi & Thalamus, id eſt, geniale cubiculum.

Protrepticon. Protrepticon eſt carmen inſtructiuum, & adhortatiuum, a protrepo, id eſt, dirigo, exhortor, ut apud Auſonium de ſtudio puerili.

Propempticon. Propempticon carmen ut comitetur quenquam ſcriptum, ut apud Sidonium offendes, a propempo, id eſt comitor, præmitto, cum pompa aſſequor.

Epiniciū. Epiniciū carmen de uictoria cuiuſquam, ab epi, & nice, id eſt uictoria. Epinicios, id eſt uictorioſus. Epinicium carmen aut celebritas pro uictoria habita. Talia ſunt, aut fingi e græco fonte poſſunt, carminum plurima nomina.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

mina. Sed iam ſatis ſuperq; euagati ad monoſticha noſtra redeamus.

Inuenies uerſum repetitum ſæpe decenter.

Epimone.

Epimone eſt eiuſdem uerſus frequens repetitio, ut in ludicro Virgiliano: Incipe mænalios mecum mea tibia uerſus. Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnim. Epimone ultimam ſolum producit, ideo hexametrum non ingreditur. Interpretatur perſeuerantia, inſiſtentia, aſſiduitas. Epimonos aduerbium, id eſt conſtanter, corripit ſecundam ſine dubio, ut omnia compoſita ab epi. ἐπιμονή, ab epi, id eſt in, de, ſuper, & mone manſio, monimos, id eſt ſtabilis. Verſus ſæpe repetitus uocatur intercalaris, ab intercalando, id eſt interponendo uel interuocando, ut dies intercalaris in Februario.

Reſpondere ſolent ſcriptores obijciendis.

Anthypophora.

Anthypophora eſt ad obijcienda reſponſio, ut: Sum pius, heu doleo, nam mihi ſæpe nocet. Poſſet quæri, cur doles te pium eſſe? Huic tacitæ quæſtioni ſic occurritur: Nam mihi ſæpe nocet. Anthypophora eſt ſolutio, Hypophora nanq; obiectio dicitur. Ab anti, id eſt contra, & Hypophora fit Anthypophora, quaſi contra obiectionem, id autem ſolutio eſt. Hypophero, id eſt ſuffero, ſubduco. Hypopheros tributarius.

Prosapodosi.

Huic figuræ haud multum abſimilis eſt

 Proſa-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Proſapodoſis, quum aut ſingulis ſtatim ratio ſubijcitur, ut eſt illud: Neq; accuſatorem eum metuo, qui ſum innocens, neq; competitorem uereor, qui ſum Antonius, neq; conſulem ſpero, qui eſt Cicero. Aut poſitis duobus uel tribus eodem ordine ſingulis continua reddatur ratio. Quale apud Brutum de dictatura Cnæi Pompeij: Præſtat enim nemini imperare, quam alicui ſeruire, ſine illo enim uiuere honeſte licet, cum hoc uiuendi nulla conditio. Dicitur a pros, id eſt ad, & apodoſis, id eſt, redditio, hoc eſt, ad aliquid rationis redditio. Quintilianus in nono, uix cenſet in figuris habendam Antypophoram cum Diexodo & Aphodo.

Diexodos.

Diexodos eſt ab Ecbaſi ad principalem materiam tranſitus, hoc modo: Longius euectus ſum, redeo ad propoſitum. Interpretatur decurſus & tranſitus. Mantuanus in primo Faſtorum: Sed quo mente uagor? uideo, mea longior æquo eſt Ecbaſis, ad ſancti feſtum redeamus Hilari.

Aphodos.

Aphodon Gæorgius Valla uocat dubitationem, licet Quintilianus diſtinguere uideatur, ut: Siue me malitiam ſiue ſtultitiam dicere oportet. Quintilianus coniunctim ponit Diexodon Aphodon, ut ſit eadem figura, ueluti, Hyſteron Proteron, ideo Vallæ uix hæreo. Significant autem Diexodos Aphodos, tranſitum & reditum, teſte Raphaele Regio, ut ſit tranſitus & reditus ab Ec-

baſi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

baſi ad priorem materiam. Vtrunq; compo=nitur ab hodos, id eſt uia.

Quas tibi declarat Syntaxis non repetemus.

De Appoſitione, Euocatione, Concetione, Prolepſi, Zeugmate, Antiptoſi, Syntheſi, & Synecdoche, quæ in Syntaxi dicta ſunt, haud operæprecium fuerit hic repetere, ita illis ſuperſedendum cenſeo.

Neq; multum dicendum de Idiophaſi & Allophyli, quum Idiophaſis ſit reciproca conſtructio, quaſi propria locutio aut dictio, ab idios, id eſt, proprius, & phaſis, id eſt fama aut dictio, ut: Ego me diligo, tu te, ille ſe. Idiophaſis.

Allophylis eſt conſtructio non reciproca, ut: Diligo Paulum. Dicitur quaſi alterius generis, ex allo, id eſt aliud, & phylon cum y græco, id eſt, genus, gens, natio. Mancinellus figuras eſſe cenſet. Neutrum nomen eſt hexametro aptum, quia Idiophaſis tribrachum includit. Allophylis uero contra Mancinellum eſt Ditrochæus, quia tertiam ſyllabam producit, ut Pamphylia ſecundam. Allophylis.

Rem nimis ut notam ſcrimus nos ſæpe tacere.

Paraſiopeſis eſt quum aliquid nos reticere dicimus, utpote omnibus notum, aut cum ſuſpicionem excitare maiorem reticen- Paraſiopeſis.

do poſſumus. Quale eſt illud: In præſentia iudices iniuſſu populi quæ improbiſſime geſſerit reticebo. De falſis eius literis, quas ad ſenatum miſerit, nihil dicam. Quod illi ſæpe interminati eſtis omittam. Nam & hæc uobis nota ſunt, & quæ nouiſſime multo indigniora commiſit, quamprimum cognoſcenda. Item illud: Cogis me iniuriæ tuæ cauſam proferre, Nihil agis, nihil dicam, ſed ipſum tempus eam patefaciet. Latine hæc figura dicitur occupatio & præoccupatio. Paraſiopeſis penultima longa, ut, Apoſiopeſis, in Cornucopiæ Perotti ſcribitur per ſecundam uocalem ante ſ. Fit a para, id eſt apud, ab, præter, & ſiopeſis, id eſt ſilentium.

Proſopopœia. *Fingere perſonam res eſt percrebra poetæ.*

Proſopopœia eſt perſonæ fictio, quoties inanimatum ad animatum loquitur, aut contra, uel animatum ad inanimatum, uel rationis expers, ut Ouidius ad librum: Parue nec inuideo ſine me liber ibis in urbem. Et Ouidiani libri: Qui modo Naſonis fueramus quinque libelli. Horatius: Quid amplius o mare & o terra ardeo. Apud Ouidium in Metam. Terra loquitur & Cornix &c. Proſopopœia continet duos continuos Iambos, ideo hexametrum non ingreditur, a proſopon per ω mega in ſecunda ſyllaba, id eſt perſona, & pœeo, id eſt facio aut fingo. Hinc etiam & ab ethos, id eſt mos, fit Ethopœia, quæ

Ethopœia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

eſt morum effictio, ſiue Mimeſis, id eſt, imita- tio, ut apud Terentium: At ego neſciebam, quorſum tu ires, paruula hinc eſt abrepta, eduxit mater pro ſua, ſoror dicta eſt, cupio abducere, ut reddam ſuis. Mimeſis ne male pronuncies penultimam producit, quia græ- ce ſcribitur per η, μιμησισ. Mimeſis.

Laudatur uerbi repetitio, facta decenter.

Epanodos eſt cum decore dictionis re- petitio ſiue regreſſio, plærunque cum negatio- ne, & interdum ſine ea, ut: Principum digni- tas eſt pœne par, non par fortaſſe eorum quę ſequebantur. Item: Principatus bonus eſt, non bonus autem qui in Tyrannidem com- mutatur. Item: Magnus eſt labor dicendi, magna eſt res. Item: Par eſt uobis, non par mihi Iulius arte. Et ut Georgius Valla ait: Compulerantque greges Corydon & Thyrſis in unum, Thyrſis oues, Corydon diſtentas lacte capellas. Epanodos proceleumaticus eſt, hexametris contumax. Fit ex epi & ana, quæ coniuncta iterum uel retro indicant, & hodos, id eſt uia, quaſi ad priorem uiam re- greſſio. Sunt qui Epanhodos aſpirant, ut ho- dos, alij citra flatum Epanodos, Periodos, Exodus, Synodus ſcribunt, ut Philippus ar- gyrippus, non Philhippus argyrhippus, &c. licet componantur ab hippos, de qua re alias plura dicemus, ſi mitiſſimus Dominus noſter Ieſus uitam dederit. Epano- dos.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Virtutum uitijs interdum nomina dantur.

Paradi- aſtole.

Paradiaſtole eſt, quum rem noſtram dilatamus interpretatione, ut cum aſtutum ſapientem uocamus, Prodigum liberalem, Temerarium fortem. Sic cum Nigro Mancinellus. Componitur ex para, id eſt iuxta, & diaſtole, id eſt dilatatio, ut Mancinellus ait. At Fabius in nono Diſtinctionem transfert. Verba eius ſunt hæc: Detractionis gratia facta coniunctio (συνοικείωσιν uocant) quæ duas res diuerſas colligat. Tam deeſt auaro quod habet, quam quod non habet. Huic diuerſam uolunt eſſe diſtinctionem, cui nomen dant Paradiaſtolen, qua ſimilia diſcernuntur, quum te pro aſtuto ſapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.

Synœce- oſis.

In hunc locum ſic ſcribit Raphael Regius: Synœcioſis aut Synœceoſis (Nam ει diphthongus modo in i modo in e longum uertitur) ex eo nomen accepit, quod duo diuerſa ſimul habitare faciat, hoc eſt, colliget aut coniungat. Nam συνοικείωσις Synœceoſis cohabitatio dicitur.

Paradia- ſtole.

Paradiaſtole autem transfertur ſeiunctio, diuiſio, ſeparatio, diſtinctio. Diaſtello, id eſt diſtinguo. Hoc autem modo a Rutilio Lupo definitur: Paradiaſtole eſt ſchema, quod duas aut plures, quæ uidentur unam uim habere, ſententias disiungit, & quantum diſtant docet, cuiq; ſuam ſententiam ſubiungendo,

gendo, in hunc modum: Nam quum cæterorum opinionem fallere conaris, tute ipſe fruſtraris. Non enim probas te pro aſtuto ſapientem, pro confidenti fortem, pro illiberali diligentem, pro maleuolo ſeuerum. Nullum eſt enim uitium, quod uirtutis laude gloriari poſſit. Huic Figuræ (inquit Fabius) contraria eſt ea quæ ex uicinia tranſit ad diuerſa aut ſimilia. Breuis eſſe laboro, Obſcurus fio, &c. Georgius Valla Synœſim, uocat, quam Quintilianus Synœceoſim, credo mendam eſſe in Valla. In Lexico græco Synœceſis dicitur cohabitatio. Synœceo cohabito &c.

Diaſtole.

Diaſtole (unde Paradiaſtole) inter figuras a nonnullis ponitur, ut Hyphen, quamuis ad accentum magis pertineant. Itaq; Diaſtole eſt diſtinctionis nota inter dictiones, ne putetur eſſe compoſitio.

Hyphen

Hyphen eſt dictionum coniunctio, ut noſcatur eſſe compoſitio, utq; plura ſub uno accentu proferantur, ut apud Vergilium, teſte Seruio: O ſocij, neq; enim ignari ſumus antemalorum, Et Cœli ſubterlabentia ſigna. Dicitur ſubunio, ab hypo, id eſt ſub, & hen, id eſt unum.

Hendiadym facies ſoluens immobile fixum.

Hendiadys.

Hendiadys figura eſt, quum reſoluitur ſubſtantiuum in adiectiuum, ut: Chalybem frænoſq; momordit, pro chalybeos frænos,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Et: Pateris libamus & auro, id eſt, pateris aureis per Hendiadym, ut Seruius docet in ſecundo Gæorgi. Poetis figura eſt peculiaris. Oratores uix unquam utuntur. Interpretatur unum per duo, ab hen cum aſpiratione, id eſt unum, & dia per, & dyo duo, quando unum per duo dicitur, Vt, annulum aurumq́; geſto, pro annulum aureum.

Quando pati quod agit fero, contráue, **Hypallage** *habetur.*

Hypallage.

Hypallage eſt figura, quum uerba per aduerſum intelliguntur, quum quod patitur agere dicitur aut contra. Vt: Trade rati uentos, pro trade ratem uentis. Hypallage dicitur ſubmutatio uel ſubalternatio, ex hypo, id eſt, ſub, & allage, id eſt mutatio. Allatto, id eſt muto. Hypallatto, id eſt, ſubmuto uel ſubalterno. Contra corripui cum Auſonio, licet productio ſit melior, & longe frequentior.

Liptote erit quoties plus ſignificans minus aio.

Liptote.

Liptote eſt figura, qua minus dicimus quam ſignificamus, ut: Haud parum doctus, pro multum doctus. Munera nec ſperno dulcis amice tua, id eſt, libenter accipio. Liptote, id eſt defectiua aut defectio, a lipo, id eſt, deficio uel linquo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Antitheton ſiet quoties contraria nectes.

Antitheton eſt figura, qua contraria con= trarijs opponuntur. Ouidius in primo Meta: Frigida pugnabant calidis, humentia ſiccis, Mollia cum duris, ſine pondere habentia pondus. Hæc, ut Fabius ait in nono, non uni= co fit modo. Nam & fit ſi ſingula ſingulis opponuntur, ut: Vicit pudorem libido, ti= morem audacia. Et bina binis: Non noſtri ingenij eſt, ueſtri auxilij eſt. Et ſententia ſen= tentijs: Dominetur in concionibus, taceat in iudicijs. Cui commodiſſime iungitur ea ſpe= cies, quæ Diſtinctio dicitur. Odit populus Romanus priuatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit. Antitheto non abſi= milis eſt Antimetabole, quæ eſt ex diuerſo mutatio, quum uerba declinata repetuntur, hoc modo: Non ut edem uiuo, ſed ut ui= uam edo. Author Fabius in nono. Georgi= us Valla Antimetaphoram uocat. Dicitur ab anti, id eſt, contra, & Metabole, id eſt tran= ſitus, quaſi in contrarium tranſitus. An= titheton, id eſt contra poſitum, ab anti, id eſt, contra, & theton, id eſt, poſitum. Perſius: Crimina raſis Librat in Antithetis, doctas poſuiſſe figuras Laudatur.

Anti= theton.

Antime= tabole.

Quæſtio Erotema eſt inter numerata figuras.

Erotema

Erotema eſt interrogatio. Mancinellus inter figuras locat. Lucanus in primo: Quis furor o ciues? quæ tanta licentia ferri? Gen=

tibus

tibus inuiſis latium præbere cruorem? Erotao, id eſt interrogo. Erotema, uel Eroteſis penultima longa, id eſt interrogatio. Erotematicus, id eſt interrogatiuus.

Dicta prius declarat Epexegeſis aperte.

Epexegeſis.

Epexegeſis eſt ante dictorum expoſitio uel declaratio, ut: Tolle fuga Turnum, atq; inſtantibus eripe fatis. Dicitur ab Epi, id eſt ſupra, & exegeſis penultima longa cum antepenultima, id eſt expoſitio. Exegema expoſitio uel narratio. Exegeomæ, id eſt præſum & expono. Exegetes, id eſt præceptor & expoſitor.

Emphaſis eſt ſenſus maior quam uerba recludant.

Emphaſis.

Emphaſis eſt figura, altiorem præbens intellectum, quam quem uerba per ſe ipſa declarant. Author Quintilianus in octauo. Eius duæ ſunt ſpecies. Altera quæ plus ſignificat quam dicit. Altera quæ etiam id quod non dicit. Prior eſt apud Homerum, quum Menelaus Graios in equum deſcendiſſe ait. Nam uerbo uno magnitudinem eius oſtendit, & apud Vergilium: Demiſſum lapſi per funem. Nam ſic quoq; demonſtrata eſt magnitudo. Idem Cyclopa quum iacuiſſe dicit per antrum, prodigioſum illud corpus ſpacio loci menſus eſt. Sequens poſitum eſt in uoce aut omnino ſuppreſſa, aut etiã abſciſſa. Supprimitur uox apud Ciceronem pro Ligario:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quod ſi in tanta fortuna, bonitas tanta non eſt, quam tu per te, per te inquam obtines, intellecto quid loquor? Tacuit enim illud, quod nihilominus intelligitur, non deeſſe homines, qui ad crudelitatem eum impellerent. Vergilius in primo Gæorgicorum Emphaſim fecit, authore Seruio, dicens: Quum iam glandes atq; arbuta ſacræ Deficerent ſyluæ, & uictum Dodona negaret. Significatur enim etiam id quod non dicit, hoc eſt, non ſolum aliæ, ſed etiam ſacræ. Nam harum ſterilitas aliarum denotat infœcunditatem. Emphaſis interpretatur ſuſpicio, ſignificatio, demonſtratio, effigies. Emphanizo, id eſt, demonſtro, declaro. Emphæno, id eſt, maniſeſto. Niger Emphaſim uocat, quoties fixum pro mobili ponitur, ut, ſcelus pro ſceleſtus, &c.

Quod nihil ad ſenſum facit, eſto Parelcon ubiq;.

Parelcon eſt dictionis aut ſyllabæ, nihil ad ſenſum facientis, adiectio. Vt apud Terentium: Adeſdum paucis te uolo. DVM Parelcon eſt, ſyllabica adiectio. Author Donatus. Sic Parelcon eſt, SIBI, teſte Beroaldo in octauo Apuleij: In ſuo ſibi peruoluta ſanguine. Vt apud Terentium: Suo ſibi gladio hunc iugulo. Dicitur a Parelco, id eſt, produco prolongo. Si quid metri tantum cauſa inculcatur, dicitur Peripleroma, Vt: Multum ille & terris iactatus & alto. Ille enim ſuperabundat,

Parelcon

Peripleroma.

abundat,teſte Seruio. Interpretatur ſuperfluitas. Peripleos, id eſt ſuperfluus, quaſi ultra plenitudinem & perfectionem, a peri, id eſt ultra, & pleroma, id eſt, plenitudo, ſupplementum. Plerosis, id eſt perfectio. Plerao, id eſt repleo,perficio.

Ob pulchram uocem quid factum Euphonia fertur.

Euphonia. Euphonia eſt mutatio quæpiam uenuſtioris ſoni gratia,ut: Tytides pro Tydides,& redeo pro reeo. Interpretatur bona uox. Eu enim bonum indicat. Phone uox eſt. Quintilianus elegantius Vocalitatem appellat, quã Priſcianus bonam ſonoritatem. Euphonia, ut apud Horatium Symphonia, corripit penultimam. Licet ea ſyllaba,ut pluribus, citra neceſſitatem abutatur Mancinellus.

Apoſtrophe. *Verſus ad abſentem dicetur Apoſtropha ſermo.*

Apoſtrophe uel Apoſtropha eſt ad abſentem ſermonis conuerſio. Vt: Te nunc appello Aphricane.Et: Nec te tua plurima Panthu Labentem pietas nec Apollinis inſula texit. Dicitur a Fabio in nono, Auerſus ſermo ſiue auerſio, Apoſtrepho auerto. Apoſtrophe etiam odium ſignificat. Apoſtrophos eſt accentus quidam apud Græcos.

Dic Allœothetam contra artem quid uariatum.

Allœotheta. Allœotheta eſt accidentium contra artem mutatio, ut, Generis, Numeri, Caſus, Perſonæ,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

næ,Modi,Comparationis. Itaq; continet ſub ſe Antiptoſim,Syntheſim, & plures figuras. Exempla Mancinelli ſunt hæc: Pars in fruſta ſecant. Tu mihi quodcunq; hoc regni. Vrbem quam ſtatuo ueſtra eſt. Dulce ſatis humor,depulſis arbutus hædis,Lenta ſalix fœto pecori,mihi ſolus Amyntas. De quibus omnibus quid ſentiamus, ſatis in Syntaxi noſtra patet. Allœothetam Priſcianus libro decimo octauo interpretatur uariationem , ad uerbum interpretatur aliter poſita , aut alia poſitio,ab allos , id eſt aliter , uel allœos cum œ diphthongo , ut græca literatura indicat, ἀλλοιος, id eſt alius & uarius atq; diuerſus, ἀλλοιόω,id eſt,permuto, ἀλλοιωσις allœoſis cum œ diphthongo , ſequente o longo,id eſt mutatio, &(ut ita dixerim)alteratio, & a theton,id eſt poſitum. Theſis poſitio,quorum compoſita penultimam corripiunt omnia, ut Antitheton apud Perſium. Agonotheta, Epitheton &c. Ideo tam Mancinellus quam cæteri, quotquot hactenus figurarum nomina uerſibus concluſere , duos Barbariſmos in hoc nomine fecerunt , peruerſe citra neceſſitatem ſecundam corripientes,& penultimam producentes.

Allœotheta dicitur alio nomine Allœoſis , quæ duo nomina in Gæorgio Valla rectiſſime cum œ diphthongo impreſſit Aldus, uir utriuſq; linguæ inſtaurator ſummus. Allœoſis.

Valla

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Solœcophanes.

Valla Allœothetam uocat alio nomine Solœcophanem, quaſi Solœcum ſiue Solœciſmum apparentem, a ſolœcus, & phanos, id eſt apparens. Vnde Amorem phaneta uocauit Orpheus, quod primus ex chao apparuerit. Hunc ſolem eſſe uolunt nonnulli. Phanizo, id eſt appareo, oſtendo, manifeſto, Vocatur eadem figura Archaiſmos, id eſt, antiquitas, ab archæos, id eſt antiquus, priſcus. Licet imperitum uulgus putet, Archaiſmon præpoſitionis tantum figuram eſſe. Mihi concinet quiſquis commentarios Donati, Seruij, Beroaldiq; diligenter perlectitauerit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX FIGVRARVM HVIVS LIbelli.

A

Acyron 7
Acyrologia. 7
Allegoria. 32
Alleoſis. 48
Allophylis. 43
Alleotheta. 47
Amphibologia. 8
Anadiploſis. 14
Anaphora 21
Anaphora ſecũda. 21
Antonomaſia 27
Anaſtrophe 31
Antapodoſis 22
Antilogia 38
Antypophora 42
Antitheton 46
Antimetabole 46
Antanaclaſis 22
Antapodoſis 22
Antitheſis 16
Antiſtœchon 17
Antiphraſis 33
Apologia 38
Aphæreſis 15
Apocope 15
Apoſiopeſis 10
Apoſtrophe 47
Apophaſis 38
Apotheoſis 39
Aphodos 42
Aſyntheton 20
Aſyndeton 20
Aſteiſmos 34
Auxeſis 40

B

Barbariſmus 2
Barbariſmus quot modis fiat. 3
Barbarus 3
Barbara lexis 2
Barbaraphoni 3
Brachylogia 20

C

Cacophaton 12
Cacozelia 13
Cacoſyntheton 13
Caracteriſmos 28
Cacoethos 38
Catexoche 28

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Charientiſmos 34
Catatypoſis. 36
Cancaſmos 38
Catacreſis 26
Catalogus 39
Catacriſis 38
Cœnonia 24
Craſis 17
Chronographia 37
Corographia 38
Ciriologia 10
Climax 25
Cithtron 3

D

Diphthongus 3
Diaſtole 45
Dialyton 20
Diæreſis 16
Diacope 32
Diſſipata 24
Dyaſirmos 25
Diexodos 42

E

Eclipſis 10
Ectaſis 15
Ecbaſis 38
Oeconomia 40
Elogium 39
Ellipſis 16
Enargia 36
Aenigma 11
Enexerumeron 19
Epiphonema 41
Epicherema 41
Epinicium 41
Epimone 21, 42
Epicedium 41
Epitaphium 41
Epithalamium 41
Enthymema 39
Epentheſis 14
Epectaſis 14
Epitheton. 28
Epanalepſis 21
Epizeugſis 21
Emphaſis 46
Erotema 46
Epanados 44
Epexegeſis 46
Ethopœia 43
Epauxeſis 40
Aeſchrologia 12
Aethiologia 38
Euphonia 47
Exoche 28

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

INDEX.

F

Figuræ definitio. 2

G

Genealogia 39
Genethliacon 39

H

Hendiadis 45
Hyperbaton 29
Hyſteron proterō 31
Hypozeugma 19
Hypozeugſis 19
Hyrmos 24
Hypallage 45
Hyphen 45
Hyperbole 32
Hypotypoſis 36
Homeoptoton 23
Homeoteleuton 23
Homœologia 34
Homeoſis 35

I

Icon 35
Icaſmos 35
Idiophaſis 43
Ironia 33
Iothaciſmus 4

L

Labdaciſmus 4
Lexis 3
Liptote 45

M

Macrologia 9
Metaphora 25
Metabole 24
Metalepſis 26
Metaplaſmus 13
Metaciſmus 5
Metalepſis 26
Metaſtaſis 36
Metateſis 17
Metonymia 27
Meſozeugma 19
Mimeſis 44
Mioſis aut Meoſis 11
Mycteriſmos 34
Monomachia 39

N

Naue

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Naumachia 39

O

Onomatopœia 29
Orthopœa 10

P

Parallage 17
Paragoge 14
Parabole 36
Paradigma 37
Paradiaſtole 44
Paraſiopeſis 43
Paradoxon 40
Parelcon 47
Palillogia 40
Pathos 13
Paronomaſia 21
Paromaton
Parentheſis 31
Parœmia 34
Paromeon 23
Phraſis 37
Periergia 8
Periſſologia 8
Periphraſis
Peripleroma 47
Phyſiologia 40
Pleonaſmus 8
Ploce 24
Polyptoton 24
Polyſyntheton 20
Polyſyndeton 20
Prætor 3
Pretor 3
Problema 41
Prolepſis 18
Proparalepſis 14
Proſtheſis 14
Protheſeon 17
Proſonomaſia 22
Protrepticon 41
Proſopodoſis 42
Proſopopœia 43
Protozeugma 19
Propempticon 41

S

Sapis pro Iſapis 4
Sarcaſmos 34
Schema 17
Scheſiſonomaton 23
Scheſis 23
Syllepſis 19
Syllogiſmus 39
Syncopa 15

Syn=

INDEX.

Syntomia 9
Synalepha 16
Synecdoche 28
Synazeugmenon 19
Syncheſis 31
Synœceoſis 44
Syſtole 16
Synæreſis 16
Solœcophanes 48
Soleciſmus 5
Soleciſmus quot modis 6
Solœcus 5
Solœ 5
Soræſmos 35
Stratagema 40
Stribiligo an Scribiligo 5

T

Tapinoſis 12
Tautologia 9
Tmeſis 32
Topographia 37
Topotheſia 38
Tropus 25

V

Vitia orationis 2

Z

Zeugma 19

FINIS.

IMPRESSVM VVITEBERGAE
in officina hæredum Georgij Rhau, 1558.
Impenſis Nicolai Foͤrd, Ciuis &
Bibliopolæ Haff=
nienſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ANTONII MANCINELLI VER-SILOGVS, DILIGENTER AB

Iohanne Murmelio ueræ le-
ctioni reſtitutus, eiuſdemq;
commentariolis ex-
plicatus.

Anno M. D. LVIII.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

IOANNES MVRMELIVS Ruremundenſis, Petro Nehemæo Drolſhagio, præclaro bonarum artium Profeſſori,

S. D.

VErſificatoriæ artis quanta ſit utilitas, nemo eſt, uel modicæ literaturæ, qui ignoret. De qua cùm multa ab egregijs ſcripta Grammaticis extant opuſcula, tum maxime ad inſtituendos pueros, idoneus uidetur Antonij Mancinelli (hominis rei literariæ peritiſsimi) libellus, quem ille (quod de uerſibus componendis rationem, ſermonemuè contineat) uerſilogum non inepte nominauit. In hunc ſtudioſæ iuuentutis gratia, commentariolos olim calamo tumultuante ſcripſi, quos iam recognitos, & à mendis repurgatos, tibi Petre literatiſsime nuncupatum dedico, peculiariterq; adſcribo. Quod munuſculum, licet haud quaquam ſit pretioſum, & te, homine mei nominis amantiſsimo, non ſatis dignum, erit tamen (ut ſpero) mutui erga te amoris mei, qualecunq; ueluti pignus ac monumentum. Vale, ex urbe Monaſterienſi, octauo Calendas Februarij, Anno ſalutis noſtræ ſupra milleſimum quingenteſimo nono.

Anto-

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

2

Verſilogus.

ANTONIVS MANCINELlus inclyto adoleſcenti Ioanni Michaeli de bonis augurijs, clariſſimi uiri Dominici filio, urbani quidem Gymnaſij doctoris ſummi, S. P. D.

AVgur Romulidas inter celebrande Michael
Laudibus innumeris, ſpes, decus, aura meis.
Calliope te noſtra petit, chorus ipſe ſurorum
Conſequitur, Phœbo percutiente lyram.
Has tu ſuſcipiens, lauro redimitus ad altam
Parnaßi Cyrphin, illico ductus eris. Ductus eris,
Hic ſacrum nectar libãs dicere Poeta: (pro duceris.
Aſcrëi calamos Calliopeia dabit.
His igitur poteris, clari memoranda parentis
Plurima uicturis tradere carminibus.
At quia permagna eſt genitori copia laudum,
Deficient uires promere cuncta tibi.
Quid refert? Iacobus adeſt, Marcellus & alter,
Eſt Bernardinus gloria Romulidum.
Cantabunt igitur, uerſu quæcunq; decoro
Promere noluerit Calliopeia tibi.

Augur hic eſt cognomen. Romulidæ dicuntur Romani a Romulo conditore.

Perſius:

Verum inter pocula quærunt
Romulidæ ſaturi, quid dia poemata narrent.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Michael mediam producit, quod autem uulgus eam corripit, hinc reor prouenıſſe, quia accentu acuto ultima pronunciatur, pro lege barbarorum nominum, ideo mediam, quæ grauem accentum habet, creditum eſt natura breuem eſſe, quod in plurimis dictionibus eueniſſe compertum habemus. Angelus tamen Politianus uerſum hunc reliquit:

Verinus Michael florentibus occidit annis.

Calliope Muſarum optima eſt, & bona uox interpretatur. Vergil. Vos o Calliope precor aſpirate canenti. Dicitur etiam Calliopeia. Ouidius, Prima ſui cœpit Calliopeia chori. Parnaſſus mons eſt Phocidis (ut ait Strabo lib. 9.) qui uniuerſus conſecratus exiſtit, antra & alia loca honore & ſanctitate digna continens. Eſtq́ in Parnaſſo rupes quædam prerupta, fundoſam relinquens uallem, per quam plurimus amnis diſpergitur, quæ rupes Cyrphis uocatur, hinc itaq́ biceps Parnaſſus dicitur. Ibi autem Phœbus Muſis præeſſe fertur lyra ſonans.

Aſcra uicus ad Heliconis partem, ubi Heſiodus patris oues cuſtodiens, uiſis Muſis, ac Dijs alijs, ad fontem Hippocrenem ductus, clariſſimus factus eſt Poeta. Calliopeia igitur dabit tibi calamos Aſcrei, hoc eſt, tales fiſtulas, quales olim Heſiodo dediſſe perhibetur.

Iacobus tetraſyllabum eſt, & penultimam producit. Claudianus: Ne laceres uerſus dux Iacobe meos. Quatuor filios habuit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Dominicus de bonis augurĳs, utriuſq; iuris Doctor, quorũ primo Ioanni Michaeli hunc uerſilogum dedicauit Mancinellus. Alĳ tres uocantur Iacobus, Marcellus, Bernardinus.

Cantabunt igitur, ordo eſt, ſubaudi fratres tui cantabunt decoro uerſu, quæcunq; Calliopeia noluerit promere tibi. Romulidũ per ſyncopen dixit, pro Romulidarum.

De Verſu Hexametro.

HExametrum ſenis pedibus deducere carmen
Theſpiades monuêre Deæ, pia numina uatum
Heroum quintus, ſpondeum ſextus habeto,
Communes reliquis debent utriq; reponi.

Verſus (ut Diomedi placet) eſt partium legitima diſpoſitio, & pedum culta copulatio conſonanti ſpecie, metricam exhibens regulam. Verſuum genera plura ſunt, ſed inter omnia frequentiſſimi uerſus ſunt, heroicus hexameter, & elegiacus pentameter.

Heroicus uerſus dictus eſt, quod eo res geſtæ heroum deſcribi ſolent, hexameter uero, quod ſex regiones habet, quarum quinta ſoli dactylo, ſexta ſoli ſpondeo propria eſt, reliquæ ĳs communes ſunt. Theſpiades dictæ ſunt Muſæ, a Theſpia oppido Heliconi propinquo, patria Theſpidis, quæ Muſarum nutrix fuiſſe traditur.

De pedibus Hexametri uerſus.

Dactylus è longa fiet, breuibuſq; duabus:
Martius oſtendit, uel carmina, nempè latinis.

 Sponde-

Spondeum faciet, diſſyllaba dictio longa.
Multi, uel currunt, amenſuè, exempla teneto.
Vltima cuiuſq; eſt communis ſyllaba uerſus.

Pes eſt metrica conſtitutio ſyllabarum. Pedes multi ſunt, inter quos duo ſolum, dactylus & ſpondeus, uerſum hexametrum conſtituunt, quorum etiam cognitio tibi tyruncule ſufficit. Dactylus conſtat ex una longa, & duabus breuibus ſyllabis, ut Martius, carmina. Spondæus uero ex duabus longis, ut, multi, currunt, amens. Trocheus in ſexta regione aliquando poſitus uidetur, ſed quia ultima ſyllaba cuiuſq; uerſus communis eſt, in illa ſpondeus ſemper reſidere comprobatur. Tertia autem regio, tribrachyn aut iambum non admittit, nam ſyllaba finalis, quæ natura breuis eſt, gratia pentimemeris, id eſt, ſemiquinariæ producitur, & ſic illic uel dactylus eſt, uel ſpondeus.

Auctarium, ex arte uerſificatoria eiuſdem Murmelij ſumptum ad uerbum. Nec hoc prætereundum mihi uidetur, quod equidem ab omnibus huius artis ſcriptoribus, (quos hactenus non parum multos legi) prę̨teritum miror, in quinta nonnunquam regione, Peana primum inueniri.

Lucilius. Illuuies ſcabies oculos hinc deniq; petigo.
Lucret. Deniq; cœleſti ſumus omnes ſemine oriundi.
Apud Plinium in libro natur. hiſtor. 35.
Marcus Ludius Elotas, Aetolia oriundus.

Scrutari æternum regem cognouimus Ieſum. Pruden.
Bile ſub obliqua pretioſam proderit Ieſu. Idem.

De carmine elegiaco.

Pentametri dabitur primus Romane duobus,
Spondæus duplex, duplex uel dactylus, aut ſunt
Alterni, poſt hoc bene ſyllaba longa ſequetur.
Inuenias quandoq; breuem tu plura legendo.
Dactylus inde duplex, poſt unica ſyllaba detur.

Elegiacus uerſus dicitur, quod eo, hexametro addito miſerabiles hominum ærumnæ, amorumq; labores deſcribi ſolent. Elegos enim luctus interpretatur. Hinc elegia, quaſi luctuoſum carmen. Poetæ tamen etiam res lætas eo carmine poſtea ſcribere cœperunt.

Pentameter dicitur, quod duabus ſemiquinarijs conſtat. Semiquinaria autem duos pedes & ſyllabam continet. Prior ſemiquinaria, conſtat ex duabus dactylis, & longa ſyllaba, ut, Maxima de nihilo. Vel ex duobus ſpondeis & longa ſyllaba, ut, O nullis tutum, Vel ex altero dactylo, & altero ſpondeo, ac longa ſyllaba, ut, Immemor antiqui. Poſterior uero pentametri ſemiquinaria, ſemper ex duobus dactylis & ſyllaba conſtat, ut, Naſcitur hiſtoria. Pectore profer opus.
Vulneris arma capit. Quod monet ipſe facit.
In priori ſemiquinaria poſt duos pedes, aliquando breuis ſyllaba ſuperat.

Propertius:
Omnia ſi dederis, oſcula pauca dabis.
Ouidius:
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Clauditur optime pentameter diſſyllaba dictione, dehinc tetraſyllaba, ut:
O nullis tutum credere blanditijs. Reliquis uero deterius.

Auctarium ex Deſpauterio.

Non omnia quæ grammaticis dura uidentur, Poetæ uſquequaq; refugerunt. Deſinit enim pentametrum uenuſte in dictionem diſſyllabam, nec male in tetraſyllabam, pentaſyllabamq;, interim etiam in hexaſyllabam. Duriter autem in triſſyllabam, duriſſime autem in monoſyllabam, niſi enclitica ſit, quæ ad ſuperioris dictionis ſubſtantiam pertinere uidetur, aut niſi monoſyllaba præcedat.

Ouid. 1. Triſt.
Interdicta mihi cernitur Italia.
Martia. Dantur opes nullis nunc niſi diuitibus.
Propert. Contractum nullis ante cupidinibus.
Hele:ad. Nec ſedeo duris torua ſupercilijs.
Martial. Portinus ingentes ſunt inimicitiæ.
Propert. Et caput impoſitis preſſit amor pedibus.
Martial. Sunt hæc tria quidem zoile, ſed mea ſunt.
Catul. Aut facere hæc a te dictaq; factaq; ſunt.

Tolerabiliora ſunt in fine duo monoſyllaba.
Ouidius. Præmia ſi ſtudio conſequar iſta, ſat eſt.

Monoſyllaba præeunte ſynalœpha frequens eſt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ouidius:

Et ſolum conſtans in leuitate ſua eſt.

De tempore.

Temporis unius correpta eſt ſyllaba ſemper.
Longa duum: Nono Fabij præcepta notarunt.
In pede ſic quinto ſpondeus ſæpe locatur.
Dactylus æqualis ſpondeo in tempore, nam ſit.
Cornua uelatarum obuertimus Antemnarum.
Tertius Aeneidos meminit.

Tempus eſt mora qua ſyllaba effertur, longa autem ſyllaba duo tempora, breuis unum habet, ut in nono libro Oratoriæ inſtiturionis Quintil. & in 2. Priſcia. tradiderunt. Tantum enim temporis una longa proferenda abſumitur, quantum duabus breuibus exprimendis. Dactylus temporum quatuor eſt: Spondæus eſt ei æqualis temporibus, hinc aliquando in quinta regione, quæ dactylo propria eſt, inuenitur.

Vergil. in Buco.

Chara deum ſoboles, magnum Iouis incrementum.

Horatius.

Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti.

Quotieſcunq; autem id fit a Poetis, fere obſeruatur, ut in quarta regione ſit dactylus, ne tres ſpondei ſe continue ſubſequantur, quod tamen nonnunquam, licet rariſſime, deprehenditur.

De poteſtatibus literarum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Inter uocales i duplex conſona fiet.
Maiores, meio, uel maij, pandit abunde.
Syllaba detur ei duplex, hei ſyllaba ſola,
Vniuſq; etiam, cui dicas, huic quoq; iunge.
Priſci. 7. *Ille cui patuere, cui Albinus tamen inquit.*
Lætus huic dono uideas dare thura nepotes.
Falſus huic pennas, ſyluarum protulit autor.
Accipe Pompei, quarto Naſonis habetur,
Aſt aliqui Pompei dicunt. Vultei, quoq;, Caiq;.
Horat. 7. *Durus ait Vultei nimis attentusq; uideris.*
Marti. 9. *Caius a prima tremebundus luce ſalutat.*
Marti. 9. *Quod debes Cai redde, inquit, Phœbus & illic.*

Litera eſt minima pars uocis, quæ ſcribi poteſt indiuidua. Literarum aliæ uocales, aliæ conſonantes. Vocales quinque ſunt, a, e, i, o, u, ſic dictæ quod per ſe uoces perficiunt, Y additur Græcorum cauſa nominum. Reliquæ conſonantes dictæ ſunt, quia cum uocalibus ſonant. Quarum aliæ ſunt ſemiuocales, aliæ mutæ. Semiuocales a uocali incipiunt, & in ſe deſinunt, & ſunt hæc ſeptem, f, l, m, n, r, ſ, x, quibus additur, z, propter græcas dictiones. Omnes autem ſemiuocales, ſonum ab e uocali inchoant, & in ſe terminant, præter x, quæ teſte Priſcia. ab i incipit, f, tamen ſola, nomine eſt ſemiuocalis, poteſtate uero (ut idem Priſcia. multis rationibus probat) eſt muta. Sunt autem præter f mutæ octo, b, c, d, g, k, p, q, t,

quia

quia a proprio ſono incipientes, in uocalem e deſinunt, præter k, quæ in a terminatur, & ſuperuacua litera eſt, & q quæ in u uocalē ſonum finit. Inter ſemiuocales duæ ſunt ueræ liquidæ, l, & r, quæ poſt mutam poſitæ, uocalem præcedentem natura breuem, non cogunt poſitione eſſe longam, ſed ſæpe liqueſcunt, id eſt, cedunt, & illam breuem eſſe permittunt. Sunt etiam duæ duplices conſonantes, x, & z. X, enim uim habet cs, ut, pax, uel gs, ut rex. Z, geminum ſſ ualet, ut gaza, ueteres enim gaſſa ſcribebant. Ex uocalibus, i, & u, conſonantes fiunt, quoties ſuum ſonum amittunt, & aliam uocalem in una ſyllaba præcedunt, ut, Iuno, Venus. I autem conſonans, inter duas uocales, in ſimplici dictione poſita, duplex conſonans eſt, ut, maiores, meio, Caius, Pompeius. In compoſitis aliquando ſimplex manet, ut, bĳugus, quadrĳugus, reĳcio.

Ouid. 4. Metam.

Corpora dum bĳugum, pictis inſignia frenis

Iuuenalis 7. Satyra.

Quadrĳugis in ueſtibulis atq; ipſe feroci.

Vergilius:

Tityre paſcentes a flumine reĳce capellas.

Eſt enim proceleumaticus in 5. regione pro dactylo, ut Seruius teſtatur. Eſt etiam nonnunquam, i conſonans in fine ſyllabæ, ut Priſcianus ſcribit libro 7. & hæ dictiones oſtendunt, cui, huic, Pompei, Vultei, Cai, & ſimiles

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ſimilis uocatiui. In ei, quoq; conſonans eſt, & monoſyllaba eſt dictio, ut idem uult 11. lib. ſed per diæreſin a Poetis, in duas ſyllabas diuiditur, aut ideo duarum ſyllabarum eſt, etiam in ſoluta oratione, ut ab interiectione hei, quæ monoſyllaba eſt, differat. Hinc Mancinellus dicit:

Syllaba detur, ei, duplex, hei ſyllaba ſola.

In datiuis, cui, & huic, pronunciandis, duo cauenda ſunt, unum ne diuiſis ſyllabis proferamus, alterum ne, u, quæ illic uocalis eſt, ſonum in pronunciatione perdat. Albinus per diæreſin primo rerum Romanarum libro, cui diſſyllabum protulit:

Ille cui ternis Capitolia celſa triumphis,
Sponte deum patuere, cui freta nulla repoſtos
Abſcondere ſinus, non tutæ mœnibus urbes.

Statius ſimiliter primo ſyluarum, huic, diuiſit:

Lætus huic dono uideas dare thura nepotes,
Et: Falſus huic pœnas, & cornua ſumeret ethre

Idem tamen ſępe huic monoſyllabũ protulit.

Huic quamuis cenſus dederit largita beatus,
Et: Huic Hermum fuluoq; Tagum decurrere limo.

De uocatiuis in i ſciendum eſt, quod autore Priſcia. omnis uocatiuus ſecundæ declinationis in i, una ſyllaba minor eſt nominatiuo ſuo, Hinc Pompei Vultei Fontei duarum ſyllabarum ſunt, quoniam Pompeius, Tulteius tres ſyllabas habent. Cai autem monoſyllabum eſt, quia Caius duarum ſyllabarum eſt. Sed i in illis uocalis eſſe non poteſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

nam ſi uocalis eſſet, diphthongon faceret. Tales autem diphthongos, non habent latini. Poetæ tamen interdum diæreſi utentes, unam ſyllabam in duas reſoluunt, & tamen more ſuo uocalem ante uocalem producunt. Ouidius in principio quarti de Ponto,

Accipe Pompei deductum carmen ab illo.

Mart. 9. Quod debes Cai redde, inquit, Phœbus, & illic, ubi etiam nominatiuum, Caius, triſyllabum protulit. Caius a prima tremebundus luce ſalutat.

Auctarium. Diæreſis eſt unius ſyllabæ in duas diuiſio, ut ſyluæ, diſſyllabum eſt, ſed uates lyricus Horatius per treis ſyllabas, ſyluæ dixit. Vnde Ioannes Deſpauterius libro primo artis uerſificatoriæ,

Scandere ſi bene uis, tu noſſe diæreſin apte,
Ex una per quam duplex fit ſyllaba ſemper.
Sic, ſyluæ, uates, lyricus triſyllabon effert.

Synæreſis eſt duarum uocaliũ in unam contractio naturaliter diuiſarum.

I ſimul u iunctæ uocali, conſonæ habentur.
Continuo ueruntamen unica ſyllaba fiet,
Vt: Ianus, Iuno, uinum, uacinia, uellus.

I & u de uocalibus conſonantes fiunt, quando in eadem ſyllaba præpoſitæ alteri uocali, ſonum ſuum amittunt, ut, Ianus, Iuno, ubi, i, fere ſonum, g, habet, uado, Venus, uanum, ubi u fere ſonum f tenet.

V poſt g ſeu q uocali nempè ſequente.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vim perdit, iam, lingua, docet, iam pandit, iniquus,
Euaneſcit item dicendo, ſueſcoue, ſuetus,
Dicendo & ſuauis, perſuadeo, ſiue ferendo,
Tul. de fi. *Quod tu id maluiſti: Lucilius edidit ipſe,*
Theb. 1. *Statius at dixit, quas nox inopina ſuaſit.*
Horat. *Flaccus item ſcribit, fureſq; fereq; ſuetæ.*
Conſona uocalis facta eſt in, perſoluenda:
Ouidius. *Nunc quoq; te ſaluo perſoluenda mihi.*

V poſt g q uel s poſitum, ſæpe uim literæ perdit, ut lingua, iniquus, sueſco, ſanguis, aqua, ſuauis, unguis, qualis, ſuadeo. Non enim uocalis eſſe poteſt, cum in eadem ſyllaba alia uocalis. Sic & diphthongus eſſe non poteſt, cum nulla diphthongus ab u incipiat, & huiuſmodi ſyllabę ſæpe corripiantur, Necq; in illis dictionibus conſonans eſt, nam ſi conſonans eſſet, cum altera ſibi propoſita poſitionem faceret, quod minime fieri dictio, aqua docet, cuius prima eſt correpta.

Vergilius:

Propter aquæ riuum uiridi procumbit in herba.

Poetæ tamen interdum quando u poſt s ponitur, ſyllabam diuidunt, & u fit uocalis.

Stat. Theba.

Quas nox inopina ſuaſit.

Horatius octaua ſatyra primo ſermonum:

Cum tibi non tantum fureſcq; feræcq; ſuetæ.

Solet etiam Poetica licentia u ex uocali fieri

fieri conſonans. Lucilius, referente Cicerone in finibus bonorum & malorum.

Quod tu id maluiſti. Verg. 1. Georg.

Tenuis nec lanæ per cœlum uellera ferri.

Contra, aliquando ex conſonante fit uocalis. Tibul.

Pectora triſtitiæ diſſoluenda dedit.

Similiter i modo ex uocali conſonans efficitur. Seneca trag. 2.

Cuncta diuitias metuitq; caſus.

Eſt enim uerſus ſapphicus. Hinc etiam Alexander Gallus, artis uerſificatoriæ peritus, uerſus ſic reliquit:

Diuitias nuptias ſimul induciaſq; minaſq;.

Vbi in dictione nuptias i facta eſt conſonans. Id etiam diligens lector apud probatos ſæpe comperiet. Econtrario, i modo ex conſonante fit uocalis. Seneca in quarta Tragœdia.

Si qua feruenti ſubiecta cancro eſt. Nam & hic ſapphicus uerſus eſt.

De Scanſione.

Ex ijdem, ac eiſdem, uocalis tollitur una,
Seu potius binas uocales uertit in unam,
Ii ſimul atq; ijs tu monaſyllaba dicere debes:
Dij quoq; Dijſq; ſimul tolletur litera prima,
Semianimus lector ſemiuſtus ſemihominiſuè:
I perdunt quoties ſcandendo diuido carmen.
E dehinc amittit, ſic deinceps e quoq; perdit,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Oq́; proinde ſuum dimittere debet ubique,
E deerat perdit, deeſt perdere uult ſimul illud:
Sic deero, deeſſem, uel deeſſe. Tamen puer audi:
Horatius. *Cogitat aut ſpecioſa dehinc miracula promat.*
Flaccus in arte tulit. Summus fert ipſe Poeta:
Aeneid. *Vix ea dicta, dehinc progreſſus monſtrat ad aram.*
The. 8. *Fracta dehinc cunctis, auerſaq́; pectora bello.*

Scanſio eſt legitima metri in pedes ſingulos diſtinctio, & commenſuratio. Origo nominis hinc eſt, quod per pedes ipſos, quaſi ſcalarum gradus, ſcandentes incedimus. In ſcanſione ijdem, ijſdem, ij, ijs, dij, & dijs alterum i abijciunt. Horat.

Iidem eadem poſſunt horam durare probantes. Idem.

Dij tibi diuitias dederint artemq́; fruendi.

Alij dicunt, quod per ſynæreſin duo ij in unū coeunt. Semianimis, ſemiuſtus, & ſemihominis, in ſcanſione i perdunt. Statius,

Viſcera ſemianimeſq́; libens traxiſſe medullas.

Dehinc, deinde, & deinceps e in ſcanſione amittunt. Vergilius.

Sic dehinc effatus frondenti tempora lauro. Horatius.

Vnguibus & pugnis dein fuſtibus atq́; ita porto.

Dehinc tamen ſæpe diſſyllabum remanet. Proinde o abijcit in metro. Vergil.

Proinde tona eloquia,

Deeſt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Deeſt, deerat, & deerit alterum e dimittunt.
Lucanus.
Non deeſt prolato ieiunus uenditur auro.
E quoq; ſæpe fugit, uocali poſt ſubeunte,
Vergilius profert, aluearia uimine texta. Georg.
Nec tantum Rodope miratur & Iſmarus Orphea. In Bucol.
Ferreiq; Eumenidum thalami & diſcordia demens, In 1. æne.
Iam ualidam Ilionei nauem, iam fortis Achatæ.
Caucaſeasq; refert uolucres, furtumq; Promethei.
Ilioni quidam ueruntamen atq; Promethi In Bucol.
Scribendum monuere, ſynæreſin efficiendo.

E ſequente altera uocali, in ſcanſione ſæpe elidItur, aut per ſynæreſin duæ uocales in unam coeunt, ſiue una pro duabus ponitur. Eſt autem ſynæreſis conglutinatio duarum ſyllabarum in unam facta. Tibul.
Rure leuis uero flores apis ingerit alueo.
Vergil. in æneid.
Iam ualidã Ilionei nauem iam fortis Achatæ.
Quidam tamen ſcribunt Ilioni, & non Ilionei. Sic 2.º Georg.
Corticibuſq; cauis uitioſæq; ilicis aluo, per ſyneræſin teſte Seruio, aluo pro alueo dicitur.

De colliſione.

Ecthlipſis necat m: uocalem aufert ſynalœpha,
Multum ille & terris fuerat iactatus & alto. Ex 1. æn.
Terminat in nomen quoties uocalis, & illud
Conſequitur, prima eſt uocalis & m remouenda:
Dictio præcedens uocalem poſt retinendo.

Illam dimittit uocali quippe ſequente.

Scanſioni accidunt ecthlipſis & ſynalœpha. Ecthlipſis dici poteſt expreſſio, uel eliſio, fit autem quando ſequente uocali, conſonans præcedentis dictionis exprimitur cum ſua uocali. Eadem figura uocatur ellipſis, uel ellepſis, & transfertur a Quintiliano detractio. Vergil. Monſtrum horrendum ingens, cui quot ſunt corpore plumæ. Scanditur enim ſic: Monſtror, rend in, gens cui, quot ſunt, corpore, plumę. Synalœpha interpretatur con iunctio, compreſſio, uel complexio. Et fit quando uocalis aliqua in fine dictionis, per ſubſequentem uocalem abijcitur in metro. Vergilius: O ſcilla ex alta ſuſpendunt mollia pinu. Sic enim demenſuratur, O ſcil, lex al, ta ſuſ, pendunt, mollia, pinu.

Auctarium ex Deſpauterio.

Dicimus ellipſis cum i in ſecunda ſyllaba, uel cum e ellepſis, & interpretatur (ut dictum eſt) detractio, ab ex & lipo uel lepo, id eſt, deſero, deficio, linquo. Dicitur etiam ecthlipſis uel ecthlepſis cum c exili & th aſpirato, id eſt, expreſſio uel eliſio, ecthlibo, id eſt, exprimo, elido, excludo. Caue ne dicas cum indoctis ſcandiſare.

Id tamen haud ſemper poſſunt ſeruare Poetæ.
Aenedi. 3. *Inſulæ Ionio in magno fert Muſa Maronis.*
Victor apud rapidum Simoënta ſub Ilio alto.
Et uera inceſſu patuit Dea, ille ubi matrem.

Ter

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Ter ſunt conati imponere Pelio Oſſam. In Georg.
Et longum formoſe uale, uale, inquit, Iola. In Bucol.
Clamarent ut littus Hyla Hyla omne ſonaret. In Buco. 6
Credimus an qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt. In Buco.
Egerat à ſtabulis ò Erythee tuis. Prope. 4.
Rumpe moras omnes turbataq; arripe caſtra. Verg. 10.
Nomen & arua locum ſeruant te amice nequiui.
Saltem laudemus dummodo ipſe egeat. Catul.
Bellorum pompa animam exhalaſſet opimam. Iuue. 10.
Inſignita forent tum millia militum octo. Ennius.
Et formam contra poſitarum imagine coni. Priſcian.
Viuendum eſt recte cum propter plurima, tum his. Iuue. 10
Aſt aliqui tamen h ſcripſerunt conſona quod ſit.

Pluribus exemplis comprobat, Poetas non ſemper ſeruare id quod dictum eſt de m cum ſua uocali elidenda, ſi ſubſequens dictio a uocali incipiat, & de uocali in fine dictionis per alteram ſubſequentem interimenda. Solent enim ſæpe m integrum ſeruare cum ſua uocali, ut:

Inſignita forent tum millia militum octo.

Frequenter etiam uocalem ſeruant incolumen. Vergilius:

Stant & iuniperi & caſtaneæ hirſutæ.

Interdum non totam uocalem excludunt, altera ſubſequente, ſed unum tempus abijciunt, & ex longa breuem ſyllabam faciunt, græcorum imitatione. Idem.

Te Corydon o Alexi, trahit ſua quenq; uoluptas,

S cum uocali ſibi iuncta aliquando mouetur,
2.Georg. *Aut ouium fœtus,aut urentes culta capellas.*
12.Aene. *Inter ſe coijſſe uiros & decernere ferro.*
At Seneca octauo uult eſſe: Et cernere ferro.
Iuue.14. *Diſpoſitis prædiues hamis uigilare cohortem.*
S, quoq; ſola perit: te nanq; exempla docebunt.
Lucr.5. *Arboribus ueteres decidere falcibus ramos.*
Catul. *Affixus noſtris tu dabis ſupplicium.*
Sudor tibi arcano florentes igne ſmaragdos.
Ennius. *Interea ſol albus receßit in infera noctis.*
Horatius. *Linquimus inſani ridentes præmia ſcribæ.*

S, aliquando in metro cum ſua uocali abijcitur. Vergil. in 2. Georgicorum.

Aut ouium fœtus aut urentes culta capellas.

Alij tamen uerſum ſic legunt, Aut fœtus ouium, aut urentes culta capellas. Alij uero non fœtus ſed fœtum legunt.

Idem in 12.

Inter ſe coijſſe uiros & decernere ferro.

Seneca tamen in 8.epiſtolarum libro,non decernere,ſed cernere legit, ut ſimplex poſitum ſit pro compoſito, ſicut apud Ennium, Ferro non auro uitam cernamus utriq;. Aliquando s, ſola abijcitur uocali remanente. Et hoc modo fit in fine quinti libri Lucretij:

Arboribus ueteres decidere falcibus ramos.

Modo in principio dictionis. Hora.

Linquimus inſani ridentes præmia ſcribæ.

Auctarium.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

In prædicto uerſu Iuue. Diſpoſitis præ-diues hamis, cenſeo cum Britannico eſſe legendum potius armis, Auarus enim, de quo loquitur Poeta, diſpoſitis armis res ſuas cuſtodit, non hamis, quod alij inepte exponunt quibus fures caperentur.

De uerſu Hypermetro.

Exuperat uerſus cui ſyllaba Hypermeter eſto.
Ecce furens animis aderat Tyrinthius, omnemq́;
Acceſſum luſtrans, huc ora ferebat & illuc. 8. Aenei.
Finem principio uerſus adiunge ſequentis,
Qu acceſſum dicens, de cunctis ſic quoq́; fiet.

Verſus Hypermeter uel Hypermetrus dicitur, cui ſyllaba in fine ſupereſt, quotienſcunq́; tamen hoc fit, ſequens uerſus a uocali inchoatur, quæ uocalem in fine præcedentis uerſus elidit.

De aſpiratione.

Vim quandam in uerſu aſpiratio habere uidetur.
Haud tamen id uerum eſt, illa ſine namq́; relegi
Carmina multa, quibus ſynalœphe nulla tenetur.
Exempla oſtendit uideas, illa ſubeunte:
Poſthabita coluiſſe Samo, hic illius arma. 1. Aeneid.
Pontice cum Licino hic quoq́; magnus homo eſt. Mart. 2.
Si fur diſpliceat Verri, homicida Miloni. Iuuena. 2.
Atq́; Catullus ait, iam dicetur hymenæus.
Vergilius, manibus hominum perijſſe iuuabit. 3. Aeneid.
Quid mirum? plura inuenies, non hac ſubeunte,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Longa quidem prolata,licet correpta locanda.
Lucan. 2. *Dum ſanguis inerati Lucani continet alter.*
10. Aene. *Nam tibi Tymbre caput Euandrius abſtulit enſis.*
2. Aeneid. *Luctus ubiq; pauor,& plurima mortis imago.*
12. Aene. *Et furijs agitatus amor, & conſcia uirtus.*
Aeneid. 4. *Pectoribus inhians,ſpirantia conſulis exta.*
Aeneid. 2. *Noſtrorum obruimur, oriturq; miſerrima cedes.*
Aeneid. 3. *Liminaq; laurusq; dei totusq; moueri.*
Ouid. 5. *Sideraq; uentiq; nocent, auidæq; uolucres.*
Idem. *Mittit Hypermeſtra de tot modo fratribus uni.*

H, non eſt litera, ſed aſpirationis nota, autore Priſciano in primo libro. Pleriq; autem ob hoc dictiones per h ſcriptas, eodem modo pronunciant,ac ſine h ſcriptas, ut hora & ora, hara & ara, hac & ac eodem modo enunciant, quorum manifeſtus eſt error, ex ipſo aſpirationis nomine. Angelus Politianus, in undeuigeſimo miſcellaneorum capite ſic ſcribit: Eſt uero obſeruandum,ut etiam in pronunciando,quemadmodū in ſcribendo uocibus aſpires. Quod autem in metro nullam uim habeat, contra multorum opinionem late belleq; probat nunc Mancinellus. Vltimum exemplum, quod Naſonis eſt,quidam purgant, quod græce Hypermeſtre ſcribatur per ita.

De prima Syllaba.

Verſilogus.

Octo rite modis noſcetur ſyllaba prima,
Seu poſitu, ſeu diphthongo, ſeu præpoſitiua,
Deductu, exemplo, uel norma, compoſituuè.
Vocali ante aliam, poſitus tamen eſſe feretur,
Cum poſt uocalem ponetur conſona bina,
Vel plures, aut X duplex, aut Zeta uel i ſit,
Vt: tempus, luſtrum, dixerunt azymus, aio.
Hinc ſemper longa eſt uocalis quælibet ante.

Syllaba eſt comprehenſio literarum, quæ ſub uno accentu, & uno ſpiritu profertur, ut: ab, de, rex, dens, frons, ſtirps, abuſiue tamen & ſingulas uocales ſyllabas dicimus, a, e, i, o, & u. Syllabarum aliæ primæ, aliæ mediæ, aliæ ultimæ. Monoſyllabæ autem dictiones inter ultimas ſyllabas cenſentur. Prima ſyllaba octo modis cognoſcitur, poſitione, diphthongo, præpoſitione, deriuatione, exemplo, regula, compoſitione, & uocali ante alteram uocalem. Poſitio eſt, cum duæ aut plures conſonantes, aut una duplex uocalem ſequitur, in eadem uel diuerſis dictionibus, ut: tempus, luſtrum, axis, azymus, aio. Sed ad tres exceptiones animum attende o ſtudioſe tyro. Vna eſt, ſi dictio in breuem uocalem terminetur, ſubſequens ab x, uel z, incipiat, ideo non producitur illius dictionis ultima.

Lucanus:

Tales fama canit tumidum ſuper æquora Xerxem.

Vergilius:

 Iam

Iam medio apparet fluctu nemoroſa Zacinthos.

Dictio præcedens poſitu quandoq; potitur.

Iuue. 16. *Vindicta grauior, quam iniuria, fert*

Iuue. 8. *Occulta ſpolia, & plures de pace triumphos. (cho.*

Ouid. 3. *Cur hedera hæc cincta eſt, hedera gratiſsima Bac-*

Secunda exceptio eſt. Si dictio in breuem uocalem deſinat, & ſubſequens a duabus conſonantibus inchoetur, aliquando illius dictionis ultima, ob conſonantes ſubſequentes, producitur, ut, Occulta ſpolia, & cætera, aliquando remanet breuis, ut:

Ibant quo poterant, quo non poterant ibi ſtabant.

L, tamen rq; ſimul poſt mutam forte ſequentes,
Vocalem efficiunt communem, ſi breuis eſſet.
Vt, Cyclades, Doryclus, uel Cyclades, atq; Doryclus
Sic, patris, ac tenebræ, patris uel ſiue tenebræ.

Tertia exceptio eſt, ſi uocalem natura breuem, muta cum liquida ſequatur, facit eam communem, hoc eſt, quæ modo corripi, modo produci poſſit. Sunt autem duæ ueræ liquidæ, l, & r, ut: Cyclades primam habet communem, doryclus mediam, patris primam indifferentem habet, tenebræ uero mediam.

M, ſimul n, græcis liquidæ quoq; uocibus inſunt.

Sil. 8. *Ecce inter primos Theramneo à ſanguine clauſi.*

M tanquam poſuit mutam, Marcus tamen inquit,

Delectat Marium ſi pernicioſus Ichneumon. In 7.
Enterpe cohibet nec Polymneia. Horatius.
Communem mediam, Græcis ſeruabit arithmos.

M, & n, in Græcis dictionibus nonnunquam liqueſcunt. Hinc græci arithmos modo media breui, modo longa utuntur. Sæpe etiam uocalem ante m, & n, poſitam corripiunt. Siluius in 8.

Ecce inter primos Theramneo a ſanguine clauſi.

Hic, m, tanquam mutam poſuit. Sic Horatius in primo Oda.

Euterpe cohibet nec Polymneia.

Eſt enim uerſus aſclepiadeus, & ei diphthongus diuiſa eſt. Sunt tamen qui legunt, Euterpe cohibet nec polyhimnia. N, etiam ſæpe, poſt mutam poſita liqueſcit.

Ouidius.

Piſcoſamq; Gnidon grauidamq; Ametunta metallis. Martialis.

Delectat Marium ſi pernicioſus Ichneumon.

De Diphthongo.

Diphthongus græce producitur atq; latine.
Euterpe, prædico, docent, breuiato præuſtus.
Corripies etiam Romane, præire, præeſſe.

Diphthongus eſt duarum uocalium in una ſyllaba comprehenſio, unum efficiens ſonum. Et ſunt quatuor apud latinos, æ, au, eu, & œ, ut ætas, aurum, eurus, fœlix. Præ, ſequente uocali corripitur.

Stipitibus duris agitur ſudibuſue præuſtis.

Aliquando diphthongus, per diæreſin, in duas breues ſyllabas diuiditur.

Catullus:

Si linguam clauſo tenes in ore. Idem:
Verboſa gaudet Venus loquela.

Martialis 5:

Nunc uiuit neuter ſi bibo noſq;.
Sunt enim uerſus Phaleucij.

De Præpoſitione.

Compoſitæ, de, præ, ſe, di, quoq; præpoſitiuæ
Sunt producendæ, dirimo breuiare memento.
A ſimul e, longa eſt uocali non ſubeunte.
Amitto, euado, nobis exempla dabuntur.

Præpoſitio tanta eſſe ſolet in compoſitione, quanta per ſe eſt. Hinc, de, præ, ſe, di, a, & e, producuntur, ut: defero, prædico, ſepono, diligo, amoueo, emitto. Excipiuntur, dirimo, diſertus, aperio, quæ primam corripiunt.

Ouidius:

Hanc deus & melior litem natura diremit.

Horatius:

Fœcundi calices, quem non fecere diſertũ.

Ouidius:

Tunc aperit mentes æuo rariſſima noſtro.

Ab, uel ad, obq;, breue eſt, uocali nempe ſequente,
Nempe re corripitur, refert producitur, eſſe
Vtile ſignificat quotiens, diſtatuè notabit.
Producit reduco quidem, breui atq; reduco,

Dij tibi dent capta claſſem reducere Troia. Horat. 2.
Palma negata macrum donata reducit opimum. Idem 2.

Ab, ad, ob, in, ſub, per, ſequente uocali, in compoſitione corripiuntur, ut: abigo, adamo, abeo, inuro, ſubigo, pereo. Re, in compoſitione corripitur, ut: repono, recurro. Refert imperſonale, ſignificans intereſt, uel diſtat, primam producit. Prudent:

Nil refert armis contingat palma doliſue.

Reduco, reijcio, rettuli, reppuli, repperi, & rellatus, primam poſitione producunt. Reduco uero, reijcio, retuli, repuli, relatus, primam natura corripiunt.

Pro longam doceo, uocali non ſubeunte.
Nam, proauus, prohibet, ſoliti breuiare Poetæ.
Corripiunt etiam, profuguſuè, procella, profanus.
Tum pronepos, propero proficiſcor, ſiue proteruus
Sitq́; profeſſus, erituè, propheta, profecto, profundus
Adde ſimul dictiſuè, profundus ſiue profectus.
A propè, ſiue procul, dixerunt talia duci.
Corripit & prologus, tu cætera noſſe labora.

Pro in compoſitione plerunq; producitur, niſi uocalis ſequatur, ut: proauus, prohibeo. Multa tamen excipiuntur, in quibus pro corripitur, & hæc quidam credunt compoſita a prope uel a procul.

De deriuatione.

Deductæ uoces, primaria rite ſequuntur.
Hinc donum, à dono ueniens, producitur uſq;.

Deriua-

Deriuatiua ſolent plerunq; primitiuorum quantitatem retinere, ut, donũ, primam producit, quia dono, a quo deriuatur, primam habet longam. Sed hic modus ualde incertus eſt, & duę latiſſimæ ſunt exceptiones, ſed quia tyrunculis hæc ſcribuntur, breuitati ſtudebo.

A breuibus deducta quidem, producimus iſta,
Iunior, & caſus, ſtatutus, tegula, remus,
Vitupero humanus, laternaq;, ſecula, rapum,
Legem, iucundus, binus, totus, quoq; regem,
Regula, uel denus, nonus, uocem, quoq; trinus,
Viginti Italiam, uel macero, uenaq;, uomer.
Iumentum, pecus, iungantur ſecius humor,
Sicelis, ac fomes, ceritus, iugera, ſedes.
Cætera Marte tuo poteris dinoſcere lector.

Hæc una eſt exceptio. Hæ dictiones, a breuibus deriuatiuæ producuntur. Iunior a iuuenis, caſus a cado, ſtatutus a ſtatutum, tegula a tego, remus a remoueo, uitupero a uitium, humanus ab homo, laterna a lateo, ſeculum a ſeco uel a ſequendo uel a ſene, rapũ a rapio, legis nomen a lego, iucundus a iuuo, binus a bis, totus a tot, regis nomen a rego, regula a regor, denus a decem, nonus a nouem, uocis nomen a uoco, trinus a ter, uiginta a biſginta, Italia ab Italus, macero a macer, uena a uenio, uomer a uomo, iumentum a iuuo, pecus a peto, ſecius a ſeco, humor ab humus, Sicelis a ſiculus, fomes a foueo, ceritus a ceres, iugerum a iugum, ſedes a ſedeo.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hæc nata ab longis correpta reponere debes.
Sume dicax,ſtabilis,manus,& titulus,uel ariſta,
Iunge lucerna,ſopor,quater,atq; farina,diſertus,
Sic fragor,aut fragilis,ducis,atq; tigillus,ofella,
Adde uadumuè,ſagax,prædictis adde ſigillum,
Iunge uirũ,uel aquam,noto uerbũ,iunge quaternus,
Inde mamilla,fides,ſiquidem,nato, ſiue bubulcus,
Hinc odium, lotium,fatuuſuè,curulus,acerbus.
Et femur, ac ligulam,uel omaſum,ſic & aceruus,
Cætera Marte tuo poteris dinoſcere lector.

Altera exceptio : A longis deducta corr. Dicax a dico , ſtabilis a ſto , manus a mano, titulus a tutum tutu , ariſta ab aro, lucerna a luceo,ſopor a ſopio,quater a quatuor,farina a farre,diſertus a diſſero , fragor a frango,fragilis ab eodem, ducis nomen a duco , tigillus a tignum , ofella ab offa, uadum a uado, ſagax a ſagio , ſigillum a ſignum , uir a uis, aqua ab æquo, noto uerbum,a notum notu ſupino, quaternus a quatuor, mamilla a mamma, fides a fido,ſiquidem a ſi,nato a natum ſupino, bubulcus a bos , odium ab odi , locium a locus,fatuus a fatum ſupino , curulis a curru, acerbus ab acer , femur a femen , ligula a lingua,omaſum ab omen,aceruus ab aggero.

De Exemplo.

Exemplo utemur,ratio cum deficit ulla.
Inde ſiler breuio,ſectans exempla Maronis.
Curua tenent,ut molle ſiler,lentæq; geniſtæ. Vergil. 2.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hinc Ruffine ſequar te, cum penultima dicens.
Tullius hunc laudat, cui ſit penultima longa.
Tubera ſunt fungi, tubures at poma uocantur.
Obijce producas, obice at correpta locetur.
Correptum ſubicit, productum ſubijcit eſto.

Exemplo cognoſcimus primæ ſyllabæ quantitatem, cum ad alicuius probati Poetæ confugimus autoritatem, ut, ſtylus primam corripit, dicente Horatio:

Sepe ſtylũ uertas iterum quæ digna legi ſunt. Georgius Valla in lib. de Poetica. Hoc nobis ad omne carminis genus ſummum fuerit præceptum, ut clarorum Poetarum multa carmina teneamus, ea ſiquidem non ad quantitates ſyllabarum modo dinoſcendas præſtabunt autoritatem, ſed magnam quoq; in dicendo copiam facient, ingenium excitabunt & iudicium maturabunt.

De primis ſyllabis communibus.

Communem retinent primam, quæcunq; ſequuntur,
Gradiuus, Pelcon, palatia, ſiue Diana,
Hymen, Fidene, rubigo, loquorue, Pachinus
Sychæus, tineæ, uitrum, liquiduſq;, Sicanus,
Britanni, ac Italus, Bithynus ſiue profectus,
Profundo uerbum, Cacus quoq; iunge propino,
Procurro, Orion, Corcyra ac inſula quædam.
Humulus, & cratis, Silenus, Criticus, atque
Rutilius, rudo, uel Lycas, atque Pyrene,
Dolon, Curetes. Verum tu plura notabis.

De

De Regula.

Regula iam ueniet, qua ſyllaba prima patebit.
Præteritum quotiens diſſyllabon inuenietur,
Producit primam,ceu legi,tolle fidiq;.
Tolle dedi,atque tuli,ſtetit,& bibit,ac ſcidit ipſe.
Abſcido abſcidi,abſcindo tamen abſcidit effert.

Regulæ generales,quibus primę ſyllabæ quantitas innoteſcit, tres ponuntur. Prima eſt, Omne præteritum diſſyllabum primam producit, ut: legi,feci,luſi. Hinc ſex excipiuntur, fidi a fido,dedi a do, tuli a fero,ſteti a ſto,bibi a bibo,& ſcidi a ſcindo.

Præteritum geminans, primam ſibi corripit uſque,
Pendo demonſtrat ſolitum formare pependi
Cætera præſentis naturam quippe reſeruant.
His tamen exceptis,genui,poſui,potuiq;,
Nam gigno,& pono,poſſum,quoq; longa notantur
Inuenies reperi, repuli, retuliq; legendo,
Repperit inuenies,& reppulit, illud idem ſit.

Secunda regula, Omne præteritum geminans principium,primam corripit, ut: pependi, fefelli. Reliqua autem præterita naturam præſentis ſeruant, ut clamaui primam producit, ſicut clamo, rapui primam corripit ſicut rapio.

Excipiuntur tria, genui, poſui, & potui, quæ primam corripiunt, cum præſentia producantur. Coegi etiam primam breuem habet, cogo longam. Reperi, repuli,retuli,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uel repperi, reppuli, rettuli per geminatam literam inuenimus.

Producunt primam diſſyllaba cuncta ſupina.
Vt: luſum, uiſum, tolluntur itumq́; quitumq́;.
A cieoq́; citum, coniunge datumq́; ſitumq́;,
Adde litumuè, ſatumuè, rutum, ſtata iungere debes.

Tertia regula, Supina diſſyllaba primam producunt, ut, riſum, uiſum. Excipiuntur itum ab eo, quitum a queo, citum a cieo (nam citum a cio primam longam habet) datum a do, ſitum a ſino, litum a lino, ſatum a ſero, rutum a ruo, & ſtatum a ſto.

De Compoſitione.

Compoſita accentu monſtratur ſyllaba quanta eſt.
Perlego, propono, prædico, præparo dices.

Qui ignorat, quanta ſit prima ſimplici dictione, componat eam, & iam accentu deprehendet, ut quod uado primam producit, euado indicat, quod paro primam corripit, præparo demonſtrat.

De uocali ante uocalem.

Vocalis tamen ante aliam, correpta manebit
Nominibus noſtris, præter dius ſimul aër.
Nomina græca tamen ſunt iſta ferenda latinis.
Dic fio fiebat item, ſed nempe ſequenti
R poſt e, ut fierem, fieres, correpta dicemus.
Græca quidem producta leges, correptaq́; multa:
Aonides, Clio, demonſtrat Iulius, Iola.

Vocalis ante uocalem in latinis dictionibus corripitur, ut, pius, meus, tuus, ſuus. Excipiuntur dius & aer, quæ primam producunt, hæc tamen græca ſunt dicenda. Fio etiam primam producit, & inde formata, niſi quando i, e & r, ſubſequuntur, ut: fierem, fieri, in græcis ſæpe uocalis producitur ante uocalem, ſæpe corripitur, ut late Dionyſius Neſtor ſcribit, qui diligentiſſime latiniſſimeq; de ſyllabarum quantitatibus tractauit.

De media Syllaba.

Syllaba quinq; modis meſa noſcitur ipſa Latinis:
Diphthongo, poſitu, exemplo, accentu quoq; bino,
Vocali ante aliam, diuiſum cuncta patebunt.

Media ſyllaba quinq; modis cognoſcitur, diphthongo, poſitione, exemplo, accentu, & uocali ante alteram uocalem, adduntur a quibuſdam duo modi, diminutio & regula.

Diphthongus longa eſt, poſitus quoq; longus habe-
Pandit lenæus, comœdia, ſiue repoſtus. (tur.

Diphthongo & poſitione, media ſyllaba producitur, ut: lenæus, comœdia, aduſtus, guberno.

Noſcitur exemplo, fiducia quanta locetur.
Omnis ſpes Danaum, & cepta fiducia belli. 2. Aenei.
Bacchius Ruff[illegible]us ait, non bacchius autem.
Principium bacchius erit, concludet iambus.

De mediis communibus.

Communes medias quædam ſeruare notabo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Contudit Syphacem pharſalia,ſiue Bathaui,
Cyane cyane,letythus lecythus atq́;,
Connubium Cybelæ,bebrycis, ſiue Cybellæ,
Orion dices orionis ac orionis.
Aegæona ferunt ægæona ſæpe Poetæ,
Porſena,ficedulæ, Proſenna ac iunge Sicamus.
Mart. 1. Vrere quam potuit contempto Mutius igne,
Hanc ſpectare manũ Porſena non potuit. (Accipere.
Aenei. 8. Nec non Tarquinium eiectum Porſenna iubebat.
Plura quoq́; inuenies ſita ſic,relegendo Poetas.
Communem retinet mediam ablatiuus, eodem :
Iuuen. 10. Nec placeat curru ſeruus portatur eodem :
Cato. Non eodem curſu reſpondent ultima primis.
Cic. in or. Non eodem ſemper ſpatio portata teruntur.
Prop. 2. Hoc eodem ferro ſtillet uterq́; cruor.
Verg. 10. Vno eodemq́; tulit partu : Maro protulit ipſe.
Sic etiam dices in,eadem,poſſe notari.
10. Aene. Vna eademq́; uia ſanguisq́; animusq́; ſequuntur.
Prope. 3. Hac eadem rurſus Ligdame curre uia.

De Accentu.

Accentus lex eſt, qua ſyllaba tollitur ipſa.
Deprimiturúe tibi,quicquam Romane ferendo.
Eſt grauis accentus, circumflexus,uel acutus,
Aſt circumflexus,uocem leuat & premit ipſam.
Noſcitur accentu ſolum penultima quanta eſt.
Sidera,latratus,fortuna,uel indicat ample.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Semper, ubiq;, feras uol ibidem : corripe nunquam.

Accentus eſt certa lex ſiue regula, ad leuandum deprimendumue ſyllabam uniuſcuiuſq; dictionis. Et eſt triplex, grauis, acutus, & circumflexus. His omiſſis penultima ſyllaba duplici accentu cognoſcitur, producto & cōrepto, producto, ut : natura, fortuna, correpto, ut tabula, ſidera. Sæpe tamen fallit nos accentus, ut : Vergili, Mercuri, utraq;, & pleraq; nominatiui aut accuſatiui caſus, calefacis, frigefacis, & ſimilia penultimam acuunt, quæ tamen in metro corripiuntur. Contra uero deinde, exinde, proinde, exaduerſum, quieſco, nimirum, ſiquando, Michael, Raphael, Iſrael, Barrabas, & ſimilia, penultimam doctiſſimorum iudicio grauant, quam uerſificatores proculdubio producunt.

Ante aliam ſemper uocalis corripietur
Vocibus in noſtris : ut gloria, filius, ac dic
Vnius unius, uel ſic cognata reponas
Alterius tantum uel alius dicere debes.
Conſona præcedens es quintæ, res tibi demonſtrat,
Tradit e correptum genitiuo ſiue datiuo.
Namq; rei format fideq; fides generabit.
At ſi præcedet uocalis : longa ſit e tunc.
Oſtendit facies faciei ſiue diei.
Aulai pro Aulæ recte producere debes.
Dic choream, plateamue, choream, ſiue plateam.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Sic maleam dices, maleam nomina græca.
Corripiunt partim, partim producta uidebis.
Oceanus, Simois, docet id, ſpondeus oreas.

Vocali ante alteram cognoſcitur media ſyllaba, nam illa in latinis dictionibus corripitur, ut: dubius, tenuis, gloria, filius. Excipiuntur genitiui in ius, qui habent penultimam communem, ut: ſolius, unius, illius. Alterius tamen penultimam corripit: Alius uero ſemper producit: Nomina item quintæ declinationis in ies terminata, penultimam genitiui & datiui producunt, ut: ſpeciei, diei. Sic aulai, terrai, pictai, pro aulæ, terræ, pictæ, penultimam longam habent. In græcis nominibus uocalis ante uocalem, modo producitur, ut ſpondeus oreas, modo corripitur, ut: oceanus Simois, modo eſt communis, ut: chorea, platea, malea.

De ultima Syllaba.

Vltima noſcetur triplici ratione Latinis.
Diphthongo, ut: muſæ, poſitu quoq;, ſicut amarent.
Regula prædictis quamplurima iungitur apte.

Vltima ſyllaba tribus modis cognoſcitur, diphthongo, ut: muſæ, ut heu, poſitione, ut: ſapiens, pars, ſors, & regula. Præterea cognoſcitur exemplo, ut: uer producitur, dicente Ouidio.

Ver erat æternum, placidiſq; tepentibus auris.

In A.

Omnia lector in a debes producere, ſicut
Intereà, contra, tolles, ita, uel quia, tantum,
Vltrà, uel fruſtra, uerum communia legi.
Ima uehunt cœli luxit dum fruſtra frequenter, Ruffinus.
Curaq; nil prodeſt, nec ducitur ultrà cicatrix. Sere.
Caſus in a breuis eſt, præterquam, ſextus, ut aula.
Quintus item græcus, quem rectus in as generabit,
O Palla, Aenea, Diana, Bitia, Peliaq;,
In rectoq; etiam muliebria ſæpe Pelaſgum
Produxere, uelut Tegea, Nemeaq;, Rheauè,
In ginta inuenio communia, corripe genta.
Quadraginta, docet, uel quinquaginta, Michael,
Quinquaginta uiros, prologo dixere ſecundo. In The.
Quadraginta. dedit gracchus ſeſtertia dotem. In Sat. 2.
Mutua quod nobis ter quinquaginta dediſti, Martial.
Sexaginta teras cum limina mane ſenator.

Dictiones in a deſinentes producuntur, ut: contra, interea, ama. Excipiuntur ita & quia, quæ corripiuntur. Vltra & fruſtra habent ultimam communem. Omnes etiam caſus in a corripiuntur, præter ablatiuum & uocatiuum nominis græci in as terminata, ut: Palla, Aenea, Borea. Quædam etiam græca nominatiui caſus fœminini generis a producunt, ut: Tegea, Nemea, Rhea. Nomina item in ginta, habent ultimam communem, ut: triginta, quadraginta, quinquaginta, ſed

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ta, ſed quæ in genta finiuntur, ſemper corripiunt.

In E.

Producuntur in e monoſyllaba, me, ſeu, te, ſe.
Ipſaq; pro &, breuiat, quæ longa eſt ſemper ubiq;,
Rite, ne, pro an, breuis eſt, prohibẽs, ne lõga manebit
Ne quoq; pro certe, uel pro ut non, longa docetur.
Væ populo dicens, producas, corripe pro uel.
Fœmineum nomen Græcorum ſit tibi longum.
Penelope, Libye, Nerine, pandit abunde.
Quintæ ablatiuum produc, ternæ breuiabis.
Excipiturq; fame, tabe communis habetur.
Diphthongo primæ genitiui, ſiue datiui,
Recti, uel quinti plurales, ſunt bene longi.
Exemplum muſæ demonſtrat, ſiue Poetæ.
Quippe uocatiuus primæ ſextuſúe Pelaſgum
Producunt ſemper: docet Anchiſe uel Achate.
A dandi caſu deducta aduerbia produc
E ſumunt quoties, mutato o: pandere poſſunt:
Doctè, uel ſtultè, breuia malè uel bene ſemper.
Ita ferè fermè quarè & producere debes.
Induperatiui longi quoq; ſunto ſecundæ.
Dic uale ſiue uale, quoniam reperitur utrunq;
Triſt. 1. *Idq; quod ignoti faciunt uale dicere ſaltem.*
Tu tepe, communem lector, cale, uel lique ponas.
Catullus. *Alta tepefaciet permixta ſanguine cæde,*
Ouid. 7. *Tura liquefaciunt peligni ſeptimus inquit,*

Omne

Omne aliud iam iam poliſyllabon eſt breuiandum.
Scribere, demonſtrat, prope, gauſape, cepe, cubile.

De dictionibus in e terminatis, octo dantur regulæ. Prima, Monoſyllaba in e producuntur, ut: me, te, ſe, de, præ, e. Excipiuntur, q́, ne, & ue, coniunctiones.

Secunda: Omne græcum nomen in e, fœminini generis ultimam habet longam, ut: Penelope, libye, nerine.

Tertia: Ablatiui quintæ declinationis in e, producuntur: tertiæ uero corripiuntur. Excipitur fame, quod ultimã habet longam, & tabe quod habet ultimam indifferenter.

Quarta regula, Genitiui & datiui ſingulares, ac nominatiui & uocatiui plurales, primæ declinationis, ultimam ratione diphthongi producunt, ut: muſæ, poetæ.

Quinta regula, Vocatiui & ablatiui græcorum nominum in e producuntur, ut: Anchiſe, Achate.

Sexta, Aduerbia in e deducta a datiuo in o nominis adiectiui, producuntur, ut: docte, pulchre, tute, clare, ſtulte. Sed male & bene, ſemper corripiuntur. Fere etiam, ferme, hodie, & quare producuntur.

Septima, Verba imperatiui modi, ſecundæ coniugationis, e producunt, ut doce, tene. Vale tamen ultima breui, inuenitur: Caue & uide nonnunquã corripiuntur, quod olim tertiæ coniugationis erant cauere & uidere.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uidere. In uerbis quoq; compoſitis, tepefacio, calefacio, liquefacio e communis eſt.

Octaua regula, Omnia alia poliſyllaba in e corripiuntur, ut: amare, docere, ſcribere, audire, uelle, domine, tempore.

In I.

I finita uelut ſtudui producito cuncta.
Græcorum quintus, ceu Thebai, corripietur.
Sicq; datiuus aget, d iuncto: id Phillidi monſtrat.
Lib. 3. *Tyndaridi uerum, Paridiq;, Propertius inquit:*
Statius, ac Thetidi, quare ſic plurima cernes,
Præcipue quoties, is, nomina græca tenebunt.
Aſt ubi, ſiue mihi, tibi, uel ſibi, lector ibiue,
Communes legi, niſi uel quaſi corripiuntur,
Sæpe, quaſi, Ruffus uertens producit Aratum,

Dictiones in i producunt, ut: magiſtri, ſtudui. Excipitur uocatiuus græci nominis, ut: Thebai, Amarylli, Alexi. Et datiuus a græco nomine in di, ut: Palladi, Phyllidi. Ponuntur tamen huiuſmodi datiui interdum ultima longa. Vbi, mihi, tibi, ſibi, ibi, ultimam communem habent. Additur cui, quando eſt diſſyllabum. Niſi & quaſi corripiuntur frequentius, quandoq; tamen producitur quaſi.

Lucre. lib. 2.

Et deuicta quaſi cogatur ferre patiq;.

Ruff. in ara.

Vt nec curua quaſi declinat cornua.

Melius tamen corripitur, quaſi cæſuræ licentia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

licentia uideri poteſt, ut apud Sidonium in Epita. Polemij.

Sint tamen, penituſq; niſi nihil eſſe pro-
benter.

In O.

Omnia (ceu do, ſto) monoſyllaba longa feruntur.
Producunt, breuiantq; ſimul poliſyllaba uerba,
Nomina item, ueluti curro, currendo, Catoue.
Ablatiuus enim producitur atq; datiuus,
A domino monſtrat. Duo, ſemper corripietur.
Sæpe, ego, communem ſacri poſuere Poetæ.
Frater ego tibi ſim filius unus ego. Prope. 2.
Græcula, ceu Dido, uel Sappho, longa tenebis.
Tanto uel quanto, ſic cuncta aduerbia produc.
Illico, corripias, modo mutuo, uel cito ſemper.
Commune eſt, ergo, crebro, ſero atq; profecto.

Omnia in o monoſyllaba producuntur, ut: do, ſto, pro, fio. Poliſyllaba uerba, & gerundia habent ultimam communem, ut: curro, lego, currendo, legendo. Nomina etiam habent ultimam communem, ut: homo, uirgo, formido, latro. Excipiuntur datiui & ablatiui, ut: magiſtro, domino. Duo ſemper habet ultimam breuem. Græca enim in o produci ſolent, ut: Dido, Sappho, Erato, Clio. Aduerbia præterea in o producenda ſunt, ut: tanto, quanto, uero, falſo. Excipiuntur illico, modo, muto, & cito, quæ ſemper corripiuntur.

tur. Ergo,crebro, ſero,& profecto, ultimam communem habent.

In V.

V longam pones,ueluti cornu;uel amatu.

In C.

In c producas,ceu,fac,dic,duc,ſimul halec.
Excipitur donec,lac,nec, quia corripiuntur,
Hic pronomen,erit commune,alias bene longum:

Fac iuniores nonnulli produxerunt, Et Ouid. 1. de remed. am.

Durius incedit? fac ambulet,omne papillæ.

Item pri. de arte aman.

Hos hac Armenios, hæc eſt Danęia Perſis.

Sed & idem Ouidius alibi corripuit, cum inquit:

Mille fac eſſe iocos, turpe eſt neſcire puellam.

Et, Phylli fac expectes Demophoonta tuum.

Martial. etiam corripuit in lib. 5. Epigram.

Signa rarius aut ſemel fac illud. Analogia id etiam oſtendet,nam dic, duc, fac,pro dice, duce,face,dicimus,per apocopen,abiecta autem e litera, uocalem quæ ante c eſt, naturalem quantitatem ſeruare æquum eſt. Vnde dic,duc, producenda, fac uero corripiendum eſt. Sulpitius tamen Verulanus putat, fac natura produci,& ubi corripitur,more ueterum face legendum cenſet, ſed eius opinioni Neſtor Nouarienſis non ſubſcribit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

B,d,corripitur,ſic m,t,ni poſitus ſit:
Vel ſit diphthongus: uel ſyncopa facta Poetis.
Sub,uel ob oſtendunt,ad,ſed,caput,occiput,umq́;.
Inſignita forent tum millia militum octo, Ennius.
Magnus ciuis obit,& formidatus Othoni. Iu. Sat. 6.
Quis neſcit,aut quis non uidit uulnera Pali?

In H.

Ach, uach producunt.

In h ſunt longa,ſicut monoſyllaba, & indeclinabilia, in a, ut: ach & uach, pro aha & uaha.

In L.

L breuis ſemper: ceu ſal,ſemel, Annibal, & mel,
Sol, nil, produces,Gabriel,Pol,ſiue Michael.

In L corripiuntur,niſi exeant in ol,ut: ſol, pol, quæ producuntur,& nil, ſed nihil,corripitur. Producuntur etiam in l facienti elis, penultima longa,ut: Michael,Gabriel.

In N.

N producatur,ceu titan,quin,Helicon,ſplen,
Excipe tu forſan,uel forſitan,attamen,exin,
In,uel an,atq́; uiden: ſic creſcens per genitiuum,
(Vt nomen)producit: hymen,Syren quoq́; ſemper.
An ullas proferre preces,Balbus tamen inquit.
Rectus in in,delphin demonſtrat,longus habetur.
Ilion ac Pelion breuies, ſic plura Pelaſgum.
Quartus in in breuis eſt: ceu Tigrin,Thirſin,et,Iſin

Quartus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Quartus in an primæ,uel in en producitur uſq;,
Indicat Aenean, Anchiſen, Penelopenúe,
Fœminei quartus dans, an breuiatur ubiq; :
Maian & Aeginan,ſed Naſo in triſtibus inquit :
I.tri. *Qui legis Electran,& egentem mentis Oreſtem.*

Dictiones in n producuntur,ut: pean,titan,ſplen,quin,helicon. Excipiuntur, forſan, forſitan, tamen,attamen,exin,in n, & apocopata,ut,uiden.

Nomina item in en, quæ inis habent in genitiuo,ut : nomen,lumen. Nonnulla etiam græca in on,ut : Ilion, pelion. Et accuſatiui in in deſinentes,ut : delphin,alexin, & accuſatiui in an fœminini generis, ut : Maian,Aeginan.

In R.

Omnia lector in r correpta,ut: Cæſar & imber.
Producas aër,craterq; ſtaterq;, character,
Sic & iber,æther,cur,fur,panther,quoq; lar,far,
Ver,nar,par,diſpar, uel compar, compoſitiua.
Cor commune leges,amor,atq; dolor,pauor atq;.
Plurima ſic etiam,ni forte figura notetur.

Dictiones in r finitæ, habent ultimam breuem,ut: Cæſar,mater,martyr,lector,murmur. Excipiuntur aer,crater,ſtater,character, iber, æther, cur, fur, panther, lar, far,uer,nar, par,& eius compoſita quę producuntur. Cor, amor,dolor,pauor,communia leguntur, ſed amor, dolor & pauor rectius corripiuntur, quod autem longa, & plura eis ſimilia inue-

niuntur,

niuntur, figurate a Poetis factum eſt.

In As.

As finita (uelut pietas) producito cuncta.
Corripe græca tamen, ſi dis, genitiuus habebit.
Palladis ut Pallas. Plurales corripe quartos.
Græcorum ternæ, uelut Arcadas ac elephantas.

In as producuntur, ut pietas, & accuſatiuus primæ. Excipiuntur græca in as, quæ faciunt adis uel ados in genitiuo, ut: pallas, dis, uel dos. Omnis etiam accuſatiuus tertiæ corripitur, ut: arcadas, elephantas, priamidas, a priamis &c. Necq; omnia græca in as corripiuntur, quia pallas pallantos, & ſimilia producuntur.

In Es.

Es retinens produc, ſpecies oſtendit, & hæres.
Corripe multa tamen, penes, inquies, es quoq; uerbū
Compoſitiua ſimul. Breuis & penultima creſcens.
In quibus eſt breuia, teres & miles, ſimul hoſpes.
Hic tamen excipimus paries, abies, pes,
Resq;, ceres, & ſpes, iungantur compoſitiua.
Plurales caſus græcorum corripe ſemper.
Lampades accipiam, uel Troades aut Garamantes.

Dictiones in es producuntur, ut ſpecies, hæres, doces, leges, audies. Multa excipiuntur, ut: penes, inquies, es uerbum, & compoſita, ut: addes abes, potes. Nomina item quorum genitiuus creſcens, penultimam corripit, ut: teres teretis, miles militis. Hinc excipiuntur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

tur aries, paries, abies, pes, res, ceres, & ſpes, cum compoſitis, ut: expes, bipes, tripes, quæ ultimam longam habent. Græca nomina in in es pluralis numeri corripiuntur, ut: rhetores, lampades, garamantes, troades.

In Is.

Is correpta manet, tum Græcis tumq; Latinis.
Vt Paris, ac ignis, produc Simois, Pyroisq;.
Thetyos & Thety, Thetis ac Thetidis breuianda.
Colum. *Sic micat aut rutilis Pyroeis aut ore coruſco.*
Et formidantem patrios Pyroenta dolores.
Priſcian.] *Balbus ait quinto, recto ei diphthongus habetur.*
Delphis Delphinis, ſic Aris, ſic & Eleuſis.
Vel Delphin, Arin, & Eleuſin longa manebunt.
Producti recti, quibus a penultima, creſcens
Longa datur patrio: Samnis Samnitis id offert.
Caſus in is numeri longus pluralis habetur,
Vt quis uel nobis, dominis. Vis ſis quoq; longæ.
Sic nolis, quamuis, adſis, & compoſitiua.
Is uero, quis, bis, mis, tis, ſunt corripienda.
Verborum quartæ (uelut audis) ultima longa.
Neſcis uel dormis, communia legimus eſſe,
Producunt fueris, dederis, legerisq; Poetæ,
Longa uelis, mauis, is uerbum & compoſitiua.
Vt tranſis, uel adis, uel obis: ſic cætera cuncta.

Græca & Latinis in is, corripiuntur, ut: paris, alexis, lapis, ignis. Excipiuntur Simois,

moís, & Pyrois, Tethys Thethios ultimam cum prima producit. Vergi.in 1. Georg.

Teq; ſibi generum Tethys emat omnibus undis.

Sed thetis thetidis, habet ultimam cum prima breuem.

Statius.

Iam dudum tacito luſtrat Thetis omnia uiſu.

Delphis item, aris, et eleuſis ultimã producunt, quæ indifferenter in is uel in in terminantur. Nomioatiui etiam producentes penultimam creſcentis genitiui, habent ultimam longam, ut dis, lis, ſamnis. Plurales item caſus in is producuntur, ut dominis, nobis. Quis datiui & ablatiui caſus producitur, quis nominatiui caſus corripitur. Vis & ſis cum compoſitis producuntur, ut mauis, adſis, præſis. Similiter uelis & nolis habent ultimam longam. Verba quartæ coniugationis, ſecundam perſonam ſingularis numeri producunt, ut: uenis, audis, abis, ibis, redis, & cætera id genus.

Is pronomen nominatiui caſus corripitur.

In Os.

Os longum fiet, uelut os oriſue, ſacerdos.
Os tamen oßis habens, breuiandũ compos, & impos,
Corripe græca, uelut chaos, ilios: ac genitiuos,
Tethios, iliados: longa heros, tros quoq; minos,
Androgeos, & athos, uel rhinoceros, phileroſue.

In os producuntur, ut, os oris, corripitur autem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

autem os oſſis. Item compos,& græca nominatiui aut genitiui caſus, quæ non habent omega,ut: logos,iliados,producuntur autem quæ mutant os in oos, aut otos, penultima longa,ut: tros,minos,heros,rhinoceros. Item androgeos,& athos.

In Vs.

Vs breue:ceu Marius,monoſyllaba longa,uelut thus,
Sic etiam tellus, quibus & penultima creſcit
Longa quidem ſemper:palus eſt communis habenda,
Quarta autē patrium producit treis quoq; plures.
Longi græcorum patrij: didusúe,calipſus. (pus.
Longa manet,Hydrus,Panthus,Amatuſue, Melam-
Pus retinens breue fit,quoties iunxere ſecundæ.
Oedipus oſtendit,græce œdipos atq; melampos.

Dictiones in us finitæ corripiuntur, ut: candidus,albus,tempus. Excipiuntur monoſyllaba,ut: thus,ius,plus,rus. Et ea nomina quæ u longam habent ī penultima creſcentis genitiui,ut: uirtus,ſalus,tellus,palus,quod Horatius corripuit. Genitiuus item ſingularis & nominatiuus,accuſatiuus ac uocatiuus plurales quartæ declinationis in us producunt, ut: fructus,manus. Præterea genitiui a græcis in o, ut: ſapphus, didus, clius,calipſus. Multa præterea græca producuntur, ut: hydrus,panthus, amathus, melampus,œdipus. Sed ſi in pus exeat, & ſit ſecundæ declinationis,corripitur,ut: œdipus,œdipi.

De carmine elegiaco.

Elegiacum metrum, binis uerſibus conſtat, hexametro heroico, ſubiuncto quinario.

Carmen ſapphicum hendecaſyllabum.

– u – – – u u – u – u

– u u – –

Condere conſtituam ſapphus à nomine carmen:
Ante trocheus erit, ſpondeus dactylus inde.
Primus item binus, tribus autem uerſibus actis,
Verſiculum herous, ſpondeus & cædere debent.

Ad Michaelem Augurem.

Te Deus ſummo titulo decoret,
Tradat & mundi regimen ſuperbi.
Regiam poſthac teneas olympi
Chare Michael.

Sapphicus uerſus, a Sappho inuentrice nomen habet. Pentameter dicitur a numero pedum. Hendecaſyllabus, quod eſt undecim ſyllabarum. Conſtat primo trochæo, ſecundo ſpondeo, tertio, dactylo, quarto & quinto trochæo. Solet autem tribus ſapphicis uerſibus uerſiculus, qui adonius dicitur, adiungi, ex dactylo & ſpondeo conſtans. Sapphicus uero ſic ſcanditur.

Te de,us ſum,mo titu,lo de, coret.

Metrum dactylicum aſclepiadeum.

– – – u u – – u u – u u

Metro aſclepiadis ſpondeus dactylus inſit.

D Hinc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Hinc cæſura datur, duplex ſit dactylus inde.

Ad Hieronymum Mauſerium Forliuienſem.

Iam tempus redeas dulcior omnibus
O mi diuitijs culte Hieronyme.
Magnam cui tribuit Iuppiter optimus
Rerum notitiam, cui loca ſiderum,
Cui cœli ratio cunctaq́; climata,
Noſcuntur penitus, carmine dulcior
Nato Calliopes, cultus in omnibus,
Quare iam repetas atria principum.

Metrum Aſclepiadeum, ab inuentore Aſclepiade nominatum, conſtat ſpondeo, dactylo, cæſura, & duobus dactylis, ut: Iam tem,pus rede as, dulcior omnibus. Alij etiam ſic ſcandunt, Diomede teſte, Iam tem,pus redeas, dulcior omnibus. Eſt enim ſpondeus, choriambi duo, inde Pyrrhichius.

Auctarium.

Nato Calliopes, id eſt, qui natus eſt ex Eagro fluuio, & Calliope Muſa, quam Calliopeiam in Buco. Maro uocat dicens:

Orphi Calliopeia.

Metrum Phalecium Hendecaſyllabū.

— — — ∪ ∪ — ∪ — ∪ — ∪

Quinq́; pedes uerſus capit hendecaſyllabus apte
Spondeum heroum capiet, treis inde trochæos,

Ad Lectorem.

Paruo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Verſilogus.

Paruo percipies labore noſtris
Artem carminibus, benigne Lector.
Non paruo mihi conſtitit docere:
Nam legi uarios diu libellos,
Quo poſſet mea tutior uagari
Clio: iam ualeas amice fœlix.

Phalecius uerſus, a Phaleco inuentore dictus eſt, ut ſcribit Perottus, uel ut alij dicunt phaleucius a Phaleuco. Georgius Valla in lib. de Poetica ſemper phalecinum, nunquam phalecium uocat. Conſtat autem primo ſpondeo, ſecundo dactylo, deinde tribus trocheis, ut: Paruo, percipi, es la, bore, noſtris.

PEroratio. Vale tyruncule, & his paucis præceptis ad maiora te confer. Hos equidem commentariolos breues eſſe uolui, neq; ſtudium fuit ex alienis libris quæcunq; potuiſſem, conquiſita congerere.

De pedibus metrorum ſecundum Fabium & Diomedem.

SPondæum faciet diſſyllaba dictio longa. Vt: - - *muſæ.*
Contra eſt pyrrhichius, periambus tribrachus atq;. u u
Longa breuisq; dabuntuè choreũ ſiue trocheũ. dixit - u
Prima breuis, tũ lõga ſequẽs, formabit iambũ. Amãt u -
Ipſe choreus erit tribrachuſuè trocheus habendus.
Quod nono Fabius meminit Romane Michael.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Auctarium ex Deſpauterio.

Spondeus dicitur a ſponde, id eſt, libamentum & ſacrificium, quia ſacrificantes eo frequenter utebantur, ideo etiam pontificius dicitur, & pes ſtabilis, quia cum magna grauitate pronunciatur. Pyrrichius a Pyrrhica ſaltatione, quam Pyrrhus primus in Creta inſtituit, ut libro 7. ſcribit Strabo. Ideo ſaltationi eſt aptiſſimus. Alij a concitatione quadam ignea, qua mouetur, hunc pedem dictum uolunt. De pyrrhicę ſaltatione, quæ pyrrhiche dicitur, Sueton. in Cæſare, Pyrrhichen ſaltauerunt, Aſiæ Bythiniæq; principum ludis, dicitur etiam periambus.

Trocheus a trechin, id eſt, a currendo, uel a trocho, id eſt, rota, quia in uerſu rotatim ac uolubiliter fluit, dicitur etiam rutulus & Choecus.

Iambus & iambizin, id eſt, a maledicendo. Eſt enim pes, uerſibus maledicis aptiſſimus. Alij a Iambe puella deducunt. Appellatur quoq; daunius, & gradarius.

Octo triſyllabi.

-UU *Dactylus e longa fiet, breuibuſq; duabus, ut* Martius
Dactylus herous quoq; dicitur, ut Fabius uult.
UU- *Binis e breuibus longa ſimul, eſt anapeſtus.* Species
Hic etiam fertur græce antidactylus idem.
UUU *Treſq; breues tribrachiũ faciũt, refert bene mõſtrat,*
--- *Treis lõgaſq; moloſſus habet cõtrarius illi* Cantabant

Iunge

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Iūge duas longas, mediāte breui, amphymacrus fit:
Pes tamen à Fabio uocitatur creticus idem. (Cha – υ –
Inter longas breues amphibrachus eſt, ut amantur. υ – υ
Eq; breui baccheius erit longisq; duabus. Egeſtas. υ – –
Si binis longis correpta eſt ſyllaba iuncta
Antibacchiuſuè palinbacchius habetur. Natura – – υ

Pedes triſyllabi.

Dactylus a dactylis, id eſt, digitis, uel a Dactylis Cretæ populis, qui hoc pede plurimum uſu dicuntur. Dicitur etiam politicus uel heroicus.

Anapeſtus ab anapin, id eſt, repercutiendo, qui ſono reciproco recurrendo, dactylum repercutit, ob eam rem antidactylus appellatus.

Tribrachus a tris, id eſt, tres, brachys, id eſt breuis, quaſi ex tribus breuibus.

Moloſſus cuius modulatione ad bellum procedentes Moloſſi Epirotæ dicuntur uſi. Hinc moloſſum appellare grammatici aſſerunt.

Hippus dicitur, quia equeſtri pugnæ conueniebat. Hippos enim equus eſt. Vocatur quoq;, ut Franciſcus Niger ait, uertumnus, & extenſipes, & Canius.

Amphimacer uel amphimacrus utrunq; recte dicitur, teſte Neſtore: Ab amphi, id eſt, circum & macros, id eſt longus, quia breuem circa longas habet. Dicitur etiam creticus, quia Cretes ſaltando eius rithmica compoſitione utebantur.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Amphibrachus ab amphi, id eſt, circum, & brachys, id eſt, breuis, quia circum breues eſt longa. Dicitur etiam ſcholius, quia ſcholio, quæ erat citharæ ſpecies, conueniebat.

Bacchius ſic dictus, quia in Bacchi laudibus, eo utebantur. Producit autem hoc nomen penultimam.

Ruffinus.

At finis bacchius erit, breuis ultima claudet.

Appellatur quoq; œnotrius, tripudius & ſaltans.

Antibacchius ſiue palimbacchius eſt pes, bacchio contrarius, ab anti, id eſt, contra, & palin, id eſt, rurſus, uel contra, diciturq; Latius, Saturnius, propomp[illegible]cus & Theſeleus.

Sedecim tetraſyllabi.

uuuu *Et proceleumatico correptæ quatuor inſunt.* Ariete.

---- *Eſt diſpondeus ſemper contrarius illi.* Oratores.

-u-u *Longa breuis, dehinc lōga breuis, iungantur in unū, Ditrochæus erit, uel dichoræus habendus.* Vindicator.

u-u- *Eſt breuis & longa, breuis & longa dijambus.* Amœnitas.

-uu- *Longa duæq; breues, & longa ſimul choriambus.* Verſificans.

Anape-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Verſilogus.

Anapeſtus erit breuis,& bis longa,breuiſq;. ◡ – – ◡
Videretur.
Tuq; duas longas, breuibus præpone duabus: – – ◡ ◡
Deponite.
Ionicus maior,minor eſt contrarius illi. Diomedes. – – ◡ ◡
Primus erit peon, longam breuibus tribus adde. – ◡ ◡ ◡
Lætitia.
Longa ſecunda,breues aliæ tres,ſitq; ſecundus. ◡ – ◡ ◡
Amabilis.
Tertia longa,breues aliæ tres,tertius extat. Alienus. ◡ ◡ – ◡
Quartaq; longa, breues aliæ tres,quartus habetur. ◡ ◡ ◡ –
Celeritas.
Prima breuis,longæ tres, primum dant epitritum. ◡ – – –
Sacerdotes.
Sitq; ſecunda breuis,longæ tres, ſitq; ſecundus. – ◡ – –
Conditores.
Tertia ſitq; breuis, tres longæ, tertius eſto. Hæ- – – ◡ –
reditas.
Syllaba quarta breuis, longæ tres, quartus habetur. – – – ◡
Oratores.
Hippius hic etiam fertur pes à Diomede.

Diſpondæus, quaſi ex ſpondęis duobus, ut mœcenates.

Proceleumaticus ex duobus Pyrrhichijs, ut ariete, a proceleuin dicitur, Id eſt, exhortari & ſuadere, quia ij qui ſe ad aliquod opus faciendum, ad molem impellendam uel attollendam hortantur, frequenter ob ni=

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ob nimiam celeritatem hoc pede utuntur, hinc celeuſma eſt nauticus clamor, quo proreta, id eſt, cuſtos & gubernator in nauis prora remiges hortatur. Martialis.

Lentos tingitis ad celeuſma remos.

Hierony. ad Helio. Quoniam e ſcopulis enauigauit oratio, iam epilogi celeuſma cantandum eſt. Dichoreus ex duobus choreis, id eſt, trocheis, ut cantilena.

Trochęus autem uocatur choreus, quia choreis aptiſſimus eſt.

Choriambus ex choreo & iambo, ut: nobilitas.

Huic contrarius eſt anapeſtus, ut: legebamus.

Pæon ſyllabis quatuor conſtat, quarum unica ſemper longa eſt, uel prima, & pæon primus dicitur, ut: multiuolus, uel ſecunda, & pæon ſecundus appellatur, ut: Colonia, uel tertia, & pæon tertius uocatur, ut ueniatis, uel quarta, & pæon quartus dicitur, ut: celeritas. Dicitur Pæon a Pæone inuentore, aut quia laudes Apollinis hoc pede cantabantur, qui pæon dicitur.

Epitritus ſimiliter quadrupliciter eſt, hic ſemper unicam habet breuem, uel primam, & epitritus primus dicitur, ut: amauerunt, uel ſecundam, & epitritus ſecundus eſt, ut: Cantilenæ, uel tertiam, & epitritus tertius eſt, ut: diſcordiæ, uel quartam, & epitritus quartus dicitur, ueluti audiuiſtis. Dicitur (ut Sulpitius ait)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

ait)ab epi, id eſt,ſupra,& tris, ſemper enim in ijs pedibus una tribus alijs diſcrepat. Dicitur etiam Hippius primus &c.

Ionicus a maiori ex ſpondeo & pyrrhichio, ut precorium. Ionicus a minori ex pyrrhichio, & ſpondeo, ut Diomedes, peruerſe habetur in multis libris contrario modo. Dicti ſunt Ionici, quia Iones populi in carminibus eo pede utebantur.

Communium ſyllabarum teſtimonia.

Atqui condiderat poſtquam non repperit aurum.	Auſonius.
Aptauit collo quem reperit laqueum.	
Reppulit à Libycis immenſum Syrtibus æquor.	Luc. 1.
Quæq́; feros repulit doctis medicantibus igneis.	Met. Oui.
Retulit & ferro Rheſumq́; dolonaq́; cæſos.	Pen. Oui.
Si reditum retuliſſet is aut in tempore longo.	Catul.
Gradiuus quantas populus ſpoliauerit urbes.	Theb.4.
Gradiuumq́; patrem, Geticis qui præſidet aruis.	Verg. 4.
Inclyta Amazonidum magnoq́; exorta Gradiuo.	Balb. 4.
Et genus à magno ducentem forte Gradiuo.	Meth.5.
Pelion Aemoniæ mons eſt obuerſus in auſtros.	Faſt.5.
Oſſaq́; dum Pelio cumq́; Hæmo ceſſerit Othrys.	Sillius 5.
Haud timeam magni dixiſſe palatia cœli.	Meth.1.
Quam tanti fuerit cadere ut palatia cernas.	Sillius 12
At noua contemptis ſurgant palatia flammis.	Sta. 1.ſil.
Exercet Diana choros quam mille ſecutæ.	Verg. [illegible].

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Verg.4. Ter geminamq́; Hecaten tria uirginis ora Dianæ.
Catullus. Hymen ô Hymnæe hymen ades ô Hymenæe.
Ouidius. Affuit & ſertis tempora uinctus hymen.
Iuue.6. Viuat Fidenis & agello cedo paterno.
Verg. 6. Hic tibi Nomentum & Gabios urbemq́; Fidenam.
Vergilius Exeſa inuenies ſcabra rubigine pila.
Marti. 2. Vteris ore aliter, nimiaq́; rubigine captus.
Lucre.1. Pondus uti ſaxis calor ignis liquor aquarum.
Idem 1. Fiet uti cibus omnis & aridus & liquor ipſe.
Verg. 3. Præſtat Trinacrij metas luſtrare Pachini.
Ouid.6. Dextra ſed Auſonio manus eſt ſubiecta Peloro
Læua Pachinne tibi.
Meta. 12. E quibus imbriferos uerſus Pachinus & auſtros.
1. Aeneid. Huic coniux Sichæus erat, ditiſsimus agri.
Verg. 4. Anna fatebor enim miſeri poſt fata Sichæi.
Seren. Natura interno cum uiſcere tinea ſerpens.
Meta. 6. Agreſtes tineæ res obſeruata colonis.
Marti. 3. Condantur parco fuſa phalerna uitro.
Mart. 4. Condita ſic puro numerantur lilia uitro.
Luca. 4. Craſſaq́; conueniunt liquidis, & liquida craſsis.
Aeneid. 5. Fida reor fraterna Ericis portusq́; Sicanos.
Aeneid. 3. Sicano prætenta ſinu iacet inſula contra
Sicanio prætenta legunt aliqui tamen illud.
Sicanium deditusq́; fretum Balbus canit ipſe.
Verg. 1. Et penitus toto diuiſos orbe Britannos.
Lucre. 6. Nam quid Britannis cœlum differre putamus.
Aeneid. 8. Hinc Auguſtus agens Italos in prælia Cæſar.
Aeneid. 9. Coniecta ſternit iaculo uolat Itala cornus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Verſilogus.

Bithynio Phrygioúe ſatum,ſed quem ſua noto. Balb. 3.
Quanquam et Cappadoces faciũt equitesq́; Bithyni. Iuuen. 8.
Hæc quoq́; profecto ludebat Iaſone Varro. Propert.
Arcades his oris, genus à Pallante profectum : Aeneid. 8.
Hunc ego te coniunx ad debita regna profectum : Stat. 12.
Has poſtquam mœſto profudit pectore uoces. Catullus.
Impia dementis uulgi & uix tota profudit. Silui. 10.
Cacus Auentinæ timor atq́; infamia ſyluæ. Faſt. 2.
Cacus & Alcides ſic ait ite boues. Prope. 4.
His Cacus horrendum Tiberino gurgite monſtrum. Meth. 9.
Hiſcere tanq̃ habeas tria nomina quando propinat. Iuuen. 5.
Cœnat,propinat,poſcit,negat,innuit unà. Martia. 1.
Riſit & his,inquit,facito mea tela procures. Faſt. 3.
Procurate uiri,& pugnam ſperate parati. Aenei. 9.
Quum ſubito aſſurgens fluctu nymboſus Orion, Aenei. 1.
Noctibus hybernis & ſidera terret Orion. Stat. 1.
Enſifer Orion æquore merſus erit. Faſt. 4.
Non meus Orion aut ſæuus pleiade taurus. Vale. 1.
Fertilis eſt Melitæ ſterili uicina Coſyre, Faſt. 3.
Et bellare Tabas docilis Coſyraq́; parua. Sil. 14.
Atq́; hinuli pellis totos operibit amanteis. Prope. 3.
Vitas hinnuleo me ſimilis Cloe. (thisq́;. Hora. 24.
Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq́;, Hipanisq́; Cra-
Crathis & hinc Sybaris ueſtris conterminus oris. Meth. 15.
Silenum pueri ſomno uidere iacentem. Vergilius
Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno. In Buco.
Vt critici dicunt leuiter curare uidetur. Horat. 2.
Aequalis liber eſt critice qui malus eſt. Marti. 7.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

1.de pon. Tam graue magnanimi robur mirare Rutili.
Faſt. 6. Hanc tibi præpoſito memorant dixiſſe Rutili.
Mart.5. Famæ Rutilium ſuæ relinquas.
Verg.7. Vincla recuſantum & ſera nocte rudentum.
Per. 3. Findor,ut Arcadiæ pecuaria rudere credas:
Verg.10. Inde Lycam ferit exectum iam matre perempta.
Ibidem. Protinus Anthæū & Lycam prima agmina Turni.
Tib. 1. Non ſine me eſt tibi partus honos tua bella Pyrenæ.
Sil.13. Pyrenæ miſit populus qui nomen ab amne.
12.Aene. Antiqui proles bello præclara Dolonis.
Penel. Retulit & ferro Rheſumq; Dolonaq; cæſos.
Lucan. 4. Illic bellaci confiſus gente Curetum.
Metha.3. Celme Ioui,largoq; ſatus Curetes ab imbri,

Mediæ communes.

Ennius. Viroſq; ualentes contudit crudelis hyems.
Horat. 2. Speratum meritis diram qui contudit hydram.
Iuue.6. Tolle tuum precor Annibalem uictumq; Syphacem.
Clau. 3. Compulimus dirum Syphacem fractumq; Metello.
Catull. Pharſaliam coeunt Pharſalia tecta frequentant.
Luc.1. Vangiones Batauiq; truces quos ære recuruo.
Iuuen. 8. Hic petit Eufratem iuuenis domitiq; Bataui.
Meth.5. Inter Sicilidas Cyane celeberrima Nymphas.
Meth. 9. Cognita Cyane præſtanti corpore Nympha.
Lecythus, de hoc uide græcum uocabularium.
Vergil.1. Connubio iungam ſtabili, propriamq; dicabo.
Vergil.4. Experiar Numidumq; petam connubia ſupplex.
Verg.11. Occurrit comitum Nymphæ quas arma Cybelle.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Vel tu quæ tardo mouiſti fune Cybellen. Propert.
Hinc uiduæ Cybeles, illinc ſacraria Veſtæ. Mart. 7.
Bebrycis & Scytici procul inclementia ſacri. Balb. 2
Poſſeſſus Baccho ſæua Bebrycis in aula. Sill. in 4.
Enſiferi nimium fulget latus Orionis. Luca. 1.
Aut helicen iubeo, ſtrictumq; Orionis enſem. Meth. 8.
Atq; auro rude fulmen habens Orionis alti. Theſ. 7.
Aegæona ſuis immania terga lacertis. Metha. 2.
Hæc centum gemini ſtrictos Aegæonis enſes. Clau. 3.
Nec non tarquinium eiectum Porſenna iubebat. Verg. 8.
Hanc ſpectare manum Porſena non potuit. Mart. 1.
Cætera quæ patulo lucet ficedula lumbo. Mart. 11.
Mergere ficedulas didicit nebulone parente. Iuue. 14.
Fida reor paterna Ericis portusq; Sicanos. Vergi. 5.
Sicana nunc tellus, nunc littora Ibera cruore Sil. 16
Ionioq; mari maleæq; ſequacibus undis. Vergi.
Deſtinet, & raucæ circunſonat ira maleæ. Sta. 7.

F I N I S.

Manci-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Mancinellus Auentino Pitio,
S. D. P.

EA quidem omni pertinaci opera curaq; intenta & diligenti quæſita mihi fuere, ut noſti inclite adoleſcens. Tardi nanq; ingenij eſt (quod & Cicero meminit) riuulos conſectari, fontes rerum non uidere, itaq; locis ſuis autorum nomina, librorumq; certos numeros apposui. Vale noſtri memor ex urbe, Nouembris Idibus 1488.

IMPRESSVM VVITEBERGAE in officina hæredum Georgij Rhau, 1558. Impenſis Nicolai Fórd, Ciuis & Bibliopolæ Haffnienſis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

uentino Pitio,
. P.

nni pertinaci o
ntenta & dili
fuere, ut noſt
Tardi nanq;
& Cicero me
ſectari, fontes
itaq; locis ſuis
, librorumq;
poſui. Vale
ex urbe,
Idibus

TEBERGAE
ij Rhau, 1558.
, Ciuis &

Kiøbenhavns

Vaaben.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 676 8° copy 1